

בנק הפועלים בע"מ

דוח תקופתי לשנת

2023

דוח מונגש

דוח תקופתי לשנת 2023 בנק הפועלים בע"מ

מספר חברה ברשם : 520000118

כתובת : שד' רוטשילד 50, ת"א

טלפון : 03-5673800

פקסימיליה : 03-5674576

תאריך הדוחות הכספיים : 31.12.2023

תאריך אישור הדוח : 6 במרץ 2024

בנק הפועלים

דין וחשבון שנתי

תוכן העניינים

263	ד. ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים לדוח השנתי	4	דבר יו"ר הדירקטוריון
269	6. ממשל תאגידי	7	א. דוח הדירקטוריון וההנהלה
278	7. פרטים נוספים בנוגע לעסקי התאגיד הבנקאי ואופן ניהולם	13	1. סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה
315	8. נספחים	21	2. הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי
		53	3. סקירת הסיכונים
327	דוח תקופתי לשנת 2023	96	4. מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים, בקרות ונהלים
		100	5. דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי
373	מילון מונחים	101	ב. הצהרות בקרה פנימית על דיווח כספי
375	אינדקס	103	ג. דוחות כספיים לשנת 2023
		108	דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק הפועלים בע"מ
		116	ביאורים לדוחות הכספיים

הבנק קיבל את אישור הפיקוח על הבנקים לפרסם את הדוחות הכספיים השנתיים על בסיס מאוחד בלבד. בביאור 34 בדוחות הכספיים נכללת תמצית הדוחות הכספיים של הבנק בלבד. חוברת הכוללת את נתוני הבנק תמסר לכל דורש, או באתר האינטרנט של הבנק, www.bankhapoalim.co.il

דבר יו"ר הדירקטוריון

במישור של הבנקאות ומאפייניה, 2023 סיפקה לנו הוכחה נוספת כי יציבות פיננסית של בנקים מושפעת מאמון הלקוחות ומאופיינת בהתייחסות בחרדת קודש לכספי המפקידים. המשבר בבנקים אזוריים בארה"ב המחיש לנו שוב את העקרונות הבסיסיים האלה.

אמון הציבור מושפע במידה רבה מהנגישות לשירותים כמעט בכל מצב, גם תחת איום טילים וניהול מלחמה. סניפי הבנק ומרכזי ספקו שירות לאורך כל הדרך. ההתנהלות האחראית כלפי לקוחותינו, היותנו קשובים לקשיים שחוו בעקבות עליות הריבית ולצורכיהם ומצוקותיהם בעטייה של המלחמה, וכן ההקלות הנרחבות שיזם הבנק בעקבותיהם - כל אלה מחזקים את האמון ואת השותפות ארוכת השנים.

כאן המקום לציין שוב את העומק ואת ההיקף של המחויבות החברתית של הבנק לקהילה ולכל מרכיביו של המרקם האנושי בישראל. הבנקאות החברתית שפותחה בבנק - המאגדת את קרן 'פועלים בקהילה', תחום האחראיות התאגידית (ESG), גיוון ונגישות, התנדבות עובדים ו'המרכז לצמיחה פיננסית' - הרחיבה את פעילותה רבת השנים והייתה הראשונה להגיב לכל צורך אזרחי ולהציע פתרונות של ממש בשעת החירום.

מלבד ההירתמות לביצוע התאמות בפעילות הקיימת, הבנק ייסד קרן נוספת - 'פועלים לתקומה' - בהיקף סיוע של עד 100 מיליון שקל, שמטרתה לתמוך בתקומת חבל הארץ שנפגע ממאורעות החודשים האחרונים. הקרן החלה את פעילותה, ונציגי ציבור מנוסים ובעלי מוניטין בתחום הצטרפו להנהלתה.

אנו מייחסים חשיבות רבה לשילוב ערכי ESG בליבה העסקית של פעילותנו, ולכן פרסמנו השנה את דוח ESG של הבנק לשנת 2023 במועד פרסום הדוח הכספי. אנו מחויבים להוסיף ולהעמיק את ההטמעה של ערכי ESG בפעילותנו העסקית גם בשנים הבאות.

יציבותם ותפקידם של הבנקים הם אבן יסוד בניהול כלכלה סדירה, כל שכן בעת מלחמה. טובת כל מחזיקי העניין בבנק לנגד עינינו - בעלי מניות, לקוחות, ספקים ועובדים.

כמדי שנה, גם הפעם ננסה במכתב זה להוסיף צבע, מחשבה נוספת מתבקשת ופירוש סביר לתוצאות הפיננסיות המשתקפות בדוח השנתי. אלא שהשנה נקטע הרצף ההומוגני של שגרת הפעילות כאשר ב-7 באוקטובר הביטחון הלאומי והחוסן החברתי שלנו הועמדו במבחן. המלחמה הקשה שנקלענו אליה, שמתנהלת גם בימים אלו, גררה את המשק כולו למצב חירום מתמשך ואת הבנקים למצב ערנות מוגבר, כפי שמתבקש מהתמונה הגיאו-פוליטית והכלכלית שנוצרה בישראל. לאירועי אוקטובר קדמו מתחים אשר אתגרו את המרקם החברתי בישראל, בד בבד עם מגמות כלכליות בעולם שלא פסחו גם עלינו: התמודדות עם אינפלציה עקשנית, עליית ריביות ומשברים מחזוריים בהשקעות בחברות בסקטור ההיי-טק.

על רקע מציאות מורכבת זו, בנק הפועלים מפרסם דוח עם תוצאות טובות בכל המישורים. תשואה שנתית להון של 15% משקפת תוצרתם של תהליכים ארוכי טווח של פריין והתייעלות, בצד גורמים זמניים כמו ריבית גבוהה. עוד אפשר לזהות בדוח ניהול הון אחראי בכל פרמטר, נזילות איתנה, עתודות הפרשה גבוהות, העצמת הטרנספורמציה הדיגיטלית ושקיידה על תכניות פיתוח וצמיחה כחלק מתכנית אסטרטגית רב-שנתית שהתחלנו בהתווייתה בשנה שעברה.

השגרה הכלכלית שנוצרה בעורף בזמן שבחזית נמשכת הלחימה, היא עדות לחוסן של הכלכלה והחברה בישראל. המלחמה פרצה בעת שבה המשק חזק, החוב הממשלתי נמוך, החיסכון הפרטי גבוה, יתרות המט"ח גדולות ומערכת הבנקאות יציבה.

השווקים הפיננסיים שומרים אמון לממשלה, שהוכיחה לאורך ההיסטוריה כי היא יודעת לבצע תיקונים פיסקאליים בעיתות משבר. על מנת לשמר את האמון, הממשלה תצטרך להוכיח שוב שביכולתה לבצע תיקונים חריפים כדי לייצב את החוב הממשלתי. על התיקונים יהיה לבטא תעדוף נכון של ההוצאות, כדי למזער את הפגיעה בצמיחה גם בתנאים קשים אלו.

אנחנו ערים לתפקיד המרכזי שנועד לנו לנוכח מציאות מאתגרת ומורכבת, ונגייס את כל משאבינו ויכולותינו כדי לשמר המשכיות עסקית יציבה ותורמת למשק ולחברה בישראל.

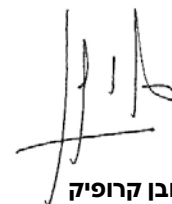
חרף כל המשברים ב-2023, האתגרים המסתמנים ב-2024 ועליית הסיכונים בסביבת המשק הישראלי, עלה בידינו להמשיך לספק אשראי חיוני למשק ולסייע ללקוחותינו באמצעות הקלות נרחבות, דחיות חוב ואף ויתור על תשלומים במקרים מסוימים.

אנו מודים לבעלי מניותינו על התמיכה הממושכת ועל האמון הרב לאורך השנים ומחדשים את מחויבותנו ללקוחות הבנק להמשיך להיות קשובים, שירותיים והוגנים.

זוגם ההזדמנות לבטא הערכה רבה כלפי עובדות ועובדי הבנק, שבצד ביצוע מרשים של התכניות העסקיות, פעלו לשימור רצף השירותים בנסיבות קשות מאוד, ואף הקדישו מזמנם להשתתף בפרויקטים התנדבותיים רבים, מתוך רצון עז לתמוך בקהילה ובחברה. אנחנו גאים בכם. הוכחתם שוב כי השליחות החברתית היא חלק בלתי נפרד מהזהות העסקית שלנו. תודה והוקרה נתונות להנהלת הבנק בראשות דב קוטלר - הנהלה שהוכיחה אחריות, דעתנות, עדכניות ומחויבות.

בזמנים כאלה ראוי אולי להיפרד באיחולי "שנדע ימים טובים יותר". אני בוחר לומר שבאודאות נדע ימים טובים יותר. כי אנחנו, כולנו, במערכת הפיננסית ובמפעלי התעשייה, בחקלאות העיקשת, באולמות התרבות ובכל פינה במדינה - נבנה יחד עתיד טוב ומעודד יותר.

בהערכה רבה,

ראובן קרופיק

יו"ר הדירקטוריון

6 במרץ, 2024

בנק הפועלים

דוח הדירקטוריון וההנהלה

20
23

תוכן העניינים

83	3.4. סיכון נזילות ומימון	13	1. סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה
85	3.5. סיכון תפעולי	13	1.1. תיאור תמציתי של הבנק
88	3.6. סיכון ציית	13	1.2. מידע צופה פני עתיד
90	3.7. סיכון משפטי	14	1.3. מידע כספי תמציתי
90	3.8. סיכון מוניטין	19	1.4. תיאור תמציתי של הסיכונים העיקריים שהבנק חשוף אליהם
90	3.9. סיכון רגולציה	19	1.5. יעדים ואסטרטגיה עסקית
91	3.10. סיכון כלכלי	21	2. הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי
91	3.11. סיכון אסטרטגי	21	2.1. מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים
92	3.12. סיכון סביבתי	28	2.2. התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר
94	3.13. סיכון מודל	2.3	2.3. המבנה וההתפתחות של הנכסים, ההתחייבויות,
94	3.14. חומרת גורמי הסיכון	39	ההון והלימות ההון
96	4. מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים, בקרות ונהלים	50	2.4. תיאור עסקי קבוצת הבנק לפי מגזרי פעילות פיקוחיים
96	4.1. מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים	2.5	2.5. תיאור עסקי קבוצת הבנק לפי מגזרי פעילות
99	4.2. בקרות ונהלים	52	בהתאם לגישת ההנהלה
100	5. דוח הדירקטוריון והנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי	53	2.6. חברות עיקריות
		53	3. סקירת הסיכונים
		53	3.1. תיאור כללי של הסיכונים ואופן ניהולם
		56	3.2. סיכון אשראי
		79	3.3. סיכון שוק

רשימת הטבלאות

14	טבלה 1-1: מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים לאורך זמן של קבוצת בנק הפועלים
27	טבלה 2-1: פרטים בדבר פעילויות לטובת הלוחים במסגרת ההתמודדות עם המלחמה
28	טבלה 2-2: תמצית דוח רווח והפסד
30	טבלה 2-3: הרכב הרווח המימוני, נטו
32	טבלה 2-4: נתונים עיקריים בדבר הכנסות והוצאות ריבית
33	טבלה 2-5: ההוצאה המצטברת להפסדי אשראי בגין חובות ובגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים
35	טבלה 2-6: פירוט עמלות והכנסות אחרות
36	טבלה 2-7: פירוט של ההוצאות התפעוליות והאחרות
37	טבלה 2-8: רווח כולל
38	טבלה 2-9: מערך טכנולוגיית המידע
39	טבלה 2-10: ההתפתחות בסעיפי המאזן העיקריים
39	טבלה 2-11: התפתחות האשראי לציבור, נטו, מאזני לפי מגזרי פעילות בהתאם לגישת ההנהלה
40	טבלה 2-12: סיכון אשראי בעייתי
41	טבלה 2-13: ההתפתחות בסעיפים החוץ-מאזניים העיקריים
42	טבלה 2-14: יתרות ניירות-ערך
43	טבלה 2-15: פירוט אגרות-חוב קונצרניות לפי ענפי משק
43	טבלה 2-16: התפתחות ביתרות הפיקדונות
43	טבלה 2-17: מידע נוסף על פיקדונות הציבור
44	טבלה 2-18: ההתפתחות ביתרות החזקת הנכסים הכספיים החוץ-מאזניים של לקוחות קבוצת הבנק
44	טבלה 2-19: פירוט אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
45	טבלה 2-20: מכשירים נגזרים
46	טבלה 2-21: פרטים בדבר דיבידנד ששולם
48	טבלה 2-22: חישוב יחס הלימות ההון
49	טבלה 2-23: יחס מינוף
50	טבלה 2-24: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזרי פעילות פיקוחיים
59	טבלה 3-1: ניתוח איכות אשראי, סיכון אשראי בעייתי ונכסים שאינם מבצעים של הציבור
60	טבלה 3-2: מידע נוסף על תנועה באשראי לציבור לא צובר
61	טבלה 3-3: מדדי סיכון אשראי
62	טבלה 3-4: הרכב יתרת הפרשה להפסדי אשראי
63	טבלה 3-5: סיכון אשראי לפי ענפי משק
65	טבלה 3-6: פילוח סיכון האשראי בענפי הבינוי והנדל"ן בישראל, בהתאם לתחומי הפעילות העיקריים של הלקוחות
66	טבלה 3-7: ניתוח איכות האשראי בענפי הבינוי והנדל"ן בישראל
67	טבלה 3-8: סיכון אשראי בענף הנדל"ן בחטיבה העסקית בישראל לפי שיעור המימון (LTV) וכושר ספיגה
70	טבלה 3-9: חשיפות עיקריות למדיניות זרות
71	טבלה 3-10: חשיפת קבוצת הבנק למוסדות פיננסיים זרים
72	טבלה 3-11: סיכונים בתיק הלוואות לדיור
72	טבלה 3-12: התפתחות סכומי הפיגור בהלוואות לדיור והפרשה להפסדי אשראי
73	טבלה 3-13: מעקב אחר התפתחות יתרת תיק האשראי לדיור על-פי בסיסי הצמדה וכשיעור מיתרת תיק האשראי של הבנק

73	טבלה 3-14: התפתחות יתרות האשראי לדירוב-5 השנים האחרונות
73	טבלה 3-15: פירוט מאפיינים שונים של אשראי לדירוב שהעמיד הבנק
74	טבלה 3-16: יתרת האשראי לאנשים פרטיים
75	טבלה 3-17: התפלגות סיכון האשראי המאזני לאנשים פרטיים בהתאם להכנסה הממוצעת ולגודל הלווה
75	טבלה 3-18: התפלגות סיכון האשראי המאזני לאנשים פרטיים בהתאם ליתרת תיק הנכסים הפיננסיים של הלווים
76	טבלה 3-19: התפלגות סיכון האשראי המאזני לאנשים פרטיים בהתאם לסוג הריבית ולתקופה הנותרת לפירעון
77	טבלה 3-20: חשיפות הבנק בגין מימון ממונף לפי ענף המשק של הלווה
78	טבלה 3-21: יתרות סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני ללווים שיתרת חבותם מעל 1,200 מיליון ש"ח לפי ענפי משק
80	טבלה 3-22: שווי הוגן נטו מותאם של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו
80	טבלה 3-23: השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על השווי הוגן נטו מותאם של הבנק וחברות מאוחדות שלו
81	טבלה 3-24: השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על הכנסות ריבית נטו ועל הכנסות מימון שאינן מריבית
81	טבלה 3-25: השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על ההון העצמי (נטו לאחר מס)
82	טבלה 3-26: נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה
82	טבלה 3-27: רגישות הבנק לשינויים בשערי חליפין של מטבעות חוץ בעלי נפח פעילות משמעותי ולשינויים במדד המחירים לצרכן
83	טבלה 3-28: פרטים על השקעת קבוצת הבנק במניות בתיק הבנקאי בהתאם לסיווג המאזני
84	טבלה 3-29: יחס כיסוי הנזילות (LCR)
84	טבלה 3-30: יחס מימון יציב, נטו (NSFR)
85	טבלה 3-31: יתרת סך הפיקדונות של שלוש קבוצות המפקדים הגדולות
93	טבלה 3-32: סיכון אשראי בענפי משק בסיכון שורשי מוגבר במעבר לכלכלה דלת-פחמן (Transition Risk) - הבנק
95	טבלה 3-33: טבלת חומרת גורמי הסיכון

רשימת התרשימים

14	תרשים 1-1: נתונים ומדדים עיקריים ליום 31 בדצמבר 2023 ולשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023
23	תרשים 2-1: תשואות אגרות-חוב ממשלתי, מדד המחירים לצרכן, ריביות ושוק המניות
31	תרשים 2-2: רווח מימוני, נטו
40	תרשים 3-2: פילוח האשראי לפי מגזרים עיקריים ליום 31 בדצמבר 2023
44	תרשים 4-2: התפתחות תמהיל פיקדונות הציבור

1. סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה

1.1. תיאור תמציתי של הבנק

כללי

בנק הפועלים נוסד בשנת 1921. הבנק הינו בנק אוניברסלי, המהווה "תאגיד בנקאי" בעל רישיון "בנק", לפי הוראות חוק הבנקאות. בשנת 1997 הופרט הבנק, והשליטה בו עברה לאריסון החזקות (1998) בע"מ ואחרים. בחודש נובמבר 2018 הפך הבנק לתאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה. קבוצת הבנק פועלת בישראל במכלול תחומי הבנקאות ובתחומים הנלווים לבנקאות, ומשרתת מיליוני לקוחות בישראל ובעולם במגוון פעילויות פיננסיות בחמישה תחומי פעילות עסקיים מרכזיים:

- **בנקאות עסקית:** הבנק משרת מגוון לקוחות מהסקטור העסקי בישראל. השירות ללקוחות עסקיים גדולים (Corporate) ניתן באמצעות סקטורים המתמחים בענפי משק ספציפיים, בהם גם סקטור נדל"ן. השירות ללקוחות Middle Market ניתן באמצעות 10 מרכזי עסקים הפרוסים ברחבי המדינה. כמו-כן, לבנק פעילות עם לקוחות היי-טק באמצעות המותג Poalim tech, השירותים התפעוליים ניתנים על-ידי צוותי לקוח הפרוסים בארץ וכן על-ידי מרכז שירות. לקוחות עסקיים קטנים - מקבלים שירות דרך מרכזי השירות ורשת הסניפים הקמעונאיים.
- **בנקאות קמעונאית (Retail):** הבנקאות הקמעונאית של בנק הפועלים משרתת, בין השאר, לקוחות משקי בית, בנקאות פרטית ותושבי חוץ באמצעות מערך של 160 סניפים בתחומי אשראי צרכני, דיור, פאסיבה ותחומים נוספים. בנוסף משרת הבנק את לקוחותיו באמצעות "פועלים מקורב", באמצעות 14 מרכזי ייעוץ Poalim Invest, מרכזי בנקאות פלטינום ללקוחות נבחרים ושני סניפים ניידים המעניקים שירות ללקוחות בנקודות שירות ברחבי הארץ. הבנק מעמיד לרשות לקוחותיו מגוון רחב של שירותים עצמיים ודיגיטליים המאפשרים ללקוח לבצע פעילות בנקאית באופן עצמאי, יעיל וזמין.
- **פעילות שוק ההון בארץ ובחו"ל:** פעילות זו כוללת, בין היתר, מתן שירותי ביצוע פעולות מסחר בניירות-ערך ובנגזרים סחירים (ברוקראז'), שמירת ניירות-ערך, שירותי מסחר במטבעות ובנגזרים לא סחירים, שירותים למנהלי נכסים פיננסיים, ניהול הנוסטרו של הבנק.
- **פעילות השקעות, חדשנות ופיתוח עסקי:** פעילות השקעות נעשית בעיקר באמצעות קבוצת פועלים אקוויטי שהנה זרוע ההשקעות של הבנק בנכסים ריאליים. הבנק משקיע בחברות בוגרות, סטארטאפים וקרנות הון סיכון ופועל לקידום שיתופי פעולה עסקיים, הטמעה של חברות פינטק במערכות הארגון וכן השקיע ופיתח את פעילותה של bit שהינה אפליקציית התשלומים המובילה בישראל.
- **הפעילות הבינלאומית** של קבוצת הבנק עוסקת בעיקר במתן אשראי עסקי ללקוחות בארצות-הברית באמצעות סניף ניו-יורק וכן קיום קשרים עם בנקים ומוסדות פיננסיים ברחבי העולם.

1.2. מידע צופה פני עתיד

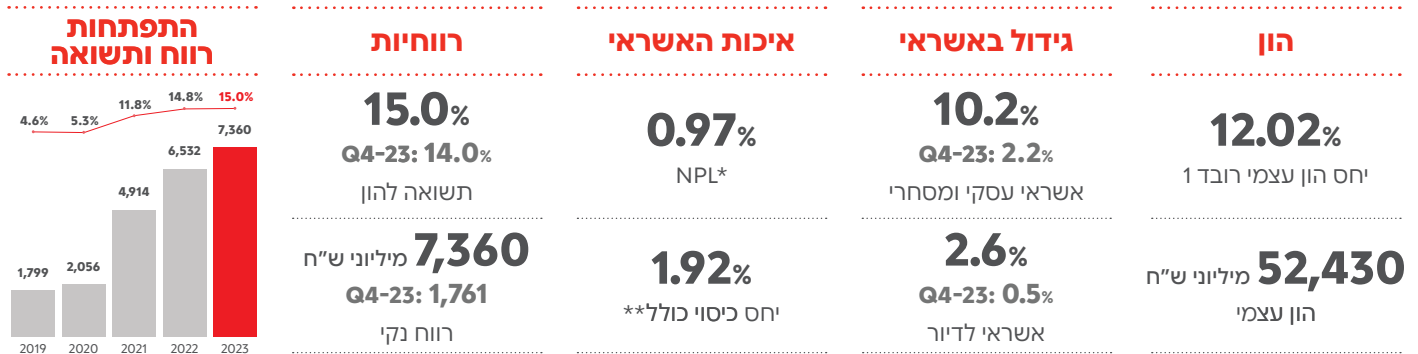
חלק מהמידע המפורט בדוחות אלו, שאינו מתייחס לעובדות היסטוריות (אף אם הוא מבוסס על עיבוד של נתונים היסטוריים), מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות-ערך התשכ"ח-1968. תוצאות הבנק בפועל, עשויות להיות שונות מהותית מאלו שנכללו במסגרת המידע צופה פני עתיד, לרבות, בין היתר, כתוצאה משינויים בשוקי ההון בארץ ובעולם, שינויים מאקרו כלכליים, שינויים במצב הגיאופוליטי, שינויים רגולטוריים, שינויים חשבונאיים ושינויים בכללי המיסוי, וכן שינויים אחרים שאינם בשליטת הבנק, ואשר עשויים להביא לאי התממשות הערכות ו/או לשינויים בתכניות העסקיות של הבנק. מידע צופה פני עתיד מאופיין בדרך כלל במילים או בביטויים כגון: "תחזית", "תכנית", "יעד", "אומדן סיכון", "תרחיש", "תרחיש קיצוני", "הערכת סיכון", "קורלציה", "התפלגות", "אנו מאמינים", "צפוי", "חזוי", "מעריכים", "מתכוונים", "מתעדים", "עשוי להשתנות", "צריך", "יכול", "ייהיה" וביטויים דומים להם. ביטויים צופי פני עתיד אלו, כרוכים בסיכונים ובחוסר ודאות, משום שהם מבוססים על הערכות ההנהלה לגבי אירועים עתידיים, אשר כוללים, בין היתר, שינויים בפרמטרים הבאים: מצב המשק, טעמי הציבור, שיעורי ריבית בארץ ובחו"ל, שיעורי אינפלציה, הוראות חקיקה ורגולציה חדשות בתחום הבנקאות ושוק ההון, החשיפה לסיכונים פיננסיים, איתנות פיננסית של לווים, התנהגות המתחרים, היבטים הקשורים בתדמית הבנק, המצב הביטחוני בישראל, התפתחויות טכנולוגיות ונושאי כוח אדם, ובתחומים אחרים אשר יש להם השפעה על פעילות הבנק ועל הסביבה בה הוא פועל, ואשר מטבע הדברים התממשותם אינה ודאית.

מידע זה משקף את נקודת המבט הנוכחית של הבנק בנוגע לאירועים עתידיים. נקודת מבט זו מבוססת על הערכות, ולכן נתונה לסיכונים, לחוסר ודאות, ואף לאפשרות שאירועים או התפתחויות, שנחזו כצפויים, לא יתממשו בכלל, או יתממשו באופן חלקי בלבד, ואף שההתפתחויות בפועל תהיינה הפוכות מאלו שנצפו.

המידע המוצג להלן נסמך, בין היתר, על מידע המצוי בידיעת הבנק והמבוסס, בין היתר, על פרסומים של גורמים שונים, כגון: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, משרד האוצר, נתוני בנק ישראל, משרד הבינוי והשיכון וגורמים אחרים המפרסמים נתונים והערכות לגבי שוקי ההון בארץ ובעולם.

1.3 מידע כספי תמציתי

תרשים 1-1: נתונים ומדדים עיקריים ליום 31 בדצמבר 2023 ולשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023

* אשראי לציבור שאינו צובר הכנסות ריבית מתוך יתרה רשומה של אשראי לציבור.
 ** סך הפרשה להפסדי אשראי (כולל בגין יתרות חוץ מאזניות) מתוך יתרה רשומה של האשראי לציבור.

טבלה 1-1: מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים לאורך זמן של קבוצת בנק הפועלים

2022				2023				
רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	
במיליוני ש"ח								
2,716	3,187	3,636	3,928	4,037	4,295	4,006	3,747	הכנסות ריבית, נטו
148	(19)	115	337	340	414	203	310	הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית
2,864	3,168	3,751	4,265	4,377	4,709	4,209	4,057	רווח מימוני, נטו
(600)	91	45	430	185	579	662	453	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
984	920	1,002	966	982	1,016	1,089	943	עמלות והכנסות אחרות
1,958	1,996	1,972	2,046	2,094	2,181	2,059	1,897	הוצאות תפעוליות ואחרות
2,490	2,001	2,736	2,755	3,080	2,965	2,577	2,650	רווח לפני מסים
1,654	1,343	1,785	1,750	2,008	1,922	1,669	1,761	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
15.6%	12.3%	15.9%	15.3%	17.0%	15.8%	13.4%	14.0%	תשואת הרווח הנקי (באחוזים)
1.91%	2.24%	2.58%	2.64%	2.77%	2.80%	2.65%	2.48%	מרווח מימוני מפעילות שוטפת ⁽¹⁾

(1) רווח מימוני מפעילות שוטפת (ראה פרק התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברוח כולל אחר) (להלן) מחולק בסך-הכל נכסים פיננסיים לאחר הפרשה להפסדי אשראי ובניכוי יתרות בגין כרטיסי אשראי שאינן נושאות ריבית.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2023

טבלה 1-1: מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים לאורך זמן של קבוצת בנק הפועלים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום					
2019	2020	2021	2022	2023	
מדדי ביצוע עיקריים					
4.6%	5.3%	11.8%	14.8%	15.0%	תשואת הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק להון
7.1%	5.7%	11.9%	14.8%	15.0%	תשואת הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק להון מנוטרל חריגים ⁽¹⁾
3.9%	5.6%	11.8%	14.8%	15.0%	תשואת הרווח הנקי מפעילות נמשכת המיוחס לבעלי מניות הבנק להון
6.7%	5.7%	11.9%	14.8%	15.0%	תשואת הרווח הנקי מפעילות נמשכת המיוחס לבעלי מניות הבנק להון מנוטרל חריגים ⁽²⁾
0.39%	0.41%	0.85%	1.01%	1.09%	תשואה לנכסים ממוצעים
2.90%	2.65%	2.48%	2.78%	3.17%	יחס הכנסות ⁽³⁾ לנכסים ממוצעים
2.05%	1.77%	1.68%	2.09%	2.39%	יחס הכנסות ריבית, נטו לנכסים ממוצעים
0.71%	0.63%	0.58%	0.57%	0.58%	יחס עמלות לנכסים ממוצעים
66.4%	56.9%	54.2%	44.5%	38.5%	יחס יעילות - הוצאות תפעוליות לסך ההכנסות
58.1%	56.7%	53.9%	44.5%	38.5%	יחס יעילות - הוצאות תפעוליות לסך ההכנסות מנוטרל חריגים ⁽²⁾
2.26%	1.98%	1.79%	2.35%	2.67%	מרווח מימוני מפעילות שוטפת ⁽⁴⁾
121%	140%	124%	122%	129%	יחס כיסוי נזילות (LCR)
-	-	136%	130%	128%	יחס מימון יציב נטו (NSFR) ⁽⁵⁾
ליום 31 בדצמבר					
2019	2020	2021	2022	2023	
11.53%	11.52%	10.96%	11.25%	12.02%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון ⁽⁶⁾
14.64%	14.60%	14.22%	14.70%	15.07%	יחס הון כולל לרכיבי סיכון ⁽⁶⁾
7.61%	6.78%	6.03%	6.34%	6.92%	יחס מינוף ⁽⁶⁾

- (1) אינו כולל הוצאות בגין הפרשות בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים ו-FIFA, השפעת סגירת הפעילות הפרטית בחו"ל, רווח או הפסד מהפרדות מישראל ופסד מירידת-ערך בגין השקעת הבנק בבנק פוזיטיף.
- (2) אינו כולל הוצאות בגין הפרשות בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים ו-FIFA, השפעת סגירת הפעילות הפרטית בחו"ל והפסד מירידת-ערך בגין השקעת הבנק בבנק פוזיטיף.
- (3) סך-כל ההכנסות - הכנסות ריבית נטו והכנסות שאינן מריבית.
- (4) רווח מימוני מפעילות שוטפת (ראה [פרק התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר](#) להלן) מחולק בסך-הכל נכסים פיננסיים לאחר הפרשה להפסדי אשראי ובניכוי יתרות בגין כרטיסי אשראי שאינן נושאות ריבית.
- (5) למידע נוסף, ראה [פרק סיכון נזילות ומימון](#) להלן.
- (6) למידע נוסף, ראה [פרק הון, הלימות הון ומינוף](#) להלן.

טבלה 1-1: מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים לאורך זמן של קבוצת בנק הפועלים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום					
2019	2020	2021	2022	2023	
מדדי איכות אשראי עיקריים					
1.76%	2.25%	**1.65%	1.64%	1.92%	שיעור יתרת ההפרשה הכוללת להפסדי אשראי* מתוך האשראי לציבור**
1.58%	2.00%	**1.43%	1.40%	1.69%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מתוך האשראי לציבור**
1.80%	1.52%	**1.20%	0.89%	1.06%	שיעור אשראי לציבור לא צובר או בפיגור של 90 יום או יותר מתוך האשראי לציבור**
0.12%	0.09%	(0.06%)	(0.03%)	0.09%	שיעור מחיקות חשבונאיות, נטו מתוך אשראי ממוצע לציבור
0.44%	0.64%	(0.37%)	(0.01%)	0.46%	שיעור ההוצאות (הכנסות) להפסדי אשראי מתוך אשראי ממוצע לציבור***
במיליוני ש"ח					
נתונים עיקריים מדוח רווח והפסד					
1,799	2,056	4,914	6,532	7,360	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
2,778	2,205	4,957	6,532	7,360	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק מנוטרל חריגים ⁽¹⁾
1,503	2,165	4,914	6,532	7,360	רווח נקי מפעילות נמשכת המיוחס לבעלי מניות הבנק
2,619	2,205	4,957	6,532	7,360	רווח נקי מפעילות נמשכת המיוחס לבעלי מניות הבנק מנוטרל חריגים ⁽²⁾
9,319	8,797	9,767	13,467	16,085	הכנסות ריבית, נטו
9,878	9,885	10,848	14,048	17,352	רווח מימוני, נטו ⁽³⁾
3,889	4,379	4,625	4,453	5,297	הכנסות שאינן מריבית
3,240	3,155	3,355	3,705	3,892	מזה - עמלות
13,208	13,176	14,392	17,920	21,382	סך הכנסות
1,276	1,943	(1,220)	(34)	1,879	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
8,776	7,501	7,803	7,972	8,231	הוצאות תפעוליות ואחרות
7,704	7,487	7,753	7,972	8,231	הוצאות תפעוליות ואחרות מנוטרלות חריגים ⁽⁴⁾
4,108	3,836	4,333	4,387	4,492	מזה - משכורות והוצאות נילות
נתונים נוספים					
1.13	1.62	3.68	4.89	5.50	רווח נקי למניה המיוחס לבעלי המניות של הבנק - בסיסי (בש"ח)

* לרבות הפרשה בגין יתרות חוץ-מאזניות.
 ** החל מיום 1 בינואר 2022 מיישם הבנק את כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא הפסדי אשראי צפויים (CECL) בדרך של מכאן ולהבא. לענין זה:
 1. שיעור יתרת ההפרשה הכוללת להפסדי אשראי מתוך אשראי לציבור ליום 1 בינואר 2022 לאחר יישום הוראת CECL הינו 1.80%.
 2. שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מתוך אשראי לציבור ליום 1 בינואר 2022 לאחר יישום הוראת CECL הינו 1.51%.
 3. בוטל המונח אשראי פגום ובמקומו מוצג אשראי לא צובר. מספרי ההשוואה לתקופות קודמות לא הוצגו מחדש. במידה ולצרכי נוחות מספרי השוואה היו מוצגים מחדש (משמע, חובות צוברים שסווגו בעבר כחובות פגומים, על-פי ההוראות החדשות לא היו נכללים במסגרת החובות שאינם צוברים), שיעור האשראי לציבור לא צובר או בפיגור של 90 יום או יותר מתוך האשראי לציבור ליום 31 בדצמבר 2021 היה 1.13%.
 *** כולל הוצאה בגין בנקים וממשלות.
 (1) אינו כולל הוצאות בגין הפרשות בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים ו-FIFA, השפעת סגירת הפעילות הפרטית בחו"ל, רווח או הפסד מהפרדות מישראל ופסד מירידת-ערך בגין השקעת הבנק בבנק פוזיטיף.
 (2) אינו כולל הוצאות בגין הפרשות בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים ו-FIFA, השפעת סגירת הפעילות הפרטית בחו"ל והפסד מירידת-ערך בגין השקעת הבנק בבנק פוזיטיף.
 (3) רווח מימוני, נטו כולל הכנסות ריבית, נטו והכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית.
 (4) אינו כולל הוצאות בגין הפרשות בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים ו-FIFA, השפעת סגירת הפעילות הפרטית בחו"ל.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2023

טבלה 1-1: מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים לאורך זמן של קבוצת בנק הפועלים (המשך)

ליום 31 בדצמבר					
2019	2020	2021	2022	2023	
במיליוני ש"ח					
נתונים עיקריים מהמאזן					
463,688	539,602	638,781	665,353	686,530	סך-הכל נכסים
88,122	138,711	189,283	133,424	107,730	מזה - מזומנים ופיקדונות בבנקים
59,486	71,885	71,105	107,400	127,122	ניירות-ערך
292,940	301,828	352,623	388,727	407,381	אשראי לציבור, נטו
8,787	9,754	7,926	6,487	7,814	סיכון אשראי בעייתי, נטו*
3,867	3,208	2,897	3,444	4,012	אשראי לציבור שלא צובר הכנסות ריבית (NPL)*
425,467	499,703	596,034	618,850	634,100	סך-הכל התחייבויות
361,645	435,217	525,072	532,588	554,595	מזה - פיקדונות הציבור
3,520	6,591	11,601	8,696	9,085	פיקדונות מבנקים
26,853	23,490	25,582	26,866	21,800	אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
38,181	39,873	42,735	46,502	52,430	הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק
נתונים נוספים					
28.7	22.0	32.1	31.7	32.9	מחיר מניה לטוף שנה (בש"ח)
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2019	2020	2021	2022	2023	
0.75	⁽¹⁾ 0.54	1.11	1.10	1.69	סך-הכל דיבידנד למניה (בש"ח)**
9,392	9,027	8,694	8,562	8,602	מספר משרות ממוצע

* החל מיום 1 בינואר 2022 מיישם הבנק את כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא הפסדי אשראי צפויים (CECL) בדרך של מכאן ולהבא. במסגרת זו בוטל המונח אשראי פגום ובמקומו מוצג אשראי לא צובר. בנוסף, הלוואות לדיוור בפיגור של 90 יום או יותר מסווגות כאשראי לא צובר. במידה ויתרת האשראי לציבור שלא צובר הכנסות ריבית (NPL) ליום 31 בדצמבר 2021 הייתה מוצגת מחדש יתרתה הייתה 3,955 מיליוני ש"ח. כמו-כן, במידה וסיכון האשראי הבעייתי נטו היה מוצג מחדש, יתרתו ליום 31 בדצמבר 2021 הייתה 7,796 מיליוני ש"ח.

** דיבידנד בגין השנה הרלוונטית.

(1) שולם כדיבידנד בעין במניות, חושב בהתבסס על שווי מניות ישראל כרט ביום 8 במרץ 2020 (10.91 ש"ח).

מדדי ESG עיקריים - סביבה, חברה וממשל

בנק הפועלים מהווה חלק בלתי נפרד מהכלכלה ומהחברה בישראל וכארגון פיננסי גדול, יש לו השפעה משמעותית על הסביבה והקהילה שבה הוא פועל. מתוך אחריות זו, הבנק משלב שיקולים חברתיים, סביבתיים ושיקולי ממשל במסגרת פעילותו העסקית, לטובת כלל מחזיקי העניין, לתמיכה בצמיחתה החברתית והכלכלית של מדינת ישראל ובמהלכים הגלובליים להתמודדות עם שינויי האקלים.

הבנק מדווח מדי שנה (מאז 2008) על פעילויות אלו במסגרת דוח ESG, שנכתב על-פי תקן ה-GRI הבינלאומי והחל משנת 2021, נכתב גם על-פי תקן ה-SASB. באוקטובר 2023 פרסם הבנק לראשונה גם דוח אקלים - TCFD (Task Force on Climate-Related Financial Disclosure) המתמייח לפעילויות בתחום בשנת 2022. כמו-כן, הבנק חתום על אמנת האו"ם UN Global Compact החל משנת 2010.

להלן תמצית המדדים המרכזיים של הפעילויות שהוביל הבנק במהלך 2023 בהיבטי סביבה, חברה וממשל תאגידי. למידע נוסף על כלל פעילות הבנק בתחומים אלה, ראה דוח ESG לשנת 2023 המפורסם באתר הבנק.

Environmental - סביבה

- הבנק מחויב לסייע בהתמודדות עם משבר האקלים ולתמוך במעבר לכלכלה דלת פחמן, בין היתר, באמצעות מימון והשקעות בפרויקטים המקדמים סביבה ירוקה, ניהול סיכונים סביבה ואקלים והפחתת טביעת הרגל הפחמנית הנובעת מפעילות הבנק. לפרטים בדבר ניהול סיכונים סביבה ואקלים, ראו פרק סקירת הסיכונים להלן וכן בדוח ESG לשנת 2023.
- כ-28.2 מיליארד ש"ח** - היקף יתרות האשראי (מאזני וחוץ-מאזני) ליום 31 בדצמבר 2023 (19.5 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2022), שהוענק לפרויקטים המקדמים סביבה ירוקה בתחומים הבאים: אנרגיות מתחדשות, בנייה ירוקה, תחבורה נקיה, התייעלות אנרגטית וטיפול בפסולת ומים.
 - כ-539 מיליון ש"ח** - סך מסגרת ההשקעות (כולל התחייבות להשקעה) בפרויקטים של אנרגיות מתחדשות ליום 31 בדצמבר 2023 (513 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2022) באמצעות פועלים אקוויטי.
 - 1 מיליארד דולר** - היקף הנפקת אגרות-החוב הירוקה הראשונה בישראל, שהונפקה על-ידי הבנק (בשנת 2021). ביוני 2023 הגיעה לסיימה הקצאה מלאה של מימון פרויקטים ירוקים בהתאם למסגרת אגרות-החוב. דוח ה-Impact הסופי פורסם באתר הבנק.
 - 30 tCO₂e** עצימות הפליטות לכל מיליון שקל אשראי בשנת 2022 (בהשוואה ל-35 tCO₂e בשנת 2021).
 - 17.5%** - שיעור צמצום טביעת הרגל הפחמנית הנובעת מהפעילות התפעולית של הבנק ביחס לשנת 2020. צמצום של 4.6% בשנת 2023 (ביחס לשנת 2022). להרחבה ראה דוח ESG של הבנק לשנת 2023.

Social - חברה

- הבנק שואף לייצר השפעה מיטיבה על החברה והקהילה בישראל. כחלק משאיפה זו הבנק מקדם צמיחה של עסקים קטנים באמצעות פתרונות מימון, ליווי מקצועי וכלים תומכים, מטפח סביבת עבודה מעצימה, מקדם נגישות, תעסוקה מגוונת, והעצמה פיננסית בקרב הציבור הרחב. תקופות חירום ומלחמה מעצימות את מחויבות הבנק להתנהל באופן ערכי ואחראי ולכן השנה הבנק הגביר את פעילותו לטובת תמיכה בחברה ובקהילה, ומתן הקלות ללקוחותיו בהתמודדות עם השלכות המלחמה.
- 470 מיליון ש"ח** - סך ההטבות וההקלות (בהנחת ניצול מלא) שהציע הבנק ללקוחותיו כדי לסייע להם בהתמודדות עם השלכות המלחמה. (לא כולל השפעות עדכון מתווה בנק ישראל שפורסם ביום 4 במרץ 2024).
 - 750 מיליון ש"ח** - היקף הקרן שהקים הבנק לטובת מתן הלוואות גישור עד שלושה חודשים ללא ריבית וללא עמלות על מנת לסייע ללקוחותיו בהתמודדות עם השלכות המלחמה.
 - 32.7 מיליארד ש"ח** - סך יתרת האשראי למגזר העסקים הקטנים ליום 31 בדצמבר 2023 (35.0 מיליארד ש"ח בסוף 2022).
 - TOP 10** - הבנק מדורג במקום ה-9 בסקר 'BDI' לדירוג 100 החברות שהכי טוב לעבוד בהן (בסקר שהתפרסם בחודש מאי 2023).
 - 13.6%** מעובדי ועובדות הבנק משתייכים לאוכלוסיות מגוונות הנמצאות בתת ייצוג בשוק העבודה (12.3% בשנת 2022).
 - כ-45.8 מיליון ש"ח** - היקף ההשקעה של הבנק בשנת 2023 למען הקהילה (כולל 'המרכז לצמיחה פיננסית'), מתוכם 10 מיליון ש"ח הופנו לסיוע מידי לקהילה עם פרוץ המלחמה (37.7 מיליון בשנת 2022).
 - 100 מיליון ש"ח** להקמת 'קרן תקומה' - קרן סיוע ייעודית שתפעל לחיזוק ופיתוח חוסן אישי, קהילתי וכלכלי של אנשים, קהילות ועסקים בנגב המערבי.
 - 69,000 שעות** התנדבות הושקעו בפעילויות שאורגנו על-ידי 'פועלים בהתנדבות' (כולל התנדבות עם פרוץ מלחמת חרבות ברזל).
 - 800,000 איש** לקחו חלק בפעילויות 'המרכז לצמיחה פיננסית' בשנת 2023 אשר מעביר הרצאות פרונטליות, מקנה כלים וידע באמצעות אתר יעודי והשנה אף הפעיל חמ"לים בחירום למענה על שאלות.

Governance - ממשל תאגידי

- הבנק פועל בהתאם לעקרונות ממשל תאגידי כפי שאלו משתקפים בסביבה החקיקתית והרגולטורית, תוך הקפדה על הוגנות ושקיפות כלפי מחזיקי העניין. לצד זאת, מתנהל הבנק לאורם של הערכים והעקרונות התרבותיים אשר מעוגנים בקוד האתי ובחזון הבנק.
- 40%** - שיעור הנשים בדירקטוריון (בדומה לשנת 2022).
 - 56.8%** מבין כלל הדרג הניהולי בבנק הן מנהלות (56% בשנת 2022), 39% מנהלות בקרב הדרג הניהולי הבכיר (38% בשנת 2022).
 - 18.6%** שיפור במדד מחבורות העובדים לבנק (ביחס לסקר של מדד השינוי הארגוני לשנת 2022).
 - 47.7** - ציון מדד NPS המודד את מידת הנכונות של הלקוחות להמליץ על הבנק (בסקרים צמודי שירות) משקף שיפור של 28% בשנת 2023 (בהשוואה לציון של 37.27 בשנת 2022).

כחלק מהשאיפה להמשיך לייצר אימפקט חברתי וסביבתי גם בשנים הבאות, הבנק הגדיר יעדי ESG לשנת 2030: בהיבט הסביבתי, הבנק שואף להגדלת המימון וההשקעות בפרויקטים המקדמים סביבה ירוקה לצד הפסקת מימון והשקעות בפרויקטים חדשים של חיפוש והפקת פחם ונפט. כמו-כן, הבנק ינהל את סיכוני הסביבה והאקלים בפעילותו העסקית, ילווה את לקוחותיו במעבר לכלכלה דלת פחמן וימשיך לפעול להפחתת המדרך הפחמני שלו. בהיבט החברתי, הבנק שואף לקדם שוויון מגדרי באמצעות העלאת הייצוג הנשי בהנהלה הבכירה ולקדם גיוון תעסוקתי, באמצעות העלאת שיעור עובדות ועובדי הבנק מאוכלוסיות מגוונות.

1.4. תיאור תמציתי של הסיכונים העיקריים שהבנק חשוף אליהם

הבנק מבצע בחינה מקיפה להערכת הסיכונים אליהם הוא חשוף ואומד את המהותיות שלהם. במסגרת תהליך ה-ICAAP (תהליך פנימי להערכת הלימות ההון) הבנק הגדיר את הסיכונים הבאים כסיכונים מהותיים: סיכון אשראי, סיכון רכיזיות, סיכון שוק, סיכון השקעה, סיכון תפעולי (לרבות סיכון IT וסיכון סייבר), סיכון צד נגדי, סיכון ריבית בתיק הבנקאי, סיכון נזילות, סיכון מוניטין, סיכון אסטרטגי-תחרותי, סיכון רגולטורי, סיכון ציות וסיכון מודל. סיכונים נוספים אליהם חשוף הבנק מטופלים באופן ישיר כחלק מהניהול העסקי והם: סיכון משפטי, סיכון כלכלי (אשר יכול להתממש דרך סיכוני אשראי, השקעה, שוק ועוד), וסיכון סביבתי.

בתאריך ה-7 לאוקטובר 2023 פרצה מלחמת "חרבות ברזל". למידע נוסף על הסיכונים ככלל ועל פוטנציאל השפעות המלחמה ראה [פרק סיכונים מובילים ומתפתחים, פרק השלכות מלחמת חרבות ברזל ופרק סקירת הסיכונים להלן והדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2023](#).

1.5. יעדים ואסטרטגיה עסקית

בסוף שנת 2022, אישרו הנהלת ודירקטוריון הבנק תכנית אסטרטגית רב-שנתית - 'פועלים 2026', לשנים 2023 עד 2026, אשר מטרתה לחזק את מעמדו של בנק הפועלים כבנק מוביל בישראל. עקרונות התכנית תומכים בהמשך צמיחה אחראית, שימור עמדת המובילות של הבנק וקפיצת מדרגה בשירות ללקוחות. התכנית ממוקדת בביצועים, ערך ללקוח, מיצוי מיטבי של תשתיות ומשאבים ופיתוח חדשנות מבדלת ומשפיעה. בשנת 2023 הבנק פעל ליישום המיקודים האסטרטגיים שנקבעו לשנה זו.

התכנית האסטרטגית 'פועלים 2026' מהווה המשך ליישום המוצלח של אסטרטגיית הצמיחה בפעילות הליבה בשנים 2021-2022, המתבטאת בשיפור מהותי בתוצאות העסקיות ובמומנטום של הבנק.

התכנית האסטרטגית של הבנק גובשה בראי החזון שאימץ הבנק - "מחויבים לצמיחה באמצעות בנקאות משפיעה, מתחדשת והוגנת ללקוחותינו". חזון הבנק הינו בהלימה לערכים סביבתיים חברתיים ואתיים (ESG) שמקדם הבנק לאורך השנים, מתוך אחריות והכרה בחשיבותה של בנקאות משפיעה על החברה, הקהילה והסביבה (למידע נוסף ראה [פרק מדדי ESG עיקריים - סביבה, חברה וממשל לעיל](#)).

מאז ה-7 באוקטובר 2023 ולמועד הדוח, ישראל נמצאת במצב מלחמה. בשלב זה, קיים קושי בהערכת התפתחות המלחמה ומשכה, ובהתאם הערכת השפעותיה על הסביבה העסקית. הפוטנציאל לשינויים עתידיים בהנחות העבודה לתכנית האסטרטגית נבחן באופן עיתי. בהתאם לבחינה זו, עקרונות ויעדי התכנית האסטרטגית נותרו בעינם.

1.5.1. תהליך גיבוש התכנית האסטרטגית - 'פועלים 2026'

'פועלים 2026', הינה תכנית אסטרטגית רב שנתית המגדירה את עמודי התווך האסטרטגיים ואת צירי השינוי הנדרשים בכדי להשיג צמיחה בת קיימא, וכוללת מגוון יוזמות עסקיות בכלל תחומי הפעילות של הבנק. התכנית ממוקדת במספר נדבכים, אשר השגת המטרות האסטרטגיות באמצעותן, תהווה את הבסיס להמשך צמיחה אחראית, בין היתר בזכות המיקוד בסגמנטי לקוחות מובילים של הבנק, בפעילות הבנקאות הקמעונאית, הבנקאות העסקית ושוק ההון, תוך שיפור משמעותי בשירות ללקוחות.

תהליך ייזום וגיבוש התכנית האסטרטגית וקביעת היעדים ל'פועלים 2026', התקיים לאורך שנת 2022, בשיתוף חברת ייעוץ בינלאומית מובילה והינו תוצר של עבודה מאומצת חוצת חטיבות. במהלך 2023 נבחנה התכנית 'פועלים 2026' בראי השינויים בסביבה העסקית והדגשים לשנת 2024, ומוקדו הצעדים להמשך. בתהליך זה, נבחנו השינויים והמגמות בכלכלה הגלובלית והישראלית, מהלכי הרגולציה ומגמות בסביבה התחרותית. כמו-כן, ניתנה תשומת לב לשינויי המגמה בהתנהגות הצרכנים בצריכת שירותים פיננסיים בערוצים ישירים. בנוסף, נלקחו בחשבון תרחישים עתידיים לענף הבנקאות כפי שפורסמו על-ידי ועדת באזל לענייני בנקאות בפברואר 2018, אשר עודם רלוונטיים כיום. בבנקאות הקמעונאית (לקוחות פרטיים ועסקים קטנים), קיימת סבירות להתממשות מדורגת על פני שנים, של תרחיש "הבנק המבוזר", בו יבזרו השירותים הפיננסיים בין בנקים ושחקנים טכנולוגיים. בבנקאות העסקית והמסחרית, קיימת סבירות להתממשות תרחיש "הבנק המשופר", לאור תהליך מקיף של מודרניזציה, אוטומציה ודיגיטציה שעוברים הבנקים המסורתיים כיום.

האסטרטגיה העסקית של הבנק מבוססת על מספר צירים מרכזיים:

א. חיזוק מובילות הבנק בבנקאות הליבה

התכנית האסטרטגית שמה למטרה למנף ולחזק את מובילותו של הבנק כבנק אוניברסלי בישראל במוצרי הליבה הבנקאיים, ללקוחות קמעונאיים, עסקיים ושוק ההון. עבור הלקוחות הקמעונאיים התכנית שמה דגש על המשך שיפור השירות וערוצי התקשורת עם הלקוח, בתפיסת Digital First, ועל מיקוד בסגמנטי לקוחות מובילים, ובהם לקוחות הבנקאות הפרטית והעסקיים הקטנים. בנוסף, הבנק ימשיך לפעול למינוף פריסת הרשת הסניפית והתאמתה התפעולית לטובת מיקוד ביעוץ ומכירת מוצרים ושירותים מורכבים. במסגרת המהלך, בוחן הבנק את עדכון מודל הפעלה הקמעונאי כאשר בעזרת השינוי ייהנו כלל הלקוחות מזמינות דיגיטלית מלאה ומחוייט שירות רציפה על פני הערוצים (דיגיטל, תקשורת כתובה, שירות טלפוני ופיסי). עבור הלקוחות העסקיים, הבנק ממשיך ומחזק את מובילותו בתחום התשתיות, הסינדיקציה, נדל"ן ופעילות שוק ההון, וכן ממשיך לפעול לחיזוק הצמיחה במגזר ההיי-טק ולקידום מוצרים מתחום ה-ESG.

עבור כלל הלקוחות, חיזוק מובילות הבנק יושג בין היתר באמצעות מינוף בסיס הלקוחות הרחב ליישומי דאטה מתקדמים, ייזום אנליטי ובחינת שילוב עולמות ה-GenAI במסעות לקוח ותהליכים תפעוליים, לטובת שיפור השירות וקיצור זמני SLA. בנוסף, הבנק יפעל להמשך הפיכת הארגון למונחה דאטה תוך הפקת תובנות ועיבוד מידע מתקדם.

ב. מיצוי משאבים והגברת הפרייה

מיצוי משאבים והגברת הפרייה היו נדבך נוסף בתכנית, שיישמו המיטבי יעניקו יתרון תחרותי לבנק. נדבך זה עוסק במספר עולמות תוכן, בהם משאבים פיננסיים, טכנולוגיים והון אנושי, לצד ייעול תהליכים עסקיים ותפעוליים.

בעולם המשאבים הפיננסיים, הבנק ממשיך בביצוע מהלכים רוחביים בתחום יעילות ניהול הנכסים וההתחייבויות (ALM) והמשך הגברת היעילות בצריכת נכסי סיכון (RWA), על-ידי יישום ושימוש ב-Best Practices גלובליים וביצוע מהלכי עומק בשיתוף כלל חטיבות הבנק.

בעולם המשאבים הטכנולוגיים הבנק משקיע משאבים מהותיים בפרויקט מודרניזציה של תשתיות מערכות הליבה, אשר מהווה חלק מרכזי בהפיכת הבנק למתקדם וחדשני. הבנק פועל לייחד משאבים לפיתוח טכנולוגיה בעלת ערך ללקוחות הבנק, תוך השקעה מתמדת בתשתיות תומכות, דיגיטציה ואוטומציה תוך שמירה על יציבות והמשכיות עסקית.

כמו-כן, הבנק פועל לפישוט וייעול אינטראקציות תהליכיות פנימיות בתוך הארגון. במסגרת זו, הוקמה החטיבה לשירותים בנקאיים המרכזת מומחיות וחדשנות תהליכית וטכנולוגית בשירות הבנקאי ללקוחות. החטיבה פעלה במהלך 2023, וממשיכה כל העת, בגיבוש תהליכים חדשניים לשיפור השירות והתפעול בתוך הבנק, זאת תוך הטמעת תרבות ארגונית המאמצת שינויים והמשך השקעה בהון האנושי, ומינוף וחיזוק יכולותיו.

כמנוע צמיחה נוסף, מאיץ הבנק הטמעת מתודולוגיות Agile והפעלת הכוח והמשאב האנושי במודל Tribes, מהלך אשר הבנק מוביל בו בזירה העסקית ויביא לשילובם ההדוק של הגורמים הטכנולוגיים והגורמים העסקיים לטובת שיפור וקיצור ה-TTM (Time to Market) והשלמת התוצר (Delivery) כיתרון תחרותי. אלו יאפשרו השקעה מהירה של מוצרים, גיוון שירותים ופיתוח הצעות ערך חדשניות ללקוחות הבנק, בדומה לבנקים מובילים בעולם. בהתאם לכך, בתחילת השנה אישר דירקטוריון הבנק את הקמתם של שלושה שבטים (Tribes) נוספים הפועלים לפי מתודולוגיות Agile. שיטת העבודה האג'ילית מהווה חלק מיעדי התכנית האסטרטגית של הבנק ויתרון תחרותי בתוצר.

ג. חדשנות מובדלת ומשפיעה

כתמיכה באסטרטגיה, הבנק ימשיך לאתר הזדמנויות ולפתח יוזמות חדשניות התומכות ביעדים העסקיים ובלקוחות במיקוד. הבנק יפעל לגיבוש הצעות ערך ייחודיות ומבדלות לתעשייה, תוך מיצוי פוטנציאל הבנקאות הפתוחה לביסוס הבנקאות העתידית, איתור ושילוב טכנולוגיות ופתרונות של צדדים שלישיים מהאקו-סיסטם בישראל ובעולם, לטובת, בין היתר, ייעול תהליכים תפעוליים ושיפור השירות ללקוחותיו. אפליקציית bit, בה פעילים כיום כ-3 מיליון משתמשים, אשר ככלל, כשני שלישים מתוכם מנהלים את פעילותם העיקרית בבנקים אחרים, ממשיכה להוות בסיס לפיתוח מוצרים בנקאיים חדשים, תוך המשך הרחבת תחומי הפעילות של bit בעולמות התשלומים וגיבוש הצעות ערך חדשניות וייחודיות.

1.5.2. שינויים ארגוניים

במהלך שנת 2023, אישר דירקטוריון הבנק מספר שינויים ארגוניים, מתוך מטרה למקד ולממש בצורה הטובה ביותר את היתרונות והנכסים של הבנק, תוך הגברת יכולות הצמיחה, האצת התכנית האסטרטגית והשאת הערך.

בהתאם לכך, הואצה כאמור הקמת השבטים העסקיים-טכנולוגיים בשיטת העבודה האג'ילית וכן בוצעו שינויים לטובת מיקוד וחיזוק הערוצים והיכולות הדיגיטליות של הבנק, בין היתר בעולמות המוצרים והמערכות התומכות.

1.5.3. מידע צופה פני עתיד

האסטרטגיה ותכניות העבודה של הבנק כפי שאושרו והנחות העבודה עליהן התבססו, מתייחסות לפעילות עתידית של הבנק. לפיכך, המידע שפורט בפרק זה בכל הקשור בתכניות פעולה וכוונות הבנק הינו "מידע צופה פני עתיד".

התכנית האסטרטגית שנקבעה מציבה יעדים שאפתניים לפעילויות השונות. עקב כך, יש להביא בחשבון כי בכל תכנון ובמיוחד בתכנון לטווח של מספר שנים, וביתר שאת בתקופה של שינויים וטלטלות בכלכלה הגלובלית והמערכת הפיננסית בעולם, קיימת מידה לא מבוטלת של אי ודאות. גורמים שונים ומגוונים עלולים להביא לידי כך שהנחות השונות העומדות בבסיס וברקע של התכנית האסטרטגית לא יתקיימו, או לא יתקיימו במלואן, ושהתכנית לעתיד לא יתממשו, או לא יתממשו במלואן. בין גורמים אלו יש לציין את הסביבה העסקית בישראל ובעולם ותנאי המאקרו. חשיבות מיוחדת יש לייחס לריבית המשתנה בעולם ובישראל, השינוי באינפלציה, למצב הכלכלה העולמית, למצב הכלכלי המדיני והביטחוני של ישראל ושל האזור כאמור, ולשינויים הרגולטוריים והמגבלות החלות על הבנק במסגרתן.

2. הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי

2.1 מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים

2.1.1 סקירה כלכלית ופיננסית

הפעילות הכלכלית במשק הישראלי

המשק צמח בשנת 2023 בשיעור של 2.0%, זאת הודות לשלושת הרבעונים הראשונים של השנה בהם הצמיחה הממוצעת עמדה על 2.4% (במונחים שנתיים). מלחמת חרבות ברזל, החלה בסמוך לתחילת הרבעון הרביעי, ואומדנים ראשוניים מעלים שהתוצר ברבעון זה התכווץ בשיעור שנתי חד של 19.4%. המלחמה, בשלביה הראשונים, הביאה לשיתוק כלכלי נרחב כמעט בכל ענפי המשק, אולם ככל שהמלחמה נמשכה החלה להיווצר שגרה כלכלית ברוב ענפי המשק. עדיין קיימים מספר ענפי משק בהם הפעילות לא שבה לסדרה, בעיקר בתחום הבנייה שמושפע מאי-כניסת עובדים פלשתינים לישראל, או תירות החוץ שכמעט לא קיימת עתה. הצריכה הפרטית שבה בהדרגה לרמה של טרום המלחמה, זאת הודות לתמיכה ממשלתית למשקי הבית והעסקים שנפגעו מהמלחמה. כמו-כן ניכרת הסטה של צריכה מחו"ל לשוק המקומי, לאור ירידה במספר הנוסעים לחו"ל. נכון לחודש פברואר 2024, עצימות המלחמה ירדה וניכרת התאוששות בפעילות הכלכלית, אך כפי שצוין מספר ענפי משק לא שבו לפעילות סדירה, וכמו-כן כאחוז אחד מאוכלוסיית המדינה שמקום מגוריהם סמוך לגבול הלבנון או לרצועת עזה, לא שבו עדיין לביתם. מצב זה משתקף גם בנתוני שוק העבודה - שיעור האבטלה הרשמי אומנם כמעט לא השתנה במהלך התקופה, אך עובדים רבים נעדרו באופן זמני ממקום עבודתם, ואלו כוללים לדוגמה מפונים, או כאלו שהועסקו בענפי משק שנפגעו בעקבות המלחמה. שיעורם של עובדים אלו הגיע בחודש דצמבר ל-3% מכוח העבודה, והוא ירד בחודש ינואר 2024 לרמה של 1.4% מכוח העבודה. אוכלוסייה זו מקבלת ברובה פיצוי כזה או אחר מהממשלה, ולכן כוח הקנייה שלה לא נפגע משמעותית, אך למצב זה, ככל שיתמשך, עשויות להיות השלכות שליליות על שוק העבודה, וכמובן על תקציב המדינה.

המלחמה העלתה את סיכון המדינה, דבר שהתבטא בעליית פרמיית הסיכון של מדינת ישראל בשווקים הפיננסיים, בהורדת דירוג האשראי בידי חברת הדירוג מוד'ס A2- עם אופק דירוג שלילי, הפחתת תחזית הדירוג בידי S&P, וצירוף לרשימת מעקב השלילית בידי פיפ'י. הימשכות המלחמה וההרעה הפיסקאלית מעלים את הסיכון להפחתת דירוג האשראי של מדינת ישראל גם על ידי שתי החברות שטרם עשו זאת. דירוג האשראי של הבנקים הופחת אף הוא בידי מוד'ס, וכן תחזית הדירוג עודכנה לשלילית. S&P הורידה את תחזית הדירוג לשלילית ופיפ'י העמידה את הבנקים ברשימת מעקב שלילית. חזרת המשק לתוואי צמיחה מהירה ושיקום הפגיעה ביישובי העוטף והצפון מהווים עתה אתגר לאומי. ישראל התמודדה כבר בעבר בהצלחה עם תקופות של הרעה ביטחונית עם השלכות פיסקאליות. תנאי הרקע הנוכחיים יוצרים מורכבות, שכן הסביבה הכלכלית העולמית גם היא פחות תומכת. הריביות בעולם עדיין גבוהות, ההשקעות בחברות ההיי-טק נסוגו וכאמור ענף הבנייה לא חזר לפעילות מלאה. תקציב הביטחון צפוי לעלות בשנים הקרובות באופן ניכר, והוא נוטל משאבים מהמשק. בצד החיובי ניתן לציין שהכלכלה הגיעה למלחמה איתנה, עם חובות נמוכים ומגזר פיננסי יציב. הבנק מעריך כי גורמים אלו יסייעו למשק לצלוח גם את המשבר הנוכחי.

התפתחויות בכלכלה העולמית

שנת 2023 נפתחה כשהאינפלציה עדיין גבוהה, צפי להמשך ריסון מוניטרי, מלחמה באוקראינה ומתיחות גוברת בין ארצות-הברית לבין סין. בניגוד להערכות הרווחות הכלכלה העולמית הפתיעה והמשיכה לצמוח בשיעורים נאים, אם כי נרשמה שונות גבוהה בין אזורים שונים בעולם. הצריכה הפרטית הוסיפה לגדול, בייחוד בארצות-הברית, למרות השחיקה המתמשכת בכוח הקנייה של משקי הבית. בסיכום שנת 2023, התוצר העולמי צמח, על-פי הערכות של קרן המטבע הבינלאומית בכ-3.1%. בארצות-הברית התוצר צמח בכ-2.5%, בגוש האירו נרשמה צמיחה מתונה של כ-0.5%, ובסין הצמיחה האיצה לרמה של 5.2%. שוקי העבודה הוסיפו להתאפייין בלחצים לעליית שכר ושיעורי אבטלה נמוכים המשקפים מצב של תעסוקה מלאה. בחודש אוגוסט 2023 הפחיתה חברת דירוג האשראי פיפ'י את דירוג החוב של ממשלת ארצות-הברית מרמה של AAA לרמה של AA+. הפחתת הדירוג הוסברה בהרעה מתמשכת במצב הפיסקלי של ארצות-הברית וצפי להאטה בצמיחה.

עליות הריבית האטו את האינפלציה בשנה האחרונה וב-12 החודשים שהסתיימו בדצמבר 2023 הסתכמה האינפלציה בארצות-הברית ב-3.4% ובגוש האירו ב-2.9%. הבנקים המרכזיים העלו את הריבית בשלושת הרבעונים הראשונים של 2023 וברבעון האחרון שיעורי הריבית נותרו ללא שינוי. הפד האמריקני העלה את הריבית לרמה של 5.50%, וה-ECB האירופאי העלה את הריבית על הפיקדונות לרמה של 4.0%. הבנקים המרכזיים אותתו שתהליך העלאות הריבית הגיע לסיימו, ושבמהלך שנת 2024 הריבית תחל לרדת.

המלחמה בישראל הגבירה את המתיחות הבין גושית בעולם. ארצות-הברית ובריטניה כבר תקפו מטרות ברחבי תימן, על רקע תקיפות של ספינות בינלאומיות בים האדום בידי החות'ים בתימן, וגם במוקדים נוספים בעולם נרשמה הסלמה ביטחונית.

המדיניות הפיסקאלית והמוניטרית

שנת 2023 הסתיימה עם גירעון תקציבי גבוה שהגיע לשיעור של 4.2% מהתוצר, זאת לעומת עודף תקציבי של 0.6% מהתוצר בשנה הקודמת, ויעד גירעון של 0.9% תוצר. ירידה בהכנסות ממסים החלה להסתמן עוד בתחילת השנה, זאת לאור האטה בפעילות של ענפי משק עתירי מסים כמו נדל"ן והיי-טק. אולם מקור מרבית העלייה בגירעון הוא במלחמת חרבות ברזל. בצד הוצאות עלו הוצאות הביטחון, וההוצאות האזרחיות לטיפול במפונים, פיצוי לעסקים ולמשקי הבית. הירידה בהכנסות ממסים החריפה מאוד עם פרוץ המלחמה. יחס החוב הממשלתי לתוצר שעמד על 60% בסוף 2022 עלה לשיעור של כ-62% בסוף 2023. בחודש ינואר אישרה הממשלה תקציב לשנת 2024, הכולל עלייה חדה של כ-55 מיליארד שקלים בתקציב משרד הביטחון. הגירעון התקציבי צפוי על-פי התכנית לעמוד על 6.6% מהתוצר. העלייה החדה בגירעון מעמידה את דירוג האשראי של המדינה בסיכון. שתי חברות דירוג הכניסו את ישראל לרשימת מעקב שלילית, וחברה אחת הפחיתה את תחזית דירוג האשראי לשלילית. תקציב הביטחון צפוי על-פי כל הערכות להיות גבוה באופן ניכר מזה של טרום המלחמה. מימון העלייה בהוצאות הביטחון והוצאות בגין שירות החוב שעלה, ידרשו עלייה במסים. תקציב הממשלה כולל לדוגמה הצעה להעלות את שיעור המע"מ החל משנת 2025 בנקודת אחוז, וכן להחיל תשלום מיוחד על הבנקים לתקופה מוגבלת של כשנתיים, לשם השגת יעדי התקציב.

ריבית בנק ישראל עלתה במהלך המחצית הראשונה של השנה מרמה של 3.25% ל-4.75% ביולי, ונותרה ברמה זו עד סוף השנה. בחודש ינואר 2024, בעקבות ירידה באינפלציה, הופחתה ריבית בנק ישראל ל-4.5%. בנק ישראל הותיר את הריבית ללא שינוי בהחלטה בחודש פברואר 2024. השווקים הפיננסיים מגלמים עתה המשך ירידה בריבית עד לרמה של כ-3.75% בסוף 2024. עם פרוץ המלחמה הפעיל בנק ישראל שורה של כלים נוספים החל ממכירת מטבע-חוץ, הספקת נזילות בשוק החלף וכן הלוואות מוניטריות בריבית נמוכה מריבית בנק ישראל לשם הקלה בתנאי האשראי לעסקים קטנים וזעירים שנפגעו מהמלחמה. כמו-כן הפיקוח על הבנקים קידם מתווה הקלות ללקוחות הבנקים וחברות כרטיסי האשראי.

אינפלציה ושער חליפין

מדד המחירים לצרכן "הידוע" עלה בשנת 2023 בשיעור של 3.3%. המדד "בגין" עלה בשיעור של 3.0%. האינפלציה התמתנה במהלך השנה בדומה למגמות שנצפו הן בארצות-הברית והן באירופה. התמתנות האינפלציה בולטת במחירי המוצרים, בעוד שעליית מחירי השירותים נותרה יחסית גבוהה, אם כי גם היא התמתנה. המלחמה פעלה כנראה למיתון האינפלציה ברבעון הרביעי של השנה, והשפעתה בלטה בעצירת העלייה של מחירי שכר-דירה. הציפיות לאינפלציה לא השתנו באופן מהותי בעקבות המלחמה, והן נותרו מעוגנות ביעד האינפלציה. על אף ששיעור האינפלציה הגיע בסוף השנה לתחום היעד בישראל, אי-הוודאות סביב השמירה על יציבות המחירים היא גבוהה, בין היתר לאור הגירעון התקציבי הגבוה וקצב עליית השכר במשק. מדד המחירים לצרכן לחודש ינואר 2024 נותר ללא שינוי ושיעור האינפלציה השנתי ירד לרמה של 2.6%.

השקל פוחת במהלך שנת 2023 בשיעור של 3.1% מול הדולר האמריקאי, ומול האירו פוחת ב-2.0%. תנודתיות שער החליפין במהלך השנה הייתה גבוהה זאת בהשפעת אי-הוודאות הפוליטית סביב השינויים במערכת המשפט והמלחמה שפרצה ברבעון הרביעי. עם פרוץ המלחמה גברו לחצי הפיחות ובנק ישראל יצא בתכנית למכירת מטבע-חוץ, בהיקף של עד 30 מיליארד דולר מתוך יתרות מטבע-חוץ, זאת בכדי לבלום את קצב הפיחות, ולסייע לייצוב השווקים. במסגרת התכנית מכר בנק ישראל מטבע-חוץ בהיקף של 8.2 מיליארד דולר בחודש אוקטובר וכ-340 מיליון דולר בנובמבר. בנק ישראל לא המשיך למכור מטבע-חוץ ביתרת השנה, זאת נוכח התחזקות השקל.

שוקי הכספים וההון

שנת 2023 אופיינה בתנודתיות גבוהה בשווקים הפיננסיים בעולם, על רקע המשך העלאות הריבית והתגברות החששות מפגיעה בפעילות הכלכלית, אך בסיכום שנת 2023 נרשמו במרבית מדדי המניות בעולם עליות שיעורים חדות. מדד ה-S&P500 בארצות-הברית עלה בשיעור של 24.2%, מדד הנאסדק עלה ב-43.4% ומדד המניות האירופי ה-STOXX_EUROPE_50 עלה ב-19.2%. מדד ת"א 125 עלה בסיכום שנת 2023 בשיעור של 4.1%, שיעור מתון יחסית לעליות החדות שנרשמו בעולם, זאת בין היתר, בהשפעת המלחמה בישראל והרפורמה במערכת המשפט אשר הגבירו את אי-הוודאות בשנת 2023. מחזורי המסחר היומיים במניות ובמכשירים המיזם בשנת 2023 ירדו לרמה ממוצעת של 2.0 מיליארד שקל, לעומת רמה ממוצעת של 2.3 מיליארד שקל בשנת 2022.

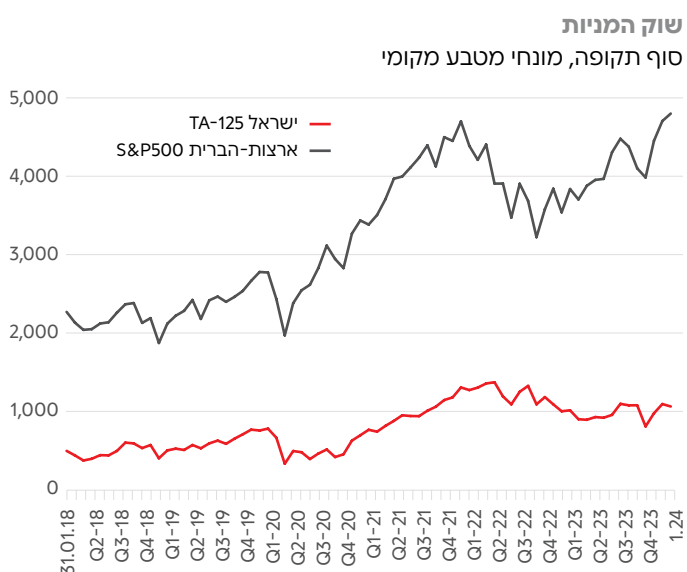
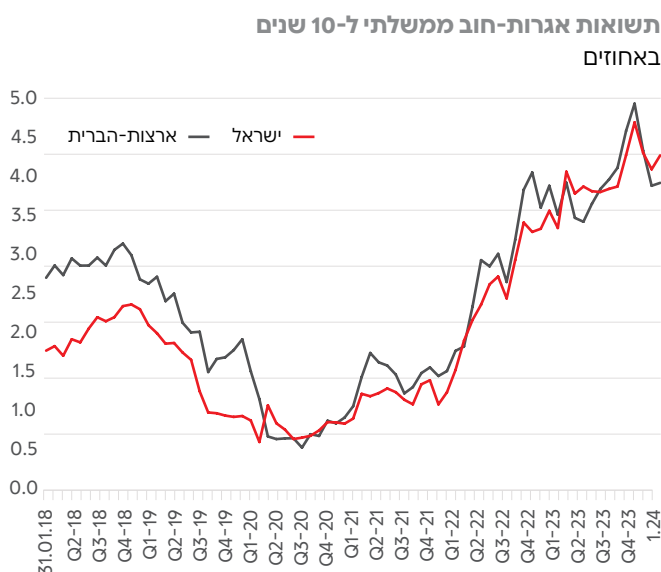
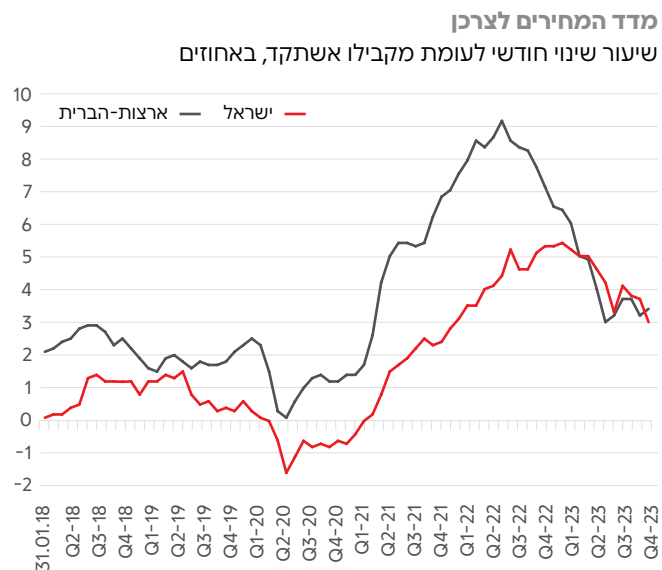
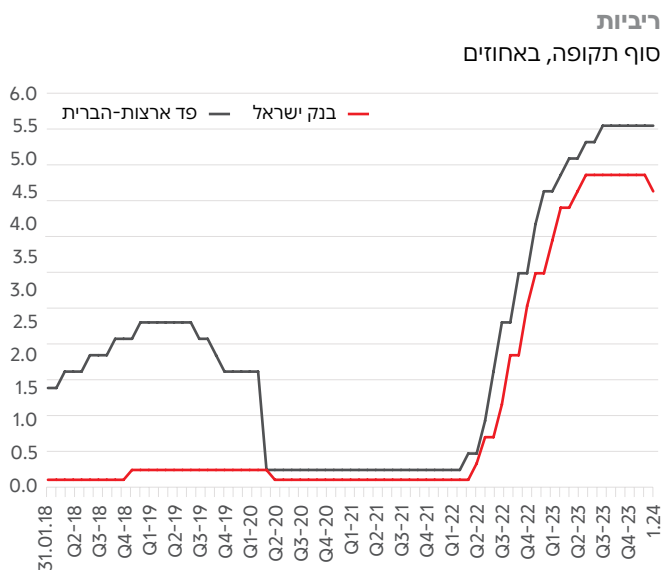
בשוקי אגרות-החוב נרשמה תנודתיות גבוהה שהגיעה לשיאה ברבעון האחרון של השנה, כשתשואות אגרות-החוב לטווחים הארוכים בארצות-הברית ובישראל, הגיעו לשיא של יותר מעשור, אך רשמו מיד לאחר מכן התמתנות ניכרת. תשואת איגרת-החוב הממשלתית לטווח של עשר שנים בישראל עלתה מרמה של 3.56% בסוף שנת 2022 לרמה של 4.80% בסוף אוקטובר, על רקע חשש מהשפעות המלחמה על הגירעון בישראל, אך התמתנה לרמה של 4.09% בסוף שנת 2023. תשואת איגרת החוב לעשר שנים בארצות-הברית עלתה במהלך השנה מרמה של 3.88% לרמה של 5.0% באוקטובר, על רקע החשש מגירעון גבוה בארצות-הברית, אך התמתנה בדצמבר עד לרמה של 3.88% בסוף השנה.

בשנת 2023 מדד אגרות-החוב הממשלתיות השקליות עלה ב-1.3% ומדד אגרות-החוב הממשלתיות הצמודות ירד ב-0.4%. במדד אגרות-החוב הקונצרניות הכללי נרשמה עלייה של 6.3% ומרווחי התשואה לעומת אגרות-החוב הממשלתיות ירדו בסוף 2023 לרמה של 2.0%, לעומת 2.2% בסוף שנת 2022. גיוסי החוב של החברות הישראליות הלא פיננסיות באמצעות אגרות-חוב הסתכמו בשנת 2023 בכ-48 מיליארד ש"ח, בדומה לגיוסי החוב בשנת 2022.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2023

תרשים 1-2: תשואות אגרות-חוב ממשלתי, מדד המחירים לצרכן, ריביות ושוק המניות

2.1.2. סיכונים מובילים ומתפתחים

בהתבסס על המלצת ה-FSB (המוסד ליציבות פיננסית), סיכון מוביל מוגדר כהתפתחות המתרחשת כיום בסביבת העסקים של הבנק, אשר עלולה להשפיע לרעה על תוצאות הבנק במהלך השנה הקרובה. זאת לעומת סיכון מתפתח אשר ישנה אי ודאות גדולה יותר לגבי מועד גיבושו לכלל התרחשות בעלת השפעה מהותית על אסטרטגיית הבנק.

הנהלת הבנק והדירקטוריון דנו בהשפעתם על הבנק של הסיכונים המובילים והמתפתחים המפורטים להלן ובוחנים מעת לעת את הצורך בהתאמת האסטרטגיה העסקית בהתאם להתפתחויות אלה:

- סביבת המאקרו:** פעילות הבנק תלויה בסביבה העסקית בישראל ובעולם. מצב הכלכלה העולמית, שינויים משמעותיים במדיניות המוניטרית ובעקומי הריבית, תנודתיות בשווקים ושינויים במחירי הנכסים הפיננסיים בארץ ובעולם ובמחירי הנדל"ן והמצב הכלכלי, המדיני והביטחוני של ישראל ושל האזור הינם בעלי פוטנציאל להשפעה על פעילות הבנק. טרם מלחמת חרבות ברזל הסיכונים למשק נבעו מהאטה כלכלית על רקע הנסיבות הגלובליות בשילוב עם סביבת ריבית גבוהה, שהביאה להאטה בענף הנדל"ן ובענפים נוספים, ירידה בהשקעות בענף ההיי-טק והשלכות אפשריות של קידום שינויים במערכת המשפט בהיעדר הסכמה רחבה שהובילה הממשלה. המלחמה הביאה להעצמת סיכונים המאקרו מסיבות אחרות, כמפורט להלן, כאשר הגורמים שהשפיעו טרם המלחמה הינם בעלי השפעה פחותה בשלב זה. התכנית האסטרטגית הרב שנתית של הבנק כוללת הנחות מסוימות לגבי סביבת המאקרו תוך התייחסות לסיכונים הקיימים בכלכלה הגלובלית ובמשק הישראלי ומאזנת בין שיקולי תשואה לסיכון.
- מלחמת חרבות ברזל והמשק בישראל:** המלחמה שהחלה ביום 7 באוקטובר 2023 גרמה, בין היתר, לשיבושים בפעילות הכלכלית במשק הישראלי ברבעון הרביעי נוכח גיוס מילואים נרחב, השבתה חלקית של פעילות המסחר, ירידה בצריכה, עלייה משמעותית בהוצאות הממשלה ובגרעון הפיסקאלי והתכווצות חדה בתוצר. בעוד שהצריכה הפרטית התאוששה ברובה לקראת סוף הרבעון הרביעי של שנת 2023 ובמהלך החודשים ינואר-פברואר 2024 והיקף גיוס המילואים צומצם, קיימים ענפים בהם הפגיעה עדיין משמעותית, בעיקר בתחום הבנייה שמושפע מאי-כניסת עובדים פלשתינים לישראל, ותיירות החוץ שכמעט לא קיימת עתה. בשוק העבודה, שיעור האבטלה בחודש דצמבר 2023 נמצא אמנם ברמה נמוכה של 3.1%, אולם מספר גבוה של עובדים עדיין מוגדרים כחסרים זמנית מכוח העבודה בשל סיבות כלכליות, ובכלל זה עובדים שפוננו מביתם, או כאלו שהועסקו בענפים כמו בנייה ותיירות. למלחמה, ובפרט ככל שתמשך ו/או תתרחב לגזרת הצפון, פוטנציאל להשפעה שלילית על שוק העבודה, תקציב המדינה, המשק הישראלי, לקוחות הבנק והבנק עצמו.
- המלחמה העלתה את סיכון המדינה, דבר שהתבטא בעליית פרמיית הסיכון של מדינת ישראל בשווקים הפיננסיים, בהורדת דירוג האשראי על-ידי חברת הדירוג מוד'ס A2- עם אופק דירוג שלילי, הפחתת תחזית הדירוג על-ידי S&P, וצירוף לרשימת המעקב השלילית בידי פיפ'ל. המשכות המלחמה וההרעה הפיסקאלית מעלים את הסיכון להפחתת דירוג האשראי של מדינת ישראל גם בידי שתי חברות אלו. ככל שתתרחש ירידת דירוג האשראי של מדינת ישראל על-ידי S&P הדבר עלול להביא, נכון למועד הדוח, לפגיעה ישירה של כ-0.24% וכ-0.30% ביחס הון עצמי רובד 1 וביחס הון הכולל של הבנק, בהתאמה. נדגיש כי החל משנת 2021 משתמש הבנק בדירוג S&P למדינות כמדרג יחיד לצרכי מדידת הלימות הון, ובהתאם, להורדת דירוג על-ידי חברות אחרות, כמו מוד'ס, שהתרחשו ו/או עלולות להתרחש, אין השפעה ישירה על יחס הון.
- דירוג האשראי של הבנקים הופחת אף הוא בידי מוד'ס, וכן תחזית הדירוג עברה לשלילית. S&P הפחיתה את תחזית הדירוג ופיפ'ל העמידה את הבנקים ברשימת המעקב השלילית. אין ביכולת הבנק להעריך בשלב זה כיצד תתפתח המלחמה, את ההשפעות הכלכליות והפיננסיות שלה ואת משכן, ובהתאם קיים קושי להעריך את ההשפעות העתידיות על מצב לקוחותיו של הבנק והבנק עצמו ועל הסיכונים השונים. הבנק פועל לתמיכה בלקוחותיו ובתושבי עוטף עזה. לפירוט ראה [פרק השלכות מלחמת חרבות ברזל](#) להלן [ופרק סקירה כלכלית ופיננסית לעיל](#).
- הכלכלה הגלובלית:** האינפלציה בעולם החלה אמנם לרדת, אך מדיניות הבנקים המרכזיים עודנה מרסנת. על רקע המדיניות המוניטרית המרסנת הצמיחה בעולם הפגיעה לטובה, בדגש על ארצות-הברית, ושוקי העבודה מוסיפים להתאפין בעודף ביקוש לעובדים, לחצים לעליית שכר ושיעורי אבטלה נמוכים. השווקים מגלמים כעת ציפיות לירידה הדרגתית ברביבות בעולם במחצית השנייה של שנת 2024, כאשר הבנקים המרכזיים מאותתים על ירידה, אך איטית יותר. המלחמה בישראל והאירועים במזה"ת ככלל, שמגיעים בהמשך למלחמה באוקראינה ולמתחויות באזורים נוספים בעולם, מגבירים את המתח הבין גושי ויוצרים סיכונים להמשך הצמיחה.
- סיכון אבטחת מידע ותקריות קיברנטיות:** איומי הסייבר המתגברים כלפי גופים פיננסיים מביאים להפניית משאבי התעשייה הבנקאית להתמודדות עם הסיכון. הבנק מבצע בקורות באופן תדיר בכלל הערוצים על מנת למנוע חדירת פוגעניים, הפעלת תוכנות זדוניות ומניעת דלף מידע. מעגלי בקרה אלו מורכבים ממספר רב של מערכות אבטחת מידע מתקדמות אשר פרוסות פנימית ברשת הבנק וחיצונית בתור הגנה היקפית. יצוין כי מעבר עובדים לעבודה מרחוק, מעבר למחשוב ענן ודיגיטציה מוגברת בפעילות הבנק ובכללה גידול בעבודה מרחוק מול לקוחות, במקביל לגידול באיומים ובניסיונות תקיפה על הבנק ועל לקוחותיו מעצימים את הסיכון. במסגרת המלחמה גדל מספר מתקפות הסייבר על מטרות בישראל ובכללן הבנק, עד כה ללא פגיעה בפעילותו, וגדל היקף ניסיונות ההונאה כנגד הבנק ולקוחותיו. הבנק פועל במטרה לצמצם את הסיכון.
- הסביבה הרגולטורית בארץ ובחו"ל:** לרפורמות רגולטוריות מקומיות ובינלאומיות קיימת השלכה על פעילותו העסקית של הבנק בארץ ובחו"ל. בישראל גובשו בשנים האחרונות מספר יוזמות רגולטוריות שעניינן בעיקר הגברת התחרות במערכת הבנקאית בישראל ולצידן קיימות יוזמות רגולטוריות נוספות הנמצאות בשלבי ייזום, אשר חלקן עוסק בהתערבות ישירה במחירים ובמחירים במערכת הבנקאית. הצעה הנמצאת בשלבי גיבוש מתקדמים היא הטלת תשלום מיוחד על הבנקים לשנים 2024-2025 לאור המלחמה. בין ההצעות והצעדים המוצעים הנוספים נכללים הודעת רשות התחרות בדבר אפשרות הכרזה על בנקים כקבוצת ריכוז ומתן הוראות בנושא, הצעת משרד האוצר ליצירת פיקדון ברירת מחדל, התערבות חקיקתית ישירה ברביבות פיקדונות, עו"ש ומשכנתאות באמצעות הגשת הצעות חוק פרטיות, טיוטת תיקוני חקיקה שרשות ניירות-ערך מציעה לגבי הוצאת קרנות כספיות מחוק הייעוץ ויצירת קרנות כספיות הדומות במאפייניהן לפיקדונות ומתווה מדורג של רישוי ורגולציה לגופים חוץ בנקאיים. להרחבה ראו פרק יוזמות רגולטוריות בדוח ממשל תאגידי. היוזמות והמגמות הרגולטוריות עשויות להשפיע לרעה על המערכת הבנקאית ובכלל זה על הבנק. בשלב זה לא ניתן להעריך את ההשפעות של שינויים אלה על הבנק, ככל שיתרחשו. כמו-כן, ייתכן כי השפעות אלו לא יהיו מיידיות, אלא השפעות איטיות ומתמשכות לאורך זמן, שתגררנה מתהליכי השינוי ההדרגתי בסביבת הבנק (לקוחותיו, שחקנים בשוק וכדומה), לצד היערכות הדרגתית של הבנק להתאמות הדרושות בפעילותו. נציין כי גם להארכות והרחבות של מתווי סיוע ללקוחות עשויות להיות השפעות על תוצאות הבנק.

- **סיכון תחרותי-אסטרטגי:** תחרות מצד חברות ביג-טק (אפל, גוגל, אמזון ועוד), חברות פינטק ובנקים דיגיטליים, לצד חדירה של טכנולוגיות חדשות, שינויים בהתנהגות הלקוחות ומודלים עסקיים חדשים בעולם הפיננסי, עלולים להשפיע משמעותית על המערכת הבנקאית בארץ ובעולם בטווח הבינוני-ארוך. לצד זאת, שינויים רגולטוריים ותחרותיים בזירה המקומית, בדגש על מהלכים להגברת התחרות במערכת הבנקאית ובכללם הצעה למתווה מדורג לרישוי ורגולציה לגופים חוץ בנקאיים, ניווד חשבונות בנק ובנקאות פתוחה, כמו גם תחרות במגזר העסקי, העלולים להשפיע על התוצאות העסקיות של הבנק ובכלל זה על מרווחי האשראי שלו. הבנק גיבש תכנית אסטרטגית מקיפה עד לשנת 2026 הכוללת, בין היתר, ביצוע צעדים בתחומי הליבה של הבנק, חדשנות, טכנולוגיה, מבנה הפעילות ועוד, כדי לתת מענה לאיומים ומעדכן אותה באופן תקופתי.
 - **סיכון הציות:** תחת סיכון הציות כלולים, בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 308, גם סיכונים הנובעים מתחום הוגנות הבנק כלפי לקוחותיו, ניגוד עניינים, איסור הלבנת הון ומימון טרור (לרבות סנקציות בינלאומיות), מתן ייעוץ ללקוח, הגנה על הפרטיות (למעט היבטים של טכנולוגיית המידע), היבטי מיסוי רלוונטיים למוצרים או שירותים ללקוחות, או הוראות בעלות אופי דומה. התממשות הסיכון בעולם באה לידי ביטוי בהמשך החקירות נגד בנקים בעולם והקנסות המוטלים עליהם בקשר להפרות חוק או רגולציה, כגון דבר סיוע להעלמות מס ומניעת מימון טרור, הלבנת הון וחקירת מעשי שחיתות. מלחמת חרבות ברזל ומצב החירום מעצימים את סיכוני הציות הנובעים ממימון טרור והלבנת הון. מערך הציות בבנק התאים את פעילותו למצב המלחמה והחירום בשורה של צעדים הממוקדים בין היתר בסיכונים העולים ממצב זה. היקף הסנקציות הבינלאומיות הורחב, בין היתר בשל מלחמת רוסיה אוקראינה ולאחריה מלחמת חרבות ברזל. סנקציות בינלאומיות הוטלו גם על ישראלים. מערך הציות התאים את פעילותו בשורה של צעדים לרבות ניטור ומעקב לשם צמצום סיכוני הציות הנובעים מאי כיבודן של הסנקציות הבינלאומיות.
 - **סיכון סביבתי:** בשנים האחרונות גברה ההבנה בעולם, כי אפשרות של התממשות סיכונים סביבתיים וסיכוני אקלים תפגע בכלכלה ובמקרים קיצוניים עלולה להביא לפגיעה משמעותית בבנקים ובמערכת הפיננסית כתוצאה מהתממשות סיכונים פיננסיים ולא-פיננסיים בטווח הארוך. השפעות אלו יכולות לבוא לידי ביטוי גם במסגרת הסיכונים האחרים אליהם חשוף התאגיד הבנקאי בפעילותו, כמו סיכון אשראי (דרך ההשפעה על החוסן הפיננסי של לווים ושווי ביטחונות), סיכון שוק והשקעה, סיכון תפעולי, סיכון משפטי, סיכון מוניטין ועוד. לסיכונים אלו, בדגש על סיכוני האקלים והשפעת תהליכי המעבר לכלכלה מעוטת פליטת גזי חממה, יש מאפיינים ייחודיים של חוסר ודאות. בשלב זה מוקדם להעריך את פוטנציאל ההשפעות ארוכות הטווח של שינויים אלו על הבנק.
- לפרטים נוספים בדבר השלכות מלחמת חרבות ברזל ראה הפרק להלן.
לפרטים בדבר הליכים משפטיים ראה [ביאור 25](#) בדוחות הכספיים.
לפרטים בדבר יוזמות רגולטוריות מהותיות בעלות השפעה על פעילות הבנק בתקופת הדיווח ראה [דוח ממשל תאגיד](#).

2.1.3. השלכות מלחמת חרבות ברזל

ביום 7 באוקטובר 2023 פתח ארגון חמאס במתקפת טרור רצחנית על מדינת ישראל שכללה שיגור טילים ופשיטה קרקעית על בסיסי צבא וישובים אזרחיים, רצח וחטיפה של אזרחים וחיללים. מדינת ישראל הכריזה על מצב מלחמה וגיוס נרחב של מילואים, אשר נמשך נכון למועד הדוח בהיקף מצומצם מאשר בתחילת המלחמה. נכון למועד הדוח הצבא מצוי במצב לחימה בתוך עזה, מעל 100 חטופים מוחזקים בידי חמאס, בצפון הארץ מתנהלים חילופי אש ללא כניסה קרקעית ובים סוף החות'ים פוגעים בחופש השיט ומנסים לתקוף את דרום המדינה. מבחינה כלכלית, ברבעון השלישי של השנה, טרם מלחמת חרבות ברזל, ניכרה האטה מסוימת בצמיחת המשק, כאשר האינפלציה ועלויות הריבית פגעו בכוח הקנייה של משקי הבית, אף ששוק העבודה נותר הדוק. בענף הנדל"ן נרשמה כמות נמוכה של עסקות, עלייה במלאי הדירות הלא מכורות וכן ירידות מחירים קלות. המלחמה הביאה לשיבושים בפעילות הכלכלית במשק הישראלי ברבעון הרביעי לאור גיוס מילואים נרחב, השבתה חלקית של פעילות המסחר, ירידה בצריכה ועלייה משמעותית בהוצאות הממשלה והגרעון הפיסקאלי. התוצר התכווץ ברבעון הרביעי של השנה בשיעור שנתי חד של 19.4%. התוצר העסקי ירד בשיעור שנתי של 32.3%. בעוד שהצריכה הפרטית התאוששה ברובה לקראת סוף הרבעון הרביעי של שנת 2023 ובמהלך החודשים ינואר-פברואר 2024 והיקף גיוס המילואים צומצם. קיימים ענפים בהם הפגיעה עדיין משמעותית, בעיקר בתחום הבנייה שמושפע מאי-כניסת עובדים פלשתינים לישראל, ותיירות החוץ שכמעט לא קיימת עתה. בשוק העבודה, שיעור האבטלה בחודש דצמבר נמצא אמנם ברמה נמוכה של 3.1%, אולם מספר גבוה של עובדים עדיין מוגדרים כחסרים זמנית מכוח העבודה בשל סיבות כלכליות, ובכלל זה עובדים שפוננו מביתם, או כאלו שהועסקו בענפים כמו בנייה ותיירות. אוכלוסייה זו מקבלת ברובה פיצוי כזה או אחר מהממשלה, ולכן כוח הקנייה שלה לא נפגע משמעותית, אך למצב זה, ככל שיתמשך, עשויות להיות השלכות שליליות על שוק העבודה, וכמובן על תקציב המדינה.

למלחמה, ובפרט ככל שתתמשך ו/או תתרחב לחזיתות נוספות, פוטנציאל להשפעה שלילית על המשק הישראלי, ללקוחות הבנק והבנק עצמו. בין הסיכונים האפשריים ניתן למנות ירידה אפשרית בצריכה הפרטית, ירידה בהשקעות במשק ובכללן השקעות זרות והשקעות בהיי-טק, ירידה בתוצר, גרעון תקציבי משמעותי, הורדות דירוג האשראי של המדינה על-ידי חברות נוספות, עליית פרמיית הסיכון של המדינה, ירידה בפדיון בחלק מענפי המשק, פגיעה בענפי התיירות והבנייה, ירידת מחירי נדל"ן, עלייה באבטלה, פגיעה בעסקים, גידול בהפרשות להפסדי אשראי כתוצאה מגורמים אלו, זעזועים בשווקים ובכללם פיחות, ירידות בשוק ההון, שינויים בעקומי התשואה ובריבית הבנק המרכזי שישפיעו על הרווחיות ועוד. הממשלה גיבשה תכנית סיוע למגזר העסקים, למשקי הבית באזורי העימות ולחיללי המילואים אך אלו אינן מכסות את כל הנפגעים מחד ומביאות להגדלת הגרעון מאידך. הכלכלה הישראלית צברה איתנות פיננסית לאורך השנים שהתבטאה בשורה של פרמטרים כמו חוב ציבורי נמוך, עודפים בחשבון השוטף של מאזן התשלומים ויתרות מטבע-חוץ גבוהות, אשר תומכים כעת בכלכלת המדינה. הבנק נכנס למלחמה ברמת רווחיות וביחסי הון, נזילות ומינוף איתנים המאפשרים לו עמידה בזעזועים וממשיך לשמור יחסים אלו ברמות ראויות לאור המצב. אין ביכולת הבנק להעריך בשלב זה כיצד תתפתח המלחמה, ולא כל שכן את ההשפעות הכלכליות והפיננסיות שלה ואת משכן, ובהתאם קיים קושי להעריך את ההשפעות העתידיות על מצב לקוחותיו של הבנק ועל הבנק עצמו. זאת כאשר גם לתמיכה הממשלתית אשר משכה והיקפה העתידי לא ידועים, השפעות כלכליות אפשריות.

עם פרוץ המלחמה ועל מנת להקל על לקוחות הבנק להתמודד עם השלכותיה, הבנק הודיע על סדרת הטבות משמעותיות ללקוחותיו, תוך הבחנה בין לקוחות המעגל הראשון אשר מושפעים באופן ישיר מהמלחמה לבין שאר האוכלוסייה. ההטבות כוללות הטבות בהתאם למתווה שפרסם הפיקוח על הבנקים לתקופה של שלושה חודשים (שהוארכה בשלושה חודשים נוספים לתקופת הרבעון הראשון 2024) וכן הטבות נוספות מעבר למתווה. בתחום המשכנתאות הבנק העניק פטור מלא מתשלום משכנתא למשך שלושה חודשים ללקוחות בעוטף עזה (בטווח של עד 7 ק"מ מהגבול). הטבה זו היא בנוסף לאפשרות להקפאת תשלומי משכנתא לשלושה חודשים ללא עלות ליתר לקוחות המעגל הראשון, בהתאם למתווה בנק ישראל. בנוסף, הבנק העמיד קרן אשראי בהיקף של 750 מיליון ש"ח להלוואות גישור ללא ריבית, מעניק הלוואות בריבית מופחתת, מאפשר דחיית תשלומים לשלושה חודשים ללא תוספת עלות ללקוחות פרטיים ועסקיים זכאים, מעניק פטור מעמלות עו"ש ומריבית חובה לאוכלוסיות הזכאיות ועוד. לפרטים נוספים בדבר ההטבות שהבנק העניק ללקוחותיו ראה [דוח ממשל תאגידי, פרק מצרי פעילות לפי גישת הנהלה](#). אומדן סך ההטבות האמורות בשלב זה ישפע מהיקף ניצולן על-ידי הלקוחות, ועשוי להגיע לכ-470 מיליון ש"ח בניצול מלא (לא כולל השפעות עדכון מתווה בנק ישראל שפורסם ביום 4 במרץ 2024). לפירוט הניצול עד כה ראה טבלה להלן. ההטבות נזקפות לרווח והפסד, במקביל למימושן על-ידי הלקוחות כמפורט בטבלה להלן. הבנק ממשיך לבחון את מדיניות ההטבות וייתכן ויאריך אותה בהתחשב בהמשך המלחמה ו/או התרחבותה ו/או במתוים הרגולטוריים. להקלות ללקוחות, בפרט במידה ויוארכו, עשויה להיות השפעה על הרווחיות העתידית של הבנק.

במטרה לסייע בשיקום החיים הקהילתיים של המשפחות והעסקים ביישובי עוטף עזה, הבנק החליט להעניק סיוע בסך של עד 100 מיליון ש"ח באמצעות הקמת קרן "פועלים לתקומה". בראש הקרן עומדת ועדה ציבורית, הקובעת את מדיניות הקרן, מקבלת החלטות העוסקות במימון פרויקטים ועוקבת אחר פעילותה באופן שוטף. בראש הוועדה הציבורית עומד אלוף במיל" עמרם מצנע וחברים בה אישי ציבור נוספים ונציגים מהנהלת הבנק. הקרן תפעל לשיקום החיים הקהילתיים של המשפחות והעסקים ביישובי הנגב המערבי, על מנת להחזיר לקדמותו את החוסן וחיי הקהילה הייחודיים של האזור בהיבטי חינוך בלתי פורמלי, חוסן רגשי וקהילתי וחוסן כלכלי. חלוקת המענקים מיועדת להתבצע תוך שלוש שנים מיום הקמת הקרן ועלותה תיזקף לרווח והפסד על פני תקופה זו, בקצב מימושה. כמו-כן, הבנק פועל לתמוך בצרכיה של החברה והקהילה בישראל בעת המלחמה באמצעות תרומות כספיות, ליווי עסקים ומשקי בית בחסות המרכז לצמיחה פיננסית ובאמצעות מערך ההתנדבות של עובדי הבנק. כבר ביום ה-8 באוקטובר 2023 הקים הבנק מערך חירום והעמיד סיוע חירום בהיקף של כ-10 מיליון ש"ח לצרכים מיידיים בתחומים שונים, במסגרתם בוצעה תרומה לארגוני ההצלה, בתי החולים, עמותות המסייעות בהיבטי בריאות הנפש, מטה משפחות החטופים והנעדרים וסיוע למשפחות המפונות. כמו-כן, הבנק פעל באמצעות ביט לגיוס תרומות במהלך בו נאספו עד כה כ-14 מיליון ש"ח למטרות דומות. כל זאת בנוסף לסיוע לקהילה שהבנק מעניק בשגרה בהיקף של עשרות מיליוני ש"ח בשנה דרך "פועלים בקהילה" שפועלת לצמצום פערים חברתיים וכלכליים ויצירת שוויון הזדמנויות בישראל כבר למעלה מ-40 שנה.

בהיבטי סיכון האשראי, הבנק בוחן באופן שוטף את חשיפתו לאזורים המושפעים במיוחד מהלחימה, התפתחות פיגורים בהחזרי אשראי של לקוחות פרטיים ועסקיים, וחשיפתו לענפי משק ולסקטורים הצפויים להיפגע באופן משמעותי. ענפים אלו קשורים בעיקר לתחום התיירות, בינוי ונדל"ן, היי-טק, מימון וחקלאות אשר מרביתם הושפעו מתנאי השוק עוד טרם פרוץ המלחמה. צפוי כי ענף הנדל"ן ימשיך להיות מושפע מירידה נוספת בביקוש ומקושי בקידום פרויקטים. כאמור, אין ביכולתו של הבנק להעריך את הימשכות המלחמה והתפתחותיה ובהתאם את מידת הפגיעה בכל תחום ובכלל זה לאור דחיות התשלומים. השלכות התפתחות המצב הכלכלי, כפי שמוערכות על-ידי הבנק לעת הזו, הובאו לידי ביטוי בחישוב ההפרשה הקבוצתית והביאו לגידול בהוצאה להפסדי אשראי. סך ההוצאה להפסדי אשראי ברבעון הרביעי עמדה על 453 מיליון ש"ח, זאת בהמשך להוצאה להפסדי אשראי בסך 662 מיליון ש"ח ברבעון השלישי. מרביתן של הוצאות אלו בגין גידול בהפרשה הקבוצתית אשר נבע בעיקר מהשפעת תחזיות מאקרו ובפרט השפעות חזויות של מלחמת חרבות ברזל. לפרטים נוספים ולהתייחסות לתרחישים שונים להתפתחות ההפרשה להפסדי אשראי ראה [פרק סיכון אשראי](#) להלן. בהיבטי סיכונים שוק, עם תחילת המלחמה אירע פיחות מתון שדעך בהמשך על רקע התערבות בנק ישראל בשוק מטבע-החוץ, ירידות בבורסה (שהתאוששה מאז), תנודתיות גבוהה בעקום הריבית, הורדת ריבית בנק ישראל ב-0.25% ועלייה במחיר ביטוח החוב (CDS) של מדינת ישראל. לזעזועים בשווקים, ככל שיקרו, ובכללם פיחות, ירידות בשוק ההון, שינויים בעקומי התשואה ובריבית בנק ישראל פוטנציאל להשפעה שלילית על יחסי ההון, על רווחיות הבנק ועל השווי ההוגן, כמפורט בפרק סיכונים שוק להלן. להשפעת הורדת ריבית על רווחיות הבנק ראה [פרק סיכון שוק](#) להלן.

חברות דירוג האשראי הגיבו להתפתחות - חברת מודי'ס העבירה את ישראל לרשימת המעקב השלילית ובהמשך הורידה את דירוג האשראי של המדינה, ואילו פיץ' ו-S&P העבירו את המדינה לרשימת מעקב שלילית ואת תחזית דירוג החוב של המדינה לשלילית בהתאמה. לפיכך קיים סיכון להורדת דירוג האשראי של המדינה בטווח הקרוב על-ידי שתי חברות הדירוג כאמור. דירוג הבנקים הישראליים ובכללם הבנק מושפע מדירוג מדינת ישראל, ובהתאם העבירו חלק מחברות הדירוג גם את הבנקים לסטטוס דומה ומודי'ס אף הורידה את דירוג האשראי של הבנקים הישראליים. ככל שתרחש ירידת דירוג האשראי של מדינת ישראל על-ידי S&P, הדבר עלול להביא, נכון למועד הדוח, לפגיעה ישירה של כ-0.24% וכ-0.30% ביחס הון עצמי רובד 1 וביחס ההון הכולל של הבנק, בהתאמה. כמו-כן, עשויות להיות להורדת הדירוג השפעות שליליות עקיפות, ובכללן: פיחות נוסף, פגיעה אפשרית בנזילות במטבע-חוץ עלייה בעקומי התשואה של אגרות-חוב ממשלת ישראל ובעקבות כך גידול בעלויות הגיוס של הבנק, צמצום אפשרי של פעילות מוסדות פיננסיים זרים מול הבנקים הישראליים והשלכות פיננסיות שליליות על המשק, לקוחות הבנק ועל הבנק עצמו.

בהיבט תפעול הבנק, הבנק הפעיל את תכניות ההמשכיות העסקית שלו כבר בשבת, יומה הראשון של המלחמה, כולל כינוס של צוותי חירום, העברת עובדי המטה לעבודה מרחוק, סגירת סניפים בודדים באזורי הלחימה תוך הסטת לקוחות ועובדים לפעילות מרחוק ומיקומים אחרים, ביצוע התאמות בפעילות סניפים אחרים, הפעלת סניפים ניידים ומתן הנחיות שוטפות לחיזוק מוכנות. נכון למועד זה ההשפעה על הפעילות התפעולית של הבנק מינורית. הבנק בוחן את המצב באופן שוטף ומבצע התאמות בפעילותו. מערך הציות התאים את פעילותו למצב המלחמה והחירום בשורה של צעדים הממוקדים בסיכונים הציות, המוגברים עקב מצב המלחמה.

בנוסף לפעילות הצוותים הפיננסיים הרגילים הפועלים בבנק, מכנס הבנק באופן תדיר צוות הנהלה ייעודי למעקב אחר המצב הפיננסי ולטיפול במשבר הפיננסי, ככל שיתפתח. הצוות, וכן הנהלה וצוות הנהלה לניהול סיכונים וציות, בוחנים באופן שוטף תרחיש ייחוס ותרחיש קיצון שונים להתפתחות המשבר ולהשפעותיו הפיננסיות על המשק, לקוחות הבנק והבנק, השפעות על סיכון האשראי, סיכון הצד הנגדי, הנזילות, תיק הנוסטרו, חדר העסקות, חשיפות הריבית ועוד. הצוות מדווח לדירקטוריון ולוועדה לניהול סיכונים של הדירקטוריון.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2023

כמפורט לעיל, הבנק מאפשר ללקוחות לדחות תשלומי הלוואות בהתאם למתווה בנק ישראל או למתווים נוספים שיזם הבנק ותומך בלקוחותיו באמצעות מגוון הטבות. להלן פרטים בדבר פעילויות לטובת הלווים במסגרת ההתמודדות עם המלחמה (לפרטים בדבר הטיפול החשבונאי בהטבות ללקוחות, ראה [ביאור 1.ד.1](#) בדוחות הכספיים):

טבלה 1-2: פרטים בדבר פעילויות לטובת הלווים במסגרת ההתמודדות עם המלחמה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023				
דיור	אנשים פרטיים - עסקים קטנים וזעירים	עסקים קטנים	עסקים בינוניים	סך-הכל
במיליוני ש"ח				
השפעת הטבות שהבנק העניק במסגרת ההתמודדות עם המלחמה				
שינויים בתנאי חובות*	46	17	21	84
הלוואות ללא ריבית או ריבית מופחתת	-	8	28	36
ויתור על עמלות	-	24	6	30
טבות אחרות	-	-	9	9
סך-הכל הטבות שנוצלו עד ליום 31 בדצמבר 2023	46	49	64	159
הטבות שהבנק העניק לאחר תאריך המאזן**				
הטבות שנוצלו לאחר תאריך המאזן	4	35	19	59
הטבות שטרם נוצלו	130	54	68	252
סך-הכל הטבות שהבנק העניק לאחר תאריך המאזן	134	89	87	311
סך-הכל הטבות בהנחת ניצול מלא	180	138	151	470

ליום 31 בדצמבר 2023					
דיור	אנשים פרטיים - עסקים קטנים וזעירים	עסקים קטנים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים	סך-הכל
במיליוני ש"ח					
מידע נוסף על פעילויות לטובת הלווים במסגרת ההתמודדות עם המלחמה					
יתרת אשראי עם שינויים בתנאי החובות*(1)	12,296	2,388	5,581	3,601	26,254
סכום התשלומים שנדחו***	215	220	678	205	1,488
דחיית תשלומים ממוצעת בחודשים***	3	3	3	3	-
(1) מזה: אשראי בעייתי	41	46	135	108	377
(1) מזה: אשראי שעבר ארגון מחדש של חוב בעייתי	-	42	41	-	95
יתרת הלוואות שניתנו ללא ריבית או ריבית מופחתת	-	150	745	-	895
שיעור ריבית ממוצע	-	5.59	5.36	-	5.40
שיעור ממוצע של ריבית הפריים בתקופה האמורה	-	6.25	6.25	-	6.25
הלוואות שניתנו במסגרת קרנות בערבות מדינה					
יתרת אשראי	-	-	481	1	514
שיעור ריבית ממוצע	-	-	6.58	6.25	6.63
מזה:	-	-	-	-	-
יתרת אשראי שניתנה במימון בנק ישראל	-	-	358	-	358
שיעור ריבית ממוצע	-	-	6.25	-	6.25
יתרת הלוואות שניתנו במימון בנק ישראל (לרבות באמצעות קרנות בערבות מדינה)					
יתרת אשראי	-	-	772	-	772
שיעור ריבית ממוצע	-	-	6.20	-	6.20

* כולל מחילה על תשלומי הלוואה, דחיית תשלומים בריבית 0% ופטור מריבית חובה בעו"ש.
 ** הטבות שהוענקו במהלך שנת 2024 ועד בסמוך למועד הפרסום. ההטבות שנוצלו יזקפו לרווח והפסד במהלך שנת 2024. לא כולל הארכה והרחבה של מתווה בנק ישראל שפורסם ביום 4 במרץ 2024.
 *** דחיית תשלומים, לרבות הארכת תקופת פירעון. דחיית התשלומים אינה כוללת דחייה שבה נוצלה זכאות, לה הלווה זכאי לפי כל דין.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2023

האפשרות לדחיית תשלומי הלוואות בהתאם למתווה בנק ישראל, או למתווים שיזם הבנק, נמשכה גם במהלך הרבעון הראשון של שנת 2024. נכון ליום 31 בינואר 2024 עמדה יתרת האשראי עם שינויים בתנאי חובות על סך של כ-28,264 מיליון ש"ח וסכום התשלומים שנדחו הינו כ-1,689 מיליון ש"ח. כמו-כן, יתרת האשראי במסגרת קרנות בערבות המדינה עמדה על סך כ-909 מיליון ש"ח, מתוכם כ-595 מיליון ש"ח יתרת אשראי שניתנה במימון בנק ישראל. יתרת הלוואות שניתנו במימון בנק ישראל (לרבות באמצעות קרנות בערבות המדינה) עמדה על סך של כ-1,931 מיליון ש"ח.

ביום 4 במרץ 2024 פרסם הפיקוח על הבנקים הארכה והרחבה למתווה ההקלות להתמודדות עם השלכות המלחמה, לתקופה של 3 חודשים נוספים החל מיום 1 באפריל 2024. הבנק בוחן את השלכות הארכה וההרחבה כאמור.

2.1.4. רואי החשבון המבקרים

רואי החשבון זיו האפט (BDO) וסומך חייקין (KPMG) משמשים כרואי החשבון המשותפים של הבנק. לעיתים, מוצא לנכון רואה החשבון המבקר לכלול שינוי מהנוסח האחד של חוות הדעת או דוח הסקירה על-ידי הוספת פסקת הפניית תשומת לב שנועדה להדגיש עניין מסוים המשפיע באופן משמעותי על הדוחות הכספיים וכלול בביאור לדוחות הכספיים. לעניין זה, רואי החשבון המבקרים הפנו תשומת לב לאמור בביאור T.25 (ב) בדוחות הכספיים בדבר חשיפה לתובענות ייצוגיות שהוגשו כנגד קבוצת הבנק.

2.2. התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר

הרווח הנקי של קבוצת הבנק המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם בשנת 2023 ב-7,360 מיליון ש"ח, בהשוואה לרווח בסך של 6,532 מיליון ש"ח בשנת 2022. העלייה ברווח נבעה בעיקר מגידול בשיעור של כ-19.3% בסך הכנסות הבנק כמפורט להלן שקוזה בחלקה מגידול בהוצאות להפסדי אשראי. תשואת הרווח הנקי להון המיוחס לבעלי מניות הבנק בשנת 2023 הסתכמה ב-15.0%, בהשוואה ל-14.8% בשנת 2022. הרווח הנקי של קבוצת הבנק המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם ברבעון הרביעי של שנת 2023 ב-1,761 מיליון ש"ח בהשוואה לרווח בסך של 1,669 מיליון ש"ח ברבעון השלישי של שנת 2023. תשואת הרווח הנקי להון המיוחס לבעלי מניות הבנק ברבעון הרביעי של שנת 2023 הסתכם ב-14.0%, בהשוואה ל-13.4% ברבעון השלישי של שנת 2023. לעניין השפעת סביבת הריבית, ראה [פרק 2.2.1](#) התפתחות הכנסות והוצאות להלן.

טבלה 2-2: תמצית דוח רווח והפסד

השינוי	לשנה שהסתיימה ביום		
	31.12.2022	31.12.2023	
במיליוני ש"ח			
71.5%	19,220	32,971	הכנסות ריבית
193.5%	(5,753)	(16,886)	הוצאות ריבית
19.4%	13,467	16,085	הכנסות ריבית, נטו
118.1%	581	1,267	הכנסות מימון שאינן מריבית
23.5%	14,048	17,352	רווח מימוני, נטו*
	(34)	1,879	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
9.9%	14,082	15,473	רווח מימוני, נטו לאחר הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
4.1%	3,872	4,030	עמלות והכנסות אחרות*
3.2%	7,972	8,231	הוצאות תפעוליות ואחרות
12.9%	9,982	11,272	רווח לפני מסים
10.8%	3,548	3,930	הפרשה למסים על הרווח
14.1%	6,434	7,342	רווח לאחר מסים
(81.8%)	99	18	חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר מסים
			רווח נקי:
12.7%	6,533	7,360	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
	(1)	-	הפסד (רווח) המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
12.7%	6,532	7,360	המיוחס לבעלי מניות הבנק
1.8%	14.8%	15.0%	תשואת הרווח הנקי

* סעיפי רווח והפסד לעיל הוצגו במתכונת שונה מדוח רווח והפסד באופן המאפשר ניתוח טוב יותר של התוצאות הפיננסיות. השינוי בא לידי ביטוי באמצעות מיון של הכנסות מימון שאינן מריבית מסעיף הכנסות (הוצאות) שאינן מריבית לרווח המימוני, נטו.

2.2.1. התפתחות הכנסות והוצאות

השפעת סביבת הריבית

שיעור הגידול בריבית בנק ישראל בשנים 2022-2023 היה גבוה ומהיר מאוד באופן יחסי, היינו מעבר מריבית של 0.1% לריבית של 4.75% בתקופה יחסית קצרה. לנוכח עליית הריבית והאינפלציה ובמענה לצרכי הלקוחות נקט הבנק בתחילת שנת 2023 בצעד של מתן הקלות בתחום המשכנתאות - פריסת מרכיב הפריים לתקופה ארוכה יותר (ללא שינוי בתנאי ההלוואה) והקפאת עליית הריבית בגובה עליית הריבית שנקבעה בינואר 2023 למשך שנה, לאוכלוסיית לקוחות שעומדים בקריטריונים שנקבעו (אשר משקפת בעיני הבנק את אוכלוסיית הלקוחות אשר מושפעת בצורה משמעותית מעליות הריבית).

במהלך חודש יולי 2023 הבנק הכריז על סדרת הטבות משמעותיות ללקוחותיו בתחומי העו"ש, הפיקדונות והמשכנתאות:

- שדרוג מהותי של מנגנון העו"ש המקזז בין יתרות הזכות לחובה.
- הפחתת הריביות על יתרות החובה במדרגות הגבוהות, כך שהן יושוו למדרגה הראשונה.
- עידוד פרואקטיבי של משקי הבית להסיט סכומים משמעותיים מעו"ש זכות לאפיקים משתלמים יותר עבורם.
- שיפור הריביות על הפיקדונות ללקוחות קמעונאיים באמצעות השוואת הריבית ללקוחות קמעונאיים בעלי פיקדונות "קטנים" ו"גדולים".
- ספיגת העלאות ריבית נוספות בהחזרי המשכנתאות עד סוף שנת 2023.
- מתן אפשרות לפריסה של הלוואות קיימות לתקופות ארוכות יותר.

לפרטים נוספים ראה [דוח ממשל תאגידי, פרק מגזר לקוחות פרטיים ופרק הלוואות לדיוח](#).

עליית הריבית המהירה הביאה לעלייה במרווחי הפיקדונות ולגידול בהכנסות ריבית נטו, ברווח המימוני ובמרווח המימוני מפעילות שוטפת כמפורט להלן. במקביל, לאור עליית הריבית, במהלך שנת 2022 החלה מגמה, שנמשכה גם בשנת 2023, של מעבר להפקדה בפיקדונות נושאי ריבית חלף עו"ש זכות שאינו נושא ריבית. מגמה זו מיתנה את הגידול במרווחי הפיקדונות. עוד יצוין בהקשר זה, כי התמסורת בין ריבית חסרת סיכון לריבית ללקוח מושפעת מעוצמת תהליך עליית/ירידת הריבית, ממהירות השינוי וממעבר לפיקדונות נושאי ריבית כאמור לעיל. בתחילת התהליך של העלאות הריבית חלה עלייה משמעותית במרווחי הפיקדונות ובמרווח המימוני מפעילות שוטפת, אולם בהמשך התהליך חלה התמתנות בקצב עליית מרווחי הפיקדונות והמרווח המימוני מפעילות שוטפת על אף המשך עליית הריבית (כמתואר בתרשים 2-2 ובניתוח בדבר הכנסות והוצאות ריבית, להלן). במחצית השנייה של שנת 2023 החלה מגמת ירידה ברווח המימוני מפעילות שוטפת (ללא השפעת מדד). ירידה זו, בתוספת השפעות המדד, הביאה לירידה במרווח המימוני מפעילות שוטפת, מרמת שיא של 2.80% ברבעון השני 2023.

לפרטים נוספים בדבר השפעת מרווחי הפיקדונות על הכנסות הריבית נטו, על סך הבנק ראה [טבלה 2-4](#) להלן ולפרטים בדבר מרווחי הפיקדונות לפי מגזרי הפעילות השונים, ראה [ביאור 28](#) בדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2023

הרווח המימוני נטו

הרווח מפעילות מימון כולל בנוסף להכנסות והוצאות ריבית גם הכנסות והוצאות מימון שאינן מריבית. הכנסות אלה כוללות את הכנסות המימון בגין מכשירים נגזרים ורווח ממימוש ניירות-ערך, המהווים חלק אינטגרלי בנייהול החשיפות של הבנק. ההכנסות מנגזרים כוללות, בין השאר, את השפעות ערך הזמן בשווי ההוגן של נגזרים המקזזות את חשיפות הריבית המאזניות וכן את השפעות שיעור השינוי בשערי חליפין ובמדד הידוע בגין יתרות נגזרים המקזזות את חשיפות מטבע-חוץ ומדד בגין היתרות המאזניות.

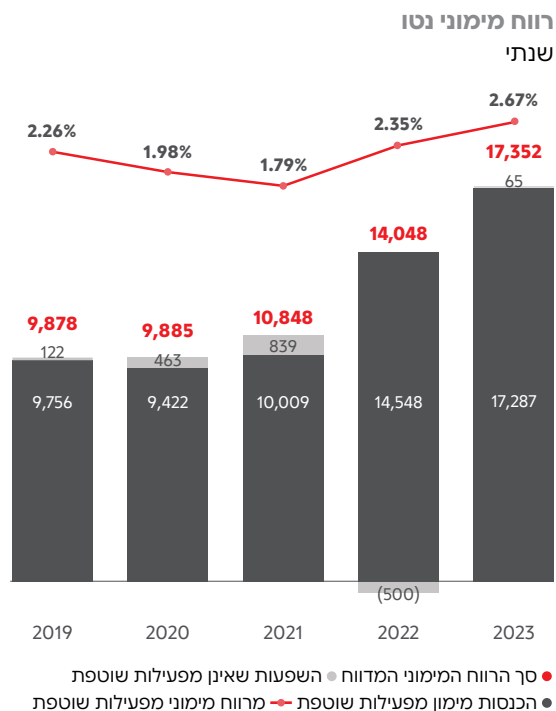
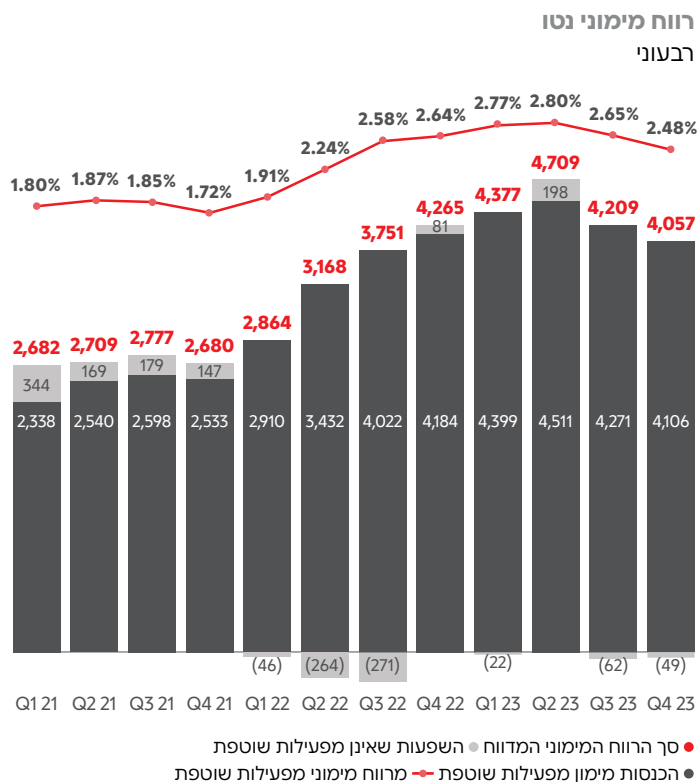
טבלה 3-2: הרכב הרווח המימוני, נטו

השינוי	לשנה שהסתיימה ביום		
	31.12.2022	31.12.2023	
במיליוני ש"ח			
71.5%	19,220	32,971	הכנסות ריבית
193.5%	(5,753)	(16,886)	הוצאות ריבית
19.4%	13,467	16,085	הכנסות ריבית, נטו
118.1%	581	1,267	הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית
23.5%	14,048	17,352	סך הרווח המימוני המדווח
בנטרול השפעות שאינן מפעילות שוטפת:			
315.3%	(137)	(569)	הכנסות (הוצאות) ממימוש והתאמות לשווי הוגן של אגרות-חוב
(400.0%)	(123)	369	רווח (הפסד) מהשקעות במניות
(309.0%)	(178)	372	התאמות לשווי הוגן של מכשירים נגזרים ⁽¹⁾
72.6%	(62)	(107)	אחרים ⁽²⁾
(113.0%)	(500)	65	סך-הכל השפעות שאינן מפעילות שוטפת
18.8%	14,548	17,287	סך-הכל הכנסות מימון מפעילות שוטפת* ⁽³⁾
(32.2%)	1,349	914	* מזה: בגין שינויים במדד

2022				2023				
רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	
במיליוני ש"ח								
3,403	4,304	5,139	6,374	7,522	8,622	8,502	8,325	הכנסות ריבית
(687)	(1,117)	(1,503)	(2,446)	(3,485)	(4,327)	(4,496)	(4,578)	הוצאות ריבית
2,716	3,187	3,636	3,928	4,037	4,295	4,006	3,747	הכנסות ריבית, נטו
148	(19)	115	337	340	414	203	310	הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית
2,864	3,168	3,751	4,265	4,377	4,709	4,209	4,057	סך הרווח המימוני המדווח
בניטרול השפעות שאינן מפעילות שוטפת:								
46	(14)	4	(173)	(77)	(143)	(197)	(152)	הכנסות (הוצאות) ממימוש והתאמות לשווי הוגן של אגרות-חוב
30	(190)	(59)	96	113	131	49	76	רווח (הפסד) מהשקעות במניות
(73)	(77)	(199)	171	(67)	187	88	164	התאמות לשווי הוגן של מכשירים נגזרים ⁽¹⁾
(49)	17	(17)	(13)	9	23	(2)	(137)	אחרים ⁽²⁾
(46)	(264)	(271)	81	(22)	198	(62)	(49)	סך-הכל השפעות שאינן מפעילות שוטפת
2,910	3,432	4,022	4,184	4,399	4,511	4,271	4,106	סך-הכל הכנסות מימון מפעילות שוטפת* ⁽³⁾
301	516	330	202	266	382	239	27	* מזה: בגין שינויים במדד

- השפעת מדידת הרווח והפסד במכשירים נגזרים המהווים חלק מאסטרטגיית ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק על בסיס שווי הוגן לעומת מדידה על בסיס צבירה.
- כולל עלויות מימוניות בגין הטבות שהבנק העניק ללקוחותיו בעקבות מלחמת חרבות ברזל בסך של כ-129 מיליוני ש"ח, והשפעות גידור חשיפות מטבע של פריטים לא-כספיים.
- רווח מימוני בניטרול השפעות חריגות, ובניטרול השפעות הנובעות בעיקרן מעיתוי הרישום החשבונאי.

תרשים 2-2: רווח מימוני, נטו

הרווח המימוני מפעילות שוטפת הסתכם בשנת 2023 בסך של 17,287 מיליון ש"ח בהשוואה לסך של 14,548 מיליון ש"ח בשנת 2022. העלייה נבעה בעיקרה מהשפעות עליית שיעורי הריבית השקלית והדולרית, אשר באו לידי ביטוי בעלייה במרווחי הפיקדונות כאמור לעיל, וכן, מהשפעת גידול של כ-8% ביתרות האשראי הממוצעות. מנגד, חלה ירידה בהכנסות מהפרשי הצמדה, בשל השינויים בשיעור המדד הידוע בין התקופות.

סך הרווח המימוני המדווח הסתכם בשנת 2023 בסך של 17,352 מיליון ש"ח בהשוואה לסך של 14,048 מיליון ש"ח בשנת 2022. עלייה בשיעור של כ-23.5%. העלייה נבעה מגידול ברווח מפעילות שוטפת כאמור לעיל. בנוסף, נרשמו רווחים מהשקעה במניות ומשינוי בפערים בין השווי ההוגן של נגזרים שהינם חלק מניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק לבין מדידת אותם נכסים על בסיס צבירה, וזאת בהשוואה להפסדים בתקופה המקבילה אשתקד. מנגד, חל גידול בהפסדים ממימושי אגרות-חוב.

כמפורט לעיל, במחצית השנייה של שנת 2023 החלה מגמת ירידה בהכנסות הריבית נטו, וברוח המימוני מפעילות שוטפת בהשוואה לרמתן במחצית הראשונה של שנת 2023.

בנוסף, ברבעון הרביעי של שנת 2023, נזקפו לרווח המימוני עלויות בסך כ-130 מיליון ש"ח בגין הטבות שהבנק העניק ללקוחותיו בעקבות מלחמת חרבות ברזל. לפרטים על הטבות שניתנו ראה [פרק השלכות מלחמת חרבות ברזל לעיל](#).

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2023

טבלה 4-2: נתונים עיקריים בדבר הכנסות והוצאות ריבית

לשנה שהסתיימה ביום				
31.12.2022		31.12.2023		
שיעור הכנסה (הוצאה)	הכנסות (הוצאות) ריבית	שיעור הכנסה (הוצאה) ריבית	הכנסות (הוצאות) ריבית	
במיליוני ש"ח/באחוזים				
3.30%	19,220	5.45%	32,971	הכנסות ריבית
(1.69%)	(5,753)	(4.00%)	(16,886)	הוצאות ריבית
1.61%	13,467	1.45%	16,085	הכנסות ריבית, נטו
מזה:				
	7,701		7,985	מרווח אשראי
	5,766		8,100	מרווח פיקדונות ואחר
2.32%		2.66%		יחס בין הכנסות מריבית נטו לבין יתרת הנכסים נושאי הריבית

בשנת 2023 חלה עלייה בהכנסות ריבית נטו לעומת שנת 2022 אשר נבעה בעיקרה מעלייה במרווח פיקדונות ואחר. ההסתכלות על מרווחי הפיקדונות יחד עם המרווח האחר, המיוחס ברובו למגזר ניהול פיננסי, נותנת אינדיקציה להשפעת עליית הריביות על סך הכנסות הריבית נטו של הבנק, אשר באה לידי ביטוי בעלייה במרווחי הפיקדונות מחד, ומאיך בירידה בהכנסות ריבית נטו של מגזר ניהול פיננסי (בשל עליית הוצאות הריבית של המגזר המועברות לחטיבות הבנק בגין המקורות). כפי שצוין לעיל, חלה התמתנות בקצב העלייה בהכנסות מרווח פיקדונות ואחר, והחל מהרבעון השלישי של שנת 2023 החלה מגמת ירידה בהכנסות הריבית נטו.

בשנת 2023 חלה עלייה ביחס בין הכנסות ריבית נטו לבין יתרת נכסים נושאי ריבית לעומת שנת 2022 בשיעור של 0.34%, אשר נבעה, כאמור, בעיקר מעלייה בשיעורי הריביות שתרמה לגידול של כ-0.43% ביחס. מנגד, ירידה בהכנסות מהפרשי הצמדה, בשל השינויים בשיעור המדד הידוע בין התקופות גרעה כ-0.09% מהיחס.

לפרטים נוספים ראה [פרק שיעורי הכנסות והוצאות ריבית בדוח ממשל תאגידי](#).

לפרטים נוספים בדבר השפעת מרווחי פיקדונות על הכנסות הריבית נטו לפי מגזרי פעילות, ראה [ביאור 28](#) בדוחות הכספיים.

לפרטים נוספים בדבר חשיפות לסיכון ריבית ולסיכון מדד המחירים לצרכן ראה [פרק סקירת הסיכונים](#) להלן.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2023

ההוצאות בגין הפסדי אשראי הסתכמו בשנת 2023 בהוצאה בסך של כ-1,879 מיליון ש"ח, בהשוואה להכנסה בסך של כ-34 מיליון ש"ח בשנת 2022. ההוצאה הפרטנית, נטו הסתכמה בשנת 2023 בהוצאה בסך של כ-153 מיליון ש"ח, בהשוואה להכנסה בסך של כ-613 מיליון ש"ח בשנת 2022. ההכנסות בשנת 2022 נבעו בעיקר מקיטון בהפרשה פרטנית שהושפע בעיקרו ממספר מצומצם של לווים.

ההוצאה בגין הפרשה קבוצתית ומחיקות אוטומטיות, נטו הסתכמה לסך של כ-1,726 מיליון ש"ח בשנת 2023, בהשוואה להוצאה בסך של כ-579 מיליון ש"ח בשנת 2022.

ההוצאה בשנת 2023 הושפעה בעיקרה מהגדלת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי בשל התאמות בגין השפעות מאקרו כלכליות לנוכח עלייה בהסתברות להאטה כלכלית בשל השלכות המלחמה, כפי שנאמדות בשלב זה, וסביבת ריבית גבוהה לאורך זמן. כמו-כן, חל גידול במחיקות אוטומטיות. הגידול ההדרגתי בשיעור ההפרשה להפסדי אשראי החל עוד טרם המלחמה, מהמחצית השנייה של שנת 2022, על רקע אי הוודאות בקשר עם התנאים הכלכליים המשקיים והגלובליים.

למידע נוסף בדבר התנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי, ראה [פרק סיכון אשראי](#) להלן ו**ביאור 29** בדוחות הכספיים.

טבלה 5-2: ההוצאה המצטברת להפסדי אשראי בגין חובות ובגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים

לשנה שהסתיימה ביום		
31.12.2022	31.12.2023	
במיליוני ש"ח		
474	462	הוצאה פרטנית, בגין הפסדי אשראי
(1,087)	(309)	קיטון בהפרשה פרטנית להפסדי אשראי וגביית חובות שנמחקו חשבונאית
(613)	153	הוצאה (הכנסה) פרטנית, נטו בגין הפסדי אשראי
579	1,726	הוצאה (הכנסה), בגין הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי ומחיקות אוטומטיות*, נטו
(34)	1,879	סך-הכל הוצאה (הכנסה) להפסדי אשראי**
** מזה:		
(181)	1,389	הוצאה (הכנסה) נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי מסחרי
71	117	הוצאה (הכנסה) נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי לדירור
40	379	הוצאה (הכנסה) נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי פרטי אחר
36	(6)	הוצאה (הכנסה) נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי לבנקים וממשלות ואגרות-חוב
(34)	1,879	סך-הכל הוצאה (הכנסה) להפסדי אשראי
ב-%		
שיעור ההוצאה (הכנסה) מסך האשראי לציבור***:		
(0.01%)	0.46%	שיעור ההוצאה (הכנסה) להפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור ⁽¹⁾
0.12%	0.11%	שיעור ההוצאה הפרטנית, ברוטו בגין הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור
0.28%	0.54%	שיעור ההוצאה להפסדי אשראי, ברוטו מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור ⁽²⁾
(0.03%)	0.09%	שיעור המחיקות, נטו בגין אשראי לציבור מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור
(1.72%)	5.45%	שיעור המחיקות, נטו בגין אשראי לציבור מיתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור

* מחיקות בגין חובות בפיגור של 150 יום או יותר שלא נבחנו פרטנית.

*** השיעורים להלן הינם מחושבים על בסיס שנתי ומתייחסים להוצאות בגין אשראי לציבור בלבד, ללא הפסדי אשראי בגין בנקים וממשלות.

(1) כולל הוצאה בגין בנקים וממשלות.

(2) ההוצאה להפסדי אשראי, ברוטו הינה סך ההוצאה להפסדי אשראי בניטרול הקיטון בהפרשה פרטנית להפסדי אשראי וגביית חובות שנמחקו חשבונאית.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2023

טבלה 5-2: הוצאה המצטברת להפסדי אשראי בגין חובות ובגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים (המשך)

2022				2023				
רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	
במיליוני ש"ח								
149	121	45	159	51	209	120	82	הוצאה פרטנית בגין הפסדי אשראי
(699)	(129)	(196)	(63)	(58)	(96)	(127)	(28)	קיטון בהפרשה פרטנית להפסדי אשראי וגביית חובות שנמחקו חשבונאית
(550)	(8)	(151)	96	(7)	113	(7)	54	הוצאה (הכנסה) פרטנית, נטו, בגין הפסדי אשראי
(50)	99	196	334	192	466	669	399	הוצאה (הכנסה), נטו, בגין הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי ומחיקות אוטומטיות*, נטו
(600)	91	45	430	185	579	662	453	סך-הכל הוצאה (הכנסה) להפסדי אשראי**
** מזה:								
(586)	76	(22)	351	136	372	562	319	הוצאה (הכנסה), נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי מסחרי
32	6	(4)	37	12	62	4	39	הוצאה (הכנסה), נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי לדיור
(46)	(16)	69	33	39	133	110	97	הוצאה (הכנסה), נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי פרטי אחר
-	25	2	9	(2)	12	(14)	(2)	הוצאה (הכנסה), נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי לבנקים וממשלות ואגרות-חוב
(600)	91	45	430	185	579	662	453	סך-הכל הוצאה (הכנסה) להפסדי אשראי
ב-%								
								שיעור הוצאה (הכנסה) מסך האשראי לציבור***:
(0.66%)	0.10%	0.05%	0.44%	0.19%	0.57%	0.65%	0.44%	שיעור הוצאה (הכנסה) להפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור ⁽¹⁾
0.16%	0.13%	0.05%	0.16%	0.05%	0.21%	0.12%	0.08%	שיעור הוצאה הפרטנית, ברוטו בגין הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור
0.11%	0.24%	0.25%	0.50%	0.24%	0.67%	0.77%	0.47%	שיעור הוצאה להפסדי אשראי, ברוטו מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור ⁽²⁾
(0.06%)	0.00%	(0.03%)	(0.02%)	0.01%	0.12%	0.10%	0.14%	שיעור המחיקות, נטו בגין אשראי לציבור מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור
(4.37%)	0.16%	(1.85%)	(1.30%)	0.86%	7.89%	6.04%	8.46%	שיעור המחיקות, נטו בגין אשראי לציבור מיתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור

* מחיקות בגין חובות בפיגור של 150 יום או יותר שלא נבחנו פרטנית.

*** השיעורים להלן הינם מחושבים על בסיס שנתי ומתייחסים להוצאות בגין אשראי לציבור בלבד, ללא הפסדי אשראי בגין בנקים וממשלות.

(1) כולל הוצאה בגין בנקים וממשלות.

(2) הוצאה להפסדי אשראי, ברוטו הינה סך הוצאה להפסדי אשראי בניטרול הקיטון בהפרשה פרטנית להפסדי אשראי וגביית חובות שנמחקו חשבונאית.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2023

עמלות והכנסות אחרות הסתכמו בשנת 2023 ב-4,030 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-3,872 מיליון ש"ח בשנת 2022, כמפורט להלן. **ההכנסות מעמלות תפעוליות** הסתכמו בשנת 2023 ב-3,892 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-3,705 מיליון ש"ח בשנת 2022. הגידול נבע מעלייה בעמלות מעסקי מימון ובעמלות טיפול באשראי וכן עלייה בעמלות מכרטיסי אשראי, שהושפעו בעיקר מעדכון הסכם התפעול עם ישראל, כמפורט בביאור ג.25 בדוחות הכספיים. העלייה בעמלות מעסקי מימון נבעה בין היתר מהחזר חלקי של פרמיות ששולמו בעבר בגין ביטוח ערבויות חוק מכר, שנרשמו ברבעון השלישי של השנה. גידול זה קוזז מירידה בעמלות מפעילות בניירות-ערך, בעיקר בשל ירידה במחזורי הפעילות ומעבר לקוחות לקרנות כספיות. בנוסף הושפע סעיף זה במהלך הרבעון הרביעי של שנת 2023 מהטבות בתחום העמלות, שניתנו ללקוחות במטרה להקל על התמודדות עם השלכות המלחמה, בסך של כ-30 מיליון ש"ח וכן מירידה בתחומי פעילות שונים בעקבות המלחמה.

ההכנסות האחרות שנובעות בעיקרן מרווחים ממכירת נדל"ן וזכויות בנדל"ן הסתכמו בשנת 2023 ב-138 מיליון ש"ח בהשוואה ל-167 מיליון ש"ח בשנת 2022.

טבלה 2-6: פירוט עמלות והכנסות אחרות

השינוי	לשנה שהסתיימה ביום	
	31.12.2022	*31.12.2023
	במיליוני ש"ח	
	עמלות	
דמי ניהול חשבונות	877	889
פעילות בניירות-ערך	748	673
עמלות הפצת מוצרים פיננסיים	179	162
כרטיסי אשראי, נטו	471	528
טיפול באשראי	238	297
עמלות מעסקי מימון	665	825
הפרשי המרה	324	348
עמלות אחרות	203	170
סך-הכל עמלות תפעוליות	3,705	3,892
	167	138
	סך-הכל אחרות	
סך-הכל הכנסות תפעוליות והכנסות ואחרות	3,872	4,030

	2022			2023			רבעון רביעי*
	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	
	במיליוני ש"ח						
	עמלות						
דמי ניהול חשבונות	211	218	223	225	229	228	201
פעילות בניירות-ערך	210	193	185	160	173	157	169
עמלות הפצת מוצרים פיננסיים	48	47	43	41	41	40	40
כרטיסי אשראי, נטו	69	93	177	132	124	157	112
טיפול באשראי	56	51	61	70	75	76	85
עמלות מעסקי מימון	174	161	163	167	186	177	202
הפרשי המרה	77	82	85	80	98	85	75
עמלות אחרות	44	58	47	54	42	41	41
סך-הכל עמלות תפעוליות	889	903	984	929	968	961	925
	95	17	18	37	14	55	18
	סך-הכל אחרות						
סך-הכל הכנסות תפעוליות והכנסות ואחרות	984	920	1,002	966	982	1,016	943

* כולל השפעת הטבות ללקוחות שהוענקו בעקבות המלחמה, בסך של כ-30 מיליון ש"ח.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2023

הוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו בשנת 2023 ב-8,231 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-7,972 מיליון ש"ח בשנת 2022.

טבלה 7-2: פירוט של הוצאות התפעוליות והאחרות

השינוי	לשנה שהסתיימה ביום	
	31.12.2022	31.12.2023
	במיליוני ש"ח	
2.4%	4,387	4,492
6.1%	1,441	1,529
3.1%	2,144	2,210
3.2%	7,972	8,231

שכר

אחזקה ופחת בניינים וציוד

הוצאות אחרות

סך-הכל הוצאות תפעוליות ואחרות

2022				2023			
רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי
במיליוני ש"ח							
1,161	1,068	1,076	1,082	1,248	1,171	1,136	937
326	369	382	364	356	443	353	377
471	559	514	600	490	567	570	583
1,958	1,996	1,972	2,046	2,094	2,181	2,059	1,897

שכר

אחזקה ופחת בניינים וציוד

הוצאות אחרות

סך-הכל הוצאות תפעוליות ואחרות

הוצאות השכר הסתכמו בשנת 2023 ב-4,492 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-4,387 מיליון ש"ח בשנת 2022 עלייה בשיעור של 2.4%. שנבעה בעיקר ממענק חד פעמי בגין הסכם השכר בסך של כ-200 מיליון ש"ח וכן מגידול בשכר השוטף. גידול זה קוזז חלקית מירידה במענקים מותני תשואה, בעיקר ברבעון הרביעי של השנה. לפרטים בדבר הסכם השכר ראה [ביאור 22](#) בדוחות הכספיים.

הוצאות האחזקה ופחת בניינים וציוד הסתכמו בשנת 2023 ב-1,529 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,441 מיליון ש"ח בשנת 2022, עלייה בשיעור של כ-6.1% שנבעה בעיקרה מגידול בהוצאות הפחת וירידת-ערך תוכנות.

הוצאות האחרות הסתכמו בשנת 2023 ב-2,210 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-2,144 מיליון ש"ח בשנת 2022. העלייה נבעה בעיקר מגידול בהוצאות מחשב, עלויות אקטואריות בגין הטבות לעובדים והוצאות שיווק.

ההפרשה למסים על הרווח הסתכמה בשנת 2023 בסך של 3,930 מיליון ש"ח, בהשוואה לסך של 3,548 מיליון ש"ח בשנת 2022, גידול הנובע בעיקרו מעלייה ברווחיות השוטפת.

חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר מס הסתכם בשנת 2023 ברווח של 18 מיליון ש"ח, בהשוואה לרווח בסך של 99 מיליון ש"ח בשנת 2022. הירידה נובעת בחלקה בגין רישום הפחתות לירידות ערך בשנת 2023. עיקר ההשקעות בחברות כלולות מבוצעות באמצעות פועלים אקוויטי (חברה בת בבעלות מלאה). לפרטים נוספים ראה [פרק חברות עיקריות](#) להלן.

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם בשנת 2023 בסך של 7,360 מיליון ש"ח, בהשוואה לסך של 6,532 מיליון ש"ח בשנת 2022. **הרווח הנקי הבסיסי למניה, המיוחס לבעלי מניות הבנק, בת 1 ש"ח ערך נקוב** הסתכם בשנת 2023 ב-5.50 ש"ח, בהשוואה ל-4.89 ש"ח בשנת 2022.

2.2.2. התפתחות ברווח הכולל

טבלה 2-8: רווח כולל

לשנה שהסתיימה ביום		
31.12.2022	31.12.2023	
במיליוני ש"ח		
6,533	7,360	רווח נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
1	-	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
6,532	7,360	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
		רווח (הפסד) כולל אחר, לפני מסים:
(2,947)	1,291	התאמות נטו, בגין אגרות-חוב זמינות למכירה לפי שווי הוגן
738	194	התאמות של התחייבויות בגין הטבות לעובדים*
(2,209)	1,485	רווח (הפסד) כולל אחר, לפני מסים
733	(499)	השפעת המס המתייחס
(1,476)	986	רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה, לאחר מסים
(2)	-	בניכוי רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(1,474)	986	רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק, לאחר מסים
5,057	8,346	הרווח הכולל לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(1)	-	הרווח (ההפסד) הכולל המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
5,058	8,346	הרווח הכולל המיוחס לבעלי מניות הבנק

* בעיקר משקף התאמות בגין אומדנים אקטואריים לסוף השנה והפחתה של סכומים שנרשמו בעבר ברווח כולל אחר.

הרווח הכולל הסתכם בשנת 2023 בסך של 8,346 מיליון ש"ח, בהשוואה לסך של 5,058 מיליון ש"ח בשנת 2022. הגידול ברווח הכולל בשנת 2023 הושפע מהגידול ברווח הנקי וכן מהתאמות חיוביות בגין אגרות-חוב זמינות למכירה בשל אזילת קרן הון שלילית עקב התקצרות יתרת התקופה לפירעון. זאת בהשוואה להתאמות שליליות נטו ממס בסך של כ-1.5 מיליארד ש"ח בשנת 2022, בעיקר בגין השפעת שינויים בריבית על שווי תיק אגרות-החוב הזמינות למכירה ועל התחייבויות בגין הטבות לעובדים.

2.2.3. מערך טכנולוגיית המידע

טבלה 9-2: מערך טכנולוגיית המידע

סך-הכל	אחר	חומרה ⁽³⁾	תוכנה
במיליוני ש"ח			
תוספות לנכסים ⁽¹⁾ בגין מערך טכנולוגיית המידע שלא נזקפו כהוצאה בשנת 2023:			
363	-	-	363
עלויות בגין שכר עבודה ונלוות			
130	-	-	130
עלויות בגין מיקור חוץ, לרבות שכר יועצים			
110	-	88	22
עלויות רכישה או רישיונות שימוש ⁽⁴⁾			
18	15	-	3
עלויות ציוד בניינים ומקרקעין			
621	15	88	518
סך-הכל			
הוצאות בגין מערך טכנולוגיית המידע כפי שנכללו בדוח רווח והפסד בשנת 2023:			
634	-	133	501
הוצאות בגין שכר עבודה ונלוות			
332	48	49	235
הוצאות בגין רכישות או רישיונות שימוש שלא הונו לנכסים			
82	-	17	65
הוצאות בגין מיקור חוץ, לרבות שכר יועצים			
48	5	9	34
הוצאות אחרות ⁽⁵⁾			
1,096	53	208	835
סך-הכל הוצאות (ללא פחת והפחתות)			
1,717	68	296	1,353
סך עלויות מערך טכנולוגיית המידע (IT-SPEND) לשנת 2023			
מידע נוסף:			
יתרות נכסים ⁽²⁾ בגין מערך טכנולוגיית המידע ליום 31 בדצמבר 2023:			
2,033	53	332	1,648
סך-הכל עלות מופחתת			
1,013	-	-	1,013
מזה: בגין שכר עבודה ונלוות			
655	23	99	533
הוצאות בגין פחת והפחתות			
תוספות לנכסים ⁽¹⁾ בגין מערך טכנולוגיית המידע שלא נזקפו כהוצאה בשנת 2022:			
358	-	-	358
עלויות בגין שכר עבודה ונלוות			
122	-	-	122
עלויות בגין מיקור חוץ, לרבות שכר יועצים			
155	-	94	61
עלויות רכישה או רישיונות שימוש ⁽⁴⁾			
15	15	-	-
עלויות ציוד בניינים ומקרקעין			
650	15	94	541
סך-הכל			
הוצאות בגין מערך טכנולוגיית המידע כפי שנכללו בדוח רווח והפסד בשנת 2022*:			
638	-	133	505
הוצאות בגין שכר עבודה ונלוות			
328	52	61	215
הוצאות בגין רכישות או רישיונות שימוש שלא הונו לנכסים			
71	-	15	56
הוצאות בגין מיקור חוץ, לרבות שכר יועצים			
45	5	10	30
הוצאות אחרות ⁽⁵⁾			
1,082	57	219	806
סך-הכל הוצאות (ללא פחת והפחתות)			
1,732	72	313	1,347
סך עלויות מערך טכנולוגיית המידע (IT-SPEND) לשנת 2022			
מידע נוסף:			
יתרות נכסים ⁽²⁾ בגין מערך טכנולוגיית המידע ליום 31 בדצמבר 2022:			
2,072	56	351	1,665
סך-הכל עלות מופחתת			
936	-	-	936
מזה: בגין שכר עבודה ונלוות			
541	26	99	416
הוצאות בגין פחת והפחתות*			

* סווג מחדש.

(1) לרבות הוצאות מראש בגין מערך טכנולוגיית המידע בסך 2 מיליון ש"ח (31.12.2022: 46 מיליוני ש"ח).

(2) לרבות הוצאות מראש בגין מערך טכנולוגיית המידע בסך 250 מיליון ש"ח (31.12.2022: 277 מיליוני ש"ח).

(3) לרבות תשתיות תקשורת.

(4) לרבות רכישות ורישיונות שימוש של תוכנה וחומרה לכלל החטיבות בתאגיד הבנקאי.

(5) כוללות הוצאות שהוצאו על-ידי מערך טכנולוגיית המידע לרבות הוצאות שוטפות על שימוש בתקשורת וטלפוניה, דואר, שכר-דירה, מסים, חשמל וכדומה.

עלויות מערך טכנולוגיית המידע (IT-SPEND) של הבנק הסתכמו בשנת 2023 בסך של 1,717 מיליון ש"ח בהשוואה ל-1,732 מיליון ש"ח בשנת 2022. הקיטון נובע בעיקר מירידה ביתרת הוצאות מראש ביחס לשנת 2022.

2.3. המבנה והתפתחות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון

המאזן המאוחד ליום 31 בדצמבר 2023 הסתכם ב-686.5 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-665.4 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2022.

טבלה 10-2: ההתפתחות בסעיפי המאזן העיקריים

השינוי	יתרה ליום		
	31.12.2022	31.12.2023	
במיליוני ש"ח			
3.2%	665,353	686,530	סך-כל הנכסים
4.8%	388,727	407,381	אשראי לציבור, נטו
(19.3%)	133,424	107,730	מזומנים ופיקדונות בבנקים
18.4%	107,400	127,122	ניירות-ערך
4.1%	532,588	554,595	פיקדונות הציבור
(18.9%)	26,866	21,800	אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
12.7%	46,502	52,430	הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק

2.3.1. מבנה והתפתחות הנכסים וההתחייבויות

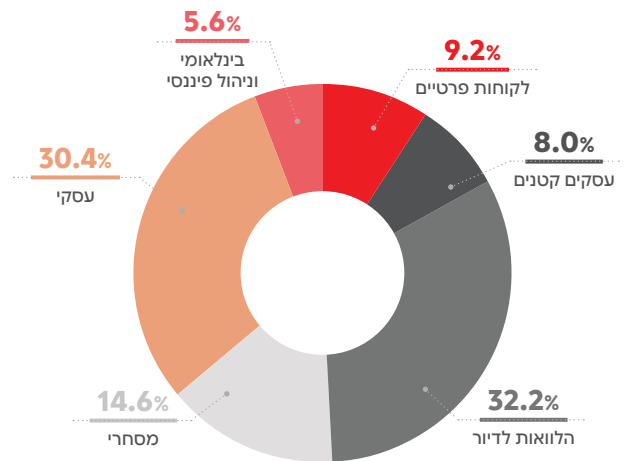
אשראי לציבור

טבלה 11-2: התפתחות האשראי לציבור, נטו, מאזני לפי מגזרי פעילות בהתאם לגישת ההנהלה

השינוי	יתרה ליום		
	31.12.2022	31.12.2023	
במיליוני ש"ח			
(3.1%)	**38,880	37,663	לקוחות פרטיים*
(6.5%)	34,998	32,729	עסקים קטנים*
2.6%	127,688	131,057	הלוואות לדיר
2.3%	57,945	59,300	מסחרי
14.5%	108,316	123,994	עסקי
5.0%	17,210	18,072	פעילות בינלאומית
23.7%	**3,690	4,566	ניהול פיננסי
4.8%	388,727	407,381	סך-הכל

* כולל יתרת חייבים בגין כרטיסי אשראי.
** סווג מחדש.

תרשים 2-3: פילוח האשראי לפי מגזרים עיקריים ליום 31 בדצמבר 2023

למידע נוסף בנוגע להתפתחות האשראי וסיכוני האשראי לפי ענפי משק ראה [פרק סיכון אשראי](#) להלן.

חבויות בעייתיות

טבלה 2-12: סיכון אשראי בעייתי⁽¹⁾

31.12.2022		31.12.2023				
סך-הכל	חוץ-מאזני	מאזני	סך-הכל	חוץ-מאזני	מאזני	
במיליוני ש"ח						
4,258	813	3,445	4,681	669	4,012	סיכון אשראי לא צובר
872	42	830	858	76	782	סיכון אשראי נחות
2,614	471	2,143	4,091	495	3,596	סיכון אשראי בהשגחה מיוחדת
7,744	1,326	6,418	9,630	1,240	8,390	סך סיכון אשראי בעייתי*
6,487	1,136	5,351	7,814	1,084	6,730	סיכון אשראי בעייתי, נטו
83	-	83	297	-	297	* מזה חובות צוברים בפיגור של 90 ימים או יותר

(1) סיכון אשראי לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת.

הערה:

סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני מוצג לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת ביטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

בשנת 2023, חלה עלייה בשיעור של כ-20% בסיכון האשראי הבעייתי, אשר עיקרה מתבטאת בעלייה בסיכון אשראי בהשגחה מיוחדת. למידע נוסף על ניתוח תיק האשראי וסיכון אשראי בעייתי, לרבות תרחישים וניתוחי רגישות שנבחנו, ראה [פרק סיכון אשראי](#) להלן.

אשראי חוץ-מאזני

טבלה 2-13: ההתפתחות בסעיפים החוץ-מאזניים העיקריים

השינוי	יתרה ליום		
	31.12.22	31.12.23	
	במיליוני ש"ח		
מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים למעט נגזרים			
			אשראי תעודות
(47.9%)	1,741	907	
			ערבויות והתחייבויות אחרות**
(6.5%)	82,849	77,464	
			מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו
34.7%	12,427	16,741	
			מסגרות חח"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות לפי דרישה, שלא נוצלו
7.0%	*25,242	27,011	
			התחייבויות בלתי חוזרות לתת אשראי שאושר ושעדיין לא ניתן והתחייבויות להוצאת ערבויות**
11.2%	*87,061	96,824	

* סווג מחדש.

** כולל סיכון אשראי חוץ-מאזני בגינו נרכש ביטוח מחברות ביטוח זרות.

בשנת 2023 חל גידול של כ-10 מיליארד ש"ח בהיקף המכשירים הפיננסיים החוץ-מאזניים בהשוואה לתום שנת 2022. הגידול נובע בעיקרו מעלייה בהיקף מסגרות כרטיסי אשראי שלא נוצלו ובהיקף התחייבויות בלתי חוזרות לתת אשראי שאושר ושעדיין לא ניתן והתחייבויות להוצאת ערבויות. גידול זה קוזז בחלקו מקיטון באשראי תעודות וכן בערבויות, בעיקר לרוכשי דירות. בגין חלק מהערבויות כאמור נרכש ביטוח מחברות ביטוח זרות.

ניירות-ערך

לבנק השקעות באגרות-חוב ממשלתיות וקונצרניות וכן השקעה במניות סחירות (בעיקר זרות) ושאינן סחירות בפיזור נרחב. היקף ההשקעות בניירות הערך הסתכם ביום 31 בדצמבר 2023 בכ-127.1 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-107.4 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2022, עלייה בשיעור של כ-18.4% שהתבטאה בגידול בהיקף ההחזקה באגרות-חוב ממשלתיות של ממשלת ישראל וממשלת ארצות-הברית. בשנת 2023 נרשמו הוצאות בסך של כ-569 מיליון ש"ח ממימוש ומהתאמות לשווי הוגן של אגרות-חוב, שנבעו בעיקר ממימוש בהפסד של אגרות-חוב ממשלתיות, בהשוואה להוצאות בסך של כ-137 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. לאור עליית עקומי הריבית השקלית והדולרית, נרשמה בשנת 2022 ירידה בסך של כ-3.1 מיליארד ש"ח (לפני מס) בגין שינויים בשוויין של אגרות-החוב בתיק הזמין למכירה, ירידה זו נרשמה לקרן הון בגין אגרות-חוב. בשנת 2023 חלה עלייה של 1.3 מיליארד ש"ח (לפני מס) בקרן ההון. העלייה נבעה מאזילת קרן ההון השלילית, עקב התקצרות יתרת התקופה לפירעון, וכן בגין מכירה של אגרות-החוב בעלות קרן הון שלילית. לעניין רגישות קרן ההון לשינויים בשיעורי ריבית, ראה [פרק הלימות הון](#) להלן. תיק המניות הכולל של קבוצת הבנק הסתכם לסך של כ-4.4 מיליארד ש"ח בהשוואה לסך של כ-4.0 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2022. בשנת 2023 נרשם בגין תיק המניות של קבוצת הבנק רווח נטו משערור, דיבידנד וממימוש מניות בסך של כ-369 מיליון ש"ח בהשוואה להפסד בסך של כ-123 מיליון ש"ח בשנה הקודמת, וזאת לאחר רישום ירידות ערך בסך כולל של 92 מיליון ש"ח בשנת 2023. תיק המניות של הבנק כולל מניות סחירות (הנמדדות בשווי הוגן) ומניות שאינן סחירות (הנמדדות בעלות או מחיר נצפה, במידה וקיים, בניכוי ירידת-ערך) והוא עשוי להיות מושפע מגורמים אקסוגניים שונים כדוגמת עלייה בשיעורי האינפלציה, שינויים בשערי הריבית, והתנהגות שוק ההון, לרבות כתוצאה מהחמרה במצב הביטחוני והתמשכות המלחמה. הרעה מתמשכת במצב הכלכלי עשויה להביא לירידה בערך של המניות.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2023

להלן פירוט אודות הפעילות בניירות הערך של קבוצת הבנק:

טבלה 2-14: יתרות ניירות-ערך

סך-הכל		תיק למסחר		זמין למכירה		מוחזק לפדיון		
% מסך ניירות-ערך	הערך במאזן	% מסך ניירות-ערך	הערך במאזן	% מסך ניירות-ערך	הערך במאזן	% מסך ניירות-ערך	הערך במאזן	
במיליוני ש"ח/באחוזים								
ליום 31 בדצמבר 2023								
66.3%	84,303	12.6%	16,097	43.1%	54,766	10.6%	13,440	אגרות-חוב ממשלת ישראל
19.0%	24,159	1.3%	1,615	16.2%	20,652	1.5%	1,892	אגרות-חוב ממשלת ארצות-הברית
1.2%	1,482	-	-	1.2%	1,482	0.0%	-	אגרות-חוב ממשלות - מדינות זרות אחרות
86.5%	109,944	13.9%	17,712	60.5%	76,900	12.1%	15,332	סך-הכל אגרות-חוב ממשלות
0.3%	458	-	-	-	54	0.3%	404	אגרות-חוב קונצרניות - בישראל
9.7%	12,287	0.0%	-	9.7%	12,287	-	-	אגרות-חוב קונצרניות - מדינות זרות
10.0%	12,745	0.0%	-	9.7%	12,341	0.3%	404	סך-הכל אגרות-חוב קונצרניות
3.5%	4,433	-	-	3.5%	4,433	-	-	מניות*
100.0%	127,122	13.9%	17,712	73.7%	93,674	12.4%	15,736	סך-הכל ניירות-ערך
ליום 31 בדצמבר 2022								
62.8%	67,473	7.2%	7,706	48.2%	51,751	7.4%	8,016	אגרות-חוב ממשלת ישראל
21.2%	22,719	0.7%	765	18.8%	20,153	1.7%	1,801	אגרות-חוב ממשלת ארצות-הברית
1.4%	1,499	-	-	1.4%	1,499	-	-	אגרות-חוב ממשלות - מדינות זרות אחרות
85.4%	91,691	7.9%	8,471	68.4%	73,403	9.1%	9,817	סך-הכל אגרות-חוב ממשלות
0.3%	299	-	-	-	-	0.3%	299	אגרות-חוב קונצרניות - בישראל
10.6%	11,362	0.6%	658	10.0%	10,704	-	-	אגרות-חוב קונצרניות - מדינות זרות
10.9%	11,661	0.6%	658	10.0%	10,704	0.3%	299	סך-הכל אגרות-חוב קונצרניות
3.7%	4,048	-	-	3.8%	4,048	-	-	מניות*
100.0%	107,400	8.5%	9,129	82.2%	88,155	9.4%	10,116	סך-הכל ניירות-ערך

* מניות שאינן למסחר.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2023

טבלה 2-15: פירוט אגרות-חוב קונצרניות לפי ענפי משק

		יתרה ליום			
		31.12.2022	31.12.2023		
אחוז מסך אגרות-חוב קונצרניות	הערך במאזן	אחוז מסך אגרות-חוב קונצרניות	הערך במאזן		
	במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		
	3.4%	394	3.5%	443	כרייה וחציבה
	11.4%	1,331	9.1%	1,164	תעשייה
	3.6%	415	3.3%	417	אספקת חשמל ומים
	3.2%	369	3.4%	436	מידע ותקשורת
	70.7%	8,253	74.4%	9,481	בנקים ומוסדות פיננסיים
	2.9%	335	2.0%	252	מסחר
	2.0%	237	2.5%	318	תחבורה ואחסנה
	2.8%	327	1.8%	234	ענפים אחרים
	100.0%	11,661	100.0%	12,745	סך-הכל אגרות-חוב קונצרניות

לפרטים נוספים לגבי סכומים הנמדדים בשווי הוגן, ראה [ביאור 3.2 ב.](#) בדוחות הכספיים.

פיקדונות

טבלה 2-16: התפתחות ביתרות הפיקדונות

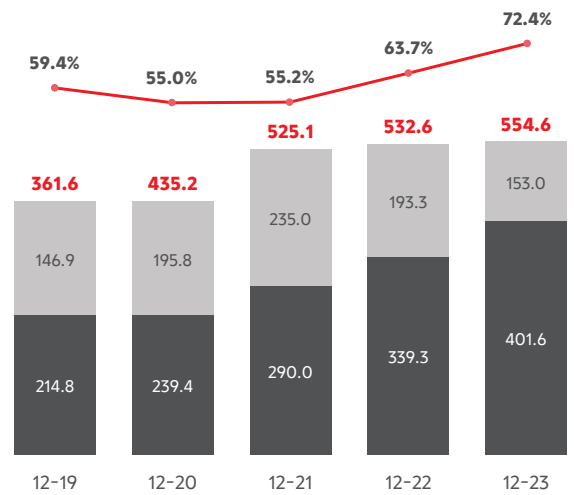
השינוי	יתרה ליום		
	31.12.2022	31.12.2023	
	במיליוני ש"ח		
4.1%	532,588	554,595	פיקדונות הציבור
4.5%	8,696	9,085	פיקדונות מבנקים
(25.3%)	3,262	2,436	פיקדונות הממשלה
4.0%	544,546	566,116	סך-הכל

טבלה 2-17: מידע נוסף על פיקדונות הציבור

השינוי	יתרה ליום		
	31.12.2022	31.12.2023	
	במיליוני ש"ח		
			לפי דרישה
(20.8%)	193,328	153,029	אינם נושאים ריבית
5.3%	136,637	143,880	נושאים ריבית
(10.0%)	329,965	296,909	סך-הכל לפי דרישה
27.2%	202,623	257,686	לזמן קצוב
4.1%	532,588	554,595	סך-כל פיקדונות הציבור

יתרת הפיקדונות ליום 31 בדצמבר 2023 הסתכמה בסך של כ-566.1 מיליארד ש"ח בהשוואה לסך של כ-544.5 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2022. במהלך שנת 2023 המשיכה המגמה, שהחלה בשנת 2022 עם עליית הריבית במשק, של שינוי בתמהיל פיקדונות הציבור שקיבלה ביטוי במעבר הציבור מפיקדונות שאינם נושאים ריבית לפיקדונות לזמן קצוב נושאי ריבית.

תרשים 2-4: התפתחות תמהיל פיקדונות הציבור

● אינם נושאי ריבית (עו"ש) ● נושאי ריבית - שיעור פיקדונות נושאי ריבית

פעילות חוץ-מאזנית בניירות-ערך המוחזקים על-ידי הציבור

טבלה 2-18: ההתפתחות ביתרות החזקת הנכסים הכספיים החוץ-מאזניים של לקוחות קבוצת הבנק

השינוי	יתרה ליום	
	31.12.2022	31.12.2023
	במיליוני ש"ח	
11.5%	802,789	894,813

ניירות-ערך⁽¹⁾

(1) לרבות יתרות ניירות-ערך של קופות-גמל וקרנות נאמנות לגביהן מעניקה קבוצת הבנק שירותי משמורת ושירותים נלווים לניהול חשבונות בהיקפים שונים.

הגידול בהיקף ניירות-ערך של לקוחות קבוצת הבנק בשנת 2023 הושפע בין היתר, ממעבר לקוחות מפיקדונות לאפיקים סחירים בעלי רמת סיכון נמוכה ומשינוי בערכם של ניירות-ערך זרים.

אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים

ליום 31 בדצמבר 2023 הסתכמו אגרות-החוב וכתבי התחייבות הנדחים בכ-21.8 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-26.9 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2022, ירידה בשיעור של כ-18.9% אשר נבעה בעיקר מפירעון אגרות-חוב ופדיון מוקדם של כתבי התחייבות נדחים. לפרטים נוספים ראה [ביאור 20 בדוחות הכספיים ופרק הלימות הון להלן](#). בחודש מאי 2023 לאחר קבלת היתר מרשות ניירות-ערך, פרסם הבנק תשקיף מדף אשר יאפשר לבנק להנפיק מניות וניירות-ערך המירים למניות, אגרות-חוב, כתבי התחייבות נדחים וניירות-ערך אחרים.

טבלה 2-19: פירוט אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים

ליום 31 בדצמבר 2023		ליום 31 בדצמבר 2022	
הערך במאזן	מזה: סחיר*	הערך במאזן	מזה: סחיר*
במיליוני ש"ח			
8,374	8,388	10,103	10,082
13,412	13,412	16,763	16,763
21,786	21,800	26,866	26,845

כתבי התחייבות נדחים
אגרות-חוב
סך-הכל אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים

* כולל אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים הנסחרים ברצף המוסדי.

טבלה 20-2: מכשירים נגזרים

31.12.2022			31.12.2023			
ערך נקוב	שווי הוגן שלילי	שווי הוגן חיובי	ערך נקוב	שווי הוגן שלילי	שווי הוגן חיובי	
במיליוני ש"ח						
746,699	10,913	11,264	965,469	9,329	9,992	חוזי ריבית
408,580	5,921	8,368	496,855	8,854	9,130	חוזי מטבע
156,915	2,223	2,255	273,443	6,055	6,136	חוזים בגין מניות
109	4	4	61	12	13	חוזי סחורות ושירותים (כולל נגזרי אשראי)
1,312,303	*19,061	*21,891	1,735,828	*24,250	*25,271	סך-הכל

* מזה: שווי הוגן נטו של נכסים והתחייבויות בגין נגזרים משובצים בסך של 42 מיליוני ש"ח ו-10 מיליוני ש"ח, בהתאמה אשר נכללו במאזן בסעיף פיקדונות הציבור (31.12.2022): נכסים והתחייבויות בסך של 59 מיליוני ש"ח ו-18 מיליוני ש"ח, בהתאמה).

בשנת 2023 חל גידול ביתרות הערך הנקוב והשווי ההוגן של המכשירים הנגזרים. עיקר הגידול ביתרות הערך הנקוב נבע מפעילות בחוזי ריבית לתקופות קצרות ובהיקף הפעילות בחוזי מניות. עיקר הגידול בשווי ההוגן נבע מחוזי מניות. הגידול חל הן כתוצאה מגידול בהיקף הפעילות והן כתוצאה משינויים במחירי המניות בשווקים. הבנק פועל לרוב עם הצדדים הנגדיים במסגרת הסכמי קיזוז וביטחונות שמטרתם לצמצם את חשיפת האשראי הנובעת מהפעילות במכשירים נגזרים של צדדים אלה.

2.3.2. הון, הלימות הון ומינוף

1. הון

השקעות בהון הבנק ועסקות במניות

הון המניות המונפק והנפרע של הבנק ליום 31 בדצמבר 2023 הינו 1,337,267,218 ש"ח ע.נ. המורכב ממניות רגילות בנות 1 ש"ח ע.נ. כל אחת. ההון המונפק הינו בניכוי 109,893 מניות רגילות שנרכשו על-ידי הבנק ("מניות באוצר"). לפרטים בדבר ביזור גרעין השליטה בבנק והפיכה לבנק ללא גרעין שליטה, ראה [פרק עניינים אחרים](#) בדוח ממשל תאגידי.

דיבידנדים

חלוקת דיבידנד על-ידי הבנק כפופה למבחנים ולמגבלות הקבועים בחוק החברות ובהוראות הפיקוח על הבנקים, לרבות הוראות ניהול בנקאי תקין 331. כל חלוקה ושיעורה כפופה להחלטה ספציפית של דירקטוריון הבנק לפי שיקול דעתו במועד החלוקה ובהתחשב בהוראות כל דין ובמגבלות על החלוקה ובשיקולים עסקיים, לרבות בהתחשב באסטרטגיית הבנק.

מדיניות חלוקת הדיבידנד של הבנק היא לחלק עד 40% מהרווח הנקי הרבעוני הנובע מפעולות רגילות.

במאי 2023 הכריז דירקטוריון הבנק על חלוקת דיבידנד בסך 803 מיליון ש"ח, שהיווה כ-40% מהרווח הנקי של הבנק לרבעון הראשון 2023.

באוגוסט 2023 הכריז דירקטוריון הבנק על חלוקת דיבידנד בסך 769 מיליון ש"ח, שהיווה כ-40% מהרווח הנקי של הבנק לרבעון השני 2023.

ביום 12 בנובמבר 2023 פרסם הפיקוח על הבנקים הנחיה בדבר תכנוני הון ומדיניות חלוקת רווחים, לפיה נדרשים התאגידים הבנקאיים לבחון מחדש את מדיניות חלוקת הדיבידנדים שלהם לתקופה הקרובה על רקע המלחמה והגידול בחוסר הוודאות לגבי הימשכותה והיקף השפעתה על המשק. עובר לפרסום הדוחות הכספיים לשנת 2023 הודיע הפיקוח על הבנקים כי הנחיה זו תקפה למערכת הבנקאית גם לחלוקות בגין הרבעון הרביעי של 2023.

בהתחשב בהנחיית הפיקוח על הבנקים האמורה, בנובמבר 2023 הכריז דירקטוריון הבנק על חלוקת דיבידנד בסך 334 מיליון ש"ח, שהיווה כ-20% מהרווח הנקי של הבנק לרבעון הרביעי של 2023, אשר ישולם ביום 8 באפריל 2024. בהחלטתו, בחן והתאים דירקטוריון הבנק, את שיעור החלוקה להנחיית הפיקוח וציין את יכולת הבנק להכריז פוטנציאלית על דיבידנד גבוה מהאמור לעיל, לאור עודפי הון המשמעותיים הקיימים בבנק ומצבו הפיננסי האיתן אל מול דרישות ההון השונות.

טבלה 2-21: פרטים בדבר דיבידנד ששולם

מועד הכרזה	מועד תשלום	שיעור חלוקה*	דיבידנד למניה באגורות	דיבידנד ששולם במזומן במיליוני ש"ח
07.03.2024	08.04.2024	20%	26.322	352.0
16.11.2023	06.12.2023	20%	24.976	334.0
14.08.2023	06.09.2023	40%	57.505	769.0
22.05.2023	14.06.2023	40%	60.048	803.0
08.03.2023	30.03.2023	30%	39.272	525.0
22.11.2022	11.12.2022	30%	40.095	536.0
14.08.2022	07.09.2022	30%	30.146	403.0

* מרווחי הרבעון שקדם למועד החלוקה.

2. הלימות הון

גישת הבנק להערכת הלימות ההון

הבנק מיישם את הוראות מדידה והלימות הון המבוססות על הוראות באזל כפי שפורסמו על-ידי הפיקוח על הבנקים. הוראות אלה מתבססות על שלושה נדבכים:

- נדבך 1 - כולל את אופן חישוב דרישות ההון המזערי הפיקוחי בגין סיכונים האשראי, הסיכון התפעולי וסיכון השוק.
- נדבך 2 - מתווה את התהליכים הפנימיים בבנק (ICAAP - Internal Capital Adequacy Assessment Process) המשמשים להערכת ההון הנדרש בגין מכלול הסיכונים רבות אלו שאינם נכללים בנדבך 1 (כגון ריכוזיות אשראי, סיכון ריבית בתיק הבנקאי, סיכונים נזילות, סיכונים סליקה וסיכונים אסטרטגיים) ובמקביל תהליך סקירה שמבוצע על-ידי הפיקוח על הבנקים.
- נדבך 3 - משמעת שוק. נדבך זה דורש גילוי כמותי ואיכותי במסגרת הדיווח לציבור בדבר הסיכונים שהבנק חשף אליהם במטרה להעריך את מידת החשיפה של הבנק לגורמי סיכון.

ועדת באזל לפיקוח על הבנקים מבצעת עדכונים למסגרת מדידת הלימות ההון, אשר לעיתים מקבלים את הכינוי "באזל 4". במסגרת זו נקבעו עדכונים משמעותיים בנוגע לאופן החישוב של נכסי סיכון שבגינם נדרש לחשב את דרישות ההון בנדבך הראשון. היישום באיחוד האירופי של הסטנדרטים השונים הכלולים במסגרת העדכון יחול ב 1 בינואר 2025. בשלב זה טרם נקבע מועד היישום בישראל.

בהתאם למדיניות האימוץ של סטנדרטים בינלאומיים מקובלים, הפיקוח על הבנקים מאמץ את הוראות ועדת באזל משנת 2017 בנושא חישוב דרישות הון בגין סיכון תפעולי. ביום 29 בדצמבר 2022 פרסם הפיקוח על הבנקים טיוטת עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין 206 "מדידה והלימות הון - סיכון תפעולי". במסגרת הטיטה נקבעה הגדרה מעודכנת של חישוב הקצאת ההון בגין סיכון תפעולי כך שהיא מבוססת, בין השאר, על רכיבי האינדיקטור העסקי המפורטים בטיטה ועל מכפיל ההפסד הפנימי שמבוסס על ממוצע ההפסדים ההיסטוריים של התאגיד הבנקאי. בהתאם לטיטה יישום חלקי של ההוראה יחול ביום 1 בינואר 2026. הבנק נמצא בשלבי הערכות ליישום ההוראה.

יעד הלימות ההון ואופן ניהול ותכנון ההון

בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים, נדרש הבנק בהיותו תאגיד בנקאי משמעותי במיוחד (כזה, שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה לפחות 24% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית בישראל), לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מזערי בשיעור של 10.0% וביחס הון כולל מזערי של 13.5%. ליחס הון עצמי רובד 1 מתווספת דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת הלוואות לדיור לתאריכי הדוחות הכספיים, למעט הלוואות לדיור לגביהן ניתנה הקלה. בהתאם לכך, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי ויחס ההון הכולל המזערי הנדרשים מהבנק על-ידי הפיקוח על הבנקים על בסיס מאוחד, ליום 31 בדצמבר 2023, הינם 10.23% ו-13.50%, בהתאמה.

יעד הון עצמי רובד 1 שנקבע על-ידי הבנק מביא בחשבון, בין היתר, את תוצאות תהליכי קביעת יעדי ההון הפנימיים של הבנק, לרבות תוצאות מבחני הקיצון הפנימיים שערך הבנק, ואת תוצאות הדיונים שהתקיימו עם הפיקוח על הבנקים לגבי מאפייני הסיכון הפרטניים של הבנק במסגרת תהליך הסקירה הפיקוחי האחרון שבוצע ומבחני הקיצון האחרונים שבוצעו.

לצורך עמידה ביעד הלימות ההון וניהול אפקטיבי של ההון מבוצע תכנון הון בבנק בהתבסס על תכנית העבודה של הבנק והוראות הרגולציה, תוך תרגומן לנכסי הסיכון, ושינויים בהון על רבדיו השונים תוך שמירה על שולי ביטחון. במסגרת תכנון ההון ויחסי ההון, מתבצעים מבחני רגישות שונים. כמו-כן, הבנק עוקב באופן שוטף אחר התוצאות בפועל אל מול התכנון והפערים ביניהם, ובהתאם לצורך נקיטת פעולות נדרשות לצורך עמידה ביעדי הון שנקבעו. כחלק מקביעת יעדי ההון הפנימיים של הבנק כמפורט להלן, מדיניות הבנק הינה להחזיק רמת הלימות הון הגבוהה מהיחס המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים ואשר אינה נמוכה מרמת הלימות ההון הנדרשת לכיסוי הסיכונים כפי שהם מוערכים בתהליך הפנימי להערכת הלימות ההון (ה-ICAAP). במסגרת ה-ICAAP, הבנק בוחן את השפעתם של תרחישי קיצון על יחסי הלימות ההון ובהתאם קיימות תכניות הערכות לחזרה להלימות ההון הרגולטורית בקרות אירוע קיצון כאמור.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2023

על יסוד תהליכי קביעת יעדי ההון הפנימיים של הבנק ותוצאות הדיונים הפנימיים שהתקיימו עם הפיקוח על הבנקים (כמפורט לעיל), הגדיר דירקטוריון הבנק יעד פנימי של יחס הון עצמי רובד 1 בשיעור שלא יפחת מ-10.5%.

- הבנק מנהל את יחס הלימות ההון במטרה לעמוד בדרישות ההון המזעריות של הפיקוח על הבנקים וביעד הפנימי, תוך שמירה על שולי ביטחון. הון הבנק והיקף נכסי הסיכון נתונים לשינויים, בין היתר, בגין הגורמים המפורטים להלן:
- השפעות שינויים בריבית על קרנות ההון מאגרות-חוב זמינות למכירה.
 - השפעות שינויים במדד, בשערי חליפין ובדירוג המדינה על יתרות נכסי הסיכון.
 - שינויים אקטואריים כתוצאה משינויים בשיעור הריבית לחישוב התחייבויות הבנק או הנחות אקטואריות אחרות.

רגישות קרן ההון בגין אגרות-חוב זמינות למכירה נטו, לאחר השפעת המס, לעלייה תיאורטית של 1% בעקום התשואות חסר הסיכון ובמרווח סיכון האשראי נאמדת בקיטון בסך של כ-0.9 מיליארד ש"ח וכ-0.8 מיליארד ש"ח בהתאמה. מנגד, רגישות קרן ההון הנובעת מהתאמות בגין שינויים אקטואריים, נטו לאחר השפעת המס, לעלייה תיאורטית של 1% בריבית ההיוון נאמדת בגידול בסך של כ-0.2 מיליארד ש"ח. דרישות ההון בגין חשיפות הבנק לממשלת ישראל, בנקים ישראלים, גופים מוסדיים וישויות סקטור ציבורי, נגזרות מדירוג מדינת ישראל. כאמור בפרק הסקירה הכלכלית לעיל, חברת מודי'ס הורידה את דירוג האשראי של המדינה, ואילו פיץ' ו-S&P העבירו את המדינה לרשימת מעקב שלילית ואת תחזית דירוג החוב של המדינה לשלילית בהתאמה. לפיכך קיים סיכון להורדת דירוג האשראי של המדינה בטווח הקרוב על-ידי שתי חברות דירוג אלו. נדגיש כי החל משנת 2021 משתמש הבנק בדירוג S&P למדינות כמדרג יחיד לצרכי מדידת הלימות ההון, ובהתאם להורדת דירוג על-ידי חברות אחרות, כמו מודי'ס, שהתרחשו ו/או שעלולות להתרחש, אין השפעה מידית על יחס ההון. ההשפעה הישירה של ירידה בדירוג האשראי של מדינת ישראל על-ידי חברת Standard and Poor's Rating Group, ככל שתהיה, תביא לקיטון של 0.24%-0.30% ביחס הון רובד 1 יחס הון כולל, בהתאמה.

שינויים בהון

לפרטים בדבר השלמת העסקה למכירת החזקות הבנק, בבנק פוזיטיף ראה [ביאור 24 ט](#) בדוחות הכספיים. בעקבות השלמת המכירה יחס הון עצמי רובד 1 עלה ב-0.05%.

לפרטים נוספים בדבר כתבי ההתחייבות הנדחים, ראה [ביאור 24 י](#) בדוחות הכספיים.

לפרטים נוספים בדבר התאמות פיקוחיות וניכויים ובדבר השפעות נוספות על הון והלימות הון, לרבות בגין הוראות שטרם הגיע מועד יישומן, ראה [ביאור 24](#) בדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2023

טבלה 2-2: חישוב יחס הלימות ההון

31 בדצמבר 2022	31 בדצמבר 2023	
במיליוני ש"ח		
1. הון לצורך חישוב יחס ההון לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים		
46,745	52,641	הון עצמי רובד 1
46,745	52,641	הון רובד 1
14,349	13,338	הון רובד 2
61,094	65,979	סך-הכל הון כולל
2. יתרות משוקללות של נכסי סיכון		
386,550	403,897	סיכון אשראי
4,007	4,245	סיכונים שוק
25,020	29,710	סיכון תפעולי
415,577	437,852	סך-הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון
באחוזים		
3. יחס ההון לרכיבי סיכון		
11.25%	12.02%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון ⁽¹⁾
11.25%	12.02%	יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון
14.70%	15.07%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
10.23%	10.23%	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים ⁽²⁾
13.50%	13.50%	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים ⁽²⁾

- (1) הנתונים מוצגים בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 202 בדבר "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי" ובהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין 299 וכוללים התאמות בגין הוראות רגולטוריות כדלקמן:
- הקלה בגין תכניות ההתייעלות אשר נזקפות בשיעורים שווים על פני 5 שנים ממועד תחילתן עד ליום 31 בדצמבר 2024 ומוערכות בקיטון עתידי נוסף של כ-0.02% על יחס הון עצמי רובד 1 ליום 31 בדצמבר 2023 (0.04% ליום 31 בדצמבר 2022).
 - השפעת היישום של כללי החשבונאות בנושא הפסדי אשראי צפויים אשר פוחתת בהדרגה עד ליום 31 בדצמבר 2024 ומוערכת בקיטון עתידי נוסף של כ-0.04% על יחס הון עצמי רובד 1 ליום 31 בדצמבר 2023 (0.08% ליום 31 בדצמבר 2022).
 - הקלה בגין יישום חוזר בנק ישראל בדבר שקלול הלוואות בסיכון מוגבר לרכישת קרקע, אשר נפרסה בשיעורים רבעוניים שווים החל מיום 30 בספטמבר 2022 עד ליום 30 ביוני 2023, השפעת ההקלה ליום 31 בדצמבר 2022 הייתה 0.04%.
- (2) יחס הון עצמי רובד 1 המזערי יחס ההון הכולל המזערי הינם 10.0%-13.5% בהתאמה. ליחס הון עצמי רובד 1 מתווספת דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת הלוואות לדיור לתאריכי הדוחות הכספיים, למעט הלוואות לדיור לגביהן ניתנה הקלה במסגרת הוראת שעה.

3. יחס מינוף

הבנק מיישם את הוראת ניהול בנקאי תקין 218 בנושא "יחס מינוף" (להלן: "ההוראה"). ההוראה קובעת יחס מינוף פשוט ושקוף שאינו מבוסס סיכון, אשר יפעל כמדידה משלימה לדרישות ההון מבוססות הסיכון, ואשר נועד להגביל את צבירת המינוף בתאגיד הבנקאי. יחס המינוף מוגדר כיחס בין מדידת ההון למדידת החשיפה. ההון לצורך מדידת יחס המינוף הוא הון רובד 1 כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 202, תוך התחשבות בהסדרי המעבר שנקבעו. סך החשיפה היא סכום החשיפות המאזניות, חשיפות לנגזרים ולעסקות מימון ניירות-ערך ופריטים חוץ-מאזניים. בחודש נובמבר 2020 הפיקוח על הבנקים פרסם כהוראת שעה חוזר לעדכון הוראת ניהול בנקאי תקין 250 בדבר יחס המינוף. תאגיד בנקאי יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-4.5% על בסיס מאוחד. תאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד הוא 24% או יותר מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית (הבנק הינו תאגיד בנקאי כזה), יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-5.5% (במקום 6.0% לפני ההקלה). תוקף ההקלה הוארך עד ליום 31 בדצמבר 2025 ולאחר מועד זה יידרש לשוב תוך שני רבעונים ליחס המינוף הנדרש טרם הוראת השעה (6.0%).

טבלה 2-23: יחס מינוף

	31 בדצמבר 2022	31 בדצמבר 2023	
במיליוני ש"ח			
בנתוני המאוחד			
הון רובד *1	46,745	52,641	
סך החשיפות*	737,115	760,396	
באחוזים			
יחס מינוף	6.34%	6.92%	
יחס מינוף מזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים בתקופת הוראת השעה	5.50%	5.50%	
יחס מינוף מזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים לאחר תום הוראת השעה	6.00%	6.00%	

* נתונים אלה כוללים התאמות בגין תכניות ההתייעלות לפי הוראות הפיקוח על הבנקים (ראה [ביאור n.24](#) בדוחות הכספיים). השפעת ההקלה בגין תכניות ההתייעלות על יחס המינוף ליום 31 בדצמבר 2023, המוערכת בקיטון עתידי נוסף של כ-0.01% נזקפת בשיעורים שווים על פני 5 שנים ממועד תחילתן עד ליום 31 בדצמבר 2024. בנוסף, נתונים אלה כוללים התאמות בגין השפעת היישום של כללי החשבונאות בנושא הפסדי אשראי צפויים אשר פוחתות בהדרגה עד ליום 31 בדצמבר 2024. השפעת ההקלה בגין הפסדי אשראי צפויים ליום 31 בדצמבר 2023 מוערכת בקיטון עתידי נוסף של כ-0.02%.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2023

2.4. תיאור עסקי קבוצת הבנק לפי מגזרי פעילות פיקוחיים

מגזרי הפעילות הפיקוחיים מדווחים במתכונת האחידה שקבע הפיקוח על הבנקים לכלל המערכת הבנקאית, והם מבוססים על מאפייני הלקוחות, כגון: היקף תיק הנכסים - בהתייחס ללקוחות פרטיים, או המחזור העסקי - בהתייחס ללקוחות העסקיים. דיווח זה שונה במהותו ממגזרי הפעילות המשמשים את הבנק לפי גישת ההנהלה, אשר מפורטים בביאור 28 בדוחות הכספיים ופרק "מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה" בדוח ממשל תאגידי. לפירוט נוסף בדבר עסקי קבוצת הבנק לפי מגזרי פעילות פיקוחיים, ראה [ביאור 28](#) בדוחות הכספיים.

טבלה 2-24: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזרי פעילות פיקוחיים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023											
סך-הכל	פעילות חו"ל	פעילות ישראל									
		סך-הכל פעילות חו"ל	סך-הכל פעילות ישראל	אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	בנקאות פרטית	משקי בית
במיליוני ש"ח											
17,352	872	16,480	-	1,192	245	2,434	1,323	3,979	515	6,792	רווח מימוני, נטו
4,030	52	3,978	192	180	92	709	378	1,007	141	1,279	עמלות והכנסות אחרות
21,382	924	20,458	192	1,372	337	3,143	1,701	4,986	656	8,071	סך הכנסות
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי											
1,879	69	1,810	-	(6)	(2)	80	524	718	1	495	הוצאות תפעוליות ואחרות
8,231	463	7,768	58	423	161	738	449	1,899	216	3,824	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
7,360	225	7,135	86	686	117	1,494	468	1,547	287	2,450	
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022											
סך-הכל	פעילות חו"ל	פעילות ישראל									
		סך-הכל פעילות חו"ל	סך-הכל פעילות ישראל	אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	בנקאות פרטית	משקי בית
במיליוני ש"ח											
14,048	723	13,325	-	2,795	236	1,840	1,048	2,882	268	4,256	רווח מימוני, נטו
3,872	39	3,833	232	150	99	600	315	979	145	1,313	עמלות והכנסות אחרות
17,920	762	17,158	232	2,945	335	2,440	1,363	3,861	413	5,569	סך הכנסות
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי											
(34)	107	(141)	-	35	(2)	(368)	(109)	192	(1)	112	הוצאות תפעוליות ואחרות
7,972	453	7,519	67	412	168	669	424	1,897	202	3,680	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
6,532	107	6,425	105	1,722	109	1,372	669	1,155	138	1,155	

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

מגזר משקי בית

הרווח הנקי המיוחס למגזר משקי בית בשנת 2023 הסתכם ב-2,450 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,155 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה ברווח המימוני, נטו שקוזז מעלייה בהוצאות בגין הפסדי אשראי ומגידול בהוצאות התפעוליות והאחרות. הרווח המימוני, נטו בשנת 2023 הסתכם ב-6,792 בהשוואה ל-4,256 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעליית המרווח על הפיקדונות לאור עליית הריביות השקלית והדולרית.

העמלות וההכנסות האחרות בשנת 2023 הסתכמו ב-1,279 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,313 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הקיטון נבע בעיקרו מירידה בעמלות מפעילות בשוק ההון וכן מירידה בעמלות הפצת מוצרים פיננסיים והושפע מהטבות בתחום העמלות, שניתנו ללקוחות במטרה להקל על התמודדות עם השלכות המלחמה, ברבעון הרביעי של השנה.

בשנת 2023 נרשמו הוצאות בגין הפסדי אשראי בסך של כ-495 מיליון ש"ח, בהשוואה להוצאות בסך של כ-112 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה בהפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי בשל התאמות בגין השפעות מאקרו כלכליות, לנוכח עלייה בהסתברות להאטה כלכלית בשל השלכות המלחמה, כפי שנאמדות בשלב זה, וסביבת ריבית גבוהה לאורך זמן. כמו-כן, חל גידול במחיקות אוטומטיות.

ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר בשנת 2023 הסתכמו ב-3,824 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-3,680 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה בהוצאות שכר עקב מענק חד פעמי בגין הסכם השכר וכן מעלייה בהוצאות מחשב ובהוצאות פחת וירידת-ערך תוכנות.

מגזר בנקאות פרטית

הרווח הנקי המיוחס למגזר הבנקאות הפרטית בשנת 2023 הסתכם ב-287 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-138 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה ברווח המימוני, נטו.

הרווח המימוני, נטו בשנת 2023 הסתכם ב-515 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-268 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעליית המרווח על הפיקדונות לאור עליית הריביות השקלית והדולרית.

העמלות וההכנסות האחרות בשנת 2023 הסתכם ב-141 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-145 מיליון ש"ח בשנה הקודמת.

ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר בשנת 2023 הסתכמו ב-216 מיליון ש"ח בהשוואה ל-202 מיליון ש"ח בשנה הקודמת.

מגזר עסקים קטנים וזעירים

הרווח הנקי המיוחס למגזר עסקים קטנים וזעירים בשנת 2023 הסתכם ב-1,547 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,155 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע ברובו מעלייה ברווח המימוני, נטו. גידול זה קוזז בחלקו על-ידי עלייה בהוצאות בגין הפסדי אשראי.

בשנת 2023 הרווח המימוני, נטו הסתכם ב-3,979 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-2,882 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעליית המרווח על הפיקדונות לאור עליית הריביות השקלית והדולרית.

העמלות וההכנסות האחרות בשנת 2023 הסתכמו ב-1,007 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-979 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקרו מעלייה בעמלות מכרטיסי אשראי עקב עדכון הסכם התפעול עם ישראל.

בשנת 2023 נרשמו הוצאות בגין הפסדי אשראי בסך של 718 מיליון ש"ח, בהשוואה להוצאות בסך של 192 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה בהפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי בשל התאמות בגין השפעות מאקרו כלכליות, לנוכח עלייה בהסתברות להאטה כלכלית בשל השלכות המלחמה, כפי שנאמדות בשלב זה, וסביבת ריבית גבוהה לאורך זמן. כמו-כן, חל גידול במחיקות אוטומטיות.

ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר בשנת 2023 הסתכמו ב-1,899 מיליון ש"ח בהשוואה ל-1,897 מיליון ש"ח בשנה הקודמת.

מגזר עסקים בינוניים

הרווח הנקי המיוחס למגזר עסקים בינוניים בשנת 2023 הסתכם ב-468 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-669 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הקיטון נבע בעיקר מעלייה בהוצאות בגין הפסדי אשראי אשר קוזזה בחלקה מעלייה ברווח המימוני, נטו ומעלייה בעמלות ובהכנסות האחרות בהשוואה לשנה הקודמת. הרווח המימוני, נטו בשנת 2023 הסתכם ב-1,323 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,048 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעליית המרווח על הפיקדונות לאור עליית הריביות השקלית והדולרית.

העמלות וההכנסות האחרות בשנת 2023 הסתכמו ב-378 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-315 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקרו מעלייה בעמלות מעסקי מימון בעיקר עקב החזר חלקי של פרמיות ששולמו בעבר בגין ביטוח ערבויות חוק מכה.

בשנת 2023 נרשמו הוצאות בגין הפסדי אשראי בסך של כ-524 מיליון ש"ח, בהשוואה להכנסות בסך של כ-109 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. השינוי נבע בעיקר מגידול בהפרשה הקבוצתית בשל התאמות בגין השפעות מאקרו כלכליות, לנוכח עלייה בהסתברות להאטה כלכלית בשל השלכות המלחמה, כפי שנאמדות בשלב זה, וסביבת ריבית גבוהה לאורך זמן. כמו-כן, חל גידול בהפרשה הפרטנית.

ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר בשנת 2023 הסתכמו בכ-449 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-424 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה בהוצאות מחשב ובהוצאות פחת וירידת-ערך תוכנות וכן מעלייה בהוצאות שכר.

מגזר עסקים גדולים

הרווח הנקי המיוחס למגזר עסקים גדולים בשנת 2023 הסתכם ב-1,494 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,372 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה ברווח המימוני, נטו ומעלייה בעמלות וההכנסות האחרות בהשוואה לשנה הקודמת. עליות אלה קוזזו בחלקן מעלייה בהוצאות מהפסדי אשראי ומעלייה בהוצאות התפעוליות והאחרות.

הרווח המימוני, נטו בשנת 2023 הסתכם ב-2,434 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,840 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעליית המרווח על הפיקדונות והאשראי לאור עליית הריביות השקלית והדולרית וכן מגידול בהיקפי האשראי.

העמלות וההכנסות האחרות בשנת 2023 הסתכמו ב-709 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-600 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקרו מעלייה בעמלות מעסקי מימון וכן מעמלות טיפול באשראי.

בשנת 2023 נרשמו הוצאות בגין הפסדי אשראי בסך של כ-80 מיליון ש"ח, בהשוואה להכנסות בסך של כ-368 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. השינוי נבע בעיקרו מירידה בהכנסה הפרטנית.

ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר בשנת 2023 הסתכמו בכ-738 מיליון ש"ח בהשוואה ל-669 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה בהוצאות מחשב ובהוצאות פחת וירידת-ערך תוכנות וכן מעלייה בהוצאות השכר.

מגזר מוסדיים

הרווח הנקי המיוחס למגזר גופים מוסדיים בשנת 2023 הסתכם ב-117 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-109 מיליון ש"ח בשנה הקודמת.

הרווח המימוני, נטו בשנת 2023 הסתכם ב-245 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-236 מיליון ש"ח בשנה הקודמת.

העמלות וההכנסות האחרות בשנת 2023 הסתכמו ל-92 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-99 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הקיטון נבע בעיקר מירידה בעמלות משוק ההון.

מגזר ניהול פיננסי

הרווח הנקי המיוחס למגזר ניהול פיננסי בשנת 2023 הסתכם ב-686 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,722 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הקיטון נבע בעיקר מירידה ברווח המימוני, נטו.

הרווח המימוני, נטו בשנת 2023 הסתכם ב-1,192 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-2,795 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הקיטון נבע בעיקר מעליית הריבית המועברת לחטיבות הבנק בגין המקורות. בנוסף, חל גידול בהפסדים ממימושי אגרות-חוב וחלה ירידה בהכנסות מהפרשי הצמדה בשל השינויים בשיעור המדד הידוע בין התקופות. מנגד, נרשמו רווחים מהשקעה במניות ומשינוי בפערים בין השווי ההוגן של נגזרים שהינם חלק מניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק לבין מדידת אותם נכסים על בסיס צבירה, וזאת בהשוואה להפסדים בשנה הקודמת.

העמלות וההכנסות האחרות בשנת 2023 הסתכמו ב-180 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-150 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקרו מעלייה בעמלות סינדיקציה.

מגזר אחר (פעילות ישראל)

הרווח הנקי המיוחס למגזר אחר בשנת 2023 הסתכם בסך של 86 מיליון ש"ח בהשוואה לרווח נקי בסך של 105 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הקיטון נבע בעיקר מירידה בעמלות והכנסות אחרות ומגידול בהוצאות התפעוליות והאחרות בהשוואה לשנה הקודמת.

העמלות וההכנסות האחרות בשנת 2023 הסתכמו ב-192 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-232 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הקיטון נבע מירידה בעמלות משוק ההון וכן מירידה בהכנסות האחרות אשר מקורה במכירת זכויות בנדל"ן בתקופה המקבילה.

ההוצאות התפעוליות והאחרות בשנת 2023 הסתכמו בכ-58 מיליון ש"ח בהשוואה ל-67 מיליון ש"ח בשנה הקודמת.

מגזר הפעילות הבינלאומית

הרווח הנקי המיוחס למגזר הפעילות הבינלאומית בשנת 2023 הסתכם ב-225 מיליון ש"ח, בהשוואה לרווח נקי בסך של 107 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. להלן השינויים העיקריים בתוצאות הפעילות הבינלאומית:

- הרווח הנקי של סניף ניו-יורק הסתכם בכ-288 מיליון ש"ח בשנת 2023 בהשוואה לרווח נקי של כ-199 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה ברווח המימוני, נטו שקוזזה בחלקה מגידול בהוצאות התפעוליות. העלייה ברווח המימוני, נטו נבעה בעיקר מגידול בהיקפי האשראי וכן מעליית מרווחי הפיקדונות בגין עלייה בריבית הדולרית.
- ההפסד של הפועלים שוויץ הסתכם בכ-63 מיליון ש"ח בשנת 2023 בדומה להפסד שנרשם בשנת 2022. לפרטים בדבר מכירת פוזיטיף והחזרת הרישיון הבנקאי בפועלים שוויץ, ראה [ביאור 15](#) בדוחות הכספיים.

2.5. תיאור עסקי קבוצת הבנק לפי מגזרי פעילות בהתאם לגישת ההנהלה

קבוצת הבנק פועלת בישראל ומחוצה לה, ומספקת מגוון שירותים בנקאיים ופיננסיים ללקוחותיה. החלוקה למגזרי הפעילות לפי גישת ההנהלה מבוססת על סוגי המוצרים והשירותים או על סוגי הלקוחות ושייכותם ליחידה הארגונית המטפלת, שמבוצע בהתאם לקריטריונים שונים שנקבעו על-ידי הנהלת הבנק. חלוקה זו משמשת את הנהלת הבנק לקבלת החלטות ולניתוח התוצאות העסקיות של הקבוצה.

למידע נוסף אודות מגזרי הפעילות וניתוח תוצאות המגזרים, ראה [ביאור 28](#) בדוחות הכספיים [ופרך מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה בדוח ממשל](#) [תאגידי](#).

2.6. חברות עיקריות

2.6.1. חברות בישראל

קבוצת פועלים אקוויטי

קבוצת פועלים אקוויטי, המהווה את זרוע ההשקעות הריאליות של הבנק ומוחזקת בבעלות מלאה, פועלת בשני תחומים עיקריים: השקעות ישירות בחברות בהון ומעין הון (מזנין) וכן השקעה וייזום קרנות השקעה פרטיות ופעילות בנקאות להשקעות בארץ ובחו"ל. בנוסף, פועלים אקוויטי מחזיקה בכ-22.2% בחברה הציבורית אי.בי.אי. - ניהול וחיתום בע"מ (לשעבר פועלים אי.בי.אי. - ניהול וחיתום בע"מ) העוסקת בשירותי ייעוץ, חיתום וניהול גיוסי הון. הבנק שוקל חלופות לפעילות בתחום החיתום ובמסגרת זו מנהלת פועלים אקוויטי מגעים להשקעת מיעוט בקבוצת לידר. אין ודאות שהמגעים יבשילו לעסקה ועסקה אם תושג תהא טעונה קבלת אישורים רגולטוריים. יתרת ההשקעות של פועלים אקוויטי ליום 31 בדצמבר 2023 הסתכמה בסך של כ-4.2 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-3.3 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2022. בנוסף, קיימת התחייבות להשקעה בסך של כ-1.2 מיליארד ש"ח נכון ליום 31 בדצמבר 2023, בהשוואה לסך של כ-1.4 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2022. הגידול בהיקף ההשקעות בשנים האחרונות מהווה יישום אסטרטגית הבנק לגידול היקף ההשקעות המבוצעות בפועלים אקוויטי, בכפוף לתנאי השוק, במסגרת מתווה השקעות רב שנתי עד לשנת 2025 אשר אושר בדירקטוריון הבנק. תרומת פועלים אקוויטי לתוצאות הפעילות של הבנק בשנת 2023 הסתכמה ברווח נקי בסך של כ-100 מיליון ש"ח, לעומת רווח נקי בסך של כ-91 מיליון ש"ח בשנת 2022. השקעת הבנק בפועלים אקוויטי (בהון ובאמצעים אחרים) הסתכמה ביום 31 בדצמבר 2023 בכ-4.7 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-3.8 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2022.

3. סקירת הסיכונים

חלק מהמידע המפורט בפרק זה, אף אם הוא מבוסס על עיבוד של נתונים היסטוריים, מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות-ערך, וכמפורט בסעיף 1.1 לעיל.

מידע נוסף על הסיכונים ניתן למצוא בדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2023 (להלן: דוח על הסיכונים).

3.1. תיאור כללי של הסיכונים ואופן ניהולם

הבנק מבצע בדיקה מקיפה להערכת הסיכונים להם הוא חשוף ומהותיותם. במסגרת תהליך ה-ICAAP (תהליך פנימי להערכת הלימות ההון) הבנק הגדיר את הסיכונים הבאים כסיכונים מהותיים: סיכון אשראי, סיכון ריכוזיות, סיכון שוק, סיכון השקעה, סיכון תפעולי (לרבות סיכון IT וסיכון סייבר), סיכון צד נגדי, סיכון ריבית בתיק הבנקאי, סיכון נזילות, סיכון מוניטין, סיכון אסטרטגי-תחרותי, סיכון רגולטורי, סיכון ציות וסיכון מודל. סיכונים נוספים אליהם חשוף הבנק מטופלים באופן ישיר כחלק מהניהול העסקי והם: סיכון משפטי, סיכון כלכלי (אשר יכול להתממש דרך סיכונים אשראי, השקעה, שוק ועוד), וסיכון סביבתי (לרבות סיכון אקלים).

אסטרטגיית ניהול הסיכונים בקבוצת הבנק נועדה לתמוך בהשגת היעדים האסטרטגיים של הקבוצה כולה, תוך זיהוי וכימות הסיכונים, הגדרת אחריות על הסיכונים (Risk Ownership) ומקסום התועלת העסקית בהתייחס לעלות במונחי סיכון על-ידי כל גורם אחראי בכל הרמות של הארגון. ניהול הסיכונים בבנק מתבצע במתודולוגיה אחידה ובראיה כוללת תוך התאמה לדרישות הרגולטוריות, במטרה לתמוך בנטילת סיכונים באופן מושכל על מנת להשיא את רווחיות הקבוצה ברמת סיכון התואמת את תיאבון הסיכון. מבנה וארגון מערך ניהול הסיכונים המופיעים בפרק זה רלוונטיים לכל סוגי הסיכונים ולכל היחידות בבנק, בהמשך של פרק זה יופיעו התייחסויות נוספות, לפי העניין, לכל סוג סיכון בנפרד. מידע נוסף ניתן למצוא בדוח על הסיכונים.

3.1.1. ממשל הסיכונים ואופן ניהול הסיכונים

ניהול הסיכונים מתבצע בראיה גלובלית של פעילות הבנק בארץ ובסניפי הבנק בניו-יורק, ובשים לב לפעילות החברות הבנות בעלות חשיפה משמעותית לקבוצה. החברות הבנות מונחות לנהל את הסיכונים על בסיס האסטרטגיה והמדיניות הקבוצתית, תוך ביצוע התאמות בהתאם לנסיבות, ודיווח עליהן לחברה האם. ניהול הסיכונים מתבצע בכל חברה בקבוצת הבנק בנפרד, על-פי המדיניות המותווית על-ידי הדירקטוריון של כל חברה. הבנק מנהל את הסיכונים השונים תוך גידור חלק מהם. הפיקוח על הבנקים קבע בהוראות ניהול בנקאי תקין הנחיות הקשורות לנושא ניהול הסיכונים. ההוראות מפרטות את דרישות הפיקוח בניהול הסיכונים השונים אליהם חשוף התאגיד הבנקאי וקובעות עקרונות יסוד לניהול הסיכונים ולבקרתם, ובכללם: מעורבות נאותה והבנה מעמיקה של דירקטוריון התאגיד הבנקאי בניהול הסיכונים, ניהול הסיכונים באמצעות מנהל סיכונים שהוא חבר הנהלה, העמדת כלים לזיהוי הסיכונים ולמדידתם והסדרת אמצעי פיקוח ובקרה, כולל קיום פונקציה עצמאית לבקרת הסיכונים. הבנק פועל בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים. בקרה של הסיכונים ואמידת הסיכונים הפיננסיים והסיכונים התפעוליים מתבצעות על בסיס מתודולוגיה אחידה ברמת הקבוצה, בהנחיית החטיבה לניהול סיכונים, ובשים לב לאופי המיוחד של הפעילות בכל חברה. סיכונים, ככל שישנם, במוצרים או בתהליכים חדשים, מזוהים באמצעות הליך סדור, על-פי המדיניות להשקת מוצרים ותהליכים חדשים. מודלים המשמשים לאמידת הסיכונים נבחנים טרם יישומם וכן מדי תקופה על-פי מדיניות תיקוף המודלים בבנק.

תפיסת הבקרה ביחס לכל הסיכונים הפיננסיים והסיכונים התפעוליים בבנק היא של זיהוי ואמידה של הסיכונים ובקרת עמידה במגבלות תיאבון הסיכון ובמגבלות נוספות שנקבעו בנהלים השונים, בשלושה מעגלי בקרה:

1. מעגל בקרה ראשון הכולל את היחידות העסקיות בחטיבות, לרבות חטיבות תמיכה ותפעול, שהם יוצרי/נוטלי הסיכונים, ואת יחידות הבקרה הפנימיות בחטיבות המספקות בקרה פנימית על יוצרי/נוטלי הסיכונים. הנהלת הקווים העסקיים נושאת באחריות הראשית לניהול הסיכונים על בסיס שוטף ומטרתה לנהל את הסיכונים תוך חתירה להשגת המטרות האסטרטגיות והיעדים העסקיים, במסגרת תיאבון הסיכון שנקבע ובהתאם לנוהלי הסיכון ולהוראות הרגולטוריות. הבקרות במעגל הראשון מעוגנות בנהלי העבודה;
2. מעגל בקרה שני הכולל את יחידות הבקרה בחטיבה לניהול סיכונים שהינה בלתי תלויה בחטיבות העסקיות. מעגל זה אחראי גם על הצגת תמונה כוללת של הסיכונים, גיבוש המתודולוגיות לאמידת הסיכונים ולהקצאת ההון הכלכלית, אמידת סיכון בלתי תלויה, ניתוח מידת ההלימה של המוצרים והפעילויות למסגרת תיאבון הסיכון וקיבולת הסיכון שהוגדרה על-ידי הדירקטוריון ותיקוף מודלים. במעגל השני פונקציות בקרה עצמאיות נוספות, כגון: חשבות וייעוץ משפטי;
3. מעגל בקרה שלישי הכולל את מערך הביקורת הפנימית שפועלת באופן בלתי תלוי ואובייקטיבי. מטרתה לשפר את פעילות הארגון ולסייע לו להשיג את מטרותיו, בין היתר באמצעות פיקוח ויידוא קיום הוראות החוק והרגולציה, יישום הנחיות הנהלה והדירקטוריון, אתגור ומתן המלצות לשיפור, באופן ממוקד וצופה פני עתיד. הביקורת הפנימית פועלת במסגרת החוקים, הרגולציה, התקנים הבינלאומיים והנחיות לשכת המבקרים הפנימיים, הנחיות ועדת הביקורת של הדירקטוריון, הדירקטוריון וצורכי הנהלה.

דירקטוריון הבנק אחראי להתווית אסטרטגית ניהול הסיכונים הכוללת ולפיקוח על מסגרת ניהול הסיכונים בקבוצה, ישירות או באמצעות הוועדה לניהול ובקרת סיכונים. עיקר תפקידי הדירקטוריון בנושא ניהול הסיכונים:

- קביעת מסגרת תיאבון הסיכון וקיבולת הסיכון של הקבוצה;
- אישור מדיניות ניהול סיכונים עקבית עם מסגרת תיאבון הסיכון, לרבות קביעת מסגרות הסיכון בתחומי הפעילות השונים ובמוקדי הסיכון העיקריים;
- אישור מסגרת תפיסת הבקרה בקבוצה ויידוא כי היא עונה על צורכי ניהול הסיכונים;
- הנחיית הנהלה הבכירה בדבר ניהול הסיכונים באופן ברור, על בסיס המלצות צוות הנהלה לניהול סיכונים בראשות המנכ"ל, ויידוא כי הנהלה הבכירה נוקטת את הפעילויות הדרושות לזיהוי, מדידה, ניטור ובקרת הסיכונים;
- אישור המתודולוגיות לאמידת הסיכונים, לבקרתם ולהקצאת ההון הכלכלית בגינם;
- פיקוח ובקרה אחר יישום מדיניות ניהול הסיכונים כפי שנקבעה, בחינת פרופיל הסיכונים בפועל לרבות ברמת הקבוצה ובחינת התהליכים והפעולות שעל הבנק לקיים, על-מנת שימלא אחר כל ההוראות הרגולטוריות הנוגעות לניהול הסיכונים.

ועדת הדירקטוריון לניהול ובקרת סיכונים - יעודה להמליץ ולסייע למליאת הדירקטוריון בהתווית מדיניות ניהול הסיכונים של הבנק, לרבות קביעת מסגרות הסיכון בתחומי הפעילות השונים, בחינת פרופיל הסיכונים של הבנק, קיום בקרה אחר יישום מדיניות ניהול הסיכונים כפי שנקבעה ובחינת התהליכים והפעולות שעל הבנק לקיים, וזאת על-מנת שימלא אחר כל ההוראות הרגולטוריות הנוגעות לניהול הסיכונים. הוועדה לניהול ובקרת סיכונים של הדירקטוריון ומליאת הדירקטוריון מקבלות דיווח על הסיכונים וביצוע המדיניות שאושרה, לפחות אחת לרבעון.

תת הוועדה לניהול סיכונים ארצות-הברית - יעודה פיקוח על מדיניות ניהול הסיכונים בפעילות הבנק בארצות-הברית. תת הוועדה בוחנת את מדיניות ניהול הסיכונים של פעילות הבנק בארצות-הברית ומוודאת שפעילות הבנק בארצות-הברית מתבצעת במסגרת מדיניות ניהול הסיכונים שנקבעה.

ועדות דירקטוריון נוספות עוסקות בנושאים הקשורים לניהול הסיכונים ובהן בעיקר ועדת הביקורת, ועדת המעקב אחר יישום הסדרים עם הרשויות האמריקאיות והוועדה לממשל תאגידי ומחזיקי עניין.

הנהלת הבנק, לרבות הנהלות החטיבות, אחראית לגיבוש, הטמעה ויישום של מסגרת ניהול הסיכונים בקבוצה, ישירות או באמצעות הצוותים הפועלים מטעמה. עיקר תפקידי הנהלה בנושא ניהול הסיכונים:

- עיצוב מדיניות ניהול סיכונים עקבית עם מסגרת תיאבון הסיכון שקבע הדירקטוריון, לרבות מסגרות סיכון בתחומי הפעילות השונים ובמוקדי הסיכון העיקריים, והגשתה לאישור הדירקטוריון;
- מיסוד של נהלים ומסגרות סיכון התואמים למדיניות, שיטות עבודה נאותות לאמידת הסיכון ותהליכי קבלת החלטות מבוססי ניתוח תשואה/תועלת עסקית למוקד סיכון וקבלת דיווחים מתאימים תוך יידוא ציות ליעדי המדיניות לניהול הסיכונים;
- יידוא קיומו של תהליך פנימי להערכת ההון ולקביעת יעדי הון העולים בקנה אחד עם פרופיל הסיכונים של התאגיד ועם סביבת הבקרה שלו;
- יידוא קיומם של משאבים נאותים לניהול הסיכונים בבנק לרבות מסגרת בקרת פנימיות וקיום מערכות בקרה ודיווח עצמאיות, יעילות ומקיפות בדבר הסיכונים.

צוות הנהלה לניהול סיכונים וצוות בראשות המנכ"ל - אחראי לעיצוב המדיניות לניהול הסיכון בבנק, מסגרות הסיכון ונהלי הדיווח והבקרה, וכן על בחינת פרופיל הסיכון הכולל של הבנק על סוגי וגורמי הסיכון השונים אליהם חשוף הבנק.

צוותי הנהלה נוספים פועלים בתחומי הסיכון הייעודיים במסגרת המדיניות ובמגבלות הסיכון שנקבעו על-ידי הדירקטוריון וועדותיו. כמו-כן הוגדרו צוותים המתכנסים בהתקיים תנאים מסוימים ובהם צוות משברים פיננסיים וצוות חירום בנקאי. צוותים אלו התכנסו עם פרוץ מלחמת חרבות ברזל וממשיכים להתכנס בהתאם לצורך, לפרטים נוספים ראה [פרק השלכות מלחמת חרבות ברזל](#).

מנהלת הסיכונים הראשית (CRO) וחברת הנהלה האחראית על החטיבה לניהול סיכונים הינה הגברת מ. בן שושן כהן. הסיכונים הפיננסיים מנוהלים על-ידי חברי הנהלה ממונים, ובאחריותם.

חברי הנהלה העיקריים האחראים לניהול סיכונים האשראי הינם מנהל החטיבה העסקית מר א. פורמן, והממונה על החטיבה הקמעונאית גברת ד. רביב. חבר הנהלה האחראי על ניהול סיכונים השוק, ההשקעה והנזילות הינו מנהל חטיבת שווקים פיננסיים ובנקאות בינלאומית מר י. ענתבי. הסיכון המשפטי מנוהל על-ידי עורכת-דין י. אלמוג, היועצת המשפטית הראשית.

הסיכון הטכנולוגי, ובכללו סיכון הסייבר, מנוהל על-ידי הגב' א. בן זאב מנהלת חטיבת הטכנולוגיה והמחשוב. הסיכון התפעולי, למעט הסיכון המשפטי והסיכון הטכנולוגי, מנוהל על-ידי כל חבר הנהלה בתחום הפעילות הנתון לאחריותו.

החטיבה לניהול סיכונים - פעילויות החטיבה ותחומי אחריותה תואמים את האמור בהוראת ניהול בנקאי תקין 310. יעדיה העיקריים של החטיבה הם: הטמעת תרבות ניהול וניטור סיכונים מתקדמת בקבוצת הבנק, שתתמוך בנטילת סיכונים באופן מושכל במטרה להשיג את רווחיות הקבוצה ברמת סיכון התואמת את תיאבון הסיכון, הגדרת מדיניות ניהול סיכונים וציות ברמת הקבוצה, התואמת את מטרות הקבוצה ואת דרישות ועדת באזל והרגולציה הרלוונטית וכן בחינה וניטור של פרופיל הסיכונים הכולל בבנק והתאמתו לתאבון הסיכון שקבע הדירקטוריון. לשם כך החטיבה מפתחת ומיישמת מתודולוגיות ומודלים כוללים וכמותיים להערכת סיכונים, המשמשים בין היתר לחישוב הון כלכלי.

החטיבה מוודאת את קיומם ואיכותם של התהליכים המרכזיים לניהול הסיכונים בקבוצה: זיהוי ואמידה של הסיכונים, קביעת קיבולת הסיכון ותיאבון הסיכון, קביעת מנגנוני בקרה, ניטור הסיכונים ודיווח. החטיבה מובילה ומרכזת את תהליך ה-ICAAP (תהליך פנימי שנתי להערכת כמות ההון הנדרשת בשים לב לסיכונים) ומעורבת בתהליכי ניהול יחס ההון. החטיבה מורכבת מארבע יחידות ובראשן מנהלת החטיבה במעמד חברת הנהלה: (1) יחידת ניהול סיכונים אשראי (2) יחידת ניהול סיכונים תפעוליים וסיכונים שוק (3) יחידת קצין ציות ראשי ואכיפה בניירות-ערך ו-(4) יחידת אינטגרציית סיכונים. ככלל, דיווחי החטיבה לניהול סיכונים המוגשים לדיון בוועדת הדירקטוריון לניהול ובקרת סיכונים מוגשים גם למליאה כדיווח בכתב או לדיון, לפי העניין. בהתאם למדיניות הבנק, מערך הדיווח על הסיכונים נקבע באופן שיאפשר תקשורת אפקטיבית הן לרוחב הקבוצה והן במעלה שרשרת הניהול. מטרת הדיווחים הינה הצפת סוגיות טעונות או חולשות בעלות פוטנציאל לסיכון והם מתבצעים הן ברמה הפרטנית והן ברמה הצבורה כלפי מעלה של כלל הקבוצה. מערך הדיווחים כולל הצגה של חולשות או מגבלות באומדני הסיכון, וכן הנחות משמעותיות שהאומדנים מבוססים עליהן וכולל דיווחים שוטפים ודיווחי אד-הוק על-פי הצורך.

כמו-כן מפעילה החטיבה לניהול סיכונים מספר צוותים בראשות מנהלת הסיכונים הראשית:

צוות הנהלה היגוי מדיניות אשראי - הצוות מגבש את מדיניות האשראי של הבנק.

צוות הנהלה בקרת אשראי - הצוות דן בדוחות בקרת אשראי שנערכו ללוויים הגדולים בבנק ולמדגמים מבוססי סיכון על כלל תיק האשראי של הבנק ובוחן את מהימנות דירוג האשראי, נאותות הסיווג וההפרשות בקבוצה.

צוות הנהלה האחראי על סיווג חובות וקביעת הוצאות להפסדי אשראי - הצוות עוסק בגיבוש המתודולוגיה להפרשה קבוצתית, גיבוש מדיניות ביצוע סיווגים והפרשות פרטניות, סיווג אשראי וקביעת הפרשות פרטניות להפסדי אשראי בכפוף למדרג הסמכויות.

צוות ניהול סיכון מודל - הצוות מגבש את המסגרת לממשל סיכון מודל, מנהל את סיכון המודל במסגרת תאבון הסיכון ומוודא הלימה עם מדיניות וממשל מודלים. הצוות מתקף מודלים המנוהלים הן בקו ראשון והן בקו שני.

צוותים נוספים כוללים צוות תיעודף השקעות רגולטוריות, צוות מעקב ושיפור היבטי בקרה רוחביים, צוות הנהלה לניהול הסיכון הציוני-משפטי, Risk Management Committee - New York.

להרחבה בנושא ניהול הסיכונים ראה פירוטים נוספים בפרק זה [ובדוח על הסיכונים](#).

3.1.2. תיאבון סיכון

תיאבון הסיכון הינו כלי מרכזי המאפשר לקשר בין אסטרטגיית הארגון, הקצאת ההון וניהול הסיכונים. הדירקטוריון קובע את מסגרת תיאבון הסיכון בשים לב להמלצת המנכ"ל, מנהלת הסיכונים הראשית (CRO) והממונה על החטיבה הפיננסית (CFO). תיאבון הסיכון מתורגם למטרות ולמגבלות לקווי העסקים. מסגרת תיאבון הסיכון כוללת מדיניות, תהליכים, בקרות, ומערכות שבעזרתן התיאבון לסיכון מיושם, מתוקשר ומפוקח. מסגרת תיאבון הסיכון כוללת הצהרת תיאבון וקיבולת לסיכון, מגבלות סיכון וקווי מתאר של תחומי האחריות של אלה האחראים על היישום והבקרה של מסגרת תיאבון הסיכון. מסגרת תיאבון הסיכון מתייחסת לסיכונים המהותיים לבנק וקובעת את פרופיל הסיכון ביחס לאסטרטגיית העסקית של הבנק ולקיבולת הסיכון של הבנק. מסגרת תיאבון סיכון יעילה מספקת מסגרת משותפת ואמצעים להנהלה הבכירה ולדירקטוריון כדי לתקשר, להבין ולהעריך את רמת הסיכון שהם מוכנים לקבל. המסגרת מגדירה את הגבולות שבתחומם מצופה מהנהלה לפעול על מנת ליישם את האסטרטגיית העסקית של הבנק. המסגרת כוללת את המרכיבים העיקריים הבאים:

הצהרת תיאבון הסיכון: ניסוח בכתב של היקף וסוגי הסיכון המצרפי שהבנק מעוניין לשאת על מנת להשיג את היעדים העסקיים שלו ובכללם: קיום דוחות הולמים, כמו גם מדדים כמותיים ביחס לרווחים, הון, מדדי סיכון, נזילות ואמצעים רלוונטיים אחרים על-פי הצורך. קיבולת הסיכון: רמת הסיכון המקסימלית שהבנק יכול לשאת, ללא הפרת מגבלות הון הרלוונטיות לתרחיש קיצון, לרבות מנקודת מבטם של בעלי מניות והלקוחות. עמידה בקיבולת הסיכון תבחן בין היתר באמצעות ביצוע תרחישי קיצון שמטרתם לאמוד פגיעה ברווח הבנק ורמת הלימות ההון של הבנק, וזאת כתוצאה מקרות תרחיש קיצון.

תיאבון סיכון: הסיכון המרבי המצרפי הכולל שהתאגיד הבנקאי יהיה מוכן לשאת, בתוך קיבולת הסיכון שהוגדרה, על מנת להשיג את היעדים העסקיים על-פי התכנית האסטרטגית תחת אילוצים שונים (כגון מקורות הון ונזילות, דרישות רגולטוריות, מאפייני סיכון/תשואה וכדומה). מגבלות סיכון: מדדים כמותיים המבוססים על הנחות צופות פני עתיד אשר נותנים ביטוי מעשי להצהרת תיאבון הסיכון המצרפי של הבנק.

3.1.3. תרחישי קיצון

על מנת להבין את ההשלכות האפשריות של זעזועים שונים על האיתנות הפיננסית של הבנק, הן בהינתן מאזן קיים והן בהתממשות תכניות העבודה וכוונות עסקיות אחרות, מתקיים תהליך של בחינת תרחישי קיצון. בבנק נבחנים לשם כך תרחישים משלושה סוגים: תרחישים מערכתיים כוללים המבוצעים על כלל קבוצת הבנק, תרחישים הפוכים ותרחישי גורם בודד (Single Factor) המבוצעים ברמת ענף/עסקה/לווה/תיק וזאת במקרים מסוימים ועל-פי ספים שהוגדרו מראש. הבנק מתאים את מגוון התרחישים והמאפיינים שלהם להתפתחויות פיננסיות, פוליטיות וסביבתיות בארץ ובעולם. מעבר לכך הבנק מיישם את ההנחיות של בנק ישראל ומפעיל מבחן קיצון אחיד המוגדר על-ידי הפיקוח על הבנקים, כאשר נדרש לכך. מטרת ניתוח תרחישי הקיצון:

- זיהוי ריכוזי סיכון וחולשות אפשריות בתיק הבנק;
- בחינת השפעת החלטות אסטרטגיות של הבנק;
- שילוב בתהליך התכנון ובחינת השלכות התכנית העסקית על החשיפות הפוטנציאליות;
- בחינת האיתנות הפיננסית של הבנק והערכת הנזק הפוטנציאלי העלול להיגרם בהתרחש אירועי קיצון מסוגים שונים;
- ניתוח של רגישות הבנק לזעזועים/אירועים חריגים אך אפשריים;
- הערכת המהותיות של הסיכונים השונים;
- בחינת עמידת הבנק בתאבון ובקיבולת הסיכון ופריטת תיאבון הסיכון לרמת החטיבות;
- תמיכה בחטיבות העסקיות בהבנת מפת הסיכונים של תחומי הפעילות והסקטורים השונים;
- תמיכה בתהליך ICAAP ובגיבוש תכניות מגירה למזעור הפגיעה של אירועי קיצון.

ההנחות, המתודולוגיה והתוצאות ניזונות ומאושרות בצוות תרחישי קיצון וריכוזי סיכון וכן בישיבות ההנהלה וועדות הדירקטוריון. ניהול ההון מביא בחשבון את תוצאותיהם של תרחישי קיצון שונים, וזאת מכמה היבטים: ראשית, יעד ההון והתכנית העסקית של הבנק נקבע בהתחשב בקיבולת הסיכון, אשר מגדירה את הלימות ההון המינימלית שהבנק מוכן להגיע אליה בהתרחש מצב קיצון. שנית, תכנון ההון כולל תכניות מגירה אשר הבנק יכול להוציא לפועל בקרות תרחיש קיצון על מנת להביא לשיפור בהלימות ההון שלו. תרחישי הקיצון נבחנים עבור כל אחת משנות התכנון, בהינתן יעדי ההון ויחס ההון הצפוי, על מנת לוודא שתכנון ההון מבטיח עמידה בקיבולת הסיכון לאורך כל שנות התכנון. כמו-כן, בוחן הבנק את השפעת תרחיש לחץ מתון שעיקרו שינויים בשווקים הפיננסיים ובכללם: שינוי ריבית, מרווחים, שערי חליפין ועוד על יחס הלימות ההון, במטרה למדוד ולהגביל את פוטנציאל שחיקת יחס הלימות ההון. בניהול הנזילות הבנק בוחן תרחישי נזילות פנימיים ורגולטוריים.

3.2. סיכון אשראי

סיכון האשראי הינו סיכון הנובע מכך שהלווה או החייב לא יעמוד בהחייבויותיו לבנק על-פי הסכם האשראי. תיק האשראי הינו מרכיב עיקרי בתיק הנכסים של קבוצת הבנק, ולכן הרעה ביציבותם של הלווים השונים עלולה להשפיע לרעה על שווי הנכסים ועל רווחיות הקבוצה.

פעילויות היוצרות סיכון אשראי כוללות:

- **אשראי מאזני** - התחייבויות נוכחיות כלפי הבנק כגון אשראי ומשכנתאות לציבור, אשראי לבנקים ופיקדונות בבנקים, אשראי לממשלות, השקעה באגרות-חוב (קונצרניות ואחרות) וכן החלק המאזני (שווי הוגן חיובי) של נגזרים ומכשירים פיננסיים.
 - **אשראי חוץ-מאזני** - התחייבויות פוטנציאליות (שטרם מומשו) כלפי הבנק כגון ערבויות, התחייבויות לא מנוצלות למתן אשראי, מסגרות לא מנוצלות וכן התחייבויות פוטנציאליות כתוצאה משינוי בשווי עסקות במכשירים פיננסיים נגזרים.
- סיכון האשראי הנובע מעסקות במכשירים פיננסיים נגזרים מוגדר כסיכון צד נגדי, שהינו הסיכון שהצד הנגדי לעסקה ייכנס לכשל לפני הסילוק הסופי של זרמי המזומנים בעסקה בנגזרים. למידע על סיכון אשראי צד נגדי ואופן ניהולו ראה [הדוח על הסיכונים](#).
- סיכון נוסף הנובע מתיק חשיפות אשראי הינו סיכון ריכוזיות. סיכון ריכוזיות נובע מפיזור לא אופטימאלי של סיכונים ספציפיים בתיק האשראי, דהיינו כאשר תיק האשראי אינו מפוזר דיו בין גורמי הסיכון השונים. לדוגמה: כאשר תיק האשראי מורכב מכמות קטנה של לוויים (ריכוזיות לווה) או חשוף במידה גבוהה לענף מסוים (ריכוזיות ענפית).

3.2.1. ניהול סיכונים האשראי

מטרת ניהול סיכונים אשראי לאפשר ולוודא שהקבוצה פועלת על-פי המדיניות והיעדים האסטרטגיים שנקבעו, ובמסגרת תיאבון הסיכון שהוגדר בתחום האשראי, מרמת העסקה הבודדת ועד הסתכלות כוללת על תיק האשראי.

מדיניות הבנק בניהול סיכונים האשראי מתבססת על פיזור תיק האשראי וניהול סיכונים מבוזר. פיזור הסיכונים מתבטא בפיזור תיק האשראי בבנק בין ענפי המשק השונים, מספר רב של לוויים, מגזרי הצמדה שונים ואזורים גיאוגרפיים שונים בחו"ל. מדיניות פיזור הסיכונים בין ענפי המשק מושתתת על הערכת ההתפתחויות הצפויות במגזרי המשק השונים. לשם כך נערכים סקרים ענפיים וסקרי היתכנות כלכליים, אשר מטרתם להעריך את הסיכון ואת הפוטנציאל העסקי בפעילות במגזרי המשק השונים, ועל-פיהם נקבעים היעדים העסקיים של הבנק.

מערכת ניהול האשראי מנטרת את חשיפת האשראי של הלקוחות, ומערכות בקרת האשראי מזהות, מנטרות ומדווחות לגורם המטפל ולמנהלים על תסמינים שליליים אצל לוויים.

ניהול סיכוני האשראי מתבסס על עקרונות ובהם:

- **אי תלות** - עיקרון ה"אי תלות" מהווה נדבך מהותי בממשל תאגידי נכון למניעת ניגודי עניינים ויצירת מערך של בלמים ואיזונים. מטרתו להבטיח כי המידע הקשור לסיכונים המדווח לגורמים מנהלים, ובפרט להנהלה הבכירה ולדירקטוריון, אכן אובייקטיבי באופיו ואינו מושפע משיקולים אחרים ובפרט של הצלחה עסקית ותגמול בגינה.
- **מדרג סמכויות** - בבנק קיים מדרג של סמכויות המתווה היררכיה של אישורי אשראי על-פי רמת האובליגו ללווה/קבוצה, דירוג סיכון וסיווג בעייתי ומאפשר בקרה על תהליך אישור עסקאות אשראי חדשות. מדרג הסמכויות מגדיר את ספי אישור האשראי האישיים וכן את ספי המעבר לאישורי צוותים ואת הרכב הצוותים.
- **ראייה כוללת של הלקוח/קבוצה** - ניהול קבוצות סיכון המאגדות מספר לווים הקשורים מבחינת הסיכון כדוגמת חברה וחברות הבנות שלה, זוג נשוי וכדומה. פעילות לקוחות וקבוצות מנוהלת על-ידי מנהל לקוחות אשר אחראי לכלל הפעילות של הלווה/קבוצה. מערכות המידע מספקות באופן שוטף למנהל הלקוחות וצוותו ראייה כוללת של פעילות הלקוח/קבוצה כולל רמת סיכון האשראי ובהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 313.
- **מדיניות ונהלי אשראי** - דירקטוריון הבנק קובע מדיניות אשראי אשר נבדקת ומעודכנת באופן שוטף על-פי השינויים בשווקים הפיננסיים ובמשק. המדיניות כוללת מגבלות שונות על תיק האשראי בהתאם לתיאבון הסיכון של הבנק, ובכלל זה, מגבלות חשיפה לפי ענפי משק, מדינות/מוסדות פיננסיים, כפונקציה של רמת הסיכון שהבנק מעריך. כמו-כן, נקבעות מגבלות חשיפה מירבית ללווה בודד, על-פי דירוג האשראי שניתן ללקוח, המשקף את רמת הסיכון שלו ומגבלה מירבית לקבוצת לווים.
- מדיניות האשראי כוללת את מדיניות ניהול סיכון האשראי של התאגיד והיא מסדירה ומגדירה את הכללים החלים על כל הגורמים בבנק העוסקים בסיכון אשראי ומכוונת לשרת את המטרות העסקיות של הבנק בהתאם למדיניות הסיכון, תיאבון הסיכון של הבנק ובהתאם להוראות הרגולטוריות. מסמכי מדיניות האשראי מתווים את המימדים הרלוונטיים לכל חטיבה (סוג לקוח, ענף משק, מטרת הלוואה וכדומה) תוך התייחסות לרמת הסיכון.
- ביצוע הפעילות העסקית על-פי ההנחיות במדיניות האשראי, מאפשר ניהול מושכל של האשראי וחשיפות האשראי ומשמש ככלי לניהול סיכוני האשראי.
- המדיניות ונהלי האשראי מחייבים את כל העוסקים באשראי בבנק: המדיניות מפרטת את העקרונות והשיקולים בעת מתן אשראי, הסמכויות למתן אשראי, איסורים ומגבלות למתן אשראי והנהלים מגדירים את דרכי הפעולה ועקרונות הבנק בנושא אשראי וביטחונות. בנוסף, בסמכות ההנהלה לקבוע הוראות שעה המחמירות מעבר למוגדר במדיניות האשראי של הבנק. החטיבה לניהול סיכונים אחראית על המדיניות הכלל בנקאית וכן אחראית על גיבוש וריכוז המדיניות של החטיבות העסקיות.
- **בקורות זיהוי הסיכון** - תהליך הבקרה והזיהוי של סיכוני האשראי מבוצע על-ידי שלושת מעגלי הבקרה. בקורות מתבצעות מרמת האשראי הבודד ועד רמת התיק במעגל הבקרה הראשון ובמעגל הבקרה השני לפי ספי מהותיות. היחידה לניהול סיכוני אשראי מובילה ומרכזת דיווח להנהלת הבנק ולדירקטוריון על מגמות ושינויים בתיק האשראי לרבות רמת סיכון האשראי בתיק, עמידה במגבלות, אירועים מיוחדים, ניתוח ריכוזיות ותרחישי קיצון והצגת מדדי סיכון כלליים בארץ ובעולם.
- במעגל השלישי אחראית הביקורת הפנימית, בין היתר, על סקירת היישום והאפקטיביות של נהלים לניהול סיכונים ומתודולוגיות להערכת סיכונים, כולל יישום מדיניות ניהול ובקרת סיכונים בבנק.
- זיהוי סיכון האשראי במוצרים קיימים מתבסס על תהליכי ניהול הסיכון, המדידה והבקרה ברמות השונות. עבור מוצרים חדשים זיהוי הסיכון נסמך על מדיניות מוצר חדש המפרטת את התהליכים אותם יש לבצע לגבי כל מוצר חדש בבנק כדי לזהות את מכלול הסיכונים הכרוכים במוצר, להעריך את גודל ומהותיות הסיכון ולתת מענה למדידה, בקרה ודירוג הסיכון.
- כדי לזהות ריכוזי סיכון ולבחון השלכות אפשריות של זעזועים שונים (פיננסיים, פוליטיים ועוד) על האיתנות הפיננסית של הבנק, מוגדר תהליך רבעוני ושנתי הכולל הגדרה, בחינה ודיווח תוצאות תרחישי קיצון, ומיפוי ההשלכות על הרווח ועל הלימות ההון.
- **כימות ומדידת סיכון האשראי מבוצעים במספר רמות** - רמת הלווה הבודד, קבוצות לווים בהתאם לתחומי פעילות, ענפי משק, מגזרי לווים, מוצרים וברמת התיק הכולל של הבנק והקבוצה. עבור כל תחום פעילות וסוג אשראי פותחו ויושמו תהליכי כימות ומדידת סיכון וקביעת דירוג הלווה והאשראי. התהליכים משלבים הערכות מומחים בתחום האשראי, תהליכי קבלת החלטות ומודלים סטטיסטיים מתקדמים.
- **זיהוי וטיפול בלווים בקשיים** - בבנק קיימים תהליכים לזיהוי ולטיפול בלווים, אשר להערכת הבנק קיים חשש שלא יעמדו בהחייביותיהם מול הבנק. מחלקות ניתוח אשראי ובקרת אשראי בחטיבה לניהול סיכונים בוחנות במסגרת חוות הדעת שהן מכינות האם נדרש להכליל את הלקוח הספציפי ברשימות הלקוחות בתיק הבנק, האם מצב הלקוח מחייב את סיווגו כחוב בעייתי והאם נדרשת הפרשה פרטנית להפסדי אשראי. לקוחות שהוצפו לרשימות הפיקוח נידונים במסגרת תהליך נאותות הסיווג מדי רבעון. לגבי לווים אלו מתקיימים מעקב ובקרה הדוקים יותר והבנק פועל לצמצום החשיפה מולם, וזאת, בדרך של הקטנת סיכון האשראי ממקורותיהם של הלווים ו/או קבלת ביטחונות נוספים. במקרים מסוימים מועבר הטיפול בלקוחות לאגף המתמחה בליווי ושיקום לווים, או ליחידות גבייה. בנוסף על כך, הבנק בוחן באופן שוטף את רמת סיכון האשראי בתיקי הלווים, על בסיס הנחות שמרניות, מסווג את האשראי הבעייתי בהתאם להוראות בנק ישראל (לא צובר, נחות והשגחה מיוחדת) וכולל בדוחות הכספיים הפרשה נאותה להפסדי אשראי בגין כלל סיכון האשראי בבנק.
- **אחידות הדרכה והכשרה** - העוסקים בתחום האשראי עוברים הכשרות והדרכות בתחום האשראי, סחר חוץ ומשכנתאות. הדרכות אלו מקנות בסיס ידע אחיד לעוסקים בתחום תוך מתן כלים מקצועיים ולימוד מדיניות ועקרונות הבנק בתחום האשראי. הפקות לקחים מאירועים שונים באשראי מבוצעות ביחידות השונות ומתוקשרות לגורמים הרלוונטיים, בהתאם לנוהלי הבנק.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2023

- **גידור והפחתת סיכון** - הבנק מנהל את הביטחונות לאשראי באמצעות מערכת ביטחונות הכוללת מקדמי ביטחון שמרניים יחסית למקדמי הביטחון הנדרשים לפי הוראות באזל, המפחיתים את שווי הביטחון בהתאם לסיכון לירידת-ערך ומימוש מהיר. במובן זה, דרישת ההון לפי נדבך 1 הינה שמרנית ואינה מתחשבת בחלק ניכר מן הביטחונות שעומדים כנגד חשיפות. במקביל, ניתוח הרכב תיק הביטחונות של הבנק מראה, כי קיים פיזור רב בין הביטחונות. פיזור זה מפחית את הסבירות לירידת-ערך גורפת בשווי הביטחונות. בנוסף קיימים כלים נוספים אשר משמשים לגידור והפחתת סיכון כגון מכירת אשראי ורכישת ביטוחים.
- **אופן קביעת הפרשה הקבוצתית** - חישוב הפרשה להפסדי אשראי הצפויים מוערך על בסיס קבוצתי, למעט לווים לגביהם הבנק לא זיהה מאפייני סיכון משותפים ללווים אחרים ועליהם מחושבת הפרשה על בסיס פרטני. מידי רבעון מבוצע תהליך איתור של לקוחות בעלי פוטנציאל לבעייתיות לפי קריטריונים מוגדרים ונסקרים כל הלווים הכלולים ברשימת הפיקוח ו/או עם סיווג בעייתי. לגבי לקוחות הנבחרים פרטנית בהתאם למדיניות הבנק נבחרים נאותות הסיווג וההפרשה בגינם. במקרים בהם חל שינוי במצב הלקוח, חלו שינויים בביטחונות ו/או בוצעה גביה, נבחן הצורך בעדכון הסיווג וההפרשה.
- ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי מחושבת לפי ההפסד הצפוי לאורך חיי האשראי. בנוסף לכך, באומדן ההפרשה להפסדי אשראי נעשה שימוש משמעותי במידע צופה פני עתיד שמשקף תחזיות סבירות ונתמכות לגבי אירועים כלכליים עתידיים.
- הבנק אומד את הפסדי האשראי הצפויים בהתאם לשיטה מתקדמת המבוססת על אומדן כלכלי של תוחלת ההפסד הצפויה לאורך חיי האשראי (Life Time Expected Loss) באמצעות אומדן של רכיבי הפסד האשראי: ההסתברות לכשל (PD) וההפסד בהינתן כשל (LGD) ויתרת האשראי, המביאה בחשבון פירעונות וניצולים עתידיים של מסגרות חוץ-מאזניות (EAD), כולל התאמות מאקרו כלכליות והתאמות בגין גורמים איכותיים. נתוני השיטה מבוססים בעיקרם על מידע פנימי הקיים בבנק, במקרים בהם קיימות מגבלות של מידע שולבו הערכות מומחה.
- ההתאמות המאקרו כלכליות מבוססות על תחזיות הבנק בקשר לפרמטרים מאקרו כלכליים, לרבות: שיעורי אבטלה, מדד המחירים לצרכן, מדד מחירי הדיור, תוצר לאומי גולמי, צריכה פרטית ושכר ממוצע במשק.
- ההתאמות למודל בגין גורמים איכותיים מתייחסות, בין השאר, למאפיינים פוליטיים וסביבתיים, צמיחה מהירה באשראי, מדיניות ונהלי מתן האשראי של הבנק, לרבות שינויים באסטרטגיית מתן האשראי, תהליכי חיתום וגורמים נוספים.

למידע נוסף על סיכון האשראי ואופן ניהולו ראה [דוח על הסיכונים](#).

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2023

3.2.2. ניתוח איכות האשראי וסיכון אשראי בעייתי

טבלה 1-3: ניתוח איכות אשראי, סיכון אשראי בעייתי ונכסים שאינם מבצעים של הציבור

יתרה ליום 31 בדצמבר 2022				יתרה ליום 31 בדצמבר 2023				
מסחרי	דיור	פרטי	סך-הכל	מסחרי	דיור	פרטי	סך-הכל	
במיליוני ש"ח								
סיכון אשראי בדירוג ביצוע אשראי⁽¹⁾								
386,035	31,816	126,794	227,425	401,652	31,149	130,097	240,406	סיכון אשראי מאזני
166,407	17,834	7,162	141,411	180,359	21,858	6,386	152,115	סיכון אשראי חוץ-מאזני
552,442	49,650	133,956	368,836	582,011	53,007	136,483	392,521	סך סיכון אשראי בדירוג ביצוע אשראי
סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי								
9,996	2,649	730	6,617	8,589	2,847	711	5,031	א. לא בעייתי - מאזני
6,418	668	581	5,169	8,390	689	755	6,946	ב. סך-הכל בעייתי ⁽²⁾
2,973	458	-	2,515	4,378	467	-	3,911	בעייתי צובר
3,445	210	581	2,654	4,012	222	755	3,035	בעייתי לא צובר
16,414	3,317	1,311	11,786	16,979	3,536	1,466	11,977	סך-הכל סיכון אשראי מאזני שאינו בדירוג ביצוע אשראי
3,086	149	7	2,930	2,520	178	4	2,338	סיכון אשראי חוץ-מאזני שאינו בדירוג ביצוע אשראי
19,500	3,466	1,318	14,716	19,499	3,714	1,470	14,315	סך סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי
83	44	-	39	396	87	-	309	מזה: חובות שצוברים הכנסות ריבית, בפיגור של 90 ימים או יותר
571,942	53,116	135,274	383,552	601,510	56,721	137,953	406,836	סך-הכל סיכון אשראי כולל של הציבור
מידע נוסף על סך נכסים שאינם מבצעים								
3,444	210	581	2,653	4,012	222	755	3,035	א. חובות לא צוברים
2	-	-	2	3	-	-	3	ב. נכסים שהתקבלו בגין אשראים שסולקו
3,446	210	581	2,655	4,015	222	755	3,038	סך-הכל נכסים שאינם מבצעים של הציבור

(1) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
 (2) סיכון אשראי לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת.

הערה:

סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני מוצג לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת ביטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

בשנת 2023 חלה עלייה בהיקף סיכון האשראי הכולל בדירוג ביצוע אשראי וכן בשיעור מסך סיכון האשראי בסך הבנק. בחלוקה לסגמנטים ניכרת יציבות בשיעור האשראי לפרטיים, ירידה קלה באשראי לדיור ועלייה באשראי המסחרי.

טבלה 2-3: מידע נוסף על תנועה באשראי לציבור לא צובר

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023		
מסחרי	פרטי*	סך-הכל
במיליוני ש"ח		
2,653	791	3,444
יתרת חובות לא צוברים לתחילת השנה		
1,550	1,120	2,670
חובות שסווגו כלא צוברים במהלך השנה		
(42)	(529)	(571)
חובות שחזרו לצבור הכנסות ריבית במהלך השנה		
(384)	(282)	(666)
חובות שנמחקו חשבונאית		
(705)	(123)	(828)
חובות שנפרעו		
(37)	-	(37)
אחר**		
3,035	977	4,012
יתרת חובות לא צוברים לסוף השנה		

תנועה ביתרת החובות הבעייתיים בארגון מחדש לא צובר

1,100	213	1,313
יתרת חובות בעייתיים בארגון מחדש לתחילת השנה		
296	330	626
ארגונים מחדש שבוצעו במהלך השנה		
(140)	(181)	(321)
חובות בארגון מחדש שנמחקו		
(41)	(113)	(154)
חובות בארגון מחדש שחזרו לצבור הכנסות ריבית במהלך השנה		
(304)	(24)	(328)
חובות בארגון מחדש שנפרעו		
911	225	1,136
יתרת חובות בעייתיים בארגון מחדש לא צובר לסוף השנה		

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022

מסחרי	פרטי*	סך-הכל
במיליוני ש"ח		
2,970	647	3,617
יתרת חובות לא צוברים לתחילת השנה		
(82)	420	338
התאמת יתרת פתיחה אשראי לא צובר בשל השפעת היישום לראשונה של CECL		
850	831	1,681
חובות שסווגו כלא צוברים במהלך השנה		
(224)	(751)	(975)
חובות שחזרו לצבור הכנסות ריבית במהלך השנה		
(182)	(71)	(253)
חובות שנמחקו חשבונאית		
(679)	(285)	(964)
חובות שנפרעו		
2,653	791	3,444
יתרת חובות לא צוברים לסוף השנה		

תנועה ביתרת החובות הבעייתיים בארגון מחדש לא צובר

1,529	623	2,152
יתרת חובות בעייתיים בארגון מחדש לתחילת השנה		
(80)	(171)	(251)
התאמת יתרת פתיחה אשראי לא צובר בארגון מחדש בשל השפעת היישום לראשונה של CECL		
130	242	372
ארגונים מחדש שבוצעו במהלך השנה		
(86)	(88)	(174)
חובות בארגון מחדש שנמחקו		
(192)	(316)	(508)
חובות בארגון מחדש שחזרו לצבור הכנסות ריבית במהלך השנה		
(201)	(77)	(278)
חובות בארגון מחדש שנפרעו		
1,100	213	1,313
יתרת חובות בעייתיים בארגון מחדש לא צובר לסוף השנה		

* לרבות הלוואות לדיוור.

** יתרות הנכסים, נטו בגין חברה בת שנמכרה.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2023

טבלה 3-3: מדדי סיכון אשראי

ליום							
31.12.2022				31.12.2023			
סך-הכל	אנשים פרטיים - אחר	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	מסחרי	סך-הכל	אנשים פרטיים - אחר	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	מסחרי
ניתוח איכות האשראי לציבור							
0.87%	0.60%	0.45%	1.15%	0.97%	0.64%	0.57%	1.22%
שיעור אשראי שאינו צובר מיתרת אשראי לציבור							
0.89%	0.72%	0.45%	1.17%	1.06%	0.89%	0.57%	1.35%
שיעור יתרת אשראי לציבור שאינו צובר או בפיגור של 90 יום או יותר מיתרת אשראי לציבור							
1.63%	1.90%	0.45%	2.24%	2.02%	1.99%	0.57%	2.80%
שיעור אשראי בעייתי מיתרת האשראי לציבור							
4.16%	9.44%	1.02%	5.10%	5.31%	10.19%	1.11%	6.85%
שיעור אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי מיתרת האשראי לציבור							
ניתוח הוצאות בגין הפסדי אשראי לתקופת הדיווח							
(0.02%)	0.11%	0.06%	(0.08%)	0.47%	1.09%	0.09%	0.58%
שיעור הוצאות בגין הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור							
(0.03%)	0.07%	-	(0.05%)	0.09%	0.56%	0.01%	0.07%
שיעור המחיקות החשבונאיות נטו מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור							
ניתוח הפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור							
1.64%	2.64%	0.41%	2.17%	1.92%	3.21%	0.48%	2.50%
שיעור יתרת הפרשה הכוללת להפסדי אשראי* מתוך האשראי לציבור							
1.40%	2.55%	0.38%	1.80%	1.69%	3.11%	0.45%	2.14%
שיעור הפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת האשראי לציבור							
160.7%	427.1%	83.8%	156.4%	174.3%	486.5%	78.5%	175.3%
שיעור הפרשה להפסדי אשראי מיתרת האשראי לציבור שאינו צובר							
156.9%	353.2%	83.8%	154.2%	158.7%	349.5%	78.5%	159.1%
שיעור הפרשה להפסדי אשראי, מיתרת אשראי לציבור שאינו צובר או בפיגור של 90 ימים או יותר							
(58.3)	39.0	243.5	(34.6)	18.4	5.5	74.1	29.9
יחס הפרשה להפסדי אשראי למחיקות חשבונאיות, נטו							

* להבות הפרשה בגין יתרות חוץ-מאזניות.

הערה:

השיעורים המחושבים לעיל מתייחסים להוצאות בגין אשראי לציבור בלבד, ללא הפסדי אשראי בגין בנקים וממשלות. אשראי לציבור - לפני ניכוי הפרשות להפסדי אשראי.

ניתוח איכות התיק

קיימת החמרה במדדי סיכון האשראי. חלק מהמדדים מושפעים מגידול בהפרשה הקבוצתית המבטאת השפעות עתידיות של החמרה במצב הכלכלי. יחד עם זאת, ישנה הרעה גם במדדים כגון שיעור החוב הבעייתי, שיעור החוב הלא צובר ושיעור האשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי וכן גידול בשיעור היתרות בפיגור בפרט ברבעון הרביעי של שנת 2023. בנוסף, חל גידול בשיעור המחיקות החשבונאיות נטו בעיקר בסגמנט אנשים פרטיים.

השפעות מלחמת חרבות ברזל על ההפרשה הקבוצתית

בעקבות מלחמת חרבות ברזל צפויה פגיעה בסביבה הכלכלית אשר עשויה להביא לעלייה ברמת סיכון האשראי. יחד עם זאת, קיימת אי-ודאות רבה לגבי התפתחות הלחימה, היקפה ומידת השפעתה על תחומי המשק השונים. הבנק בוחן תרחישים שונים כחלק מהערכותו לנושא ובמסגרת חישוב ההפרשה הקבוצתית הובאו בחשבון תחזיות המבטאות את השפעת המצב על סיכון האשראי.

ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי הכלולה בדוחות הכספיים מבוססת על שקלול השפעת שלוש תחזיות - תחזית בסיס, אופטימית ופסימית. כדי לשקף את השפעות המלחמה עודכנו התחזיות המקורו כלכליות בדוח הכספי של הרבעון השלישי של שנת 2023 והן הביאו לידי ביטוי השפעה מהותית על תנאי המשק. תחזיות אלו עודכנו על-פי התפתחויות בפועל וציפיות עדכניות. על-פי תחזית הבסיס נרשמה ירידה חדה בפעילות הכלכלית בעיקר ברבעון הרביעי של 2023. על בסיס התחשבות בעובדים בחל"ת, ההערכה היא כי שיעור האבטלה יעלה. ההתאוששות לאחר הלחימה צפויה להיות איטית יחסית ביחס לפוטנציאל הצמיחה של המשק, זאת בהשפעת ההרעה במצב הפיסקאלי וחולשה בשני ענפי משק מרכזיים: היי-טק ונדל"ן. ההנחה היא שתנוואי הורדת הריבית במהלך 2024 יהיה בדומה להערכות טרם המלחמה. בשוק הנדל"ן, התחזיות המשמשות לחישוב ההפרשה הקבוצתית לגבי ירידות המחירים נותרו בעינן לאחר שהוחמרו ברבעון קודם בעקבות פרוץ המלחמה. יתרת ההפרשה הקבוצתית בכללותה מבטאת השפעות אלו ועומדת ב-31 לדצמבר 2023 על כ-7.1 מיליארד ש"ח לעומת כ-5.7 מיליארד ש"ח ב-31 בדצמבר 2022.

לצורך ניתוח רגישות ההפרשה הקבוצתית להנחות שונות, חישוב ההפרשה הקבוצתית בגין התיק בישראל על בסיס התחזית הפסימית בלבד היה מביא לגידול של כ-0.74 מיליארד ש"ח מעבר להפרשה שנכללה בדוחות כספיים אלה ואילו חישוב ההפרשה הקבוצתית על בסיס תחזית אופטימית בלבד היה מביא לקטון של 0.65 מיליארד ש"ח בהפרשה הקבוצתית. מנעד זה מעיד על רמת אי הודאות לגבי השפעת מצב המלחמה על תיק האשראי של הבנק. יודגש כי התחזית הפסימית אינה מהווה תרחיש קיצון.

טבלה 3-4: הרכב יתרת ההפרשה להפסדי אשראי

הפרשה להפסדי אשראי			
סך-הכל	על בסיס קבוצתי		על בסיס פרטי
	אשראי לדו"ר	אחר	
במיליוני ש"ח			
הרכב יתרת ההפרשה, ליום 31 בדצמבר 2023:			
6,994	5,603	593	798
39	39	-	-
956	805	39	112
7,989	6,447	632	910
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי יתרה ליום 31 בדצמבר 2023			
הרכב יתרת ההפרשה, ליום 31 בדצמבר 2022:			
5,535	4,425	487	623
46	46	-	-
935	734	32	169
6,516	5,205	519	792

מדי רבעון מבוצע תהליך איתור של לקוחות בעלי פוטנציאל לבעייתיות לפי קריטריונים מוגדרים ונסקרים כל הלוחים הכלולים ברשימת הפיקוח ו/או עם סיווג בעייתי. לגבי לקוחות הנבחרים פרטנית בהתאם למדיניות הבנק נבחרים נאותות הסיווג וההפרשה בגינם. במקרים בהם חל שינוי במצב הלקוח, חלו שינויים בביטחונות ו/או בוצעה גביה, מעודכן הסיווג וההפרשה.

יתרת ההפרשה להפסדי אשראי עלתה בשנת 2023 בכ-1.5 מיליארד ש"ח, עיקר העלייה נבעה מההפרשה על בסיס קבוצתי בהשפעת המצב הכלכלי והתחזיות המאקרו כלכליות לנוכח עליית הריבית והשלכות המלחמה. במקביל חל גידול ביתרת ההפרשה על בסיס פרטי. שיעור יתרת ההפרשה הכוללת להפסדי אשראי מתוך האשראי לציבור עלה מ-1.64% בסוף שנת 2022 ל-1.92% בסוף שנת 2023.

3.2.3. מיון וניתוח סיכון האשראי לפי ענפי משק

טבלה 5-3: סיכון אשראי לפי ענפי משק

ליום 31 בדצמבר 2023 ולשנה שהסתיימה באותו תאריך						
הפסדי אשראי ⁽⁴⁾						
סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾	מזה: דירוג ביצוע אשראי ⁽⁵⁾	מזה: סיכון אשראי בעייתי ⁽⁶⁾	מזה: סיכון אשראי לא צובר	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות, נטו	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי
במיליוני ש"ח						
תעשייה	31,673	30,518	665	196	54	389
בינוי ונדל"ן - בינוי	106,772	103,852	2,136	936	300	1,113
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	42,209	41,097	664	58	362	1,014
מסחר	39,221	37,454	684	397	246	533
שירותים פיננסיים	54,691	54,505	14	6	42	219
שירותים עסקיים אחרים	16,558	15,491	175	96	69	275
שירותים ציבוריים וקהילתיים	9,684	9,017	397	366	83	318
ענפים אחרים	52,372	48,774	1,901	1,100	258	1,596
סך-הכל מסחרי	353,180	340,708	6,636	3,155	1,414	5,457
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	137,284	135,831	749	749	117	622
אנשים פרטיים - אחר	56,460	52,752	691	223	376	1,111
סך-הכל ציבור - פעילות בישראל	546,924	529,291	8,076	4,127	1,907	7,190
סך-הכל בנקים בישראל וממשלת ישראל	87,731	87,731	-	-	1	2
סך-הכל פעילות בישראל	634,655	617,022	8,076	4,127	1,908	7,192
סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל	54,586	52,720	1,554	554	(25)	769
בנקים וממשלות בחו"ל	53,235	53,162	-	-	(4)	28
סך-הכל פעילות בחו"ל	107,821	105,882	1,554	554	(29)	797
סך-הכל פעילות בישראל ובחו"ל	742,476	722,904	9,630	4,681	1,879	7,989

- (1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני⁽³⁾, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות⁽²⁾, אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך של 425,564; 122,703; 4,723; 2,211 ו-187,275 מיליוני ש"ח בהתאמה.
- (2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף "נכסים אחרים").
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.
- (4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").
- (5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (6) סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2023

טבלה 5-3: סיכון אשראי לפי ענפי משק (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2022 ולשנה שהסתיימה באותו תאריך						
הפסדי אשראי ⁽⁴⁾						
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות, נטו	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	מזה: סיכון אשראי לא צובר	מזה: סיכון אשראי בעייתי ⁽⁶⁾	מזה: דירוג ביצוע אשראי ⁽⁵⁾	סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾
במיליוני ש"ח						
335	(23)	70	157	487	30,570	31,481
834	(79)	(165)	610	1,007	99,490	101,927
635	(56)	173	72	109	36,325	36,900
323	5	(23)	242	582	37,566	39,133
184	(4)	(128)	22	29	51,521	51,736
247	13	84	116	252	15,949	17,243
246	6	57	387	407	8,403	9,089
1,429	(3)	(364)	1,205	1,781	46,811	50,870
4,233	(141)	(296)	2,811	4,654	326,635	338,379
515	2	72	572	572	133,342	134,643
927	22	40	211	670	49,437	52,896
5,675	(117)	(184)	3,594	5,896	509,414	525,918
1	-	1	-	-	70,004	70,004
5,676	(117)	(183)	3,594	5,896	579,418	595,922
808	22	119	659	1,848	43,028	46,024
32	-	30	-	-	52,907	52,999
840	22	149	659	1,848	95,935	99,023
6,516	(95)	(34)	4,253	7,744	675,353	694,945

- (1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני⁽³⁾, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות⁽²⁾, אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך של 103,369; 413,532; 898; 2,753 ו-174,393 מיליוני ש"ח בהתאמה.
- (2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף "נכסים אחרים").
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.
- (4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").
- (5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (6) סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2023

3.2.4. בינוי ונדל"ן

בענף הנדל"ן נרשמה האטה ניכרת בפעילות שבאה לידי ביטוי בכמות נמוכה של עסקות, עלייה במלאי הדירות הלא מכורות וכן ירידות מחירים קלות במהלך שנת 2023. בעקבות פרוץ מלחמת חרבות ברזל כמות העסקות בחודש אוקטובר ירדה בחדות והייתה אף נמוכה מהממוצע השנתי, וההתאוששות שנרשמה בנובמבר הייתה מתונה, כך שהיקף העסקות נותר נמוך. בנוסף, נמשכים הקשיים בקידום פרויקטים בעקבות מחסור בכוח אדם. על פי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, היקף העסקות בדירות חדשות, רשם בשנת 2023 ירידה חדה של כ-31% לעומת שנת 2022, ומלאי הדירות החדשות הלא מכורות גדל עד לרמה של 68 אלף דירות בדצמבר 2023. עלייה במלאי של כ-16.6 אלף דירות לעומת דצמבר אשתקד. העלאות הריבית צמצמו את יכולת משקי הבית לרכוש דירה, וכן הקטינו רכישות של משקיעים. נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה מראים על ירידת מחירים מצטברת של 4.2% במחירי הדירות החדשות מאז חודש ספטמבר 2022, וירידה מצטברת של 1.6% במדד מחירי כלל הדירות מאז מרץ 2023 (לפני התחלת ירידת המדד).

נתונים אלו אינם משקללים הטבות שניתנות לעיתים במעמד הרכישה, לכן ייתכן שירידות המחירים בפועל גבוהות יותר. ההשפעות האפשריות של המצב על הסביבה הכלכלית, כפי שהן מוערכות למועד הדיווח, הובאו לידי ביטוי בחישוב ההפרשה הקבוצתית.

טבלה 6-3: פילוח סיכון האשראי בענפי הבינוי והנדל"ן בישראל, בהתאם לתחומי הפעילות העיקריים של הלקוחות

יתרה ליום 31 בדצמבר 2023			
סיכון אשראי כולל	אשראי חוץ-מאזני		סיכון אשראי מאזני הלוואות ⁽¹⁾
	מסגרות לא מנוצלות	ערבויות	
במיליוני ש"ח			
4,066	281	924	2,861
			בנייה למסחר ושירותים
407	60	29	318
			בנייה לתעשייה
71,896	18,934⁽¹⁾	18,569	34,393
			בנייה למגורים
37,389	926	6,553	29,910
			נכסים מניבים
24,513	4,479	9,618	10,416
			אחר
138,271	24,680	35,693	77,898
			סך-הכל חטיבה עסקית
10,710	666	1,761	8,283
			חטיבה קמעונאית
148,981	25,346	37,454	86,181
			סך-הכל פעילות בישראל

חטיבה עסקית

יתרה ליום 31 בדצמבר 2022			
סיכון אשראי כולל	אשראי חוץ-מאזני		סיכון אשראי מאזני הלוואות ⁽¹⁾
	מסגרות לא מנוצלות	ערבויות	
במיליוני ש"ח			
4,026	499	793	2,734
			בנייה למסחר ושירותים
492	45	86	361
			בנייה לתעשייה
69,805	21,537 ⁽¹⁾	17,591	30,677
			בנייה למגורים
31,768	796	4,607	26,365
			נכסים מניבים
21,311	4,877	7,278	9,156
			אחר
127,402	27,754	30,355	69,293
			סך-הכל חטיבה עסקית
11,425	737	1,852	8,836
			חטיבה קמעונאית
138,827	28,491	32,207	78,129
			סך-הכל פעילות בישראל

חטיבה עסקית

(1) כולל סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני בגינו נרכש ביטוח בעיקר מחברות ביטוח זרות לתיק אשראי מקרקעין, לפרטים נוספים ראה [דוח על הסיכונים](#).

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2023

ליום 31 לדצמבר 2023 סיכון האשראי הכולל בענפי הבינוי והנדל"ן בישראל הסתכם בכ-149 מיליארד ש"ח. סך יתרת סיכון האשראי לציבור בענפי הבינוי והנדל"ן בישראל עלה במהלך שנת 2023 בכ-7.3%. מרבית החשיפה הינה בחטיבה העסקית (לקוחות בינוניים וגדולים), כ-93% מסך סיכון האשראי בענפי בינוי ונדל"ן בישראל.

החשיפה לחברות שעיקר פעילותן בענף הבנייה לדיור בחטיבה העסקית מהווה כ-52% מחשיפת החטיבה לענף הבינוי והנדל"ן. עיקר המימונים לחברות בענף כוללים מימוני קרקעות למגורים וליווי פרויקטי בנייה למגורים ברחבי הארץ. החשיפה לחברות הפועלות בענפים של הקמת מבנים למסחר ושירותים, בנייה לתעשייה וכן נכסים מניבים להשכרה בחטיבה העסקית מהווה כ-30% מחשיפת החטיבה לענף הבינוי והנדל"ן.

טבלה 7-3: ניתוח איכות האשראי בענפי הבינוי והנדל"ן בישראל

השנוי	יתרה ליום		
	31 בדצמבר 2022	31 בדצמבר 2023	
במיליוני ש"ח			
סיכון אשראי בדירוג ביצוע אשראי			
סיכון אשראי שאינו בעייתי	135,815	144,949	6.7%
סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי			
בעייתי צובר	434	1,806	316.1%
לא צובר	682	994	45.7%
סיכון אשראי בעייתי שאינו בדירוג ביצוע	1,116	2,800	150.9%
סיכון אשראי שאינו בעייתי שאינו בדירוג ביצוע	1,896	1,232	(35.0%)
סך-הכל סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי	3,012	4,032	33.9%
סך-הכל	138,827	148,981	7.3%

סך סיכון האשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי עלה במהלך שנת 2023 ב-33.9%. שיעור סך סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי מתוך סך-הכל סיכון האשראי עלה מ-2.17% בתום 2022 ל-2.70% ליום 31 בדצמבר 2023, שיעור החוב הבעייתי מתוך סך סיכון האשראי עלה מ-0.80% בתום 2022 ל-1.88% ליום 31 בדצמבר 2023, ושיעור החוב הלא צובר מתוך סך סיכון האשראי עלה מ-0.49% בתום 2022 ל-0.67% ליום 31 בדצמבר 2023. הגידול בשיעור היתרות שאינן בדירוג ביצוע אשראי, ובפרט הגידול המשמעותי בשיעור החוב הבעייתי, הושפע מהשינויים בסביבה הכלכלית. שינויים אלו מצביעים על עלייה בהסתברות להרעה באיכות התיק ובהתאם לכך תיתכן המשך עלייה ברמת סיכון האשראי של הלווים בתחום זה, ואף ביתר שאת עקב מצב המלחמה.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2023

טבלה 3-8: סיכון אשראי בענף הנדל"ן בחטיבה העסקית בישראל לפי שיעור המימון (LTV) וכושר ספיגה⁽¹⁾

יתרה ליום 31 בדצמבר 2023					
סך-הכל	אחר	נכסים שבנייתם הושלמה	נדל"ן בתהליכי בנייה ⁽²⁾	קרקעות	
במיליוני ש"ח					
					שיעור מימון⁽³⁾
8,860	-	6,064	-	2,796	עד 45%
16,450	-	9,810	-	6,640	מעל 45% ועד 65%
23,943	-	6,621	-	17,322	מעל 65% ועד 80%
2,832	-	773	-	2,059	מעל 80%
					כושר ספיגה⁽⁴⁾
376	-	-	376	-	עד 25%
16,350	-	-	16,350	-	מעל 25% ועד 50%
8,775	-	-	8,775	-	מעל 50% ועד 75%
23,000	-	-	23,000	-	מעל 75%
8,297	-	-	8,297	-	פרויקטים שטרם החלו
					אחר⁽⁵⁾
29,388	29,388	-	-	-	
138,271	29,388	23,268	56,798	28,817	סך-הכל סיכון אשראי חטיבה עסקית

- הפילוח לסגמנטים נערך בהתאם לניתוח מקור הפירעון של כל אשראי, כפי שהוצג ואושר בתהליך חיתומו.
- "נדל"ן בתהליכי בנייה" כולל את כלל הפרויקטים בשלבי הקמה בסגמנטים השונים (מגורים, משרדים, מסחר וכו') לרבות הקמת נכסים המיועדים להשכרה. בסגמנט זה נכללים: קבוצות רכישה, פרויקטים שנחתם בגינם הסכם ליווי אך טרם החל הליווי מפאת אי עמידה בתנאים מקדמיים, קרקעות שהחל פיתוחן, ויתרות ערבביות חוק מכר בתהליכי ביטול בגין פרויקטים שהסתיימו.
- שיעור מימון הינו היחס בין האשראי הכספי למועד הדיווח לבין שווי הבטוחה העדכני הקיים למועד הדיווח, לפני השפעת מקדמי ביטחון. שיעורי המימון אינם משקללים את גידור הסיכון של יתרות האשראי המגובות בביטוח שנרכש ממבטחי משנה.
- כושר ספיגה בפרויקטים הינו שיעור הירידה האפשרי המקסימאלי בשווי הנכס כגמור, מבלי שהבנק יספוג הפסדים מהפרויקט. כושר הספיגה הינו על-פי הדיווח האחרון הידוע למועד הדיווח ואינו משקלל את גידור הסיכון של יתרות המגובות בביטוח שנרכש ממבטחי משנה.
- "אשראי אחר" הינו כל אשראי שאינו עומד בהגדרת אחד הסגמנטים המפורטים לעיל. תחת סעיף זה נכללים לדוגמה מימוני פרויקטי תשתיות (PPP), מימונים כנגד ביטחונות שאינם נדל"ן (כגון פיקדונות, מניות, שעבוד צף, ערבביות צד ג' ועוד), אשראים שוטפים כנגד חוסן פיננסי ועוד.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2023

טבלה 8-3: סיכון אשראי בענף הנדל"ן בחטיבה העסקית בישראל לפי שיעור המימון (LTV) וכושר ספיגה⁽¹⁾ (המשך)

יתרה ליום 31 בדצמבר 2022*				
קרקעות	נדל"ן בתהליכי בנייה ⁽²⁾	נכסים שבנייתם הושלמה	אחר	סך-הכל
במיליוני ש"ח				
שיעור מימון⁽³⁾				
עד 45%	2,316	5,250	-	7,566
מעל 45% ועד 65%	6,422	7,523	-	13,945
מעל 65% ועד 80%	15,241	5,801	-	21,042
מעל 80%	3,733	812	-	4,545
כושר ספיגה⁽⁴⁾				
עד 25%	-	-	-	865
מעל 25% ועד 50%	-	-	-	8,075
מעל 50% ועד 75%	-	-	-	6,906
מעל 75%	-	-	-	27,237
פרויקטים שטרם החלו	-	-	-	9,109
אחר⁽⁵⁾				
סך-הכל סיכון אשראי חטיבה עסקית	27,712	52,192	19,386	127,402
	-	-	28,112	28,112

* סווג מחדש.

- (1) הפילוח לסגמנטים נערך בהתאם לניתוח מקור הפירעון של כל אשראי, כפי שהוצג ואושר בתהליך חיתומו.
- (2) "נדל"ן בתהליכי בנייה" כולל אשראי לפרויקטים בשלבי הקמה שונים לרבות: קבוצות רכישה, פרויקטים שנחתם בגינם הסכם ליווי אך טרם החל הליווי מפאת אי עמידה בתנאים מקדמיים, קרקעות שהחל פיתוחן, ויתרות ערביות חוק מכר בתהליכי ביטול בגין פרויקטים שהסתיימו.
- (3) שיעור מימון הינו היחס בין האשראי הכספי למועד הדיווח לבין שווי הבטוחה העדכני הקיים למועד הדיווח, לפני השפעת מקדמי ביטחון. שיעורי המימון אינם משקללים את גידור הסיכון של יתרות האשראי המגובות בביטוח שנרכש ממבטחי משנה.
- (4) כושר ספיגה בפרויקטים הינו שיעור הירידה האפשרי המקסימלי בשווי הנכס כגמור, מבלי שהבנק יספוג הפסדים מהפרויקט. כושר הספיגה הינו על-פי הדיווח האחרון הידוע למועד הדיווח ואינו משקלל את גידור הסיכון של יתרות המגובות בביטוח שנרכש ממבטחי משנה.
- (5) "אשראי אחר" הינו כל אשראי שאינו עומד בהגדרת אחד הסגמנטים המפורטים לעיל. תחת סעיף זה נכללים לדוגמה מימוני פרויקטי תשתיות (PPP), מימונים כנגד ביטחונות שאינם נדל"ן (כגון פיקדונות, מניות, שעבוד צף, ערבויות צד ג' ועוד), אשראים שוטפים כנגד חוסן פיננסי ועוד.

שיעור האשראי במימון מעל 80% מהווה כ-5.4% מסך היתרה של נכסים שבנייתם הושלמה וקרקעות בחטיבה העסקית, ליום 31 בדצמבר 2023, לעומת 9.7% ליום 31 בדצמבר 2022. שיעור האשראי בכושר ספיגה עד 25% לנדל"ן בתהליכי בנייה מהווה כ-0.8% מסך היתרה של נדל"ן בתהליכי בנייה בחטיבה העסקית (ללא פרויקטים שטרם החלו) ליום 31 בדצמבר 2023 לעומת 2.0% ליום 31 בדצמבר 2022.

השינוי העיקרי בתמהיל שיעורי המימון וכושר הספיגה בשנת 2023 הוא גידול בסך 8,275 מיליון ש"ח בפרויקטים עם כושר ספיגה של 25% עד 50%. שינוי זה נבע בעיקר מכניסה לליווי של פרויקטים חדשים. כמו-כן, חל קיטון בסך 4,237 מיליון ש"ח בפרויקטים עם כושר ספיגה מעל 75% הנובע בעיקר מסיום הקמה של פרויקטים.

ביום 22 במאי 2022 פרסם הפיקוח על הבנקים עדכון הוראה 203 לפיו לרשימת החובות המשוקללים לסיכון ב-150% יתווספו הלוואות המיועדות לרכישת קרקע למטרות פיתוח או בנייה, בשיעור העולה על 80% משווי הנכס הנרכש (LTV), למעט הלוואות לרכישת קרקע חקלאית שאין לגביה אופק תכנוני או כוונה להגיש בקשה לשינוי יעוד ולמעט הלוואות לרכישת קרקע לשימוש עצמי של לווה שאינו מסווג בענף משק בינוי ונדל"ן על-פי המימון הענפי בהוראה 831 בנושא דיווח על ענפי משק. ביום 26 בינואר 2023 פורסם קובץ שאלות ותשובות הכולל הבהרות בקשר ליישום החוזר, למידע נוסף ראה [ביאור 24.א](#) בדוחות הכספיים.

ניהול סיכון האשראי בענפי הבינוי והנדל"ן

החשיפה לתחום הבינוי והנדל"ן מהווה חלק משמעותי מתיק האשראי. הבנק מבצע מעקב אחר התפתחות האשראי לענפי הבינוי והנדל"ן ונוקט באמצעים שונים לניהול הסיכון. סיכוןי אשראי לנדל"ן נבחנים באופן פרטני על-פי המדיניות והיעדים שנקבעו במסגרת תיאבון הסיכון שהוגדר, מרמת העסקה הבודדת ועד הסתכלות כוללת על תיק האשראי לענפי הבינוי והנדל"ן בבנק.

הבנק מנהל ומגדר את הסיכון בין השאר על-ידי מגבלות בסגמנטים שונים כפי שנקבעו במסגרת דיוני המדיניות בהנהלה ובדירקטוריון בריכוז והובלת החטיבה לניהול סיכונים בנוסף למגבלה הרגולטורית המוגדרת על-ידי בנק ישראל. ביום 7 בינואר 2021 פרסם בנק ישראל התאמות נוספות להוראת ניהול בנקאי תקין 250 (הוראת שעה לצורך התמודדות עם משבר הקורונה) - במסגרתו ניתנה התייחסות גם להוראת ניהול בנקאי תקין 315 - מגבלת חבות ענפית. במסגרת העדכון, הוגדר כי מגבלת האשראי לענף בינוי ונדל"ן בניכוי חבויות לתשתיות לאומיות תעלה משיעור של 20% ל-22% מסך-כל חבויות הציבור ומגבלת האשראי לענף בינוי ונדל"ן תעלה משיעור של 24% ל-26% מסך-כל חבויות הציבור. תוקף ההקלה הוארך עד תום 24 חודשים מיום 31 בדצמבר 2025, ובלבד שהשיעור לא יעלה על השיעור ביום 31 בדצמבר 2025 או שיעור המגבלה הענפית כקבוע בהוראת ניהול בנקאי תקין 315, הגבוה מבינם. כחלק מניהול החשיפה הענפית והעמידה במגבלה בענף, הבנק משתמש בכלים כגון סינדיקציה, ורכישת ביטוח מחברות ביטוח מדורגות המוכרות להפחתת חבות בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 313. מהמחצית השנייה של שנת 2021 הרחיב הבנק את השימוש בפוליסות ביטוח. הבנק ממשיך לעשות שימוש בפוליסות ביטוח מקרקעין המבטיחות את הבנק מהפסדי אשראי בגין תיק הלוואות, אשר הועמדו ללקוחות החטיבה העסקית של הבנק והמבטוחות בשעבוד קרקע. וכן בפוליסות ביטוח ערבויות חוק מכר ("עח"מ") המבטיחות את הבנק מהפסדים בגין עח"מ המונפקות במסגרת פרויקטי נדל"ן של לקוחות החטיבה העסקית המלווים על-ידי הבנק. ביטוחים אלו מאפשרים לבנק להקטין את החשיפה לענף הבינוי והנדל"ן (לפרטים נוספים ראה **ביאור 10.ב.25** בדוחות הכספיים). הבנק עשוי לנקוט בצעדים נוספים בעתיד להמשך ניהול המגבלה והחשיפה לענף זה.

תהליך החיתום לאשראי חדש בענף נעשה תוך שימוש במדיניות אשראי סדורה לסוגי המימון השונים בענף כדוגמת מימון קרקעות, מימון בנייה למגורים, מימון בנייה והנבה של נכסים מניבים. המדיניות כוללת קריטריונים איכותיים וכמותיים כגון שיעור הון עצמי, LTV מקסימלי, יחס כיסוי מינימלי וכושר ספיגה. קריטריונים אלו מותאמים לסוג הנכס הממומן ומגדרים את תיאבון הסיכון בענף. חיתום אשראי חדש נעשה תוך קביעת רווחיות מתואמת סיכון. במסגרת ניטור התיק נבחנים שינויים ומגמות במדדי סיכון שונים גם בהשוואה לנתונים המתפרסמים ביחס לכלל המערכת הבנקאית. הבנק עוקב אחר התנאים והשינויים המאקרו-כלכליים בכלל ובסביבה העסקית בענף בפרט. הוגדרו אירועים בגינם נדרשת בחינה מחודשת של המדיניות כגון עלייה חדה בריבית, בשיעור האינפלציה, עלייה ברמת האבטלה במשק ושינוי מהותי במחירי הדיו. הבנק ממשיך לבחון את ההתפתחויות במשק ובוחן התאמות בהתאם. הבנק עושה שימוש במודל המודד את ההסתברות לכשל ואת ההפסד החזוי בתיק. בנוסף, במסגרת בחינת תרחישי קיצון נבחנת ההשפעה גם על האשראי לבינוי ונדל"ן.

יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין ענפי הבינוי והנדל"ן בישראל הסתכמה בסך של כ-2,127 מיליון ש"ח ליום 31 לדצמבר 2023 בהשוואה לסך של כ-1,469 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2022. שיעור סך ההפרשה להפסדי אשראי מתוך האשראי לציבור בענף בינוי ונדל"ן בישראל ליום 31 לדצמבר 2023 הינו 2.47% בהשוואה ל-1.88% ליום 31 בדצמבר 2022.

3.2.5. חשיפת אשראי למדינות זרות

חשיפת אשראי למדינות זרות מבטאת את הסיכון שאירוע כלכלי, פוליטי או אירוע אחר במדינה זרה ישפיע באופן שלילי על יכולת החייבים לסוגיהם (ממשלה, בנקים ואחרים), לעמוד בהתחייבויותיהם כלפי קבוצת הבנק או יפגע בשווי נכסי הקבוצה, ובכלל זה, שפעולות שיינקטו על-ידי ממשלות זרות ימנעו את היכולת להמיר מטבע ו/או להעביר כספים אל מחוץ למדינה (Transfer Risk).

ניהול סיכון החשיפה למדינות זרות בבנק מתבצע על-ידי בחינה פרטנית של הסיכונים הנובעים מהמדינות השונות, תוך הסתייעות בדירוגי המדינות של המדרגים הבינ"ל - S&P, Moody's, Fitch.

סך החשיפה למדינות זרות כולל את החשיפות המאזניות בגין יתרות חוב מאזניות בניכוי התחייבויות מקומיות, ניירות-ערך והשקעות אחרות המיוחסות למדינות שאינן ישראל. החשיפה המאזנית הותאמה על בסיס הסיכון הסופי, תוך התחשבות בחיזוקי אשראי הכוללים ערבויות, ביטוחות מוחשיים ונזילים, חוזי ביטוח, השתתפויות בסיכון ונגזרי אשראי.

הבנק מבצע בקרה ומעקב שוטפים אחרי המצב המקרו כלכלי של המדינות מולן קיימת פעילות.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2023

להלן מידע בדבר סך-כל החשיפות למדינות זרות ובדבר חשיפות למדינות שסך סכום החשיפה לכל אחת מהן הוא מעל 1% מסך נכסי המאזן המאוחד או מעל 20% מההון, לפי הנמוך:

טבלה 9-3: חשיפות עיקריות למדינות זרות⁽¹⁾

ליום 31 בדצמבר 2022		ליום 31 בדצמבר 2023				
חשיפה						
מאזנית	חוץ-מאזנית ⁽³⁾⁽²⁾	מאזנית	סך-הכל ⁽³⁾⁽²⁾	חוץ-מאזנית ⁽³⁾⁽²⁾	סך-הכל	
במיליוני ש"ח						
						המדינה
46,525	8,950	37,575	46,878	12,163	34,715	ארצות-הברית
11,220	5,058	6,162	11,207	7,716	3,491	אנגליה
6,987	5,547	1,440	6,242	4,087	2,155	גרמניה
37,169	6,822	30,347	40,236	5,306	34,930	אחרות
101,901	26,377	75,524	104,563	29,272	75,291	סך-הכל החשיפות למדינות זרות
						מזה: סך החשיפות למדינות ה-PIGS:
243	52	191	263	51	212	פורטוגל, איטליה, יוון וספרד
						מזה: סך החשיפות למדינות LDC
246	33	213	128	56	72	מזה: סך החשיפות למדינות עם בעיות נזילות*

שורת "סך-הכל מדינות LDC" כוללת את סך החשיפה למדינות המוגדרות כמדינות פחות מפותחות (LDC) בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 315 בדבר "הפרשה נוספת לחובות מסופקים".

חשיפה מאזנית למדינה זרה כוללת חשיפה מאזנית מעבר לגבול וחשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים. חשיפה מאזנית מעבר לגבול כוללת חשיפה מאזנית של משרדי התאגיד הבנקאי בישראל לתושבי המדינה הזרה וחשיפה מאזנית של שלוחות בחו"ל של התאגיד הבנקאי לתושבים שאינם תושבי המדינה שבה ממוקמת השלוחה.

חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים כוללת חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי באותה מדינה זרה לתושביה, בניכוי התחייבויות אותן שלוחות (הניכוי מבוצע עד לגובה החשיפה).

* רשימת המדינות עם בעיות נזילות מבוססת על מספר קריטריונים שנקבעו על-ידי הבנק.

(1) על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות, ביטחונות נזילים ונגזרי אשראי.

(2) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 313.

(3) ממשלות, מוסדות רשמיים ובנקים מרכזיים.

הגידול בחשיפה למדינות זרות נובע בעיקרו מגידול בחשיפה החוץ-מאזנית בגין מסגרות אשראי לא מנוצלות בארצות-הברית, מגידול בנגזרים למוסדות פיננסיים באנגליה וכן מגידול בעסקות מכירה חוזרת של ניירות-ערך (reverse repo) באוסטרליה והולנד.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2023

3.2.6. חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים

במסגרת הפעילות העסקית השוטפת, חשופה קבוצת הבנק לסיכון הנובע מחשיפות אשראי למוסדות פיננסיים זרים. סיכון זה מקורו במגוון הפעילויות המתקיימות עם המוסדות הפיננסיים, כגון: עסקות המתבצעות בחדרי העסקות של הבנק - הפקדת יתרות מטבע-חוץ ונגזרים, רכישת אגרות-חוב אשר הונפקו על-ידי אותם מוסדות, עסקות סחר חוץ, פעילות בשוק ההון וביצוע ביטוחי אשראי מול חברות ביטוח זרות. החשיפה כלפי המוסדות הפיננסיים הזרים מושפעת הן מחוסנו הפיננסי של כל מוסד והן מהסיכון בסביבה הפוליטית והכלכלית שבה הוא פועל. יודגש, כי מרבית חשיפות האשראי של קבוצת הבנק היא כלפי מוסדות פיננסיים המצויים בשווקים מפותחים במערב אירופה ובצפון אמריקה בעלי דרוג השקעה ומעלה.

במהלך העסקים השוטף הבנק מקיים מעקב ובקרה שוטפים אחר התפתחויות שעשויות להשליך על יכולתם של המוסדות הפיננסיים איתם הוא מקיים פעילות לעמוד בהתחייבויותיהם, ובמקביל ננקטים אמצעים לשם מזעור סיכון האשראי.

טבלה 10-3: חשיפת קבוצת הבנק למוסדות פיננסיים זרים⁽¹⁾

ליום 31 בדצמבר 2022		ליום 31 בדצמבר 2023				
סיכון אשראי	סיכון אשראי חוץ-מאזני נוכחי ⁽³⁾	סיכון אשראי מאזני ⁽²⁾	סיכון אשראי נוכחי כולל	סיכון אשראי חוץ-מאזני נוכחי ⁽³⁾	סיכון אשראי מאזני ⁽²⁾	
במיליוני ש"ח						
דירוג אשראי חיצוני⁽⁴⁾						
16,410	11,504	4,906	14,489	9,794	4,695	AA- עד AAA
18,897	10,719	8,178	19,365	9,769	9,596	A- עד A+
197	96	101	112	32	80	BBB- עד BBB+
5	-	5	13	10	3	B- עד BB+
-	-	-	-	-	-	פחות מ-B
405	66	339	49	11	38	ללא דירוג
35,914	22,385	13,529	34,028	19,616	14,412	סך-הכל חשיפות האשראי הנוכחיות למוסדות פיננסיים זרים

- (1) מוסדות פיננסיים זרים כוללים: בנקים, בנקים להשקעות, ברוקרים/דילרים, חברות ביטוח, גופים מוסדיים וגופים שבשליטת הגופים הללו, אך איננה כוללת חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים שיש להם ערבות ממשלתית.
- (2) פיקדונות בבנקים, אשראי לציבור, השקעות באגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או שנרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, וסיכון מאזני אחר בגין מכשירים נגזרים.
- (3) בעיקר ערבויות והתחייבויות למתן אשראי.
- (4) לפי הדירוג הנמוך מבין דירוגי האשראי במטבע-חוץ לטווח ארוך שניתן על-ידי אחת מחברות הדירוג העיקריות Moody's ו-S&P.

החשיפה של קבוצת הבנק למוסדות פיננסיים זרים הסתכמה ביום 31 בדצמבר 2023 בכ-34.0 מיליארד ש"ח, ירידה של כ-1.9 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-35.9 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2022. ירידה זו נבעה בעיקר מירידה בחשיפה החוץ-מאזנית של כ-2.6 מיליארד ש"ח שנבעה מקיטון בערבויות ובמסגרות שניתנו למוסדות פיננסיים. מנגד, נרשמה השפעה מקזזת של עלייה בחשיפה המאזנית בסך כ-0.9 מיליארד ש"ח הנובעת בעיקר מגידול בניירות-ערך של מוסדות פיננסיים זרים.

כ-99.5% מהחשיפה למוסדות פיננסיים זרים היא מול מוסדות פיננסיים בעלי דירוג A- ומעלה. החשיפה למוסדות פיננסיים זרים של קבוצת הבנק נחלקת ל-57.6% בחברות ביטוח (בעיקר בשל רכישת ביטוחים), 37.7% בבנקים וחברות אחזקה בנקאיות, ו-4.7% מוסד פיננסי אחר.

החשיפה של קבוצת הבנק הינה למוסדות פיננסיים זרים הפועלים במדינות מערב אירופה (60%), בארצות-הברית (33.7%) ובמדינות דרום ומזרח אסיה (6.3%).

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2023

3.2.7 סיכונים בתיק הלוואות לדיור

טבלה 3-11: סיכונים בתיק הלוואות לדיור

יתרה ליום		
31.12.22	31.12.23	
במיליוני ש"ח		
יתרות אשראי		
128,177	131,650	הלוואות מכספי הבנק
898	868	הלוואות מכספי האוצר*
272	297	מענקים מכספי האוצר*
129,347	132,815	סך-הכל
לשנה שהסתיימה ביום		
31.12.22	31.12.23	
במיליוני ש"ח		
ביצוע		
24,947	14,630	סך-הכל הלוואות מכספי הבנק
הלוואות מכספי האוצר		
47	61	הלוואות
38	32	מענקים
85	93	סך-הכל מכספי האוצר
25,032	14,723	סך-הכל הלוואות חדשות
1,538	1,374	הלוואות ישנות שמוחזרו, מכספי הבנק
26,570	16,097	סך-הכל הלוואות שניתנו

* סכום זה אינו נכלל במסגרת היתרות המאזניות לציבור.

טבלה 3-12: התפתחות סכומי הפיגור בהלוואות לדיור והפרשה להפסדי אשראי

יתרת חוב רשומה	חוב בפיגור של 90 יום או יותר שאינו צובר	הפרשה להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיור	שיעור ההפרשה בשיעור חוב בפיגור של 90 יום או יותר או שאינו צובר	שיעור ההפרשה להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיור	
במיליוני ש"ח/באחוזים					
131,650	755	632	0.48%	0.57%	31.12.2023
128,177	581	519	0.40%	0.45%	31.12.2022
115,166	595	533	0.46%	0.52%	31.12.2021

בשנת 2023 נרשמה ירידה משמעותית בסכום הביצועים החדשים לעומת שנת 2022 כתוצאה מירידה בכמות העסקות. כמות העסקות ירדה חדות באוקטובר בהשפעת פרוץ מלחמת חרבות ברזל וההתאוששות שנרשמה בנובמבר הייתה מתונה, כך שהיקף העסקות נותר נמוך. ביום 31 בדצמבר 2023 ישנה עלייה בשיעור החוב בפיגור של 90 יום או יותר או שאינו צובר ובשיעור ההפרשה להפסדי אשראי, ביחס לשיעורם לתום השנה הקודמת. במהלך שנת 2023 הבנק הגדיל את ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיור ואת שיעורה מסך האשראי לדיור, בגין השפעות מאקרו חזויות, כולל הערכות לגבי המלחמה, ולנוכח עליית אי הוודאות בתנאים הכלכליים וההסתברות להאטה כלכלית.

התפתחות יתרות אשראי לדיור

טבלה 3-13: מעקב אחר התפתחות יתרת תיק האשראי לדיור על-פי בסיסי הצמדה וכשיעור מיתרת תיק האשראי של הבנק

סך-הכל	מגזר מטבע-חוץ		מגזר צמוד מדד				מגזר לא-צמוד					
	ריבית משתנה		ריבית משתנה		ריבית קבועה		ריבית משתנה		ריבית קבועה			
	שיעור ב-%	יתרה במיליוני ש"ח	שיעור ב-%	יתרה במיליוני ש"ח	שיעור ב-%	יתרה במיליוני ש"ח	שיעור ב-%	יתרה במיליוני ש"ח	שיעור ב-%	יתרה במיליוני ש"ח		
2.7%	131,650	0.1%	98	23.3%	30,623	11.4%	14,954	39.1%	51,534	26.2%	34,441	31.12.2023
11.3%	128,177	0.1%	127	23.7%	30,398	10.9%	13,951	39.7%	50,886	25.6%	32,815	31.12.2022
15.8%	115,166	0.1%	147	24.4%	28,137	11.8%	13,610	39.6%	45,600	24.0%	27,672	31.12.2021

כימות ומדידת הסיכון - תיק אשראי לדיור

הבנק מבצע באופן שוטף מעקב אחר התפתחות תיק האשראי לדיור ונוקט באמצעים שונים לניהול הסיכון. סיכוני אשראי לדיור נבחנים באופן פרטני על-פי המדיניות והיעדים שנקבעו במסגרת תיאבון הסיכון שהוגדר באשראי לדיור, מרמת העסקה הבודדת ועד הסתכלות כוללת על תיק האשראי לדיור בבנק.

הבנק מנהל ומגדר את הסיכון בין השאר על-ידי מגבלות בסגמנטים שונים כפי שנקבעו במסגרת דיוני המדיניות בהנהלה ובדירקטוריון בריכוז והובלת החטיבה לניהול הסיכונים. במסגרת המגבלות ישנה התייחסות לשיעורי LTV, כושר החזר, התפלגות מוצרי אשראי בתיק, היקף החוב הבעייתי, תקופת הלוואה, פריסה גיאוגרפית, שיעור הפיגורים וכדומה. ניטור המדדים מתבצע גם בהשוואה לנתונים בכלל המערכת הבנקאית.

הבנק עוקב אחר התנאים והשינויים המאקרו-כלכליים בכלל ובסביבה העסקית בענף בפרט. הוגדרו אירועים בגינם נדרשת בחינה מחודשת של המדיניות כגון עלייה חדה בריבית המשתנה, בשיעור האינפלציה, עלייה ברמת האבטלה במשק ושינוי מהותי במחירי הדיור.

דיווח הנתונים נעשה ברמה חודשית במסגרת פורום סיכון חטיבתי בראשות הממונה על החטיבה הקמעונאית וברמה רבעונית במסגרת הדיווח על התפתחות תיק האשראי וסיכון האשראי בהנהלה ובדירקטוריון.

הבנק עושה שימוש במודל סטטיסטי המודד את ההסתברות לכשל ואת ההפסד החזוי בתיק המשכנתאות. בנוסף, במסגרת בחינת תרחישי קיצון נבחנת ההשפעה גם על תיק המשכנתאות. כמו-כן קיימים הסדרי ביטוח - ביטוח חיים וביטוח מבנה.

טבלה 3-14: התפתחות יתרות האשראי לדיור ב-5 השנים האחרונות

2019	2020	2021	2022	2023	
במיליוני ש"ח					
89,777	99,495	115,166	128,177	131,650	יתרות לסוף תקופה
10.2%	10.8%	15.8%	11.3%	2.7%	שינוי שנתי ביתרות
18,325	20,725	28,809	25,032	14,723	ביצוע הלוואות חדשות

נתוני הלוואות לדיור - שיעור מסך הביצועים החדשים

טבלה 3-15: פירוט מאפיינים שונים של אשראי לדיור שהעמיד הבנק

לשנה שהסתיימה ביום			
31.12.2021	31.12.2022	31.12.2023	
41.0%	42.2%	41.9%	שיעור מימון מעל 60%
0.1%	0.2%	0.9%	שיעור החזר מהכנסה מעל 40% (לרכישה ובהחזר חודשי)
59.8%	59.7%	55.3%	שיעור בריבית משתנה
4.2%	3.1%	6.8%	שיעור הלוואות לכל מטרה
10.8%	10.4%	8.9%	שיעור הלוואות למטרת השקעה מסך רכישת דירות
8.1%	9.1%	11.0%	קרן המתוכננת להיפרע מעל גיל 67 (ללא השקעה)
24.6	25.1	26.4	תקופת פירעון מקורית ממוצעת לרכישה בשנים (ללא גישור)

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2023

בשנת 2023 נרשמה עלייה של 2.7% ביתרת ההלוואות לדיר שיעור נמוך משמעותית מהגידול בשנים קודמות. ההתמתנות בקצב הגידול ביתרות בשנת 2023 הושפעה מהעלאות הריבית, מעליית האינפלציה וכן מציפיות לירידת מחירים שהביאו לירידה משמעותית בכמות העסקות. בעקבות פרוץ מלחמת חרבות ברזל כמות העסקות בחודש אוקטובר ירדה בחדות והייתה אף נמוכה מהמוצע השנתי, וההתאוששות שנרשמה בנובמבר הייתה מתונה, כך שהיקף העסקות נותר נמוך.

מספר מדדים ובהם שיעור החזר מהכנסה מעל 40%, שיעור ההלוואות לכל מטרה, שיעור הקרן המתוכננת להיפרע מעל גיל 67 ותקופת פירעון מקורית ממוצעת לרכישה בשנים עלו בשנת 2023 בהשוואה לשנת 2022. שינויים אלו הושפעו מעליות מחירים בשנים האחרונות, ועליית הריבית שהחלה באפריל 2022.

תיק האשראי לדיר מאופיין ברמת סיכון נמוכה יחסית וכיסוי ביטחונות גבוה. להערכת הבנק הסיבבה הכלכלית בשילוב עם השפעות המלחמה עלולות לבוא לידי ביטוי בהמשך לירידה באיכות התיק. השפעות אלו באות לידי ביטוי בגידול בהפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי המבטאות את הערכות הבנק להפסדי אשראי צפויים לאורך חיי העסקות בתיק.

שיעור המימון (LTV) הממוצע המשוקלל של תיק ההלוואות לדיר בבנק ליום 31 לדצמבר 2023 עומד על כ-46% בדומה לשיעור המימון ליום 31 לדצמבר 2022 (לפי שיעור מימון בעת העמדת ההלוואה). שיעור המימון האפקטיבי אף נמוך יותר מהשיעור הנ"ל, לאור פירעונות שוטפים שאירעו מאז מועד העמדת האשראי כמו גם עלייה בשווי הנכסים המשועבדים בגין הרוב המכריע של הנכסים בתיק.

לפרטים נוספים לגבי יוזמות הבנק מול לקוחות להתמודדות עם עליית הריבית והשפעות המלחמה, ראה [דוח ממשל תאגידי, פרק הלוואות לדיר](#).

3.2.8. אשראי ללקוחות פרטיים (ללא דיר)

מתן אשראי ללקוחות פרטיים נעשה בהלימה למדיניות האשראי ולנוהלי האשראי והביטחונות, לרבות: מטרת האשראי והתאמתה לצרכי הלקוח, סכום האשראי המבוקש והתאמתו ליכולת החזר של הלקוח. בקשות האשראי ללקוחות הפרטיים בחטיבה הקמעונאית המאושרות בסניפים מבוצעות באמצעות מערכות ממוכנות, מודלים וכלים התומכים בקבלת החלטות של בעל הסמכות. בקשות האשראי ללקוחות הפרטיים מוגשות ונבחנות ברמת קבוצת סיכון, כנדרש על-פי הוראות בנק ישראל. בקשות האשראי נבחנות תוך מתן דגש לנושאים המצוינים לעיל.

ללקוחות הפרטיים בחטיבה הקמעונאית מוצע בין היתר, אשראי מקוון מסוג "אשראי ברגע/מודל חיתום מתקדם". סכום ההלוואה המירבי אותו יכול הלקוח לקבל ותנאי ההלוואה נקבעים על-פי קריטריונים שונים בהתאם לנתוני הלקוח וחשבונותיו.

פנייה יזומה למתן אשראי ללקוחות פרטיים מתבצעת לאוכלוסייה מוגדרת לאחר הפעלת סננים רלוונטיים בהתאם לכללי הוגנות וציות. מתן האשראי מותאם לצרכי הלקוח ויכולת החזר שלו, ולאחר שניתן לו גילוי נאות על נתוני ההלוואה.

תכניות הבנק לצמיחה במוצרים הבנקאיים, ובין היתר בתחום האשראי, מתבססת על היבטי פוטנציאל צמיחה כמו גם היבטי סיכון, ביניהם, הצמיחה הצפויה במשק, עדכוני ריבית צפויים, יכולת החזר של הלקוחות, היקף הפירעונות הצפוי ועוד. הבנק מבצע מעקב שוטף אחר ביצועי האשראי והסיכון. החטיבה הקמעונאית נוקטת פעולות לניהול סיכון האשראי בקרב אנשים פרטיים, המבוססות על עקרונות ניהול סיכונים האשראי בבנק, באמצעות כלי מדידה ובקרה לניטור תיק האשראי, איכותו, סיכנו ועמידה במגבלות המדיניות, ביניהם: מודל סטטיסטי לדרוג סיכון אשראי ללווים פרטיים, מדדי תאבון סיכון, מדיניות ונוהלי אשראי ומדרג סמכויות, ותהליכי בקרה בתחום סיכונים האשראי.

בעקבות מלחמת חרבות ברזל עשוי מגזר האנשים הפרטיים להיפגע וזאת כנגזרת של השפעות על המגזר העסקי הכוללות האטה בפעילות הכלכלית ופגיעה נרחבת יותר בענפי משק ספציפיים. ככל שהשלכות אילו יתמשו תתכן עלייה בשיעור הלא מועסקים וירידה בשכר. יצוין כי נקודת המוצא משקפת שיעור תעסוקה גבוה.

טבלה 3-16: יתרת האשראי לאנשים פרטיים

השינוי	יתרה ליום		במיליוני ש"ח	
	31.12.2022	31.12.2023		
				מאזני
				עו"ש חובה
(3.2%)	(84)	2,666	2,582	הלוואות ⁽¹⁾
1.4%	332	24,256	24,588	מזה: הלוואות בולט ובלון
10.4%	5	48	53	אשראי לרכישת כלי רכב ⁽²⁾
(19.7%)	(663)	3,359	2,696	חייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי
(0.6%)	(31)	4,849	4,818	סך-הכל סיכון אשראי מאזני
(1.3%)	(446)	35,130	34,684	
				חוץ-מאזני
				סיכון אשראי חוץ-מאזני
22.5%	4,050	17,980	22,030	סך-הכל סיכון אשראי כולל
6.8%	3,604	53,110	56,714	

(1) אינו כולל הלוואות לרכישת כלי רכב.

(2) כולל הלוואות שניתנו למטרת רכישת כלי רכב ובשעבוד כלי רכב.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2023

במהלך שנת 2023 חלה ירידה ביתרת הלוואות לאנשים פרטיים בישראל כולל אשראי לרכישת כלי רכב בשיעור של כ-1.2%, לעומת 31 בדצמבר 2022. סך סיכון האשראי המאזני ירד בתקופה זו בכ-1.3% וסך סיכון האשראי החוץ-מאזני גדל בכ-22.5% בעיקר בהשפעת גידול במסגרות כרטיסי האשראי. הבנק בוחן את חשיפתו לאזורים המושפעים במיוחד מהלחמה וכן מבצע הערכות לגבי ענפי משק הצפויים להיפגע באופן משמעותי. כאמור, אין ביכולתו של הבנק להעריך את הימשכות המלחמה והתפתחויותיה ובהתאם את מידת הפגיעה בכל תחום. יחד עם זאת, תיתכן עלייה ברמת הסיכון של לווים המועסקים בתחומים ואזורים אשר עשויים להיפגע מההשלכות הכלכליות של מצב המלחמה. לפרטים נוספים לגבי יוזמות הבנק מול לקוחות להתמודדות עם עליית הריבית והשפעות המלחמה, ראה [דוח ממשל תאגידי, פרק לקוחות פרטיים](#).

טבלה 3-17: התפלגות סיכון האשראי המאזני לאנשים פרטיים בהתאם להכנסה הממוצעת⁽¹⁾ ולגודל הלווה

ליום 31 בדצמבר 2022					ליום 31 בדצמבר 2023					
סך-הכל	הכנסה ממוצעת לחשבון				סך-הכל	הכנסה ממוצעת לחשבון				
	מעל 20 אלפי ש"ח	מ-10 עד 20 אלפי ש"ח	עד 10 אלפי ש"ח	חשבונות ללא הכנסה קבועה		מעל 20 אלפי ש"ח	מ-10 עד 20 אלפי ש"ח	עד 10 אלפי ש"ח	חשבונות ללא הכנסה קבועה	
במיליוני ש"ח										
										אשראי ללווה באלפי ש"ח
3,646	1,225	1,057	1,307	57	3,684	1,335	1,086	1,211	52	עד 20
3,075	1,084	830	1,052	109	2,873	1,077	810	892	94	מ-20 עד 40
6,586	1,998	2,188	2,060	340	5,725	1,822	2,002	1,632	269	מ-40 עד 80
10,041	3,809	3,803	1,987	442	9,002	3,487	3,434	1,686	395	מ-80 עד 150
9,493	6,057	2,544	689	203	10,048	6,120	3,088	655	185	מ-150 עד 300
2,289	1,925	199	119	46	3,352	2,934	288	92	38	מעל 300
35,130	16,098	10,621	7,214	1,197	34,684	16,775	10,708	6,168	1,033	סך-הכל

(1) ההכנסה לחשבון חושבה בהתבסס על הכנסה ממוצעת לתקופה של 12 חודשים.

טבלה 3-18: התפלגות סיכון האשראי המאזני לאנשים פרטיים בהתאם ליתרת תיק הנכסים הפיננסיים של הלווים

ליום 31 בדצמבר 2022	ליום 31 בדצמבר 2023	
		גודל תיק נכסים פיננסיים באלפי ש"ח
18,807	18,877	עד 10
6,515	6,628	מ-10 עד 50
5,227	5,033	מ-50 עד 200
2,284	2,052	מ-200 עד 500
2,297	2,094	מעל 500
35,130	34,684	סך-הכל

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2023

טבלה 19-3: התפלגות סיכון האשראי המאזני לאנשים פרטיים בהתאם לסוג הריבית ולתקופה הנותרת לפירעון

ליום 31 בדצמבר 2022			ליום 31 בדצמבר 2023			תקופה לפירעון
סך-הכל	הלוואות הלוואות בריבית קבועה	הלוואות בריבית משתנה	סך-הכל	הלוואות בריבית קבועה	הלוואות בריבית משתנה	
במיליוני ש"ח						
8,484	5,298	3,186	8,389	5,312	3,077	עד שנה
6,192	59	6,133	5,721	71	5,650	משנה עד 3 שנים
11,198	84	11,114	9,523	85	9,438	מ-3 עד 5 שנים
9,256	95	9,161	11,051	125	10,926	מעל 5 שנים
35,130	5,536	29,594	34,684	5,593	29,091	סך-הכל

לפרטים בדבר חובות בעייתיים בגין אנשים פרטיים בישראל ראה [ביאור 29](#) בדוחות הכספיים.

3.2.9 מימון ממונף

הבנק מעמיד מעת לעת מימון ממונף ללקוחותיו. מימון ממונף מנוהל ומוגדר בבנק בהתאם להוראות בנק ישראל, ובפרט הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 311 (ניהול סיכון אשראי), הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 323 (מגבלות על מימון עסקות הוניות) וכן הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 327 (ניהול הלוואות ממונפות).

מימון ממונף כולל בתוכו בין היתר, עסקות הוניות (עסקה למטרת רכישת זכות הונת בתאגיד אחר, רכישה של כלל הנכסים או חלק משמעותי מהנכסים בתאגיד אחר, רכישה עצמית של הון עצמי מונפק, חלוקת הון - תשלום דיבידנד או עסקה אחרת שמטרתה להגדיל את הערך לבעלי המניות - כמוגדר בהוראת ניהול בנקאי תקין 323), מימון ללווים בסגמנטים השונים של ענפי המשק שהוגדרו, המאופייין בערכים חריגים של פרמטרים מסוימים ביחס לנורמות המקובלות בענפי המשק השונים כגון: שיעור מימון גבוה וחורג מהמדיניות הענפית ומימון חוב נחות (Mezzanine).

הבנק קבע מגבלה פנימית למימון ממונף ביחס להון רוברד 1 של הבנק. התפתחות המימון הממונף והעמידה במגבלה שנקבעה מדווחים אחת לרבעון להנהלת הבנק ולדירקטוריון לצורך מעקב אחר הסיכונים הגלומים במימון מסוג זה.

להלן נתונים אודות סיכויי האשראי בגין מימון ממונף. הגילוי מתמקד בחשיפות בגין לווים ממונפים/עסקות ממונפות בהם יתרת האשראי עולה על סך של 0.5% מהון רוברד 1.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2023

טבלה 20-3: חשיפות הבנק בגין מימון ממונף לפי ענף המשק של הלווה*

ליום 31 בדצמבר 2023			
מספר לווים	יתרת אשראי מאזני	יתרת אשראי חוץ-מאזני	סך-הכל
במיליוני ש"ח			
1	255	-	255
1	545	-	545
2	955	-	955
1	272	-	272
5	2,027	-	2,027

ענף המשק של הלווה

בינוי ונדל"ן - בינוי

בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן

שירותים פיננסיים ושירותי ביטוח

אספקת מים ושירותי ביוב

סך-הכל

ליום 31 בדצמבר 2022			
מספר לווים	יתרת אשראי מאזני	יתרת אשראי חוץ-מאזני	סך-הכל
במיליוני ש"ח			
2	1,196	216	1,412
1	240	-	240
3	441	293	734
1	350	-	350
1	657	51	708
1	429	-	429
9	3,313	560	3,873

ענף המשק של הלווה

בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן

בתי מלון שירותי הארחה ואוכל

כרייה וחציבה

מסחר

שירותים פיננסיים ושירותי ביטוח

תעשייה

סך-הכל

* בניכוי מחיקות חשבונאיות והפרשות להפסדי אשראי המחושבות על בסיס פרטני, ככל שקיימות.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2023

3.2.10. סיכון אשראי בגין חשיפות ללווים גדולים

טבלה 21-3: יתרות סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני ללווים שיתרת חבותם מעל 1,200 מיליון ש"ח לפי ענפי משק

ליום 31 בדצמבר 2023			
מספר לווים	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי חוץ-מאזני	סך-הכל
במיליוני ש"ח			
1	1,748	1,306	3,054
7	6,905	4,784	11,689
2	1,379	1,429	2,808
3	1,961	4,415	6,376
1	1,190	73	1,263
14	13,560	17,780	31,340
3	1,256	4,735	5,991
1	1,149	59	1,208
32	29,148	34,581	63,729

ענף המשק של הלווה

אספקת חשמל	1	1,748	1,306	3,054
בינוי ונדל"ן - בינוי	7	6,905	4,784	11,689
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	2	1,379	1,429	2,808
בינוי ונדל"ן - הנדסה אזרחית	3	1,961	4,415	6,376
מידע ותקשורת	1	1,190	73	1,263
שירותים פיננסיים	14	13,560	17,780	31,340
תעשייה	3	1,256	4,735	5,991
מסחר בכלי רכב	1	1,149	59	1,208
סך-הכל	32	29,148	34,581	63,729

ליום 31 בדצמבר 2022			
מספר לווים	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי חוץ-מאזני	סך-הכל
במיליוני ש"ח			
1	1,310	1,360	2,670
6	6,568	3,419	9,987
3	1,187	3,826	5,013
1	1,014	297	1,311
1	1,194	150	1,344
10	11,662	10,557	22,219
2	1,206	3,642	4,848
24	24,141	23,251	47,392

ענף המשק של הלווה

אספקת חשמל	1	1,310	1,360	2,670
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	6	6,568	3,419	9,987
בינוי ונדל"ן - הנדסה אזרחית	3	1,187	3,826	5,013
בתי מלון שירותי הארחה ואוכל	1	1,014	297	1,311
מידע ותקשורת	1	1,194	150	1,344
שירותים פיננסיים	10	11,662	10,557	22,219
תעשייה	2	1,206	3,642	4,848
סך-הכל	24	24,141	23,251	47,392

3.2.11. סיכון אשראי בגין חשיפות לקבוצות לווים

נכון ליום 31 בדצמבר 2023 לא קיימת קבוצת לווים אשר חבותה נטו על בסיס מאוחד, בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 313 בדבר "מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים" (להלן: הוראה 313), עולה על 15% מהון התאגיד הבנקאי (כהגדרתו בהוראה 313). הבנק מקיים תהליכי מעקב ובקרה כדי לבדוק עמידה במגבלות הוראה 313 לעניין חשיפה לחבות קבוצות לווים. נכון למועד הדוח הבנק אינו חורג מהמגבלות. בנובמבר 2023 בנק ישראל פרסם טיוטת עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין 313, "מסגרת פיקוחית למדידה ובקרה של חשיפות גדולות" שמהותה שינוי באופן חישוב החבות בגין חשיפות גדולות. הבנק בוחן את השלכות יישום הוראה זו.

3.3. סיכון שוק

סיכון שוק הינו סיכון להפסד או לירידת-ערך כתוצאה משינוי בשווי כלכלי של מכשיר פיננסי או של תיק נכסים/מכשירים עקב שינויים במחירים, שערים, תשואות, מרווחים ופרמטרים אחרים בשווקים. ובכלל זה:

- **סיכון ריבית** - סיכון להפסד או לירידת-ערך כתוצאה משינויים בשערי ריבית במטבעות השונים;
- **סיכון מטבע** - סיכון להפסד כתוצאה משינוי שער חליפין;
- **סיכון אינפלציה** - סיכון להפסד כתוצאה משינויים בעקום הציפיות למדד המחירים לצרכן ובאינפלציה בפועל;
- **סיכון מחירי מניות** - סיכון להפסד כתוצאה משינויים בשערי המניות או במדדי המניות;
- **סיכון מרווחי אשראי** - סיכון להפסד כתוצאה משינוי במרווח בין התשואה לפדיון של אגרות-חוב קונצרניות הנסחרות בשווקים לבין הריבית חסרת הסיכון הרלוונטית;
- **סיכון תנודתיות** - סיכון להפסד כתוצאה משינויים בשערי התנודתיות המצוטטים בשוק;
- **סיכון מרווח (Basis spread)** - סיכון להפסד כתוצאה משינויים במרווחים בין עקומי ריבית שונים או בסיסי ריבית שונים.

3.3.1. ניהול סיכונים השוק

ניהול סיכונים השוק מתבצע בראיה גלובלית של הפעילות בבנק בארץ ובסניף ניו-יורק, ובשים לב לפעילות החברות הבנות בעלות חשיפה משמעותית לקבוצה. תחומי הפעילות ומסגרות הסיכון מאושרים על-ידי הנהלה והדירקטוריון. מדיניות ניהול סיכונים השוק מכוונת להגדלת תוחלת הרווח, תוך שמירה על רמות סיכון מאושרות ומבוקרות.

בניהול סיכונים שוק בבנק, מבחינים בין חשיפות הנוצרות כחלק מניהול שוטף של הנכסים וההתחייבויות של הבנק, להלן התיק הבנקאי (חשיפות שאינן למסחר), לבין החשיפות בתיק למסחר (שעיקרו מנוהל בחדרי העסקות).

הניהול הגלובלי נעשה באחריות מנהל חטיבת שווקים פיננסיים ובנקאות בינלאומית ובהנחייתו. הניהול השוטף והפיקוח על ניהול הנכסים וההתחייבויות בתיק הבנקאי והתיק למסחר הינם באחריות המנהלים באגף לניהול נכסים והתחייבויות ובאגף חדרי עסקות וברוקראז', בהתאמה, בחטיבת שווקים פיננסיים בתל-אביב, וביחידה לניהול נכסים והתחייבויות ובחדר העסקות בסניף הבנק בניו-יורק. הסניף כפוף מקצועית בנושאים אלה למנהל חטיבת שווקים פיננסיים ובנקאות בינלאומית. לגבי ניהול סיכון השקעה בתיק הנוסטרו ראה [סעיף סיכון מחירי מניות ומרווחי אשראי](#) להלן.

המדיניות מותווית ומבוקרת על-ידי צוות הנהלה ניהול נכסים והתחייבויות, צוות הנהלה נוסטרו וצוות הנהלה השקעות. המדיניות, לרבות המגבלות והיעדים שנקבעו, מובאים לדיון ולאישור, לצוותי הנהלה, לוועדות הדירקטוריון ו/או למליאת הדירקטוריון, לפי העניין. הפעילות השוטפת מתנהלת על-ידי צוותי משנה בהשתתפות בעלי תפקידים בכירים בבנק.

ניהול סיכונים השוק מתבצע בכל חברה בת בקבוצת הבנק בנפרד, על-פי מדיניות הנקבעת על-ידי הדירקטוריון של כל חברה ובהתאמה למדיניות הקבוצתית. אמידה ובקרה של סיכונים השוק מתבצעות על בסיס מתודולוגיה אחידה ברמת הקבוצה, בהנחיית החטיבה לניהול סיכונים, ובשים לב לגודל ההון ולאופי המיוחד של הפעילות בכל חברה בת. החשיפה לסיכונים שוק של החברות הבנות נבחנת על-ידי המחלקה לניהול סיכונים שוק ונזילות בחטיבה לניהול סיכונים ומדווחת לנהלה ולדירקטוריון הבנק בתדירות התואמת את רמת הסיכון. למידע נוסף לגבי אופן ניהול הסיכונים, אמידתם ובקרתם ראה [דוח על הסיכונים](#).

3.3.2. סיכון ריבית

סיכון הריבית הינו סיכון להפסד או לירידת-ערך כתוצאה משינויים בעקומי התשואות במטבעות השונים. הסיכון כולל גם את גורמי הסיכון הבאים:

- **סיכון תמחור מחדש (Repricing risk)** - סיכון הנובע מהבדלי עיתוי בתקופות לפירעון ובמועדי חידוש הריבית (בריבית המשתנה);
- **סיכון עקום התשואה (Yield curve risk)** - סיכון הנובע משינויים שונים בעקומי התשואות שיבואו לידי ביטוי בשינוי העקום, עליה/ירידה במקביל, שיפוע העקום (התללה או השטחה) או בצורתו (פיתול);
- **סיכון מרווח (Basis risk)** - סיכון להפסד כתוצאה משינויים במרווחים בין עקומי ריבית שונים או בסיסי ריבית שונים;
- **סיכון אופציונליות** - נובע מזכויות מימוש שונות הגלומות בנכסים והתחייבויות (לדוגמה הזכות למשיכת כספים בכל עת, לעיתים ללא קנסות);

הבנק, בדומה לבנקים בעולם, חשוף לסיכון ריבית הן בתיק הבנקאי והן בתיק למסחר. סיכון ריבית הוא סיכון מובנה בפעילות הבנקאית, עיקר החשיפות לסיכון זה נובעות מניהול התיק הבנקאי. ניהול סיכון הריבית הינו חלק מניהול החשיפות לסיכונים השוק.

סיכון ריבית בתיק הבנקאי - מתייחס להשפעה הפוטנציאלית של שינויים בעקומי התשואות השונים על הערך הכלכלי של ההון הפיננסי, ו/או על ההכנסה החשבונאית וההון החשבונאי. הסיכון נוצר במהלך הפעילות הבנקאית השוטפת והיזומה של הבנק, ונובע ממתן שירות שוטף לקהל הרחב ולמגזר העסקי והפיננסי ומפעילויות אחרות, ובכללן חשיפת הריבית הנובעת מניהול תיקי ההשקעות. הסיכון נובע מהבדלים במבנה הנכסים וההתחייבויות - פערי מגזר ההצמדה, תקופה, בסיסי ריבית, מועדי חידוש ריבית ועוד.

החשיפה לסיכון נמדדת בשני המישורים: (א) חשיפת הערך - הערכה של שינוי הערך הכלכלי של התיק הבנקאי כתוצאה משינוי בעקום התשואות; (ב) רגישות ההכנסה החשבונאית - השינויים הצפויים להכנסה החשבונאית מהתיק הבנקאי כתוצאה משינויים בעקום התשואות (בהנחת רמה קבועה של יתרות בכל מוצר). חשיפת ההכנסה נמדדת אף היא בשני מישורים: רגישות ההכנסה של כלל התיק הבנקאי ב-12 החודשים הבאים, ורגישות ההכנסה (המיידית) של המכשירים הנמדדים חשבונאית לפי שווי הגון.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2023

בבנק קיימות מגבלות הן על רגישות הערך הכלכלי והן על רגישות ההכנסה וההון לתרחישי שינוי בעקומי התשואות השקלית, המדדית ועקומי התשואות במטבעות אחרים (כולל חברות בנות פיננסיות המנוהלות על-ידי וחברות בנות בעלות חשיפה משמעותית מבחינת הקבוצה, ככל שישנן). לצורך חישוב רגישות הערך הכלכלי לשינוי בשערי הריבית מתייחס הבנק לכל הנכסים וההתחייבויות הפיננסיים, כאשר לחלק מיתרות פיקדונות העו"ש של הציבור הבנק מתייחס כהתחייבות ארוכה הנפרסת על פני מספר שנים, בהתאם למודל המאושר תקופתית על-ידי הנהלה והדירקטוריון. כמו-כן קיימות הנחות על פירעונות מוקדמים של משכנתאות תכניות חיסכון ועוד. רגישות ההכנסה שונה מרגישות הערך, בעיקר כיוון שאינה כוללת שינוי בערך המהוון של נכסים והתחייבויות לזמן ארוך אשר אינם נמדדים בדוח רווח והפסד על בסיס שווי הוגן. רגישות ההכנסה כוללת את שינוי ההכנסה הנובעים משינוי ריבית הן כתוצאה משינוי ריבית במוצרים ריבית משתנה והן כתוצאה מחידוש המוצר (שמירה על רמה קבועה של יתרות בכל מוצר) בריביות התרחיש. מדיניות ניהול סיכון הריבית מכוונת, בהתאמה ליעדי הבנק, להשגת מבנה החשיפה הרצוי בכל אחד מהמגזרים (שקל לא-צמוד, שקל צמוד מדד ומטבע-חוץ וצמוד), בהתאם להערכות לגבי משתני השוק ובכפוף למגבלות. הרגישות לריבית נמדדת באופן מבוקר לפחות אחת לחודש, עם מדידות תכופות יותר לצרכי ניהול החשיפות. ככלל, מטרת ניהול סיכונים הריבית בקבוצה הינה לאפשר שירות ללקוחות ולמקסם את ריווחיות הבנק תוך לקיחת סיכון באופן מבוקר. נגזרים שאינם משמשים לגידור חשבונאי משפיעים על הון הבנק ישירות דרך חשבון רווח והפסד. הבנק בוחן את רגישות הערך של הנגזרים שאינם משמשים לגידור חשבונאי אל מול מגבלות רגישות ייעודיות ונפרדות מהמגבלות הכוללות. הבנק מגדר בנגזרים, חלק מרגישות הריבית של אגרות-החוב וההתחייבויות הארוכות במטבע-חוץ תוך יישום חשבונאות גידור. כמו-כן משתמש הבנק בנגזרים הן לגידור רגישויות ריבית בתיק הבנקאי והן לפעילות בתיק למסחר. רגישויות אלו נכללות בתוך רגישות הערך המוצגת להלן.

מידע כמותי על סיכון ריבית - ניתוח רגישות

טבלה 22-3: שווי הוגן נטו מותאם⁽¹⁾ של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו

31 בדצמבר 2022*			31 בדצמבר 2023		
סך-הכל	מטבע-חוץ	שקל	סך-הכל	מטבע-חוץ	שקל
במיליוני ש"ח					
48,258	2,178	46,080	53,899	2,271	51,628
שווי הוגן נטו מותאם ⁽¹⁾					
48,706	2,155	46,551	53,922	2,597	51,325
מזה: תיק בנקאי					

* סווג מחדש.

(1) שווי הוגן נטו של המכשירים הפיננסיים, למעט פריטים לא-כספיים ולאחר השפעת התחייבויות לזכויות עובדים ופריסת יתרות עו"ש זכות לפי מודל.

לפירוט נוסף בדבר הנחות ששימשו לחישוב השווי הוגן של המכשירים הפיננסיים ראה [ביאור 3.2](#) בדוחות הכספיים.

טבלה 23-3: השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על השווי הוגן נטו מותאם* של הבנק וחברות מאוחדות שלו

31 בדצמבר 2022			31 בדצמבר 2023		
סך-הכל	מטבע-חוץ	שקל	סך-הכל	מטבע-חוץ	שקל
במיליוני ש"ח					
שינויים מקבילים					
272	37	235	(1,105)	(153)	(952)
עלייה במקביל של 1%					
220	35	185	(1,106)	(154)	(952)
מזה: תיק בנקאי					
(199)	(52)	(147)	1,105	145	960
ירידה במקביל של 1%					
(145)	(50)	(95)	1,112	145	967
מזה: תיק בנקאי					
שינויים לא מקבילים					
(186)	94	(280)	(712)	(7)	(705)
התללה ⁽¹⁾					
352	(70)	422	475	(59)	534
השטחה ⁽²⁾					
413	(30)	443	(37)	(148)	111
עליית ריבית בטווח הקצר					
(366)	75	(441)	(6)	142	(148)
ירידת ריבית בטווח הקצר					

* שווי הוגן נטו של המכשירים הפיננסיים, למעט פריטים לא-כספיים ולאחר השפעת התחייבויות לזכויות עובדים ופריסה לתקופות של פיקדונות לפי דרישה.

(1) התללה - ירידה בריבית בטווח הקצר ועלייה בריבית בטווח הארוך.

(2) השטחה - עלייה בריבית בטווח הקצר וירידה בריבית בטווח הארוך.

בטבלה זו מוצג השינוי בשווי הוגן נטו המותאם של כל המכשירים הפיננסיים, בהנחה שחל השינוי שמצוין בכל שיעורי הריבית בכל מגזרי ההצמדה. עדכון מודל פריסת העו"ש, לאור שינוי התנהגות המפקידים בעקבות עליית הריבית, היה גורם משמעותי בשינוי רגישות לריבית השקלית בהשוואה ליום 31 בדצמבר 2022, בנוסף להשפעות מאזניות והשפעות ריבית אחרות.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2023

טבלה 24-3: השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על הכנסות ריבית נטו ועל הכנסות מימון שאינן מריבית

ליום 31 בדצמבר 2022		ליום 31 בדצמבר 2023				
סך-הכל	הכנסות מימון שאינן מריבית	הכנסות ריבית	סך-הכל	הכנסות מימון שאינן מריבית	הכנסות ריבית	
במיליוני ש"ח						
438	(243)	681	133	82	51	עלייה במקביל של 1%
390	(291)	681	122	71	51	מזה: תיק בנקאי
(1,540)	233	(1,773)	(1,021)	(104)	(917)	ירידה במקביל של 1%
(1,489)	284	(1,773)	(999)	(82)	(917)	מזה: תיק בנקאי

רגישות ההכנסה בטבלה לעיל חושבה על-ידי שינוי עקומי התשואות תוך שימוש בהנחות התנהגותיות לגבי שינויים במרווחי פיקדונות ולגבי מעבר כספים מעו"ש לפיקדונות במקרה של עליית ריבית. ההנחות נבחנות ומתעדכנות תקופתית בהתאם להתפתחויות בסביבת הריבית. בעקבות השינויים בסביבת הריבית, ביתרות העו"ש ובהתנהגות הלקוחות בפועל ירדה רגישות ההכנסה במהלך שנת 2023 יחסית לנתוני סוף השנה הקודמת. רגישות התיק למסחר חושבה בגישת MTM.

עם פרוץ מלחמת חרבות ברזל נצפתה תנודתיות בעקומי הריבית השקלית, שהתמתנה בהמשך הרבעון הרביעי כך שלא נחזה שינוי מהותי בעקומים. בינואר 2024 הוריד בנק ישראל את הריבית ב-0.25%, כאשר בעקומי הריבית גלומה ציפיה להורדות נוספות, לפירוט ההשפעה על הבנק ראה בטבלאות לעיל. בפברואר 2024 הורידה חברת מודי'ס את דירוג האשראי של מדינת ישראל ל-A2. נראה שירידת הדירוג כבר תומחרה בשווקים ועם התרחשותה לא הייתה לה השפעה מהותית על עקומי הריבית השקליות, על שע"ח ועל מרווח האשראי של המדינה. לפוטנציאל השפעת הורדות דירוג אחרות ראה [פרק מלחמת חרבות ברזל](#). הבנק עוקב אחר התפתחות האשראי והפיקדונות ואחר השינויים ברגישויות הערך וההכנסה בתרחישים השונים ופועל ככל שנדרש.

טבלה 25-3: השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על ההון העצמי (נטו לאחר מס)

31 בדצמבר 2022	31 בדצמבר 2023	
במיליוני ש"ח		
(805)	(723)	עלייה במקביל של 1%
643	704	ירידה במקביל של 1%

3.3.3. סיכון שער חליפין

סיכונים המטבע (או בשמם האחר - חשיפת בסיסי הצמדה) כוללים את החשיפה לשערי חליפין של המטבעות השונים מול השקל וכן את החשיפה למדד המחירים לצרכן בכלל הבנק.

הבנק פעיל בשוקי המטבע הן באמצעות עסקות ספוט ופרוורד והן באמצעות אופציות, הן עבור עצמו והן עבור לקוחותיו. כתוצאה מכך, הבנק פעיל במטבעות סחירים, הן בשווקים המפותחים והן בשווקים המתפתחים.

ניהול חשיפות המטבע, לרבות שימוש במכשירי גידור, הינו חלק מניהול החשיפות לסיכונים השוק כמתואר לעיל, ומתקיים הן בפעילות התיק הבנקאי והן במסגרת פעילות המסחר בחדרי העסקות. הניהול השוטף נעשה במסגרת מגבלות דירקטוריון על חשיפות למטבע-חוץ ולמדד ולחשיפות כוללות, שעיקרן מופיע בריכוז המגבלות בדוח על הסיכונים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2023

טבלה 26-3: נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה*

ליום 31 בדצמבר 2023						
סך-הכל	פריטים לא-כספיים*	מטבע-חוץ ⁽¹⁾			מטבע ישראלי	
		אחר	אירו	דולר	צמוד למדד	לא-צמוד
במיליוני ש"ח						
686,530	16,503	5,742	12,287	106,416	64,389	481,193
634,100	6,469	4,886	14,014	149,224	32,629	426,878
52,430	10,034	856	(1,727)	(42,808)	31,760	54,315
-	-	(1,156)	1,708	41,587	(2,427)	(39,712)
52,430	10,034	(300)	(19)	(1,221)	29,333	14,603

ליום 31 בדצמבר 2022						
סך-הכל	פריטים לא-כספיים*	מטבע-חוץ ⁽¹⁾			מטבע ישראלי	
		אחר	אירו	דולר	צמוד למדד	לא-צמוד
במיליוני ש"ח						
665,353	15,154	5,230	11,311	95,114	60,143	478,401
618,850	5,711	4,409	12,033	143,625	37,951	415,121
46,503	9,443	821	(722)	(48,511)	22,192	63,280
-	-	(1,038)	650	46,900	(3,601)	(42,911)
46,503	9,443	(217)	(72)	(1,611)	18,591	20,369

* לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא כספי וכן פריטים לא-כספיים החשופים לשינויים בשערי מטבע-חוץ.
(1) כולל צמודי מטבע-חוץ.

לפרטים נוספים ראה [ביאורים 30 ו-31 בדוחות הכספיים](#).

טבלה 27-3: רגישות הבנק לשינויים בשערי חליפין של מטבעות חוץ בעלי נפח פעילות משמעותי ושינויים במדד המחירים לצרכן

2022 בדצמבר 31		31 בדצמבר 2023	
ירידה 10%	עלייה 10%	ירידה 10%	עלייה 10%
במיליוני ש"ח			
171	(82)	111	(131)
43	(31)	2	(2)
ממד המחירים לצרכן			
ירידה 3%	עלייה 3%	ירידה 3%	עלייה 3%
(591)	555	(899)	879

בטבלה לעיל מוצג ניתוח רגישות השווי הכלכלי של הבנק לשינויים בשערי חליפין, המבוסס על שערות כל המכשירים המאזניים והחוץ-מאזניים במערכת לניהול סיכונים, תוך שימוש במודלים מקובלים לשערות כל מכשיר, ובשערים יציגים כשער הבסיס. לצורך החישוב משוערך התיק מחדש בשער חליפין המשקף עלייה/ירידה בשיעור המוצג, ללא הנחות נוספות. נציין כי לשינויי שערי חליפין גם השפעה מסוימת על סך נכסי הסיכון ובהתאם על יחסי ההון. עוד יצוין כי לשינוי בשערי חליפין השפעה על ערכם של פריטים לא-כספיים (כדוגמת, ניירות-ערך) הנקובים במטבע-חוץ, שלא הובאו בחשבון בניתוח הרגישות. הרגישות למדד המחירים לצרכן מחושבת על-פי חשיפת הבנק למדד כמפורט בביאור 30 בדוחות הכספיים ובתוספת השפעת רצפת מדד על הרווח החשבונאי הצפוי.

3.3.4. סיכון מחיר מניות ומרווחי אשראי: סיכון השקעה

הגדרת סיכון השקעה בבנק, הינה חשיפה לשוק המניות, למרווחי אשראי ולסיכון האשראי בשווקי אגרות-החוב והמניות בתיק הבנקאי בקבוצה (כתוצאה מהחזקה במוצרים אלו עלול הבנק להיחשף גם לסיכונים ריבית ו/או מטבע ו/או נזילות ואלה מנוהלים בנפרד).
בניהול תיק ההשקעות חשוף הבנק לסיכונים אשראי ומרווחי אשראי אגב השקעתו באגרות-חוב של חברות ושל ממשלות זרות. על-פי הגדרת הבנק, אגרות-חוב ממשלת ישראל בש"ח ובמטבע-חוץ ואגרות-חוב ממשלה, המוחזקות על-ידי שלוחה, של המדינה בה היא פועלת, אינן נושאות סיכון השקעה ולכן אינן נכללות במדידת סיכון ההשקעה בבנק.

סיכון השקעה בקבוצת הבנק נוצר בעיקר בשלוש מסגרות:

1. תיק השקעות המנוהל באחריות חטיבת שווקים פיננסיים ובנקאות בינלאומית. ככלל, השקעות אלה מבוצעות באמצעות ניירות-ערך סחירים. לפרטים והרחבה ראה [הדוח על הסיכונים](#).
2. השקעות לא סחירות המבוצעות על-פי רוב באמצעות החברה הבת פועלים אקוויטי על-פי מדיניות שנקבעת מדי תקופה על-ידי דירקטוריון החברה בהתאמה למדיניות הקבוצתית. מסגרת תיאבון הסיכון בפעילות זו הוגדלה במהלך השנים האחרונות במסגרת מתווה השקעות רב שנותי אשר אושר בדירקטוריון הבנק. לפרטים ראה [פרק חברות עיקריות](#) בדוח הדירקטוריון וההנהלה.
3. חברות מוחזקות: אחזקות אסטרטגיות במניות של חברות מוחזקות. הקבוצה מחזיקה מניות ואגרות-חוב, בעיקר לצורכי השקעה, שרידה בערכן עשויה לפגוע ברווח והפסד של הבנק ו/או בהון הבנק.

טבלה 28-3: פרטים על השקעת קבוצת הבנק במניות בתיק הבנקאי בהתאם לסיווג המאזני

ליום 31 בדצמבר 2022			ליום 31 בדצמבר 2023			
מזה: שלא מתקיים לגביו שווי הוגן זמין	מזה: נסחר בבורסה	הערך במאזן ושוי הוגן	מזה: שלא מתקיים לגביו שווי הוגן זמין	מזה: נסחר בבורסה	הערך במאזן ושוי הוגן	
במיליוני ש"ח						
2,315	1,733	4,048	2,861	1,572	4,433	השקעות המסווגות כאינן למסחר
2,315	1,733	4,048	2,861	1,572	4,433	סך-הכל השקעות במניות

למידע נוסף על השקעות ראה [ביאור 12](#) בדוחות הכספיים.

לפירוט והרחבה בנושא סיכונים השוק ובכלל זה סיכון הריבית, סיכון שערי חליפין וסיכון השקעה (סיכון מניות ומרווחי אשראי) ראה [הדוח על הסיכונים](#).

3.4. סיכון נזילות ומימון

סיכון נזילות - סיכון הנזילות מוגדר כסיכון קיים, או עתיד, ליציבות הבנק ולרווחיו הנובע מאי יכולתו לעמוד בהתחייבויותיו. סיכון הנזילות בבנק נבחן בראיה רחבה יותר של יכולת עמידה בפירעון ההתחייבויות במועדן גם בעתות לחץ, בלי לפגוע בהתנהלות השוטפת במסגרת תכניות העבודה של הבנק ובלי להיקלע להפסדים חריגים.

סיכון מימון - הינו הסיכון לאי יכולת לגייס מקורות חדשים במקום אלו שהגיעו לפירעון, או שהגיוס מחדש יבוצע בתקופות ובתנאים אשר יפגעו באופן משמעותי בהכנסות הבנק נטו מריבית. הסיכון מנוהל כחלק מסיכון הנזילות.

ניהול הסיכון

ניהול סיכון הנזילות והמימון מתבצע בראיה גלובלית של הפעילות בבנק בארץ ובסניף ניו-יורק. הבנק מנהל את הנזילות השוטפת ואת סיכון הנזילות במספר רבדים. הרובד הראשון: ניהול הנזילות השוטפת נעשה באגף ניהול נכסים והתחייבויות (להלן: נ"ה) באמצעות יחידות הנזילות בשקלים ובמטבע-חוץ בהתאם לצרכים השוטפים של הבנק והלקוחות. הרובד השני הוא ניהול סיכון הנזילות של הבנק. סיכון הנזילות בבנק, במטבע-חוץ ובשקלים, מנוהל ומבוקר באופן שוטף, בהתאם להוראות הרגולטוריות ולמדיניות הקבוצתית, במטרה להבטיח את היכולת להתמודד באופן תחרותי גם במצבי ביקוש והיצע חריגים בשווקים הפיננסיים.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2023

בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 342 בנושא "ניהול סיכון הנזילות" הבנק מפעיל מודל פנימי לאמידת סיכון הנזילות, בנוסף למודל הרגולטורי. המודל הפנימי משקף את תפיסת הנהלה בכל הנוגע למאפיינים ההתנהגותיים של נכסים והתחייבויות פיננסיים. המודל מבוסס על היציבות המוכחת של הפיקדונות בבנק לאורך תקופות ארוכות, וכולל תרחישים שונים לגבי שיעורי המיחזור והפירעון של הנכסים וההתחייבויות. ככלל, בעוד שבמהלך עסקים רגיל מניח הבנק מיחזור גבוה מאד של פיקדונות ואשראי, בתרחישי לחץ מניח הבנק יציאת פיקדונות בהתאם לסוג הלקוח והפיקדון, ניצול מסגרות מעבר לרגיל, ירידות ערך בשווי הנכסים ומקדמים נוספים. מקדמים אלו נבחנים מדי שנה על-ידי הנהלת הבנק והדירקטוריון. בכל תרחיש מחושב יחס נזילות על-פי פער הנזילות לתקופה של עד חודש למול הנכסים הנזילים. מגבלות הדירקטוריון ליחס הפנימי גבוהות מדרישות ההוראה. התרחישים המופעלים במודל הפנימי מתייחסים למצבי שוק שונים ובפרט תרחיש בנק, תרחיש מערכת ותרחיש משולב. התרחישים נבדלים בעיקר בהנחות לגבי מיחזור פיקדונות ומקדמי הנכסים הנזילים. כן מפעיל הבנק מודלים לתקופות ארוכות וקצרות יותר, מדדי ריכוזיות מפקידים, מערכת התרעה הכוללת מערכת ניטור של מדדים העשויים להצביע על סיכון למצב של משבר בצירוף תכנית פעולה ועוד, כאשר חלקם של מדדים אלו כפוף למגבלות פנימיות ו/או רגולטוריות.

בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 221, הבנק מחשב את יחס כיסוי הנזילות "סולו" מדי יום בחלוקה לסך המטבעות ומטבע-חוץ, ועוקב אחר היחס בחברות הבנות (אשר נדרשות לעמוד במגבלות נזילות פנימיות המותאמות לאופי פעילותן) ומחשב את היחס במאוחד מדי יום כאשר בחישוב היחס במאוחד מובאות בחשבון מגבלות העלויות לחול על העברת נזילות מחלק מהחברות הבנות בזמן משבר היחס בתאגיד הבנקאי סולו והיחס במאוחד מדווח כממוצע התצפיות היומיות ברבעון. דירקטוריון הבנק אימץ מגבלה פנימית המחמירה מהדרישה הרגולטורית ליחס כיסוי הנזילות, הן לתאגיד הבנקאי "סולו" והן במאוחד. נכון ל-31 בדצמבר 2023 היחס עמד על 129%, גבוה משמעותית מהדרישה הרגולטורית (100%).

הבנק מיישם את הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 222 (יחס מימון יציב NSFR). דירקטוריון הבנק אימץ מגבלה פנימית מחמירה מהדרישה הרגולטורית ליחס המימון היציב. נכון ל-31 בדצמבר 2023 היחס עמד על 128%, גבוה משמעותית מהדרישה הרגולטורית (100%) בעיקר בשל הבסיס הרחב של פיקדונות מלקוחות פרטיים.

סיכון המימון בבנק מנוהל כחלק מסיכון הנזילות. לבנק מקורות מימון מגוונים, שעיקרם פיקדונות מהציבור. כשחלקם הארי מלקוחות פרטיים. אלו יוצרים, כאמור מטה, סיכויי נזילות ומימון נמוכים ביחס למקורות אחרים.

טבלה 29-3: יחס כיסוי הנזילות (LCR)*

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר 2022	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר 2023	באחוזים
א. בנתוני המאוחד		
122%	129%	יחס כיסוי נזילות
100%	100%	יחס כיסוי נזילות המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים
ב. בנתוני הבנק		
121%	128%	יחס כיסוי נזילות
100%	100%	יחס כיסוי נזילות המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים

* היחס במאוחד ובתאגיד הבנקאי "סולו" מחושב על בסיס יומי, ומדווח בדוח כממוצע בתצפיות היומיות.

טבלה 30-3: יחס מימון יציב, נטו (NSFR)

ליום 31 בדצמבר 2022	ליום 31 בדצמבר 2023	באחוזים
בנתוני המאוחד		
130%	128%	יחס מימון יציב נטו
100%	100%	יחס מימון יציב נטו המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים

לבנק מקורות מימון מגוונים, שעיקרם פיקדונות מהציבור. הפיקדונות מגויסים ממספר רב מאוד של מפקידים וללא תלות במפקיד בודד או בקבוצת מפקידים. עיקר גיוס המקורות של הבנק מתבצע מהציבור בארץ כשחלקו הארי מלקוחות פרטיים. מקורות שקליים לא-צמודים מגיעים ברובם מלקוחות אלה, ובמידה מסוימת גם מלקוחות מוסדיים ועסקיים גדולים (שחלקם פועלים ישירות מול מגזר ניהול פיננסי). מקורות שקליים צמודים מגויסים הן מהציבור הרחב והן מלקוחות מוסדיים המשקיעים בפיקדונות בבנק, באגרות-חוב ובכתבי התחייבות נדחים (הון רוברד 2) שמנפיק הבנק. הבנק מייחס חשיבות רבה לגיוס מקורות יציבים בעלי פיזור גבוה. המקורות במטבע-חוץ כוללים פיקדונות מלקוחות פרטיים ולקוחות עסקיים בארץ, תושבי חוץ, חברות ישראליות בחו"ל, REPO, הנפקת CDs, מכשירים אחרים המבוטחים על-ידי ה-FDIC בארצות-הברית ומקורות נוספים.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2023

הבנק עומד בכל מגבלות סיכון הנזילות, הרגולטוריות והפנימיות, הכוללות בין השאר, יחס כיסוי הנזילות- LCR לפי הוראת ניהול בנקאי תקין 221, מודל פנימי LCR ל-30 יום ולטווחים הקצרים והארוכים יותר, מודל NSFR (יחס מימון יציב) בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 222. נכון ליום 31 בדצמבר 2023 הבנק מחזיק במאוחד נכסים נזילים (בעיקר רזרבות בבנקים מרכזיים, ניירות-ערך סחירים של ריבנויות ובנקים מרכזיים, וכן מטבעות ושטרי כסף) לזמן משבר (לאחר מקדמי ביטחון) בסך של 186.4 מיליארד ש"ח, בנוסף לאגרות-חוב נזילות שאינן מוכרות לצרכי חישוב הנכסים הנזילים. הנכסים הנזילים מוחזקים בחלקם בבנק ובחלקם בחברות הבנות, כאשר הבנק מתחשב במגבלות אפשריות להעברת נזילות בין חלק מהחברות הבנות לבנק עצמו. לאור ההנחות לגבי מיחזור פיקדונות במהלך עסקים רגיל והנחות אחרות, הבנק אינו צופה בעיות נזילות שיחייבו שימוש בנכסים הנזילים, אך ערוך לתרחישים הנדרשים. בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 222, נכון ליום 31 בדצמבר 2023 הבנק מחזיק במאוחד מקורות מימון יציבים (בעיקר הון, פיקדונות ארוכים ופיקדונות קצרים של לקוחות הפרטיים) בסך של 416.5 מיליארד ש"ח.

בשנת 2023 לא חלו שינויים מהותיים במדיניות ניהול סיכון הנזילות ובמדיניות גיוס המקורות. יחס כיסוי הנזילות הממוצע במהלך הרבעון הרביעי של שנת 2023 (ממוצע תצפיות יומיות ברבעון) עמד על 129% ב"מאוחד" ו-128% בתאגיד הבנקאי "סולו", כאשר הדרישה המזערית היא 100%. היחס הממוצע של הרבעון הרביעי של שנת 2023 עלה לעומת היחס ברבעון הרביעי של שנת 2022 כתוצאה משינוי בתמהיל המפקידים (גידול ביתרת הפיקדונות הקמעונאים והתארכות פיקדונות סטונאים). וסוגי הפיקדונות (התארכות פיקדונות סטונאים). לאור התנודתיות בשווקים, ובפרט בשוקי המניות בארצות-הברית ובישראל, ובשוק ה-SWAP - שקל-מטבע-חוץ, הבנק שומר על רמות נזילות גבוהות במטבע-חוץ.

הבנק עוקב אחרי ההתפתחויות בשווקים ושומר על רמות נזילות נאותות גם בשקלים. במהלך הרבעון הראשון של שנת 2024 קיבל הבנק אישור מבנק ישראל להכרה בפיקדונות מסוימים כפיקדונות תפעוליים. הכרה זו מעלה את יחס כיסוי הנזילות.

יחס המימון היציב נטו לסוף הרבעון הרביעי של שנת 2023 עומד על 128% במאוחד, כאשר הדרישה המזערית היא 100%. היחס ירד מעט בהשוואה ליחס ליום 31 בדצמבר 2022 לאור גידול בצרכי מימון (בעיקר בגין אשראי ונגזרים) וצמצום במקורות מימון יציבים בגין פיקדונות סטונאים ופירעון הנפקות (אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים מותנים - COCO).

טבלה 3-31: יתרת סך הפיקדונות של שלוש קבוצות* המפקידים הגדולות**

יתרה ליום		
31.12.2022	31.12.2023	
במיליוני ש"ח		
12,162	12,403	קבוצה א
11,992	12,088	קבוצה ב
5,390	9,692	קבוצה ג

* "קבוצה" - מפקיד, לרבות צד השולט בו (לרבות אחרים הנשלטים על-ידיו) וצד הנשלט על-ידיו.
** שלוש קבוצות המפקידים הגדולות באותו מועד דיווח.

לפירוט והרחבה בנושא סיכון הנזילות ראה [דוח על הסיכונים וביאור 31](#) בדוחות הכספיים.

3.5 סיכון תפעולי

סיכון תפעולי מוגדר כסיכון להפסד העלול להיגרם מתהליכים פנימיים כושלים או לקויים, מפעולות אנוש, מכשלים במערכות וכן מאירועים חיצוניים. ההגדרה כוללת סיכון משפטי, אך אינה כוללת סיכון אסטרטגי וסיכון מוניטין. כשל הקשור לאחד הגורמים האמורים עלול להביא לפגיעה אפשרית ברווחיות. הבנק מפעיל יחידות בקרה ו/או נהלים ומערכות בנושאים הקשורים לפעילות בנקאית, לרבות יחידות אבטחת מערכות מידע והגנת הסייבר, ניהול המשכיות עסקית, ביטחון, קצין צוות ראשי, ניהול משאבי אנוש, בקרות תהליכים ועוד. לאור פרוץ מלחמת חרבות ברזל נקט הבנק בשורה של תהליכים ואמצעים להמשך פעילות מיטבי בנסיבות שנוצרו, ובכללם במסגרת המשכיות עסקית. ככלל, הסיכונים התפעוליים שקשורים למלחמה והשלכותיהם נבחנים ומנותחים באופן שוטף. בהתאם, נשקלים ומיושמים בקרות ואמצעים למזעור הסיכונים. בהיבטי סיכון אבטחת מידע וסייבר, נציין כי במסגרת המלחמה גדל מספר מתקפות הסייבר על מטרות בישראל ובכללן הבנק, עד כה ללא פגיעה בפעילותו. הבנק פועל במטרה לצמצם את הסיכון. בתחום המשכיות העסקית, הבנק הפעיל את תכניות ההמשכיות העסקית שלו כבר בשבת, ביומה הראשון של המלחמה, כולל כינוס של צוותי חירום, העברת עובדי המטה לעבודה מרחוק, סגירת סניפים בודדים באזורי הלחימה תוך הסטת לקוחות ועובדים לפעילות מרחוק ומיקומים אחרים, ביצוע התאמות בפעילות סניפים אחרים, הפעלת סניפים ניידים ומתן הנחיות שוטפות לחיזוק מוכנות, ללא פגיעה מהותית בפעילות. הבנק בוחר את המצב באופן שוטף ומבצע התאמות בפעילותו.

3.5.1. ניהול הסיכונים התפעוליים

אסטרטגיית ניהול הסיכונים התפעוליים נועדה לתמוך בהשגת היעדים האסטרטגיים של הקבוצה ומיקסום התועלת העסקית, בהתייחס לעלות במונחי סיכון, על-ידי כל גורם אחראי בכל הרמות של הארגון. התהליך הניהולי מכוון להתבצע על בסיס הגדרת האחריות על הסיכונים (Risk Ownership). המטרה היא, שהתקשור והטיפול המושכל בסיכונים התפעוליים יתרמו לקבלת החלטות ניהוליות, תוך שיקולי תועלת עסקית מול עלות במונחי סיכון, הן ברמת הנהלת הארגון והן ברמת היחידות השונות.

מטרות ניהול הסיכונים התפעוליים הן:

- הבטחת פיקוח וניהול אפקטיביים של הסיכונים התפעוליים בכל יחידות הקבוצה לרבות הבעלות על הסיכונים וקבלת החלטות בשיקולי עלות - תועלת;
 - הבטחת זיהוי ותקשורת אפקטיביים של הסיכונים התפעוליים בכל העסקים העיקריים בקבוצה וביחידות התמיכה, במגמה להגדיר תיאבון סיכון תפעולי בהתאם ליעדים האסטרטגיים המאושרים עבור כל יחידה בקבוצה;
 - הגדרת מסגרת בקרה פנימית, שתקדם בקבוצה ערכי תרבות נאותים של מודעות, שקיפות ויעילות בטיפול בסיכונים התפעוליים;
 - ניהול והקצאה אופטימלית של ההון הרגולטורי וההון הכלכלי ביחס לסיכונים התפעוליים.
- האחריות על הניהול השוטף של הסיכון התפעולי וביצוע הפעילויות למזעור הסיכון חלה על מנהלי החטיבות ועל מנהלי חברות הבת וסניפי ניו-יורק בקבוצת הבנק. עבודת המטה בתחום זה מוטלת על היחידה לניהול הסיכונים התפעוליים וסיכוני השוק, בחטיבה לניהול סיכונים. ביחידות הבנק והקבוצה מתנהלת פעילות שוטפת של רשת בקרי סיכונים תפעוליים, לפי העיקרון של ניהול מטריצינוני, שמבוסס על כפיפות ארגונית למנהלי החטיבות או למנכ"ל חברה הבת והכוונה מתודולוגית מצד המחלקה לניהול הסיכונים התפעוליים.
- הפעילות לניהול הסיכון התפעולי מפוקחת ומכוונת על-ידי שלושה פורומים: ועדת הדירקטוריון לניהול ובקרת סיכונים, צוות ההנהלה לניהול סיכונים וצוות המשינה לניהול הסיכונים התפעוליים.
- מדיניות ניהול הסיכונים התפעוליים אושרה על-ידי ההנהלה ודירקטוריון הבנק. מסמך המדיניות מהווה מסגרת לניהול הסיכונים התפעוליים בקבוצה, בהתאם לעקרונות וחובות דיווח אחידים שיעדם ניהול תקין על-פי אמות המידה של באזל 2 (Sound Practices). פעילות הבנק בנושא מתבצעת על-פי כללי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 206 בנושא מדידה והלימות הון - סיכון תפעולי, המתייחסת בין היתר להקצאת ההון הרגולטורי בגין הסיכונים התפעוליים, וכן על-פי כללי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 350 בנושא ניהול הסיכון התפעולי, התואמת את ההנחיות במסמך של באזל מיוני 2011 בנושא Sound Practice בניהול הסיכון התפעולי.
- הבנק פועל על-פי הגישה הסטנדרטית של באזל 2 והדרישות התואמות להוראת ניהול בנקאי תקין. במסגרת זו מתנהלים בין היתר פרויקטים ופעילויות, כמפורט להלן:
- איסוף מידע על אירועים תפעוליים בקבוצת הבנק. בסיס המידע לעניין זה הוקם בסוף שנת 2002 ומשמש בין היתר לניתוח האירועים, המגמות והדפוסים ותומך במיפוי ובהערכת הסיכונים התפעוליים שהקבוצה חשופה אליהם.
 - ניתוח תרחישי סיכון בפעילויות ותהליכים בראיה צופה פני עתיד.
 - כחלק מפיתוח תשתית מעקב ובקרה, מאופיינים KRIs, אינדיקטורים עיקריים לסיכונים תפעוליים, ביחס למוצרים, תהליכים או סיכונים מוסדיים. ה-KRI (Key risk indicator) הנו מדד הניתן למדידה כמותית ועשוי לכלול גם מידע איכותי, המצביע על הימצאות גורם מסוים או מגמה. נקבעו סיפים למעקב, אסקלציה וטיפול, לפי העניין.
 - ביצוע הפקות לקחים מאירועים תפעוליים, שיתופי מידע רלוונטי בין יחידות ולמידה ארגונית.
 - הדיווחים הרבעוניים מוגשים לצוות המשינה לניהול הסיכונים התפעוליים, צוות ההנהלה לניהול סיכונים וצוות, ועדת הדירקטוריון לניהול ובקרת סיכונים ומליאת הדירקטוריון. הדיווחים כוללים עדכונים בדבר תכנית העבודה, סטטוס הפרויקטים בביצוע, מידע אודות אירועים תפעוליים, הערכות סיכונים פוטנציאליים, מגמות, שינויים בפרופיל הסיכונים ומידע חיצוני השוואתי.
- פעולות נוספות בזיקה כוללות:
- מערכת מיכונית לניהול הסיכון התפעולי הוטמעה ביחידות הקבוצה. המערכת פועלת בתחומים של איסוף מידע אודות אירועים תפעוליים, מיפוי והערכת הסיכונים והבקרת, איסוף KRI (אינדיקטורים עיקריים לסיכון), נושאים לטיפול, הפקת לקחים ודיווחים.
 - גיבוש ויישום מסגרת כוללת של עקרונות וסטנדרטים בנושא תפישת בקרה אחידה בקבוצת הבנק. במסגרת זו מתכנסים פורומי בקרה ומתבצע תהליך תקופתי להערכת אפקטיביות הבקרות.
 - השקת מוצר חדש/פעילות חדשה, על-פי הגדרות מדיניות השקת מוצר חדש בקבוצת הבנק, מלווה בבחינה וניתוח של הסיכונים התפעוליים הרלוונטיים הטמונים במוצר/פעילות.
 - הגדרת תשתית מתודולוגית לניהול סיכונים תפעוליים בתהליכי IT מהותיים וביישומי ענן.
 - הוצאת פעילות למיקור חוץ בשים לב לסיכונים הייחודיים למיקור חוץ, בהתאם להנחיות המדיניות הייעודית לנושא.
 - תשומת לב מיוחדת, לרבות גיבוש מדיניות ייעודית, ניתנה לניהול סיכונים בנקאות בתקשורת, בהתאם להנחיות הוראת ניהול בנקאי תקין 367 בנקאות בתקשורת.
- מתבצעים מהלכים שוטפים לזיהוי, מיפוי והערכת סיכונים תפעוליים ובקרות ביחידות הבנק והקבוצה, לרבות מיפוי סיכונים מעילות והונאות. הפעילות מתבצעת על בסיס מתודולוגיה אחידה התואמת את דרישות ועדת באזל והוראות בנק ישראל בנושא, לרבות מעקב אחר יישום המלצות. אחת לשלוש שנים מתבצע מהלך של מיפוי מקיף של הסיכונים התפעוליים בכל יחידות הקבוצה. בהמשך, מתבצעים תחזוקה, עדכון והרחבה של הממצאים באמצעות ניתוחים נוספים, ניתוח סיכונים במוצרים/פעילויות חדשים והתקשורת מהותיות למיקור חוץ של פעילויות/תהליכים.

מטרת הפעילות לזהות מוקדי סיכון מהותיים, להגדיר אחריות על הסיכונים (Risk Ownership), להעריך את הסיכונים (הממוצעים והקיצוניים) והבקורות הקיימות ולהבחין בין סיכונים נמוכים לבין סיכונים מהותיים הדורשים בחינה נוספת ונקיטת פעילויות בהתאם לשיקולי עלות - תועלת, על-פי דרכים עיקריות להתמודדות עם סיכונים, כדלקמן: למזער את הסיכון באמצעות יישום בקורות נוספות, להעביר את הסיכון לצד ג' (כגון: ביטוח, מיקור חוץ), לספוג את הסיכון תוך כימות שלו ולהפחית את הפעילות יוצרת הסיכון.

פרופיל הסיכון התפעולי מנוטר תקופתית ביחס לתיאבון הסיכון התפעולי אשר מוגדר במדיניות באמצעות פרמטרים שונים ברמה כלל קבוצתית וברמה של יחידות ותהליכים ספציפיים. הבנק מקצה הון בגין נכסי סיכון תפעולי, על-פי מודל סטנדרטי שהוגדר על-ידי בנק ישראל. הדיווחים לעניין העמידה במגבלות תיאבון הסיכון מוגשים בתדירות רבעונית במסגרת מסמך הסיכונים הכולל.

הבנק משתמש במדדים כמותיים של תיאבון הסיכון התפעולי אשר מתייחסים לפרמטרים הבאים: היקפי הנזקים התפעוליים ביחס להכנסות הגולמיות לפי הגישה הסטנדרטית של באזל, שיעור הגידול בנזקים משנה לשנה, תרחישי סיכון אשר דורגו ברמת סיכון גבוהה מאד ברמת קבוצת הבנק והערכת תרחישי קיצון.

3.5.2. סיכוני טכנולוגיה ומחשוב

הבנק תלוי במערכות ותשתיות IT לפעילותיו השונות. סיכון הטכנולוגיה והמחשוב הינו הסיכון לפגיעה בפעילותו התקינה של הבנק ובשירות ללקוחות, להפסד או לפגיעה במוניטין עקב אי נאותות או כשל במערכות ותשתיות ה-IT של הבנק. ככלל, הבנק מתחזק את מערכות ותשתיות המידע, מאמץ טכנולוגיות חדשות ופועל תמידית למתן תשתית טכנולוגית המאפשרת את התנהלות העסקית וקידום יוזמות אסטרטגיות בחטיבות השונות, בהתאם למדיניות ניהול טכנולוגיית המידע של הבנק. בבנק קיימים מסמכי מדיניות ייעודיים הכוללים התייחסות להיבטי אבטחת מידע וסייבר, עקרונות גיבוי והתאוששות במצבים של תקלות ואסונות, ומסמכי מדיניות בנושאים של מיקור חוץ, מחשוב ענן, כללים למימוש טכנולוגיות חדשות במסגרת בנקאות בתקשורת וניהול סיכונים IT. כמו-כן, על מנת להתמודד עם אתגרי העתיד, לפשט ולייעל את הפלטפורמות הטכנולוגיות, לשפר את יכולת התגובה ולבנות יכולות חדשות, הבנק מבצע תכנית מודרניזציה רב שנתית של מערכות המחשוב המרכזיות.

בחינת סיכונים ה-IT מתבצעת באופן שוטף על-פי מתודולוגיה מקובלת, הן ברמת תהליכי ה-IT המהותיים המנוהלים בבנק והן ברמת מערכות המידע והתשתיות המשמשות את הבנק. הטיפול בסיכונים הנובעים מתהליכי IT מהותיים מבוצע כחלק מתפיסת הבקרה המיושמת בחטיבת טכנולוגיה ומחשוב, על-ידי מספר יחידות מקצועיות ייעודיות הכפופות להנהלת החטיבה. יחידות אלו פועלות על-פי ההנחיות הרגולטוריות השונות, וכוללות, בין היתר, מחלקת אבטחת מערכות מידע והגנת הסייבר, יחידת תכנון ובקרה, ניהול תהליכי (Service Management) SM ומחלקת ניהול סיכונים IT.

3.5.3. סיכונים אבטחת מידע וסייבר

סיכון הסייבר הינו הסיכון לנזק ובכללו שיבוש, הפרעה, השבתה של פעילות, גניבת נכס, דלף מידע, איסוף מודיעין או פגיעה במוניטין או באמון הציבור כתוצאה מהתרחשות אירוע סייבר. בתחום הסייבר מתנהלת פעילות כנדרש בהוראות בנק ישראל ובכללן הוראת ניהול בנקאי תקין 361 בנושא ניהול הגנת הסייבר, הוראת ניהול בנקאי תקין 363 בנושא שרשרת אספקה, חוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981 וחוקים אחרים בהתאם לעניין, במטרה להגן על מערך טכנולוגיית המידע ולמזער את הסיכונים. סיכונים אבטחת מידע וסייבר בבנק מנוהלים על-ידי מערך אבטחת מערכות מידע וסייבר בחטיבת הטכנולוגיה והמחשוב.

בשנים האחרונות חל גידול בתחום ובחומרת תקיפות הסייבר על המגזר הפיננסי העולמי, כאשר מגמות ההתפתחויות הטכנולוגיות כגון מחשוב ענן, פתיחות לממשקים חיצוניים והרחבת השירותים הדיגיטליים מחד ורמת התחכום והכלים העומדים לרשות התוקפים מאידך מגדילים את החשיפה לסיכונים סייבר. המגזר הבנקאי בישראל, ובכלל זה הבנק, חווים באופן שוטף התקפות סייבר, כגון DDOS (התקפת מניעת שירות מבוזרת Distributed Denial Of Service attack - תקיפות שנועדו להשבית מערכת מחשב על-ידי יצירת עומס חריג על משאביה), דייג (דיוג - Phishing) - הוא ניסיון לגניבת מידע רגיש על-ידי התחזות ברשת האינטרנט) וכדומה. התקיפות מכוונות כנגד גורמי ממשל והסקטור הפיננסי בניסיון לפגיעה במוניטין וכן כנגד שרשרת האספקה (תקיפת ארגון באמצעות ספק/מוצר בשימוש). הבנק פועל באופן שוטף להפקת לקחים ועדכון ההערכות בהתאמה. בשנת 2023 לא נתגלו בבנק אירועי סייבר מהותיים בעלי השפעה על הדוח הכספי. בחודשים האחרונים, ובפרט מאז פרוץ המלחמה, חל גידול בכמות ניסיונות ההונאה, במתווה הנדסה חברתית, הונאות עימן הבנק מתמודד במספר מישורים - טכנולוגיים, הסברתיים ועוד.

הבנק משקיע אמצעים רבים (אנושיים וטכנולוגיים) בכדי לחזק את מערך אבטחת המידע והגנת הסייבר על מנת להתמודד עם התפתחות האיומים. מערך ההגנה של הבנק מורכב משכבות הגנה המשלבות טכנולוגיות מתקדמות. הבנק מפעיל תהליכי הגנת סייבר על מנת למזער את הסיכון לחדירה וגישה לא מורשית למערכות המידע ולהתממשות תקיפות, ולהבטיח את נכונות, זמינות וחשאיות מאגרי המידע. במקביל מפעיל הבנק תהליכי גילוי וזיהוי אירועי סייבר בכל שעות היממה, ובכללם הפעלת מרכז אירועי אבטחת מידע. כמו-כן הבנק נערך להכלת אירועי סייבר תוך מזעור הנזק על נכסי הבנק ולקוחותיו. הבנק פועל באופן מתמיד לזיהוי יעדי ההגנה, האיומים, הסיכונים ואפקטיביות ההגנה ובונה את תכניות העבודה לשיפור מערך ההגנה בהתאם. בנוסף, הבנק פועל תוך דיאלוג מתמיד עם מערך הסייבר הלאומי וגורמים רלוונטיים נוספים.

הבנק מעדכן באופן שוטף את הערכת הסיכונים ביחס לתובנות מאירועי סייבר בארץ ובעולם הרלוונטיים למערכות הבנק ופעילותו העסקית. בנוסף, הבנק רואה חשיבות רבה בקיום תרבות ארגונית לניהול סיכון ולכן פועל בדרכים מגוונות (כגון: הרצאות, תקשורים, ותרגילים בדרגים שונים) להגברת מודעות העובדים לסיכונים הסייבר. הבנק מעדכן את הערכת סיכונים הסייבר בהתאמה להתפתחות האיומים ומבצע פעילות מקיפה לצמצום הסיכון, בפרט לאור שימוש משמעותי של עובדים בעבודה מרחוק, מחשוב ענן ועוד.

היחידה לניהול סיכונים סייבר בחטיבה לניהול סיכונים עוסקת בקביעת מדדים ומתודולוגיות להערכת בשלות ההגנה, ניתוח משמעותיות עסקיות לתרחישי סייבר, אתגור מערך ההגנה, ובחינת התפתחויות בתחום סיכון הסייבר הרלוונטיים למערך הטכנולוגי והעסקי של הבנק.

3.5.4. סיכונים מחשוב ענן

הבנק פועל בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 362. הבנק ממשיך ליישם מחשוב ענן בתחומים מסוימים ובוחן שימושים נוספים תוך טיפול נאות בסיכונים התפעוליים הנגזרים מכך ובהתאמה להנחיות הרגולציה. זאת מתוך כוונה לאפשר יישום היתרונות העסקיים של שימוש בשירותי מחשוב ענן תוך ניהול מושכל של הסיכונים ועמידה בדרישות הרגולציה.

3.5.5. היערכות לחירום

בבנק מנוהלת ומיושמת תכנית רציפה להיערכות לחירום ולהמשכיות העסקית (BCMP - Business Continuity Management Plan) בהתאם למדיניות הבנק ולהוראות בנק ישראל מספר 355 ("ניהול המשכיות עסקית") ומספר 357 ("ניהול טכנולוגיית המידע") והרחבות נוספות. היערכות הבנק מבוססת על תכניות פעולה מפורטות, נוהלי עבודה, ניסויים ותרגולים תקופתיים המוגדרים במערכת נהלים לשעת חירום. כחלק מהיערכות לחירום ביצע הבנק מהלך רחבי של קביעת מדיניות, הגדרת תרחישי יחוס, מיפוי וניתוח תהליכים קריטיים והמשאבים הנדרשים לאישושם בחירום (BIA) ועדכון תכניות הפעולה על בסיס מתודולוגיות מקובלות בעולם. מהלך זה מתעדכן באופן שוטף ומובא לאישור בתדירות שנתית. תכנית הפעילות מערבת את כל חטיבות הבנק, באמצעות ממוני המשכיות עסקית חטיבתיים וצוותים ייעודיים. תכנית ה-BCMP מובלת על-ידי מחלקת ניהול המשכיות עסקית שהינה הגוף המקצועי המנחה, המפקח והאמון על הצגת תמונת המצב מטעם הבנק להנהלה ולדירקטוריון. המחלקה כפופה למנהל ההמשכיות העסקית בבנק ולמנהל צוות החירום הבנקאי (מנהל החטיבה הפיננסית). תכנית הפעילות מערבת את כל חטיבות הבנק, כאשר כל מנהל חטיבה אחראי בשגרה על כל היבטי תכניות ההמשכיות העסקית בחטיבתו, לרבות בנייתה, תחזוקתה ועדכונה באופן שוטף, ובמצב חירום - אחראי על הפעלת החטיבה תוך קיום התהליכים העסקיים הקריטיים. היחידה לניהול סיכונים המשכיות עסקית וחוסן תפעולי בחטיבה לניהול סיכונים משמשת כמעגל בקרה שני בנושא סיכונים המשכיות עסקית והיערכות לחירום.

מדיניות ההמשכיות העסקית אומצה גם בחברות הבנות וכן בסניף ניו-יורק, בהתאמה למדיניות ממשל תאגידי והנחיות בנק ישראל. בנוסף, מבצע הבנק תרגילי חירום תקופתיים, הכוללים תרחישים תפעוליים טכנולוגיים ועסקיים מורכבים, בהשתתפות היחידות השונות, מרמת הסינים, יחידות, חטיבות ועד רמת הנהלת הבנק. בבנק פועל אתר מחשוב מרכזי (Data center) להבטחת זמינות ומיגון מערכות המידע והמידע עצמו, בנוסף קיים אתר מחשוב משני וגיבויים נוספים. מערך ניהול ההמשכיות העסקית בבנק אושר על-ידי מכוני התקנים הישראלי כתואם את דרישות התקן הבינלאומי ISO22301. במסגרת היערכות להמשכיות העסקית בבנק נערך לטיפול במגוון של תרחישים אפשריים. ביחס לתרחישי חירום שבגינם עלול להיגרם לזק משמעותי מנוטרות מערכות התרעה של "אורות אדומים" וקיימות תכניות מגירה מפורטות. תרחישי הקיצון נבחנים ונידונים תקופתית בצוות טיפול בתרחישי קיצון וריכוזי סיכון. הפעלת תכניות המגירה היא באחריות הנהלה או צוות הנהלה ייעודי לטיפול בהיבטים הפיננסיים של מצבי משבר. צ'ארטר להקמתו של צוות כזה כלול אף הוא בין תכניות המגירה.

התמודדות עם אירועי אמת והפעלת תכניות חירום ובכלל זה כינוס צוות חירום בנקאי והפעלתו מתבצעים בעת זיהוי פוטנציאל לאירוע חירום ובמחלקו עד לסיום האירוע. מלחמת חרבות ברזל, אשר החלה ביום ה-7 באוקטובר 2023, הביאה להפעלת תכניות ההמשכיות העסקית של הבנק כבר ביומה הראשון של המלחמה. הצעדים כללו, בין היתר, כינוס של צוותי חירום, העברת עובדי המטה לעבודה מרחוק, סגירת סניפים בודדים באזורי הלחימה תוך הסטת לקוחות ועובדים לפעילות מרחוק ומיקומים אחרים, ביצוע התאמות בפעילות סניפים אחרים, הפעלת סניפים נידים ומתן הנחיות שוטפות לחיזוק מוכנות, ללא פגיעה מהותית בפעילות. הבנק בוחן את המצב באופן שוטף ומבצע התאמות בפעילותו, מכנס את צוותי החירום לפי הצורך וכן נערך לתרחישים נוספים של הסלמת המלחמה.

3.5.6. ביטוח

לבנק פוליסת ביטוח בנקאי המגדרת סיכונים תפעוליים וכוללת: (1) ביטוח בנקאי לכיסוי נזקים העלולים להיגרם לבנק כתוצאה ממעילות עובדים, אובדן מסמכים, זיוף מסמכים ועוד; פוליסה זו כוללת כיסוי לנזקי פשעי מחשב שנגרמו לבנק ו/או ללקוחותיו עקב חדירה של צד שלישי בלתי מורשה למערכות המחשב של הבנק; (2) ביטוח אחריות מקצועית להגנה בפני תביעת לקוח שנגרם לו נזק כתוצאה מפעולה בנקאית רשלנית. פוליסות אלו כפופות לחריגים המקובלים בפוליסות ביטוח של תאגידים בנקאיים בישראל (לרבות החרגת נזק הנגרם כתוצאה מעבירה על הוראות הקשורות בהלבנת הון ובמימון טרור).

בנוסף, המערך הביטוחי של הבנק כולל גם ביטוח רכוש, צד ג', חבות מעבידים, ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה וביטוחים נוספים. גבולות האחריות וסכומי הביטוח בפוליסות נקבעו על-ידי הבנק בהתאם להערכת הסיכון הכרוך בפעילות הקבוצה וכחלק ממדיניות ניהול הסיכונים הכוללת. במסגרת מילוי הדרישות לניהול תקין על-פי הנחיות באזל (Sound Practice), קיים שיתוף פעולה תוך חילופי מידע בין המחלקה לניהול הסיכונים התפעוליים ובין היחידה המטפלת בביטוח הבנקאי.

לפרטים בדבר הסדר פשרה עם המבטחים בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים ופרשת FIFA ראה [ביאור 25](#) בדוחות הכספיים.

3.6. סיכון ציות

סיכון הציות הוא הסיכון להטלת סנקציה משפטית או רגולטורית, להפסד פיננסי מהותי או לנזק תדמיתי, אשר התאגיד הבנקאי עלול לספוג כתוצאה מכך שהוא אינו מקיים את הוראות הציות כהגדרתן בהוראת ניהול בנקאי תקין 308.

במסגרת סיכון הציות כלולים בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 308, גם סיכונים הנובעים מתחום הוגנות הבנק כלפי לקוחותיו, ניגוד עניינים, איסור הלבנת הון ומימון טרור (לרבות אלה העוסקים בדיני המס), מתן ייעוץ ללקוח, אכיפה בניירות-ערך, הגנה על הפרטיות (למעט היבטים של טכנולוגיית המידע), הוראות החקיקה בישראל ליישום ה-FATCA וה-CRS והיבטי מיסוי רלוונטיים למוצרים או לשירותים ללקוחות או הוראות בעלות אופי דומה.

תחת סיכון הציות כלול גם הסיכון להפרת סנקציות בינלאומיות ורשימות מוכרזים. הטיפול בסיכון כרוך במעקב, ניתוח ויישום הסנקציות הבינלאומיות ורשימות המוכרזים, במעקב אחר העברות כספים בינלאומיות ובמעקב אחר פתיחת חשבונות ללקוחות ופעילות בנקאית בהם. הבנק מיישם את הסנקציות בהתאם למדיניות שנקבעה.

סיכון הציות כולל גם את סיכון המוניטין הנלווה לאי-הציות להוראות האמורות.

במסגרת סיכון הציות נכלל גם הסיכון בקשר עם פעילות הבנק מול בנקים שמקום מושבם ברשות הפלסטינית אשר טעונה עמידה בדרישות רגולטוריות שונות, בפרט בקשר עם הלבנת הון ומניעת מימון טרור, וכרוכה במעקב אחר העברות כספים אל ומאת תושבי הרשות הפלסטינית.

בתחילת שנת 2009 הפסיק הבנק את פעילותו עם בנקים וסניפים שמקום מושבם ברצועת עזה, לאחר שהממשלה הכריזה על עזה כעל ישות עוינת. במרוצת השנים, חזר הבנק ופנה לבנק ישראל ולמשרד האוצר והודיע כי נוכח הבעייתיות הכרוכה במתן שירותים בנקאיים לבנקים הפלסטיניים ברצונו להפסיק מתן שירותים קורספונדנטים לבנקים אלה.

בחודש ינואר 2018 קיבל הבנק כתבי חסינות ושיפוי חתומים מהיועץ המשפטי לממשלה ומשרד האוצר (בהתאמה). כתב החסינות מגן על הבנק, נושאי משרה בו ועובדיו מפני הגשת כתב אישום בישראל בגין עבירות מסוימות בקשר עם הלבנת הון ומניעת מימון טרור ביחס לשירותים שהבנק העניק או יעניק לבנקים פלסטיניים מיום 28 במרץ 2016 ועד ליום 31 במאי 2019 ("תקופת החסינות והשיפוי"). בהמשך לכתב החסינות, קיבל הבנק בינואר 2018 מכתב מהמפקחת על הבנקים ובו הודעתה כי לא יינקטו צעדי אכיפה בכל הנוגע לפעולות של הבנק בקשר למתן שירותי קורספונדנציה שעליהם חל כתב החסינות.

בכתב השיפוי התחייבה מדינת ישראל לשפות את הבנק בסכום של עד 1.5 מיליארד ש"ח בגין הוצאות (חבות לפי פסק דין והוצאות משפט) בהן יישא הבנק במסגרת הליכים אזרחיים או הליכים פליליים שלא הסתיימו בהרשעה אשר ננקטו כנגד הבנק, נושא משרה בו או עובד בקשר עם מתן השירותים הקורספונדנטים בתקופת החסינות והשיפוי. התחייבויות החסינות והשיפוי הניתנות לבנק כאמור כפופות לסייגים שנקבעו בהן ולתנאים בהם על הבנק לעמוד.

לאור בקשת המדינה לדחות את מועד סיום מתן השירותים הקורספונדנטים עד ליישום של פתרון ארוך טווח למתן השירותים הקורספונדנטים, באמצעות הקמת חברה ממשלתית אשר תספק לבנקים פלסטיניים שירותים אלה - ניתן ביום 30 ביוני 2019 כתב שיפוי מעודכן. בהתאם לכתב השיפוי המעודכן, עודכן סכום השיפוי בו התחייבה המדינה כלפי הבנק כמפורט לעיל, לסכום של עד 1.5 מיליארד ש"ח בגין כל הליך (ולא באופן מצטבר). כתב השיפוי וכתב החסינות מוארכים מפעם לפעם וההארכה האחרונה התקבלה עד ליום 31 במרץ 2024.

מלחמת חרבות ברזל ומצב החירום מעצימים את סיכוני הציות הנובעים ממימון טרור והלבנת הון. מערך הציות בבנק התאים את פעילותו למצב המלחמה והחירום בשורה של צעדים הממוקדים בין היתר בסיכונים העולים ממצב זה.

הבנק נוקט מדיניות של ציות לכל הוראות החוק והרגולציה, ופועל להטמעתה ביחידותיו ובקרב עובדיו. לצרכי ניהול הסיכון, ניתן להגדיר את סיכוני הציות המרכזיים שמפניהם מבקש הבנק להתגונן כמפורט להלן:

- הסיכון לנזק מהותי בגין צו רגולטורי מצד רשות כלשהי, בשל אי-ציות של הבנק או מי מעובדיו, להוראות העוסקות באיסור הלבנת הון ומימון טרור, וכן בגין ליקויים בתהליכים שנועדו להבטיח ציות כאמור או בגין חסרונם של תהליכים כאמור;
 - הסיכון לנזק מהותי בגין אי כיבודן של סנקציות בינלאומיות, בשל ליקוי או טעות בשלמות הנתונים או בפרשנות הסנקציות ותחולתן.
 - הסיכון לנזק מהותי בגין צו רגולטורי מצד רשות רגולטורית, בשל פעילות לא נאותה או לא הוגנת או לא אחראית או לא אתית של הבנק או מי מעובדיו ביחס ללקוחות הבנק או ביחס לנושאי מס או בשל אי-ציות להוראות דין בהקשרים אלו;
 - הסיכון לנזק מהותי בגין צו רגולטורי מצד רשות רגולטורית, בשל אי-ציות של הבנק או מי מעובדיו לדיני ניירות-ערך;
 - הסיכון לנזק מהותי בגין תביעה ייצוגית, הנובעת מאי-ציות להוראות המסדירות את יחסי הבנק והלקוח;
 - הסיכון לנזק מהותי בגין תביעות או ציפים רגולטוריים הנובעים מהתנהגות לא הולמת או לא אחראית, לא אתית, או לא ראויה של מי מעובדי הבנק;
 - הסיכון לתביעה פלילית נגד הבנק או עובדים בכירים בו, בשל אי-ציות לחוק.
 - הסיכון לנזק מהותי בגין אי עמידה או הפרה של הסכמי הבנק עם הרשויות האמריקאיות בארצות-הברית מיום 30 באפריל 2020, הכוללים פעולות ייעודיות ומחויבויות נוספות בתחום זה, כמפורט בביאורים '25 ו-'25 בעניין התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות ובאתר הבנק.
- זיהוי מוקדי סיכון הציות המרכזיים ומעקב אחר התפתחותם נעשה, בין היתר, באמצעות מדדי סיכון. מוקדי הסיכון המרכזיים ועוצמת הסיכון הנובעת מהם עשויים להשתנות בהתאם לדינמיות הרגולציה, האכיפה, פעילות הבנק והלקוחות, התפתחות השוק וכיו"ב. לשם מדידת הסיכון, משתמש הבנק במדדים כמותיים ובמדדים איכותיים. המדדים כוללים, בין היתר, התפתחויות רגולטוריות ואכיפתיות, שינויים בלקוחות ובמוצרים מסוימים, ממצאי בקורות וביקורות, סקרי פערים ועוד.

קצינת הציות הראשית של הבנק משמשת בתפקידה לפי הוראת ניהול בנקאי 308, בין היתר, כאחראית על מילוי החובות לפי חוק איסור הלבנת הון ומניעת מימון טרור, וכן כממונה על האכיפה בניירות-ערך לפי חוק ליישום הליכי אכיפה ברשות ניירות-ערך וכקצינה אחראית על-פי ה-FATCA וה-QI. יחידת קצין ציות ראשי והממונה על האכיפה בניירות-ערך, מורכבת מיחידת איסור הלבנת הון ומימון טרור, יחידת אכיפה בניירות-ערך, יחידת ציות בינ"ל, יחידת קשרי לקוחות הוראות צרכניות וחברות בנות, יחידת הציות למיסוי בינלאומי, יחידת הגנת הפרטיות, תחרות ומניעת ניגוד עניינים, הפליה ושוחד ושחיתות, יחידת מומחים - מוקד חץ ויחידת תאום ומעקב.

יחידת קצין ציות ראשי נועדה לתמוך בהשגת היעדים האסטרטגיים והעסקיים של הקבוצה תוך מעורר החשיפה לסיכוני ציות ומוניטין. יעדי יחידת קצין ציות ראשי הינם:

- להוביל מדיניות ליישום מלא הוראות החוק בכל יחידות הבנק בארץ ובעולם, תוך הבנת הצרכים של היחידות העסקיות ותמיכה בפעילותן;
- בראייה מבוססת סיכון לזהות, לתעד ולהעריך באופן פעיל את סיכוני הציות הגלומים בפעילויות העסקיות של הבנק;
- לנטר ולבדוק את הציות בקבוצת הבנק על-ידי ביצוע דגימות ולדווח לאורגני הבנק אודות הממצאים.

האחריות על הניהול השוטף של סיכון הבנק בהיבטי הציות, וביצוע הפעילויות למזעור הסיכון, חלה על מנהלי החטיבות ועל מנהלי חברות הבנות בקבוצת הבנק. האחריות המקצועית כמעגל בקרה שני בתחום זה מוטלת על יחידת קצין ציות ראשי בחטיבה לניהול סיכונים. ביחידות הבנק והקבוצה מתנהלת פעילות שוטפת של מערך קציני ציות, על בסיס ניהול מטריציוני, שמבוסס על כפיפות ארגונית למנהלי החטיבות/מנכ"לי חברות הבת וכפיפות מקצועית ליחידת קצין ציות ראשי.

הפעילות של יחידת קצין ציות ראשי ואכיפה בניירות-ערך מפוקחת על-פי ממשל תאגידי באמצעות:

- ועדת הדירקטוריון לניהול ובקרת סיכונים;
- הנהלת הבנק בראשות המנכ"ל;
- דיווח רבעוני להנהלה הבכירה ולדירקטוריון על נושאי הציות.

מדיניות הציות הקבוצתית, קובעת כללים לגבי מכלול הנושאים המרכיבים את נושאי הציות כאמור לעיל. המדיניות כוללת כללי ממשל תאגידי ואינטראקציה עם חברות בנות וסניף ניו-יורק, ומתבססת על החקיקה והרגולציה בישראל ובמקומות הפעילות הרלוונטיים. קבוצת הבנק הקימה תשתית לטיפול בחובות הגילוי הנדרשות מול יחידים ותאגידיים בעניין ה-FATCA וממשיכה בתהליך מיכון הדרישות המתחייבות מחקיקה זו ומהרגולציה הישראלית בנושא. בדומה לקבוצת הבנק הקימה תשתית לטיפול בחובות הגילוי הנדרשות מול יחידים ותאגידיים בעניין CRS. החוק הישראלי מחייב את המוסדות הפיננסיים בישראל לדווח על חשבונות פיננסיים של לקוחות בעלי תושבות מס זרה. זאת, במסגרת אמנת ה-CRS לחילופי מידע עליה חתמה ישראל. כמו-כן, הבנק קבע מדיניות כוללת של כסף מוצהר גם לעניין הלקוחות תושבי החוץ, שנועדה לצמצם את החשיפה להימצאותם של כספים לא מדווחים, בחשבונות תושבי החוץ בכל קבוצת הבנק.

לגבי הסדרים עם הרשויות האמריקאיות בקשר עם חקירת המס ועם פרשת פיפ"א ראה ביאור 25.ה בדוחות הכספיים.

3.7 סיכון משפטי

הסיכון המשפטי כולל, בין היתר, תביעות משפטיות, פסקי דין, חוסר יכולת לאכוף חוזים, וכן חשיפה לקנסות או צעדי אכיפה מפעילות פיקוחית והסדרים פרטניים שעלולים לשבש או להשפיע באופן שלילי על פעילות קבוצת הבנק. הקבוצה נעזרת ביעוץ משפטי פנימי וחיצוני, לצורך התמודדות עם הסיכון. הבנק נוקט התייחסות מרחיבה באשר לסיכונים המשפטיים וכולל בהם סיכונים הנובעים מהוראות חקיקה ראשית ומשנית והוראות רגולטוריות, לרבות סיכונים הנובעים מאי ידיעה של הוראות הדין המקומי או הזר החל על פעילות הבנק או הקבוצה, או פרשנות שגויה שלהם, פסיקה של בתי משפט, בתי דין וגופים אחרים שיש להם סמכות מעין-שיפוטית, פעילות שאינה מגובה ביעוץ משפטי, וכן ייעוץ משפטי לקוי וסיכונים הנובעים מהליכים משפטיים. ניהול הסיכון המשפטי מתבצע בהתאם למסמך מדיניות ניהול החשיפות לסיכונים משפטיים המתעדכן ומוחל באופן קבוצתי. אחת לרבעון, נמסרים על-ידי הייעוץ המשפטי להנהלה ולדירקטוריון דיווחים שונים הנוגעים לסיכונים משפטיים לרבות מידע סטטיסטי בדבר הליכים משפטיים לסוגיהם, שנפתחו או נסתיימו בתקופה הרלוונטית. למידע נוסף בנושא התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות ראה [ביאור 25](#) בדוחות הכספיים.

3.8 סיכון מוניטין

סיכון המוניטין מוגדר כסיכון קיים או עתידי לפגיעה בהכנסות או בהון כתוצאה מתדמית שלילית על-ידי מחזיקי העניין הרלוונטיים, כגון: לקוחות, צדדים לעסקות, בעלי מניות, משקיעים, או גופים רגולטוריים. הסיכון, אשר בדרך כלל מתלווה לפעילויות אחרות וסיכונים אחרים, יכול להתממש במגוון דרכים כגון עזיבת לקוחות, רגולציות חדשות ועוד.

מדיניות ניהול סיכון המוניטין בקבוצת הבנק אושרה על-ידי הנהלה והדירקטוריון ומיושמת ביחידות הקבוצה.

אסטרטגיית ניהול סיכון המוניטין בקבוצת הבנק קובעת כי יש למנוע, למזער ולבקר את סיכוני המוניטין. בהתאם לכך, נקבעו יעדים כלל קבוצתיים ביחס לסיכון המוניטין ובפרט, הבטחת פיקוח וניהול אפקטיבי של סיכון המוניטין והגדרת מסגרת לבקרה פנימית, כאשר מטת השייך והפרסום מהווה גורם מרכזי במעגל הבקרה הראשון והחטיבה לניהול סיכונים מהווה מעגל בקרה שני לנושא, במטרה לקדם תרבות וערכים של מודעות, שקיפות ויעילות בטיפול בסיכוני מוניטין.

מסגרת הטיפול בסיכון המוניטין כוללת, בין היתר, מיפוי, מעקב וטיפול במוקדי סיכון מהותיים בצוות סיכון מוניטין שמתכנס תקופתית, מעקב אחר KRI, סקר סיכוני מוניטין ודיון ייעודי אחת לשנה. דירקטוריון הבנק והנהלה אחראים לקידום סטנדרטים גבוהים של אתיקה ויושרה וליבוס תרבות המדגישה את חשיבות הבקרה הפנימית.

3.9 סיכון רגולציה

סיכון רגולציה מתייחס להוראות רגולטוריות שטרם נכנסו לתוקף, ובא לידי ביטוי בשני היבטים עיקריים:

- אי הערכות ליישום הוראה או הערכות חלקית ליישום של הוראה רגולטורית מחייבת.
- הכבדת הנטל הרגולטורי, באופן העלול להביא לפגיעה ביכולת הבנק לעמוד בהתחייבויותיו, לממש ולמקסם את יעדיו העסקיים, להציע ולספק שירותים בנקאיים מסוימים ו/או להצריך היערכות ליישום מורכב ומתמשך, ולביצוע השקעות טכנולוגיות ואחרות עתירות משאבים, הכרוכות בעלות ניכרת.

אסדרה ופיקוח על פעילות התאגיד הבנקאי

הבנק פועל בסביבה רגולטורית מורכבת, המתאפיינת בשינויים תכופים ובחוסר ודאות. פקודת הבנקאות, חוקי הבנקאות השונים והוראות ניהול בנקאי תקין אשר מפרסם הפיקוח על הבנקים מעת לעת, מהווים את הבסיס החוקי והמרכזי לפעילותה של קבוצת הבנק. אלו מגדירים, בין היתר, את הדרישות הרגולטוריות אשר חלות על פעילות הבנק ועל חברות הבנות וחברות קשורות לקבוצת הבנק. פעילותו של הבנק כפופה גם לדרישות רגולטוריות של רגולטורים נוספים בתחומי פעילות ספציפיים, דוגמת רשות ניירות-ערך, רשות שוק ההון, הביטוח והחיסכון, רשות הגנת הפרטיות, רשות איסור הלבנת הון ורשות התחרות וכו'. הבנק וחברות הבת פועלים ומנהלים תהליכי עבודה ייעודיים וסדורים על מנת למפות ולאחר כל עדכון רגולטורי אשר צפוי לחול עליהם, ולהתאים את אופן פעילותם לכל דין רלוונטי.

דרכי ניהול הסיכון הרגולטורי

יחידת הרגולציה מעריכה ומנהלת את הסיכונים הרגולטוריים, על-ידי ניטור, זיהוי, איסוף המידע, הערכה, דיווח ומעקב ובקרה אחר ההתפתחויות הרגולטוריות בעת התהוותן. היחידה מהווה את הקשר בין היחידות הפנימיות בבנק לרגולטור במהלך התגבשות החקיקה, כך שתושמע ותשוקף דעתם של הגורמים המקצועיים הרלוונטיים, טרם התגבשות ההוראה הרגולטורית. בנוסף מספקת היחידה חוות דעת לפי העניין בדבר השפעת הרגולציה בהתהוות על ההתנהלות העסקית הצפויה של יחידות הבנק השונות. היחידה פועלת בשיתוף פעולה מלא עם היחידות המקצועיות הרלוונטיות בבנק וכן עם החברות הבנות והשלוחות, בארץ ובחו"ל, על מנת להבטיח יישום כלל דרישות הרגולציה באופן מלא ומיטבי. לעניין הציות להוראות הרגולטוריות, ממועד כניסת הרגולציה לתוקפה, ראה [סיכון הציות](#) לעיל. בנוסף, יחידת הרגולציה מבצעת הליך ניטור שוטף אחר עדכוני רגולציה בינלאומית משמעותיים, בתחומים אשר עשויים להשפיע על פעילות הבנק בישראל ובחינת הצורך בהיערכות הבנק, חברות הבת ו/או שלוחותיו בחו"ל ליישומם. לפירוט ביחס להתפתחות הסיכון ראה [פרק סיכונים מובילים ומתפתחים](#) לעיל. לפרטים בדבר יוזמות רגולטוריות מהותיות בעלות השפעה על פעילות הבנק בתקופת הדיווח ראה [דוח ממשל תאגיד](#).

3.10. סיכון כלכלי

זיהוי גורמי הסיכון בסביבה הכלכלית נעשה על-ידי המחלקה הכלכלית תוך מעקב אחר נתונים כלכליים ופיננסיים שוטפים בארץ ובעולם, והערכה מקצועית של המשמעותיות הנגזרות מנתונים אלו. המחלקה ממפה ומדווחת על הסיכונים הפוטנציאליים במשק ובשווקים הפיננסיים לצוותים ולועדות הרלוונטיים. במקביל עורכת המחלקה סט תרחישי קיצון בעלי הסתברות להתממשות עתידית, אף אם נמוכה, שלהערכתה עשויות להיות להם השלכות כלכליות ופיננסיות משמעותיות על המשק ועל הבנק. תרחישי הקיצון מתעדכנים מדי שנה בהתאם למפת הסיכונים, התרחישים מאושרים על-פי הנהלים על-ידי הגורמים המוסמכים לכך. בד בבד, המחלקה הכלכלית בוחנת שורה של "נורות אזהרה" שעשויות לאותת על עלייה בהסתברות לאירוע של תרחיש קיצון. דיווח על נורות האזהרה מבוצע באופן שוטף לצוות הנהלה לניהול סיכונים. הבנק מתרגם את תנאי השוק בתרחיש להשפעה על פעילותו העסקית בהתאם לתחומי הסיכון השונים, ובוחן את ההשפעה על הרווחיות, ההון והלימות ההון תוך ניטור הסיכונים והמגזרים אשר עשויים להיות מושפעים מהשינויים הכלכליים במשק ובעולם, והתאמת מדיניותו ופעילותו הבקרה לפי צורך. בין היתר, הבנק בוחן את ניירות-ערך בתיק ההשקעות בישראל ובחו"ל, את החשיפה למוסדות פיננסיים זרים, וכן מוקדי סיכון בתיק האשראי העלולים להיות מושפעים מן ההתפתחויות ועומד באופן שוטף בדרישות הנזילות כנדרש מהוראות הפיקוח. לפרטים בדבר מצב המשק בישראל ובעולם ראה [פרק סקירה כלכלית ופיננסית](#) לעיל.

3.11. סיכון אסטרטגי

סיכון אסטרטגי הנו סיכון לשינוי מהותי, עכשווי ו/או עתידי, לרווחים, להון, למוניטין, למעמד ו/או לאספקטים מהותיים אחרים, כתוצאה משילוב של אחד או יותר מהגורמים הבאים - שינויים בסביבה העסקית, החלטות עסקיות שגויות, אסטרטגיה ומטרות אסטרטגיות שאינן תואמות את הארגון וסביבת פעילותו, יישום בלתי נאות של אסטרטגיה, היעדר תגובה לשינויים ענפיים, כלכליים או טכנולוגיים וגורמים נוספים היוצרים את הסיכון. הסיכון האסטרטגי הנו פונקציה של התאמת (או היעדר התאמת) המטרות האסטרטגיות של הארגון לסביבת פעילותו, התאמת התכניות העסקיות שפותחו על מנת להשיג מטרות אלו, הקצאת המשאבים ואיכות היישום. ככזה, הסיכון הוא מידע צופה פני עתיד. התכנית האסטרטגית של הבנק הינה תכנית רב-שנתית - המאושרת על-ידי הנהלת הבנק והדירקטוריון - והנבחנת ומתאמת מדי שנה לשינויים בסביבה העסקית בישראל ובעולם, לשינויים בסביבה התחרותית בה פועל הבנק ולשינויים ביעדי הבנק. במהלך שנת 2022 עודכנה התכנית האסטרטגית בסיוע חברת ייעוץ בינלאומית מובילה, והבנק פועל ליישומה. במהלך 2023 נבחנה התכנית 'פועלים 2026' בראי השינויים בסביבה העסקית והדגשים לשנת 2024, ומוקדו הצעדים להמשך. במסגרת תהליך התוויית התכנית האסטרטגית מתבצעת בחינה כללית של עסקי התאגיד והסיכונים האסטרטגיים ונערך תהליך תכנון מקיף. תחת תהליך התכנון השנתי, בוחנת הנהלת הבנק כיצד תיראה תמונת העתיד התחרותית ובהתאם לתמונה זו, נבנות תכניות אסטרטגיות אשר נותנות מענה להיערכות הנדרשת לתמונת עתיד זו.

תהליך התכנון האסטרטגי השנתי מחולק לשלושה שלבים עיקריים; כל אחד מהשלבים מספק התמודדות עם היבט אחר של ניהול הסיכון האסטרטגי והערכתו:

שלב א' - זיהוי הסיכונים האסטרטגיים של הבנק בסביבת התחרות - בחינת הגורמים המשפיעים על היכולת התחרותית של הבנק ועל פוטנציאל הצמיחה העתידית לרבות בחינת מגמות בעולם ובישראל ותמונת מצב הבנק. בשלב זה ובהתאם לממצאים, ההנהלה והדירקטוריון מגדירים את היעדים האסטרטגיים המרכזיים ודגשים נוספים שיש להתייחס אליהם במהלך הכנת התכנית האסטרטגית.

שלב ב' - גיבוש התכנית האסטרטגית ואישורה - הבנק מגבש את כלל התכניות האסטרטגיות בהתאם לדגשים האסטרטגיים שהוגדרו, בסנכרון עם היעדים הפיננסיים, תוך תשומת לב להיבטי הסיכון. הפעילות מאתגרת על-ידי החטיבה לניהול סיכונים.

שלב ג' - יישום התכנון האסטרטגי - הטמעת אסטרטגית הבנק במפה אסטרטגית על-פי מתודולוגיית ה-BSC (Balance Score Card). הדגשים והתכניות האסטרטגיות של הבנק באים לידי ביטוי במפת ה-BSC. מפת ה-BSC מורכבת ממדדים ויעדים ברי-מדידה הנגזרים מהמטרות האסטרטגיות, שמטרתם להניע התנהגות וביצועים של היחידות השונות, ובאמצעותן ניתן לעקוב אחר יישום התכנית האסטרטגית וניטור הסיכון האסטרטגי. סטייה משמעותית מהיעדים שנקבעו במפת ה-BSC יכולה להוות אינדיקציה למימוש חלקי של התכנית האסטרטגית ולפיכך חשש לעלייה בסיכון האסטרטגי.

3.12. סיכון סביבתי סיכוני סביבה

על בסיס הגדרות ארגון ה-NGFS (Network for Greening the Financial System) ובהתאמה הגדרות הפיקוח על הבנקים בبنק ישראל, סיכונים סביבתיים מתייחסים לסיכונים, המתעוררים כתוצאה מחשיפה של מוסד פיננסי ו/או הסקטור הפיננסי לפעילויות, שיש להן פוטנציאל לגרום להגרעה סביבתית, כמו זיהום אוויר ומים, זיהום קרקע, אובדן מגוון ביולוגי, בירוא יערות ואובדן מערכות אקולוגיות, או להיות מושפעות ממנה.

• לסיכונים הסביבתיים עלולה להיות השפעה פיננסית ושאינה פיננסית על תאגידים בנקאיים והם עלולים להתבטא בשירשור למגוון הסיכונים שהם מנהלים באופן שוטף, כמו סיכון אשראי. הסיכון יכול להתממש במגוון דרכים, כמו למשל אם יישא הבנק באחריות ישירה למפגע סביבתי, לרבות האפשרות שיידרש להסיר מפגע סביבתי או יהיה אחראי בגין מפגע סביבתי כלפי צד שלישי. הסיכון אף עלול להתממש בעקיפין, כתוצאה מהרעה במצב הפיננסי של לווה או השקעה בשל עלויות סביבתיות, שמקורן בקיום הוראות הנוגעות לאיכות הסביבה או בנזקים בגין הפרתן. כמו-כן, ייתכן ויתממש סיכון מוניטין כתוצאה מייחוס לבנק של קשר ישיר או עקיף לגורם למפגע סביבתי אגב פעילותו העסקית.

• ניהול הסיכונים הסביבתיים מהווה חלק מניהול מכלול סיכוני האשראי וההשקעה של הבנק. לצורך טיפול בהשפעת הסיכון הסביבתי על סיכון האשראי של לווים עסקיים גדולים ועל סיכון ההשקעה ביחס להשקעות גדולות קבע הבנק מסגרת לזיהוי, אפיון וניהול סיכוני סביבה. המתודולוגיה לזיהוי הסיכונים הסביבתיים כוללת, בין היתר, מיפוי פוטנציאל הסיכון הסביבתי לפי ענפי משק וכן ניתוח והתייחסות להיבטי סיכונים סביבתיים פרטניים ברמת לווה והשקעה במסגרת תהליכי הבחינה והאישור של בקשות אשראי והשקעה גדולות בענפים, שזוהו כחשופים לסיכון סביבתי מוגבר, כגון ענפים מתחומי הכרייה והחציבה, התעשייה, הפקת אנרגיה, שירותי ביוב, טיפול בפסולת וטיהור וענפים אחרים וכן במסגרת ניהול השוטף של הסיכון.

• לצד ניהול החשיפה לסיכון סביבתי בפעילות האשראי וההשקעות, גיבש הבנק מדיניות סביבתית כוללת וסדורה בהקשר פעילותו התפעולית. בנוסף, כחלק מתהליך ניהול והערכת התנהלותו הסביבתית קיבל הבנק הסמכה לתקן ISO 14001, אשר מתוקף מחדש כל שנה, בבדיקה מקיפה באמצעות חברה בינלאומית המוסמכת לנושא. תיאור נרחב של הפעילות בתחום הסביבה מוצג בדוח ESG של הבנק, המפורסם מדי שנה. • הבנק או נושא משרה בכירה בו לא היו בתקופת הדיווח צד להליך משפטי או מנהלי מהותי בקשר עם איכות הסביבה.

סיכוני אקלים

משבר האקלים תופס מקום הולך וגובר בסדר היום העולמי. שינוי האקלים מייצר השפעות מזיקות וסיכונים, המכונים סיכוני אקלים. הגם שיש קשר וחפיפה מסוימים בין סיכוני אקלים לסיכוני סביבה בהגדרתם המסורתית לעיל, הם אינם זהים.

• על פי ארגון ה-NGFS ובהתאמה הפיקוח על הבנקים בبنק ישראל, סיכוני אקלים למוסד פיננסי הם סיכונים המתעוררים עקב חשיפתו לסיכונים הנגרמים על-ידי שינוי האקלים או הקשורים אליו:

• סיכונים פיזיים - סיכונים כתוצאה מאירועי אקלים אקוטיים (אירועי קיצון) כמו הצפות, סערות, גלי חום/קור, שריפות ענק ו/או מתהליכים כרוניים, המתפתחים בהדרגה, כמו עלייה בטמפרטורות, קיטון במשקעים/מידבור, עלייה בגובה פני הים ואחרים.

• סיכוני מעבר - סיכונים המתעוררים אגב שיבושים הנגרמים בתהליך הטרנספורמציה וההתאמה של הכלכלה העולמית, מכלכלה המבוססת על פעילויות עתירות פליטות פחמן דו חמצני וגזי חממה אחרים לכלכלה דלת/מאופסת פליטות. הגורמים המניעים את התהליך הם שינויים ברגולציה, חקיקה ומדיניות ממשלתית, שינויים טכנולוגיים, שינויי שוק ושינויים בהעדפות צרכנים, שינויים בתחום הליטיגציה ועוד.

• סיכוני אקלים עלולים להתרגם לסיכונים פיננסיים ה"מסורתיים" השונים שיש לבנק בפעילותו השוטפת, כמו סיכון אשראי, סיכון שוק, סיכון תפעולי, סיכון נזילות ואחרים וזאת דרך מגוון 'ערוצי תמסורת' מיקרו- ומקרו-כלכליים, שעלולים להשפיע לרעה על החוסן הפיננסי של עסקים, משקי בית ועל הכלכלה בכלל, וכן לסיכונים אחרים לבנק, כמו סיכון מוניטין, סיכון רגולטורי, סיכון משפטי ועוד. תחום סיכון האקלים נחשב כתחום מתפתח ומורכב, המגלם, בין השאר, סיכון סיסטמי רחב היקף (גלובלי), חסר תקדים, בעל טווח ההתממשות ארוך בהרבה מטווח התכנון העסקי שבו בנקים מורגלים וכזה המאופיין בחוסר ודאות מהותי.

• ביוני 2023 פרסם בנק ישראל הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 345 בנושא "עקרונות לניהול אפקטיבי של סיכונים פיננסיים שקשורים לאקלים", המאמץ, הלכה למעשה, את מסמך העקרונות שפרסמה ועדת באזל לפיקוח על הבנקים (BCBS) ביוני 2022. תחילת תוקף הנהל נקבעה ליוני 2025.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2023

- הבנק מכיר בחשיבות ומרכזיות נושא שינוי האקלים ובהשלכות השליליות הפוטנציאליות, שעלולות להיות לו על הבנק בהיבט חשיפה לסיכונים פיננסיים ואחרים ועוקב מקרוב אחר ההתפתחויות ברגולציה ובפרקטיקה הבנקאית בהקשר זה. החל משנת 2021 הבנק כולל את הסיכון הסביבתי, בדגש סיכון אקלים, ברשימת הסיכונים המתפתחים, אך בשלב זה, ביחס לסיכונים אחרים שהבנק חשף אליהם, הסיכון לא סווג כמהותי. ראה [פרק 7](#) [סיכונים מובילים ומתפתחים](#) לעיל. בשלב זה מוקדם להעריך את פוטנציאל ההשפעה ארוכת הטווח של סיכונים אקלים על הבנק. באשר לסיכונים בטווח הקצר - ההערכה הראשונית של הבנק היא, שאינו חשף לחשיפות פיננסיות מהותיות כתוצאה מהתממשות סיכונים פיזיים או סיכונים מעבר וכי עיקר החשיפה בטווח זה מתמצה בהקשר סיכון המוניטין אגב חשיפה לסיכון מעבר בתיק האשראי העסקי.
- בהיבט זיהוי והערכת החשיפה לסיכונים אקלים הבנק פועל כיום על בסיס הערכה, כי בטווח התכנון הפיננסי (3-1 שנים) עיקר החשיפה הינו בהקשר תיק האשראי ובפרט לסיכון מעבר. על אף היות מדינת ישראל ממוקמת באזור של Hotspot אקלימי, ניסיון הבנק עד עתה בהקשר פגיעות לסיכונים פיזיים אקלימיים הינו מצומצם ביותר, הגם שהסיכון עלול להתממש ללא התראה. לגבי סיכונים פיזיים כרוניים התפיסה היא, שמדובר בסיכונים בטווח התממשות ארוך יותר ולא מייד.
- בהקשר הערכת סיכון המעבר בתיק האשראי העסקי ביצע הבנק מהלך זיהוי וסיווג מוקדי פעילות כלכליים, בהתבסס על ענפי משק החשופים לסיכון מעבר שורשי (מובנה) מוגבר בגין פוטנציאל לשיבושים במודל העסקי שלהם וכתוצאה בחוסנם הפיננסי כתוצאה מתהליך המעבר לכלכלה דלת פליטות פחמן. תחומים אלו מתאפיינים בעצימות פליטות גזי החממה לאורך שרשרת הערך של המוצר/השירות ובמשקל מהותי במקורות הגלובליים לפליטות אלו. הטבלה להלן מציגה את חלקם של ענפי המשק, המסווגים במפת החום כבעלי חשיפה פיננסית שורשית מוגברת לסיכונים מעבר, מסך יתרות סיכון האשראי בבנק (סולו).

טבלה 3-32: סיכון אשראי בענפי משק בסיכון שורשי מוגבר במעבר לכלכלה דלת-פחמן (Transition Risk) - הבנק⁽¹⁾⁽²⁾

סך-הכל סיכון אשראי בענפי משק בסיכון מעבר מוגבר	תעשייה כימית, גומי ופלסטיק, מלט ופלדה ⁽⁶⁾	תחבורה והובלה ⁽⁵⁾	אספקת חשמל וגז ⁽⁴⁾	סקטור דלקים פוסיליים ⁽³⁾	
% מסך סיכון האשראי בישראל ובחו"ל					
	0.96%	3.01%	1.22%	0.85%	31.12.2023
	6.32%	3.07%	1.12%	1.06%	31.12.2022

- (1) סיכון אשראי מאזני וחוף-מאזני על-פי הגדרתו בטבלה 'סיכון אשראי לפי ענפי משק' בפרק 'סיכון אשראי' לעיל.
 - (2) הנתונים מבוססים על סיווג לקוחות לענפי משק בבנק. סיווג זה אינו מזהה באופן חד ערכי תחומים ברלוונטיות לעולם המושגים בהקשר סיכון אקלים וסיכון מעבר בפרט. כך, למשל, פעילות חברות בתחום המלט, בתחום הפלדה, בתחום התחבורה החשמלית או בתחום ייצור חשמל על בסיס אנרגיות מתחדשות אינה מזוהה ייעודית בענפי המשק. כתוצאה, הנתונים המוצגים מגלמים הטייה מסוימת כלפי מעלה.
 - (3) מפת החום הינה בסיס לזיהוי פשוט ומהיר יחסית של מוקדי סיכון. עם זאת, מפת הסיכון, והנתונים המובאים לעיל, אינם מבטאים הערכת סיכון לגבי לווים או השקעות ספציפיים - זו יכולה להיות גבוהה או נמוכה מההערכה ברמה הענפית וזאת בתלות בצעדי ההתאמה הספציפיים של כל לווה או השקעה. הבנק אינו צופה כי הסיכון במוקדי החשיפה לסיכון מעבר מוגבר יתממש בטווח המייד באופן מהותי ואינו סבור כי התממשות הסיכון, ככל שתתרחש, תתרחש בבת אחת על פני הענפים.
 - (4) שרשרת הערך של סקטור הדלקים הפוסיליים (פחם, נפט וגז טבעי): ענפי המשק הפקת נפט גולמי וגז טבעי (לרבות הקמת תשתיות), כריית פחם והפקתו (חשיפה זניחה), תעשיית דלק ומוצרי נפט גולמי מזוקק, ומכירה קמעונאית של דלק.
 - (5) ענף המשק אספקת חשמל, גז, קיטור ומיזוג אוויר (לרבות הקמת תשתיות), בניטרול מימון בתחום אנרגיות מתחדשות.
 - (6) ענפי המשק הובלה יבשתית, הובלה אווירית, הובלה ימית, מכירה, אחזקה ותיקון של כלי רכב, ליסינג תפעולי והשכרת כלי תחבורה, ולענף שירותי אוטובוסים, מוניות, רכבות ורכבלים.
- (6) ענפי המשק תעשיית כימיקלים ומוצרים כימיים, תעשיית מוצרי גומי ופלסטיק, תעשיית מתכות בסיסיות, סוגים אחרים של כרייה וחציבה.

- ב-2023 ביצע הבנק התנסות ראשונית בנייתו תרחיש סיכון אקלים פיזי אקוטי אודות חשיפה לאירוע הצפות קיצוני של בטוחות תיק האשראי לדיור ותיק האשראי העסקי המובטח בנדל"ן ובניתוח השפעת תרחיש NGFS אודות סיכון מעבר Net-zero Orderly-I Net-zero Disorderly על הפסדי תיק האשראי העסקי וזאת על בסיס הנחות, מגבלות וקירובים שונים. תוצאות הניתוחים הראשוניים הראו חשיפה נמוכה באופן יחסי.
- במסגרת מערך ניהול ההמשכיות העסקית בבנק, בהתייחס לסיכונים אקלים פיזיים, הבנק כולל במסגרת תרחיש הייחוס שלו התייחסות והיערכות למגז אוויר קיצוני בהיבט הצפות ושריפות מתוך הערכה, כי לאירועים אלו תיתכן השפעה מהותית על תפקוד הבנק בעיקר באזורים ירושלים, גוש דן ובמישור החוף.
- באוקטובר 2023 הבנק פרסם לראשונה דוח אקלים, המפרט את הדרכים שבהן הבנק מנהל את היערכות שלו אל מול שינויי האקלים, לאור הסיכונים וההזדמנויות הנגזרים מהם. הדוח נכתב בהתאם לדרישות תקן הדיווח TCFD, בנוסף, הדוח כולל את תוצאות המדידה של טביעת הרגל הפחמנית של פעילות האשראי העסקי של הבנק לשנים 2021-2022, בהתאם לתקן ה-PCAF, המתודולוגיה החשבונאית המובילה כיום בעולם למדידה ודיווח של עצימות פליטות גזי חממה במגזר הפיננסי.
- ניהול סיכונים האקלים מהווה נדבך משמעותי באסטרטגיית ESG של הבנק לתמיכה במעבר לכלכלה דלת פחמן. הבנק הגדיר יעדים ל-2030 בהיבטים של קידום סביבה ירוקה והתמודדות עם שינויי האקלים. למדדי ESG עיקריים ויעדים לשנת 2030, גם בתחום הסביבה והאקלים, ראה [פרק מדדי ESG עיקריים - סביבה, חברה וממשל לעיל](#).

3.13. סיכון מודל

סיכון המודל הינו סיכון להשלכות שליליות העשויות לבוא לידי ביטוי בהפסד כספי או השפעות לא פיננסיות (קבלת החלטות עסקיות ו/או אסטרטגיות שגויות, פגיעה במוניטין של הבנק ועוד), כתוצאה מהחלטות המתקבלות מתוצרי מודלים שגויים או שימוש לא הולם בתוצרי המודל. מקורות הסיכון הם ליקויים אפשריים באיכות נתוני קלט, מתודולוגיית פיתוח, יישום טכנולוגי ושימוש עסקי. בחודש יוני 2023 פרסם הפיקוח על הבנקים טיוטת הוראת ניהול בנקאי תקין בנושא ניהול סיכונים מודל המסדירה את ההיבטים העיקריים בניהול אפקטיבי של סיכונים מודל. הבנק בוחן את השלכות ההוראה, ויערוך התאמה למסגרת הנוכחית בהתאם להוראה. סיכון המודל בקבוצה מנוהל על-ידי יחידת ניהול סיכון, יחידה ייעודית ובלתי-תלויה, המהווה מעגל בקרה שני לסיכון זה. מדיניות הקבוצה לסיכון מודל, פיתוח ותיקוף מודלים אושרה בהנהלת הבנק ובדירקטוריון. מדיניות הקבוצה מגדירה עקרונות לניהול סיכון מודל. ניהול סיכון המודל כולל תיקוף בלתי תלוי, מעקב אחר פעולות להפחתת הסיכון המבוצעות ביחידות השונות, הגדרת בעלי תפקידים, הגדרת תיאבון סיכון ואמידת הסיכון המצרפי. בהתאם להנחיית בנק ישראל משנת 2011, כל מודל בשימוש בבנק נדרש בתיקוף בלתי תלוי. לאור העלייה באי-הוודאות בעקבות מלחמת חרבות ברזל וכתוצאה משינויים בגורמים מאקרו-כלכליים כגון שינויי הריבית בשנתיים האחרונות, הסיכון הפוטנציאלי משימוש במודלים עלה ביחס לשגרה. לפיכך, לצורך זהויה החולשות ושיכוך הסיכון במודלים הוגבר הניטור אחר סיכון המודל במודלים הרלוונטיים. נכון לסוף שנת 2023, לא קיימים מודלים שבעקבות המלחמה הבנק נדרש לעדכן את דירוג סיכון המודל עבורם, שיש צורך לתקנם או מודלים אשר דורשים השבתה. התפתחות עולם הבנקאות בשימוש בנתונים ומודלים והביסוס הגובר במודלים כחלק מתכניות העבודה של הבנק, עתיד לתרום לעלייה של סיכון המודל וכן מציב אתגרים בתחום ניהול סיכון המודל ובפיתוח מודלים חדשים. הטיפול באתגרים אלו מתבטא בתכנית העבודה של הקבוצה.

3.14. חומרת גורמי הסיכון

בהתאם להוראת בנק ישראל, ביצע הבנק מיפוי של גורמי הסיכון העיקריים אליהם חשופה הקבוצה. בטבלה להלן מפורטים גורמי הסיכון והערכות ההנהלה לגבי חומרת הסיכון של כל אחד מהם. חומרת גורמי הסיכון נבחנת על בסיס ניתוח כמותי של תרחישים והערכות של מידת ההשפעה על הרווחיות ו/או על ההון ועל בסיס הערכה איכותנית, ומביאה בחשבון את נתוני ההון ורווחיות הבנק למועד הדוח והצפויה בשנים הקרובות. המתודולוגיה והספים הכמותיים הרלוונטיים לסיווג מידת החומרה עודכנו החל מדוחות אלה. הגדרות דרגות החומרה של גורמי הסיכון כוללות חמש דרגות חומרה לכל גורם סיכון, נמוכה, נמוכה-בינונית, בינונית, בינונית-גבוהה וגבוהה. כדי לכמת את השפעת גורמי הסיכון על הרווח ועל יחס ההון של הבנק, נבחנו, עבור מרבית הסיכונים, תרחישי קיצון מערכתיים ותרחישי גורם סיכון בודד וההשפעה החמורה ביותר מבין התרחישים משמשת בסיס לקביעת רמת השפעת גורם הסיכון בשילוב עם הערכה איכותית. כל גורם סיכון המופיע בטבלה שלהלן נבדק כאשר הוא עומד בפני עצמו, ומתוך הנחה של אי-תלות בין גורם סיכון אחד לגורמי סיכון נוספים המופיעים בטבלה. יחד עם זאת, בגורמי סיכון "מצב המשק בעולם" ו"מצב המשק בישראל" המופיעים בטבלה, נבחנו תרחישים מערכתיים האומדים את ההשפעה על הרווח ויחס ההון כתוצאה משילוב של מספר גורמי סיכון. נדגיש כי תרחישי הסיכון מדמים מצב של התממשות נזקים בלתי צפויים מעבר לרמה הצפויה של אירועי נזק במהלך העסקים הרגיל של הקבוצה. אי הודאות ששררה במשק בעקבות תהליכים כלכליים ואחרים התגברה משמעותית עם פרוץ מלחמת חרבות ברזל, כאשר קיימת אי ודאות רבה לגבי התפתחות הלחימה, היקפה ומשכה. לכן, קיימת אי ודאות רבה ביחס למידת השפעת המלחמה על תחומי המשק השונים, לקוחות הבנק והבנק עצמו. זאת כאשר גם לתמיכה הממשלתית, אשר היקפה לא ידוע בשלב זה, השפעות כלכליות אפשריות.

טבלה 33-3: טבלת חומרת גורמי הסיכון

גורם הסיכון	השפעת הסיכון
סיכונים פיננסיים	
1.	סיכון אשראי (לרבות סיכון צד נגדי)*
1.1	מזה: סיכון בגין איכות הלווים ו/או ביטחונות*
1.2	מזה: סיכון בגין ריכוזיות ענפית/חשיפה לאשראי בענפי בינוי ונדל"ן*
1.3	מזה: סיכון בגין ריכוזיות לווים/קבוצת לווים
2.	סיכון שוק
2.1	מזה: סיכון ריבית
2.2	מזה: סיכון אינפלציה/סיכון שער חליפין
3.	סיכון מחירי מניות ומרווחי אשראי
4.	סיכון נזילות
סיכונים תפעוליים ומשפטיים	
5.	סיכון תפעולי
5.1	מזה: סיכון סייבר
5.2	מזה: סיכון IT
6.	סיכון משפטי
סיכונים אחרים	
7.	סיכון מוניטין
8.	סיכון אסטרטגיה ותחרות
9.	סיכון רגולציה וחקיקה
10.	סיכון כלכלי - מצב המשק בישראל**
11.	סיכון כלכלי - מצב המשק בעולם
12.	סיכון ציזית
13.	סיכון מודל

* רמת סיכון אשראי ובכללה רמת הסיכון בגין איכות הלווים ו/או ביטחונות ורמת הסיכון בגין ריכוזיות ענפית/חשיפה לאשראי בענפי בינוי ונדל"ן עלו לרמת סיכון בינונית-גבוהה ברבעון השלישי של 2023, בשל ההשפעות הצפויות של מלחמת חרבות ברזל, בנוסף להרעה במצב הכלכלי שנצפתה ברבעונים קודמים בהשפעת עליית הריבית. לאור המשך הלחימה והשפעתה על הכלכלה הבנק מותיר את הסיכון ברמה זו. לפירוט נוסף ראה [פרק השלכות מלחמת חרבות ברזל ופרק סיכון אשראי](#) לעיל.

** הסיכון הועלה ברבעון השני של שנת 2023 נוכח פוטנציאל ההשפעה המצרפית של התפתחויות במשק ובכלכלה, התחזיות להאטה בכלכלה העולמית, והשלכות התקדמות מהלכי החקיקה בתחום המשפטי בהעדר הסכמה רחבה על דירוג האשראי של המדינה. זאת, בשילוב עם שינויים רגולטוריים מוצעים, בפרט בתחום הבנקאי. מלחמת חרבות ברזל הביאה להפחתתם של סיכונים אלו אך גם להרעה במצב הכלכלי, גרעון פיסקאלי גבוה, פינוי אוכלוסייה שבוצע עם תחילת המלחמה וגיוס מילואים שיימשך בהיקף מסוים לאורך זמן כאשר בשלב זה לא ניתן להעריך את המשכות המלחמה והתפתחויותיה, התמשכותה והיקפה העתידי של התמיכה הממשלתית והשפעת המלחמה על הכלכלה הישראלית, על לקוחות הבנק ועל הבנק עצמו. בהתאם, הבנק הותיר ברבעון השלישי וברבעון הרביעי של שנת 2023 את ההערכה ברמה של בינונית-גבוהה. לפרטים נוספים ראה [גם פרק סיכונים מובילים ומתפתחים ופרק השלכות מלחמת חרבות ברזל](#) לעיל.

4. מדיניות ואומדנים חשובנאיים קריטיים, בקרות ונהלים

4.1. מדיניות ואומדנים חשובנאיים קריטיים

הדוחות הכספיים של הבנק ערוכים על-פי עקרונות וכללי חשבונאות שעיקרם מפורט בביאור 1 בדוחות הכספיים השנתיים ליום 31 בדצמבר 2023. ביישום כללי החשבונאות, משתמשת הנהלת הבנק בהנחות, בהערכות ובאומדנים שונים, המשפיעים על הסכומים המדווחים של נכסים והתחייבויות (לרבות התחייבויות תלויות) ועל התוצאות המדווחות של הבנק. יתכן, שאופן התממשותם בעתיד של ההערכות והאומדנים כאמור, יהיה שונה מכפי שהוערך בעת עריכת הדוחות הכספיים.

חלק מההערכות והאומדנים כאמור, כרוכים במידה רבה של אי ודאות, והם עלולים להיות מושפעים משינויים אפשריים בעתיד. אומדנים והערכות מסוג זה, שהשינויים בהם עשויים להשפיע באופן מהותי על התוצאות הכספיות המוצגות בדוחות הכספיים, נחשבים על-ידי הבנק, כאומדנים והערכות בנושאים "קריטיים". הנהלת הבנק בדעה, כי האומדנים וההערכות שיושמו בעת עריכת הדוחות הכספיים הינם נאותים, ונעשו על-פי מיטב ידיעתה ושיקול דעתה המקצועי.

להלן פירוט האומדנים והערכות שנחשבים על-ידי הבנק כקריטיים:

הפרשה להפסדי אשראי

החל מיום 1 בינואר 2022, הבנק מיישם את כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא הפסדי אשראי צפויים (ASC 326). בעקבות יישום כללים אלה הפרשה להפסדי אשראי מחושבת לפי ההפסד הצפוי לאורך חיי האשראי. בנוסף לכך, באומדן הפרשה להפסדי אשראי נעשה שימוש משמעותי במידע צופה פני עתיד שמשקף תחזיות סבירות ונתמכות לגבי אירועים כלכליים עתידיים. לצורך קביעת נאותות הסיווג וההפרשה קיימים בבנק תהליכי עבודה מוסדרים והחלטות מתקבלות בהתאם לסמכויות שאושרו.

הפרשה להפסדי אשראי מחושבת עבור הלוואות וחיפוט אשראי חוץ-מאזניות וכן בגין אגרות-חוב מוחזקות לפדיון ונכסים פיננסיים אחרים הנמדדים לפי עלות מופחתת.

ככלל, חישוב הפרשה להפסדי האשראי הצפויים מוערך על בסיס קבוצתי כאשר הנכסים הינם בעלי מאפייני סיכון דומים. מאפיינים אלה כוללים ברמת הלקוח והעסקה, בין היתר: (1) דירוגי אשראי, פנימיים או חיצוניים; (2) היקף וסוגי הביטחונות המוקצים לעסקה; (3) משך חיי האשראי; (4) סוג הנכס הפיננסי. עבור אשראי לדיור מובא בחשבון גם משך הזמן ממועד הקמת העסקה.

הבנק אומד את הפסדי האשראי הצפויים בהתאם לשיטה מתקדמת המבוססת על אומדן כלכלי של תוחלת ההפסד הצפויה לאורך חיי האשראי (Life Time Expected Loss) באמצעות אומדן של רכיבי הפסד האשראי: ההסתברות לכשל (PD) וההפסד בהינתן כשל (LGD) ויתרת האשראי, המביאה בחשבון פירעונות וניצולים עתידיים של מסגרות חוץ-מאזניות (EAD), כולל התאמות מאקרו כלכליות והתאמות בגין גורמים איכותיים.

נתוני השיטה מבוססים בעיקרם על מידע פנימי הקיים בבנק, במקרים בהם קיימות מגבלות של מידע שולבו הערכות מומחה. ההתאמות המאקרו כלכליות מבוססות על תחזיות הבנק בקשר לפרמטרים מאקרו כלכליים, לרבות: שיעורי אבטלה, מדד המחירים לצרכן, מדד מחירי הדיור, תוצר לאומי גולמי, צריכה פרטית ושכר ממוצע במשק. בנוסף בוצעו התאמות מאקרו כלכליות בשל השלכות המלחמה. לפרטים נוספים ראה [פרק סיכון אשראי לעיל](#).

ההתאמות למודל בגין גורמים איכותיים מתייחסות, בין השאר, למאפיינים פוליטיים וסביבתיים, צמיחה מהירה באשראי, מדיניות ונהלי מתן האשראי של הבנק, לרבות שינויים באסטרטגיית מתן האשראי, תהליכי חיתום וגורמים נוספים.

מדי רבעון מבוצע תהליך איתור של לקוחות בעלי פוטנציאל לבעייתיות לפי קריטריונים מוגדרים וכן נבחנים פרטנית כל הלוואים הכלולים ברשימת הפיקוח ו/או עם סיווג בעייתי.

כאשר הבנק זיהה כי אין לנכס פיננסי מאפייני סיכון משותפים שדומים למאפייני הסיכון של נכסים פיננסיים אחרים, הבנק מעריך את ההפרשה להפסדי אשראי עבור נכסים אלו על בסיס פרטני. נכסים פיננסיים אלו כוללים בעיקר אשראי מסחרי לא צובר שיתרתו החוזית מעל 1 מיליון ש"ח. הפרשה הפרטנית להפסדי אשראי נעשית בהתבסס על הערכת הנהלה לגבי ההפסדים הגלומים בתיק האשראי, לרבות חבויות בסעיפים חוץ-מאזניים. בתהליך ההערכה נסמכת הנהלה על מספר רב של שיקולים ואומדנים.

הבחינה הפרטנית מתייחסת למצבו העסקי של הלווה, לתזרימי המזומנים מפעילותו העסקית של הלווה, לערך ומועד המימוש הצפוי של הביטחונות הקיימים, לערך ומועד מימוש של ערבויות מצדדים שלישיים וכדומה. בהתאם לבחינה זו מבוצעת הערכה לגבי הסכום הניתן לגבייה ובהתאם נקבעים הסיווג המתאים של החוב וההפרשה הפרטנית להפסדי אשראי, אשר מהווה את ההפרש בין סכום האשראי שניתן ללווה לבין הסכום הניתן לגבייה ממנו, מהווה בריבית החוב המקורית, או השווי ההוגן נטו של הביטחונות העומדים כנגד החוב, בכל מועד דיווח.

בנוסף, הבנק נדרש להעריך את היקף החוב אותו לא ניתן לגבות במאמצי גביה ארוכי טווח (המוגדרים ברוב המקרים כתקופה העולה על שנתיים) ולבצע מחיקה חשבונאית בגינו.

חלק מן הנתונים שבבסיס הבחינה הפרטנית, מבוססים על אומדנים ועל הערכות, ונסמכים על משתנים כלכליים אשר אינם בשליטת הבנק כגון, מצב כלכלי בשוק הישראלי ובשוקי העולם, שוקי פעילות של חברות ומוצריהן, שערי ריבית ומצב שוק ההון, מחירי נדל"ן ונכסים אחרים וביקושים בענף בארץ ובעולם ועוד. בקביעת הסכום הניתן לגבייה נלקחים מרווחי ביטחון שתכליתם לתת מענה למצבי אי ודאות באשר ליכולת פירעון האשראי ושווי הביטחונות. עם זאת, מכיוון שמדובר במשתנים כלכליים ואחרים, אין ודאות כי הסכומים שיתקבלו בפועל יהיו זהים לאומדן שנקבע.

בהקשר זה יצוין כי הבנק מיישם את הוראת מקור החזר ראשוני של בנק ישראל לפיה קביעת הסיווג המתאים לחוב, עד לקרות כשל או כשההסתברות לכשל נעשתה צפויה ברמה גבוהה, מתבססת על החוזק הצפוי של מקור החזר ראשוני לחוב (מקור החזר תזרימי שוטף, יציב, מופרד ובשליטת החייב), וזאת למרות התמיכה של מקורות החזר שניים ושלישוניים.

מדירות שווי הוגן

חלק מהמכשירים הפיננסיים בהם פועל הבנק, ובהם אגרות-חוב בתיק הזמין למכירה, ניירות הערך בתיק למסחר, מניות שאינן למסחר לגביהן קיים שווי הוגן זמין ומכשירים פיננסיים נגזרים, נמדדים בדוחות הכספיים על-פי שווי הוגן. שווי הוגן של מכשיר פיננסי מוגדר כמחיר שהיה מתקבל במכירת נכס או המחיר שהיה משולם בהעברת התחייבות בעסקה רגילה בין משתתפים בשוק במועד המדידה; כלומר, בעסקה שאינה מכירה כפויה או מכירה במהלך פירוק. לצורך הערכת השווי ההוגן נעשה שימוש מירבי בנתונים נצפים. נתונים נצפים מייצגים מידע הזמין בשוק ומתקבל ממקורות בלתי תלויים. במקרים בהם אין נתונים נצפים לצורך מדידת השווי ההוגן, נעשה שימוש בנתונים לא נצפים, נתונים אלה משקפים את ההנחות של הבנק והם כוללים מודלים אשר לוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי (סיכון שוק, סיכון אשראי וכיוצא בזה). סוגים אלו של נתונים יוצרים מדרג שווי הוגן כמפורט להלן:

- נתוני רמה 1: מחירים מצוטטים (לא מותאמים) בשווקים פעילים לנכסים או להתחייבויות זהים.
 - נתוני רמה 2: נתונים נצפים עבור נכס או התחייבות, במישרין או בעקיפין, שאינם מחירים מצוטטים הנכללים ברמה 1.
 - נתוני רמה 3: נתונים לא נצפים עבור נכס או התחייבות.
- היררכיה זו דורשת שימוש בנתוני שוק נצפים, כאשר מידע זה קיים. כאשר הנתונים המשמשים למדידת שווי הוגן מסווגים לרמות שונות במדרג השווי ההוגן, הבנק מסווג את מדידת השווי ההוגן בכללותה לרמה הנמוכה ביותר של הנתון שהוא משמעותי למדידה בכללותה. בקביעת ערכי השווי ההוגן הבנק מפעיל שיקול דעת מקצועי נאות. לצורך כך, הבנק גיבש תכנית לפיה יוגדר תהליך מובנה ומוסדר לקביעת שווי הוגן, במסגרתו פועלים ארבעה גורמים בלתי תלויים:
- הגורם העסקי - הגורם אשר אחראי לניהול המכשיר הפיננסי.
 - הגורם המתקף - הגורם שאחראי על תיקוף המודלים לחישוב השווי ההוגן ועל תיקוף הנתונים וההנחות שמשמשות לצורך החישוב.
 - הגורם המבקר - הגורם שאחראי על ביצוע בקורות שוטפות על תהליך קביעת השווי ההוגן.
 - הגורם המפקח - הגורם שאחראי על פיקוח אחר יישום תהליך קביעת השווי ההוגן ברמה נאותה.

כמו-כן, הבנק הגדיר מגבלה על-פיה הוא לא יתקשר בסוג חדש של מכשיר פיננסי בסכום מהותי, וכן לא יגדיל סוג קיים, אם לא קיים לגביו הליך מובנה לקביעת השווי ההוגן ברמה סבירה של ביטחון (להלן: "המכשירים החורגים"). בנוסף, נקבע כי במקרים בהם היקף המכשירים החורגים הגיע ל-75% מהמגבלה שנקבעה, הדבר יובא לידיעת הדירקטוריון וצוות ההנהלה לניהול סיכונים אשר יגבש תכנית לצמצום היקף המכשירים החורגים. השווי ההוגן של אגרות-חוב הנסחרות בחו"ל, מבוסס על ציטוטי מחירים של ספקי מחירים בינלאומיים, אשר הינם בלתי תלויים בתאגידים ובממשלות המנפיקים. ספקים אלה הינם חברות בינלאומיות מובילות, אשר מספקות שירותי ציטוט ושיערוך למוסדות פיננסיים מובילים בעולם. בהתאם ל-ASC 820-10 (FAS 157) בדבר מדירות שווי הוגן, נדרש הבנק לשקף את סיכון האשראי ואת הסיכון לאי ביצוע (nonperformance risk) בהערכת השווי ההוגן של חוב, לרבות מכשירים נגזרים, אשר נמדדים בשווי הוגן. סיכון אי ביצוע כולל את סיכון האשראי של הבנק, ושל הצד הנגדי בעסקה. לפרטים נוספים ראה [ביאור 32](#) בדוחות הכספיים.

התחייבויות לזכויות עובדים

חלק מההפרשות בגין התחייבויות הבנק בקשר עם יחסי עובד-מעביד מבוססות, בין היתר, על חישוב אקטוארי. הפרשות אלו כוללות, התחייבויות פנסיוניות לתשלומים לעובדים שפרשו לפני גיל הפרישה החוקי, וכן התחייבויות פנסיוניות לתשלומים לעובדים פעילים שצפוי שיפרשו בתנאי פרישה מועדפים לפני גיל הפרישה הקבוע בחוק והתחייבות בגין פיצויי פיטורין. בנוסף, נכללות התחייבות לזמן ארוך במהלך תקופת העסקה כדוגמת מענק יובל, והטבות לעובדים בעת פרישה ולאחר פרישה.

סכום ההתחייבויות, המחושבות על בסיס אומדנים אקטואריים בבנק, ליום 31 בדצמבר 2023 הגיע לסך של כ-4,374 מיליון ש"ח. ההתחייבויות מהוונות בשיעור היוון ריאלי של 2.06% לשנה, על בסיס תשואת אגרות-חוב ממשלתיות בישראל צמודות למדד בתוספת מרווח השווה להפרש בין שיעורי התשואה לפדיון, לפי תקופות פירעון, על אגרות-חוב קונצרניות בדירוג AA ומעלה בארצות-הברית, לבין שיעורי התשואה לפדיון, לאותן תקופות לפירעון, על אגרות-חוב של ממשלת ארצות-הברית למועד הדיווח, כפי שנקבע על-ידי הפיקוח על הבנקים.

חישובים אקטואריים מתבססים ברובם על הנחות ואומדנים, המתבססים על הערכות ההנהלה והחלטותיה, ניסיון עבר וסטטיסטיקות שונות כגון לוחות תמותה, שיעורי עזיבת עובדים ושיעור שינוי ריאלי בשכר על פני זמן וכדומה. אומדנים והנחות אלו נסקרים באופן שוטף. שינוי במאפיינים האקטואריים השונים יביא לתוצאות שונות מאלה שמתקבלות כיום. כך לדוגמה, גידול של 1% בשיעור ההיוון יגרום להקטנת ההתחייבויות בסך של כ-324 מיליון ש"ח וקטון של 1% בשיעור ההיוון יגרום להגדלת ההתחייבויות האמורות בסך של כ-381 מיליון ש"ח. כמו-כן, גידול של 1% באומדן לשיעור עליית השכר השנתי יגרום להגדלת ההתחייבויות האמורות בסך של כ-242 מיליון ש"ח וקטון של 1% באומדן לשיעור עליית השכר השנתי יגרום להקטנת ההתחייבויות האמורות בסך של כ-208 מיליון ש"ח. גידול של 1% באומדן השנתי לשיעור העזיבה לפרישה מוקדמת יגרום להגדלת ההתחייבויות האמורות בסך של כ-201 מיליון ש"ח וקטון של 1% באומדן השנתי לשיעור העזיבה לפרישה מוקדמת יגרום להקטנת ההתחייבויות האמורות בסך של כ-196 מיליון ש"ח.

הערכת האקטואר עבור התקופה המסתיימת ביום 31 בדצמבר 2023 בגין ההתחייבות לזכויות עובדים מצרפת לדוחות אלה.

התחייבויות תלויות והליכים משפטיים

קבוצת הבנק הינה צד להליכים משפטיים שנקטו נגדה לקוחותיה, לקוחותיה בעבר וצדדים שלישיים שונים שראו את עצמם נפגעים או ניזוקים מפעילותה. הנהלת הבנק כללה בדוחות הכספיים הפרשות נאותות לכיסוי נזקים צפויים, וזאת בהתבסס על חוות דעת משפטיות. ברוב ההליכים המשפטיים, מתקבלות חוות דעת מיועצים משפטיים חיצוניים לקבוצת הבנק, שנבדקות על-ידי היועצים המשפטיים המועסקים בבנק. הערכות אלה של יועצים משפטיים מתבססות על מיטב שיפוטם, בהתחשב בשלב שבו מצויים ההליכים, וכן על הניסיון המשפטי שנצבר בנושאים השונים בארץ ובעולם.

עריכת אומדנים לגבי הפרשות בהליכים משפטיים, כרוכה ברמה גבוהה מאוד של שיקול דעת וזאת בהשוואה לסוגי הפרשות אחרים. כאשר ההליכים הם בשלבים ראשוניים, הקביעה האם קיימת בכלל מחויבות לבנק, יצירת טווחי אומדנים וקביעת הסתברויות לכך שהבנק יאלץ לשאת בעלויות בגין אותה מחויבות, כרוכים באי ודאות משמעותית, וכאשר מדובר בעניין שבו לא מתנהל במועד הדיווח הליך שיפוט (לרבות טענות או אימונים בהגשת תביעה משפטית) אי הוודאות גדלה עוד יותר.

עם התקדמות ההליך, הנהלת הבנק ויועציה המשפטיים מעריכים מדי רבעון האם נדרש לכלול או לעדכן הפרשות בגין ההליך, תוך עדכון האומדן שבוצע בתקופת הדיווח הקודמת. ככל שמתקדם ההליך, דיוק האומדנים גדל, אולם סכום ההפרשה עדיין רגיש לשינויים בהנחות. לקבוצת הבנק עשויה להיות קיימת חשיפה גם לאימונים בתביעות שטרם הוגשו. בהערכת הסיכון ביחס לחשיפות אלה נסמכת קבוצת הבנק על הערכות של הנהלה והגורמים המטפלים בחשיפה, תוך הבאה בחשבון של מהותיות וקונקרטיים האיום, וסיכוי להצלחתה של תביעה (אם תוגש) ותוצאותיה האפשריות.

ברוב המקרים קיים טווח רחב של תוצאות לכל הליך משפטי. בנוסף יש להביא בחשבון, כי בתחום המשפטי אין אפשרות במרבית המקרים לקיים הערכה "ודאית" או "קרובה לוודאית", וזאת לא רק בשלבים הראשונים של חיי התובענה או ההליך האחר, אלא עד וסמוך לקבלת פסק-הדין, או סיומו של ההליך האחר. ולפיכך, תוצאות ההליך עלולות להיות שונות, לעיתים אף באופן מהותי, מההערכה שנקבעה לגבי.

הבנק ויועציו המשפטיים עומדים בפני קשיים גדולים עוד יותר מהרגיל, בהערכת תוצאות הדיון המשפטי בתובענות ייצוגיות, וביתר שאת בשלב שבו בית המשפט טרם החליט האם לקבל את הבקשה להכיר בתובענה כתובענה ייצוגית, או לדחותה.

בהתחשב באמור לעיל, ובהתחשב בסכומים המהותיים הנקובים בתובענות ייצוגיות, ובאי הוודאות המשמעותית הכרוכה ביכולת האמידה, התקדמות בדיון בהליך כזה עלולה, מעת לעת, להשפיע באופן מהותי לרעה על תוצאות קבוצת הבנק בתקופת דיווח רבעונית או שנתית כלשהי בה התברר ההליך. ההכרה בהכנסה בגין נכס תלוי מתבצעת במועד בו ההכנסה מומשה (realized) או ברת מימוש (realizable). לצורך קביעה זו הבנק מביא בחשבון את מכלול העובדות והנסיבות, לרבות חוות דעת משפטיות ככל שרלוונטי.

ירידת-ערך ניירות-ערך

ירידת-ערך והפרשה להפסדי אשראי בגין אגרות-חוב זמינות למכירה

מדי תקופת דיווח הנהלת הבנק בוחנת האם נדרש להכיר בירידת-ערך או הפסד אשראי בגין אגרות-חוב זמינות למכירה לגביהן השווי ההוגן נמוך יותר מהעלות המופחתת (נמצאות בפוזיציית הפסד).

1. נדרש להכיר בירידת-ערך של אגרות-חוב זמינות למכירה כאשר בכוונת הבנק למכור אותן או כאשר צפוי שהבנק ידרש למכור אותן לפני השבת ערכן. במקרה זה תופחת העלות המופחתת לשווי ההוגן.

2. נדרש להכיר בהפסד אשראי כאשר השווי ההוגן של אגרות-חוב זמינות למכירה נמוך מהעלות המופחתת, וירידת הערך מקורה בהפסד אשראי. לצורך הבחינה האם קיים הפסד אשראי בגין אגרות-חוב הבנק מבצע בחינה איכותית האם קיימים אינדיקטורים לכך שקיים הפסד אשראי, בין השאר: דירוג המנפיק, שיעור ירידת הערך מתחת לעלות המופחתת והרעה במצבו העסקי של המנפיק. ככל שתוצאת הבחינה האיכותית היא שקיים הפסד אשראי, מחושבת הפרשה להפסדי אשראי באמצעות היוון תזרימי המזומנים הצפויים מאגרות-החוב. יודגש כי בכל מקרה לא תוכר הפרשה להפסדי אשראי שגבוהה מפער בין העלות המופחתת לשווי ההוגן.

שיעור שווי הוגן וירידת-ערך מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין

מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, נמדדות לפי עלות בניכוי ירידת-ערך, אם קיימת, בתוספת או בניכוי שינויים במחירים נצפים בעסקות רגילות בהשקעות דומות או זהות של אותו מנפיק. רווחים או הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשינויים במחירים נצפים כאמור, נזקפים לדוח רווח והפסד. בהמשך לאמור לעיל, הבנק מבצע בכל תקופת דיווח בחינה האם בוצעו עסקות רלוונטיות עבור מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, אשר נדרש לעדכן בגינן את הערך בספרים של המניות שמחזיק הבנק. ככל שרלוונטי, שווי של ההשקעה במניות אלו מעודכן בהתאם לכללי החשבונאות. כמו-כן, בכל תקופת דיווח מבצע הבנק הערכה איכותית המביאה בחשבון אינדיקטורים לירידת-ערך על מנת להעריך האם חלה ירידת-ערך של ההשקעה במניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין. אם לפי הערכה זו חלה ירידת-ערך של ההשקעה במניות, הבנק מעריך את השווי ההוגן של ההשקעה במניות לצורך קביעת סכום ההפסד מירידת-ערך.

4.2. בקורות ונהלים

בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים, יחתמו מנכ"ל הבנק והחשבונאי הראשי, כל אחד בנפרד, על הצהרה על אחריותם לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי, לרבות הערכת האפקטיביות של בקורות אלו, בהתאם להוראות סעיפים 302 ו-404 לחוק הידוע בשם "חוק Sarbanes Oxley" שנחקק בארצות-הברית. ההוראות של שני הסעיפים בחוק הנ"ל שולבו בהוראות הדיווח לציבור.

הוראת סעיף 302 בדבר קיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי מקוימת בבנק בתדירות רבעונית, והוראת סעיף 404 בדבר הבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי מקוימת עבור סוף כל שנה, כנדרש בהוראות.

במסגרת היישום של הוראת סעיף 404, ביצע הבנק, בסיוע חברת ייעוץ ששכר, מיפוי ותיעוד של כל תהליכי הבקרה המהותיים בהתבסס על הוראות ה-SEC (רשות ניירות-ערך בארצות-הברית) ועל-פי המתודולוגיות המקובלות, תוך התבססות על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על-ידי ה-COSO 2013 Committee of Sponsoring Organization of the Treadway Commission. כמו-כן, הבנק ביצע, על-פי הדרישות, בחינה של אפקטיביות נהלי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי באמצעות בדיקה בפועל של אפקטיביות הבקורות העיקריות. הבנק ביצע עבור שנת 2023 כמדי שנה, על-פי המתודולוגיות המקובלות ובסיוע חברת ייעוץ, עדכון לתיעוד של תהליכי הבקרה המהותיים, וכן בחינת אפקטיביות של נהלי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי, באמצעות בדיקה מחודשת של הבקורות העיקריות עבור השנה השוטפת.

הערכת בקורות ונהלים לגבי הגילוי

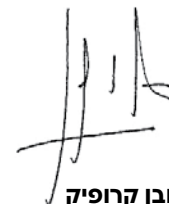
הנהלת הבנק, בשיתוף עם מנכ"ל הבנק והחשבונאי הראשי, העריכו ליום 31 בדצמבר 2023 את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק. על בסיס הערכה זו הסיקו, כי לתום תקופה זו הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק הם אפקטיביים כדי לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהבנק נדרש לגלות בדוח הכספי בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

שינויים בבקרה הפנימית

במהלך הרבעון שהסתיים ביום 31 בדצמבר 2023 לא אירע שינוי מהותי בבקרה הפנימית על הדיווח הכספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי.

דב קוטלר
המנהל הכללי

ראובן קרופיק
יו"ר הדירקטוריון

תל-אביב, 6 במרץ 2024

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2023

5. דוח הדירקטוריון והנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

הדירקטוריון והנהלה של בנק הפועלים בע"מ ("להלן, "הבנק") אחראים להקמה ולקיום של בקרה פנימית נאותה על דיווח כספי (כהגדרתה בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון"). מערכת הבקרה הפנימית של הבנק תוכננה כדי לספק מידה סבירה של ביטחון לדירקטוריון ולהנהלה של הבנק לגבי הכנה והצגה נאותה של דוחות כספיים המפורסמים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. ללא תלות בטיב רמת התכנון שלהן, לכל מערכות הבקרה הפנימית יש מגבלות מובנות. לפיכך גם אם נקבע כי מערכות אלו הינן אפקטיביות הן יכולות לספק מידה סבירה של ביטחון בלבד בהתייחס לעריכה ולהצגה של דוח כספי.

הנהלה בפיקוח הדירקטוריון מקיימת מערכת בקורות מקיפה המיועדת להבטיח כי עסקות מבוצעות בהתאם להרשאות הנהלה, הנכסים מוגנים והרישומים החשבונאיים מהימנים. בנוסף, הנהלה בפיקוח הדירקטוריון נוקטת צעדים כדי להבטיח שערוצי המידע והתקשורת אפקטיביים ומנטרים ביצוע, לרבות ביצוע ניהול בקרה פנימית.

הנהלת הבנק בפיקוח הדירקטוריון העריכה את אפקטיביות הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2023, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במודל הבקרה הפנימית של Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO 2013). בהתבסס על הערכה זו, הנהלה מאמינה כי ליום 31 בדצמבר 2023, הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי הינה אפקטיבית.

האפקטיביות של הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2023 בוקרה על-ידי רואי החשבון המבקרים של הבנק, זיו האפט רואי חשבון וסומך חייקין רואי חשבון, כפי שצוין בדוח שלהם, בעמוד מספר 107, אשר בו נכללה חוות דעת בלתי מסויגת בדבר האפקטיביות של הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2023.

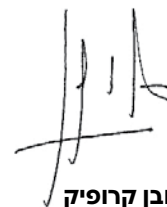
גיא כליף

חבר הנהלה, חשבונאי ראשי

דב קוטלר

המנהל הכללי

ראובן קרופיק

יו"ר הדירקטוריון

תל-אביב, 6 במרץ 2024

הצהרות בקרה פנימית על דיווח כספי

ליום 31 בדצמבר 2023

הצהרת המנכ"ל

אני, דב קוטלר, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של בנק הפועלים בע"מ (להלן: "הבנק") לשנת 2023 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי (כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון") וכן:
 - א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על-ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן
5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואי החשבון המבקרים, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על-פי כל דין.

דב קוטלר
המנהל הכללי

תל-אביב, 6 במרץ 2024

הצהרות בקרה פנימית על דיווח כספי

ליום 31 בדצמבר 2023

הצהרת החשבונאי הראשי

אני, גיא כליף, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של בנק הפועלים בע"מ (להלן: "הבנק") לשנת 2023 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי (כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון") וכן:
 - א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על-ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן
5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואי החשבון המבקרים, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על-פי כל דין.

גיא כליף

חבר הנהלה, חשבונאי ראשי

תל-אביב, 6 במרץ 2024

בנק הפועלים

דוחות כספיים

20
23

תוכן העניינים

151	ביאור 17 נכסים אחרים	108	דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק הפועלים בע"מ
152	ביאור 18 פיקדונות הציבור	110	דוח רווח והפסד מאוחד
153	ביאור 19 פיקדונות מבנקים	111	דוח מאוחד על הרווח הכולל
154	ביאור 20 אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים	112	מאזן מאוחד
155	ביאור 21 התחייבויות אחרות	113	דוח על השינויים בהון
155	ביאור 22 זכויות עובדים	114	דוח מאוחד על תזרימי מזומנים
165	ביאור 23 עסקות תשלום מבוסס מניות	116	ביאורים לדוחות הכספיים
165	ביאור 24 הון, הלימות הון, מינוף ונזילות	116	ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית
171	ביאור 25 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות	128	ביאור 2 הכנסות והוצאות ריבית
179	ביאור 26 שיעבודים והגבלות אחרות	129	ביאור 3 הכנסות מימון שאינן מריבית
	ביאור 27 פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון	130	ביאור 4 עמלות לפי מגזרים בגישת ההנהלה
181	ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים	131	ביאור 5 הכנסות אחרות
187	ביאור 28 מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה	132	ביאור 6 משכורות והוצאות נלוות
213	ביאור 29 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי	132	ביאור 7 הוצאות אחרות
219	ביאור 30 נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה	133	ביאור 8 הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)
236	ביאור 31 נכסים והתחייבויות לפי מטבע ולפי תקופה לפירעון	137	ביאור 9 רווח למניה רגילה
238	ביאור 32 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים	138	ביאור 10 רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר
242	ביאור 33 בעלי עניין וצדדים קשורים	139	ביאור 11 מזומנים ופיקדונות בבנקים
251	ביאור 34 תמצית דוחות של הבנק	140	ביאור 12 ניירות-ערך
257	ביאור 35 השלכות מלחמת חרבות ברזל	144	ביאור 13 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי
261		146	ביאור 14 אשראי לממשלות
		146	ביאור 15 השקעות בחברות מוחזקות ופרטים על חברות אלה
		148	ביאור 16 בניינים וציוד

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק הפועלים בע"מ בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

ביקרנו את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של בנק הפועלים בע"מ וחברות בנות (להלן ביחד: "הבנק") ליום 31 בדצמבר 2023, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על-ידי ה-Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO). הדירקטוריון והנהלה של הבנק אחראים לקיום בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי, ולהערכתם את האפקטיביות של בקרה פנימית על דיווח כספי, הנכללת בדוח הדירקטוריון והנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי המצורף. אחריותנו היא לחוות דעה על בקרה פנימית על דיווח כספי של הבנק בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ה-PCAOB (Public Company Accounting Oversight Board) בארצות-הברית בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על-ידי לשכת רואי חשבון בישראל. על-פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון אם קיימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי. ביקורתנו כללה השגת הבנה לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי, הערכת הסיכון שקיימת חולשה מהותית, וכן בחינה והערכה של אפקטיביות התכנון והתפעול של בקרה פנימית בהתבסס על הסיכון שהוערך. ביקורתנו כללה גם ביצוע נהלים אחרים כאלה שחשבנו כנחוצים בהתאם לנסיבות. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

בקרה פנימית על דיווח כספי של בנק הינה תהליך המיועד לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי המהימנות של דיווח כספי וההכנה של דוחות כספיים למטרות חיצוניות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. בקרה פנימית על דיווח כספי של בנק כוללת את אותם מדיניות ונהלים אשר: (1) מתייחסים לניהול רשומות אשר, בפירוט סביר, משקפות במדויק ובאופן נאות את העסקות וההעברות של נכסי הבנק (לרבות הוצאתם מרשותו); (2) מספקים מידה סבירה של ביטחון שעסקות נרשמות כנדרש כדי לאפשר הכנת דוחות כספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, ושקבלת כספים והוצאת כספים של הבנק נעשים רק בהתאם להרשאות הדירקטוריון והנהלה של הבנק, ו-(3) מספקים מידה סבירה של ביטחון לגבי מניעה או גילוי במועד של רכישה, שימוש או העברה (לרבות הוצאה מרשות) בלתי מורשים של נכסי הבנק, שיכולה להיות להם השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

בשל מגבלותיה המובנות, בקרה פנימית על דיווח כספי עשויה שלא למנוע או לגלות הצגה מוטעית. כמו-כן, הסקת מסקנות לגבי העתיד על בסיס הערכת אפקטיביות נוכחית כלשהי חשופה לסיכון שבקורות תהפוכנה לבלתי מתאימות בגלל שינויים בנסיבות או שמידת הקיום של המדיניות או הנהלים תשתנה לרעה.

לדעתנו, הבנק קיים, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2023, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על-ידי COSO 2013.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל ותקני ביקורת מסוימים שיישומם בביקורת של תאגידים בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, את הדוחות הכספיים המאוחדים של הבנק לימים 31 בדצמבר 2023 ו-2022 ולכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023, והדוח שלנו, מיום 6 במרץ 2024 כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אותם דוחות כספיים, וכן הפניית תשומת לב בדבר חשיפה לתובענות ייצוגיות שהוגשו כנגד קבוצת הבנק.

זיו האפט
רואי חשבון

סומך חייקין
רואי חשבון

תל-אביב, 6 במרץ 2024

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק הפועלים בע"מ

ביקרנו את המאזנים המאוחדים המצורפים של בנק הפועלים בע"מ (להלן: הבנק): לימים 31 בדצמבר 2023 ו-2022, ואת דוחות רווח והפסד, הדוחות על הרווח הכולל, הדוחות על השינויים בהון והדוחות על תזרימי המזומנים המאוחדים לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023. דוחות כספיים אלה הינם באחריות הדירקטוריון והנהלה של הבנק. אחריותנו היא לחוות דעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג-1973 ותקני ביקורת מסוימים שיישומם בביקורת של תאגידי בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. על-פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מדגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונואות שישומו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על-ידי הדירקטוריון והנהלה של הבנק, וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, בהתבסס על ביקורתנו הדוחות הכספיים הנ"ל משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי של הבנק וחברות מאוחדות שלו לימים 31 בדצמבר 2023 ו-2022 ואת תוצאות הפעולות, השינויים בהון ותזרימי המזומנים של הבנק וחברות מאוחדות שלו לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023 בהתאם לכללי חשבונואות מקובלים בישראל (Israeli GAAP). כמו-כן, לדעתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל ערוכים בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

מבלי לסייג את חוות דעתנו הנ"ל, אנו מפנים את תשומת הלב לאמור בביאור 25.ד.ב) בדבר חשיפות לתובענות ייצוגיות שהוגשו כנגד קבוצת הבנק.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ה-Public Company Accounting Oversight Board (PCAOB) בארצות-הברית בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על-ידי לשכת רואי חשבון בישראל, את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הבנק ליום 31 בדצמבר 2023, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על-ידי Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO 2013) והדוח שלנו מיום 6 במרץ 2024 כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הבנק.

ענייני מפתח בביקורת

ענייני מפתח בביקורת המפורטים להלן הם העניינים אשר תוקשרו, או שנדרש היה לתקשרם, לדירקטוריון הבנק ואשר, לפי שיקול דעתנו המקצועי, היו משמעותיים ביותר בביקורת הדוחות הכספיים המאוחדים לתקופה השוטפת. עניינים אלה כוללים, בין היתר, כל עניין אשר: (1) מתייחס או עשוי להתייחס, לסעיפים או לגילויים מהותיים בדוחות הכספיים וכן (2) שיקול דעתנו לגבי היה מאתגר, סובייקטיבי או מורכב במיוחד. לעניינים אלה ניתן מענה במסגרת ביקורתנו וגיבוש חוות דעתנו על הדוחות הכספיים המאוחדים בכללותם. התקשור של עניינים אלה להלן אינו משנה את חוות דעתנו על הדוחות הכספיים המאוחדים בכללותם ואין אנו נותנים באמצעות חוות דעת נפרדת על עניינים אלה או על הסעיפים או הגילויים שאליהם הם מתייחסים.

הפרשה להפסדי אשראי

מדוע העניין נקבע כעניין מפתח בביקורת

בהתאם למתואר בביאורים 1, 13 ו-29 בדוחות הכספיים המאוחדים, ההפרשה להפסדי אשראי של הבנק בגין אשראי לציבור מאזני וחוץ-מאזני בדוחות המאוחדים של הבנק מסתכמת לסך של 8.0 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2023 וכוללת הפרשה על בסיס פרטני והפרשה על בסיס קבוצתי בגין סיכון האשראי לציבור.

בתהליך אמידת ההפרשה להפסדי אשראי, הבנק מעריך את ההפסד הצפוי בתיק האשראי. תהליך הערכת ההפסד, מתבסס על אומדנים משמעותיים הכרוכים באי ודאות ועל הערכות סובייקטיביות הן בשלב קביעת הסיווג הנדרש לחובות והן בשלב מדידת ההפרשה להפסדי אשראי. החל מיום 1 בינואר 2022 מיישם הבנק את כללי חשבונואות המקובלים בארצות-הברית בנושא הפסדי אשראי צפויים CECL - (ASC 326). בחישוב ההפרשה על בסיס קבוצתי, אומדן ההפסדים הצפויים לאורך חיי האשראי (Life Time) נערך בהתאם למתודולוגיה ומודלים מבוססי דירוג סיכון (כגון הסתברות לשל והפסד בהינתן כשל) במסגרתם נאמד סכום ההפסד הצפוי במקרה של התממשות כשל. המודלים מתבססים, בין היתר, על נתונים היסטוריים והתאמות נוספות לצורך חיזוי הפסדי האשראי הצפויים.

סיווג חבות הלקוח כחוב תקין או כחוב בעייתי משפיע גם הוא על גובה ההפרשה להפסדי אשראי. בנוסף, הבנק כולל הפרשה להפסדי אשראי המחושבת על בסיס פרטני בגין חובות מסוימים על-פי מדיניותו בהתבסס על הערכות לצפי הגבייה מאותו לווה. האומדנים העיקריים המשמשים בסיס לחישוב ההפרשה להפסדי אשראי:

- קביעת האומדנים במודלים, ובהם המתודולוגיה, ההנחות והנתונים, וקביעת ההתאמות הנוספות, כרוכה בשיקול דעת משמעותי בבחירתם ובנייתם.
- בעת זיהוי וסיווג החובות, מופעל שיקול דעת לצורך איתור החובות הבעייתיים על-פי קריטריונים מוגדרים אשר עשויים להעיד על הפיכתו של חוב לבעייתי, אומדן הפגיעה האפשרית או הקיימת במקור החזר הראשוני של הלווה (קרי מקור החזר תזרימי שוטף, יציב ובשליטת הלווה), קיומו של תזרים מזומנים צפוי של הלווה לפירעון החוב במלואו ובמועדו, וכן הערכת נתונים פיננסיים אחרים של הלווה שיכולים להצביע על סממנים לקיומן של חולשות או חולשות פוטנציאליות של הלווה. סיווגו של חוב כבעייתי ישפיע, כאמור, על גובה ההפרשה בגינו.
- בחישוב ההפרשה על בסיס פרטני מופעל שיקול דעת בקביעת גובה הסכום הניתן לגבייה, קרי קביעת תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים לשירות החוב מפעילותו העסקית של הלווה ו/או שווי ערך מימוש ביטחונות וערבויות.

זיהינו את האומדנים האמורים המשמשים בסיס לחישוב ההפרשה להפסדי אשראי, כעניין מפתח בביקורת. לשינוי באומדנים או בהערכות אלו, עשויה להיות השפעה משמעותית על ההפרשה להפסדי אשראי המוצגת בדוחות הכספיים של הבנק. ביקורת על ההפרשה להפסדי אשראי דורשת שיקול דעת של המבקר וכן ידע וניסיון על מנת לבחון את סבירות השימוש במודלים, התחשיבים וההתאמות ששימשו את ההנהלה בקביעת נאותות סיווג החובות ואומדן ההפרשה להפסדי אשראי.

המענה שניתן לעניין המפתח בביקורת

להלן הנהלים העיקריים שביצענו בקשר לעניין מפתח זה במסגרת ביקורתנו: בחנו את תהליכי העבודה לחישוב ההפרשה להפסדי אשראי ואת אפקטיביות התכנון והתפעול של בקרות על דיווח כספי הקשורות לקביעת אומדן ההפרשה, לרבות בקרות בנושאים הבאים:

- בחינת נאותות המתודולוגיה ששימשה לקביעת ההפרשה להפסדי אשראי;
- בחינת נאותות הנתונים הבסיסיים ששימשו לחישוב ההפרשה להפסדי אשראי;
- איתור חובות בעלי מאפיינים פוטנציאליים של חובות בעייתיים, על-פי קריטריונים שהוגדרו על-ידי הבנק;
- סיווג החובות בהתאם לנהלי הבנק;
- ניתוח סבירות ההפרשה להפסדי אשראי הנמדדת על בסיס קבוצתי.

ביצענו נהלים מבססים לבחינת ההפרשה להפסדי אשראי על בסיס מצגים שקיבלנו. נהלים אלו כללו, בין היתר:

- בחינת המתודולוגיה לקביעת ההפרשה והתאמתה לכללי החשבונאות שחלים על הבנק;
- בדיקה מדגמית של חישובים שערך הבנק לקביעת נאותות השימוש במודלים השונים;
- בדיקת נאותות הסיווג וההפרשה עבור מדגם חובות;
- בחינת סבירות נאותות ההפרשה להפסדי אשראי.

סומך חייקין

רואי חשבון

מכהנים כרואי החשבון המבקרים של הבנק משנת 1998

זיו האפט

רואי חשבון

משרד האפט את האפט אשר התמזג למשרד זיו האפט בשנת 2000 החל לכהן כרואי החשבון המבקרים של הבנק משנת 1921

תל-אביב, 6 במרץ 2024

במיליוני ש"ח

דוח רווח והפסד מאוחד
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023

2021	2022	2023	ביאור	
11,684	19,220	32,971	2	הכנסות ריבית
(1,917)	(5,753)	(16,886)	2	הוצאות ריבית
9,767	13,467	16,085		הכנסות ריבית, נטו
(1,220)	(34)	1,879	13	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
10,987	13,501	14,206		הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
הכנסות שאינן מריבית				
1,081	581	1,267	3	הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית
3,355	3,705	3,892	4	עמלות
189	167	138	5	הכנסות אחרות
4,625	4,453	5,297		סך-כל ההכנסות שאינן מריבית
הוצאות תפעוליות ואחרות				
4,333	4,387	4,492	6	משכורות והוצאות נלוות
1,333	1,441	1,529		אחזקה ופחת בניינים וציוד
2,137	2,144	2,210	7	הוצאות אחרות
7,803	7,972	8,231		סך-כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
7,809	9,982	11,272		רווח לפני מסים
2,958	3,548	3,930	8	הפרשה למסים על הרווח
4,851	6,434	7,342		רווח לאחר מסים
49	99	18	15(ב)	חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר מסים
רווח (הפסד) נקי				
4,900	6,533	7,360		לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
14	(1)	-		הפסד (רווח) המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
4,914	6,532	7,360		המיוחס לבעלי מניות הבנק
רווח למניה רגילה בשקלים חדשים				
רווח בסיסי				
3.68	4.89	5.50		רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
רווח מדולל				
3.68	4.89	5.50		רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

גיא כליף
חבר הנהלה,
חשבונאי ראשי

דב קוטלר
המנהל הכללי

ראובן קרופיק
יו"ר הדירקטוריון

תל-אביב, 6 במרץ 2024

במיליוני ש"ח

דוח מאוחד על הרווח הכולל
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023

2021	2022	2023	ביאור
4,900	6,533	7,360	רווח נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
14	(1)	-	הפסד (רווח) נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
4,914	6,532	7,360	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
			רווח (הפסד) כולל אחר, לפני מסים: 10
(575)	(2,947)	1,291	התאמות נטו, בגין אגרות-חוב זמינות למכירה לפי שווי הוגן
(314)	738	194	התאמות של התחייבויות בגין הטבות לעובדים*
(889)	(2,209)	1,485	רווח (הפסד) כולל אחר, לפני מסים
300	733	(499)	השפעת המס המתייחס
(589)	(1,476)	986	רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה, לאחר מסים
-	2	-	בניכוי הפסד (רווח) כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(589)	(1,474)	986	רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק, לאחר מסים
4,311	5,057	8,346	הרווח (ההפסד) הכולל לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
14	1	-	ההפסד (הרווח) הכולל המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
4,325	5,058	8,346	הרווח הכולל המיוחס לבעלי מניות הבנק

* בעיקר משקף התאמות בגין אומדנים אקטואריים לסוף התקופה והפחתה של סכומים שנרשמו בעבר ברווח כולל אחר.

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

31 בדצמבר		ביאור	
2022	2023		
נכסים			
133,424	107,730	11	מזומנים ופיקדונות בבנקים
107,400	127,122	12	ניירות-ערך ⁽¹⁾⁽²⁾
898	4,723		ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
394,262	414,375		אשראי לציבור
(5,535)	(6,994)		הפרשה להפסדי אשראי
388,727	407,381	29,13	אשראי לציבור, נטו
2,157	3,175	14	אשראי לממשלות
1,198	1,527	15	השקעות בחברות כלולות
3,522	3,672	16	בניינים וציוד
21,832	25,229	27	נכסים בגין מכשירים נגזרים
6,195	5,971	17	נכסים אחרים ⁽¹⁾
665,353	686,530		סך-כל הנכסים
התחייבויות והון			
532,588	554,595	18	פיקדונות הציבור
8,696	9,085	19	פיקדונות מבנקים
3,262	2,436		פיקדונות הממשלה
13,877	6,279		ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
26,866	21,800	20	אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
19,043	24,240	27	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
14,518	15,665	21	התחייבויות אחרות (מזה: 956; 935 בהתאמה, הפרשה להפסדי אשראי בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים) ⁽¹⁾
618,850	634,100		סך-כל ההתחייבויות
46,502	52,430	24	הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק
1	-		זכויות שאינן מקנות שליטה
46,503	52,430		סך-כל ההון
665,353	686,530		סך-כל ההתחייבויות וההון

(1) לגבי סכומים הנמדדים בשווי הוגן, ראה [ביאור 32.ב.](#)
(2) לפרטים בדבר ניירות-ערך ששועבדו למלווים ראה [ביאור 26.](#)

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

במיליוני ש"ח

דוח על השינויים בהון

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023

סך-הכלל הון	זכויות שאינן מקנות שליטה	סך-הכלל הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק	עודפים	רווח כולל אחר מצטבר	סך הון וקרנות הון	קרנות הון מהטבה בשל עסקות תשלום מבוסס מניות	הון מניות ופרמיה*	
39,899	26	39,873	32,682	(1,009)	8,200	17	8,183	יתרה ליום 1 בינואר 2021
4,900	(14)	4,914	4,914	-	-	-	-	רווח (הפסד) נקי לשנה
(1,479)	-	(1,479)	(1,479)	-	-	-	-	דיבידנד
התאמות ושינויים הנובעים מ:								
16	-	16	-	-	16	16	-	הטבה בשל עסקות תשלום מבוסס מניות
-	-	-	-	-	-	(17)	17	מימוש תגמול הוני למניות
(589)	-	(589)	-	(589)	-	-	-	רווח (הפסד) כולל אחר, נטו לאחר השפעת המס
42,747	12	42,735	36,117	(1,598)	8,216	16	8,200	יתרה ליום 31 בדצמבר 2021
(364)	-	(364)	(364)	-	-	-	-	התאמה ליתרת הפתיחה, נטו ממס, בשל השפעת היישום לראשונה של CECL ⁽¹⁾
42,383	12	42,371	35,753	(1,598)	8,216	16	8,200	יתרת פתיחה מתואמת ליום 1 בינואר 2022
6,533	1	6,532	6,532	-	-	-	-	רווח נקי לשנה
(939)	-	(939)	(939)	-	-	-	-	דיבידנד
התאמות ושינויים הנובעים מ:								
12	-	12	-	-	12	12	-	הטבה בשל עסקות תשלום מבוסס מניות
-	-	-	-	-	-	(12)	12	מימוש תגמול הוני למניות
(1,476)	(2)	(1,474)	-	(1,474)	-	-	-	רווח (הפסד) כולל אחר, נטו לאחר השפעת המס
(10)	(10)	-	-	-	-	-	-	ירידה בזכויות שאינן מקנות שליטה כתוצאה מעלייה בשיעור החזקה בחברה בת
46,503	1	46,502	41,346	(3,072)	8,228	16	8,212	יתרה ליום 31 בדצמבר 2022
7,360	-	7,360	7,360	-	-	-	-	רווח (הפסד) נקי בתקופה
(2,432)	(1)	(2,431)	(2,431)	-	-	-	-	דיבידנד
התאמות ושינויים הנובעים מ:								
13	-	13	-	-	13	13	-	הטבה בשל עסקות תשלום מבוסס מניות
-	-	-	-	-	-	(13)	13	מימוש תגמול הוני למניות
(1)	(1)	-	-	-	-	-	-	שינוי נטו
986	-	986	-	986	-	-	-	רווח (הפסד) כולל אחר, נטו לאחר השפעת המס
52,430	-	52,430	46,275	(2,086)	8,241	16	8,225	יתרה ליום 31 בדצמבר 2023

* בניכוי 109,893 יתרת מניות באוצר (31.12.2022); בניכוי 540,105 יתרת מניות באוצר; 31.12.2021: בניכוי 924,138 יתרת מניות באוצר).
 (1) השפעה מצטברת בגין היישום לראשונה של כללי החשבונאות בארצות-הברית בנושא מכשירים פיננסיים - הפסדי אשראי (ASU 2016-13).

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

במיליוני ש"ח

דוח מאוחד על תזרימי מזומנים
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023

2021	2022	2023	
			תזרימי מזומנים מפעילות (לפעילות) שוטפת
4,900	6,533	7,360	רווח נקי לשנה
			התאמות הדרושות כדי להציג את תזרימי המזומנים מפעילות שוטפת
(49)	(99)	(18)	חלקו של הבנק בהפסדים (ברוחים) של חברות כלולות
602	716	802	פחת על בניינים וציוד (לרבות ירידת-ערך)
(1,220)	(34)	1,879	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
(256)	128	594	הפסד (רווח) ממכירת ומירידת-ערך של אגרות-חוב זמינות למכירה
54	9	(25)	הפסד (רווח) שמומש ושטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן של אגרות-חוב למסחר
(566)	166	(313)	הפסד (רווח) שמומש ושטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן של מניות שאינן למסחר
(13)	(17)	-	התאמה לשווי הוגן של השקעה בחברה מוחזקת
(92)	(46)	(71)	רווח ממימוש בניינים וציוד
16	12	13	שינוי בהטבה בשל עסקות תשלום מבוסס מניות*
(11)	(26)	70	שינוי בהתחייבויות, נטו, בגין זכויות עובדים
684	(71)	(511)	מסים נדחים, נטו
-	6	-	הפסד (רווח) ממכירות תיקי אשראי
34	67	30	דיבידנדים שהתקבלו מחברות כלולות
588	(1,429)	-	התאמות בגין הפרשי שער
732	(5,133)	(4,414)	הפרשי צבירה שנכללו בפעולות השקעה ומימון
			שינוי נטו בנכסים שוטפים
1,906	(8,848)	(3,397)	נכסים בגין מכשירים נגזרים
1,854	3,726	(9,058)	ניירות-ערך למסחר
214	(1,047)	472	נכסים אחרים
			שינוי נטו בהתחייבויות שוטפות
(2,454)	4,693	5,197	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
(1,745)	826	953	התחייבויות אחרות*
5,178	132	(437)	מזומנים, נטו, מפעילות (לפעילות) שוטפת

* סווג מחדש.

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

במיליוני ש"ח

דוח מאוחד על תזרימי מזומנים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023 (המשך)

2021	2022	2023	
			תזרימי מזומנים מפעילות (לפעילות) השקעה
122	(5)	90	פיקדונות בבנקים
(46,428)	(32,424)	(17,835)	אשראי לציבור ⁽¹⁾
225	(172)	(1,024)	אשראי לממשלות
(885)	355	(3,825)	ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
(190)	(5,863)	(5,314)	רכישת אגרות-חוב מוחזקות לפדיון
115	-	183	תמורה מפדיון אגרות-חוב מוחזקות לפדיון
(33,226)	(65,350)	(66,959)	רכישת אגרות-חוב זמינות למכירה ומניות שאינן למסחר
29,859	25,550	44,362	תמורה ממכירת אגרות-חוב זמינות למכירה ומניות שאינן למסחר
6,039	10,417	23,773	תמורה מפדיון אגרות-חוב זמינות למכירה
(472)	(1,132)	(315)	רכישת תיקי אשראי
-	1,606	942	תמורה ממכירת תיקי אשראי
(282)	(327)	(341)	השקעה בחברות כלולות
-	16	-	תמורה מממוש השקעה בחברות כלולות
(886)	(700)	(970)	רכישת בניינים וציוד
140	63	86	תמורה מממוש בניינים וציוד
(45,869)	(67,966)	(27,147)	מזומנים, נטו, מפעילות (לפעילות) השקעה

			תזרימי מזומנים מפעילות (לפעילות) מימון
5,010	(2,905)	390	פיקדונות מבנקים
83,084	690	17,918	פיקדונות מהציבור
(9)	2,510	(826)	פיקדונות מהממשלה
3,420	10,451	(7,598)	ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
8,123	6,568	384	הנפקת אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
(6,174)	(5,813)	(5,873)	פדיון אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
(1,479)	(939)	(2,431)	דיבידנד ששולם לבעלי-מניות הבנק
-	-	(1)	דיבידנד לבעלי זכויות המיעוט
-	(16)	-	רכישת זכויות המיעוט בחברה בת
91,975	10,546	1,963	מזומנים, נטו, מפעילות (לפעילות) מימון
51,284	(57,288)	(25,621)	גידול (קיטון) במזומנים
137,898	188,594	132,735	יתרת מזומנים לתחילת השנה
(588)	1,429	-	השפעת תנועות בשער החליפין על יתרות מזומנים
188,594	132,735	107,114	יתרת מזומנים לסוף השנה

			ריבית ומסים ששולמו ו/או התקבלו ודיבידנדים שהתקבלו
10,108	15,190	26,253	ריבית שהתקבלה
(1,708)	(4,001)	(14,483)	ריבית ששולמה
33	43	56	דיבידנדים שהתקבלו
(1,608)	(2,293)	(3,814)	מסים על הכנסה ששולמו
4	261	291	מסים על הכנסה שהתקבלו

(1) כולל פעילות שוטפת של רכישת ניכיון חייבים.

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית

א. כללי

בנק הפועלים בע"מ (להלן: "הבנק") הינו תאגיד מאוגד בישראל. הבנק נוהג לפרסם את הדוחות הכספיים השנתיים על בסיס מאוחד בלבד וזאת באישור הפיקוח על הבנקים. בביאור 34 מוצגת תמצית הדוחות הכספיים של הבנק סולו, הכלולת מאזן, דוח רווח והפסד ודוח על תזרימי המזומנים. הדוחות הכספיים אושרו לפרסום על-ידי דירקטוריון הבנק ביום 6 במרץ 2024.

ב. הגדרות

בדוחות כספיים אלה:

- כללי חשבונאות מקובלים בבנקים בארצות-הברית - כללי החשבונאות שבנקים אמריקאים שנסחרים בארצות-הברית נדרשים ליישם בהתאם להיררכיה שנקבעה ב-ASC 105-10 לקודיפיקציה (FAS 168), המוסד לתקינה חשבונאית בארצות-הברית ובהתאם להנחיות ועמדות של רשות ניירות-ערך האמריקאית ורשויות הפיקוח על הבנקים בארצות-הברית.
- הקבוצה - הבנק והחברות המאוחדות שלו.
- חברות מאוחדות/חברות בנות - חברות שדוחותיהן מאוחדים באופן מלא, במישרין או בעקיפין, עם דוחות הבנק.
- חברות כלולות - חברות אשר נמדדות על בסיס שיטת השווי המאזני.
- חברות מוחזקות - חברות מאוחדות וחברות כלולות בקבוצה.
- שלוחות בחו"ל - נציגויות, סניפים או חברות בנות של הבנק מחוץ לישראל.
- מדד - מדד המחירים לצרכן כפי שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה בישראל.
- יתרת חוב רשומה - מוגדרת כיתרת החוב, לאחר ניכוי מחיקות חשבונאיות, אך לפני ניכוי הפרשה להפסדי אשראי בגין אותו חוב.
- שווי הוגן - המחיר אשר היה מתקבל ממכירת נכס או היה משולם לצורך העברת התחייבות בעסקה רגילה בין משתתפים בשוק במועד המדידה.

ג. בסיס עריכת הדוחות הכספיים

1. עקרונות הדיווח

הדוחות הכספיים המאוחדים של הבנק ערוכים בהתאם להוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים והנחיותיו. הוראות אילו מבוססות בעיקרן על כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות-הברית.

2. מטבע פעילות ומטבע הצגה

השקל הינו המטבע שמייצג את הסביבה הכלכלית העיקרית בה פועל הבנק ועל כן מהווה מטבע הפעילות של הבנק. הדוחות הכספיים מוצגים בש"ח ומעוגלים למיליון הקרוב, למעט אם צוין אחרת.

3. שימוש באומדנים

בעריכת הדוחות הכספיים בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים והנחיותיו נדרשת הנהלת הבנק להשתמש בשיקול דעת, בהערכות, אומדנים והנחות אשר משפיעים על יישום המדיניות ועל הסכומים של נכסים והתחייבויות, הכנסות והוצאות. יובהר שההוצאות בפועל עלולות להיות שונות מאומדנים אלה. בעת גיבושם של אומדנים חשבונאיים המשמשים בהכנת הדוחות הכספיים של הבנק, נדרשת הנהלת הבנק להניח הנחות באשר לנסיבות ולאירועים הכרוכים באי ודאות משמעותית. בשיקול דעתה בקביעת האומדנים, מתבססת הנהלת הבנק על ניסיון העבר, עובדות שונות, גורמים חיצוניים ועל הנחות סבירות בהתאם לנסיבות המתאימות לכל אומדן. האומדנים וההנחות שבבסיסם נסקרים באופן שוטף. שינויים באומדנים חשבונאיים מוכרים בתקופה שבה תוקנו האומדנים ובכל תקופה עתידית מושפעת.

ד. יישום לראשונה של תקני חשבונאות, עדכוני תקינה חשבונאית והוראות הפיקוח על הבנקים

1. דגשים פיקוחיים בקשר להוראות הדיווח לציבור לנוכח מלחמת חרבות ברזל

ביום 18 באוקטובר 2023 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בנושא "מלחמת חרבות ברזל" - דגשים פיקוחיים לגבי טיפול בחובות ודיווח לציבור". החוזר מתייחס לשינויים שבוצעו בחובות כחלק מהסדרי פירעון חדשים שמוענקים ללקוחות עקב המלחמה. בהתאם לחוזר מצב הפיגור של חובות יקבע לפי התנאים החוזיים של החוב כפי שהם עודכנו בהתאם להסדר הפירעון החדש, בין אם הוא סוכם ספציפית עם הלווה ובין אם הוא נקבע באופן גורף לכל הלווים באזור המושפע. כמו-כן, יש להפעיל שיקול דעת כדי לקבוע האם יש לסווג חובות שעברו הסדרי פירעון כאמור כחובות בעייתיים. ככלל, לא נדרש בשל הסדרי פירעון כאמור לסווג את החובות כחובות שעברו ארגון מחדש של חוב בעייתי.

בהקשר לאמור לעיל, הבנק מפעיל מתווה עבור לקוחותיו אשר כולל בין השאר אפשרות לדחיית תשלומים בהלוואות שניטלו על-ידי לקוחות שעונים לקריטריונים שהוגדרו על-ידי הפיקוח על הבנקים ואף הורחבו ביוזמת הבנק, ויתור על עמלות עו"ש, וכן ויתור על 3 תשלומי קרן וריבית בהלוואות לדיוור ללקוחות שמיקום הנכסים הוא בעוטף עזה (בטווח של עד 7 ק"מ מהגבול).

ההטבות שניתנו ללקוחות נזקפו לרווח והפסד במקביל למימושן על-ידי הלקוחות, השפעת ההטבות חושבה כדלקמן:

- ויתור על תשלומי קרן וריבית - סכומי היתור בגובה הסכומים שהיו אמורים להיות משולמים, הוכר במסגרת הוצאות מימון שאינן מריבית.
- דחיית תשלומי הלוואות ללא ריבית או העמדת הלוואות ללא ריבית או בריבית מופחתת - ההטבה חושבה בהתבסס על היוון תזרימי המזומנים ונוכחה מהכנסות הריבית.
- ויתור על עמלות - סכום היתור נוכח מהכנסות מעמלות.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

2. הפסקת פרסום ריבית הליבור

החל מסוף שנת 2021, הופסק פרסום ריביות הליבור בארבעה מטבעות (אירו, ליש"ט, יין ופר"ש). ריביות הליבור על הדולר האמריקאי התפרסמו עד יוני 2023. ריביות אלו היוו בסיס לצורך חישוב שיעור הריבית החל על מוצרים פיננסיים במטבעות חוץ עיקריים או צמודים למטבעות אלו בריבית משתנה. במסגרת הכוונה לבסס עוגני ריבית חלופיים במטבעות הרלוונטיים, גובשו בעולם, על-ידי גופים כגון ISDA (International Swaps and Derivatives Association) וה-ARRC (Alternative Reference Rate Committee), חלופות לריביות אלו, שפה משפטית חדשה והצעות למנגנוני החלפה. השינוי משפיע על כל תעשיית הבנקאות בעולם ובארץ.

לפי המלצת הוועדות הבינלאומיות נקבעו בחודש מרץ 2021, בהתאם להחלטות ISDA, שיעורי תוספות הריבית לצורך המרת מכשירים פיננסיים שנסמכים על ריביות אלו.

הבנק נערך להחלפת בסיס הריבית במוצרים הפיננסיים שהוא מציע ללקוחות והתאים את המערכות הטכנולוגיות לריביות ולמנגנונים החדשים. מיום 1 בינואר 2022 הוחלפו ריביות הבסיס על מוצרי העו"ש והחח"ד לריביות הבסיס החדשות, והבנק פעל להחלפת ההסכמים המשפטיים מול הלקוחות. בנוסף פעל הבנק להמרת כלל המוצרים (מאזניים וחוף-מאזניים), כחלק מהשינוי בריביות הבסיס.

עד ליום 30 ביוני 2023 הוחלפו בסיסי הריבית למרבית מהמוצרים. במספר מוצרים מצומצם השינוי בוצע בעדכון הריבית הראשון שלאחר תאריך 30 ביוני 2023.

לאמור לא הייתה השפעה מהותית על הדוחות הכספיים של הבנק.

ה. מדיניות חשבונאית שיושמה בעריכת הדוחות הכספיים

1. מטבע-חוץ והצמדה

עסקות במטבע-חוץ

עסקות במטבע-חוץ מתורגמות לפי שער החליפין שבתוקף בתאריכי העסקות. נכסים והתחייבויות כספיים הנקובים במטבע-חוץ במועד הדיווח, מתורגמים לפי שער החליפין שבתוקף לאותו יום.

נכסים והתחייבויות לא-כספיים הנקובים במטבעות חוץ והנמדדים לפי שווי הוגן, מתורגמים למטבע הפעילות לפי שער החליפין שבתוקף ביום בו נקבע השווי הוגן. פריטים לא-כספיים הנקובים במטבע-חוץ והנמדדים לפי עלות היסטורית, מתורגמים לפי שער החליפין שבתוקף למועד העסקה. הפרשי שער הנובעים מתרגום עסקות במטבע-חוץ מוכרים ברווח והפסד.

בהקשר זה נציין כי, על-פי התקן האמריקאי המיושם בבנק, הפרשי שער בגין אגרות-חוב זמינות למכירה יסווגו לקרן ההון. יחד עם זאת, הפיקוח על הבנקים הנחה את הבנקים בישראל להמשיך לטפל בהפרשי שער בגין אגרות-חוב זמינות למכירה לפי הטיפול בהתאם לתקינה הבינלאומית עד ליום 1 בינואר 2025, על פיה, אותם הפרשי שער מסווגים לדוח רווח והפסד.

מדד ושער חליפין

להלן פרטים על מדד המחירים לצרכן ושערי החליפין היציגים של מטבעות עיקריים ושיעורי השינוי בהם:

2022	2023	2021	2022	2023	
השינוי ב-% בשנה		בנקודות			
מדד המחירים לצרכן					
5.3%	3.3%	104.5	110.1	113.7	המדד לחודש נובמבר ("דו"ח")
בש"ח					
שער החליפין ליום 31 בדצמבר					
13.2%	3.1%	3.110	3.519	3.630	שער החליפין של הדולר של ארצות-הברית (בש"ח ל-1 דולר)
6.6%	6.9%	3.520	3.753	4.010	שער החליפין של האירו (בש"ח ל-1 אירו)
ליום 31 בדצמבר					
		0.10%	3.25%	4.75%	שיעור ריבית בנק ישראל

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

2. השקעות בחברות מוחזקות

א. דוחות כספיים מאוחדים וזכויות שאינן מקנות שליטה

חברות בנות הינן ישויות הנשלטות על-ידי הקבוצה. הדוחות הכספיים של חברות בנות נכללים בדוחות הכספיים המאוחדים מיום השגת השליטה ועד ליום הפסקת השליטה.

לפיכך, יתרות ועסקות הדדיות בין ישויות אלה ורווחים או הפסדים בין הישויות שטרם מומשו, בוטלו במלואם.

ב. איבוד שליטה בחברה בת

בעת אובדן שליטה, הבנק גורע את הנכסים וההתחייבויות של החברה הבת, זכויות כלשהן שאינן מקנות שליטה ורכיבים אחרים של הון המיוחסים לחברת הבת לרבות סכומים שהוכרו בעבר ברווח כולל אחר מצטבר.

ההפרש בין התמורה שהתקבלה ושוויה ההוגן של יתרת ההשקעה בחברת הבת לשעבר לבין היתרות שנגרעו מוכר ברווח והפסד.

ג. השקעה בחברות כלולות

חברות כלולות הינן ישויות בהן יש לבנק השפעה מהותית על המדיניות הפיננסית והתפעולית, אך לא הושגה בהן שליטה. קיימת הנחה לפיה החזקה בשיעור של 20% עד 50% במוחזקות מקנה השפעה מהותית.

השקעה בחברות כלולות מטופלת בהתאם לשיטת השווי המאזני ומוכרת לראשונה לפי עלות ההשקעה כולל עלויות עסקה. הדוחות הכספיים כוללים את חלקו של הבנק בהכנסות ובהוצאות, ברווח או הפסד וברווח כולל אחר של ישויות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני.

השקעה בחברה כלולה נבחנת בכללותה לירידת-ערך כאשר אירועים או שינויים בנסיבות המצביעים על כך שהערך בספרים של ההשקעה אינו בר השבה. ירידת-ערך מוכרת כאשר ירידת הערך הינה בעלת אופי אחר מזמני.

3. בסיס ההכרה בהכנסות ובהוצאות

ככלל, הכנסות והוצאות נכללות בדוח רווח והפסד על בסיס צבירה.

הבנק מטפל בהכנסות ובהוצאות הבאות כפי שנקבע בהוראות הפיקוח על הבנקים והנחיותיו:

א. החל ממועד סיווג חוב כלא צובר הבנק מפסיק לצבור בגינו הכנסות ריבית (לרבות הפרשי הצמדה למדד). כמו-כן, במועד סיווג החוב כלא צובר הבנק מבטל את כל הכנסות הריבית שנצברו וטרם נגבו, ואשר הוכרו כהכנסה ברווח והפסד. החוב ממשיך להיות מסווג כחוב שאינו צובר הכנסות ריבית, כל עוד לא בוטל לגביו הסיווג כאמור. לעניין החזרה של חוב לא צובר למצב של חוב צובר, ראה [סעיף ה\(4\)](#) להלן.

ריבית שנצברה על חובות בעייתיים שסווגו כחובות לא צוברים מוכרת כהכנסה על בסיס מזומן כאשר לא קיים ספק לגבי גביית היתרה הרשומה הנותרת של חוב לא צובר. במצבים אלה סכום שנגבה על חשבון הריבית שיוכר כהכנסת ריבית, מוגבל לסכום שהיה נצבר בתקופת הדיווח על היתרה הרשומה הנותרת של החוב לפי שיעור הריבית החוזי. הכנסות ריבית על בסיס מזומן מסווגות בדוח רווח והפסד כהכנסות ריבית בסעיף הרלוונטי. כאשר קיים ספק לגבי גביית היתרה הרשומה הנותרת, כל התשלומים שנגבו משמשים להקטנת קרן ההלוואה עד להסרת הספק.

ב. עמלות אשר חויבו ביצירת אשראי, למעט בגין הלוואות לתקופה של עד שלושה חודשים, אינן מוכרות באופן מיידי כהכנסה בדוח רווח והפסד, אלא נדחות ומוכרות לאורך חיי ההלוואה כהתאמת התשואה. הכנסות מעמלות כאמור נזקפות לפי שיטת הריבית האפקטיבית ומדווחות כחלק מהכנסות ריבית.

ג. עמלות הקצאת אשראי מטופלות בהתאם לסבירות המימוש של המחויבות למתן האשראי. במידה שהסבירות קלושה, העמלה מוכרת על בסיס קו ישר לאורך תקופת המחויבות. אחרת, יש לדחות את ההכרה בהכנסה מעמלות אלה עד למועד מימוש המחויבות או עד למועד פקיעתה, לפי המוקדם. אם המחויבות מומשה, אזי העמלות מוכרות בדרך של התאמת התשואה לאורך חיי ההלוואה כאמור לעיל. אם המחויבות פקעה מבלי שמומשה, העמלות מוכרות במועד הפקיעה ומדווחות במסגרת הכנסות מעמלות. לעניין זה, הבנק מניח כי הסבירות למימוש ההתחייבות אינה קלושה.

ד. במקרים של מימון מחדש או ארגון מחדש של חובות שאינם בעייתיים, יש לבחון האם השינוי בתנאי ההלוואה הינו מהותי או לא. במקרים שהשינוי הינו מהותי (אינו מינורי), כל העמלות שטרם הופחתו וכן עמלות פירעון מוקדם שנגבו מהלקוח בגין שינוי בתנאי אשראי מוכרות ברווח והפסד. אחרת, העמלות הנ"ל נכללות כחלק מההשקעה נטו בהלוואה החדשה ומוכרות כהתאמת תשואה כאמור לעיל. לעניין זה, הבנק מניח כי השינויים בתנאי החוב אינם מהותיים (הינם מינוריים).

ה. עמלות פירעון מוקדם מוכרות מידית במסגרת הכנסות ריבית.

ו. הכנסות מעמלות בגין מתן שירותים (כגון: מפעילות בניירות-ערך ומכשירים נגזרים, מכרטיסי אשראי, ניהול חשבון, הפרשי המרה ופעילות סחר חוץ) מוכרות ברווח והפסד כאשר לבנק נצמחת זכאות לקבלתן. עמלות מסוימות כגון עמלות בגין ערבויות ועמלות מסוימות בגין ליווי פרויקטים מוכרות באופן יחסי על פני תקופת העסקה.

ז. ניירות-ערך - ראה [סעיף ה\(5\)](#) להלן.

ח. מכשירים פיננסיים נגזרים - ראה [סעיף ה\(6\)](#) להלן.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

4. חובות לא צוברים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי

זיהוי וסיווג חובות לא צוברים

הבנק קבע נהלים לזיהוי אשראי בעייתי ולסיווג חובות לצורך אבחנה בין חובות בסיווג בעייתי לרבות חובות לא צוברים לבין חובות תקינים. בהתאם לנהלים אלו, הבנק מסווג את כל החובות הבעייתיים שלו ואת פריטי האשראי החוץ-מאזני בסיווגים: השגחה מיוחדת, נחות או לא צובר. חוב מסווג כחוב לא צובר כאשר בהתבסס על מידע ואירועים עדכניים צפוי (expected) שהבנק לא יוכל לגבות את כל הסכומים המגיעים לו לפי התנאים החוזיים של החוב. חובות (לרבות אגרות-חוב) נמצאים בפיגור כאשר הקרן או הריבית בגינם לא שולמו לאחר שהגיע המועד לפירעונם. בנוסף, חשבונות חח"ד או עו"ש מדווחים כחובות בפיגור של 30 ימים או יותר, כאשר החשבון נותר ברציפות בחריגה ממסגרת האשראי המאושרת למשך 30 ימים או יותר או אם בתוך מסגרת האשראי לא נזקפו לזכות אותו חשבון סכומים עד לכדי כיסוי החוב תוך תקופה של 180 ימים. לצורך סיווג וטיפול באשראי בעייתי הבנק מבחין בין:

אשראי מסחרי בגין חוב שיתרתו החוזית מעל 1 מיליון ש"ח

קבלת החלטה בדבר סיווג החוב וההפרשה הנדרשת מבוססת, בין היתר, על מצב הפיגור של החוב, הערכת מצבו הפיננסי וכושר הפירעון של הלווה, הערכת מקור החזר הראשוני של החוב, קיום ומצב הביטחונות, מצבם הפיננסי של ערבים, אם קיימים, ומחויבותם לתמוך בחוב ויכולת הלווה להשיג מימון מצד ג'.

בכל מקרה, חוב מסחרי כאמור, מסווג כחוב לא צובר כאשר הקרן או הריבית בגינו מצויים בפיגור של 90 ימים או יותר, למעט אם החוב גם מובטח היטב וגם נמצא בהליכי גבייה, או ככל שהחוב עבר הליך ארגון מחדש של חוב בעייתי. החל ממועד הסיווג כחוב לא צובר, החוב יטופל כחוב שאינו צובר הכנסות ריבית (חוב כאמור ייקרא "חוב לא צובר"). למידע אודות כללי המחיקה החשבונאית בגין חובות אלה ראה [סעיף מחיקה חשבונאית להלן](#).

אשראי לאנשים פרטיים, אשראי לדיוור ואשראי מסחרי בגין חוב שיתרתו החוזית מתחת 1 מיליון ש"ח

קבלת החלטה בדבר סיווג החוב מבוססת על מצב הפיגור של החוב. לצורך כך, הבנק עוקב אחר מצב ימי הפיגור אשר נקבע בהתייחס לתנאי הפירעון החוזיים שלו. אשראי מסחרי בגין חוב שיתרתו החוזית מתחת ל-1 מיליון ש"ח וכן אשראי לאנשים פרטיים מסווגים כאשראי בהשגחה מיוחדת כאשר החוב בפיגור של מעל 60 יום ועד 89 יום, ובסיווג נחות כאשר מצויים בפיגור של 90 יום או יותר ללא הפסקת צבירת הכנסות הריבית. הלוואות לדיוור מסווגות כחובות לא צוברים הכנסות ריבית כאשר הקרן או הריבית בגינם מצויים בפיגור של 90 ימים או יותר. למידע אודות כללי המחיקה החשבונאית בגין חובות אלה ראה [סעיף מחיקה חשבונאית להלן](#).

חוב בעייתי בארגון מחדש

במטרה לשפר את ניהול האשראי וגבייתו, וכן במטרה למנוע מצבי כשל או תפיסת הנכסים המשועבדים, הבנק קבע ומיישם מדיניות לביצוע הסדרי חוב בעייתיים וביצוע שינוי תנאי חובות שלא זוהו כבעייתיים. שיטות לשינוי בתנאי החובות עשויות לכלול, בין היתר, דחיית מועדי תשלומים, הפחתת שיעורי ריבית או סכומי התשלומים התקופתיים, שינוי תנאי החוב במטרה להתאימם למבנה המימון של הלווה, בחינה מיוחדת של אמות המידה הפיננסיות המוטלות על הלווה ועוד.

לצורך קביעה האם הסדר חוב שבוצע על-ידי הבנק מהווה ארגון מחדש של חוב בעייתי, הבנק מבצע בחינה איכותית של מכלול התנאים של ההסדר והנסיבות במסגרתו הוא בוצע, וזאת במטרה לקבוע האם החייב מצוי בקשיים פיננסיים והאם במסגרת ההסדר הבנק העניק ויתור לחייב. לצורך קביעה זאת, הבנק בוחן את יכולת הגביה מהלקוח וכן האם קיימים סממנים המצביעים על היותו של הלווה בקשיים במועד ההסדר או על קיום אפשרות סבירה שהלווה יקלע לקשיים פיננסיים לולא ההסדר.

הבנק לא מסווג חוב כחוב בעייתי שאורגן מחדש אם במסגרת ההסדר הוענקה לחייב דחיית תשלומים שאינה מהותית בהתחשב בתדירות התשלומים, בתקופה החוזית לפירעון ובמשך החיים הממוצע הצפוי של החוב המקורי. לעניין זה, אם בוצעו מספר הסדרים הכרוכים בשינוי תנאי החוב, הבנק מביא בחשבון את ההשפעה המצטברת של הארגונים הקודמים לצורך קביעה האם הדחייה בתשלומים אינה מהותית.

ככלל חובות שתנאיהם שונו בארגון מחדש של חוב בעייתי, יסווגו כחוב לא צובר במועד השינוי. לעניין החזרה של חוב לא צובר למצב של חוב צובר ראה להלן.

ארגון מחדש עוקב

בנסיבות מסוימות, כאשר נערך לחוב ארגון מחדש של חוב בעייתי ולאחר מכן התאגיד הבנקאי והחייב נכנסו להסכם נוסף של ארגון מחדש, התאגיד הבנקאי אינו נדרש להתייחס יותר לחוב כחוב שעבר ארגון מחדש של חוב בעייתי אם מתקיימים שני התנאים הבאים:

1. החייב אינו נמצא יותר בקשיים פיננסיים במועד הארגון מחדש העוקב.
2. בהתאם לתנאי הארגון מחדש העוקב, התאגיד הבנקאי לא העניק ויתור לחייב (לרבות לא העניק ויתור על קרן על בסיס מצטבר ממועד מתן הלוואה המקורי).

אם בתקופות עוקבות חוב כאמור נבחן פרטנית ונמצא שיש להכיר בגינו בירידת-ערך או שבוצע לו ארגון מחדש של חוב בעייתי, הבנק מחזיר לחוב סיווג לא צובר ומטפל בו בארגון מחדש של חוב בעייתי.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

נכסים שנתפסו (Foreclosed Assets)

במקרה בו בוצע ארגון מחדש של חוב בעייתי בו הבנק קיבל נכסים כפירעון מלא או חלקי של חוב, למשל זכויות בהון, חייבים מצד שלישי או נכסים אחרים שימכרו לאחר מכן, יוכרו נכסים אלה לפי שווים ההוגן של הנכסים במועד התפיסה. אם הנכסים שנתקבלו מהווים פירעון מלא של החוב ובמועד התפיסה עולה יתרת החוב הרשומה על השווי ההוגן של הנכסים, מכיר הבנק בהפרשה להפסדי אשראי.

החזרה של חוב לא צובר למצב של חוב צובר

ככלל, חוב לא צובר חוזר להיות מסווג כחוב צובר בהתקיים אחד משני המצבים הבאים:

- אין בגינו רכיבי קרן או ריבית אשר הגיע מועד פירעונם וטרם שולמו והבנק צופה פירעון של הקרן הנותרת והריבית בשלמותם לפי תנאי החוזה (כולל סכומים שנמחקו חשבונאית או הופרשו).
- כאשר החוב נעשה מובטח היטב ונמצא בהליכי גבייה.

כמו-כן, לגבי חוב אשר עבר פורמלית ארגון מחדש של חוב בעייתי, שסווג כחוב שאינו צובר במועד שינוי התנאים, הבנק רשאי להחזיר את החוב למצב צובר, וזאת בתנאי שבוצע ניתוח אשראי עדכני ומתועד היטב, התומך בחזרה למצב צובר בהתבסס על המצב הכספי של החייב וסיכויי ההחזר בהתאם לתנאים המעודכנים. ההערכה צריכה להיות מבוססת על ביצועי הפירעון הרציפים ההיסטוריים של החייב בתשלומי מזומן ושווה מזומן למשך תקופה סבירה הנמשכת לפחות שישה חודשים, כאשר הבנק רשאי להביא בחשבון תשלומים שבוצעו במשך תקופה סבירה לפני הארגון מחדש אם התשלומים עקביים לתנאים המעודכנים. אחרת, חוב שעבר ארגון מחדש של חוב בעייתי חייב להמשיך להיות מסווג כחוב לא צובר.

החל מיום 1 בינואר 2022 הוראות אלה לעניין טיפול בחוב בעייתי בארגון מחדש חלות על הלוואות לדיוור. בהתאם להנחיות שנקבעו במסגרת שאלות ותשובות ליישום הכללים החדשים בנושא הפסדי אשראי צפויים, הבנק בחר לא ליישם הכללים החדשים לעניין זיהוי ארגונים מחדש של חובות בעייתיים, ולא למדוד את ההפרשה להפסדי אשראי בשיטה הנדרשת לפי כללים אלה לגבי חובות בארגון מחדש של חוב בעייתי, בגין שינויים בתנאים שבוצעו בהלוואות לדיוור לפני יום 1 בינואר 2022.

הפרשה להפסדי אשראי - מדידה

כחלק מיישום התקן, הבנק קבע נהלים לסיווג אשראי ולמדידת ההפרשה להפסדי אשראי כדי לקיים הפרשה ברמה מתאימה לכיסוי הפסדי אשראי צפויים בהתייחס לתיק האשראי שלו. בנוסף, הבנק קבע נהלים הנדרשים לקיום הפרשה ברמה מתאימה כדי לכסות הפסדי אשראי צפויים הקשורים לאגרות-חוב המוחזקות לפדיון ותיק אגרות-חוב הזמינות למכירה וחשיפות אשראי חוץ-מאזניות מסוימות. אומדן ההפרשה להפסדי אשראי צפויים מחושב על פני התקופה החוזית של הנכס הפיננסי תוך הבאה בחשבון אומדן של פירעונות מוקדמים. התקופה החוזית בגין הארכות, חידושים ושינויים צפויים אינם מובאים בחשבון, אלא אם מתקיים אחד או יותר מהבאים: (א) במועד הדיווח קיימת לבנק ציפייה סבירה (reasonable expectation) שיבוצע ארגון מחדש של חוב בעייתי עם הלווה; או (ב) אופציית הארכה או החידוש נכללות בחוזה המקורי או בחוזה המעודכן במועד הדיווח, והן אינן ניתנות לביטול ללא תנאי על-ידי הבנק. בעת חישוב אומדן הפסדי האשראי הצפויים, הבנק מביא בחשבון את ההשפעות של אירועי העבר, תנאים נוכחיים, ותחזיות סבירות וניתנות לביסוס על יכולת הגבייה של הנכסים הפיננסיים.

ככלל, חישוב ההפרשה להפסדי האשראי הצפויים מוערך על בסיס קבוצתי כאשר הנכסים הינם בעלי מאפייני סיכון דומים. מאפיינים אלה כוללים ברמת הלקוח והעסקה, בין היתר: (1) דירוגי אשראי, פנימיים או חיצוניים; (2) היקף וסוגי הביטחונות המוקצים לעסקה; (3) משך חיי האשראי; (4) סוג הנכס הפיננסי. עבור אשראי לדיוור מובא בחשבון גם משך הזמן ממועד הקמת העסקה.

לכל קבוצה של נכסים פיננסיים בעלי מאפייני סיכון דומים, הבנק מחשב את ההפרשה להפסדי אשראי צפויים בהתאם לשיטה מתקדמת המבוססת על אומדן כלכלי של תוחלת הפסד הצפויה לאורך חיי האשראי (Life Time Expected Loss). ההפסד החזוי בכל נקודת זמן עתידית עד למועד הפירעון החוזי של הלוואה מתקבל באמצעות הכפלת רכיבי הסיכון המתמטיים לנקודת זמן עתידית זו: ההסתברות לכשל (Probability Of Default), להלן "PD" ההפסד בהינתן כשל (Loss Given Default), להלן "LGD" ויתרת האשראי, המביאה בחשבון פירעונות וניצולים עתידיים של מסגרות חוץ-מאזניות (Exposure At Default) להלן "EAD". חישוב ההפסד הצפוי נערך ברמת החוב, עבור כל חודש מתאריך החתך ועד למועד הפירעון החוזי של החוב. ההפסד המצטבר לאורך כל חיי החוב, הינו יתרת ההפרשה בגינו. להערכת הבנק גישה זו צפויה להביא לידי האומדן הטוב ביותר של ההפרשות להפסדי אשראי.

על מנת להעריך את האומדן להפסדי אשראי צפויים לאורך התקופה החוזית של הנכסים, הבנק מתבסס על מידע היסטורי תוך בחינת הצורך להתאים את המידע ההיסטורי כדי לשקף את המידה שבה התנאים הקיימים והתחזיות הסבירות וניתנות לביסוס יהיו שונים מן התנאים אשר שררו בתקופה שבמהלכה הוערך המידע ההיסטורי.

לצורך קביעה זו, הבנק מביא בחשבון משתנים מאקרו כלכליים על בסיס תחזיות לכל אורך החיים של הנכס הפיננסי בשלושה תרחישים: בסיס, אופטימי ופסימי, המתורגמות לעדכון בערכי ה-PD החזוי, עבור כל תקופה עתידית עד לתום חיי האשראי. עדכונים בערך הביטחונות, המהווים רכיב עיקרי באומדן LGD, נערכים באמצעות הצמדה של סוגי נכסי ביטחונות עיקריים למדד מייצג או ירידת-ערך טבעית לאורך חיי האשראי.

כמו-כן, במסגרת רכיב ההתאמה האיכותנית מובאים בחשבון מאפיינים נוספים של הנכסים הפיננסיים שלא הובאו בחשבון בחישוב תוחלת הפסד, לרבות גורמים איכותניים רלוונטיים לקביעת יכולת הגבייה הצפויה, כגון: מאפיינים פוליטיים וסביבתיים, צמיחה מהירה באשראי, מדיניות ונהלי מתן האשראי של הבנק, לרבות שינויים באסטרטגיית מתן האשראי, תהליכי חיתום ועוד.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

אומדן הפרשה להפסדי אשראי כולל גם רכיב גבייה חזויה (Expected Recoveries) המבוסס על מידע היסטורי בקשר לעיתוי ושיעור גביית החובות הצפויים לאחר מחיקת החוב לפי משך הזמן ממועד המחיקה ומאפיינים רלוונטיים נוספים. עבור עסקות בתיק המסחרי מתבצע תהליך איכותני בו נערכת בחינה ברמת לקוח של צפי הגבייה. בנושאים בהם שוררת אי ודאות הנובעת מצורך בשיפור תהליכי החישוב והאומדנים, נוספו מקדמי שמרנות ברמת רכיבי הסיכון: PD, LGD או EAD. נושאים אלו נבחנים באופן תקופתי, ורמת השמרנות מתעדכנת בהתאם לשיפורים המוטמעים בתהליך האומדן. בנוסף לכך, הבנק קבע קריטריונים וגורמים שנקלחים בחשבון על מנת לקבוע כי עבור חשיפות מסוימות לממשלות, הפסדי האשראי הצפויים הינם אפסיים.

הפרשה להפסדי אשראי - אגרות-חוב זמינות למכירה

הבנק אומד את הפסדי האשראי הצפויים בגין אגרות-חוב זמינות למכירה בכל מועד דיווח כאשר השווי ההוגן נמוך מהעלות המופחתת. בכל מועד בו השווי הוגן נמוך מהעלות המופחתת, הבנק בוחן האם הירידה בשווי הוגן נובעת מהפסדי אשראי או גורמים אחרים. ירידת-ערך שנובעת מהפסדי אשראי, נרשמת במסגרת הפרשה להפסדי אשראי ואילו ירידת-ערך שלא נרשמה באמצעות הפרשה להפסדי אשראי, נרשמת דרך רווח כולל אחר, נטו ממס. הבנק מחשב את הפרשה להפסדי אשראי צפויים עבור אגרות-חוב זמינות למכירה באופן פרטני לפי שיטת תזרים מזומנים מהוון. הפרשה כאמור נקבעת כנגד רישום של הוצאה בגין הפסד אשראי, כדי לשקף את רכיב הפסד האשראי של הירידה בשווי ההוגן אל מתחת לעלות המופחתת. הפרשה להפסדי אשראי בגין אגרות-חוב זמינה למכירה מוגבלת כך שסכומה לא יעלה על סכום ההפרש שבין העלות המופחתת לבין השווי ההוגן הנמוך ממנה, הנקרא רצפת השווי ההוגן. אם השווי ההוגן של נייר הערך עולה עם הזמן, כל הפרשה להפסדי אשראי שלא נמחקה חשבונאית מתבטלת באמצעות הקטנת הוצאה בגין הפסדי אשראי.

הפרשה להפסדי אשראי - אשראי המוערך על בסיס פרטני

בהתאם להנחיות שנקבעו בתקן, כאשר הבנק זיהה כי אין לנכס פיננסי מאפייני סיכון משותפים שדומים למאפייני הסיכון של נכסים פיננסיים אחרים, הבנק מעריך את הפרשה להפסדי אשראי עבור נכסים אלו על בסיס פרטני. נכסים פיננסיים אלו כוללים בעיקר אשראי מסחרי לא צובר שיתרתו החוזית מעל 1 מיליון ש"ח. במקרים אלו הפרשה מחושבת על בסיס פרטני, תוך שימוש בשיטת היוון תזרימי מזומנים ו/או על בסיס שווי הביטחון עבור הלוואות שגבייתן מותנה בביטחון. האמור אינו מתייחס לארגונים מחדש של חובות בעייתיים קמעונאים קטנים, בעלי מאפייני סיכון דומים, אשר הפרשה בגינם מחושבת על בסיס קבוצתי.

מחיקה חשבונאית

הבנק מוחק חשבונאית כל חוב או חלק ממנו שנחשב כאינו בר גבייה ובעל ערך נמוך כך שהותרו כנכס אינה מוצדקת, או חוב בגינו מנהל הבנק מאמצי גבייה ארוכי טווח (המוגדרים ברוב המקרים כתקופה העולה על שנתיים). לגבי חוב שגבייתו מותנית בביטחון הבנק מבצע באופן מיידי מחיקה חשבונאית כנגד יתרת הפרשה להפסדי אשראי של החלק של היתרה הרשומה של החוב העודף על השווי ההוגן של הביטחון. לגבי אשראי מסחרי בגין חוב שיתרתו החוזית נמוכה מ-1 מיליון ש"ח ואשראי לאנשים פרטיים, שאינו לדיוור, הבנק מבצע מחיקה חשבונאית כאשר הם הופכים לחובות בפיגור של 150 ימים או יותר. לעניין זה יצוין כי אם החוב מובטח על-ידי ביטחון שאינו דירת מגורים, ותפיסת הביטחון החלה והינה מובטחת, הבנק מוחק חשבונאית רק את החלק של יתרת החוב הרשומה העודף על שווי הביטחון (בניכוי עלויות מכירה). לגבי הלוואות לדיוור בביטחון נכס למגורים, הבנק מבצע הערכה עדכנית של שווי הביטחון לא יאוחר מהמועד שבו החוב הופך לחוב בפיגור של 180 יום או יותר ומבצע מחיקה חשבונאית לחלק של יתרת החוב הרשומה העודף על השווי העדכני של הביטחון (בניכוי עלויות מכירה). יובהר כי מחיקות חשבונאיות אינן כרוכות ביתור משפטי והן מקטינות את יתרת החוב המדווחת לצרכים חשבונאיים בלבד, תוך יצירת בסיס עלות חדש לחוב בספרי הבנק. יתרת חוב רשומה בספרים מוגדרת כיתרת החוב, לאחר ניכוי מחיקות חשבונאיות, אך לפני ניכוי הפרשה להפסדי אשראי בגין אותו חוב.

5. ניירות-ערך

- א. השקעות באגרות-חוב מסוגות בעת הרכישה לאחד משלושה תיקים: אגרות-חוב מוחזקות לפדיון, אגרות-חוב זמינות למכירה וניירות-ערך למסחר. בנוסף, בעת הרכישה, השקעות במניות מסוגות לאחד משני תיקים - למסחר ושאינן למסחר.
- **אגרות-חוב מוחזקות לפדיון** - אגרות-חוב אשר לבנק יש כוונה ויכולת להחזיקן עד למועד הפדיון. אגרות-חוב מוחזקות לפדיון מוצגות במאזן לפי העלות בתוספת ריבית, הפרשי הצמדה והפרשי שער שנצברו, בהתחשב בחלק היחסי של הפרמיה או הניכיון.
- **אגרות-חוב זמינות למכירה** - אגרות-חוב אשר לא סווגו כאגרות-חוב מוחזקות לפדיון או כניירות-ערך למסחר. אגרות-חוב נכללות במאזן לפי שווי ההוגן ביום הדיווח, רווחים או הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן מדווחים נטו, בניכוי עתודה מתאימה למס, בסעיף נפרד בהון במסגרת רווח כולל אחר מצטבר. רווחים או הפסדים שמומשו, מוצגים בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית מפעילות שאינה ממסחר.
- **ניירות-ערך למסחר** - ניירות-ערך אשר נרכשו ומוחזקים במטרה למוכרם בתקופה הקרובה וניירות-ערך אשר הבנק בחר למדוד אותם בשווי הוגן דרך רווח והפסד לפי חלופת השווי ההוגן. ניירות-ערך למסחר מוצגים במאזן לפי השווי ההוגן ביום הדיווח. רווחים והפסדים מהתאמות לשווי הוגן נזקפים לדוח רווח והפסד לסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית מפעילות למסחר.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

• מניות שאינן למסחר:

- מניות שמתקיים לגביהן שווי הוגן זמין - נמדדות לפי שוויין ההוגן ליום הדיווח, רווחים והפסדים מהתאמות לשווי הוגן נזקפים לדוח רווח והפסד.
- מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין - נמדדות לפי עלות בניכוי ירידת-ערך, אם קיימת, בתוספת או בניכוי שינויים במחירים נצפים בעסקות רגילות בהשקעות דומות או זהות של אותו מנפיק. רווחים או הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשינויים במחירים נצפים כאמור, נזקפים לדוח רווח והפסד.
- ב. הכנסות מדיבידנד, צבירת ריבית, הפרשי הצמדה ושער, הפחתת פרמיה או ניכיון (לפי שיטת הריבית האפקטיבית), וכן הפסדים מירידת-ערך נזקפים לדוח רווח והפסד.
- ג. עלות ניירות-ערך שמומשו מחושבת על בסיס ממוצע.
- ד. לעניין טיפול בירידות ערך - ראה סעיף (ה) 8 להלן.
- ה. ייעוד לשווי הוגן - הוראות הפיקוח על הבנקים מאפשרות לבחור, במועדי בחירה מוגדרים, למדוד מכשירים פיננסיים בשווי הוגן כך שרווחים והפסדים שטרם מומשו בגין השינויים בשווי ההוגן של הפריטים לגביהם נבחרה חלופת השווי ההוגן, מדווחים בדוח רווח והפסד בכל מועד דיווח עוקב. כמו-כן, עלויות ועמלות מראש הקשורות לפריטים לגביהם נבחרה חלופת השווי ההוגן מוכרות ברווח והפסד במועד התהוותן. בחירת יישום חלופת השווי ההוגן הינה לגבי כל מכשיר בנפרד ואינה ניתנת לביטול.

6. מכשירים פיננסיים נגזרים, לרבות חשבונאות גידור

- א. הבנק מחזיק מכשירים פיננסיים נגזרים לצרכי גידור סיכונים מטבע-חוץ וסיכונים ריבית, וכן נגזרים שאינם משמשים לגידור.
- ב. במועד יצירת הגידור הבנק מתעד באופן פורמלי את יחסי הגידור בין המכשיר המגדר והפריט המגודר, לרבות מטרת ניהול הסיכונים והאסטרטגיה של הבנק לביצוע הגידור, וכן האופן בו הבנק יעריך את האפקטיביות של יחסי הגידור. הבנק מעריך את האפקטיביות של יחסי הגידור הן בתחילת הגידור והן על בסיס מתמשך בהתאם למדיניות ניהול הסיכונים שלו.
- ג. גידור שווי הוגן שינויים בשווי ההוגן של מכשיר פיננסי נגזר שיועד לגידור שווי הוגן נזקפים לדוח רווח והפסד. הפריט המגודר מוצג אף הוא בשווי הוגן, בהתייחס לסיכונים שגודרו, והשינויים בשווי ההוגן נזקפים לדוח רווח והפסד. מלוא השינויים בשווי ההוגן של נגזרים שמיועדים וכשירים לגידור שווי הוגן, מסווגים במסגרת סעיף הכנסות/הוצאות ריבית, בעקביות לסיווג של ההכנסות/ההוצאות בגין הפריט המגודר. אם המכשיר המגדר אינו עונה עוד לקריטריונים לגידור חשבונאי, או שהוא פוקע, נמכר, מבטל או ממומש, או שהבנק מבטל את הייעוד של גידור שווי הוגן, אזי נפסק הטיפול לפי חשבונאות גידור.
- ד. גידור כלכלי חשבונאות גידור אינה מיושמת לגבי מכשירים נגזרים המשמשים כחלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק (ניהול ALM). השינויים בשווי ההוגן של נגזרים אלה מוכרים ברווח והפסד עם היווצרותם.
- ה. נגזרים שאינם משמשים לגידור שינויים בשווי ההוגן של נגזרים שאינם משמשים לגידור נזקפים מיידית לרווח והפסד.
- ו. נגזרים משובצים מכשירים נגזרים משובצים מופרדים מהחוזה המארח ומטופלים בנפרד אם: (א) אין קשר ברור והדוק בין המאפיינים הכלכליים והסיכונים של החוזה המארח ושל המכשיר הנגזר המשובץ, לרבות סיכונים אשראי הנובעים מנגזרי אשראי משובצים מסוימים; (ב) מכשיר נפרד בעל אותם תנאים כשל המכשיר הנגזר המשובץ היה עומד בהגדרת נגזר; ו- (ג) המכשיר המשובץ אינו נמדד לפי שווי הוגן דרך רווח והפסד. נגזר משובץ שהופרד מוצג במאזן יחד עם החוזה המארח, שינויים בשוויים ההוגן של נגזרים משובצים שהופרדו נזקפים מיידית לרווח והפסד.

7. קביעת שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

- בהתאם ל-ASC 820-10-157 (FAS) שווי הוגן מוגדר כמחיר אשר היה מתקבל ממכירת נכס או היה משולם לצורך העברת התחייבות בעסקה רגילה בין משתתפים בשוק במועד המדידה. התקן מחייב, לצורך הערכת שווי הוגן, לעשות שימוש מרבי ככל שניתן בנתונים נצפים ולמצער שימוש בנתונים לא נצפים. נתונים נצפים מייצגים מידע הזמין בשוק המתקבל ממקורות בלתי תלויים ואילו נתונים לא נצפים משקפים את ההנחות של הבנק. ASC 820-10 מפרט היררכיה של טכניקות מדידה בהתבסס על השאלה האם הנתונים ששימשו לצורך קביעת השווי ההוגן הינם נצפים או לא נצפים. סוגים אלו של נתונים יוצרים מדרג שווי הוגן כמפורט להלן:
 - נתוני רמה 1: מחירים מצוטטים (לא מותאמים) בשווקים פעילים לנכסים או להתחייבויות זהים, אשר לבנק יש יכולת לגשת אליהם במועד המדידה.
 - נתוני רמה 2: נתונים נצפים עבור הנכס או התחייבות, במישרין או בעקיפין, שאינם מחירים מצוטטים הנכללים ברמה 1.
 - נתוני רמה 3: נתונים לא נצפים עבור הנכס או התחייבות.
- היררכיה זו דורשת שימוש בנתוני שוק נצפים, כאשר מידע זה קיים. כאשר הנתונים המשמשים למדידת שווי הוגן מסווגים לרמות שונות במדרג השווי ההוגן, הבנק מסווג את מדידת השווי ההוגן בכללותה לרמה הנמוכה ביותר של הנתון שהוא משמעותי למדידה בכללותה.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

ניירות-ערך

השווי ההוגן של ניירות-ערך למסחר, אגרות-חוב זמינות למכירה ומניות שאינן למסחר שמתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, נקבע על סמך מחירי שוק מצוטטים בשוק העיקרי. כאשר קיימים מספר שווקים בהם נסחר נייר הערך, הערכה מבוצעת לפי מחיר שוק מצוטט בשוק המועיל ביותר. אם מחיר שוק מצוטט אינו זמין, אומדן השווי ההוגן מתבסס על המידע הזמין הטוב ביותר תוך שימוש מרבי בנתונים נצפים ותוך הבאה בחשבון של הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי (סיכון שוק, סיכון אשראי, אי סחירות וכיוצא באלה).

מכשירים פיננסיים נגזרים

מכשירים פיננסיים נגזרים שיש להם שוק פעיל הוערכו לפי שווי שוק שנקבע בשוק העיקרי ובהיעדר שוק עיקרי, לפי מחיר שוק מצוטט בשוק המועיל ביותר. מכשירים פיננסיים נגזרים שאינם נסחרים הוערכו לפי מודלים אשר לוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הנגזר (סיכון שוק, סיכון אשראי וכיוצא באלה).

הערכה של סיכון אשראי וסיכון לאי ביצוע

ASC 820 (FAS 157) דורש מהבנק לשקף את סיכון האשראי (credit risk) ואת הסיכון לאי ביצוע (nonperformance risk) במדידת השווי ההוגן של חוב, לרבות מכשירים נגזרים, אשר הונפק על ידו ונמדד לפי שווי הוגן. סיכון אי ביצוע כולל את סיכון האשראי של הבנק, אך לא מוגבל לסיכון זה בלבד. הבנק מעריך את סיכון האשראי במכשירים נגזרים באופן המפורט להלן:

- כאשר בגין החשיפה קיימים ביטחונות זילים מספקים המבטיחים ספציפית ברמת ודאות משפטית גבוהה את המכשיר הנגזר, הבנק מתחשב באותם ביטחונות לצורך קביעת סיכון האשראי.
- כאשר החשיפה בגין הצד הנגדי הינה מהותית - הבנק מבצע הערכת שווי הוגן בהתבסס על אינדיקציות מעסקות בשוק פעיל לאיכות האשראי של הצד הנגדי, ככל שהאינדיקציות כאמור זמינות במאמצים סבירים. הבנק גוזר את האינדיקציות, בין היתר, ממחירי של מכשירי חוב של הצד הנגדי הנסחרים בשוק פעיל וממחירי של נגזרי אשראי שהבסיס שלהם הוא איכות האשראי של הצד הנגדי. במידה ולא קיימות אינדיקציות כאמור, הבנק מחשב את ההתאמות בהתבסס על דירוגים פנימיים (כגון: אומדנים לשיעורי כשל צפויים ושיעורי הפסדי אשראי בעת כשל). החישוב מבוצע בהתבסס על מודל פנימי המניח תרחישים שונים לשווי העסקות. להרחבה לגבי השיטות וההנחות העיקריות המשמשות לצורך אומדן השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים, ראה [ביאור 32](#) להלן, בנושא יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים.

8. ירידת-ערך - נכסים פיננסיים

- א. הבנק מכיר בירידת-ערך של אגרות-חוב זמינות למכירה כאשר בכוונת הבנק למכור אותן או כאשר צפוי שהבנק ידרש למכור אותן לפני השבת ערכן. במקרה זה תופחת העלות המופחתת לשווי ההוגן. כמו-כן, ראה [סעיף ה\(4\)](#) לעיל בקשר להפרשה להפסדי אשראי בגין אגרות-חוב זמינות למכירה ומוחזקות לפדיון.
- ב. מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין:
הבנק מבצע בכל תקופת דיווח הערכה איכותית המביאה בחשבון אינדיקטורים לירידת-ערך על מנת להעריך האם חלה ירידת-ערך של ההשקעה במניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין. אם לפי הערכה זו חלה ירידת-ערך של ההשקעה במניות, הבנק מעריך את השווי ההוגן של ההשקעה במניות לצורך קביעת סכום ההפסד מירידת-ערך.

9. קיזוז נכסים והתחייבויות פיננסיים

- הבנק מקזז נכסים והתחייבויות הנובעים מאותו צד נגדי ומציג במאזן את יתרתם נטו כאשר מתקיימים התנאים המצטברים הבאים:
- קיימת זכות חוקית ניתנת לאכיפה לקיזוז ההתחייבויות מהנכסים.
 - קיימת כוונה לפרוע את ההתחייבות ולממש את הנכסים על בסיס נטו או בו זמנית.
 - גם הבנק וגם הצד הנגדי חייבים אחד לשני סכומים הניתנים לקביעה.
- הבנק מקזז פיקדונות שפירעונם למפקיד מותנה במידת הגביה מן האשראי שניתן מפיקדונות אלה, כשאין לבנק סיכון להפסד מהאשראי. בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים, הבנק לא מקזז בין נכסים בגין מכשירים נגזרים כנגד התחייבויות בגין מכשירים נגזרים. אי לכך בדוחות הכספיים ממשיך הבנק להציג חשיפות בגין עסקות בסכום ברוטו.

10. העברות ושירות של נכסים פיננסיים וסילוק של התחייבויות

העברה של נכסים פיננסיים

העברת נכס פיננסי תטופל חשבונאית כמכירה, אם ורק אם, מתקיימים כל התנאים הבאים: (1) הנכס הפיננסי שהועבר בודד מהגורם המעביר, גם במצב של פשיטת רגל או בכינוס נכסים אחר; (2) כל מקבל יכול לשעבד או להחליף את הנכסים שקיבל, ולא קיים תנאי שגם מגביל את המקבל מלנצל את זכותו לשעבד או להחליף וגם מעניק למעביר הטבה גדולה יותר מאשר הטבה טריוויאלית; (3) המעביר, אינו משמר שליטה אפקטיבית בנכסים הפיננסיים המועברים האלה.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

כדי שהעברה של חלק מנכס פיננסי תחשב כמכירה, החלק המועבר חייב לקיים את ההגדרה של זכות משתתפת. זכות משתתפת מקיימת את הקריטריונים הבאים: הזכות צריכה לייצג זכויות פרופורציונאליות ביחס למלוא הנכס הפיננסי; כל תזרימי מזומנים המתקבלים מהנכסים מחולקים בין זכויות המשתתפות באופן פרופורציונלי לחלקם בבעלות; הזכויות אינן זכויות נחותות ביחס לזכויות אחרות; לא קיימת זכות חזרה למעביר או למחזיקים אחרים בזכויות משתתפות (למעט במקרה של הפרת מצגים או התחייבויות, התחייבויות חוזיות שוטפות לשירות בנכס פיננסי בשלמותו וניהול חוזה ההעברה, ומחויבויות חוזיות להתחלק בקיזוז הטבות כלשהן שהתקבלו על-ידי מחזיק כלשהו בזכויות משתתפות); ולמעביר וגם למחזיק בזכויות משתתפות אין זכות לשעבד או להחליף את הנכס הפיננסי בשלמותו, למעט אם כל המחזיקים בזכויות משתתפות מסכימים לשעבד או להחליף את הנכס הפיננסי בשלמותו.

במידה והעסקה עומדת בתנאים לטיפול בעסקה כמכירה, הנכסים הפיננסיים המועברים או הזכות המשתתפת נגרעים מהמאזן של הבנק. הפער בין השווי ההוגן של התקבולים נטו שהתקבלו לבין הערך בספרים של הנכסים הפיננסיים שנמכרו מוכר בדוח רווח והפסד. במידה ולא מתקיימים תנאי המכירה, ההעברה נחשבת לחוב מובטח. מכירה של חלק מנכס פיננסי שאינו זכות משתתפת מטופלת כחוב מובטח, היינו, הנכסים המועברים ממשכים להירשם במאזן של הבנק והתמורה מהמכירה תוכר כהתחייבות של הבנק.

עסקות השאלה או שאילת ניירות-ערך

הבנק מיישם הוראות ספציפיות שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור לטיפול בעסקות השאלה או שאילה של ניירות-ערך שבהן ההשאלה מבוצעת כנגד איכות האשראי הכללית והביטחונות הכלליים של השואל, או כאשר השואל אינו מעביר אל המשאיל כביטחון מכשירים נזילים המתייחסים ספציפית לעסקת השאלת ניירות הערך, אשר המשאיל רשאי למכור או לשעבד אותם. כאשר הבנק משאיל ניירות-ערך הוא גורע את ניירות הערך שהושאלו ומכיר באשראי בגובה שווי שוק של ניירות הערך שהועברו. בתקופות עוקבות, האשראי מוכר באותו אופן בו נמדד נייר הערך לפני שהושאל. בתום ההשאלה נגרע האשראי והתאגיד הבנקאי מכיר מחדש בנייר הערך. כאשר התאגיד הבנקאי שואל ניירות-ערך בשאילה לא מובטחת, התאגיד הבנקאי מכיר בנייר ערך וכנגדו בפקידון לפי השווי של אותו נייר ערך שהתקבל בעסקת ההשאלה. נייר הערך שהתאגיד הבנקאי שאל מסווג כנייר ערך בתיק למסחר עד למועד בו נייר הערך נמכר בחסר או מושאל בשאילה לא מובטחת.

גריעת התחייבות

הבנק גורע התחייבויות רק כאשר ההתחייבות מסולקת. סילוק של התחייבות יכול להיעשות באמצעות תשלום למלווה או באמצעות שחרור משפטי מהמחויבות.

11. רכוש קבוע

הכרה ומדידה

פריטי רכוש קבוע נמדדים לפי העלות בניכוי פחת שנצבר והפסדים מירידת-ערך. העלות כוללת הוצאות הניתנות לייחוס במישרין לרכישת הנכס. עלות תוכנה שנרכשה, המהווה חלק בלתי נפרד מתפעול הציוד הקשור, מוכרת כחלק מעלות ציוד זה. כמו-כן, בהתאם להוראות הדיווח לציבור הבנק מסווג בסעיף בניינים וציוד את העלויות בגין נכסי תוכנה שנרכשו או עלויות שהונו כנכס בגין תוכנות שפותחו באופן פנימי לשימוש עצמי. רווח או הפסד מגריעת פריט רכוש קבוע מוכר נטו, בסעיף "הכנסות אחרות" בדוח רווח והפסד.

עלויות תוכנה

תוכנה אשר נרכשה על-ידי הבנק נמדדת לפי עלות בניכוי הפחתות והפסדים מירידת-ערך. הייון עלויות הקשורות לפיתוח תוכנה לשימוש עצמי מתחיל רק כאשר השלב הראשוני בפרויקט הושלם, וכן ההנהלה, בעלת הסמכות המתאימה, אישרה והתחייבה לממן את הפרויקט וצפוי כי הפיתוח יושלם ויתהוו הטבות כלכליות עתידיות מהתוכנה. עלויות תקורה שלא ניתן ליחסן באופן ישיר לפיתוח התוכנה ועלויות בשלב הראשוני של הפרויקט מוכרות כהוצאה עם התהוותן. בנוסף, הבנק מיישם את הנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא הייון עלויות תוכנה לפיהן נקבע סף מהותיות להיון. עוד נקבע כי בגין תוצרים, אשר סך העלויות שניתן להוון בגינם אינו נמוך מסף המהותיות, נקבע מקדם הייון נמוך מ-1, כדי להביא בחשבון את הפוטנציאל לחוסר יעילות ולסטיית מקובלות במסגרת פרויקטי פיתוח תוכנה. דרג העובדים שעלויותיהם מהוונות לנכסים הוגבל לדרגת מנהל פרויקט התוכנה ורישום עלויות בגין פיתוח תוכנה של כלל עובדי הפיתוח המתורים להיוון, נעשה בדרך של דיווח שעות פרטני.

עלויות עוקבות

עלות החלפת חלק מפריט רכוש קבוע ועלויות עוקבות אחרות מוכרת כחלק מהערך בספרים של רכוש קבוע אם צפוי כי ההטבות הכלכליות העתידיות הגלומות בהן יזרמו אל הקבוצה ואם עלותן ניתנת למדידה באופן מהימן. הערך בספרים של חלק מפריט רכוש קבוע שהוחלף נגרע. עלויות שדרוגים ושיפורים של תוכנה לשימוש עצמי מהוונים רק אם צפוי שההוצאות שהתהוו יובילו לפונקציונליות נוספת. עלויות תחזוקה שוטפות ועלויות אחרות נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

פחת והפחתות

פחת נזקף לדוח רווח והפסד לפי שיטת הקו הישר על פני אומדן אורך החיים השימושי של כל חלק מפרטי הרכוש הקבוע. נכסים חכורים מופחתים על פני התקופה הקצרה מבין תקופת החכירה ותקופת השימוש בנכסים. קרקעות בבעלות הבנק אינן מופחתות. שיפורים במושכר מופחתים על פני התקופה הקצרה מבין תקופת החכירה ותקופת השימוש בנכסים. הפחתה נזקפת לדוח רווח והפסד לפי שיטת הקו הישר על פני אומדן אורך החיים השימושי החל מהמועד שבו התוכנות זמינות לשימוש. תוכנות בתהליך פיתוח אינן מופחתות באופן שיטתי כל עוד הן אינן זמינות לשימוש. לפיכך, מתבצעת בחינה לירידת-ערך לפחות אחת לשנה, עד למועד בו הן הופכות להיות זמינות לשימוש. שיטת הפחת, אורך החיים השימושיים וערך השייר נבחנים מחדש לפחות בכל סוף שנת כספים ומותאמים בעת הצורך.

12. ירידת-ערך נכסים שאינם פיננסיים

הבנק בוחן נכסים לא שוטפים לצורך ירידת-ערך כאשר מתרחשים אירועים או שינויים בנסיבות מצביעים על כך שהערך בספרים של הנכס עשוי שלא להיות בר השבה. הפסדים מירידת-ערך יוכרו רק במידה וערך הנכס בספרים עולה על שווי ההוגן. הערך בספרים אינו בר השבה אם הוא עולה על סך תזרימי המזומנים הלא מהוונים הצפויים לנבוע מהשימוש בנכס ומימוש. ההפסד שיוכר הוא בגובה ההפרש בין הערך בספרים לשווי ההוגן של הנכס. הפסד זה אינו מבוטל בתקופות עוקבות.

ירידת-ערך של עלויות פיתוח עצמי של תוכנות מחשב

בחינת קיום ירידת-ערך לגבי עלויות פיתוח עצמי של תוכנות מחשב מוכרת וממדת בעת התרחשות אירועים או שינויים בנסיבות המצביעים על כך שיתכן והערך בספרים של הנכס לא יושב. דוגמאות לאירועים או שינויים בנסיבות המצביעים על ירידת-ערך:

- לא צפוי כי התוכנה תספק שירותים פוטנציאליים משמעותיים;
- חל שינוי מהותי באופן או בהיקף השימוש בתוכנה או בשימוש הצפוי בתוכנה;
- בוצע או יבוצע בעתיד שינוי מהותי בתוכנה;
- העלויות לפיתוח או הסבת התוכנה המיועדת לשימוש עצמי חורגות משמעותית מהסכומים שנצפו מראש;
- צפוי שפיתוח התוכנה לא יושלם ולא ייעשה בו שימוש.

13. חכירות

חוזים המקנים לבנק שליטה בשימוש בנכס במסגרת חכירה במשך תקופת זמן עבור תמורה, מטופלים כחכירות. עיקר עסקות החכירה בבנק, הינן עסקות בהן הבנק חוכר בחכירה תפעולית. בעת ההכרה לראשונה מוכרת התחייבות בסכום השווה לערך הנוכחי של דמי החכירה העתידיים במהלך תקופת החכירה (תשלומים אלו אינם כוללים תשלומי חכירה משתנים), ובמקביל מוכר נכס זכות שימוש בגובה ההתחייבות בגין חכירה, מותאם בגין תשלומי חכירה ששולמו מראש או שנצברו ובניכוי תמריצי חכירה, ובתוספת עלויות ישירות שהתהוו בחכירה. תקופת החכירה נקבעת כתקופה שבה החכירה אינה ניתנת לביטול, יחד עם תקופות המכוסות על-ידי אופציה להאריך או לבטל את החכירה אם ודאי באופן סביר שהחוכר יממש או לא יממש את האופציה, בהתאמה. הבנק בחר ליישם את ההקלה הפרקטית לפיה חכירות לטווח קצר של עד שנה מטופלות באופן בו דמי החכירה נזקפים לרווח והפסד לפי שיטת הקו הישר, לאורך תקופת החכירה, ללא הכרה בנכס זכות שימוש ו/או התחייבות בגין חכירה במאזן.

מדידה עוקבת

לאחר ההכרה לראשונה, התחייבות בגין חכירה (תפעולית) נמדדת בעלות מופחתת בהתאם לשיטת הריבית האפקטיבית. בכל מועד דיווח עוקב, נכס זכות השימוש מוכר בגובה העלות המופחתת של ההתחייבות בגין חכירה, מותאם בגין תשלומי חכירה ששולמו מראש או שנצברו ובניכוי יתרת תמריצי החכירה, בתוספת עלויות ישירות שטרם הופחתו ובניכוי הפסדים מירידות ערך שנצברו בגין הנכס זכות שימוש. כמו-כן, הבנק בוחן נכס זכות שימוש לצורך ירידת-ערך בהתאם להוראות בדבר ירידת-ערך בגין רכוש קבוע.

תשלומי חכירה תפעולית

תשלומי החכירה, למעט דמי חכירה משתנים, נזקפים לרווח והפסד לפי שיטת הקו הישר, לאורך תקופת החכירה. תמריצי חכירה שנתקבלו מוכרים כחלק בלתי נפרד מסך-כל הוצאות החכירה לפי שיטת הקו הישר, לאורך תקופת החכירה. תשלומי חכירה משתנים התלויים במדד או בשינויים במטבע-חוץ מוכרים ברווח והפסד בתקופת השינוי.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

14. זכויות עובדים

הבנק מחויב מתוקף דין, הסכם ונוהג בתשלומי הטבות פרישה לעובדים, אשר כוללים תשלומים לפי תכניות להטבה מוגדרת בגין פנסיה (כגון, תשלומי פנסיה, פיצויי פיטורין ופרישה), תשלומים לפי תכניות אחרות לאחר פרישה ולאחר סיום העסקה (כגון, שי לחג ותשלומי רווחה בריאות ואחרים המשולמים לפנסיונרים או בגינם) ותשלומים לפי תכניות להפקדה מוגדרת (כגון, תשלומים לקופות תגמולים או לקרן פנסיה בהתאם לסעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין, התשכ"ג-1963). כמו-כן, בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים, תאגיד בנקאי שצופה כי ישולמו לקבוצת עובדים הטבות מעבר לתנאים החוזיים, נדרש להביא בחשבון את שיעור העובדים שצפויים לעזוב (להבות עובדים שצפויים לפרוש במסגרת תכניות פרישה מרצון או בעת קבלת תנאים מועדפים אחרים) ואת ההטבות שהם צפויים לקבל בעת עזיבתם.

התחייבויות הבנק לתשלום פיצויים לעובדי הבנק בהתאם לסעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין מטופלות כתכנית להפקדה מוגדרת. התאגיד הבנקאי מכיר בעלות הפנסיה נטו לתקופה בהתאם להפקדה הנדרשת לאותה תקופה.

התחייבויות הבנק לתשלום פיצויים, פנסיה והטבות אחרות, שאינן בהתאם לסעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין, הטבות אחרות לזמן ארוך והטבות אחרות לאחר סיום העסקה ולאחר פרישה, מטופלות כתכניות להטבה מוגדרת ומחושבות על בסיס אקטוארי ובהתחשב בהסתברויות על בסיס ניסיון העבר. שיעור ההיוון להטבות לעובדים מחושב על בסיס תשואת אגרות-החוב הממשלתיות בישראל צמודות למדד בתוספת מרווח ממוצע על אגרות-חוב קונצרניות בדירוג AA (בינלאומי) ומעלה, הנקבע לפי ההפרש בין שיעורי התשואה לפדיון, לפי תקופות פירעון, על אגרות-חוב קונצרניות בדירוג AA ומעלה בארצות-הברית, לבין שיעורי התשואה לפדיון, לאותן תקופות פירעון, על אגרות-חוב של ממשלת ארצות-הברית.

בגין ההטבות האמורות נזקפת לרווח והפסד עלות שירות, עלות ריבית, תשואה על נכסי תכנית, הפחתה של רווח או הפסד אקטוארי נטו, הפחתה של עלות או זיכוי בגין שירות קודם והפחתה של רווח או הפסד אקטוארי אשר נכללו במסגרת הרווח הכולל האחר המצטבר.

רווח או הפסד אקטוארי, הינו שינוי בערך של מחויבות בגין הטבה חזויה או של נכסי תכנית, הנובע מכך שהניסיון בפועל שונה מהמשוער, או הנובע משינוי בהנחה אקטוארית. רווחים והפסדים אקטואריים נכללים במסגרת הרווח הכולל האחר המצטבר ומופחתים בשיטת הקו הישר על פני תקופת השירות הממוצעת הנותרת של העובדים הצפויים לקבל הטבות על-פי התכנית.

עלות או זיכוי בגין שירות קודם מופחת כרכיב של עלות הפנסיה נטו לתקופה בקו ישר, על פני תקופת השירות הממוצעת הנותרת של העובדים הצפויים לקבל הטבות על-פי התכנית.

הטבות עובד לטווח קצר (כדוגמת: שכר עבודה, חופשה ומענקים) נמדדות על בסיס לא מהוון וההוצאה נזקפת בעת שניתן השירות המתייחס.

15. תשלום מבוסס מניות

עסקות תשלום מבוסס מניות כוללות קבלת שירותים מהעובדים בתמורה להנפקת מניות הבנק, אופציות למניות או מכשירים הוניים אחרים. שווי ההטבה נמדד במועד ההענקה בהתייחס לשווי ההוגן של המכשירים הוניים המוענקים. שווי ההטבה מוכר ברווח והפסד כהוצאות שכר כנגד גידול מקביל בהון.

16. רכישת מניות הבנק על-ידי הבנק

בעת רכישת מניות הבנק על-ידי הבנק, סכום התמורה ששולם, הכולל עלויות ישירות, מנוכה מההון. כאשר המניות נמכרות או מונפקות מחדש, סכום התמורה שהתקבלה מוכר כגידול בהון והעודף או הגרעון שנובעים מהעסקה נזקף ליתרת הפרמיה.

17. התחייבויות תלויות

קבוצת הבנק הינה צד להליכים משפטיים שונים במסגרת עיסוקה במגוון סוגים של שירותים פיננסיים ובהם תביעות של לקוחות ובקשות צדדים שונים לאישור תביעות כתובענות ייצוגיות. הקבוצה מיישמת את הוראות הפיקוח על הבנקים בנושא התחייבויות תלויות המבוססות על הוראות תקן חשבונאות ASC 450. הליכים אלה נבחנים באופן פרטני בסיוע יועצים משפטיים הנדרשים להעריך את הסיכון להתממשות חשיפה. מצב בו הסיכון צפוי (Probable) הינו כאשר קיימת הסתברות להתממשות החשיפות לסיכון של מעל ל-70%. בגין תלויה הנכללת בקבוצת סיכון זו נכללה הפרשה בדוחות הכספיים.

מצב בו הסיכון אפשרי (Reasonably Possible) הינו כאשר קיימת הסתברות להתממשות החשיפות לסיכון של בין 20% ל-70%. ככלל, בגין תלויה הנכללת בקבוצת סיכון זו לא נכללה הפרשה בדוחות הכספיים.

מצב בו הסיכון קלוש (Remote) הינו כאשר קיימת הסתברות להתממשות החשיפות לסיכון של מתחת ל-20%. ככלל, בגין תלויה הנכללת בקבוצת סיכון זו לא נכללת הפרשה בדוחות הכספיים.

לקבוצת הבנק עשויה להיות קיימת חשיפה גם לאיומים בתביעות שטרם הוגשו. בהערכת הסיכון ביחס לחשיפות אלה נסמכת קבוצת הבנק על הערכות של ההנהלה והגורמים המטפלים בחשיפה, תוך הבאה בחשבון של מהותיות וקונקרטיים האיום, וסיכוי להצלחתה של תביעה (אם תוגש) ותוצאותיה האפשריות.

הפרשה להתחייבויות תלויות נרשמת בהתקיים שני התנאים להלן: (א) צפוי כי ירד ערכו של נכס (או התחייבות) במועד הדיווח; (ב) סכום ההפסד ניתן לאמידה באופן סביר. במידה ועל פי הערכת הבנק בהתבסס על חוות דעתם של יועצי המשפטיים לא ניתן לאמוד סכום של הפסד באופן מהימן, נערך טווח של תרחישים לחשיפה ואם סכום כלשהו בטווח מהווה לאותו המועד אומדן טוב מן האחרים על אותו טווח, הסכום האמור ייצבר כהפרשה. במידה ולא קיימים סכום בטווח המהווה אומדן טוב יותר מסכום כלשהו אחר, נדרש לרשום כהפרשה את הסכום המינימלי בטווח.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

לגבי תביעות שלגביהן קיימת קביעה של הפיקוח על הבנקים כי הבנק נדרש להשיב כספים, אלה מסווגות כ"צפוי" ונערכת בגין כל תביעה הפרשה בגובה הסכום שהבנק נדרש להשיב.

לא תבוצע הפרשה במקרים נדירים בהם לדעת הנהלת הבנק, בהסתמך על ייעוץ משפטי, לא ניתן להעריך את סיכויי ההתממשות של החשיפה לסיכון בגין תביעה רגילה או בגין בקשה לאישור תביעה כייצוגית, וזאת גם לאחר שפורסמו ארבעה דוחות כספיים על-ידי הבנק מאז שהומצאה לבנק תובענה כאמור.

ההכרה בהכנסה בגין נכס תלוי, מתבצעת במועד בו ההכנסה מומשה (realized) או ברת מימוש (realizable). לצורך קביעה זו הבנק מביא בחשבון את מכלול העובדות והנסיבות, לרבות חוות דעת משפטיות ככל שרלוונטי.

ביאור 25. ד. כולל, ככלל, גילוי על כל תביעה שסכומה מעל 0.5% מהון הבנק.

בנוסף, ניתן גילוי על סכום החשיפה הנוספת בגין תביעות אשר הסתברות התממשותם אינה קלושה.

בהתאם להערכת הנהלה ובהתבסס על הערכות יועציה המשפטיים, הדוחות הכספיים כוללים הפרשות נאותות בגין התחייבויות תלויות.

18. הוצאות מסים על ההכנסה

הדוחות הכספיים של הבנק כוללים מסים שוטפים ומסים נדחים. מסים שוטפים ונדחים נזקפים לדוח רווח והפסד, אלא אם המס נובע מעסקה או אירוע אשר מוכרים ישירות בהון או ברווח כולל אחר. במקרים אלו הוצאת המסים על הכנסה נזקפת להון או לרווח כולל אחר לפי הרלוונטי. הפרשה למסים על ההכנסה של הבנק וחברות מאוחדות שלו שהן מוסדות כספיים לצרכי מס ערך מוסף, כוללת מס רווח המוטל על ההכנסה לפי חוק מס ערך מוסף. מס שכר המוטל מתוקף חוק מע"מ במוסדות כספיים נכלל בדוח רווח והפסד בסעיף "משכורת והוצאות נלוות".

מסים שוטפים

המס השוטף הינו סכום המס הצפוי להשתלם (או להתקבל) על ההכנסה החייבת במס לשנה, כשהוא מחושב לפי שיעורי המס החלים לפי החוק שנחקק לתאריך המאזן, והכולל שינויים בתשלומי המס המתייחסים לשנים קודמות.

מסים נדחים

הבנק מכיר במסים נדחים בהתייחס להפרשים זמניים בין הערך בספרים של נכסים והתחייבויות לצורך דיווח כספי לבין ערכם לצרכי מסים, החייבים במס. החל מיום 1 בינואר 2017, מכיר הבנק בהתחייבות מסים נדחים, בגין הפרשים זמניים החייבים במס שנצברו בחברות בנות מקומיות החל ממועד זה. בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראות המפקח על הבנקים בגין הפרשים זמניים החייבים במס שנצברו בחברות בנות מקומיות עד ליום 31 בדצמבר 2016 לא נכללה התחייבות בגין מסים נדחים, הפרשים זמניים אלו עשויים להתחייב במס רק בעת אירוע מימוש או חלוקת דיבידנד. במידה שהבנק היה נדרש ליישם את הוראות התקן מאז ומעולם ולהכיר בהתחייבות מסים נדחים בגין הרווחים הלא מחולקים הנ"ל, סכום ההתחייבות הנוספת ביחס להפרשים זמניים כאמור שהיו נובעים מחלוקת דיבידנד בגין חברות בנות מקומיות, נאמד בסך של כ-0.5 מיליארד ש"ח.

הבנק מכיר בנכסי מסים נדחים בגין כל ההפרשים הזמניים הניתנים לניכוי והפסדים מועברים. הבנק מבצע הפרשה (Valuation Allowance) כנגד נכס מס נדחה אם, יותר סביר מאשר לא כי חלק או כל נכס המס הנדחה לא ימומש.

המסים הנדחים נמדדים לפי שיעורי המס הצפויים לחול על ההפרשים הזמניים במועד בו ימומשו, בהתבסס על החוקים שנחקקו לתאריך המאזן.

יצירה של נכסי מסים נדחים נטו לא תעלה על המסים השוטפים בתקופת החשבון, אלא במקרים מיוחדים בהם צפוי שבעתיד תהיה הכנסה חייבת שכנגדה יהיה ניתן לנצל אותם.

קיזוז נכסי והתחייבויות מסים נדחים

הבנק מקיזז נכסי והתחייבות מסים נדחים במידה וקיימת זכות חוקית הניתנת לאכיפה לקיזוז נכסי והתחייבויות מסים שוטפים, והם מיוחסים לאותה הכנסה חייבת במס הממוסה על-ידי אותה רשות מס בגין אותה חברה נישומה, או בחברות שונות בקבוצה, אשר בכוונתן לסלק נכסי והתחייבויות מסים שוטפים על בסיס נטו או שנכסי והתחייבויות המסים מיושבים בו זמנית.

פוזיציות מס לא ודאיות

הבנק מכיר בהשפעת פוזיציות מס רק אם צפוי (more likely than not) שהפוזיציות יתקבלו על-ידי רשויות המס או בית המשפט. פוזיציות מס שמוכרות נמדדות לפי הסכום המקסימלי שסבירות התממשות עולה על 50%. שינויים בהכרה או במדידה באים לידי ביטוי בתקופה בה חלו שינויים בנסיבות אשר הובילו לשינוי בשיקול הדעת.

19. רווח למניה

הבנק מציג נתוני רווח למניה בסיסי ומדולל לגבי הון המניות הרגילות שלו. הרווח הבסיסי למניה מחושב על-ידי חלוקת הרווח או ההפסד המיוחסים לבעלי המניות הרגילות של הבנק במספר הממוצע המשוקלל של המניות הרגילות שהיו במחזור במשך התקופה.

הרווח המדולל למניה נקבע על-ידי התאמת הרווח או ההפסד (כגון התאמות בגין השפעה לאחר מס של דיבידנדים, עלויות מימון כלשהן ושינויים אחרים) המתייחס לבעלי המניות הרגילות והתאמת הממוצע המשוקלל של המניות הרגילות שבמחזור, לאחר התאמה בגין מניות באוצר ובגין ההשפעות של כל המניות הרגילות הפוטנציאליות המדוללות, הכוללות, מכשירים הוניים שהוענקו לעובדים.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

א. תקני חשבונאות חדשים והוראות חדשות של הפיקוח על הבנקים בתקופה שלפני יישומם

חוזר בנושא שינויים בתנאים של חובות של לווים בקשיים פיננסיים

ביום 19 באוקטובר 2023 פורסם חוזר לעדכון הוראות הדיווח לציבור לפיו בנקים נדרשים ליישם את הנחיות ASU 2022-02 שמשנה את הטיפול החשבונאי בחובות שעברו ארגון מחדש של חוב בעייתי. במסגרת החוזר המונח "חובות שעברו ארגון מחדש של חוב בעייתי" שונה ל"שינויים בתנאים של חובות של לווים בקשיים פיננסיים". בהתאם לחוזר נדרש לתת גילוי לשינוי בתנאי חוב, הכולל ויתור על קרן, הפחתת שיעור ריבית, או הארכת תקופה שאינה גורמת לדחייה זניחה בתשלומים של כל לווה בקשיים פיננסיים. בנוסף, בוטלה הדרישה לחשב הפרשה להפסדי אשראי בשיטת היוון תזרימי מזומנים עבור חוב שעבר ארגון מחדש של חוב בעייתי. כמו-כן, נוספה דרישת גילוי של מחיקות ברוטו לפי שנת העמדת האשראי.

נדרש ליישם את הכללים החדשים החל מיום 1 בינואר 2024. בעת היישום לאשונה יש לפעול בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בכללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית.

הבנק נערך ליישום הדרישות בהתאם לחוזר. להערכת הבנק, לחוזר לא צפויה השפעה מהותית למעט עדכון דרישות גילוי כאמור לעיל.

ביאור 2 הכנסות והוצאות ריבית

2021	2022	2023	
			א. הכנסות ריבית*
11,050	16,202	24,709	מאשראי לציבור**
45	91	153	מאשראי לממשלות
61	245	682	מפיקדונות בבנקים
132	1,319	2,790	מפיקדונות בבנק ישראל וממזומנים
-	16	82	מניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
396	1,347	4,554	מאגרות-חוב
-	-	1	מנכסים אחרים
11,684	19,220	32,971	סך-כל הכנסות ריבית

ב. הוצאות ריבית*

(983)	(4,025)	(14,748)	על פיקדונות הציבור
(4)	(23)	(150)	על פיקדונות הממשלה
(10)	(22)	(218)	על פיקדונות מבנקים
(4)	(187)	(761)	על ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
(908)	(1,483)	(980)	על אגרות-חוב וכתבי התחייבויות נדחים
(8)	(13)	(29)	על התחייבויות אחרות
(1,917)	(5,753)	(16,886)	סך-כל הוצאות ריבית
9,767	13,467	16,085	סך הכנסות ריבית, נטו

ג. פירוט ההשפעה נטו של מכשירים נגזרים מגדרים על הכנסות והוצאות ריבית***

(149)	(9)	225	הכנסות ריבית
7	(2)	(100)	הוצאות ריבית

ד. פירוט הכנסות ריבית על בסיס צבירה מאגרות-חוב

14	88	376	מוחזקות לפדיון
361	1,061	3,352	זמינות למכירה
21	198	826	למסחר
396	1,347	4,554	סך-הכל כולל בהכנסות ריבית

* כולל השפעת יחסי גידור.

** מוצג בניכוי הטבות ללקוחות שהוענקו בעקבות המלחמה, בסך של כ-97 מיליוני ש"ח.

*** פירוט של השפעת מכשירים נגזרים מגדרים על סעיפי משנה א ו-ב.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 3 הכנסות מימון שאינן מריבית

א. הכנסות (הוצאות) מימון שאינן פעילויות שאינן למטרות מסחר

2021	2022	2023	
			1. מפעילות במכשירים נגזרים
(1,905)	6,069	3,642	סך-הכל מפעילות במכשירים נגזרים ⁽¹⁾
			2. מהשקעה באגרות-חוב
337	142	116	רווחים ממכירת אגרות-חוב זמינות למכירה
(81)	(270)	(710)	הפסדים ממכירת אגרות-חוב זמינות למכירה ⁽²⁾
256	(128)	(594)	סך-הכל מהשקעה באגרות-חוב
1,697	(5,659)	(2,369)	3. הפרשי שער, נטו
			4. רווחים (הפסדים) מהשקעה במניות
566	(166)	313	רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של מניות שאינן למסחר, נטו ⁽³⁾⁽⁴⁾
33	43	56	דיבידנד ממניות שאינן למסחר
13	17	-	התאמה לשווי הוגן של השקעה בחברה מוחזקת ⁽⁵⁾
612	(106)	369	סך-הכל מהשקעה במניות
-	(103)	(189)	5. אחר*
660	73	859	סך-הכל הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית בגין פעילויות שאינן למטרות מסחר

- * כולל הטבות ללקוחות שהוענקו בעקבות המלחמה, בסך של כ-32 מיליוני ש"ח.
- (1) מכשירים נגזרים מהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.
- (2) לרבות הפרשות לירידת-ערך בסך של כ-25 מיליוני ש"ח לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023 (כ-15 מיליוני ש"ח; 2021: כ-0 מיליוני ש"ח).
- (3) לרבות הפרשות לירידת-ערך בסך של כ-93 מיליוני ש"ח לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023 (כ-29 מיליוני ש"ח; 2021: כ-50 מיליוני ש"ח).
- (4) לרבות רווחים והפסדים ממדידה לפי שווי הוגן של מניות שמתקיים לגביהן שווי הוגן זמין וכן התאמות מעלה או מטה של מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין.
- (5) נובע מהתאמה להפרשה לירידת-ערך בגין השקעת הבנק בבנק פוזיטיף.

ב. הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות למטרות מסחר*

2021	2022	2023	
475	517	383	הכנסות נטו בגין מכשירים נגזרים למסחר
(54)	(9)	25	רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אגרות-חוב למסחר, נטו ⁽¹⁾
421	508	408	סך-הכל הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית בגין פעילויות למסחר**
1,081	581	1,267	סך-הכל הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית
			פירוט על הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות למטרות מסחר, לפי חשיפת סיכון:
98	(73)	(220)	חשיפת ריבית
299	554	558	חשיפת מטבע-חוץ
24	27	70	חשיפה למניות
421	508	408	סך-הכל

- * כולל הפרשי שער שנבעו מפעילות מסחר.
- ** להכנסות ריבית מהשקעה באגרות-חוב למסחר ראה [ביאור 2](#).
- (1) מזה: חלק הרווחים (ההפסדים) הקשורים לאגרות-חוב למסחר שעדיין מוחזקות ליום המאזן בסך של כ-6 מיליוני ש"ח (2022: 65 מיליוני ש"ח, 2021: 9 מיליוני ש"ח).

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 4 עמלות לפי מגזרים בגישת ההנהלה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023*									
סך-הכל	התאמות	ניהול פיננסי	פעילות בינלאומית	פעילות עסקית		פעילות קמעונאית			
				עסקי	מסחרי	הלוואות לדירור	עסקים קטנים	לקוחות פרטיים	
889	-	56	9	57	54	-	263	450	דמי ניהול חשבונות
528	-	-	-	3	12	-	112	401	כרטיסי אשראי, נטו
673	61	66	-	140	12	-	43	351	פעילות בניירות-ערך
162	-	1	-	3	2	-	13	143	עמלות הפצת מוצרים פיננסיים ⁽¹⁾
297	-	-	-	146	127	2	22	-	טיפול באשראי
348	-	4	-	6	17	-	125	196	הפרשי המרה
78	-	1	1	13	23	-	38	2	פעילות סחר חוץ
26	-	-	-	22	-	3	-	1	הכנסות נטו משירות תיקי אשראי
41	-	-	-	-	-	41	-	-	דמי ניהול ועמלות מביטוח חיים וביטוח דירות
825	-	-	30	448	297	-	42	8	עמלות מעסקי מימון
25	-	11	-	1	-	-	2	11	עמלות אחרות
3,892	61	139	40	839	544	46	660	1,563	סך-כל העמלות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022									
סך-הכל	התאמות	ניהול פיננסי	פעילות בינלאומית	פעילות עסקית		פעילות קמעונאית			
				עסקי	מסחרי	הלוואות לדירור	עסקים קטנים	לקוחות פרטיים	
877	-	47	8	53	53	-	259	457	דמי ניהול חשבונות
471	-	-	-	3	11	-	91	366	כרטיסי אשראי, נטו
748	72	74	-	138	13	-	46	405	פעילות בניירות-ערך
179	-	1	-	2	2	-	10	164	עמלות הפצת מוצרים פיננסיים ⁽¹⁾
238	-	-	1	91	120	2	24	-	טיפול באשראי
324	-	5	-	7	19	-	121	172	הפרשי המרה
90	-	1	1	22	25	-	39	2	פעילות סחר חוץ
20	-	-	-	15	-	4	-	1	הכנסות נטו משירות תיקי אשראי
41	-	-	-	-	-	41	-	-	דמי ניהול ועמלות מביטוח חיים וביטוח דירות
665	-	1	22	347	243	-	42	10	עמלות מעסקי מימון
52	-	34	-	1	-	-	2	15	עמלות אחרות
3,705	72	163	32	679	486	47	634	1,592	סך-כל העמלות

* כולל השפעת הטבות ללקוחות שהוענקו בעקבות המלחמה, בסך של כ-30 מיליון ש"ח.
(1) בעיקר קרנות נאמנות.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 4 עמלות לפי מגזרים בגישת ההנהלה (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021									
סך-הכל	התאמות	ניהול פיננסי	פעילות בינלאומית	פעילות עסקית		פעילות קמעונאית			
				עסקי	מסחרי	הלוואות לדיור	עסקים קטנים	לקוחות פרטיים	
793	-	41	5	49	45	-	242	411	דמי ניהול חשבונות
275	-	-	-	1	6	-	51	217	כרטיסי אשראי, נטו
804	74	77	-	94	14	-	56	489	פעילות בניירות-ערך
178	-	-	-	2	2	-	8	166	עמלות הפצת מוצרים פיננסיים ⁽¹⁾
220	-	-	1	93	104	1	20	1	טיפול באשראי
288	-	3	-	7	15	-	112	151	הפרשי המרה
78	-	1	1	12	25	-	37	2	פעילות סחר חוץ
23	-	-	-	15	-	7	-	1	הכנסות נטו משירות תיקי אשראי
46	-	-	-	-	-	46	-	-	דמי ניהול ועמלות מביטוח חיים וביטוח דירות
617	-	1	21	312	235	-	41	7	עמלות מעסקי מימון
33	-	14	-	1	-	-	2	16	עמלות אחרות
3,355	74	137	28	586	446	54	569	1,461	סך-כל העמלות

(1) בעיקר קרנות נאמנות.

ביאור 5 הכנסות אחרות

2021	2022	2023	
92	46	71	רווח הון ממכירת בניינים וציוד
9	4	-	הכנסה ממכירת תיקי לקוחות בנקאות פרטית בינלאומית
88	117	67	אחרות
189	167	138	סך-כל ההכנסות האחרות

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 6 משכורות והוצאות נלוות

2021	2022	2023	
2,792	2,835	2,905	משכורות ומענקים
13	12	13	הוצאה הנובעת מעסקות תשלום מבוסס מניות המסולקות במכשירים הוניים
630	644	690	הוצאות נלוות אחרות לרבות קרן השתלמות, חופשה ומחלה
6	(3)	4	הטבות לזמן ארוך
721	733	743	ביטוח לאומי ומס-שכר
166	158	130	הוצאות בגין פנסיה (לרבות עלות שירות, פיצויים ותגמולים)
5	8	7	הטבות אחרות לאחר סיום העסקה
4,333	4,387	4,492	סך-כל המשכורות וההוצאות הנלוות ⁽¹⁾
219	218	242	(1) מזה: משכורות והוצאות נלוות בחו"ל

ביאור 7 הוצאות אחרות

2021	2022	2023	
242	243	279	הוצאות בגין פנסיה (לרבות פיצויים ותגמולים), הטבה מוגדרת (ללא עלות שירות)
143	157	187	שיווק ופירסום
194	206	220	תקשורת
448	475	525	מחשב ⁽¹⁾
28	28	26	משרדיות
42	43	42	ביטוח
378	300	284	שירותים מקצועיים
11	13	12	גמול והחזר הוצאות לחברי דירקטוריון
57	65	63	הדרכה והשתלמויות
286	318	319	עמלות
28	31	41	תרומות
280	265	212	אחרות
2,137	2,144	2,210	סך-כל ההוצאות האחרות

(1) לא כולל משכורות, פחת והפחתות.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 8 הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)

א. הרכב הסעיף

2021	2022	2023	
			מסים שוטפים:
2,159	3,540	4,385	בגין שנת החשבון
115	79	56	בגין שנים קודמות
2,274	3,619	4,441	סך-כל המסים השוטפים
			בתוספת (בניכוי):
			מסים נדחים:
684	(71)	(509)	בגין שנת החשבון
-	-	(2)	בגין שנים קודמות
684	(71)	(511)	סך-כל המסים הנדחים
2,958	3,548	3,930	סך-כל הפרשה למסים ⁽¹⁾
13	46	143	(1) מזה: הפרשה למסים לרשויות מס בחו"ל

הטבלה לעיל אינה כוללת את השפעת המס על רווח כולל אחר. לפרטים ראה [ביאור 10](#).

ב. התאמה בין סכום מס תיאורטי, שהיה חל על הבנק לפי שיעור מס סטטוטורי, לבין הפרשה למסים על הרווח, כפי שנזקפה לדוח רווח והפסד

2021	2022	2023	
7,809	9,982	11,272	רווח לפני מסים
34.19	34.19	34.19	שיעור המס החל על הבנק בישראל (באחוזים)
2,670	3,413	3,854	סכום המס על בסיס שיעור המס הסטטוטורי
			נוסף (פחות) הוצאות מסים (חיסכון במס) בגין:
25	11	11	הכנסות חברות בנות בחו"ל
(3)	(4)	-	הכנסות פטורות ובעלות שיעור מס מוגבל
(4)	(4)	(2)	הפרשי פחת, תאום פחת ורווחי הון
41	23	38	הוצאות לא-מוכרות
68	56	(7)	הפרשי עיתוי שלא נרשמו בגינם מסים נדחים
			מסים בגין שנים קודמות:
46	43	33	סכומים נוספים לשלם בגין חובות בעייתיים
69	36	21	אחרים
12	(3)	(8)	הכנסות חברות בנות בישראל
34	(23)	(10)	הפרשי תרגום בגין חברות מאוחדות בחו"ל
2,958	3,548	3,930	הפרשה למסים על הרווח

ביאור 8 הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) (המשך)

ג. שומות

1. לבנק שומות מס הכנסה סופיות עד וכולל שנת 2018. לחברות בנות שומות סופיות, או כאלה שנחשבות כסופיות, עד לשנים 2021-2017. בנוסף, חתם הבנק בסוף שנת 2023 על שומות מס חלקיות בהסכם בגין השנים 2020-2021. לשומות המס החלקיות אין השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.
2. במהלך השנים האחרונות נתקבלו בישראל אקספרט (חברה בת לשעבר שנמכרה והופרדה מהבנק) ובפרימיום אקספרט (חברה בת של ישראל אקספרט) שומות מטעם רשות המסים בישראל, אגף המכס ומע"מ וזאת בהמשך לביקורת רוחבית ענפית, אשר עיקרן חיוב במע"מ של ישראל אקספרט ופרימיום אקספרט בגין עמלת מנפיק המתקבלת מארגונים בינלאומיים בקשר לעסקות של מחזיקי כרטיס מול בתי עסק בחו"ל ובגין עמלה המתקבלת ממחזיקי כרטיס בגין עסקות המבוצעות על ידם אל מול בתי עסק בחו"ל. בנושא מתקיים הליך המתברר בבית המשפט. בהמשך לשיפוי שנתן הבנק במועד ההפרדות מישראל אקספרט בגין נושא זה, הבנק הגיע להבנות מול ישראל אקספרט אודות מסגרת השיפוי הפוטנציאלית אשר תיושם בהתאם להתבררות הליך זה. הבנק אינו צופה כל השפעה מהותית על תוצאות פעילותו ביחס להסדרת נושא זה.
3. במסגרת דיוני שומה קודמים שערך הבנק העלה פקיד השומה טענה לפיה, במכירת חברה בת המסווגת כעוסק לצורכי מס ערך מוסף, יש לחייב במס רווח גם רווחים ראויים לחלוקה, הפטורים ממס חברות לפי הוראות פקודת מס הכנסה. טענה כאמור אשר הועלתה בקשר עם מכירת קבוצת ישראל אקספרט, הוסדרה במסגרת השומות החלקיות, שנחתמו כאמור בסעיף 1 לעיל ללא השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.
4. הבנק כולל בדוחותיו הפרשות בגין התחייבויות למסים על הכנסה כאמור לעיל בהתאם להערכת ההנהלה ובהתבסס על הערכות יועציו המשפטיים.

ד. תנועה במסים נדחים

שיעור מס ממוצע	יתרה ליום 31 בדצמבר 2023	שינויים שינויים אשר נזקפו לרווח כולל אחר	שינויים שנזקפו לרווח והפסד	יתרה ליום 31 בדצמבר 2022	
ב-%	במיליוני ש"ח				
					נכסי מסים נדחים
34.2	2,588	-	602	1,986	מהפרשה להפסדי אשראי
34.2	132	-	14	118	מהפרשה לחופשה ולמענקים
34.2	1,543	(66)	1	1,608	מהטבות לעובדים
25.2	1,000	-	498	502	הפסדים מועברים לצורך מסים
33.3	30	-	(10)	40	מנכסי תוכנה
34.0	17	-	(8)	25	מפריטים לא-כספיים אחרים
32.0	5,310	(66)	1,097	4,279	יתרת נכסי מסים נדחים, ברוטו
25.2	997	-	499	498	נכסי מסים נדחים שלא הוכרו
34.2	4,313	(66)	598	3,781	יתרת נכסי מסים נדחים בניכוי נכסי מסים נדחים שלא הוכרו
					התחייבויות מסים נדחים
27.9	110	-	46	64	מניירות-ערך ופריטים כספיים אחרים
25.5	106	-	(9)	115	רכוש קבוע וחכירות
11.8	322	-	52	270	בגין השקעות בחברות מוחזקות
-	-	-	(2)	2	אחר
15.2	538	-	87	451	יתרת התחייבויות מסים נדחים, ברוטו
	3,775	(66)	511	3,330	יתרת נכסי מסים נדחים, נטו*
	-	-	(1)	1	* מזה: בגין פעילות חו"ל

ביאור 8 הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) (המשך)

ד. תנועה במסים נדחים (המשך)

שיעור מס ממוצע	יתרה ליום 31 בדצמבר 2022	שינויים אשר נזקפו לרווח כולל אחר	שינויים שנזקפו לרווח והפסד	השפעה מצטברת בגין היישום לראשונה של הוראת CECL ⁽¹⁾	יתרה ליום 31 בדצמבר 2023	
ב - %	במיליוני ש"ח					
						נכסי מסים נדחים
34.2	1,986	-	99	190	1,697	מהפרשה להפסדי אשראי
34.2	118	-	(16)	-	134	מהפרשה לחופשה ולמענקים
34.2	1,608	(252)	8	-	1,852	מהטבות לעובדים
21.0	502	-	66	-	436	הפסדים מועברים לצורך מסים
34.2	40	-	(28)	-	68	מנכסי תוכנה
34.2	25	-	-	-	25	מפריטים לא-כספיים אחרים
31.8	4,279	(252)	129	190	4,212	יתרת נכסי מסים נדחים, ברוטו
21.0	498	-	93	-	405	נכסי מסים נדחים שלא הוכרו
34.2	3,781	(252)	36	190	3,807	יתרת נכסי מסים נדחים בניכוי נכסי מסים נדחים שלא הוכרו
						התחייבויות מסים נדחים
21.3	64	(3)	(41)	-	108	מניירות-ערך ופריטים כספיים אחרים
25.4	115	-	(11)	-	126	רכוש קבוע וחכירות
11.9	270	-	16	-	254	בגין השקעות בחברות מוחזקות
28.6	2	-	1	-	1	אחר
14.8	451	(3)	(35)	-	489	יתרת התחייבויות מסים נדחים, ברוטו
	3,330	(249)	71	190	3,318	יתרת נכסי מסים נדחים, נטו*
	1	-	(1)	-	2	* מזה: בגין פעילות חו"ל

(1) השפעה מצטברת בגין היישום לראשונה של כללי החשבונאות בארצות-הברית בנושא מכשירים פיננסיים - הפסדי אשראי (ASU 2016-13).

ה. שיעור המס המשולב החל על הבנק

המסים המשולמים על הרווח של התאגידים הבנקאיים כוללים מס חברות המוטל על-פי פקודת מס הכנסה ומס רווח המוטל על-פי חוק מס ערך מוסף על מוסדות כספיים וכן מס שכן (המוצג כחלק מהוצאות השכן). לפיכך, שיעורי המס המשולבים הינם כדלקמן:

שיעור מס רווח	שיעור מס הכנסה	שיעור מס משולב	שנה
17.0%	23.0%	34.2%	2018 ואילך

ביום 4 במרץ 2024 אישרה ועדת כספים של הכנסת הצעת חוק תשלום מיוחד לשם השגת יעדי התקציב (הוראת שעה - חרבות ברזל), התשפ"ד-2024, לפיה בנק שאינו בנק בעל היקף פעילות קטן ("בנק ששווי נכסיו נמוך מ-5% משווי הנכסים של כלל הבנקים בישראל"), ישלם בשנים 2024 ו-2025 תשלום שנתי בסכום השווה ל-6% מרווחיו, כהגדרתם בחוק מס ערך מוסף (להלן - התשלום השנתי). עוד נקבע בהצעה כי התשלום השנתי לא יוכר בניכוי בהתאם להוראות פקודת מס הכנסה. תחולת החוק, היה ויאושר, הינה מיום 1 באפריל 2024 ובהתאם לכך בשנת 2024 יחול התשלום השנתי על חלק יחסי משנה זו.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 8 הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) (המשך)

בהתאם להצעת החוק האמורה, במידה וסך התשלום השנתי המצרפי של המערכת הבנקאית יעלה על סך של 1.2 מיליארד ש"ח בשנת 2024 וסך של 1.3 מיליארד ש"ח בשנת 2025, יופחת סכום התשלום השנתי ששילם כל בנק בכל אחת מהשנים מהנ"ל, בהתאם לחלקו היחסי בסך התשלום השנתי המצרפי של המערכת הבנקאית, שיחושב על פי הדוחות שהגיש כל בנק לרשות המיסים בהתאם לסעיף 131 לפקודת מס הכנסה בכל אחת מהשנים 2024 ו-2025.

ביום 20 בפברואר 2024 אישרה ועדת הכספים של הכנסת את הצעת צו מס ערך מוסף (שיעור המס על עסקה ועל יבוא טוביון) (תיקון), התשפ"ד-2024. על פי הצו יעלה שיעור המע"מ מ-17% ל-18% החל מיום 1 בינואר 2025. צפוי כי ככל ויחול הצו כאמור, שיעור מס הרווח על הבנק יעלה החל מיום 1 בינואר 2026 ל-18%, כך ששיעור המס המשולב שיחול על הבנק בשנים 2026 ואילך יהיה 34.7%. הצו יכנס לתוקף רק לאחר אישורו במליאת הכנסת.

1. הפסדים מועברים לצרכי מס

ליום 31 בדצמבר 2023				
יתרת הפסדים	נכסי מסים נדחים על הפסדים	נכסי מסים נדחים שלא הוכרו	נכסי מסים נדחים שהוכרו	שנת פקיעה ראשונה
1,384	462	(459)	3	-
290	67	(67)	-	-
2,293	471	(471)	-	2024

הפסדים לצרכי מס

התאגיד הבנקאי

חברות בנות בישראל

חברות בנות בחו"ל

ליום 31 בדצמבר 2022				
יתרת הפסדים	נכסי מסים נדחים על הפסדים	נכסי מסים נדחים שלא הוכרו	נכסי מסים נדחים שהוכרו	שנת פקיעה ראשונה
388	90	(86)	4	-
2,006	412	(412)	-	2023

הפסדים לצרכי מס

חברות בנות בישראל

חברות בנות בחו"ל

2. הסכם עקרונות בנושא אופן ההכרה למס של הפרשה להפסדי אשראי

בחודש פברואר 2012 נחתם הסכם עקרונות בין הבנק לבין פקיד השומה בנושא אופן ההכרה למס של הפרשה להפסדי אשראי בגין הפרשות לחובות פגומים שיירשמו החל מיום 1 בינואר 2011. בחודש יולי 2017 נחתם הסכם עקרונות עם פקיד השומה בנושא אופן ההכרה למס של הפרשה להפסדי אשראי של חובות הנמדדים לפי שיטת עומק הפיגור וזאת בגין חובות שההפרשה בגינם נכללה בספרי הבנק החל מיום 1 בינואר 2014. בסמוך לפרסום הדוחות הכספיים מתגבש הסכם עקרונות עם פקיד השומה בגין הפרשות להפסדי אשראי שגרשמו החל מיום 1 בינואר 2022. להלן עקרונות ההסכמים:

1. הפרשות לחובות שאינם צוברים בבחינה פרטנית יותר בניכוי כהוצאה לצורכי מס בשנה שבה נכללה ההוצאה בדוחות הכספיים של הבנק. בשנת מס שבה הוקטנה יתרת הפרשה לחובות כאמור (שלא כתוצאה מ"מחיקה חשבונאית" או מ"מחילת חוב"), יתווסף לחובות המס של הבנק מס נוסף על-פי נוסחה מוסכמת בהסכם.
2. מחצית ההוצאה השנתית להפסדי אשראי בגין הפרשות לחובות שאינם צוברים, שאינם בבחינה פרטנית בגובה "המחיקה החשבונאית", תותר בניכוי כהוצאה לצורכי מס בשנה הראשונה לאחר השנה שבה נרשמה ומחצית תותר בשנת המס השנייה לאחר השנה שבה נרשמה.
3. ההוצאה השנתית להפסדי אשראי לחובות לא צוברים בגין אשראי לדיור שגרשמה החל מיום 1 בינואר 2022, תותר בניכוי כהוצאה לצורכי מס בשנה שבה נכללה ההוצאה בדוחות הכספיים של הבנק.
4. למעט האמור בסעיף 3 לעיל, ההוצאה השנתית להפסדי אשראי בגין הפרשות להפסדי אשראי הנמדדות על בסיס קבוצתי אינה מותרת בניכוי כהוצאה לצורכי מס.
5. נקבע כי יוכר כהכנסה למס בקו ישר בשנים 2022-2024, ההפרש בין הוצאות להפסדי אשראי בגין אשראי לדיור עד ליום 31 בדצמבר 2021 שהוכרו לצורכי מס לבין הפרשה להפסדי אשראי לחובות לא צוברים בגין אשראי לדיור שנוצרה בעקבות יישום לראשונה ביום 1 בינואר 2022 של כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות-הברית בנושא הפרשות להפסדי אשראי (ASU 2016-13).
6. לעקרונות כפי שעולים מההסכם האמור אין השפעה מהותית על הדוחות הכספיים של הבנק.

3. הסכם חברות בנות בחו"ל

לבנק הסכם פשרה עם פקיד שומה מפעלים גדולים ממאי 1986 ומכתב הבהרות מפקיד שומה מפעלים גדולים ממאי 2009 המסדירים תשלומי מס בישראל בהתייחס לרווחי חברות בנות של הבנק בחו"ל.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 8 הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) (המשך)

ט. החלטת מיסוי בהסכם - מיזוגים בקבוצת הבנק

- ביום 12 בספטמבר 2023 התקבלה החלטת מיסוי בהסכם (להלן: "החלטת המיסוי") מהחטיבה המקצועית של רשות המסים בעניין פטור ממס בשינוי מבנה המורכב משני שלבים (להלן: "שינוי המבנה"), בהתאם ובכפוף להוראות סעיף 103 לפקודת מס הכנסה. בהתאם להחלטת המיסוי, מוזגו בשלב הראשון החברות פקעות פועלים בע"מ, הפועלים אמריקאי ישראלי בע"מ, קונטיננטל פועלים בע"מ, ביצור בע"מ, אגרות - חברה להנפקות של בנק הפועלים בע"מ, תעודה חברה פיננסית בע"מ, תמורה חברה פיננסית בע"מ, תרשיש-החזקות והשקעות הפועלים בע"מ והפועלים הנפקות בע"מ לבנק הפועלים, וזאת ביום 30 ביוני 2023. בשלב השני מוזגו זהר השמש להשקעות בע"מ, פועלים בתבונה בע"מ והפועלים נכסים (מניות) בע"מ לאופז בע"מ, וזאת ביום 30 בספטמבר 2023.
- להלן המגבלות והתניות העיקריות שנקבעו בהחלטת המיסוי:
 - רוב הנכסים שהועברו במסגרת המיזוג רוב הנכסים שהיו ברשות החברות הקולטות ערב המיזוג, לא ימכרו בתקופה של שנתיים ממועד המיזוג, ויעשה בהם שימוש מקובל, בנסיבות העניין, במהלך עסקי החברה.
 - במהלך שנתיים ממועד המיזוג תימשך בחברות הקולטות הפעילות הכלכלית העיקרית שהייתה בכל אחת מהחברות המעבירות ערב המיזוג.
 - לא ניתנה ולא תינתן לחברות המעבירות ו/או לבעלי המניות בחברות המעבירות ו/או לכל צד קשור להן, תמורה כלשהי, בין במישרין ובין בעקיפין, בכסף ו/או בשווה כסף, למעט כמצוין במפורש בהחלטת המיסוי כאמור.
 - לא ישוערו נכסים ו/או התחייבויות ולא יבוצע Step-Up לנכסים ו/או התחייבויות לצרכי מס בישראל.
 - לא ייווצרו נכסים כלשהם ובכלל זה נכסים בלתי מוחשיים, יתרות ו/או סכומים מהוונים בעקבות שינוי המבנה.
- במסגרת מיזוג חברת פועלים הנפקות בע"מ לבנק, קיימת התייחסות בהחלטת המיסוי להחלפת אגרות-חוב פועלים הנפקות בע"מ לאגרות-חוב הבנק, כך שהעברת ההתחייבויות בגין אגרות-החוב לא תחשב כמכירה לרבות לעניין ניכוי המס במקור ויחול רצף מס.

ביאור 9 רווח למניה רגילה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
	2021	2022	2023
רווח בסיסי			
רווח נקי המיוחס לבעלי המניות הרגילות של הבנק במיליוני ש"ח	4,914	6,532	7,360
ממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות			
במניות 1 ש"ח ע.נ.			
יתרה ליום 1 בינואר של הון מניות מונפק ונפרע	1,335,898,103	1,336,452,973	1,336,837,006
השפעת יחידות RSU	353,595	247,487	274,867
השפעת מניות שנרכשו במהלך התקופה	-	-	-
ממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות ששימשו לצורך חישוב הרווח הבסיסי למניה ליום 31 בדצמבר	1,336,251,698	1,336,700,460	1,337,111,873
רווח מדולל			
רווח נקי המיוחס לבעלי המניות הרגילות של הבנק במיליוני ש"ח	4,914	6,532	7,360
ממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות (מדולל)			
במניות 1 ש"ח ע.נ.			
ממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות ששימשו לצורך חישוב הרווח הבסיסי למניה	1,336,251,698	1,336,700,460	1,337,111,873
השפעת יחידות RSU	394,413	408,009	412,504
ממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות ששימשו לצורך חישוב הרווח המדולל למניה ליום 31 בדצמבר	1,336,646,111	1,337,108,469	1,337,524,377
רווח למניה רגילה בשקלים חדשים			
רווח בסיסי			
רווח נקי למניה	3.68	4.89	5.50
רווח מדולל			
רווח נקי למניה	3.68	4.89	5.50

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 10 רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר

א. שינויים ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר, לאחר השפעת מס

רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק	רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה			יתרה ליום 1 בינואר 2021
		סך-הכל	התאמות בגין הטבות לעובדים*	התאמות בגין זמינות למכירה לפי שווי הוגן	
(1,009)	2	(1,007)	(1,496)	489	2021
(589)	-	(589)	(205)	(384)	שינוי נטו במהלך השנה
(1,598)	2	(1,596)	(1,701)	105	יתרה ליום 1 בינואר 2022
(1,474)	(2)	(1,476)	486	(1,962)	שינוי נטו במהלך השנה
(3,072)	-	(3,072)	(1,215)	(1,857)	יתרה ליום 1 בינואר 2023
986	-	986	128	858	שינוי נטו במהלך השנה
(2,086)	-	(2,086)	(1,087)	(999)	יתרה ליום 31 בדצמבר 2023

* בעיקר משקף התאמות בגין אומדנים אקטואריים לסוף השנה והפחתה של סכומים שנרשמו בעבר ברווח כולל אחר.

ב. השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר, לפני השפעת מס ואחרי השפעת מס

לשנה שהסתיימה ביום								
31 בדצמבר 2021			31 בדצמבר 2022			31 בדצמבר 2023		
לפני מס	השפעת מס	לאחר מס	לפני מס	השפעת מס	לאחר מס	לפני מס	השפעת מס	לאחר מס
השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה								
התאמות בגין הצגת אגרות-חוב זמינות למכירה לפי שווי הוגן								
רווחים (הפסדים) נטו שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן								
(204)	115	(319)	(2,065)	1,003	(3,068)	466	(231)	697
רווחים (הפסדים) בגין אגרות-חוב זמינות למכירה שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד ⁽¹⁾								
(180)	76	(256)	103	(18)	121	392	(202)	594
(384)	191	(575)	(1,962)	985	(2,947)	858	(433)	1,291
הטבות לעובדים								
רווח (הפסד) אקטוארי נטו במהלך השנה*								
(319)	168	(487)	384	(200)	584	44	(23)	67
רווחים (הפסדים) נטו שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד ⁽²⁾								
114	(59)	173	102	(52)	154	84	(43)	127
(205)	109	(314)	486	(252)	738	128	(66)	194
(589)	300	(889)	(1,476)	733	(2,209)	986	(499)	1,485
השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה								
בניכוי רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה								
-	-	-	(2)	-	(2)	-	-	-
השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק								
(589)	300	(889)	(1,474)	733	(2,207)	986	(499)	1,485
סך-הכל השינוי נטו במהלך השנה								

* בעיקר משקף התאמות בגין אומדנים אקטואריים לסוף התקופה והפחתה של סכומים שנרשמו בעבר ברווח כולל אחר.

(1) הסכום לפני מס מדווח בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית. פירוט נוסף ראה [בביאור 3](#).

(2) הסכום לפני מס מדווח בדוח רווח והפסד בסעיף הוצאות אחרות.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 11 מזומנים ופיקדונות בבנקים

ליום 31 בדצמבר		
2022	2023	
126,254	101,486	מזומנים ופיקדונות בבנקים מרכזיים
7,170	6,244	פיקדונות בבנקים מסחריים
133,424	107,730	סך-הכל**,*
132,735	107,114	* מזה: מזומנים, פיקדונות בבנקים ופיקדונות מרכזיים לתקופה מקורית של עד שלושה חודשים
8	10	** בניכוי הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי

הערה:

למידע בדבר שיעבודים ראה [ביאור 26](#) להלן.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 12 ניירות-ערך

ליום 31 בדצמבר 2023					
הערך במאזן	עלות מופחתת	יתרת הפרשה להפסדי אשראי	רווחים מצטברים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים מצטברים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן*
(1) אגרות-חוב המוחזקות לפדיון					
אגרות-חוב ומלוות					
של ממשלת ישראל	13,440	-	-	(415)	13,025
של ממשלות זרות	1,892	-	-	(209)	1,683
של מוסדות פיננסיים בישראל	404	418	(14)	-	422
סך-כל אגרות-החוב המוחזקות לפדיון	15,736	15,750	(14)	(624)	15,130
(2) אגרות-חוב זמינות למכירה					
אגרות-חוב ומלוות					
של ממשלת ישראל	54,766	-	143	(1,371)	54,766
של ממשלות זרות	22,229	-	168	(263)	22,134
של מוסדות פיננסיים בישראל	54	-	-	-	54
של מוסדות פיננסיים זרים	9,023	8,964	-	(35)	9,023
של אחרים	3,264	3,207	-	(2)	3,264
סך-כל אגרות-חוב ומלוות זמינים למכירה	89,241	90,448	-	(1,671) ⁽¹⁾	89,241
(3) השקעות במניות שאינן למסחר					
מניות שאינן למסחר	4,433	-	396 ⁽²⁾	(323) ⁽²⁾	4,433
מזה: מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין ⁽³⁾	2,861	-	196	(278)	2,861
סך-הכל ניירות הערך שאינן למסחר	109,410	110,558	(14)	(2,618)	108,804

* נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך-כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות-ערך בהיקפים גדולים.

(1) כלולים בהון בסעיף "התאמות בגין הצגת אגרות-חוב זמינות למכירה לפי שווי הוגן" במסגרת רווח כולל אחר.

(2) נקפו לדוח רווח והפסד.

(3) מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין - מוצגות לפי עלות בניכוי ירדת-ערך מותאמת, מעלה או מטה, למחירים נציפים בעסקות רגילות בהשקעות דומות או זהות

של אותו מנפיק, לפירוט נוסף ראה [ביאור 3.1](#).

הערות:

א. לפירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות-חוב וכן במניות - ראה [ביאור 2](#) וביאור 3.

ב. ההבחנה בין אגרות-חוב של ישראל לבין אגרות-חוב של זרים נערכה בהתאם למדינת התושבות של הישות המנפיקה.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 12 ניירות-ערך (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2023					
הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	יתרת הפרשה להפסדי אשראי	רווחים מצטברים שטרם מומשו לשווי הוגן	הפסדים מצטברים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן*
(4) ניירות-ערך למסחר					
אגרות-חוב ומלוות					
של ממשלת ישראל	16,097	-	44	(73)	16,097
של ממשלות זרות	1,615	-	4	-	1,615
של מוסדות פיננסיים זרים	-	-	-	-	-
של אחרים זרים	-	-	-	-	-
סך-כל ניירות הערך למסחר	17,712	-	(1)48	(1)73	17,712
סך-כל ניירות הערך ⁽²⁾⁽³⁾	127,122	(14)	926	(2,691)	126,516

סך-הכל	פחות מ-12 חודשים		שווי הוגן	12 חודשים ומעלה	
	0-20%	20-40%		0-20%	20-40%
הפסדים שטרם מומשו	0-20%	20-40%	שווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו	סך-הכל

(5) שווי הוגן והפסדים שטרם מומשו, לפי משך זמן ושיעור ירידת הערך, של אגרות-חוב זמינות למכירה הנמצאות בפוזיציות הפסד שטרם מומשו, ללא הפסדי אשראי

אגרות-חוב ומלוות							
של ממשלת ישראל	24,141	(464)	-	(464)	16,398	(907)	(907)
של ממשלות זרות	3,302	(47)	-	(47)	3,269	(216)	(216)
של מוסדות פיננסיים זרים	884	(16)	-	(16)	1,349	(19)	(19)
של אחרים זרים	157	(1)	-	(1)	171	(1)	(1)
סך-כל אגרות-חוב ומלוות זמינים למכירה	28,484	(528)	-	(528)	21,187	(1,143)	(1,143)

* נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך-כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות-ערך בהיקפים גדולים.
** מזה: ניירות-ערך בסך 522 מיליוני ש"ח שסווגו כניירות-ערך למסחר משום שהבנק בחר למדוד אותם בהתאם לחלופת השווי הוגן, למרות שהם לא נרכשו למטרות מסחר.

- (1) נזקפו לדוח רווח והפסד.
- (2) מזה: ניירות-ערך בסך של כ-18.9 מיליארד ש"ח ששועבדו למלוים - ראה [ביאור 26](#).
- (3) ניירות-ערך שהושאלו בסך של כ-909 מיליוני ש"ח מוצגים במסגרת סעיף אשראי לציבור.

הערות:

- א. לפירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות-חוב וכן במניות - ראה [ביאור 2 וביאור 3](#).
- ב. ההבחנה בין אגרות-חוב של ישראל לבין אגרות-חוב של זרים נערכה בהתאם למדינת התושבות של הישות המנפיקה.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 12 ניירות-ערך (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2022					
שווי הוגן*	הפסדים מצטברים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	רווחים מצטברים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	יתרת הפרשה להפסדי אשראי	עלות מופחתת	הערך במאזן
(1) אגרות-חוב המוחזקות לפדיון					
אגרות-חוב ומלוות					
7,564	(452)	-	-	8,016	8,016
של ממשלת ישראל					
1,584	(217)	-	-	1,801	1,801
של ממשלות זרות					
317	-	18	(17)	316	299
של מוסדות פיננסיים בישראל					
9,465	(669)	18	(17)	10,133	10,116
סך-כל אגרות-חוב המוחזקות לפדיון					
(2) אגרות-חוב זמינות למכירה					
אגרות-חוב ומלוות					
51,751	(1,478)	91	-	53,138	51,751
של ממשלת ישראל					
21,652	(969)	54	-	22,567	21,652
של ממשלות זרות					
7,534	(138)	30	-	7,642	7,534
של מוסדות פיננסיים זרים					
3,170	(20)	26	-	3,164	3,170
של אחרים זרים					
84,107	(2,605) ⁽¹⁾	201 ⁽¹⁾	-	86,511	84,107
סך-כל אגרות-חוב ומלוות זמינים למכירה					
(3) השקעות במניות שאינן למסחר					
4,048	(296) ^{**2)}	301 ^{**2)}	-	4,043 ^{**4)}	4,048
מניות שאינן למסחר					
2,315	(204) ^{**2)}	182 ^{**2)}	-	2,337 ^{**2)}	2,315
מזה: מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין ⁽³⁾					
97,620	(3,570)	520	(17)	100,687	98,271
סך-הכל ניירות הערך שאינן למסחר					

* נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך-כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות-ערך בהיקפים גדולים.

** סוג מחדש על מנת לשקף את סכומי הרווחים או ההפסדים שטרם מומשו במצטבר.

(1) כלולים בהון בסעיף "התאמות בגין הצגת אגרות-חוב זמינות למכירה לפי שווי הוגן" במסגרת רווח כולל אחר.

(2) נזקפו לדוח רווח והפסד.

(3) מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין - מוצגות לפי עלות בניכוי ירידת-ערך מותאמת, מעלה או מטה, למחירים נצפים בעסקות רגילות בהשקעות דומות או זהות של אותו מנפיק. לפירוט נוסף ראה [ביאור 1.32](#).

הערות:

א. לפירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות-חוב וכן במניות - ראה [ביאור 2](#) וביאור 3.

ב. ההבחנה בין אגרות-חוב של ישראל לבין אגרות-חוב של זרים נערכה בהתאם למדינת התושבות של הישות המנפיקה.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 12 ניירות-ערך (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2022					
הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות-עלות) להפסדי אשראי	יתרת הפרשה	רווחים מצטברים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים מצטברים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן*
7,706	7,855	-	-	(149)	7,706
765	781	-	-	(16)	765
420	442	-	-	(22)	420
238	270	-	1	(33)	238
9,129	9,348	-	⁽¹⁾ 1	⁽¹⁾ (220)	9,129
106,749	110,035	(17)	521	(3,790)	107,400

(4) ניירות-ערך למסחר

אגרות-חוב ומלוות

של ממשלת ישראל	7,706	7,855	-	-	(149)	7,706
של ממשלות זרות	765	781	-	-	(16)	765
של מוסדות פיננסיים זרים	420	442	-	-	(22)	420
של אחרים זרים	238	270	-	1	(33)	238
סך-כל ניירות הערך למסחר	9,129	9,348	-	⁽¹⁾ 1	⁽¹⁾ (220)	9,129
סך-כל ניירות הערך ⁽²⁾⁽³⁾	106,749	110,035	(17)	521	(3,790)	107,400

סך-הכל	12 חודשים ומעלה		שווי הוגן	פחות מ-12 חודשים		שווי הוגן
	הפסדים שטרם מומשו	0-20%		הפסדים שטרם מומשו	20-40%	
סך-הכל	20-40%	0-20%		20-40%	0-20%	

(5) שווי הוגן והפסדים שטרם מומשו, לפי משך זמן ושיעור ירידת הערך, של אגרות-חוב זמינות למכירה הנמצאות בפוזיציות הפסד שטרם מומשו, ללא הפסדי אשראי

אגרות-חוב ומלוות

של ממשלת ישראל	29,448	(714)	-	(714)	8,881	(764)
של ממשלות זרות	10,372	(299)	-	(299)	8,054	(670)
של מוסדות פיננסיים זרים	4,572	(117)	-	(117)	400	(21)
של אחרים זרים	1,096	(12)	-	(12)	314	(8)
סך-כל אגרות-חוב ומלוות	45,488	(1,142)	-	(1,142)	17,649	(1,463)
זמינים למכירה						

* נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך-כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות-ערך בהיקפים גדולים.

- (1) נקפו לדוח רווח והפסד.
- (2) מזה: ניירות-ערך בסך של כ-24.6 מיליארד ש"ח ששועבדו למלווים - ראה [ביאור 26](#).
- (3) ניירות-ערך שהושאלו בסך של כ-2,093 מיליוני ש"ח מוצגים במסגרת סעיף אשראי לציבור.

הערות:

- א. לפירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות-חוב וכן במניות - ראה [ביאור 2](#) ו**ביאור 3**.
- ב. ההבחנה בין אגרות-חוב של ישראל לבין אגרות-חוב של זרים נערכה בהתאם למדינת התושבות של הישות המנפיקה.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 13 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי

החל מיום 1 בינואר 2022 מיישם הבנק את כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא הפסדי אשראי צפויים (CECL) בדרך של מכאן ולהבא.

1. חובות, אגרות-חוב מוחזקות לפדיון וזמינות למכירה, אשראי לציבור ויתרת הפרשה להפסדי אשראי

ליום 31 בדצמבר 2023						
סך-הכל	בנקים, ממשלות ואגרות-חוב	אשראי לציבור			מסחרי*	
		סך-הכל	פרטי אחר	לדיוור		
יתרת חוב רשומה						
326,154	106,933	219,221	-	-	219,221	חובות שנבדקו על בסיס פרטני
210,890	15,736	195,154	34,684	131,563	28,907	חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי
537,044	122,669	414,375	34,684	131,563	248,128	סך-הכל ⁽¹⁾
(1) מזה:						
4,012	-	4,012	222	755	3,035	חובות לא צוברים
297	-	297	87	-	210	חובות בפיגור 90 ימים או יותר
4,081	-	4,081	380	-	3,701	חובות בעייתיים אחרים
8,390	-	8,390	689	755	6,946	סך-הכל חובות בעייתיים
יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות						
4,683	25	4,658	-	-	4,658	חובות שנבדקו על בסיס פרטני
2,350	14	2,336	1,080	593	663	חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי
7,033	39	6,994	1,080	593	5,321	סך-הכל הפרשה להפסדי אשראי ⁽²⁾
1,130	-	1,130	140	66	924	(2) מזה: הפרשה בגין חובות לא צוברים
529	-	529	81	-	448	מזה: הפרשה בגין חובות בעייתיים אחרים

* יתרת החובות המסחריים כוללת יתרת הלוואות לדיוור בסך של כ-87 מיליון ש"ח, של לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.

ליום 31 בדצמבר 2022						
סך-הכל	בנקים, ממשלות ואגרות-חוב	אשראי לציבור			מסחרי*	
		סך-הכל	פרטי אחר	לדיוור		
יתרת חוב רשומה						
304,429	103,377	201,052	-	-	201,052	חובות שנבדקו על בסיס פרטני
203,326	10,116	193,210	35,132	128,105	29,973	חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי
507,755	113,493	394,262	35,132	128,105	231,025	סך-הכל ⁽¹⁾
(1) מזה:						
3,444	-	3,444	210	581	2,653	חובות לא צוברים
83	-	83	44	-	39	חובות בפיגור 90 ימים או יותר
2,890	-	2,890	414	-	2,476	חובות בעייתיים אחרים
6,417	-	6,417	668	581	5,168	סך-הכל חובות בעייתיים
יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות						
3,663	29	3,634	-	-	3,634	חובות שנבדקו על בסיס פרטני
1,918	17	1,901	897	487	517	חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי
5,581	46	5,535	897	487	4,151	סך-הכל הפרשה להפסדי אשראי ⁽²⁾
828	-	828	93	48	687	(2) מזה: הפרשה בגין חובות לא צוברים
240	-	240	64	-	176	מזה: הפרשה בגין חובות בעייתיים אחרים

* יתרת החובות המסחריים כוללת יתרת הלוואות לדיוור בסך של כ-72 מיליון ש"ח, של לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 13 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

2. תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי*

סך-הכל	בנקים וממשלות ואגרות-חוב	אשראי לציבור				
		סך-הכל	פרטי אחר	לדיור	מסחרי	
6,931	5	6,926	1,026	758	5,142	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 1.1.21
(1,220)	1	(1,221)	(425)	(226)	(570)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
(824)	-	(824)	(341)	(4)	(479)	מחיקות חשבונאיות
1,022	-	1,022	366	5	651	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
198	-	198	25	1	172	מחיקות חשבונאיות, נטו
5,909	6	5,903	626	533	4,744	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31.12.2021
546	8	538	285	(83)	336	התאמת יתרת פתיחה של ההפרשה בגין CECL
(34)	36	(70)	40	71	(181)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
(754)	-	(754)	(384)	(6)	(364)	מחיקות חשבונאיות
849	-	849	361	4	484	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
95	-	95	(23)	(2)	120	מחיקות חשבונאיות, נטו
6,516	50	6,466	928	519	5,019	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31.12.2022
1,879	(6)	1,885	379	117	1,389	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
(1,111)	-	(1,111)	(550)	(27)	(534)	מחיקות חשבונאיות
730	-	730	355	19	356	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(381)	-	(381)	(195)	(8)	(178)	מחיקות חשבונאיות, נטו
(25)	-	(25)	-	-	(25)	אחר**
7,989	44	7,945	1,112	628	6,205	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31.12.2023
						מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים
797	-	797	31	-	766	ליום 31 בדצמבר 2021
935	4	931	31	32	868	ליום 31 בדצמבר 2022
956	5	951	32	35	884	ליום 31 בדצמבר 2023

* למדיניות הבנק בנושא זה ראה [ביאור 1](#) לעיל.
** יתרות הנכסים, נטו בגין חברה בת שנמכרה.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 14 אשראי לממשלות

ליום 31 בדצמבר		
2022	2023	
768	1,644	אשראי לממשלת ישראל
1,389	1,531	אשראי לממשלות זרות
2,157	3,175	סך-כל האשראי לממשלות*
21	15	* בניכוי הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי

ביאור 15 השקעות בחברות מוחזקות ופרטים על חברות אלה

א. השקעות בחברות כלולות - הרכב הסעיף

2022	2023	
חברות כלולות		
1,198	1,527	השקעות במניות לפי שיטת השווי המאזני מזה:
207	225	רווחים נטו, שנצברו ממועד הרכישה
פרטים לגבי ערך בספרים ושווי שוק של ההשקעות הסחירות		
350	367	ערך בספרים
280	250	שווי שוק

ב. החלק ברווחי חברות כלולות, נטו

2021	2022	2023	
49	99	18	חלקו של הבנק ברווחים (הפסדים), נטו, של חברות כלולות

ביאור 15 השקעות בחברות מוחזקות ופרטים על חברות אלה (המשך)

ג. פרטים על חברות מוחזקות עיקריות

31 בדצמבר												
2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	
סעיפים אחרים שנצברו בהון ⁽¹⁾		דיבידנד שנרשם		תרומה לרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק		השקעות הוניות אחרות		השקעה במניות לפי שווי מאזני		חלק בזכויות ההצבעה ובזכות לקבלת רווחים		
				במיליוני ש"ח								
חברות מאוחדות												
-	-	-	-	95	101	1,078	1,878	2,758	2,859	100%	100%	פועלים אקוויטי - החזקות בע"מ

ברשימת החברות לא מוצגות חברות בבעלות ובשליטה מלאה של הבנק, שהן חברות נכסים המשמשים את הבנק או חברות המספקות שירותים לבנק בלבד.

ד. קבוצת פועלים אקוויטי

קבוצת פועלים אקוויטי, המהווה את זרוע ההשקעות הריאליות של הבנק ומוחזקת בבעלות מלאה, פועלת בשני תחומים עיקריים: השקעות ישירות בחברות בהון ומעין הון (מזנין) וכן השקעה וייזום קרנות השקעה פרטיות ופעילות בנקאות להשקעות בארץ ובחו"ל. בנוסף, פועלים אקוויטי מחזיקה בכ-22.2% בחברה הציבורית אי.בי.אי. - ניהול וחיתום בע"מ (לשעבר פועלים אי.בי.אי. - ניהול וחיתום בע"מ) העוסקת בשירותי ייעוץ, חיתום וניהול גיוסי הון. הבנק שוקל חלופות לפעילות בתחום החיתום ובמסגרת זו מנהלת פועלים אקוויטי מגעים להשקעת מיעוט בקבוצת לידר. אין ודאות שהמגעים יבשילו לעסקה ועסקה אם תושג תהא טעונה קבלת אישורים רגולטוריים.

ה. Hapoalim (Switzerland) Ltd. (להלן: "הפועלים שוויץ")

בחודש ספטמבר 2017 החליט הבנק להביא להפסקת פעילותה של הפועלים שוויץ. למועד הנוכחי לא נותרו חשבונות לקוחות בחברה. בחודש יולי 2023 הוחזר הרישיון הבנקאי של הפועלים שוויץ, באישור רשות הפיקוח בשוויץ (FINMA) והסתיים הפיקוח הרגולטורי השוויצרי עליה בתוקף מיום 30 ביוני 2023.

ו. Bank Pozitif Kredi Ve Kalkinma Bankasi Anonim Sirketi (להלן: "בנק פוזיטיף")

קבוצת הבנק החזיקה 100% מהון המניות של בנק פוזיטיף בתורכיה שעוסק בתחום הבנקאות העסקית. ביום 30 במרץ 2023 התקשר הבנק בהסכם למכירת החזקותו בבנק פוזיטיף בתמורה שעיקרה פירעון אשראי שהועמד לבנק פוזיטיף במועד ההשלמה של העסקה. ביום 13 בספטמבר 2023 הושלמה העסקה והחזקות הבנק בבנק פוזיטיף הועברו לרוכש. הבנק לא הכיר ברווח או הפסד כתוצאה מהשלמת העסקה ואין לה השפעה מהותית אחרת על הדוחות הכספיים של הבנק. לפרטים בדבר השפעת המכירה על הלימות ההון ראה [ביאור 24.ט.](#)

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 16 בניינים וציוד

א. הרכב הסעיף

סך-הכל	תוכנות ⁽¹⁾	ציוד, לרבות מחשבים, ריהוט וכלי רכב	בניינים ומקרקעין (לרבות התקנות ושיפורים במושכר)	
עלות נכסים				
12,656	5,741	2,741	4,174	יתרה ליום 31 בדצמבר 2021
700	505	120	75	תוספות
(100)	(24)	-	(76)	גריעות
13,256	6,222	2,861	4,173	יתרה ליום 31 בדצמבר 2022
970	516	118	336	תוספות
(295)	(195)	(25)	(75)	גריעות
(146)	(65)	(76)	(5)	אחר
13,785	6,478	2,878	4,429	יתרה ליום 31 בדצמבר 2023*

פחת והפסדים מירידת-ערך				
9,101	4,350	2,236	2,515	יתרה ליום 31 בדצמבר 2021
663	363	151	149	פחת לשנה
53	53	-	-	הפסד מירידת-ערך
(83)	(24)	-	(59)	גריעות
-	-	-	-	אחר
9,734	4,742	2,387	2,605	יתרה ליום 31 בדצמבר 2022
679	410	139	130	פחת לשנה
123	123	-	-	הפסד מירידת-ערך
(280)	(195)	(22)	(63)	גריעות
(143)	(61)	(77)	(5)	אחר
10,113	5,019	2,427	2,667	יתרה ליום 31 בדצמבר 2023

הערך בספרים				
3,555	1,391	505	1,659	יתרה ליום 31 בדצמבר 2021
3,522	1,480	474	1,568	יתרה ליום 31 בדצמבר 2022
3,672	1,459	451	1,762	יתרה ליום 31 בדצמבר 2023
	20.0	19.3	5.0	שיעור פחת ממוצע משוקלל ב-% ליום 31.12.2022
	20.0	18.8	4.4	שיעור פחת ממוצע משוקלל ב-% ליום 31.12.2023

* יתרת הנכסים שהופחתו במלואם הכלולים ביתרת העלות של הנכסים: בניינים ומקרקעין לרבות התקנות ושיפורים במושכר: 1,370 מיליון ש"ח.

ציוד, לרבות מחשבים, ריהוט וכלי רכב: 2,040 מיליוני ש"ח, ועלויות תוכנה: 4,130 מיליוני ש"ח.

(1) מזה: עלויות תוכנה בפיתוח עצמי שהונו שיתרתם המאזנית, נטו, הסתכמה בסך 1,376 מיליוני ש"ח (31.12.2022: 1,378 מיליוני ש"ח, 31.12.2021: 1,268 מיליוני ש"ח).

- ב.** פרטים נוספים בנושא הפחת:
 שיטת הפחת ושיעורי הפחת העיקריים שמיישם הבנק עבור קבוצות הנכסים השונים הינם כדלקמן:
 בניינים - 2% בשנה בקו ישר.
 מקרקעין בחכירה ממנהל מקרקעי ישראל - בהתאם לתקופת החכירה.
 התקנות ושיפורים במושכר - בהתאם לתקופת השכירות, תוך התחשבות בכוונת הבנק למימוש אופציית הארכת תקופת השכירות, במידה וקיימת.
 מחשבים - 20% בשנה בקו ישר.
 ציוד משרדי וריהוט - 15%-6 בשנה בקו ישר.
 תוכנות - עד 5 שנים.
- ג.** היתרה המאזנית של בניינים העומדים למכירה בסך 3 מיליוני ש"ח (31.12.2022: 11 מיליוני ש"ח), מוצגת לאחר ניכוי הפרשה לירידת-ערך. לא צפוי הפסד ממימוש הבניינים העומדים למכירה מעבר להפרשות שנעשו בגינם. בנוסף, היתרה המאזנית של בניינים שנמכרו וטרם נמסרה חזקה בגינם הינה בסך של 2 מיליוני ש"ח (31.12.2022: 4 מיליוני ש"ח).
- ד.** זכויות במקרקעין בסך של 47 מיליוני ש"ח (31.12.2022: 28 מיליוני ש"ח), טרם נרשמו בלשכת רישום מקרקעין בעיקר בשל עיכוב בפעולות איחוד השטחים, או שהזכויות בתהליכי רישום.
- ה.** היתרה המאזנית של בניינים שאינם בשימוש הבנק, בעיקר בניינים מושכרים, הסתכמה בסך של 8 מיליוני ש"ח (31.12.2022: 10 מיליוני ש"ח), המהווים בשתי התקופות נדל"ן להשקעה המושכר לאחרים.
- ו.** לפרטים בדבר התקשרות הבנק לרכישת בניין לשימוש המטה המרכזי והשבחת נכסים שבשימוש כיום, ראה [ביאור 9.ב.25](#) להלן.

ז. חכירות

במסגרת הסדרי החכירה, הבנק חוכר נדל"ן (בעיקר שטחי משרדים וסניפים), כלי רכב וציוד, המשמשים בעיקר לצורך הפעילות העסקית של הבנק. רוב הסדרי החכירה של הבנק מסווגים כחכירות תפעוליות.
 עיקר תשלומי החכירה בגין חוזי חכירות הנדל"ן וכלי הרכב בהם מתקשר הבנק, צמודים למדד המחירים לצרכן במועד ההתקשרות בחכירה. כמו-כן, בחוזי חכירות הציוד בהם מתקשר הבנק, תשלומי החכירה הם מבוססי שימוש. תקופת החכירה הממוצעת של נדל"ן הינה כ-6.9 שנים. מכיוון ששיעור הריבית הגלום בחכירה לא ניתן לקביעה בנקל, נעשה שימוש בשיעור הריבית התוספתית של הבנק. לבנק לא קיימים הסדרי חכירה משמעותיים המסווגים כחכירות מימוניות. תקופות החכירה הינן התקופות החוזיות הנקובות בחוזי החכירה וכוללות גם תקופות הנובעות מאופציית הארכה שוודאי באופן סביר שהבנק יממשה. הוצאות חכירה מוכרות בסעיף "אחזקה ופחת בניינים וציוד" בדוח רווח והפסד.
 בנוסף, הבנק מתקשר בעסקות של ליסינג לרכבים לעובדים, לתקופה של 3 שנים.

א. הוצאות בגין חכירות

לשנה שהסתיימה ביום		
31 בדצמבר 2022	31 בדצמבר 2023	
141	137	הוצאות בגין חכירות תפעוליות
11	17	הוצאות חכירה משתנות
152	154	סך-הכל הוצאות בגין חכירות

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 16 בנינים וציוד (המשך)

ז. **חכירות (המשך)**
ב. **מידע נוסף על חכירות**

לשנה שהסתיימה ביום		
31 בדצמבר 2022	31 בדצמבר 2023	
		מזומנים ששולמו בגין יתרות שנכללו במדידה של התחייבויות בגין חכירות
142	137	תזרימי מזומנים בגין פעילות שוטפת בגין חכירות תפעוליות
68	85	נכסי זכות שימוש שהוכרו בגין חכירות תפעוליות חדשות
		יתרת תקופה משוקלת ממוצעת (בשנים)
7.1	6.9	בגין חכירות תפעוליות
		ריבית היוון משוקלת ממוצעת
0.96%	1.56%	בגין חכירות תפעוליות

ג. תזרימי מזומנים לא מהוונים והתחייבויות בגין חכירות תפעוליות לפי תקופת פירעון

ליום 31 בדצמבר 2022		ליום 31 בדצמבר 2023		
תזרימי מזומנים לא מהוונים בגין חכירה	תזרימי מזומנים לא מהוונים	תזרימי מזומנים לא מהוונים בגין חכירה	תזרימי מזומנים לא מהוונים	
127	133	120	130	עד שנה
101	106	97	104	מעל שנה ועד שנתיים
73	78	73	79	מעל שנתיים ועד 3 שנים
58	62	63	68	מעל 3 שנים ועד 4 שנים
52	54	50	53	מעל 4 שנים ועד 5 שנים
196	213	156	162	מעל חמש שנים
607	646	559	596	סך-הכל

ד. נכסי זכות שימוש והתחייבות בגין חכירות

ליום 31 בדצמבר		
2022	2023	
		נכסי זכות שימוש בגין חכירה תפעוליות
601	548	נכסים אחרים
		התחייבות בגין חכירה תפעוליות
607	559	התחייבויות אחרות

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 17 נכסים אחרים

ליום 31 בדצמבר		
2022	2023	
3,440	3,880	מסים נדחים לקבל, נטו*
26	49	מסים שוטפים - עודף מקדמות ששולמו על עתודה שוטפת למס-הכנסה
-	-	נכסים שנתקבלו בגין אשראים שסולקו
81	69	הוצאות הנפקה של אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
234	199	הכנסות לקבל
463	439	הוצאות מראש
25	11	נכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף ⁽¹⁾
601	548	נכסי זכות שימוש בגין חכירה תפעולית
1,325	776	חייבים אחרים ויתרות חובה ⁽²⁾
6,195	5,971	סך-כל הנכסים האחרים

* ראה גם ביאור 18.

(1) מוצג בשווי הוגן.

(2) ליום 31 בדצמבר 2023 כולל יתרת חייבים בגין מסלקה בגין מכירות ניירות-ערך בסך של כ-310 מיליון ש"ח (ליום 31.12.22 סך של כ-906 מיליון ש"ח).

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 18 פיקדונות הציבור

א. סוגי פיקדונות לפי מקום הגיוס ולפי סוג המפקיד

ליום 31 בדצמבר		
2022	2023	
בישראל		
לפי דרישה		
191,829	151,637	אינם נושאים ריבית
130,407	135,484	נושאים ריבית
322,236	287,121	סך-הכל לפי דרישה
185,537	238,336	לזמן קצוב
507,773	525,457	סך-כל פיקדונות הציבור בישראל*
מחוץ לישראל		
לפי דרישה		
1,499	1,392	אינם נושאים ריבית
6,230	8,396	נושאים ריבית
7,729	9,788	סך-הכל לפי דרישה
17,086	19,350	לזמן קצוב
24,815	29,138	סך-כל פיקדונות הציבור מחוץ לישראל
532,588	554,595	סך-כל פיקדונות הציבור
* מזה:		
201,758	214,169	פיקדונות של אנשים פרטיים
92,678	98,368	פיקדונות של גופים מוסדיים
213,337	212,920	פיקדונות של תאגידים ואחרים

ב. פיקדונות הציבור לפי גודל

ליום 31 בדצמבר		
2022	2023	
תקרת הפקדון (במיליוני ש"ח)		
154,697	160,229	עד 1
122,042	130,519	מעל 1 עד 10
77,985	79,878	מעל 10 עד 100
54,878	50,427	מעל 100 עד 500
122,986	133,542	מעל 500
532,588	554,595	סך-הכל

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 19 פיקדונות מבנקים

ליום 31 בדצמבר		
2022	2023	
בישראל		
בנקים מסחריים		
2,801	5,001	פיקדונות לפי דרישה
1,107	413	פיקדונות לזמן קצוב
233	141	קיבולים
בנקים מרכזיים		
460	251	פיקדונות לפי דרישה
4,042	3,272	פיקדונות לזמן קצוב
מחוץ לישראל		
בנקים מסחריים		
45	-	פיקדונות לזמן קצוב
8	7	קיבולים
8,696	9,085	סך-כל פיקדונות מבנקים

ביאור 20 אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים

א. הרכב הסעיף

31 בדצמבר			
2022	2023		
במיליוני ש"ח	שיעור תשואה פנימי ⁽²⁾	משיך חיים ממוצע ⁽¹⁾	
אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים שאינם ניתנים להמרה במניות			
במטבע ישראלי			
4,372	3,960	1.82%	3.3
לא-צמוד			
17,128	11,840	0.24%	3.6
צמוד			
אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים הניתנים להמרה במניות			
במטבע ישראלי			
2,154	2,602	3.29%	4.0
צמוד למדד			
במטבע-חוץ			
3,212	3,398	6.49%	2.7
דולר ארצות-הברית			
26,866	21,800	1.69%	3.4
סך-כל אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים* ⁽³⁾			
מזה: כתבי התחייבות נדחים			
-	-	-	-
הנכללים בהון רובד 1			
9,517	8,269	-	-
הנכללים בהון רובד 2			
586	119	-	-
אחרים שלא נכללים בהון			
10,103	8,388	3.39%	3.3
סך-כל כתבי התחייבות נדחים			

* בהתאם לתנאי ההנפקה, בתנאים מסוימים, אגרות-החוב ניתנות לפדיון מוקדם.
 (1) משיך חיים ממוצע, הינו, ממוצע תקופות התשלומים משוקללות בתזרים המהוון לפי שיעור התשואה הפנימי.
 (2) שיעור תשואה פנימי, הינו, שיעור הריבית המנכה את זרם התשלומים הצפוי אל היתרה המאזנית הכוללת בדוח הכספי.
 (3) מזה: סחיר כולל אגרות-חוב וכתבי התחייבויות נדחים הנסחרים ברצף המוסדי בסך של 21,786 מיליוני ש"ח (31.12.22: 26,845 מיליוני ש"ח), ואילו היתר אינם רשומים למסחר.

ב. פרטים נוספים בדבר כתבי התחייבות נדחים

בחודש אפריל 2023, בוצע פדיון מוקדם מלא של כתבי התחייבות נדחים (סדרה יח') בהיקף של כ-1.2 מיליארד ש"ח.
 בחודש דצמבר 2023, ביצע הבנק פדיון מוקדם מלא של כתבי התחייבות נדחים (סדרה ח') בהיקף של כ-0.8 מיליארד ש"ח.
 בחודש דצמבר 2023, הנפיק הבנק כתבי התחייבות נדחים (סדרה יא') בהיקף של כ-0.4 מיליארד ש"ח. כתבי התחייבות צמודים למדד המחירים לצרכן ונושאים ריבית קבועה בשיעור של 3.71%.
 כתבי התחייבות הנדחים סדרה יא' כוללים מנגנון לספיגת הפסדי קרן בדרך של המרה כפויה (מלאה או חלקית) למניות רגילות של הבנק בהתקיים נסיבות מסוימות - אירוע מכונן לספיגת הפסדי קרן ו/או אירוע מכונן לאי קיימות בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 202. כתבי התחייבות סדרה יא' נכללים בהון רובד 2 של הבנק בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202, הינם לתקופה של 11 שנים, מיום הנפקתם, כאשר לבנק עומדת האפשרות לבצע פדיון מוקדם מלא החל מ-6 שנים ממועד הנפקתם.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 21 התחייבויות אחרות

ליום 31 בדצמבר		
2022	2023	
110	105	עתודה למסים נדחים, נטו*
1,234	2,494	מסים שוטפים - עודף עתודה שוטפת למס-הכנסה על מקדמות ששולמו
305	345	הכנסות מראש
1,115	1,026	עובדים בגין שכר עבודה
4,435	4,311	עתודה לפיצויי פיטורין, פרישה ופנסיה**
856	815	הוצאות לשלם
3,759	3,490	זכאים בגין פעילות בכרטיסי אשראי
935	956	הפרשה להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי חוץ-מאזני
25	11	התחייבויות בגין פעילות בשוק המעו"ף ⁽¹⁾
1,137	1,553	זכאים אחרים ויתרות זכות
607	559	התחייבות בגין חכירה תפעולית
14,518	15,665	סך-כל ההתחייבויות האחרות

* ראה גם ביאור 8ד'

** ראה גם ביאור 22

(1) מוצג בשווי הוגן.

ביאור 22 זכויות עובדים

אוכלוסיית העובדים בבנק כוללת:
א. עובדים קבועים וזמניים - עובדים אשר תנאי עבודתם מוסדרים, בהסכמים ובהסדרים קיבוציים המגובשים מעת לעת בין הבנק לבין ארגון עובדי הבנק.

ב. עובדים בחוזה אישי - עובדים אשר תנאי העסקתם מוסדרים בחוזים אישיים באופן שמרבית ההסכמים וההסדרים הקיבוציים אינם חלים עליהם.
ג. עובדים בחוזה אישי בכיר - עובדים מסוימים ברובד הניהולי הבכיר של הבנק (לרבות המנכ"ל, חברי הנהלה ובכירים נוספים), אשר תנאי העסקתם מוסדרים בחוזים אישיים באופן שההסכמים וההסדרים הקיבוציים אינם חלים עליהם.

להלן תנאי העבודה העיקריים של עובדי הבנק:

א. תנאי העבודה של עובדים קבועים וזמניים

בהתאם לכללים הנהוגים בבנק, מספר תהליכים משפיעים על עלות השכר. תהליכים אלה כוללים, בין היתר, קידומים ושינויים בהגדרות תפקיד, קידום בשכר הנובע מצבירת ותק ועלייה בדירוג העובדים במסגרת טווחי הדרגות המתאימים לתפקידם.
להלן פירוט ההטבות העיקריות מעבר לרכיבי השכר השוטפים, להם זכאים עובדי הבנק האמורים:

1. מענק שנתי מותנה תשואה

בהסכם השכר הקיבוצי שנחתם בין הבנק לנציגות העובדים ביום 2 באוגוסט 2023 לשנים 2023-2027, נקבע מנגנון בונוס שנתי מעודכן של עד 2.5 משכורות לשנה תלוי תשואה להון במנעד תשואות שייקבע על-ידי הבנק מדי שנה. קיימת אפשרות באישור ועדת התגמול והדירקטוריון למתן מענקים שאינם מותנים בתשואה או בנסיבות בהן לא מושגת התשואה האמורה.

2. הטבות אחרות

עובדי הבנק זכאים להטבות נוספות במהלך ולאחר תקופת ההעסקה, אשר העיקריות שבהן מפורטות להלן:

חופשה

עובדי הבנק זכאים על-פי חוק והסכמי עבודה לימי חופשה שנתיים. ההפרשה חושבה על בסיס השכר האחרון של העובדים וימי החופשה שצברו בתוספת ההוצאות הנלוות המתחייבות.

מענק 25

העובדים זכאים למענק בגובה משכורת אחת בתום 25 שנות עבודה בבנק. התחייבות זו מחושבת בהתבסס על חישוב אקטוארי, הלוקח בחשבון תוספת שכר ריאלית המושפעת מגיל העובדים.

ביאור 22 זכויות עובדים (המשך)

הטבות אחרות לאחר סיום העסקה

עובדי הבנק זכאים לאחר מועד פרישתם לגמלאות או לפנסיה מוקדמת, למענק בגין ימי מחלה שלא נוצלו, להטבות בגין שי לחג, ולהשתתפות בעלויות רווחה.

התחייבויות אלו מחושבות בהתבסס על חישוב אקטוארי הלווקח בחשבון לפי העניין, בין היתר, תוספת שכר ריאלית המושפעת מגיל העובדים, שיעור תמותה ונכות.

3. פיצויי פרישה ופנסיה כללי

זכויות הפנסיה של העובדים, המגיעים לגיל פרישה, מכוסות על-ידי סכומים שנצברו בקרנות הפנסיה ובקופות הגמל לקיצבה. עובדים שפרשו לגמלאות או לפנסיה מוקדמת אינם זכאים לתשלום פיצויי פיטורין.

פנסיה לעובדים שפרשו בפרישה מוקדמת

עובדים שפרשו בפרישה מוקדמת במסלול קצבה זכאים לפנסיה חודשית עד המועד שנקבע בהסכם הפרישה. ההפרשה מבוססת על חישוב אקטוארי.

פרישה מוקדמת לעובדים פעילים

בנוסף לזכויות המתוארות לעיל, כולל הבנק במסגרת החישוב האקטוארי של ההתחייבות בגין זכויות עובדים, התחייבות בגין עובדים שהנהלת הבנק צופה שיפרשו בפרישה מוקדמת או בתנאים מועדפים אחרים.

ההתחייבות חושבה בהתבסס על חישוב אקטוארי הלווקח בחשבון, בין היתר:

- תוספת שכר ריאלית המושפעת מגיל העובדים.
- תחזית למועד הפרישה ומסלול הפרישה תוך הבאה בחשבון של שיעורי עזיבה לפיצויים מוגדלים ולפרישה מוקדמת בהתאם לניסיון הבנק, ציפיות ההנהלה והחלטותיה, תוך התחשבות, בין היתר, בגיל העובד ובמגדרו.
- שיעור היוון אשר חושב לפי תשואת אגרות-חוב ממשלתיות צמודות בישראל בתוספת מרווח שנקבע על-פי הוראות הפיקוח על הבנקים.
- שיעור תמותה ונכות המבוסס על לוחות תמותה עדכניים שמפרסם האקטואר הראשי במשרד האוצר.

4. הסכם שכר קיבוצי לשנים 2023 עד 2027

ביום 2 באוגוסט 2023 חתמו הבנק וארגון העובדים על הסכם שכר לשנים 2023-2027.

הסכם השכר כולל, בין היתר, את הרכיבים העיקריים הבאים:

1. בנוסף למנגנוני הקידום/עליית השכר השוטפים הנהוגים בבנק, תשלום לעובדים הכלולים בהסכם הקיבוצי, תוספת שכר שקלית קבועה בסך של עד 1,000 ש"ח לעובד, שתשלום בפעילות לאורך שנות ההסכם, מתוכה תוספת של 300 ש"ח המותנית בהגעה לשיעור תשואה של 15% ומעלה בשנים 2026 ו-2027 (התוספות צמודות למדד).
2. תוספות ייעודיות נוספות לאוכלוסיות שונות בבנק, בדגש על מענקים ייחודיים והרחבת אפשרויות הקידום בדרגות לעובדי הסינפים, וכן שיפור תנאים נלווים לאוכלוסיות שונות בבנק.
3. מענק בגובה שתי משכורות בשני חלקים שווים בשנים 2023 ו-2024 בעלות כוללת של כ-200 מיליון ש"ח.
4. קביעת מנגנון בונוס שנתי מעודכן של עד 2.5 משכורות לשנה תלוי תשואה להון במנעד תשואות שייקבע על-ידי הבנק מדי שנה.
5. לשם תמיכה ביעדים האסטרטגיים של הבנק וכחלק מהיערכות הבנק לשינויים המתרחשים בעולם הבנקאות והתמורות בשוק העבודה, גובשו הסכמות שונות התורמות להגברת הגמישות הניהולית של הבנק והגברת הפריורין. בין היתר הוסכם על:
 - א. אפשרות לסיום העסקה על רקע אי התאמה של עד 30 עובדים קבועים במהלך תקופת ההסכם, על-פי מתווה מוסכם.
 - ב. המשך קליטת עובדים בחוזה אישי, בפרט בתחומי הטכנולוגיה ובמקצועות ייעודיים נוספים.
 - ג. הארכת תקופת הזמניות של עובדים זמניים קיימים לתקופה של עד 10 שנים באופן מדורג, ובתום ההסכם תקופת זמניות של 6 שנים באופן קבוע.
 - ד. הושגו הסכמות המבטיחות את המעבר לפועלים סנטר, לרבות אי תשלום בגין המעבר.
 - ה. במסגרת היערכות הבנק לעתיד, ינהלו הצדדים במהלך תקופת ההסכם משא ומתן על מבנה שכר חדש ופשוט יותר.
 - ו. עובדים שיתחילו לעבוד בבנק לאחר חתימת ההסכם לא יהיו זכאים לחלק מההטבות להן זכאים העובדים הקיימים (מענק בגין אי ניצול ימי מחלה, מענק 25 שנים וגילום הפקדות לקרן השתלמות מעל לתקרה).
 6. סכסוך העבודה עליו הכריזה ההסתדרות יסתיים ובתקופת ההסכם יהיה שקט תעשייתי.

השפעת ההתקשרות בהסכם זה הינה גידול חד פעמי בהוצאת השכר, בסך כ-200 מיליון ש"ח (לפני מס) בגין המענק החד פעמי. בנוסף, להערכת הבנק, הוצאות השכר הקבועות בגין ההסכם (סעיפים 1 ו-2 לעיל), צפויות לגדול בכל שנה (ביחס לקודמתה) בכ-25 מיליון ש"ח בממוצע, כולל השפעות אקטואריות.

ב. תנאי העסקת עובדים בחוזה אישי

תנאי התגמול המקובלים לעובדים אלה כוללים לרוב שכר בסיס, הפרשות להסדר פנסיוני ולקרן השתלמות, מענק שנתי תלוי תשואה והטבות אחרות במהלך תקופת העסקה.

ביאור 22 זכויות עובדים (המשך)

ג. תנאי העסקת עובדים בחוזה אישי בכיר

1. כללי

ביום 22 באוקטובר 2020 אישרה האסיפה הכללית של בעלי מניות הבנק את מדיניות התגמול של הבנק לנושאי משרה שתוקפה לשנים 2021-2023. מדיניות התגמול תואמת את חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (להלן: "חוק הגבלת התגמול") והתקרה הקבועה בו ("תקרת התגמול"), חוק החברות, ובהתאם להוראה 301A בדבר מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי. ביום 13 בספטמבר 2020 אימץ הבנק מדיניות תגמול כוללת למנהליו הבכירים ובמועדים מאוחרים יותר אימץ מדיניות גם לעובדיו שאינם מנהלים בכירים (להלן: "מדיניות תגמול 2021" או "מדיניות התגמול"), וכן תכנית תגמול בהתאם לה ("תכנית 2021"), אשר עודכנו מעת לעת.

להלן פירוט הזכויות וההטבות העיקריות, להן זכאים עובדי הבנק בחוזה אישי בכיר במהלך תקופת העסקתם.

2. יו"ר הדירקטוריון

מר ראובן קרופיק ("היו"ר") מכהן כדירקטור חיצוני על-פי הוראת ניהול בנקאי תקין 301 החל מיום 18 בפברואר 2016 ובאסיפה הכללית בחודש אוקטובר 2021 הוא מונה לתקופת כהונה שלישית שתסתיים בפברואר 2025. מר ראובן קרופיק מכהן כיו"ר דירקטוריון הבנק החל מיום 28 ביוני 2020. בחודש אפריל 2022 פרסם הפיקוח על הבנקים עדכון להוראות ניהול בנקאי תקין 301 ו-301A בנוגע לתפקידי יו"ר הדירקטוריון ותנאי הכהונה של יושבי ראש הדירקטוריון בבנקים ללא גרעין שליטה. תנאי כהונה מעודכנים ליו"ר הדירקטוריון התואמים את הוראות הפיקוח המעודכנות אושרו על-ידי האסיפה הכללית ביום 11 באוגוסט 2022. תנאי הכהונה העדכניים הינם בתוקף החל מתחילת שנת 2022 וכל עוד מר קרופיק מכהן בתפקידו כיו"ר ואלה עיקריהם: תפקיד יו"ר הדירקטוריון הוא במשרה מלאה (100%). בגין הכהונה היו"ר זכאי לגמול שנתי בסך 2.94 מיליון ש"ח ("הגמול השנתי") צמוד למדד המחירים לצרכן (בכפוף לכך שהתגמול הכולל של היו"ר לא יעלה על התקרה לפי סעיף 2(ב) לחוק הגבלת התגמול) לסכום זה יתווסף מע"מ כדיון. הגמול השנתי עשוי להיות משולם בתשלומים חודשיים ובגין כהונה בחלק משנה ישולם החלק היחסי של הגמול השנתי. התמורה משולמת כנגד חשבונת ויהיו"ר לא זכאי לתנאים נלווים לשכר (כגון הפקדות לפיצויים ולתגמולים והפרשות לקרן השתלמות). בנוסף לגמול השנתי היו"ר זכאי להחזר הוצאות סבירות בגין ביצוע תפקידיו, לרבות הוצאות נסיעה וטלפון (בכפוף למגבלות הכלולות בהוראה 301A ובכפוף לכך שהתגמול הכולל של היו"ר לא יעלה על תקרת התגמול). היו"ר מבטוח בפוליסת ביטוח אחריות של דירקטורים ונושאי משרה של הבנק וכן מחזיק בכתב שיפוי ופטור, כמו יתר נושאי המשרה בבנק. תנאי הכהונה העדכניים אינם כוללים הוראות בעניין תקופת הודעה מוקדמת, אי תחרות וצינון שנכללו בתנאי הכהונה הקודמים של היו"ר.

3. מנכ"ל הבנק

ביום 22 באוקטובר 2020, אישרה האסיפה הכללית של הבנק את תנאי התגמול למנכ"ל לתקופה שמיום 1 בינואר 2021 עד 31 בדצמבר 2023 לאחר אישור ועדת התגמול הדירקטוריון. עיקר תנאי הכהונה והעסקה למנכ"ל כוללים משכורת חודשית של 201,500 ש"ח צמודה למדד, תנאים נלווים לרבות הפקדות לפיצויים ולתגמולים והפרשות לקרן השתלמות, החזר הוצאות לצורך מילוי התפקיד; תגמול הוני קבוע באמצעות מניות חסומות בשווי של 100,000 ש"ח צמוד למדד, אשר תהיינה חסומות למימוש למשך תקופה של 3 שנים; מענק שנתי עד תקרה של 5 משכורות (כפוף לתקרת התגמול). במידת הצורך ייקטם המענק של המנכ"ל עד גובה התקרה המותרת לפי הדיון). המענק השנתי כולל שני רכיבים: (א) רכיב ביצועי הבנק - בהיקף של 0.25 משכורת ועד 2 משכורות, המשולם בהתאם לטווח תשואה להון לפי הטווח החל על יתר נושאי המשרה. ו- (ב) רכיב בשיקול דעת ועדת התגמול והדירקטוריון של עד 3 משכורות. במקרה שבו לא תהיה עמידה בתנאי הסף של תשואה להון, ועדת התגמול והדירקטוריון יהיו רשאים לאשר למנכ"ל מענק של עד 3 משכורות. בכל שנה משנות התכנית קובע הדירקטוריון את טווח התשואה בהתאם לאמור.

תנאי כהונה לשנים 2024-2026 - באסיפה הכללית מיום 8 בנובמבר 2023 אושרו תנאי כהונה והעסקה למנכ"ל הבנק לשנים 2024-2026 שאלה עיקרם: כהונת המנכ"ל תהיה במשרה מלאה וכל צד רשאי לסיים את ההסכם בהודעה מוקדמת של 6 חודשים. משכורתו החודשית של המנכ"ל תהיה בסך של 250,000 ש"ח (צמוד לעליות מדד המחירים לצרכן); המנכ"ל יהיה זכאי לתנאים נלווים, לרבות להפרשה לקופות-גמל, לפיצויי פיטורין ופנסיה, לביטוח אובדן כושר עבודה ולקרן השתלמות, לחופשה שנתית, הבראה ומחלה; המנכ"ל יהיה כפוף לתקופת אי תחרות של 6 חודשים ממועד סיום כהונתו בפועל ויהיה זכאי לתשלום של 6 משכורות חודשיות (ללא הפרשות סוציאליות ותנאים נלווים) בגין התחייבותו לאי תחרות אשר ישולם בסיום התקופה, כפוף לעמידתו בהתחייבות. הבנק יהיה רשאי לוותר על התקופה כאמור, כולה או חלקה, ובמקרה כזה יותאם התשלום באופן יחסי. המנכ"ל עשוי להיות זכאי למענק שנתי כפוף לתקרת יחס השכר (ובלבד שלא יעלה על תקרה של 3 משכורות), אשר יורכב משני רכיבים ויחושב כסכום, רכיב ביצועי הבנק (עד 1 משכורת) ורכיב שיקול דעת (עד 2 משכורות). המנכ"ל יהיה זכאי להענקה של אופציות למניות הבנק בשווי כוללי כולל, של 300 אלפי ש"ח בגין תקופת ההסכם (3 שנים, ו-100,000 ש"ח לכל שנה מתקופת ההסכם).

4. חברי ההנהלה

בהתאם לתכנית 2021 זכאים חברי ההנהלה לזכויות ולהטבות שלהלן:

תגמול קבוע

התגמול הקבוע עשוי לכלול את הרכיבים הבאים: שכר חודשי, הפרשות סוציאליות, הטבות נלוות וכן מניות אשר תהיינה חסומות למימוש למשך תקופה של 36 חודשים מתום השנה בגינה הוענקו (כמפורט להלן). כמות המניות תחושב על-ידי חלוקת שווי התגמול אשר נקבע בהתאם לדרגתו של המנהל בממוצע שער הנעילה של מניית הבנק בבורסה ב-30 ימי המסחר אשר קדמו ליום פרסום הדוחות הכספיים השנתיים של הבנק. ראה גם [ביאור 23](#) להלן.

ביאור 22 זכויות עובדים (המשך)

תגמול משתנה - מענק שנתי מותאם סיכון ומותנה ביצועים

- המענק השנתי לחברי ההנהלה מורכב מרכיב תלוי ביצועים שמחושב על-פי ביצועי הבנק, ומושפע מהביצועים האישיים של חבר ההנהלה ומרכיב מענק בשיקול דעת הגורם הממונה. המענק השנתי לנושאי המשרה, שתקרתו תהיה עד 5.0 משכורות, מותנה בהתקיימות תנאי סף של השגת שיעור תשואה על ההון מינימלי, שייקבע על-ידי הדיירקטוריון. רכיב ביצועי הבנק ישולם לפי מדרגות בהתאם לטווח תשואה להון. קיימת אפשרות לאשר מענק בשיקול דעת במקרה של אי עמידה בתנאי הסף של עד 3.0 משכורות.
- תנאים נוספים - תכנית התגמול כוללת הוראות נוספות הרלוונטיות לעניין המענק, כאשר לסיום העסקה, דחיית תשלום חלק מהמענק ופריסתו, הפחתת המענק והשבתו בנסיבות מסוימות. בנוסף, בהתאם לתכנית, התגמול המשתנה עשוי להיקטם כך שלא יחרוג מתקרת התגמול שבחוק הגבלת התגמול (תגמול של פי 35 ממקבל השכר הנמוך).

הסדרי פרישה מוקדמת

בהתאם למדיניות התגמול, וכפוף להוראות המעבר שבה ביחס לזכויות שנצברו ו/או יצברו (כמפורט מטה), לפי ההסכמים עם חברי ההנהלה (לרבות מנכ"ל הבנק) (להלן: "הבכירים"), בעת סיום העסקה כתוצאה מפיטורים או התפטרות, יהיה זכאי הבכיר לפיצויי פיטורין בשיעור של 100% בגין התקופה שמיום תחולת ההסכם.

לפי הסדרים שהיו קיימים בהסכמי העסקה קודמים עם חלק מהבכירים, נקבע לגבי התקופה הרלוונטית של אותם ההסכמים, כי במקרה שהבנק יחליט מיזמתו לפטר את אחד הבכירים או לסיים את עבודתו בתום תקופת ההסכם יהיה זה זכאי לפיצויי פיטורין בשיעור של 250% בגין שנות הוותק עד תום שנת 2016 ובהתאם לשכר הקובע לאותו מועד. בנוסף, בהתאם להסדרים הקודמים, בהגיע הבכיר למועד בו סכום גילו והוותק שלו בבנק עולים על 75 (ובלבד גיל מינימלי של 55 שנים), אזי יהיה הבכיר זכאי לפרוש בפרישה מוקדמת ולבחור בין קבלת פיצויי פיטורין מוגדלים בשיעור של 250% משכרו החודשי לתום שנת 2016, מוכפל בשנות הוותק שלו בבנק עד לתום שנה זו ובגין שנות העבודה שלאחר שנת 2016, פיצויים בשיעור של 100% בהתאם לשכר האחרון, לבין קבלת קצבה חודשית (בשיעור שנצבר עבורו עד לתום שנת 2016 או מועד מינויו לחבר הנהלה לפי המאוחר מביניהם, ועד לשיעור מירבי של 70% מהשכר המזכה בפנסיה) שתשלום לו ממועד יציאתו לפרישה מוקדמת ועד הגיעו לגיל פרישה על-פי חוק. חבר הנהלה שהגיע לגיל 62 יוכל לבחור בקבלת קצבה חודשית בלבד, או פיצויים בשיעור 100%. לגבי חלק מחברי ההנהלה הזכאים לבחירה במסלולי הפרישה כמפורט לעיל, ישנם תנאי זכאות שונים מיטיבים פחות, לדוגמה הגבלת מס' שנות הפנסיה.

מדיניות תגמול לנושאי המשרה לשנים 2024-2026 ("מדיניות התגמול החדשה") - באסיפה הכללית שנערכה ביום 8 בנובמבר 2023 אושרה מדיניות תגמול חדשה לנושאי המשרה של הבנק לשנים 2024-2026. עיקר השינויים ממדיניות התגמול הקיימת: הגדלת חלקו של התגמול המשתנה מסך התגמול זאת, כפועל יוצא מהמרת רכיב התגמול ההוני הקבוע (שהיה נהוג במדיניות התגמול הקודמת) ברכיב תגמול הוני משתנה (אופציות) וכן מהגדלת תקרת המענק השנתי המקסימאלי ועל-אף הגדלת הפרשות לקרן השתלמות; תנאי הסף לתכנית המענקים עודכן מעמידה בתשואה להון מינימלית לעמידה ביחסי הלימות ההון המזעריים הנדרשים על-ידי הפיקוח על הבנקים; רכיב התשואה להון הכלול בנוסחת המענק השנתי עודכן כך שבמקום טווח קבוע מראש למשך כל תקופת המדיניות, ייקבע מראש על-ידי הדיירקטוריון טווח לכל שנה. למענק השנתי נוסף רכיב של מדד השוואתי. תקרת המענק השנתי המקסימאלי בביצועי מקסימום עודכנה מ-5 משכורות לעד 6.5 משכורות לחברי ההנהלה הכפופים למנכ"ל; התווספה אפשרות לדיירקטוריון הבנק לקבוע כי חלק חלק מהמענק השנתי (עד 3 משכורות) יוענקו אופציות בשלות למניות הבנק באותו השווה; תנאי ביצוע לתגמול המשתנה החדשה - המדיניות החדשה מגדירה תנאי נוסף לביצוע בקשר עם הרכיב הנדחה ולפיו לא תהיה חריגה מהותית מיחסי הלימות ההון. תנאי הביצוע של רכיב משתנה נדחה באופציות יהיו תנאי הביצוע שייקבעו לגביהן בעת הענקתן; התווספה אפשרות לתשלום בגין תקופת אי תחרות. מדיניות התגמול החדשה עוצבה בהתאם להוראות ולמגבלות הדין החל, לרבות חוק הגבלת התגמול, חוק החברות והוראת ניהול בנקאי תקין 301א. בהתאם למדיניות התגמול החדשה תגמול נושאי המשרה בבנק עשוי להיות גבוה ממדרגת התגמול לפי סעיף 2(א) לחוק הגבלת התגמול וועדת התגמול ודיירקטוריון הבנק יהיו רשאים לאשר תגמול כאמור של נושא משרה הכפוף למנכ"ל, ללא צורך באישור נוסף של האסיפה הכללית, ובלבד שהתגמול עומד בתקרות מדיניות התגמול ושהיחס שבין ה"הוצאה החזויה" בגין התגמול (לפי הגדרות חוק הגבלת התגמול, היינו, בין היתר, למעט תשלום פנסיוני, ופיצויי פיטורים על-פי דיון), לבין ההוצאה בשל התגמול הנמוך ביותר (לפי עלות משרה מלאה ולפי הגדרות חוק התגמול), לא יעלה על יחס של פי 35.

5. מנהלים בכירים שאינם חברי הנהלה

תכנית 2021 חלה על המנהלים הבכירים של הבנק שאינם חברי הנהלה על-פי עקרונות דומים לאלה המפורטים לעיל לגבי חברי הנהלה, כאשר תקציבי המענקים הכוללים לקבוצות הרלוונטיות נקבעים לפי מדרגות שיעור התשואה על ההון, ומתוך התקציבים הללו, נגזרים המענקים לפי ציון הניתן למנהל הבכיר, אשר חלקו מבוסס על יעדי KPI וחלקו על שיקול דעת הממונה הרלוונטי, כמפורט להלן. לגבי מנהלים בכירים שאינם חברי הנהלה יחול האמור להלן:

א. מענק שנתי

קיימת אפשרות לאשר מענק בשיקול דעת במקרה של אי עמידה בתנאי הסף עד תקרה אישית של 3.0 משכורות. תקרת המענק השנתי המקסימאלי למנהלים אלה היא 8.0-10.0 משכורות (תלוי מעמד) וביחס לתפקידי פיקוח ובקרה 7.2-9.0 משכורות. התכנית כוללת הוראות לעניין חלוקת תקציב המענקים בין המנהלים הבכירים וגזירת המענק האישי מתוכו. מדיניות התגמול החדשה שאימץ הבנק לגבי מנהליו הבכירים שאינם חברי הנהלה לשנים 2024-2026 אושרה בחודש פברואר 2024 והיא כוללת עקרונות דומים לאלה המפורטים לעיל לגבי חברי הנהלה.

ביאור 22 זכויות עובדים (המשך)

ב. הסדרי פרישה

חלק מהמנהלים הבכירים שאינם חברי הנהלה יהיו זכאים לכל הזכויות שנצברו עד לתום ההסדרים שהיו קיימים בהסכמי העסקה קודמים עמם, ככל שהיו הסכמים כאלה, ובלבד שההוצאה החזויה כהגדרתה בחוק הגבלת התגמול, לא תחרוג מתקרות החוק. במסגרת הסכמי העסקה הקודמים ובמסגרת הסכמי העסקה החדשים, קיימת אפשרות שהמנהל הבכיר ימשיך לצבור וותק וזכויות למסלול פנסיה מוקדמת לפי השכר הקובע בהסכם הרלוונטי הקודם שהיה עימו, ככל שהיה הסכם כזה (תשלום הפנסיה המוקדמת עשוי להיות לתקופה מוגבלת בלבד בהתקיים תנאים מסוימים) ובלבד שהפרישה תהיה מגיל 55 ומעלה. במקרה של פרישה במסלול פיצויים, בגין שנות הוותק עד תום שנת 2016 עשוי המנהל להיות זכאי לעד 250% פיצויים על בסיס השכר הקובע לפי ההסכם הרלוונטי הקודם עימו ובגין שנות הוותק מ 2017 ואילך, 100% פיצויים על בסיס משכורתו האחרונה של המנהל. כפוף לשיקול דעת ועדת התגמול ודירקטוריון הבנק, לפי המלצת המנכ"ל וכפוף להוראות הדיון, ניתן לאשר למנהל הבכיר פיצויי פיטורין בגובה של עד 175% משכרו האחרון בגין כל שנות העסקתו.

על-אף האמור לעיל, מנהלים בכירים אשר היו כפופים ביום 12 באפריל 2016 להסכם קיבוצי והועברו מהסכם קיבוצי לחוזה אישי בכיר לאחר המועד האמור, יהיו בתנאים מסוימים זכאים להשתתף בתכניות פרישה של הבנק, ככל שתהיה באותו המועד או להיות זכאים לפיצויי פיטורים של 150% בגין התקופה בה היו כפופים להסכם קיבוצי ובהתאם לשכר האחרון שהיה רלוונטי לתקופה זו.

ד. עניינים נוספים

- במסגרת מדיניות התגמול נקבעו ההוראות בדבר הסדרי השבה של סכומי מענק במקרים של תיקון דוחות כספיים (לפי חוק החברות) ובנסיבות חריגות (לפי הוראות הפיקוח על הבנקים), ובכלל זה, בין היתר, נקבע כי נזק בהיקף של 3% מההון העצמי ייחשב כ"נזק חריג" וכי בשים לב לחשיבות שרואה הבנק בציות להוראות הדיון, למדיניות הבנק ונהליו, בהתקיים הקריטריונים להשבה סכום ההשבה יהיה עד גובה מלוא המענק (למעט החלק שנוכה ושולם כמס לרשות המסים). כמו-כן הובהר, כי אין בהסדרי ההשבה הקבועים במדיניות התגמול כדי לגרוע מכל סעד אחר שעשוי לעמוד לבנק על-פי דין כלפי נושא משרה במקרה בו נגרם לבנק נזק.
- נקבעה מסגרת גבולות אחריות לרכישת פוליסת ביטוח המכסה אחריות של נושאי משרה, פוליסת ביטוח אחריות בקשר עם הנפקות של ניירות-ערך שיוצעו לציבור (פוליסה מסוג POSI - Public Offering of Securities insurance) וכן פוליסת ביטוח בגין אחריות נושאי משרה מסוג Run Off (כיסוי בגין פעילות עבר) בנסיבות של שינויים מבניים.

ה. ביום 21 במאי 2023 אישר הדירקטוריון הענקת מניות חסומות (ל-3 שנים מיום 1 בינואר 2023) למנכ"ל הבנק, חברי הנהלה, ומנהלים בכירים בבנק וכן מנהלים שפרשו מהבנק, בהיקף כולל של עד כ-0.03% מההון המונפק של הבנק (עד 423,800 מניות) וזאת במסגרת יישום תכניות התגמול והסכמי העסקה הקיימים, כחלק מרכיב התגמול הקבוע לשנת 2022 אשר הוכר בדוחות הכספיים של הבנק לשנת 2022 ולפי מתאר המניות הוקצו בחודש מאי 2023. במהלך הרבעון השני של שנת 2024 יוענקו למנכ"ל הבנק, חברי הנהלה ומנהלים בכירים מניות חסומות בהיקף של כ-0.03% מההון המונפק של הבנק כחלק מהתגמול בגין שנת 2023 אשר הוכר בדוחות אלה. כמו-כן, יוענקו אופציות אשר שוויין ההוגן מסתכם לסך של כ-50 מיליון ש"ח, כחלק מתכנית התגמול לשנים 2024-2026 (ראה לעיל).

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 22 זכויות עובדים (המשך)

1. התחייבות בגין הטבות לעובדים

ליום 31 בדצמבר		
2022	2023	
פרישה מוקדמת ופיצויים		
7,208	7,267	סכום ההתחייבות
(3,651)	(3,804)	השווי ההוגן של נכסי התכנית
3,557	3,463	עודף ההתחייבות על נכסי התכנית (כלול בהתחייבויות אחרות)
מענק אי ניצול ימי מחלה		
326	337	סכום ההתחייבות
-	-	השווי ההוגן של נכסי התכנית
326	337	עודף ההתחייבות על נכסי התכנית (כלול בהתחייבויות אחרות)
מענק יובל		
30	31	סכום ההתחייבות
-	-	השווי ההוגן של נכסי התכנית
30	31	עודף ההתחייבות על נכסי התכנית (כלול בהתחייבויות אחרות)
הטבות אחרות בסיום ולאחר העסקה		
576	543	סכום ההתחייבות
-	-	השווי ההוגן של נכסי התכנית
576	543	עודף ההתחייבות על נכסי התכנית (כלול בהתחייבויות אחרות)
סך-הכל		
4,489	4,374	עודף ההתחייבויות בגין הטבות לעובדים על נכסי תכנית שנכללו בסעיף "התחייבויות אחרות"
(19)	(21)	* מזה: בגין הטבות לעובדים בחו"ל

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 22 זכויות עובדים (המשך)

ז. תכנית הטבות לאחר פרישה

1. מחויבויות ומצב המימון

א. שינוי במחויבות בגין הטבה חזויה, נטו**

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2022	2023	
5,229	4,459	מחויבות בגין הטבה חזויה, נטו בתחילת התקופה
154	133	עלות שירות
86	152	עלות ריבית
(15)	-	הפקדות משתתפי התכנית
(588)	(68)	הפסד (רווח) אקטוארי
4	1	שינויים בשערי החליפין של מטבע-חוץ
(411)	(334)	הטבות ששולמו
4,459	4,343	מחויבות בגין הטבה חזויה, נטו בסוף התקופה
4,242	4,066	מחויבות בגין הטבה מצטברת, נטו בסוף התקופה

* כולל הטבות לאחר פרישה, לרבות מענק מחלה אשר משולם במועד הפרישה.

** הסכומים המוצגים הינם בנטו מנכסי תכנית. לפירוט נוסף, ראה [סעיף ד. להלן](#).

ב. סכומים שהוכרו במאזן המאוחד

ליום 31 בדצמבר		
2022	2023	
4,459	4,343	סכומים שהוכרו בסעיף התחייבויות אחרות

פרישה מוקדמת ופיצויים

ג. סכומים שהוכרו ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר לפני השפעת מס

ליום 31 בדצמבר		
2022	2023	
1,841	1,647	הפסד אקטוארי נטו
1,841	1,647	יתרת סגירה ברווח כולל אחר מצטבר

ד. תכניות שבהן המחויבות בגין הטבה מצטברת וחזויה עולה על נכסי התכנית

ליום 31 בדצמבר		
2022	2023	
8,110	8,147	מחויבות בגין הטבה חזויה
7,893	7,870	מחויבות בגין הטבה מצטברת
(3,651)	(3,804)	שווי הוגן של נכסי התכנית

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 22 זכויות עובדים (המשך)

ז. תכנית הטבות לאחר פרישה (המשך)

2. הוצאה לתקופה

א. רכיבי עלות ההטבה נטו שהוכרו ברווח והפסד

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2021	2022	2023	
163	154	133	עלות שירות
70	86	152	עלות ריבית
			הפחתה של סכומים שלא הוכרו:
173	154	127	הפסד (רווח) אקטוארי נטו
406	394	412	סך עלות ההטבה, נטו

ב. שינויים בנכסי תכנית ובמחויבות להטבה שהוכרו ברווח (הפסד) כולל אחר לפני השפעת מס

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2021	2022	2023	
489	(588)	(68)	הפסד (רווח) אקטוארי נטו בתקופה
(173)	(154)	(127)	הפחתה של רווח (הפסד) אקטוארי
(2)	4	1	שינויים בשערי החליפין של מטבע-חוץ
314	(738)	(194)	סך-הכל הוכר בהפסד (רווח) כולל אחר
406	394	412	סך עלות ההטבה נטו
720	(344)	218	סך-הכל הוכר בעלות ההטבה, נטו לתקופה ובהפסד (רווח) כולל אחר

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

ביאור 22 זכויות עובדים (המשך)

ז. תכנית הטבות לאחר פרישה (המשך)

3. הנחות*

החישוב האקטוארי מבוסס בין היתר על הנחות שונות בדבר שיעור עלית שכר, שיעורי עזיבה לטווח קצר ולטווח ארוך של עובדים, שיעור עלית המדד ועוד. הנחות אלה מתבססות על ניסיון העבר על בסיס מחקרים שמבוצעים מעת לעת על-ידי האקטואר וציפיות ההנהלה.

א. ההנחות על בסיס ממוצע משוקלל המשמשות לקביעת המחויבות בגין הטבה ולמדידת עלות ההטבה נטו

1. ההנחות העיקריות המשמשות לקביעת המחויבות בגין הטבה

ליום 31 בדצמבר		
2022	2023	
1.71%	2.06%	שיעור היוון
0.5%-7.6%	1.1%-8.2%	שיעור גידול בתגמול ⁽¹⁾

(1) שיעור הגידול בתגמול מושפע ממספר תהליכים המביאים לגידול בעלות השכר. תהליכים אלה כוללים קידומים ושינויים בהגדרות תפקיד, ותק ודירוג.

שיעורי עזיבה משתנים לפי גיל ומגדר ומשקפים שיעור עזיבה משוקלל של כ-7.6% לשנה.

2. ההנחות העיקריות המשמשות למדידת עלות ההטבה נטו לתקופה

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ	
2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023
(0.19%)	1.71%	0.39%	1.81%	1.21%	1.83%	1.67%	2.05%
0.0%-7.6%	0.0%-7.6%	0.0%-7.6%	0.8%-7.9%	0.0%-7.6%	0.8%-8.2%	0.0%-7.6%	1.1%-8.2%

ב. השפעה על שינוי בנקודת אחוז אחת על המחויבות בגין הטבה חזויה לפני השפעת מס

ליום 31 בדצמבר			
2022	2023	2022	2023
קיטון בנקודת אחוז אחת		גידול בנקודת אחוז אחת	
במיליוני ש"ח			
407	381	(344)	(324)
(195)	(196)	200	201
(212)	(208)	248	242

* ההנחות מתייחסות לנתוני הבנק בלבד.

ביאור 22 זכויות עובדים (המשך)

ז. תכנית הטבות לאחר פרישה (המשך)

4. נכסי תכנית

התחייבות הבנק בגין זכויות עובדים מחושבת בהתבסס על חישוב אקטוארי. חישוב זה מביא בחשבון, בין היתר, את ההסתברות לפרישה מוקדמת בתנאים מיטיבים בכל אחד מהמסלולים הרלוונטיים (פיצויים בשיעורים מוגדלים או פנסיה מוקדמת), את סכומי ההתחייבות בעת הפרישה ואת שווי היעודות באותו מועד. בנוסף, לאור הסכמי העבודה הקיימים בבנק ומהות הסכמי הפרישה בבנק, חשיפת הבנק לשינויים (חיוביים או שליליים) בשווי היעודות, הינה מצומצמת. התחייבות הבנק לתשלום פיצויי פיטורין לעובדיו, מכוסה בעיקרה על-ידי יעודות אשר מופקדות בקופות לפיצויים על שם העובדים.

להלן יתרות ההתחייבות לפיצויי פיטורין והיעודות לפיצויי פיטורין:

ליום 31 בדצמבר		
2022	2023	
3,461	3,596	התחייבות לפיצויים
(3,429)	(3,563)	יעודות לפיצויים
32	33	התחייבות נטו

יודגש, כי חשיפת ההתחייבות נטו של הבנק לשינויים בשווי היעודות משוקללת בהסתברות לפרישה במסלול פיצויים, אינה מהותית וזאת לאור העובדה שההסתברות לפרישה במסלול פיצויים מוגדלים נמוכה. היעודות לפיצויי פיטורין מופקדות בקופות לפיצויים על שם העובדים. כ-22% מסך יתרות היעודה לפיצויי פיטורין מופקדות בקרן הגימלאות המרכזית של עובדי ההסתדרות בע"מ (קג"מ). יתרת הסכומים מופקדים במספר רב של קופות-גמל לפיצויי פיטורין, והכל בהתאם לבחירת העובדים.

ח. תזרימי מזומנים

1. הפקדות

הפקדות בפועל		תחזית
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2022	2023	*2024
164	148	148

* אומדן ההפקדות שהבנק צופה לשלמן לתכניות פנסיה להטבה מוגדרת במהלך שנת 2024.

2. הטבות שהבנק צופה לשלם בעתיד

שנה	
2024	399
2025	373
2026	356
2027	340
2028-2032	1,383
2033 ואילך	2,570
סך-הכל	5,421

ט. תכנית התייעלות

הבנק מבצע תכניות התייעלות מעת לעת במסגרתן בהתקיים מפגש רצונות, פורשים עובדים, העומדים בתנאים שנקבעו לתכנית, לפנסיה מוקדמת בתנאים מועדפים. הבנק מביא לידי ביטוי את העלויות הכרוכות בפרישת עובדים בהתאם לציפיות ההנהלה במסגרת ההנחות האקטואריות בקשר לפרישה מוקדמת.

ביאור 23 עסקות תשלום מבוסס מניות

במסגרת תכנית התגמול לחברי הנהלה ומנהלים בכירים עד לשנת 2023 (כולל), לכל מנהל מוענקות, מניות אשר תהינה חסומות למימוש למשך תקופה של 36 חודשים מתום השנה בגינה הוענקו. כמות המניות מחושבת על-ידי חלוקת השווי אשר נקבע בהתאם לדרגתו של המנהל במוצע שער הנעילה של מניית הבנק בבורסה ב-30 ימי המסחר אשר קדמו ליום פרסום הדוחות הכספיים השנתיים של הבנק. במסגרת זו וכחלק מרכיב התגמול הקבוע לשנת 2023 אשר הוכר בדוחות כספיים אלה, יוענקו מניות חסומות (ל-3 שנים מיום 1 בינואר 2024) למנכ"ל הבנק, חברי הנהלה, מנהלים בכירים וכן מנהלים שפרשו מהבנק, בהיקף כולל של עד כ-0.03% מההון המונפק של הבנק (כ-400,000 מניות). המניות יוקצו לפי מתאר במהלך הרבעון השני של שנת 2024. במהלך שנת 2023 הוענקו 407,625 (351,161 בשנת 2022) מניות חסומות כאמור אשר שווין למועד הענקתן הסתכם לסך של כ-12 מיליון ש"ח בדומה לשנת 2022. לפרטים אודות תכנית להענקת אופציות למנהלים בכירים, חלף מניות חסומות, החל משנת 2024 ואילך, ראה [ביאור 22.ה.](#)

ביאור 24 הון, הלימות הון, מינוף ונזילות

א. הון המניות

31 בדצמבר			
2022	2023	2022	2023
מונפק ונפרע*		רשום	
הסכום בש"ח			
1,336,837,006	1,337,267,218	4,000,000,000	4,000,000,000

מניות רגילות, בנות 1 ש"ח ע.נ.

* ההון המונפק הינו לאחר הפחתת 109,893 מניות רגילות (31.12.22: 540,105 מניות רגילות) שנרכשו על-ידי הבנק, כפי שיפורט להלן. המניות רשומות למסחר בבורסה לניירות-ערך בתל-אביב.

ב. דיבידנד

חלוקת דיבידנד על-ידי הבנק כפופה למבחנים ולמגבלות הקבועים בחוק החברות ובהוראות הפיקוח על הבנקים, לרבות הוראות ניהול בנקאי תקין 331. מדיניות חלוקת הדיבידנד של הבנק היא לחלק עד 40% מהרווח הנקי הרבעוני הנובע מפעולות רגילות. כל חלוקה ושיעורה כפופה להחלטה ספציפית של דירקטוריון הבנק לפי שיקול דעתו במועד החלוקה ובהתחשב בהוראות כל דין ובמגבלות על החלוקה ובשיקולים עסקיים, לרבות בהתחשב באסטרטגיית הבנק. במאי 2023 הכריז דירקטוריון הבנק על חלוקת דיבידנד בסך 803 מיליון ש"ח, שהיווה כ-40% מהרווח הנקי של הבנק לרבעון הראשון 2023. באוגוסט 2023 הכריז דירקטוריון הבנק על חלוקת דיבידנד בסך 769 מיליון ש"ח, שהיווה כ-40% מהרווח הנקי של הבנק לרבעון השני 2023. ביום 12 בנובמבר 2023 פרסם הפיקוח על הבנקים הנחיה בדבר תכנוני הון ומדיניות חלוקת רווחים, לפיה נדרשים התאגידים הבנקאיים לבחון מחדש את מדיניות חלוקת הדיבידנדים שלהם לתקופה הקרובה על רקע המלחמה והגידול בחוסר הוודאות לגבי הימשכותה והיקף השפעתה על המשק. עובר לפרסום הדוחות הכספיים לשנת 2023 הודיע הפיקוח על הבנקים כי הנחיה זו תקפה למערכת הבנקאית גם לחלוקות בגין הרבעון הרביעי של 2023. בהתחשב בהנחיית הפיקוח על הבנקים האמורה, בנובמבר 2023 הכריז דירקטוריון הבנק על חלוקת דיבידנד בסך 334 מיליון ש"ח, שהיווה כ-20% מהרווח הנקי של הבנק לרבעון השלישי 2023 ובמועד אישור דוחות אלה, על חלוקת דיבידנד בסך 352 מיליון ש"ח, המהווה כ-20% מהרווח הנקי של הבנק לרבעון הרביעי 2023, אשר ישולם ביום 8 באפריל 2024. בהחלטתו, בחן והתאים דירקטוריון הבנק, את שיעור החלוקה להנחיית הפיקוח וציין את יכולת הבנק להכריז פוטנציאלית על דיבידנד גבוה מהאמור לעיל, לאור עודפי ההון המשמעותיים הקיימים בבנק ומצבו הפיננסי האיתן אל מול דרישות ההון השונות.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

ביאור 24 הון, הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

מועד הכרזה	מועד תשלום	שיעור חלוקה*	דיבינד למניה באגרות	דיבינד ששולם במזומן במיליוני ש"ח
07.03.2024	08.04.2024	20%	26.322	352.0
16.11.2023	06.12.2023	20%	24.976	334.0
14.08.2023	06.09.2023	40%	57.505	769.0
22.05.2023	14.06.2023	40%	60.048	803.0
08.03.2023	30.03.2023	30%	39.272	525.0
22.11.2022	11.12.2022	30%	40.095	536.0
14.08.2022	07.09.2022	30%	30.146	403.0

* מרווחי הרבעון שקדם למועד החלוקה.

ג. הלימות הון בנתוני המאוחד

31 בדצמבר 2022	31 בדצמבר 2023	
במיליוני ש"ח		
1. הון לצורך חישוב יחס ההון לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים		
46,745	52,641	הון עצמי רובד 1
46,745	52,641	הון רובד 1
14,349	13,338	הון רובד 2
61,094	65,979	סך-הכל הון כולל
2. יתרות משוקללות של נכסי סיכון		
386,550	403,897	סיכון אשראי
4,007	4,245	סיכונים שוק
25,020	29,710	סיכון תפעולי
415,577	437,852	סך-הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון

באחוזים		
3. יחס ההון לרכיבי סיכון		
11.25%	12.02%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון ⁽¹⁾
11.25%	12.02%	יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון
14.70%	15.07%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
10.23%	10.23%	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים ⁽²⁾
13.50%	13.50%	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים ⁽²⁾

(1) הנתונים מוצגים בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 202 בדבר "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי" ובהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין 299 וכוללים התאמות בגין הוראות רגולטוריות כדלקמן:

- הקלה בגין תכניות ההתייעלות אשר נזקפות בשיעורים שווים על פני 5 שנים ממועד תחילתן עד ליום 31 בדצמבר 2024 ומוערכות בקיטון עתידי נוסף של כ-0.02% על יחס הון עצמי רובד 1 ליום 31 בדצמבר 2023 (0.04% ליום 31 בדצמבר 2022).
 - השפעת היישום של כללי החשבונאות בנושא הפסדי אשראי צפויים אשר פוחתת בהדרגה עד ליום 31 בדצמבר 2024 ומוערכת בקיטון עתידי נוסף של כ-0.04% על יחס הון עצמי רובד 1 ליום 31 בדצמבר 2023 (0.08% ליום 31 בדצמבר 2022).
 - הקלה בגין יישום חוזר בנק ישראל בדבר שקלול הלוואות בסיכון מוגבר לרכישת קרקע, אשר נפרסה בשיעורים רבעוניים שווים החל מיום 30 בספטמבר 2022 עד ליום 30 ביוני 2023, השפעת ההקלה ליום 31 בדצמבר 2022 הייתה 0.04%.
- (2) יחס הון עצמי רובד 1 המזערי יחס ההון הכולל המזערי הינם 10.0%-13.5% בהתאמה. ליחס הון עצמי רובד 1 מתווספת דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת הלוואות לדיור לתאריכי הדוחות הכספיים, למעט הלוואות לדיור לגביהן ניתנה הקלה במסגרת הוראת שעה.

ביאור 24 הון, הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

ד. רכיבי ההון לצורך חישוב יחס ההון

31 בדצמבר 2022	31 בדצמבר 2023	
במיליוני ש"ח		
הון עצמי רובד 1		
46,503	52,430	סך ההון
(1)	-	הבדלים בין סך ההון לבין הון עצמי רובד 1
46,502	52,430	סך הון עצמי רובד 1, לפני התאמות פיקוחיות וניכויים התאמות פיקוחיות וניכויים:
(4)	(3)	מסים נדחים לקבל
(168)	(39)	התאמות פיקוחיות וניכויים אחרים - הון עצמי רובד 1*
(172)	(42)	סך-הכל התאמות פיקוחיות וניכויים, לפני התאמות בגין תכניות ההתייעלות ולפני התאמות בגין הפסדי אשראי צפויים - הון עצמי רובד 1
141	70	סך התאמות בגין תכניות ההתייעלות - הון עצמי רובד 1**
274	183	סך התאמות בגין הפסדי אשראי צפויים - הון עצמי רובד 1***
46,745	52,641	סך-הכל הון עצמי רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים
46,745	52,641	סך-הכל הון רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים
הון רובד 2		
9,517	8,269	הון רובד 2 - מכשירים, לפני ניכויים
4,832	5,069	הון רובד 2 - הפרשות להפסדי אשראי, לפני ניכויים
14,349	13,338	סך-הכל הון רובד 2
61,094	65,979	סך-הכל הון כולל

* היתרה ליום 31 בדצמבר 2022 כוללת סך של 123 מיליוני ש"ח הנובע מניכוי קו אשראי לבנק פוזיטיף בהתאם לדרישת הפיקוח על הבנקים. לפרטים נוספים ראה [סעיף ט. להלן](#).

** התאמות בגין תכניות ההתייעלות לפי הוראות הפיקוח על הבנקים (ראה [סעיף ח. להלן](#)) נזקפות בשיעורים שווים על פני 5 שנים ממועד תחילתן.

*** התאמות בגין הפסדי אשראי צפויים לפי הוראות הפיקוח על הבנקים פוחתות בהדרגה עד ליום 31 בדצמבר 2024.

ה. השפעת התאמות בגין תכניות ההתייעלות, הפסדי אשראי צפויים והלוואות בסיכון מוגבר לרכישת קרקע על יחס הון עצמי רובד 1

31 בדצמבר 2022	31 בדצמבר 2023	
באחוזים		
יחס ההון לרכיבי סיכון		
11.09%	11.96%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון לפני השפעת התאמות
0.04%	0.02%	השפעת התאמות בגין תכניות ההתייעלות*
0.08%	0.04%	השפעת התאמות בגין הפסדי אשראי צפויים**
0.04%	0.00%	השפעת התאמות בגין הלוואות בסיכון מוגבר לרכישת קרקע
11.25%	12.02%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון

* התאמות בגין תכניות ההתייעלות לפי הוראות הפיקוח על הבנקים (ראה [סעיף ח. להלן](#)) נזקפות בשיעורים שווים על פני 5 שנים ממועד תחילתן.

** התאמות בגין הפסדי אשראי צפויים לפי הוראות הפיקוח על הבנקים פוחתות בהדרגה עד ליום 31 בדצמבר 2024.

ביאור 24 הון, הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

א. רכיבי הון ונכסי סיכון הנתונים לתגודתיות

הבנק מנהל את יחס הלימות ההון במטרה לעמוד בדרישות ההון המזעריות של הפיקוח על הבנקים. הון הבנק והיקף נכסי הסיכון נתונים לשינויים, בין היתר, בגין הגורמים המפורטים להלן:

- השפעות שינויים בריבית על קרנות ההון מאגרות-חוב זמינות למכירה.
- השפעות שינויים במדד ובשערי חליפין על יתרות הנכסים.
- שינויים אקטואריים כתוצאה משינויים בשיעור הריבית לחישוב התחייבויות הבנק או הנחות אקטואריות אחרות.

להלן קנה מידה להשפעות קיטון בהון וגידול בנכסי סיכון על יחס הון עצמי רוברד 1 ליום 31 בדצמבר 2023:

השפעת קיטון	השפעת גידול
ב-100 מיליוני ש"ח	ב-1 מיליארד ש"ח
בהון עצמי רוברד 1	בסך נכסי הסיכון
באחוזים	
(0.02%)	(0.03%)
יחס הון עצמי רוברד 1	

א. יעד הלימות ההון ואופן ניהול ותכנון ההון

בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים, נדרש הבנק בהיותו תאגיד בנקאי משמעותי במיוחד (כזה, שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה לפחות 24% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית בישראל), לעמוד ביחס הון עצמי רוברד 1 מזערי בשיעור של 10.0% וביחס הון כולל מזערי של 13.5%. ליחס הון עצמי רוברד 1 מתווספת דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור לתאריכי הדוחות הכספיים, למעט הלוואות לדיור לגביהן ניתנה הקלה. בהתאם לכך, יחס הון עצמי רוברד 1 המזערי ויחס ההון הכולל המזערי הנדרשים מהבנק על-ידי הפיקוח על הבנקים על בסיס מאוחד, ליום 31 בדצמבר 2023, הינם 10.23% ו-13.50%, בהתאמה.

יעד הון עצמי רוברד 1 שנקבע על-ידי הבנק מביא בחשבון, בין היתר, את תוצאות תהליכי קביעת יעדי ההון הפנימיים של הבנק, לרבות תוצאות מבחני הקיצון הפנימיים שערך הבנק, ואת תוצאות הדיונים שהתקיימו עם הפיקוח על הבנקים לגבי מאפייני הסיכון הפרטניים של הבנק במסגרת תהליך הסקירה הפיקוחי האחרון שבוצע ומבחני הקיצון האחרונים שבוצעו.

לצורך עמידה ביעד הלימות ההון וניהול אפקטיבי של ההון מבוצע תכנון הון בבנק בהתבסס על תכנית העבודה של הבנק והוראות הרגולציה, תוך תרגומן לנכסי הסיכון, ושינויים בהון על רבדיו השונים תוך שמירה על שולי ביטחון. במסגרת תכנון ההון ויחסי ההון, מתבצעים מבחני רגישות שונים. כמו-כן, הבנק עוקב באופן שוטף אחר התוצאות בפועל אל מול התכנון והפערים ביניהם, ובהתאם לצורך בוחן נקטת פעולות נדרשות לצורך עמידה ביעדי הון שנקבעו. כחלק מקביעת יעדי ההון הפנימיים של הבנק כמפורט להלן, מדיניות הבנק הינה להחזיק רמת הלימות הון הגבוהה מהיחס המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים ואשר אינה נמוכה מרמת הלימות ההון הנדרשת לכיסוי הסיכונים כפי שהם מוערכים בתהליך הפנימי להערכת הלימות ההון (ה-ICAAP). במסגרת ה-ICAAP, הבנק בוחן את השפעתם של תרחישי קיצון על יחסי הלימות ההון ובהתאם קיימות תכניות הערכות לחזרה להלימות ההון הרגולטורית בקרות אירוע קיצון כאמור.

על יסוד תהליכי קביעת יעדי ההון הפנימיים של הבנק ותוצאות הדיונים הפנימיים שהתקיימו עם הפיקוח על הבנקים (כמפורט לעיל), הגדיר דירקטוריון הבנק יעד פנימי של יחס הון עצמי רוברד 1 בשיעור שלא יפחת מ-10.5%.

ה. התייעלות תפעולית

במסגרת חוזרי הפיקוח על הבנקים ניתנו הקלות לבנקים שיבצעו התייעלות בכח אדם והתייעלות בתחום הנדל"ן. היקף תכנית התייעלות בכח אדם משנת 2020 בגינה חלות ההקלות הינו בסך של 352 מיליוני ש"ח, נטו מהשפעת המס. השפעת התכניות האמורות נזקפה להון, ולצרכי חישוב יחס הון ויחס מינוף מופחתת מההון הפיקוחי על פני 5 שנים, ממועד תחילת היישום של כל תכנית. יתרת השפעת ההקלות בגין תכניות התייעלות על יחס הון עצמי רוברד 1 מוערכת בכ-0.02% ליום 31 בדצמבר 2023.

ט. שלוחת הבנק בתורכיה

קבוצת הבנק החזיקה עד לחודש ספטמבר 2023 ב-100% מהון המניות של בנק פוזיטיב בתורכיה שעוסק בתחום הבנקאות העסקית. ביום 30 במרץ 2023 התקשר הבנק בהסכם למכירת החזקתו בבנק פוזיטיב בתמורה שעיקרה פירעון אשראי שהועמד לבנק פוזיטיב במועד ההשלמה של העסקה.

ביום 13 בספטמבר 2023 הושלמה העסקה והחזקות הבנק בבנק פוזיטיב הועברו לרוכש בתמורה לפירעון האשראי שהועמד לבנק פוזיטיב. הבנק לא רשם רווח או הפסד כתוצאה מהשלמת העסקה. השפעת השלמת העסקה על יחס הון עצמי רוברד 1 של הבנק מסתכמת בגידול בסך 0.05%.

י. כתבי התחייבות עם מנגנון לספיגת הפסדים

בחודש אפריל 2023, בוצע פדיון מוקדם מלא של כתבי התחייבות נדחים (סדרה יח') בהיקף של כ-1.2 מיליארד ש"ח. בחודש דצמבר 2023, ביצע הבנק פדיון מוקדם מלא של כתבי התחייבות נדחים (סדרה ח') בהיקף של כ-0.8 מיליארד ש"ח.

ביאור 24 הון, הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

בחודש דצמבר 2023, הנפיק הבנק כתבי התחייבות נדחים (סדרה יא') בהיקף של כ-0.4 מיליארד ש"ח. כתבי התחייבות צמודים למדד המחירים לצרכן ונושאים ריבית קבועה בשיעור של 3.71%.

כתבי התחייבות הנדחים סדרה יא' כוללים מנגנון לספיגת הפסדי קרן בדרך של המרה כפויה (מלאה או חלקית) למניות רגילות של הבנק בהתקיים נסיבות מסוימות - אירוע מכונן לספיגת הפסדי קרן ו/או אירוע מכונן לאי קיימות בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 202. כתבי התחייבות סדרה יא' נכללים בהון רובד 2 של הבנק בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202, הינם לתקופה של 11 שנים, מיום הנפקתם, כאשר לבנק עומדת האפשרות לבצע פדיון מוקדם מלא החל מ-6 שנים ממועד הנפקתם.

יא. חוזר בנושא עדכון הוראה 203 - מדידה והלימות הון - הגישה הסטנדרטית - סיכון אשראי

ביום 22 במאי 2022 פורסם חוזר בנושא עדכון הוראה 203 - מדידה והלימות הון - הגישה הסטנדרטית - סיכון אשראי. בהתאם לחוזר, לרשימת החובות המשוקללים לסיכון ב-150% נוספו הלוואות המיועדות לרכישת קרקע למטרות פיתוח או בנייה, בשיעור העולה על 80% משווי הנכס הנרכש (LTV), למעט הלוואות לרכישת קרקע חקלאית שאין לגביה אופק תכנוני או כוונה להגיש בקשה לשינוי יעוד. השפעת החוזר נפרסה בשיעורים רבעוניים שווים החל מיום 30 בספטמבר 2022 עד ליישום מלוא ההשפעה ביום 30 ביוני 2023. ביום 26 בינואר 2023 פורסם קובץ שאלות ותשובות הכולל הבהרות בקשר ליישום החוזר.

ביום 31 באוקטובר 2023 פורסם חוזר בנושא "התאמות להוראת ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם מלחמת חרבות ברזל (הוראת שעה)", במסגרתו נכללה הקלה להוראת ניהול בנקאי תקין 203, בה הובהר כי עלייה בשיעור המימון בהלוואות המיועדות לרכישת קרקע למטרות פיתוח או בנייה מעל רף של 80%, הנובעת מריבית שתיצבר עד ליום 31 בדצמבר 2023 כתוצאה מ"תקופת גרייס" שניתנה לאחר 7 באוקטובר 2023, לא תובא בחישוב שיעור המימון.

יב. יחס מינוף

הבנק מיישם את הוראת ניהול בנקאי תקין 218 בנושא "יחס מינוף" (להלן: "ההוראה"). ההוראה קובעת יחס מינוף פשוט ושקוף שאינו מבוסס סיכון, אשר יפעל כמדידה משלימה לדרישות ההון מבוססות הסיכון, ואשר נועד להגביל את צבירת המינוף בתאגיד הבנקאי.

יחס המינוף מוגדר כיחס בין מדידת ההון למדידת החשיפה. ההון לצורך מדידת יחס המינוף הוא הון רובד 1 כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 202, תוך התחשבות בהסדרי המעבר שנקבעו. סך החשיפה היא סכום החשיפות המאזניות, חשיפות לנגזרים ולעסקות מימון ניירות-ערך ופריטים חוץ-מאזניים. בחודש נובמבר 2020 הפיקוח על הבנקים פרסם כהוראת שעה חוזר לעדכון הוראת ניהול בנקאי תקין 250 בדבר יחס המינוף. תאגיד בנקאי יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-4.5% על בסיס מאוחד. תאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד הוא 24% או יותר מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית (הבנק הינו תאגיד בנקאי זה), יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-5.5% (במקום 6.0% לפני ההקלה).
תוקף ההקלה הוארך עד ליום 31 בדצמבר 2025 ולאחר מועד זה יידרש לשוב תוך שני רבעונים ליחס המינוף הנדרש טרם הוראת השעה (6.0%).

	31 בדצמבר 2022	31 בדצמבר 2023
במיליוני ש"ח		
א. נתוני המאוחד		
הון רובד *1	46,745	52,641
סך החשיפות*	737,115	760,396
באחוזים		
יחס מינוף	6.34%	6.92%
יחס מינוף מזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים בתקופת הוראת השעה	5.50%	5.50%
יחס מינוף מזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים לאחר תום הוראת השעה	6.00%	6.00%

* נתונים אלה כוללים התאמות בגין תכניות ההתייעלות לפי הוראות הפיקוח על הבנקים (ראה [סעיף ח. לעיל](#)). השפעת ההקלה בגין תכניות ההתייעלות על יחס המינוף ליום 31 בדצמבר 2023, המוערכת בקיטון עתידי נוסף של כ-0.01% נזקפת בשיעורים שווים על פני 5 שנים ממועד תחילתן עד ליום 31 בדצמבר 2024. בנוסף, נתונים אלה כוללים התאמות בגין השפעת היישום של כללי החשבונאות בנושא הפסדי אשראי צפויים אשר פוחתות בהדרגה עד ליום 31 בדצמבר 2024. השפעת ההקלה בגין הפסדי אשראי צפויים ליום 31 בדצמבר 2023 מוערכת בקיטון עתידי נוסף של כ-0.02%.

	השפעת קיטון	השפעת גידול
ב-100 מיליוני ש"ח	ב-1 מיליארד ש"ח	ב-1 מיליארד ש"ח
בהון רובד 1	בסך החשיפות	בסך החשיפות
באחוזים		

ב. להלן השפעות על יחס המינוף ליום 31 בדצמבר 2023:

יחס מינוף	(0.01%)	(0.01%)
-----------	---------	---------

ביאור 24 הון, הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

יג. יחס כיסוי הנזילות (LCR)

הבנק מחשב את יחס הנזילות "סולו" ובמאחד מדי יום, בחלוקה לשקלים ומטבע-חוץ, ועוקב אחר היחס בחברות הבנות (אשר נדרשות לעמוד במגבלות נזילות פנימיות המותאמות לאופי פעילותן). היחסים מדווחים כממוצע התצפיות היומיות. מספר התצפיות ששימשו בחישוב הממוצעים ברבעון המדווח הינו 64.

שלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר 2022	שלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר 2023	
באחוזים		
א. בנתוני המאוחד		
122%	129%	יחס כיסוי נזילות
100%	100%	יחס כיסוי נזילות המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים
ב. בנתוני הבנק		
121%	128%	יחס כיסוי נזילות
100%	100%	יחס כיסוי נזילות המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים

יד. יחס מימון יציב נטו (NSFR)

הבנק מיישם את הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 222 בנושא יחס מימון יציב נטו - NSFR, אשר מאמצת את המלצות ועדת באזל לעניין יחס המימון יציב נטו במערכת הבנקאית בישראל. בהתאם להוראה, מטרת יחס המימון היציב נטו הינה לשפר את עמידות פרופיל סיכון הנזילות של התאגידים הבנקאיים בטווח הארוך. יחס המימון היציב נטו מכיל שני מרכיבים: פריטי מימון יציב זמין (מונה) ופריטי מימון יציב נדרש (מכנה). "מימון יציב זמין" מוגדר כחלק מההון ומההתחייבויות שניתן להסתמך עליו על פני אופק הזמן המובא בחשבון ביחס המימון היציב נטו, המשתרע על פני שנה אחת. סכום המימון היציב הוא פונקציה של מאפייני הנזילות והתקופות הנותרות לפירעון של הנכסים השונים המוחזקים על-ידי התאגיד, וכן של חשיפותיו החוץ-מאזניות.

ליום 31 בדצמבר 2022	ליום 31 בדצמבר 2023	
באחוזים		
בנתוני המאוחד		
130%	128%	יחס מימון יציב נטו
100%	100%	יחס מימון יציב נטו המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 25 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות

א. התקשרות חוץ-מאזנית בגין פעילות לפי מידת הגבייה⁽¹⁾ לסוף השנה

31 בדצמבר		
2022	2023	
		יתרת האשראי מפיקדונות לפי מידת גבייה ⁽²⁾
10	8	מטבע ישראלי לא-צמוד
903	872	מטבע ישראלי צמוד מדד
145	-	מטבע-חוץ
1,058	880	סך-הכל

(1) אשראים ופיקדונות מפיקדונות שהחזרתם למפקיד מותנית בגביית האשראים (או הפיקדונות), עם מרווח או עם עמלת גבייה (במקום מרווח).
 (2) הלוואות עומדות ופיקדונות ממשלה שניתנו בגינם בסך 297 מיליון ש"ח, (2022: 272 מיליון ש"ח), לא נכללו בטבלה זו.

תזרימים בגין עמלת גבייה ומירווחי ריבית בגין הפעילות במידת גבייה⁽¹⁾

31 בדצמבר 2022	31 בדצמבר 2023							
	סך-הכל	מעל 20 שנים	מעל 10 עד 20 שנים	מעל 5 עד 10 שנים	מעל 3 עד 5 שנים	מעל שנה עד 3 שנים	עד שנה	
								במגזר הצמוד למדד⁽²⁾
20	18	1	4	4	2	4	3	תזרימים חוזיים עתידיים
								תזרימים עתידיים צפויים לאחר הערכת הנהלה לפירעונות מוקדמים
15	13	-	1	3	2	4	3	תזרימים צפויים מהוונים לאחר הערכת הנהלה לפירעונות מוקדמים ⁽³⁾
14	12	-	1	2	2	4	3	

מידע על העמדת הלוואות במהלך השנה בבנקים למשכנתאות:

31 בדצמבר		
2022	2023	
47	61	הלוואות מפיקדונות לפי מידת הגבייה
38	32	הלוואות עומדות

(1) אשראים ופיקדונות מפיקדונות שהחזרתם למפקיד מותנית בגביית האשראים (או הפיקדונות), עם מרווח או עם עמלת גבייה (במקום מרווח).
 (2) כולל מגזר מטבע-חוץ.
 (3) ההיוון בוצע לפי שיעור 1.57% (2022: לפי שיעור 1.04%).

ב. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות

31 בדצמבר		
2022	2023	
1,424	1,364	1. התחייבות לרכישת ניירות-ערך
996	774	2. הקמה של בניינים וציוד ורכישתם

ביאור 25 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

3. כל הדירקטורים ונושאי המשרה המכהנים בבנק (וכן דירקטורים ונושאי משרה שכיהנו בעבר) מחזיקים בכתבי שיפוי לפיהם מתחייב הבנק לשפות את נושאי המשרה, בין היתר, בגין חבות כספית שתוטל עליהם בקשר עם אירועים שפורטו (עד לסכום שיפוי במצטבר לכל נושאי המשרה של 25% מההון המיוחס לבעלי המניות של הבנק על-פי דוחותיו הכספיים האחרונים הידועים לפני תשלום השיפוי בפועל) וכן לשפות בגין הוצאות התדיינות סבירות, לרבות שכר טרחה עורך-דין, בהליכים שונים (לרבות הליכים מנהליים), והכל כמפורט בכתב השיפוי ובהתאם להוראותיו. בחודש נובמבר 2023 אישרה האסיפה הכללית הענקת כתבי שיפוי מעודכנים לדירקטורים ונושאי המשרה המכהנים וכן אלה שיכהנו מעת לעת וכתבי שיפוי מעודכנים הוצאו לכל הדירקטורים ונושאי המשרה המכהנים. התיקונים העיקריים בנוסח כתב השיפוי כוללים עדכונים ברשימת האירועים אשר לדעת הדירקטוריון הינם צפויים לאור פעילות הבנק בפועל בעת מתן ההתחייבות לשיפוי והמפורטים בתוספת לכתב השיפוי. זאת, בין היתר, בהתחשב בשינויים בחקיקה ובפעילות הבנק; כמו-כן, הורחבו ההגדרות וההתייחסות לשיפוי בגין הליכי אכיפה מנהליים והמוטר על-פי הדין ולהליכי אכיפה/בירור מנהליים אחרים אשר על-פי הדין ניתן להעניק שיפוי בגין הוצאות או תשלומים הקשורים אליהם. התחייבות הבנק לפי כתבי השיפוי תחול גם ביחס לאירועים שאירעו טרם הענקתו וחיידוש תוקפו. כתבי השיפוי בנוסחם טרם העדכון האמור אושרו על-ידי האסיפה הכללית של הבנק בחודש ינואר 2012 ובחודש פברואר 2016. בשנת 2023 נשא הבנק בעלויות התדיינות של נושאי משרה בעבר ובהווה בהליכים שונים (שכר טרחה עורך-דין בקשר עם הליכים נגזרים (לרבות בקשר עם פרשת המס ופרשת פיפ"א, ראה [ביאור 25.ה](#). להלן)) בסכומים זניחים. לעתים מתחייב הבנק באישור הדירקטוריון לשפות עובדים מסוימים שאינם נושאי משרה בבנק בנסיבות מיוחדות (כגון בקשר עם כהונתם כדירקטורים בחברה מוחזקת של הבנק או בקשר עם תפקידם בבנק). כתבי שיפוי כאלה מוגבלים לעתים לתקרת שיפוי (בנפרד מתקרת השיפוי של נושאי המשרה כאמור) של עד 10% מההון העצמי של הבנק. כתבי שיפוי כאלה מוחזקים על-ידי מספר עובדים ובעלי תפקידים בהווה ובעבר.

4. הבנק התחייב לשפות חברות בנות מסוימות לכל התחייבויותיהן לצורך קיום מגבלות הוראת ניהול בנקאי תקין (יחס הון לרכיבי סיכון ומגבלות חבות לווה בודד ואנשים קשורים) ולצורך קבלת פטור מיישום הוראות ניהול בנקאי תקין מספר 201-211 בדבר "מדידה והלימות הון". השיפוי יפקע מאליו, ללא צורך בפעולה כלשהי של מי מן הצדדים במועד בו הבנק יחדל להחזיק, בין בעצמו ובין באמצעות חברות שבבעלותו המלאה, בכל אמצעי השליטה בחברה.

5. התחייבויות לשיפוי בקשר עם הנפקת ניירות-ערך בקבוצת הבנק: (1) הפועלים הנפקות בע"מ ("הפועלים הנפקות"), שהיתה חברה בת בבעלות מלאה אשר מוזגה לבנק בחודש ספטמבר 2023, קיבלה במהלך השנים מאז 1988 החלטות לאשר מתן שיפוי בגין תשלומים, אשר על פיהם פורסמו דוחות הצעת מדף, להנפקת אגרות-חוב, כתבי התחייבות נדחים ושטרי הון נדחים שהנפיקה במהלך שנים אלו לדירקטורים ולנושאי משרה אחרים וכן ליועצים המשפטיים של ההנפקות, בגין חבות כספית שתוטל עליהם בתוקף היותם נושאי משרה בחברה ו/או בתוקף מתן השירותים על ידיהם לחברה, כמפורט בתשלומים שפורסמו בגין ההנפקות. תקרת השיפוי נקבעה לכל מקבלי השיפוי במצטבר בסכום מרבי שלא יעלה על 10% מסכום המסגרת הכולל שנקבע להנפקה על-פי התשלומים ודוחות הצעת המדף. הבנק היה ערב לשיפוי הדירקטורים ונושאי המשרה; (2) הבנק (ובעבר גם הפועלים הנפקות) התחייב ומתחייב מעת לעת להעניק שיפוי לנאמנים של תעודות ההתחייבות המונפקות על ידם, במסגרת שטרי הנאמנות הרלוונטיים; (3) במסגרת דוח הצעת המדף לרישום למסחר של אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים אשר פורסמו על-ידי הפועלים הנפקות ביום 4 ביוני, 2018 ("דוח הצעת המדף"), התחייבה הפועלים הנפקות להעניק לחתם המתמחר, אי.בי.אי. - ניהול וחיתום בע"מ (לשעבר "פועלים אי.בי.אי. - ניהול וחיתום בע"מ") (צד קשור) שיפוי בשל חבות כספית שתוטל עליו לטובת אדם אחר על-פי פסק דין, מחמת שהיה בדוח הצעת המדף או בתשלומי המדף פרט מטעה, וכן בגין הוצאות התדיינות סבירות. סכום השיפוי הכולל לא יעלה על שווי ניירות הערך שנרשמו למסחר על-פי דוח הצעת המדף במועד רישומם צמוד למדד; (4) במסגרת הנפקה פרטית בינלאומית מחודש אוקטובר 2021 למשקיעים מוסדיים (לרבות אמריקאים) של כתבי התחייבות נדחים עם מנגנון לספיגת הפסדי קרן על-ידי המרה כפויה למניות רגילות של הבנק, התחייב הבנק לשפות את החתמים וצדדים הקשורים להם בגין נזקים, תביעות והפסדים אם יגרמו להם ביחס לפרטים מהותיים לא נכונים אשר נכללו במסמכי ההנפקה או ביחס להשמטה של פרטים כאמור.

6. כחבר הבורסה לניירות-ערך בתל-אביב בע"מ ("הבורסה"), כחבר מסלקת הבורסה, וכחבר מסלקת מעו"ף של הבורסה, מחויב הבנק, הן כלפי מסלקת הבורסה, בגין עסקות שבוצעו באמצעותה (עבור עצמו ועבור לקוחותיו), והן כלפי מסלקת מעו"ף בגין עסקות באופציות ובחוזים עתידיים הנסלקות באמצעותה. כמו-כן, אחראי הבנק לחלקו בקרן הסיכונים של כל אחת מבין מסלקת הבורסה ומסלקת מעו"ף, שהוקמו במטרה להבטיח את התחייבויות חברי כל אחת מהמסלקות בגין פעילותם בהן. חלקו של כל חבר בכל אחת מקרנות הסיכונים כאמור נקבע בתקנון ו/או בחוקי העזר של המסלקה הרלוונטית. הבנק מעמיד בטוחות לטובת קרן הסיכונים של מסלקת הבורסה, לטובת מסלקת מעו"ף ולטובת קרן הסיכונים שלה, בסכומים שיבטיחו את חבותו האפשרית בגין חלקו בכל אחת מקרנות הסיכונים כאמור וסכומים נוספים הנגזרים מהיקפי פעילותו (עבור עצמו ועבור לקוחותיו). סכומי הבטוחות והרכבו, במזומן ובאגרות-חוב, מפורטים בביאור 26.ג. להלן.

7.א. ברבעון הרביעי של 2018 הושלמה עסקה למכירת תיק נכסי לקוחות הבנקאות הפרטית הבינלאומית של הפועלים שוויץ, בסניפיו בשוויץ ובלוקסמבורג ל-Banque Safra Sarasin (Luxembourg) SA ו-Bank J. Safra Sarasin AG (ביחד, "ספרא סאראסין"). במסגרת העסקה הוסכם על הסדרי שיפוי, לפיהם, בין היתר, הפועלים שוויץ ישפה את ספרא סאראסין בגין תשלומים והוצאות של הרוכש בקשר עם הליכים משפטיים וחקירות של רשויות ממשלתיות, הנובעים מאירועים טרם השלמת העסקה. הבנק ערב להתחייבויות הפועלים שוויץ כלפי הרוכש, תוקף ההתחייבויות הינו דצמבר 2028.

ב. בחודש יוני 2019 נחתם הסכם בין הפועלים שוויץ ל-Hyposwiss Private Bank Geneva SA למכירת תיק הלקוחות שנותרו בסניפי שוויץ ולוקסמבורג. המכירה התבצעה במספר פעימות. בהתאם למתווה העסקה שילם הבנק לרוכש עבור העברה זו. במסגרת העסקה הוסכם על הסדרי שיפוי, לפיהם, בין היתר, הפועלים שוויץ ישפה את Hyposwiss Private Bank Geneva SA לרבות בגין תשלומים והוצאות של הרוכש בקשר עם הליכים משפטיים וחקירות של רשויות ממשלתיות, בסך של עד 50 מיליון פר"ש, הנובעים מאירועים טרם השלמת העסקה. הבנק ערב להתחייבויות הפועלים שוויץ כלפי הרוכש, תוקף ההתחייבויות הינו יוני 2025.

ביאור 25 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

- 8.** הבנק וחברות בנות נהגים לתת, מעת לעת, בתנאים ובנסיבות מקובלים ובמהלך העסקים הרגיל, כתבי שיפוי מוגבלים בסכום ובתקופה ושאנם מוגבלים בסכום ובתקופה, לרבות במסגרת עסקות למכירת החזקות בחברות בקבוצה, התקשרויות עם ספקים וכד'.
- 9.** ביום 21 ביוני 2021 התקשר הבנק (באמצעות חברה בת בבעלות מלאה) עם חברות ויתניה בע"מ ("היזם") ונכסי ד.מ.ר. (1995) בע"מ (יחד - "המוכרות") בהסכם מכר לפיו ירכוש הבנק נכס שיוקם בתל-אביב, הכולל מגדל עם שטחי משרדים (ברמת מעטפת, לפני עבודות גמר והתאמה לצרכי הבנק) בהיקף של כ-60 אלף מ"ר, שטחי שירות, שטחים טכניים ואחרים נוספים וכן מעל 1,100 חניות, וזאת בתמורה לכ-970 מיליון ש"ח, שתשולם בהתאם לאבני דרך לאורך תקופת הפרויקט ("בניין המטה המרכזי"). במסגרת החוזה לבנק הייתה אופציה לרכישת שטחים נוספים במתחם (ברמת מעטפת) של כ-6,000 מ"ר שמומשה באוקטובר 2022 תמורת כ-80 מיליון ש"ח. מועד סיום ההקמה מתוכנן במהלך החציון הראשון לשנת 2026. בניין המטה המרכזי הנרכש ישמש את הבנק ועובדיו ובכוונת הבנק לרכז בו את יחידות ההנהלה הראשית של הבנק.
- 10.** הבנק עושה שימוש בפוליסות ביטוח מקרקעין המבטיחות את הבנק מהפסדי אשראי בגין תיק הלוואות, אשר הועמדו ללקוחות החטיבה העסקית של הבנק והמבטוחות בשעבוד קרקע, פוליסות ביטוח ערבויות חוק מכר ("עח"מ") המבטיחות את הבנק מהפסדים בגין ערבויות חוק מכר המונפקות במסגרת פרויקטי נדל"ן של לקוחות החטיבה העסקית המלווים על-ידי הבנק, וכן, פוליסות ביטוח להלוואות לדיור (המובטחות במשכנתאות) המבטיחות את הבנק מהפסדים בגין הלוואות אלו אשר הועמדו ללקוחות החטיבה הקמעונאית. כלל הפוליסות מאפשרות את הפחתת נכסי הסיכון בשל העברת חלק מסיכויי האשראי בתחומים אלה למבטחים. הסכומים המבטחים בפוליסות האמורות הסתכמו בכ-37.0 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2023 בהשוואה לסך של כ-45.7 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2022.
- 11.** בחודש אוגוסט 2022 חתמו הבנק, כרטיסי אשראי לישראל ("כאל"), אלקטרה קמעונאות בע"מ (חברה בת של אלקטרה מוצרי צריכה (1970) בע"מ) ("אלקטרה") על הסכם לשיתוף פעולה משולש בין אלקטרה, כאל, הבנק, ותאגידים בשליטתם, בקשר עם מועדון לקוחות מבוסס כרטיס אשראי חוץ בנקאי שיונפק על-ידי כאל. הפניה להנפקת כרטיסי אשראי תתבצע, בין היתר, באמצעות לינק ייעודי באפליקציית bit, אשר לחיצה עליו תפנה את הלקוחות להנפקת הכרטיס על-ידי כאל, וכן יוצג באפליקציית bit, ללקוחות המועדון, מידע בקשר עם כרטיסי המועדון. אלקטרה (באמצעות תאגיד בשליטתה) תהא אחראית לניהול המועדון ותציע הצעות ערך ברכישה ברשתות קמעונאיות של קבוצת אלקטרה. בחודש אפריל 2023 התקבל אישור רשות התחרות לפיו ניתן למזג את מועדוני הצרכנות של ביט-כאל ושל אלקטרה, וכן ניתן פטור בתנאים מהחובה לקבל את אישור בית הדין להסכם (לרבות תנאי שמורה על הצדדים לוודא שעיקרו של ההסדר אינו בהפחתת התחרות ואין בו כדי להגביל או לפגוע משמעותית בתחרות). הפטור ניתן לתקופה של 12 שנים אך הממונה על התחרות רשאית לסיים את תוקפו במועד שתקבע. בהמשך לדיונים מול רשות התחרות ולתנאים שנקבעו בפטור, לרבות בנוגע לאשראי, ניהלו הצדדים משא ומתן לעדכון חלק מההסכמות המסחריות שבהסכם. בחודש אוגוסט 2023 התקיימו התנאים המתלים הנוספים, העסקה הושלמה תוך שהוכנסו בהסכם עדכונים לחלק מההסכמות המסחריות לרבות בנוגע לתשלומים מכאל ולהתחשבנות בין הצדדים בגין הוצאות. במהלך הרבעון השלישי 2023 הושקה פעילות המועדון (מועדון Carrefour).

ג. התקשרויות עם חברות כרטיסי אשראי

- ביום 22 בנובמבר 2022 חתם הבנק עם ישראלכרט על הסכם חדש לתקופה של 8 שנים החל מיום 1 באפריל 2022 להנפקה משותפת ולתפעול הנפקה של כרטיסי אשראי בנקאים (מסוג מסטרקארד וויזה) כרטיסי דביט, וכרטיסים נטענים ללקוחות הבנק. ההסכם כולל, בין היתר, מנגנון ההתחשבנות בין הצדדים בקשר עם מחזורי הפעילות בכרטיסים האמורים (והתלוי, בין היתר, בהיקפי מחזורים אלו), הסדרים כספיים בגין תפעול והנפקת הכרטיסים, זכויותיהם וחובותיהם של הצדדים וכמו-כן הסכמות בתחומי התפעול והממשק שבין הצדדים. ביום 19 במרץ 2023 הבנק ופרימיום אקספרס (חברה בת בבעלות מלאה של ישראלכרט) חתמו על הסכם מפורט ביחס להנפקה ותפעול הנפקה של כרטיסי American Express. ההסכם בתוקף החל מיום 1 באפריל 2022 ולמשך 8 שנים.
- לבנק קיימות התקשרויות חוזיות גם עם המתפעלות כאל (כרטיסי אשראי לישראל) ו-MAX, והוא מנפיק את כרטיסיו באמצעות 3 המתפעלות הפעילות בישראל (כאל, מקס וקבוצת ישראלכרט (הכוללת כאמור גם את פרימיום אקספרס)).
- בהתאם לחוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה), התשע"ז-2017 ("החוק להגברת התחרות"), החל מחודש פברואר 2019 הבנק מחויב לתפעל הנפקה של כרטיסי אשראי חדשים המונפקים ללקוחות הבנק, באמצעות שני מתפעלי הנפקה, לכל הפחות, כאשר חלקו של מתפעל הנפקה כלשהו לא יעלה על 52% מהכרטיסים החדשים שיונפקו על-ידי הבנק. מגבלה חוקית זו הייתה אמורה לפקוע בחודש מרץ 2023 אולם הוארכה בתקנות עד ליום 31 לינואר 2028.

ביאור 25 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ד. הליכים משפטיים

קבוצת הבנק (הבנק וחברות מאוחדות שלו) הינה צד להליכים משפטיים, לרבות בקשות לאישור תובענות ייצוגיות, שנקטו נגדה לקוחותיה, לקוחותיה בעבר וכן צדדים שלישיים שונים. עילות התביעות נגד קבוצת הבנק שונות ומגוונות. לדעת הנהלת הבנק, בין היתר בהסתמך על חוות דעת משפטיות באשר לסיכויי תביעות תלויות, לרבות בקשות לאישור תובענות ייצוגיות, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים לכיסוי נזקים אפשריים עקב כל התובענות, במקום בו נדרשה הפרשה. סכום החשיפה הנוספת בשל תביעות שהוגשו נגד הבנק בנושאים שונים, שאפשרות התממשותן הינה אפשרית (Reasonably Possible) (ולכן לא קיימת בגיני הפרשה), מסתכם ליום 31 בדצמבר 2023 בכ-1,038 מיליוני ש"ח.

א. להלן פירוט התביעות המהותיות, לרבות בקשות לאישור כתביעות ייצוגיות, אשר לדעת הנהלת הבנק, בין היתר בהסתמך על חוות דעת משפטיות באשר לסיכויי תביעות אלה, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות, במקום בו נדרשה הפרשה, בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, בגין כל ההפסדים הצפויים (PROBABLE) הנובעים מתביעות אלה:

1. כנגד קבוצת הבנק מתנהלות שתי תביעות, כשחלק הארי של הסכומים הנתבעים בהן מצוי בחפיפה: התביעה האחת היא מחודש אוגוסט 2010 כנגד הפועלים שוויץ (ונגד בנקים נוספים) על-ידי המפרק של Fairfield Sentry Ltd ("קרן פיירפילד"), שהשקיעה בשעתו את רוב נכסיה בקרנות מאדוף (Bernard L Madoff Investment Services LLC). בתביעה, נדרשים הנתבעים להשיב פדיונות שנמשכו מקרן פיירפילד לפני שזו נכנסה לחדלות פירעון. סכום התביעה נגד הפועלים שוויץ עומד, נכון להיום, על סך כ-31 מיליון דולר. התביעה מתנהלת בפני ה-US Bankruptcy Court of the Southern District of New York, וערעורים תלויים ועומדים בפני ערכאות הערעור. התביעה האחרת הוגשה כנגד הבנק והפועלים שוויץ בחודש מרץ 2012 על-ידי המפרק של Bernard L Madoff Investment Services LLC, על סך של כ-22 מיליון דולר, אף היא בדרישה להשיב פדיונות לפני שנכנסה לחדלות פירעון. התביעה מתנהלת בפני ה-US Bankruptcy Court of the Southern District of New York. בחודש ספטמבר 2022 נדחתה בקשת סילוק של תביעה זו שהוגשה על-ידי הבנק והפועלים שוויץ.

2. ביום 24 ביוני 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב תביעה ובקשה לאישור תובענה כייצוגית נגד הבנק. סכום התביעה הנקוב בכתב התביעה הינו כ-500 מיליון ש"ח. עניינה של הבקשה בטענה, כי לקוחות הבנק אשר היו או הינם זכאים לחסות תחת הגדרת "עסק קטן", כקבוע בכללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות), תשס"ח-2008, שילמו עמלות שלא בהתאם לתעריפון החל על עסק קטן, ומבלי שהבנק יידע לקוחות אלו כי קיימת האפשרות לסווגם כעסק קטן. הליך גישור בין הצדדים לא צלח. בקשה לאיחוד הדיון עם בקשות אישור דומות שהוגשו נגד בנקים אחרים, אושרה. ביום 22 באוגוסט 2022 התקבלה עמדת מאסדר בתיק לפיה על הבנק לגלות מיוזמתו ללקוחות את זכאותם להחלת תעריפון עסק קטן. הצדדים הודיעו לבית משפט כי הסכימו לפנות להליך גישור.

3. ביום 17 במאי 2020 הוגש כתב תביעה ובקשה לאישור תובענה כייצוגית לבית המשפט המחוזי בתל-אביב נגד הבנק ושני בנקים נוספים ("בקשת האישור"). בבקשה נטען, בין היתר, כי הבנק מעביר מידע אישי של לקוחותיו תוך הפרת הפרטיות והסודיות הבנקאית, באמצעות השימוש שהוא עושה בכלי פרסום מקוונים (כגון גוגל ופייסבוק) וכן באמצעות שירותים מקוונים, העורכים עיבוד מידע בענן, בהם מסתייע הבנק למתן השירותים ללקוחותיו. הטענות נגד הבנק מתייחסות לפלטפורמות הדיגיטליות: אתר הבנק, אפליקציה לניהול חשבון ואפליקציית bit. כן נטען כי במדיניות הגנת הפרטיות ותנאי השימוש שפורסמו בפלטפורמות אלה, נכללו תניות מקפחות בחוזה אחיד. הבקשה אינה נוקבת בסכום נזק קבוצתי. סכום התביעה האישי העמד על סך של 1,000 ש"ח. ביום 27 בספטמבר 2023 הורה בית המשפט למפקח על הבנקים ליתן עמדתו בנוגע לסוגיות שבמחלוקת. ביום 22 בינואר 2024 מסר הפיקוח על הבנקים שהוא לא מוצא לנכון בשלב זה להגיש עמדה, כיוון שלהבנתו הסוגיות בהליך הן סוגיות מורכבות המעוררות שאלות החורגות מגדר דיני בנקאות.

4. ביום 21 במאי 2020 התקבל כתב תביעה ובקשה לאישור תובענה כייצוגית שהוגשו לבית המשפט המחוזי מרכז נגד הבנק בקשר עם פיקדונות ללא תנועה כהגדרתם בפקודת הבנקאות. בבקשה נטען, בין היתר, כי הבנק הפר את חובות האיתור והדיווח לבעלי החשבונות ביחס לחשבונות אלה, גבה עמלות והתעשר שלא כדין. בין היתר נטען כי על הבנק לשלם את סכומי הפיקדונות בערכם הריאלי ובתוספת העמלות שנגבו. התביעה אינה נוקבת בסכום נזק קבוצתי. התיק עבר להליך גישור שעודנו מתנהל.

5. ביום 9 בדצמבר 2020 התקבלו כתב תביעה ובקשה לאישור תביעה כייצוגית שהוגשו נגד 7 בנקים, בכללם הבנק, לבית המשפט המחוזי בירושלים. בבקשה נטען, בין היתר, להפרה של הבנק את הוראות חוק נתוני אשראי תשע"ו-2016 ותקנות מכוחו, בשל הגשת דיווחים למאגר נתוני האשראי על קיומם של הליכים משפטיים כנגד לקוחות בניגוד לדיון ובאופן שפגע ביכולתם של הלקוחות לקבל אשראי, בפרטיותם ובשמם הטוב. הבקשה אינה נוקבת בסכום נזק קבוצתי. לאחר הליך הגישור, הצדדים הגישו לבית המשפט בקשה לאישור הסדר פשרה, אשר אושר ביום 9 במרץ 2023 בפסק דין על-ידי בית המשפט. בהתאם להסכם הפשרה, ישלם הבנק (כמו גם כל אחד מהבנקים האחרים) סכום של 100,000 ש"ח למבקש ובא כוחו ויתוקן אופן דיווח הבנק למאגר נתוני האשראי. הסכם הפשרה יהווה מעשה בית דין להליכים ייצוגיים הנוגעים לסוגיות אשר נידונו בגדרי ההליך.

6. בחודש יולי 2022 נודע לבנק שכתב תביעה ובקשה לאישור תובענה כייצוגית הוגשו לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו נגד ישראלכרט בע"מ ("ישראלכרט") ונושאי משרה שלה וכן כנגד הבנק. בבקשה נטען נגד הבנק, כי הבנק הפר את חובת הגילוי במסגרת התשקיף להצעת מכר מניות ישראלכרט (משנת 2019) בנוגע להסכם הנפקה ותפעול הנפקת כרטיסי אשראי בין ישראלכרט לבנק, וזאת בנוגע לתיאור תקופת ההסכם והאפשרות שיערכו בו שינויים. למבקש קיימות טענות גם כנגד דיווחיה של ישראלכרט המאחרים לתשקיף, שאינן מופנות לבנק. נטען כי הנזק הקבוצתי, על-בסיס חוות דעת מומחה, מסתכם בכ-396 מיליון ש"ח. בהתאם להחלטת בית המשפט הגיש המבקש בחודש אוקטובר 2022 בקשה מתוקנת לאישור התובענה כייצוגית, במסגרתה בין היתר התווספו טענות לזליגת מידע על המשא ומתן בין ישראלכרט לבנק טרם שפורסם דיווח בעניין, מנכ"ל ישראלכרט המכהן נוסף כמשיב בבקשה ותוקן סכום הנזק הקבוצתי הנטען לכ-583 מיליון ש"ח.

ביאור 25 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ד. הליכים משפטיים (המשך)

7. ביום 9 בפברואר 2022 התקבלו כתב תביעה ובקשה לאישור תובענה כייצוגית שהוגשו לבית המשפט המחוזי בירושלים על-ידי המועצה הישראלית לצרכנות כנגד הבנק, תשעה בנקים נוספים ושתי חברות פרטיות המפעילות בעצמן ו/או באמצעות זיכיון מכשירים אוטומטיים חוץ בנקאיים למשיכת מזומן. בבקשה נטען, בין היתר, כי משיכת כספים במכשירים אוטומטיים חוץ בנקאיים/פרטיים משיתה על הלקוחות חיוב כפול - תשלום שמשלם הלקוח לחברה הפרטית ותשלום עמלת פעולה בערוץ ישיר, וזאת מבלי שניתן על כך גילוי כדיון. סכום הנזק הקבוצתי הוערך בסך כולל של 458 מיליון ש"ח כנגד כל הנתבעים. בחודשים פברואר ויוני 2023 הוגשו עמדות המפקח על הבנקים, לפיהן בנק מנפיק רשאי לגבות עמלת ערוץ ישיר בגין משיכה במכשיר אוטומטי חוץ בנקאי, גם אם במכשיר הפרטי לא הוצג ללקוח שיעור העמלה המדויק שאותו יגבה הבנק.

ב. בנוסף, תלויות ועומדות נגד קבוצת הבנק תביעות (לרבות בקשות לאישור תובענות כייצוגיות) מהותיות שלדעת הנהלת הבנק, בהסתמך על חוות דעת משפטיות, לא ניתן בשלב זה להעריך את סיכוייהן, כדלקמן:

1. ביום 4 ביוני 2023 הוגשו נגד הבנק כתב תביעה ובקשה לאישור תובענה כייצוגית לבית משפט המחוזי בתל-אביב. בבקשה נטען, כי הבנק אינו משלם ריבית על יתרות זכות בחשבונות עו"ש בבנק, על דרך מתן ריבית ישירה, או על דרך הפעלת פיקדונות/מנגנונים אוטומטיים המאפשרים העברה "אוטומטית" של יתרות זכות בחשבון העו"ש לפיקדון יומי צובר ריבית. כן נטען, כי הבנק אינו מגלה ללקוחותיו את דבר קיומם של פיקדונות כאלה, וכתוצאה מכך הלקוחות אינם מקבלים ריבית על יתרות זכות בחשבון העו"ש, וכי בכך הבנק מפר הוראות דין שונות, חובות גילוי ומתעשר שלא כדיון. הסעד המבוקש בבקשה הוא פיצוי הנאמד בשלב זה על-ידי המבקש בסך של מעל 1 מיליארד ש"ח וצווי עשה. למיטב ידיעת הבנק, הוגשה בקשה להכרה בתובענה כייצוגית בנושא דומה נגד בנקים אחרים.

2. ביום 12 ביוני 2023 התקבלו כתב תביעה ובקשה לאישור תובענה כייצוגית שהוגשו נגד הבנק לבית משפט המחוזי מרכז-לוד. בבקשה נטען, כי הבנק מפחית את הריבית (או לא מעלה אותה כפי הצורך) לאחר ההפקדה או במהלך חידוש של פיקדונות מסוגים שונים (לרבות פיקדונות הצמודים לריבית הפריים או לעוגן חיצוני אחר); כי הבנק אינו מודיע על כך ללקוחותיו כנדרש, וכי בכך הבנק מפר הסכם ומעלה רוחויו שלא כדיון. הסעד המבוקש הוא פיצוי הנאמד על-ידי המבקש בסך מעל 300 מיליון ש"ח וצווי עשה.

3. ביום 25 ביוני 2023 התקבלו כתב תביעה ובקשה לאישור תובענה כייצוגית שהוגשו נגד הבנק וארבעה בנקים נוספים לבית המשפט המחוזי בתל-אביב. בבקשה נטען, בין היתר, כי הבנקים מעדכנים את ריבית החובה באשראי הצמוד לריבית הפריים, במלוא שיעור ההעלאה של ריבית בנק ישראל, ללא שיקול דעת ובאופן פסול, בין היתר, מאחר שהבנקים אינם מעלים באותו שיעור את ריבית הזכות המשולמת על ידם בגין המקורות המשמשים אותם למימון האשראי (פיקדונות וכד'). הסעד הכספי הכולל המוערך על-ידי המבקש נגד כל הבנקים, נכון למועד הגשת התביעה, הוא 5.8 מיליארד ש"ח, וכנגד הבנק הוא מוערך על-ידי המבקש בסך של 1.5 מיליארד ש"ח.

4. ביום 23 ביולי 2023 התקבלו כתב תביעה ובקשה לאישור תובענה כייצוגית שהוגשו נגד הבנק וארבעה בנקים נוספים לבית משפט המחוזי מרכז. בבקשה נטען, בין היתר, כי הבנקים לא מגלים ללקוח המפקיד בפיקדון באמצעות האינטרנט, באפליקציה, או באמצעי רחוק אחר, כי הריבית המוצעת לו באמצעים אלו נמוכה יותר מריבית שיכול היה לקבל לו פעל מול הבנק באמצעים אחרים; כי בכך נשללת ממנו היכולות לקבל החלטה מושכלת ולפעול לשפר את מצבו. הסעד הכספי המבוקש הוא פיצוי הנאמד על-ידי המבקש בסך של כ-984 מיליון ש"ח (נגד כלל הבנקים) ולטענת המבקש בכל חודש גדל סכום זה בכ-104 מיליון ש"ח.

5. בחודש אוגוסט 2023 הוגשו נגד הבנק ושלושה בנקים נוספים כתב תביעה ובקשה לאישור תובענה כייצוגית לבית משפט המחוזי בתל-אביב-יפו. בבקשה נטען, בין היתר, כי הבנק יוצר מצג מטעה ללווים בעת מתן הלוואה לדיור ובמהלך חי ההלוואה, לפיו רכישת פוליסת ביטוח מבנה, קיומה ושעבודה לטובת הבנק מהווים תנאי לקבלת הלוואה מובטחת במשכנתא; וכי הבנק דורש בפועל רכישתה וקיומה של פוליסה כאמור גם כאשר אין חובה לרכישת ביטוח מבנה ובניגוד להוראות המפקח על הבנקים. מבוקש, בין היתר, סעד של פיצוי בגין עלות פוליסות ביטוח מבנה אשר הונפקו במהלך 7 השנים האחרונות ושועבדו לטובת הבנק.

6. ביום 1 בפברואר 2024 התקבלו כתב תביעה ובקשה לאישור תובענה כייצוגית, אשר הוגשו לבית המשפט המחוזי בחיפה נגד הבנק. בבקשה נטען, בין היתר, כי הבנק מחייב את לקוחותיו בהפרשי המרה בגין ביצוע פעולות המרת מטבע-חוץ, וזאת ללא עיגון וגילוי כנדרש, בין היתר, בתעריפון הבנק ובהסכם עם הלקוח. הסעדים המבוקשים כוללים השבה ופיצוי בגין הפרשי המרה שנגבו בשבע השנים האחרונות. הבקשה אינה נוקבת בסכום נזק קבוצתי.

ג. הליכים אחרים ובקשות לאישור תביעות נגזרות

במרבית הסעיפים המתוארים בפרק זה להלן מתוארים הליכים הכוללים בקשות לאישור הגשת תביעות נגזרות בשם הבנק נגד נושאי משרה בבנק בעבר ו/או בהווה. ביחס להליכים אלה, יצוין כי גם במקרה שבו תתקבל איזו מהבקשות, צפוי הבנק ככלל להיות מוטב פוטנציאלית באותו הליך, ולא חייב פוטנציאלית בו.

1. ביום 30 במרץ 2023 הוגשה לבית המשפט בקשה לגילוי מסמכים לפי סעיף 198 לחוק החברות תשנ"ט-1999. עניינה של הבקשה בטענה כי התגמול המוענק ליו"ר הדירקטוריון של הבנק, למנכ"ל הבנק ולנושאי משרה אחרים בבנק ובפועלים שווייץ, בעבר ובהווה, חורג מהתקרה הקבועה בחוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי-התרת הוצאה לצורכי מס בשל תגמול חריג), התשע"ו-2016. עיקר הטענה הינו שהבנק אינו כולל בחישוב התקרה בגין השכר המשולם על ידו רכיבי מס שכר או מע"מ המשולם בגין התגמול. למבקש גם טענות בנוגע לאי קבלת האישורים הדרושים באסיפה הכללית לצורך תגמול נושאי המשרה ובנוגע לפגמים בגילוי ביחס לתגמול שניתן. בקשות דומות הוגשו גם כנגד שני בנקים נוספים והדיון בבקשות אחד. בהמשך להערות בית המשפט, הצדדים בוחנים דרכים לייטור ההליך והודעה בעניין תוגש עד ליום 13 במרץ 2024.

ביאור 25 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ד. הליכים משפטיים (המשך)

2. ביום 1 במרץ 2015, הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב, בקשה לאישור תביעה נגזרת נגד הבנק ונושאי משרה אשר כיהנו בין השנים 2000-2015 וכן נגד רואי החשבון המבקרים של הבנק במסגרתה נטען כי על המשיבים לפצות את הבנק בגין נזקים שגרמו לו במעשיהם ומחדליהם (והערכו באותו מועד בסך של 228 מיליון דולר), שאותו הבנק יידרש לשלם לרשויות האכיפה האמריקאיות. כן נטען כי הבנק לא פעל ולא הפריש כמתחייב על-פי כללי חשבונאות מקובלים ועל פי הוראות הדין, הפרשה חשבונית ראויה בדוחותיו הכספיים בגין התשלום הצפוי. במסגרת התביעה הנגזרת הגישה המבקשת בקשה לגילוי ועיון במסמכים הקשורים לחקירה וביניהם, חומרי חקירה ותכתובות שנערכו בין הבנק לבין רשויות החוק בארצות-הברית. ביום 1 במרץ 2015 הוגשה בקשה נוספת לגילוי מסמכים לפני הגשת תביעה נגזרת בקשר לחקירת הרשויות בארצות-הברית לגבי פעילות בנק הפועלים שנויץ ביחס ללקוחות אמריקאים. הדין בבקשות אוחד לבקשת הצדדים ובהתאם להחלטת בית המשפט. בהסכמת הצדדים הדין בהליך עוכב עד השלמת חקירת הרשויות בארצות-הברית ולאחר מכן, בעקבות הסדר דיוני שאושר בבית המשפט עוכבו ההליכים על-מנת לאפשר לוועדה הבלתי תלויה להגיש את המלצותיה לדירקטוריון הבנק וכן הוגשה בקשה מתוקנת בה הוערך סכום הנזק שלטענת המבקשת נגרם לבנק בכ-4.5 מיליארד ש"ח לכל הפחות. הערכת הנזק נשענת על סכומים ששולמו על-ידי הבנק לרשויות האמריקאיות ועל הוצאות משפטיות ואחרות במסגרת חקירת המס וכן מתייחסת לרכיבים נוספים שלא כמתו. כמו-כן נוספו לבקשה המתוקנת עילות תביעה לרבות בנוגע לאי שיתוף פעולה נטען של הבנק עם הרשויות האמריקאיות במהלך תקופת החקירה. ביום 27 בינואר 2022 הוגשה הודעה לבית המשפט לפיה הושלמה עבודת הוועדה הבלתי תלויה אשר בתום עבודתה המליצה לבנק למצות את זכויותיו בעניין באמצעות הסדר פשרה עם מבטחי אחריותם של נושאי המשרה בבנק, בהתאם להצעת המבטחים, שבמסגרתו ישולם לבנק סך של 135 מיליון דולר ארצות-הברית. ביום 1 במאי 2022 הגישו הבנק והצדדים הרלוונטיים להליך המשפטי לבית המשפט בתל-אביב-יפו בקשה לאישור הסדר פשרה, במסגרתו ישולם לבנק סך של 135 מיליון דולר (מתוכם ישולם גמול למבקשת, והחזר הוצאות ושכר טרחה לבא כוחה) על-ידי מבטחי אחריות של נושאי המשרה בבנק. הסדר הפשרה יביא לסילוק הדדי של הטענות, הדרישות והתביעות בקשר עם פרשת המס, ייצור מעשה בית דין, ויביא לסילוק מלא של חבות המבטחים בקשר עם ההליכים, התביעות והטענות הקיימות והפוטנציאליות בקשר עם עילות התביעה ופרשת המס. בחודש אוקטובר 2022 הגיש בעל מניות בבנק את התנגדותו להסדר הפשרה ("המתנגד" ו-"התנגדות", בהתאמה). והיועצת המשפטית לממשלה הגישה את עמדתה ביחס להסדר הפשרה לפיה, היא אינה מתנגדת להסדר הפשרה, אך היא הצביעה על מספר היבטים עקרוניים שלעמדתה על בית המשפט להידרש אליהם טרם אישור הסדר הפשרה, ובכלל זה לבחון את מסקנת הוועדה הבלתי תלויה לפיה המבטחים ישלמו את מלוא סכום הפשרה ללא חיוב נושאי המשרה בנשיאה בחלק מהתשלום. לאחר קבלת הבהרות ותגובות הצדדים, ביום 2 ביולי 2023 התקיים דיון במסגרתו הודיע ב"כ נושאי המשרה, כי שישה נושאי משרה נכונים להשיב לבנק בנזקים בסך כולל של 2.25 מיליון ש"ח, האמור מקובל על הבנק ועל המבקשת. ביום 9 ביולי 2023 הודיע המתנגד את התנגדותו לסכום שהוצע על-ידי נושאי המשרה אשר לטענתו נמוך מידי. לאחר קבלת הבהרות נוספות מהצדדים, ביום 26 בספטמבר 2023 החליט בית המשפט, כי ככל שנושאי המשרה ישיבו לבנק סך של 3.56 מיליון ש"ח, יאפשר הדבר לאשר את הסכם הפשרה. ביום 12 באוקטובר 2023 הודיעו נושאי המשרה לשעבר כי הם מקבלים את הצעת בית המשפט בדבר הסכום ששייבו. ביום 24 באוקטובר 2023 הודיע המתנגד, כי הוא נותר בהתנגדותו בשל גובה הסכום ששייבו. ביום 1 בנובמבר 2023 אישר בית המשפט ונתן תוקף של פסק דין להסדר פשרה מעודכן לפיו ישולם לבנק על-ידי המבטחים סך של 135 מיליון דולר (ממנו ישולם גמול למבקשת, שכר טרחה והחזר הוצאות בסך כולל של כ-6 מיליון דולר) ושישה נושאי משרה לשעבר ישיבו לבנק סכום של 3.56 מיליון ש"ח. הסדר הפשרה יביא לסילוק הדדי של הטענות, הדרישות והתביעות בקשר עם פרשת המס, ייצור מעשה בית דין, ויביא לסילוק מלא של חבות המבטחים בקשר עם ההליכים, התביעות והטענות הקיימות והפוטנציאליות בקשר עם עילות התביעה ופרשת המס. במהלך חודש דצמבר 2023 העבירו המבטחים לבנק סך של 135 מיליון דולר, אשר ישמש בעתיד לכיסוי התחייבותם על פי הסכם הפשרה, וזאת בכפוף לכך כי הסכם הפשרה יאושר בסיומם של ההליכים המשפטיים המתנהלים בנושא. היה ובסיומם של ההליכים המשפטיים לא יאושר הסכם הפשרה ישיב הבנק את הסכום שהועבר כאמור. ביום 18 בדצמבר 2023 הגיש המתנגד לבית המשפט העליון ערעור על פסק הדין בו אושר הסדר הפשרה. טענתו של המתנגד הינה כי החלטת בית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו אינה עומדת בחובת ההנמקה, לה קיימת חשיבות בפרט בהינתן שהמתנגד עומד על כך שסכום ההשבה של נושאי המשרה לשעבר לבנק (3.56 מיליון ש"ח כאמור) הינו נמוך מידי. בהתאם להחלטת בית המשפט העליון מיום 30 בינואר 2024 על המשיבים להגיש תשובה בכתב לערעור. דיון בערעור נקבע ליום 18 בנובמבר 2024. טרם הוכרה הכנסה בדוחות הכספיים בגין הסדר הפשרה.

ביאור 25 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ד. הליכים משפטיים (המשך)

3. ביום 13 ביולי 2017, הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב בקשה לגילוי ועיון במסמכים לפני הגשת בקשה לתביעה נגזרת לפי סעיף 198 א לחוק החברות תשנ"ט-1999, בקשר עם חקירה המתנהלת בארצות-הברית בחשד כי קבוצת הבנק שימשה צינור להחזקה ולהעברת כספי ששולמו לבכירי ארגון הכדורגל FIFA ("בקשת הגילוי"). תשובת הבנק לבקשה טרם הוגשה. ביום 17 בספטמבר 2019 נתן בית המשפט תוקף להסדר דיוני בין הצדדים לפיו הדיון יעוכב עד שתושלם החקירה, ובהתאם לכך החל ממועד זה בית המשפט עיכב את ההליכים מעת לעת. ביום 3 במאי 2020 עדכנו הצדדים (בהודעות נפרדות) על כך שנכרת הסכם אי העמדה לדיון (NPA) בין המשיבים לבין משרד המשפטים האמריקאי. ביום 27 לינואר 2022 הוגשה הודעה לבית המשפט לפיה לאחרונה הושלמה עבודת הוועדה הבלתי תלויה אשר בתום עבודתה המליצה לבנק, למצות את זכויותיו בעניין מושא תיק זה באמצעות הסדר פשרה עם מבטחי אחריותם של נושאי המשרה בבנק, בהתאם להצעת המבטחים, שבמסגרתו ישולם לבנק סך של 5 מיליון דולר ארצות-הברית. ביום 1 במאי 2022 הגישו הבנק והצדדים הרלוונטיים להליך המשפטי לבית המשפט בקשה לאישור הסדר פשרה במסגרתו ישולם לבנק סך של 5 מיליון דולר (מתוכם ישולם שכר טרחה לבאי כח המבקש) על-ידי מבטחי אחריות של נושאי המשרה בבנק. הסדר הפשרה יביא לסילוק הדדי של הטענות, הדרישות והתביעות בקשר עם פרשת פיפ"א, ייצור מעשה בית דין, ויביא לסילוק מלא של חבות המבטחים בקשר עם ההליכים, התביעות והטענות הקיימות והפוטנציאליות בקשר עם עילות התביעה ופרשת פיפ"א. הסדר הפשרה טעון את אישורו של בית המשפט ואין ודאות שאישור זה יינתן. ביום 2 במאי 2022 הורה בית המשפט ליועצת המשפטית לממשלה להגיש את עמדתה ביחס לבקשת ההסדר. ביום 20 בנובמבר 2022 ניתנה החלטת בית המשפט לפיה, משחלף המועד היועצת המשפטית בחרה שלא להגיב, מונח כי אין בדעת היועצת המשפטית להגיב על כל הנובע מכך. ביום 23 בנובמבר 2022 הגיש המבקש בקשה למתן פסק דין. ביום 5 ביולי 2023 הגיש המבקש בקשה נוספת למתן פסק דין, במסגרתה אף נמסר, בין היתר, כי קיימת מחלוקת בין המבקש לבין באי-כוחו. ביום 27 באוגוסט 2023 נתן בית המשפט תוקף של החלטה להסדר הדיוני בין המבקש לבאי כוחו בדבר הפניית המחלוקת ביניהם לגישור. ביום 10 בדצמבר 2023 עדכנו המבקש ובאי כוחו כי הליך הגישור הסתיים ללא הצלחה. בהתאם להחלטת בית המשפט, ביום 21 בינואר 2024 הודיע המבקש כי הוא מתנגד להסדר הפשרה המוצע בתצורתו הנוכחית. ביום 28 בינואר 2024 הגישו הבנק ובאי כוח המבקש, כל אחד מהם בנפרד, את התייחסותם להודעת המבקש, וביקשו מבית המשפט לדחות את הודעת המבקש ולאשר את הסדר הפשרה.

4. ביום 21 במאי 2020 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו בקשה לגילוי מסמכים לפני תביעה נגזרת לפי סעיף 198 א לחוק החברות. עניינה של הבקשה בטענות בדבר נזקים שנגרמו לבנק בשל היבטים מיסויים הנוגעים לתשלומים ששילם הבנק לרשויות בפרשת חקירת המס האמריקאית. בבקשה נטען כי בשל היבטי מס שונים הנזק אשר נגרם בפועל לבנק הוא גדול מגובה התשלומים ששולמו לרשויות האמריקאיות. נוכח טענות אלה, עותר המבקש לקבל מסמכים שונים על מנת לשקול אם להגיש בקשה לאישור תביעה נגזרת בשם הבנק נגד האחראים לנזק נטען זה. המבקש מעריך כי גובה הנזק שנגרם לבנק בשל היבטי המס עומד על כ-448 מיליון דולר. ביום 17 ביוני 2020 אושר על-ידי בית המשפט הסדר דיוני בין הצדדים לפיו בית המשפט יעכב את ההליכים על מנת לאפשר לוועדה בלתי תלויה שהקים הבנק לבצע את עבודתה ולהגיש את מסקנותיה והמלצותיה לדיקטוריון הבנק. ביום 2 ביולי 2020 הגישה המבקשת בבקשה לאישור תובענה כנגזרת המתוארת בסעיף 2.ג. לעיל בקשה למחיקת בקשה זו ("בקשת המחיקה"). ביום 13 ביוני 2021 התקיים דיון בבקשת המחיקה ובוים 5 באוגוסט 2021 ניתנה החלטת בית המשפט המקבלת את בקשת המחיקה ומורה על מחיקת ההליך ("החלטת המחיקה"). ביום 6 בינואר 2022 הגיש המבקש הודעת ערעור על החלטת המחיקה לבית המשפט העליון. ביום 29 בנובמבר 2022 דחה בית המשפט העליון בקשה שהגיש המבקש לעיכוב ההליך ולחלופין מתן ארכה להגשת התנגדות להסדר הפשרה המתואר בסעיף 2.ג. לעיל. דיון בערעור נדחה ליום 23 במאי 2024. ביום 26 באוקטובר 2023 הגיש המערער בקשה לצרף כבעלי דין בערעור נושאי משרה ועובדים בבנק וכן את משרדי רואי החשבון המבקרים של הבנק. ביום 13 בדצמבר 2023 הגיש הבנק את תשובתו לבקשת הצירוף, וטען כי יש לדחותה.

5. ביום 6 בספטמבר 2017 הוגשה למחלקה הכלכלית בבית המשפט המחוזי בתל-אביב בקשה לאישור תביעה נגזרת נגד הבנק ונושאי משרה בבנק בעבר ובהווה ("המשיבים"). בקשת האישור הוגשה לאחר שבקשת המבקש לגילוי מסמכים נדחתה במסגרת בקשת רשות ערעור שהוגשה מטעם הבנק לבית המשפט העליון, והיא עוסקת בטענות לכשלים של הבנק בהעמדת אשראי לחברות מקבוצת מר אליעזר פישמן ("קבוצת פישמן"), באי סגירת "פוזיציה" לקבוצת פישמן בקשר לעסקאות מטבע ("הלירה הטורקית"), ובהימנעות הבנק מנקיטה בהליכי גביה כנגד קבוצת פישמן. במסגרת הבקשה נטען כי בשל מעשי ומחדלי המשיבים נגרם לבנק נזק המוערך למעלה ממיליארד וחצי ש"ח. ביום 14 בנובמבר 2021 הגישו המבקש, המשיבים והבנק (לאחר אישור דיקטוריון הבנק) לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו בקשה לאישור הסכם פשרה בקשר עם ההליך האמור. לפי עיקרי הסכם הפשרה, לסילוק ויתור מלא, סופי ומוחלט של המבקש, הבנק ומי מטעמו כלפי כל אחד מהמשיבים ונושאי המשרה בבנק, ביחס לעילות התביעה וטענות הקשורות (במישרין או בעקיפין) לאשראי לקבוצת פישמן, תשלום חברת הביטוח, המבטחת את המשיבים, לבנק סך של 15 מיליון ש"ח מתוכו ישולם גמול למבקש ושכר טרחה לבא כוחו והתביעה תידחה כך שייקבע מעשה בית דין. אין בפשרה משום הודאה של המשיבים או הבנק באיזו מהטענות בבקשת האישור. ביום 8 בינואר 2023 אישר בית המשפט את הסכם הפשרה אשר הוגש לאישורו (לפיו יקבל הבנק מחברת הביטוח סך של 15 מיליון ש"ח מתוכו ישולם גמול למבקש ושכר טרחה לבאי כוחו), למעט לעניין גובה הגמול למבקש ושכר הטרחה לבאי כוחו כפי שסוכמו בהסכם הפשרה ובכפוף לכך שסעיפי הפטור בהסכם הפשרה לא יחולו על עילות שלא נכללו בבקשת האישור. ביום 20 במרץ 2023, נמחק בהסכמת הצדדים ההליך בבית המשפט העליון. בכך בא ההליך לסיומו.

ביאור 25 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ד. הליכים משפטיים (המשך)

6. ביום 15 ביוני 2020 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו בקשה לגילוי ועיון במסמכים לפי סעיף 198 לחוק החברות. בבקשה נטען, בין היתר, כי נושאי משרה בבנק העמידו לחברות הנמנות על קבוצת ידיעות אחרונות ולבעל השליטה בקבוצה, מר ארנון (נוני) מוזס, אשראי בהיקף של כמיליארד ש"ח לצורך מסחר במכשירים פיננסיים ספקולטיביים ברמת סיכון גבוהה וזאת תוך התעלמות מטובת הבנק. בבקשה עותרת המבקשת לגילויים של מסמכים שונים בקשר עם עניין זה. ביום 27 ביוני 2021 התקיים דיון בבית המשפט ולאחריו התיר בית המשפט למבקש להגיש בקשה מתוקנת לגילוי מסמכים, כך שתכלול דרישה גם לגילוי מסמכים הנוגעים למכירת מניות ידיעות אחרונות אשר שועבדו לטובת הבנק על-ידי מר פישמן, ובלבד שלא תכלול עילה הנוגעת לכך. המבקשת הגישה בקשה מתוקנת לגילוי מסמכים ("הבקשה המתוקנת"). ביום 29 בספטמבר 2022 ניתנה החלטת בית המשפט בבקשה התלויה ועומדת בפניו ובין היתר, הורה לבנק להגיש תשובתו לבקשה המתוקנת לגילוי מסמכים. ביום 7 בדצמבר 2022 הגישה המבקשת בקשת רשות ערעור לבית המשפט העליון על החלטת בית המשפט, הבקשת רשות ערעור נדחתה ביום 3 ביולי 2023 על-ידי בית המשפט העליון על הבנק להגיש תשובתו לבקשת הגילוי המתוקנת עד ליום 8 באפריל 2024.

7. ביום 6 בספטמבר 2022 הוגשה בקשה לגילוי ועיון במסמכים לפי סעיף 198 לחוק החברות בקשר לעסקת מכירת מניות ידיעות אחרונות, שהיו משועבדות לבנק להבטחת פירעון חובות חברות קבוצת פישמן, למר ארנון (נוני) מוזס ("בקשת הגילוי"). בית המשפט הורה לבנק להגיש את תשובתו לבקשה לגילוי מסמכים תוך 45 ימים ממועד החלטת בית המשפט בבקשת הבנק התלויה ועומדת בפניו ("הבקשה התלויה"). דיון בבקשת הגילוי התקיים ביום 30 בינואר 2023, במהלכו קבע בית המשפט כי בירור הבקשה התלויה יעוכב עד להכרעה בבקשת רשות הערעור שהוגשה בנושא בהליך המתואר בסעיף 6. לעיל. בעקבות ההחלטה שניתנה ביום 3 ביולי 2023 על-ידי בית המשפט העליון בהליך המתואר בס' 6. לעיל, ביום 20 ביולי 2023 הגישה המבקשת בקשת גילוי מסמכים עדכנית (בצירוף קובץ נספחים עדכני) ונקבע כי הבנק יגיש תשובתו לבקשת הגילוי עד ליום 8 באפריל 2024.

8. בחודש אוגוסט 2021 ניתן בבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו פסק דין בשתי תובענות ייצוגיות כנגד מיטב דש גמל ופנסיה בע"מ ("מיטב דש") בקשר עם קופת הגמל "תגמולים" ("קופת הגמל") אותה רכשה מיטב דש מהבנק בשנת 2007 תמורת כ-31 מיליון ש"ח ("הסכם המכר"). לפי פסק הדין, בין היתר, נאסר על מיטב דש לגבות דמי ניהול משתי קבוצות חברים בקופת הגמל וכן נפסק כי על מיטב דש להשיב לקבוצות החברים סך של כ-289 מיליון ש"ח בתוספת הצמדה וריבית ובתוספת דמי ניהול שנגבו בין השנים 2016 ועד למועד מתן פסק הדין (בפסק דין משלים מינואר 2022 נקבע כי הסכום הכולל הינו כ-400 מיליון ש"ח). הבנק אינו צד להליך האמור, ואולם מיטב דש פנתה לבנק בקשר להליך, וגם בסמוך למתן פסק הדין הודיעה כי ככל שיתקבלו טענות התובעים בתובענות הייצוגיות יהיה צורך לקיים הליך בורות בין מיטב דש לבין הבנק וכי תפעל למיציא זכויותיה כנגד הבנק, שכן לטענתה, בין היתר, קיימים מידע ומסמכים שלא נמסרו לה על-ידי הבנק במסגרת העסקה בה רכשה מהבנק את קופת הגמל, הבנק הפר את הסכם המכר מולה והציג כלפיה מצגים לא נכונים וכן קיימת לה זכות לשיפוי בגין נזקיה מהבנק. הבנק השיב למיטב דש כי הוא דוחה את טענותיה ואת זכותה לשיפוי כלפיו. ביום 14 בנובמבר 2021 הגישה מיטב דש ערעור על פסק הדין לבית המשפט העליון. ביום 10 בפברואר 2022 התובעים הגישו ערעור על פסק הדין המשלים, וביום 27 בפברואר 2022 הגישה מיטב דש ערעור נוסף. ביום 9 בינואר 2023 התקיים דיון בבית המשפט העליון בערעורים שהגישו הצדדים ובהתאם להמלצת בית המשפט, הצדדים נתנו הסכמתם לפנות להליך גישור. ביום 2 במאי 2023 מיטב דש דיווחה כי התקשרה בהסדר פשרה אשר הוגש לבית המשפט העליון, שעיקריו הם כי מיטב דש תשיב לעמיתים שהוגדרו בהחלטת בית המשפט כחברי קבוצת התובעים, סכום כולל של 120 מיליון ש"ח, בתוספת גמול ושכר טרחה בסכום כולל של 18 מיליון ש"ח, אשר טרם הוכרע אם ישולמו בנוסף או מתוך סכום ההשבה. בנוסף, הסדר הפשרה בין הצדדים בתובענות קובע כי מיטב דש תהיה רשאית לגבות דמי ניהול בהתאם לתנאיו. הסדר הפשרה בין הצדדים בתובענות קובע סילוק סופי, מוחלט ובלתי חוזר של כל טענה ו/או דרישה בכל הקשור לעילות התביעה במישורין ו/או בעקיפין. תוקפו של הסדר הפשרה מותנה בקבלת אישור בית המשפט. ביום 3 ביולי 2023 הורה בית המשפט העליון שהליך אישור הסדר הפשרה יתנהל בבית המשפט המחוזי. ביום 22 בדצמבר 2023 הגישה היועצת המשפטית לממשלה את עמדתה לגבי הסדר הפשרה. היועצ"ש התנגדה לחלק מרכיבי הסדר הפשרה, בעיקר ביחס למנגנון ההשבה וסכומי שכר הטרחה והגמול, אך לא התנגדה לסכום הפשרה והשאירה אותו וכן את נושא ההסדרה העתידית לשיקול דעת בית המשפט. הצדדים הגישו, כל אחד בנפרד, את התייחסותם לעמדת היועצת המשפטית לממשלה ובעקבות הערות היועצת המשפטית הגישו נוסח מתוקן של הסדר הפשרה שבית המשפט מתבקש לאשרו.

ה. בחודש אפריל, 2020 הוכרזו ונכנסו לתוקפם הסדרים עם הרשויות האמריקאיות בקשר עם חקירת המס ועם פרשת פפי"א:

א. הסדר מסוג Deferred Prosecution Agreement (כתב אישום נדחה) ("DPA") בין הבנק לבין ה-DOJ, המתייחס לפעילות הבנק ועסקי הבנק מול לקוחותיו האמריקאים במהלך התקופה נשוא החקירה (2002 - 2014) ככל שהדברים נוגעים לבנק הפועלים בישראל, חברת פועלים שירותי נאמנות בע"מ וכן סניפים וחברות בנות של בנק הפועלים מחוץ לישראל (למעט הפועלים שוויץ) - ביום 1 במאי 2023, בחלוף שלוש שנים ממועד הסדר ה-DPA ובהתאם להוראותיו, אישר בית המשפט הפדראלי בארצות-הברית (בניו-יורק) בצו את ביטולו של כתב האישום וההליך הפלילי כנגד הבנק. הצו האמור ניתן לבקשת ה-DOJ אשר ציין בבקשה כי להבנתו הבנק קיים במלואו את התחייבויותיו על-פי ה-DPA. הצו האמור מביא לסיומם את ההליכים הפליליים בהם נקט ה-DOJ כנגד הבנק.

ב. הסדר מסוג Plea Agreement (הסדר טיעון) בין ה-DOJ ובין הפועלים שוויץ בע"מ (לשעבר, בנק הפועלים שוויץ) בע"מ ("הפועלים שוויץ") המתייחס לפעילות הפועלים שוויץ ועסקי הפועלים שוויץ מול לקוחותיו האמריקאים במהלך התקופה נשוא החקירה (2002-2014).

ביאור 25 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

א. הסדר מסוג Consent Order שהוצא על-ידי הרשות לשיירות פיננסים של מדינת ניו-יורק (New York Department of Financial Services) ("ה-NYDFS") ו-Cease and Desist Order שהוצא על-ידי ה-Board of Governors of the Federal Reserve System ("ה-Fed") - במסגרת הסדרים אלה מחויב הבנק לנקוט פעולות בין היתר בקשר עם גיבוי ויישום תכניות ציות וביקורת, דיווח ושיתוף פעולה ונושאים משמעותיים. הליכים מנהליים אלה נכגד הבנק עדיין תלויים ועומדים והם בתוקף עד החלטה אחרת של ה-FED וה-NYDFS בהתאמה.

ד. בנוגע להסדר מסוג Non Prosecution Agreement (הסכם בדבר אי העמדה לדיון) ("NPA") בין ה-DOJ לבין הבנק והפועלים שוויץ בקשר עם חקירת פיפ"א - ביום 30 לאפריל 2023 הסתיים גם הסדר ה-NPA בקשר לחקירת פיפ"א בהתאם להוראותיו.

ההסדרים עם הרשויות האמריקאיות על נספחים זמינים לקריאה באתר הבנק בכתובת <https://www.bankhapoalim.co.il/he/about/arrangements>. יצוין כי ההסדרים עם ה-DOJ כוללים התחייבויות של הבנק ושל הפועלים שוויץ להמשיך ולשתף פעולה עם הרשויות האמריקאיות בקשר עם הנושאים מושא החקירות.

ועדה בלתי תלויה, בראשות שופט בית המשפט העליון (בדימ') פרופ' יורם דנציגר ("הוועדה"), בדקה את התהליכים הניהוליים ותהליכי הבקרה, שאפשרו את המעשים נשוא חקירת המס בכללותה, תוך התייחסות להיבטי ממשל תאגידי והתנהלות ההנהלה הבכירה והדירקטוריון וכן בחנה את מיצוי זכויות הבנק בקשר עם חקירת המס, ובכלל זה האם טובת הבנק מצדיקה נקיטת הליכים או צעדים אחרים כלפי כל צד שלישי ו/או הגעה להסדרים אחרים. לאחר שהוועדה סיכמה את מסקנותיה וטרם שאלו הועברו לבנק נהל משא ומתן עם נציגי המבטחים שביטחו את אחריות נושאי המשרה בקבוצת הבנק, שבסופו הוסכם כי המבטחים ישלמו לבנק סכום של 140 מיליון דולר לסילוק סופי ומוחלט של כל התביעות והדרישות נגד המבטחים ונושאי המשרה בקבוצת הבנק, בקשר עם פרשת המס ופרשת פיפ"א. הוועדה שקלה את סיכויי התביעה נגד נושאי המשרה, ואת מכלול שיקולי הרוחב הנוגעים לטובת הבנק, איזנה בין השיקולים, והמליצה לבנק למצות את זכויותיו אל מול המבטחים בהסדר פשרה שבו ישולם לבנק סך של 140 מיליון דולר, לסילוק סופי ומוחלט כאמור, ולא להגיש תביעות נגד נושאי משרה בפרשת המס ובפרשת פיפ"א. כמו-כן, הוועדה בחנה האם יש מקום לדרוש מגורמים שכינה כנושאי משרה בבנק להשיב לבנק חלק מהתגמול שהוענק להם בשנים הרלוונטיות לחקירה שניהלו רשויות האכיפה האמריקאיות בפרשת המס. הוועדה ניתחה את המצב הנורמטיבי בהקשר זה, שקלה שיקולי רוחב נוספים, והגיעה לכלל מסקנה כי אין מקום לדרוש את השבת התגמול מאותם גורמים. הוועדה בחנה את תהליך הפקת הלקחים שביצע הבנק בעקבות החקירה שניהלו רשויות האכיפה האמריקאיות בפרשת המס ובפרשת פיפ"א. בתום בדיקתה, מצאה הוועדה לקבוע כי התרשמה מהמאמצים המשמעותיים שהשקיע הבנק במסגרת תהליך הפקת הלקחים ומהאופן שבו הבנק פעל ועודנו פועל במטרה לשפר ולחזק את הממשל התאגידי בו. הוועדה פירטה שורה של תחומים בהם שיפר הבנק את מערכיו, נהליו והתנהלותו. לאחר מספר דיונים בהמלצות הוועדה, החליט דירקטוריון הבנק בישיבתו מיום 26 בינואר 2022 לאמץ את המלצות הוועדה הבלתי תלויה במלואן, הן בפרשת המס, הן בפרשת פיפ"א, והנחה את הנהלת הבנק והיועצים המשפטיים לממש וליישם את המלצות הוועדה הבלתי תלויה ולגבש הסדרים מפורטים עם כל הגורמים הרלוונטיים בהליכים המשפטיים המתייחסים לפרשות. לפרטים בדבר ההליכים המשפטיים הרלוונטיים, ראה [ביאור 25.ד.ג.2](#) וביאור [3.ג.25](#) לעיל.

ביאור 26 שיעבודים והגבלות אחרות

א. ניירות-ערך במטבע-חוץ המוחזקים על-ידי קבוצת הבנק בחו"ל, שיתרתם ליום 31 בדצמבר 2023 מסתכמת ב-1.1 מיליארד ש"ח (31 בדצמבר 2022: 1.1 מיליארד ש"ח), משועבדים בעיקר להבטחת פיקדונות הציבור (באמצעות ה-FDIC) בהתאם להוראות הרשויות השלטוניות בארצות-הברית ובגין הלוואות מוניטריות שנתקבלו מבנקים מרכזיים באותן מדינות.

ב. הבנק חבר במסלוקת EUROCLEAR שהינה מערכת סליקה לניירות-ערך הנסחרים בשווקים הבינלאומיים. לצורך פעילות בניירות-ערך באמצעות המסלוקה הנ"ל וכבטוחה לקו אשראי שהעמיד מפעיל המסלוקה לטובת הבנק, שיעבד הבנק מזומנים וניירות-ערך שיתרתם ליום 31 בדצמבר 2023 הסתכמה ב-50 מיליון דולר (181 מיליון ש"ח) (31 בדצמבר 2022: כ-50 מיליון דולר (176 מיליון ש"ח)).

ג. הבנק חבר במסלוקת המעו"ף ובמסלוקת הבורסה. לצורך פעילות המסלוקות להבטחת עסקות שהבנק אחראי להן, שיעבד הבנק אגרות-חוב בחשבונות שנפתחו לשם כך במסלוקות הנ"ל.

יתרת אגרות-החוב המשועבדות ליום 31 בדצמבר 2023 הסתכמה ב-0.6 מיליארד ש"ח (יתרה מקסימלית במהלך שנת 2023 - 0.6 מיליארד ש"ח). יתרת אגרות-החוב המשועבדות ליום 31 בדצמבר 2022 הסתכמה ב-0.7 מיליארד ש"ח (יתרה מקסימלית במהלך שנת 2022 - 1.2 מיליארד ש"ח). בנוסף לביטחונות המפורטים לעיל, הבנק הפקיד ביטחונות במזומן בסך של 341 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2022: 140 מיליון ש"ח) לטובת קרן הסיכונים של מסלוקת הבורסה וסך של 318 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2022: 384 מיליון ש"ח) לטובת הדרישה השוטפת וקרן הסיכונים של מסלוקת מעו"ף. סכום הבטוחות שנדרשים חברי המסלוקות להפקיד מתעדכן מעת לעת על-פי תקנוני המסלוקות.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 26 שיעבודים והגבלות אחרות (המשך)

ד. אגרות-חוב, שיתרתן ליום 31 בדצמבר 2023 הסתכמה ב-7.2 מיליארד ש"ח (31 בדצמבר 2022: 14.3 מיליארד ש"ח), הועברו להבטחת פיקדונות שנתקבלו במסגרת עסקות מכירה של נכסים בתנאי רכישה חוזרת (Repurchase Agreements), בהתאם להיקף הפעילות. בנוסף, בגין התחשבות יומית מול כל צד נגדי לעסקה כזו, הבנק מעביר/מקבל ל/מצד נגדי זה, מזומנים לתיחום חשיפה. סך הפקדות הבנק אצל צדדים נגדיים כאלו ליום 31 בדצמבר 2023 הסתכמו ב-121 מיליון ש"ח.

ה. הבנק וחברות מאוחדות מתקשרים עם צדדים נגדיים בהסכמים שנועדו למזער את סיכוני האשראי ההדדיים הנוצרים בין בנקים במסחר בנגזרים. על-פי ההסכמים, מבוצעת מדידה תקופתית של השווי ההוגן של התחייבויות וזכויות הצדדים בנוגע לעסקות בנגזרים, ואם החשיפה נטו של אחד הצדדים עוברת סף שנקבע מראש, אזי אותו צד יעביר לצד השני העברה לתיחום החשיפה עד למועד המדידה הבא. ישנם הסכמים בהם נדרש להעביר ביטחונות נוספים לאלו המתוארים לעיל.

ליום 31 בדצמבר 2023 העמידה קבוצת הבנק לטובת צדדים נגדיים, פיקדונות בשווי של 1,876 מיליון דולר (31 בדצמבר 2022: 1,417 מיליון דולר) והעבירה ניירות-ערך בסך 1.2 מיליארד ש"ח (31 בדצמבר 2022: 1.4 מיליארד ש"ח).

ו. בשנים 2021-2023 נרשמו שיעבודים מסוג קבוע ראשון בדרגה, על כל ניירות הערך והכספים שמופקדים ואשר יהיו מופקדים, מעת לעת, בחשבונות המשועבדים לטובת צדדים נגדיים, ואשר מתנהל אצל EUROCLEAR BANK SA/NV, לצורך הבטחת התחייבויות הבנק כלפי צדדים נגדיים, בקשר לדרישות INITIAL MARGIN על-פי ISDA MASTER AGREEMENT. סך השיעבודים ליום 31 בדצמבר 2023: 5.1 מיליארד ש"ח (31 בדצמבר 2022: 2.6 מיליארד ש"ח).

ז. בחודש יולי 2008 נחתם הסכם בין הבנק לבין בנק ישראל, במסגרתו התחייב בנק ישראל לתת לבנק מסגרת הלוואות עד לסך כולל של 1 מיליארד ש"ח, וזאת, לצורך מילוי התחייבויות הבנק כספק נזילות בש"ח של ה-CLS BANK INTERNATIONAL.

כתנאי להעמדת הלוואות, הבנק חתם על אגרת-חוב על-פי שיעבד בשעבוד צף ראשון בדרגה, לטובת בנק ישראל, את זכויותיו לקבלת סכומים וחייבים כספיים בש"ח, המגיעים ו/או שיגיעו לבנק מפעם לפעם מלקוחותיו, שהינם תאגידים, שהתאגדו לפי דיני מדינת ישראל ("הלקוחות החייבים") ואשר אינם מפגרים בהחזר לבנק של אשראים כלשהם שקיבלו מהבנק, בגין אשראים בש"ח, שמשך החיים הממוצע של כל אשראי לא עולה על 3 שנים, שניתנו ו/או שיינתנו על-ידי הבנק ללקוחות החייבים, וזאת, עד לסך כולל של 1.1 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2023.

בחודש אוגוסט 2021, במסגרת מהלך רוחבי של בנק ישראל מול כל הבנקים בישראל, להסדרת הליך קבלת אשראי והבטחתו באמצעות מערכת מסמכים אחידה ועדכנית, נרשמו השיעבודים הבאים לטובת בנק ישראל:

- שעבוד של כל הנכסים והזכויות של הבנק בכל חשבון בטוחות, וכל ניירות הערך המופקדים או הרשומים או שיופקדו או ירשמו, בחשבון בטוחות; וכן שעבוד של כל הנכסים והזכויות של הבנק בחשבון הנוסטרו השקלי וחשבון הנוסטרו במטבע-חוץ, המתנהלים בבנק ישראל; וכן שעבוד של כל הנכסים והזכויות של הבנק בחשבון הפיקדון השקלי; וכן שעבוד של כל הנכסים והזכויות של הבנק בחשבון הפיקדון במטבע-חוץ; וכן שעבוד של כל הנכסים והזכויות של הבנק בקשר עם בטוחות תיקי הלוואות מסוימים וכן שעבוד של כל הנכסים והזכויות של הבנק בכל חשבון תקבולים.
- כמו-כן, נרשם שעבוד צף בדרגה ראשונה, ללא הגבלה בסכום על כל הנכסים המשועבדים שבחשבון הבטוחות ב-Euroclear Bank או בכל חשבון בטוחות אחר המתנהל במסלוקה מחוץ לישראל.

אגרות-חוב, שיתרתן ליום 31 בדצמבר 2023 הסתכמה ב-3.7 מיליארד ש"ח (31 בדצמבר 2022: 4.6 מיליארד ש"ח), שועבדו להבטחת הלוואות מבנק ישראל.

ח. בהתאם לנהלי כשל סליקה שפרסם בנק ישראל בתחילת שנת 2023 (במקום הסדרי כשל סליקה הקודמים שנעשו באמצעותו), במטרה להסדיר הבטחה ישירה של הבנקים למצבי כשל סליקה במערכות סליקת התשלומים העצמאיות מס"ב ושב"א (כרטיסי חיוב ובנקטים), לרבות מנגוני ערבות הדדית למקרה כשל של אחד הבנקים; כסולק תשלומים וחייבים שונים באמצעות המסלוקות מס"ב ושב"א; ולהבטחת כיסוי כשל סליקה ביחס לצפי הסליקה שלו, מול כל מסלוקה בנפרד - הפקיד הבנק כספים, המנוהלים כפיקדונות נושאי ריבית, שיתרותיהם המשוערכות כאמור, ליום 31 בדצמבר 2023 הסתכמו ב-768 מיליון ש"ח בחשבון מס"ב בבנק ישראל וב-79 מיליון ש"ח בחשבון שב"א בבנק ישראל.

ט. כל ניירות הערך המשועבדים המפורטים בסעיפים א-ז לעיל נכללים בתיק הזמין למכירה ובתיק למסחר והמלווים אינם רשאים למוכרן או לשעבדן.

31.12.2022	31.12.2023
	א. המקורות של ניירות-ערך שהתקבלו ואשר הבנק רשאי למכור או לשעבד, לפי שווי הוגן, לפני השפעת הקיזוזים:
898	4,723
	ניירות-ערך שנרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
	א. השימושים בניירות-ערך שהתקבלו כביטחון והניירות הערך של הבנק, לפי שווי הוגן, לפני השפעת הקיזוזים:
13,877	6,279
	ניירות-ערך שנמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 27 פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פירעון

א. סכום נקוב של מכשירים נגזרים

31 בדצמבר 2023			
סך-הכל	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר	
			חוזי ריבית
79,176	75,375	3,801	חוזי Forward-I Futures
7,383	7,383	-	אופציות שנכתבו
6,283	6,283	-	אופציות שנקנו
872,627	831,318	41,309	Swaps ⁽¹⁾
965,469	920,359	45,110	סך-הכל ⁽²⁾
31,455	-	31,455	מזה: נגזרים מגדרים
			חוזי מטבע-חוץ
406,440	374,422	32,018	חוזי Forward-I Futures
21,967	21,967	-	אופציות שנכתבו
20,670	20,376	294	אופציות שנקנו
47,778	47,592	186	Swaps
496,855	464,357	32,498	סך-הכל ⁽³⁾
-	-	-	מזה: נגזרים מגדרים
			חוזים בגין מניות
76,954	76,954	-	חוזי Forward-I Futures
39,152	38,001	1,151	אופציות שנכתבו
38,310	38,001	309	אופציות שנקנו ⁽⁴⁾
119,027	118,696	331	Swaps
273,443	271,652	1,791	סך-הכל
			חוזי סחורות ואחרים
61	61	-	חוזי Forward-I Futures
1,735,828	1,656,429	79,399	סך-הכל סכום נקוב

(1) מזה: swaps בהם הבנק משלם שיעור ריבית קבוע בסך 431,454 מיליוני ש"ח.

(2) מזה: חוזי החלפת שקל-מדד בסך 32,929 מיליוני ש"ח.

(3) מזה: חוזי החלפת מטבע-חוץ ספוט בסך 18,796 מיליוני ש"ח.

(4) מזה: נסחרים בבורסה בסך 38,001 מיליוני ש"ח.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 27 פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

א. סכום נקוב של מכשירים נגזרים (המשך)

31 בדצמבר 2022			
סך-הכל	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר	
			חוזי ריבית
96,272	90,810	5,462	חוזי Forward-Futures
4,730	4,621	109	אופציות שנכתבו
6,108	5,752	356	אופציות שנקנו
639,589	608,907	30,682	Swaps ⁽¹⁾
746,699	710,090	36,609	סך-הכל ⁽²⁾
27,138	-	27,138	מזה: נגזרים מגדרים
			חוזי מטבע-חוץ
308,668	288,091	20,577	חוזי Forward-Futures
30,807	30,807	-	אופציות שנכתבו
29,432	29,000	432	אופציות שנקנו
39,673	39,324	349	Swaps
408,580	387,222	21,358	סך-הכל ⁽³⁾
-	-	-	מזה: נגזרים מגדרים
			חוזים בגין מניות
46,244	46,244	-	חוזי Forward-Futures
20,365	18,994	1,371	אופציות שנכתבו
19,394	18,994	400	אופציות שנקנו ⁽⁴⁾
70,912	70,242	670	Swaps
156,915	154,474	2,441	סך-הכל
			חוזי סחורות ואחרים
69	69	-	חוזי Forward-Futures
15	15	-	אופציות שנכתבו
25	25	-	אופציות שנקנו
109	109	-	סך-הכל
1,312,303	1,251,895	60,408	סך-הכל סכום נקוב

(1) מזה: swaps בהם הבנק משלם שיעור ריבית קבוע בסך 302,054 מיליוני ש"ח.

(2) מזה: חוזי החלפת שקל-מדד בסך 39,298 מיליוני ש"ח.

(3) מזה: חוזי החלפת מטבע-חוץ ספוט בסך 13,182 מיליוני ש"ח.

(4) מזה: נסחרים בבורסה בסך 18,994 מיליוני ש"ח.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 27 פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פירעון (המשך)

ב. שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים

31 בדצמבר 2023						
התחייבויות בגין נגזרים ברוטו			נכסים בגין נגזרים ברוטו			
סך-הכל	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר	סך-הכל	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר	
9,329	8,610	719	9,992	8,882	1,110	חוזי ריבית
432	-	432	925	-	925	מזה: נגזרים מגדרים
8,854	8,489	365	9,130	8,946	184	חוזי מטבע-חוץ
6,055	6,039	16	6,136	6,120	16	חוזים בגין מניות
12	12	-	13	13	-	חוזי סחורות ואחרים
24,250	23,150	1,100	25,271	23,961	1,310	סך-הכל נכסים (התחייבויות) בגין נגזרים ברוטו ⁽¹⁾
-	-	-	-	-	-	סכומים שקוזזו במאזן
24,250	23,150	1,100	25,271	23,961	1,310	יתרה מאזנית
1,749	1,635	114	1,542	1,358	184	מזה: שאינם כפופים להסדר התחשבות נטו או הסדרים דומים

(1) מזה: שווי הוגן ברוטו של נכסים בגין נגזרים משובצים בסך 42 מיליוני ש"ח ושווי הוגן ברוטו של התחייבויות בגין נגזרים משובצים בסך 10 מיליוני ש"ח.

31 בדצמבר 2022						
התחייבויות בגין נגזרים ברוטו			נכסים בגין נגזרים ברוטו			
סך-הכל	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר	סך-הכל	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר	
10,913	10,047	866	11,264	9,852	1,412	חוזי ריבית
469	-	469	1,172	-	1,172	מזה: נגזרים מגדרים
5,921	5,644	277	8,368	8,250	118	חוזי מטבע-חוץ
2,223	2,189	34	2,255	2,222	33	חוזים בגין מניות
4	4	-	4	4	-	חוזי סחורות ואחרים
19,061	17,884	1,177	21,891	20,328	1,563	סך-הכל נכסים (התחייבויות) בגין נגזרים ברוטו ⁽¹⁾
-	-	-	-	-	-	סכומים שקוזזו במאזן
19,061	17,884	1,177	21,891	20,328	1,563	יתרה מאזנית
1,492	1,236	256	1,837	1,589	248	מזה: שאינם כפופים להסדר התחשבות נטו או הסדרים דומים

(1) מזה: שווי הוגן ברוטו של נכסים בגין נגזרים משובצים בסך 59 מיליוני ש"ח ושווי הוגן ברוטו של התחייבויות בגין נגזרים משובצים בסך 18 מיליוני ש"ח.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 27 פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

ג. גידור חשבונאי 1. ההשפעה של גידור חשבונאי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2022	2023	
		רווח (הפסד) מגידורי שווי הוגן
(847)	287	פריטים מגודרים
870	(316)	נגזרים מגדרים

* סווג מחדש.

2. פריטים מגודרים בגידור שווי הוגן

יתרה ליום 31 בדצמבר 2022		יתרה ליום 31 בדצמבר 2023		
הערך בספרים התאמות שווי הוגן מצטבר שהגדילו (הקטינו) את הערך בספרים	הערך בספרים התאמות שווי הוגן מצטבר שהגדילו (הקטינו) את הערך בספרים	הערך בספרים התאמות שווי הוגן מצטבר שהגדילו (הקטינו) את הערך בספרים	הערך בספרים התאמות שווי הוגן מצטבר שהגדילו (הקטינו) את הערך בספרים	
(1,130)	15,168	(693)	15,466	ניירות-ערך
(359)	3,212	(281)	3,399	כתבי התחייבות נדחים
(69)	9,702	3	13,287	פיקדונות הציבור*

* סווג מחדש.

3. השפעת נגזרים שלא יועדו כמכשירים מגדרים על דוח רווח והפסד

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2022	2023	
		רווח (הפסד) שהוכר בהכנסות (הוצאות) מפעילות במכשירים נגזרים⁽¹⁾
(267)	67	חוזי ריבית
6,826	3,887	חוזי מטבע-חוזי
27	70	חוזים בגין מניות
-	1	חוזי סחורות ואחרים
6,586	4,025	סך-הכל

(1) נכלל בסעיף הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 27 פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פירעון (המשך)

ד. סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים לפי צד נגדי לחוזה

31 בדצמבר 2023						
סך-הכל	אחרים	גופים מוסדיים	ממשלות ובנקים מרכזיים	דילרים/ ברוקרים	בנקים	ברוסות
25,271	2,783	3,526	35	3,505	14,982	440
יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים ⁽²⁾						
סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:						
(15,996)	(718)	(1,822)	(35)	(1,848)	(11,502)	(71)
הפחתת סיכון אשראי בגין מכשירים פיננסיים						
(7,064)	(721)	(1,649)	-	(1,655)	(3,039)	-
הפחתת סיכון אשראי בגין ביטחון במזומן שהתקבל						
2,211	1,344	55	-	2	441	369
סיכון אשראי מאזני בגין מכשירים נגזרים						
24,941	3,421	10,217	83	964	9,951	305
סיכון אשראי חוץ-מאזני בגין מכשירים נגזרים ⁽¹⁾						
27,152	4,765	10,272	83	966	10,392	674
סך-הכל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים						
24,250	2,109	6,084	149	1,991	13,672	245
יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים ⁽²⁾						
סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:						
(15,996)	(718)	(1,822)	(35)	(1,848)	(11,502)	(71)
מכשירים פיננסיים						
(4,916)	(368)	(2,465)	(50)	(121)	(1,912)	-
ביטחון במזומן ששועבד						
3,338	1,023	1,797	64	22	258	174
סכום נטו של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים						
31 בדצמבר 2022						
סך-הכל	אחרים	גופים מוסדיים	ממשלות ובנקים מרכזיים	דילרים/ ברוקרים	בנקים	ברוסות
21,891	2,112	5,358	10	2,535	11,478	398
יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים ⁽²⁾						
סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:						
(14,090)	(487)	(989)	(10)	(2,335)	(10,269)	-
הפחתת סיכון אשראי בגין מכשירים פיננסיים						
(4,989)	(346)	(3,514)	-	(182)	(947)	-
הפחתת סיכון אשראי בגין ביטחון במזומן שהתקבל						
2,812	1,279	855	-	18	262	398
סיכון אשראי מאזני בגין מכשירים נגזרים						
19,370	2,842	9,957	53	3,276	2,991	251
סיכון אשראי חוץ-מאזני בגין מכשירים נגזרים ⁽¹⁾						
22,182	4,121	10,812	53	3,294	3,253	649
סך-הכל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים						
19,061	2,408	1,929	134	2,351	12,045	194
יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים ⁽²⁾						
סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:						
(14,090)	(487)	(989)	(10)	(2,335)	(10,269)	-
מכשירים פיננסיים						
(3,568)	(1,725)	(324)	(95)	(1)	(1,423)	-
ביטחון במזומן ששועבד						
1,403	196	616	29	15	353	194
סכום נטו של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים						

(1) סיכון אשראי חוץ-מאזני בגין מכשירים נגזרים (לרבות בגין מכשירים נגזרים עם שווי הוגן שלילי), כפי שחושב לצורך מגבלות על חבות של לווה.
 (2) מתוך זה, שווי הוגן ברוטו של נכסים בגין נגזרים משובצים בסך של 42 מיליון ש"ח ושווי הוגן ברוטו של התחייבויות בגין מכשירים פיננסיים נגזרים משובצים בסך של 10 מיליוני ש"ח (31.12.22). שווי הוגן ברוטו בגין נכסים בסך של 59 מיליוני ש"ח ושווי הוגן ברוטו בגין התחייבויות 18 מיליוני ש"ח).

ה. פירוט מועדי פירעון (סכומי ערך נקוב)

31 בדצמבר 2023				
סך-הכל	מעל 5 שנים	מעל שנה ועד 5 שנים	מעל 3 חודשים ועד שנה	עד 3 חודשים
				חוזי ריבית
32,929	6,255	16,059	7,489	3,126
				שקל-מדד
932,540	86,005	283,185	188,818	374,532
				אחר
496,855	17,462	38,499	123,565	317,329
				חוזי מטבע-חוץ
273,443	715	4,758	88,852	179,118
				חוזים בגין מניות
61	-	22	35	4
				חוזי סחורות ואחרים
1,735,828	110,437	342,523	408,759	874,109
				סך-הכל
31 בדצמבר 2022				
1,312,303	93,285	283,650	370,033	565,335
				סך-הכל

1. מכשירים פיננסיים נגזרים - בקרת סיכונים

(1) הבנק מבצע עסקות במכשירים פיננסיים נגזרים, כחלק מניהול הסיכונים הפיננסיים (חשיפות בסיס, ריבית ונזילות) וכן כשירות ללקוחותיו. הבנק מייעד מעט לעת חלק מהמכשירים הנגזרים כמכשירים מגדירים בגידור שווי הוגן או גידור תזרים מזומנים.

(2) סוגי העסקות העיקריים בהן הבנק פועל הינן:

- עסקות אקדמה (Forward)
- חוזה בין שני צדדים, לרכישה ולמכירה של כמות מוגדרת של סחורות, מטבעות, ריביות או מכשירים פיננסיים אחרים (להלן: נכסי בסיס), שיבוצע בתאריך עתידי ובמחיר מוגדר מראש.
- חוזים עתידיים (Futures)
- חוזים עתידיים סחירים בבורסות, לרכישה או למכירה של כמות יחידות סטנדרטיות של נכסי בסיס, שיבוצעו בתאריך עתידי, ובמחיר מוגדר מראש.
- עסקות החלפה (Swap)
- חוזה להחליף במועד העסקה כמות מוגדרת של נכסי בסיס, עם התחייבות הדדית להחליף חזרה בתאריך עתידי את הפריטים שהוחלפו.
- אופציות (Options)
- חוזה המקנה, תמורת תשלום פרמיה, את הזכות לרכוש (Call) או למכור (Put) נכסי בסיס במחיר, בכמות ובזמן נקובים מראש.
- עסקות למסירה מיידי (Spot)

עסקת חליפין בין שני מטבעות על-פי שער מוסכם מראש, לביצוע תוך יומיים.

(3) הפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים כרוכה במספר סיכונים, כמפורט להלן:

סיכון אשראי - סכום ההפסד המירבי לבנק אם הצד הנגדי לא יעמוד בתנאי החוזה.

סיכון שוק - הסיכון הנוצר בשל התנודות בשווי המכשיר הפיננסי הנגזר, כתוצאה משינוי מחירי השוק, כגון: שערי חליפין, שיעורי ריבית, וכדומה.

סיכון נזילות - סיכון הנובע מכך שלא ניתן יהיה לסגור חשיפה במהירות על-ידי סילוקה במזומן או על-ידי יצירת חשיפה הפוכה.

סיכון תפעולי - הסיכון הנובע מתפעול שגוי של העסקות ממועד קשירתן ועד לסיום ההתחשבות בגינן, הן בשל טעויות אנוש והן כתוצאה מכשל מיכוני בתפעול.

סיכונים השוק וסיכונים הנזילות הנובעים מן הפעילות מנוהלים ונמדדים באופן שוטף במערכות מיכון ייעודיות הידועות בשווקים הבינלאומיים לתחומים אלה, כגון Algorithmics, Devon ו-Algorithmics, וכן במערכות מיכון אשר פותחו על-ידי הבנק.

סיכון האשראי הנובע מן העסקות במכשירים פיננסיים נגזרים ביחס לצד הנגדי לעסקות נמדד, בדרך כלל, על-ידי הפעלת מקדמים שמרניים על הסכומים הנומינליים של העסקות, וכן בגישת התרחישים.

הנושאים התפעוליים הנובעים מהפעילות נבדקים ומבוקרים באופן שוטף על-ידי יחידה ייעודית.

השימוש במכשירים נגזרים כחלק מניהול הפעילות השוטפת של הבנק (לא למסחר) מכוון להשגת יעדים ועמידה במגבלות כפי שאושרו על-ידי הדירקטוריון (חשיפות בסיס, ריבית ונזילות).

הבנק פועל במתכונת של מתן שירות מקיף ללקוחותיו להגנה ולהשקעה במכשירים פיננסיים נגזרים באמצעות חדרי העסקות.

הפעילות במכשירים פיננסיים בתחומי המסחר מיועדת לתת מענה לצרכי הלקוחות, תוך לקיחת סיכון מוגבל ומבוקר בהתאם להרשאות.

ההרשאות לפעילות והסיכון נמדדים, לפי העניין, במונחים של רגישות לגורמי סיכון (כגון ווגא), של הפסד תיאורטי בתרחישים לרבות תרחיש קיצוני, במונחי VaR ובמונחים של סכומים נומינליים.

במקרים מסוימים מכתב הנוהל גם הגבלת הפסד באמצעות הוראת STOP LOSS.

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים

שיוך לקוחות למגזרי הפעילות הפיקוחיים

- הדיווח על מגזרי פעילות הינו בהתאם למתכונת ולסיווגים שנקבעו בהוראת הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים, כמפורט להלן.
- **מגזר בנקאות פרטית:** אנשים פרטיים אשר היתרה של תיק נכסיהם הפיננסיים עולה על 3 מיליוני ש"ח.
- **מגזר משקי בית:** אנשים פרטיים, למעט לקוחות הנכללים בבנקאות פרטית.
- **מגזר עסקים זעירים וקטנים:** עסקים שמחזור פעילותם השנתי קטן מ-50 מיליוני ש"ח.
- **מגזר עסקים בינוניים:** עסקים שמחזור פעילותם השנתי גדול או שווה ל-50 מיליוני ש"ח וקטן מ-250 מיליוני ש"ח.
- **מגזר עסקים גדולים:** עסקים שמחזור פעילותם השנתי גדול או שווה ל-250 מיליוני ש"ח.
- **מגזר ניהול פיננסי:** כולל פעילות למסחר, פעילות ניהול נכסים והתחייבויות, פעילות השקעה ריאלית ופעילויות נוספות, כהגדרתן בהוראות המפקח על הבנקים.
- **מגזר גופים מוסדיים:** כולל קופות-גמל, קרנות נאמנות, קרנות פנסיה, קרנות השתלמות וחברות ביטוח, בהתאם להגדרות המפקח על הבנקים.
- **מגזר אחר:** כולל פעילויות בהיקפים זניחים של קבוצת הבנק אשר לא שויכו למגזרים האחרים.

בנוסף, בהתאם להוראת הפיקוח על הבנקים, כאשר מחזור ההכנסות של לקוח עסקי אינו מייצג את היקף הפעילות שלו וחבותו שווה או גדולה מ-100 מיליון ש"ח, ניתן לסווג את הלקוח למגזר עסקים גדולים. כאשר חבותו נמוכה מ-100 מיליון ש"ח, ניתן לסווג את הלקוח למגזר הפעילות הפיקוחי הרלוונטי לפי סך הנכסים במאזן של העסק, בהתאם לכללים שנקבעו בהוראה.

כאשר לבנק אין מידע לגבי מחזור ההכנסות של לקוח עסקי, אשר אין לו חבות לבנק, ניתן לסווג את הלקוח לפי סך נכסיו הפיננסיים בבנק (לרבות פיקדונות כספיים, תיקי ניירות-ערך ונכסים כספיים אחרים), בהתאם לכללים שפורטו בהוראה.

יצוין כי הבנק מבצע פעולות שונות להשגת המידע על מחזור הפעילות של הלקוחות העסקיים. עם זאת, במקרים מסוימים, בהיעדר מידע על מחזור הפעילות, סיווג הלקוח נקבע על בסיס הערכות ואומדנים המבוססים על היכרות הבנק עם הלקוח ופעילותו. הבנק פועל להשלמת הנתונים ללקוחות אלה.

חלוקת תוצאות הפעילות בין המגזרים השונים המבוצעת בהלימה לכללי החלוקה המשמשים את הבנק בגישת ההנהלה - לפירוט ראה [ביאור 28א](#) להלן.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023						לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023								
סך-הכל	פעילות חו"ל			פעילות ישראל			פעילות ישראל				משקי בית			
	סך-הכל פעילות חו"ל	אחר	פעילות עסקית	אנשים פרטיים	סך-הכל פעילות בישראל	אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים	עסקים בינוניים			עסקים קטנים וזעירים	בנקאות פרטית
32,971	2,076	417	1,651	8	30,895	-	7,869	100	6,449	2,678	4,488	32	9,279	הכנסות ריבית מחיצוניים
(16,886)	(1,204)	(856)	(346)	(2)	(15,682)	-	(2,865)	(2,867)	(2,527)	(1,073)	(2,189)	(1,347)	(2,814)	הוצאות ריבית לחיצוניים
														הכנסות ריבית, נטו:
16,085	872	(439)	1,305	6	15,213	-	5,004	(2,767)	3,922	1,605	2,299	(1,315)	6,465	מחיצוניים
-	-	578	(578)	-	-	-	(5,074)	2,945	(1,499)	(243)	1,661	1,829	381	בינמגזרי
16,085	872	139	727	6	15,213	-	(70)	178	2,423	1,362	3,960	514	6,846	סך הכנסות ריבית, נטו
														הכנסות שאינן מריבית:
1,267	-	-	-	-	1,267	-	1,262	67	11	(39)	19	1	(54)	הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית
4,030	52	1	51	-	3,978	192	180	92	709	378	1,007	141	1,279	עמלות והכנסות אחרות
5,297	52	1	51	-	5,245	192	1,442	159	720	339	1,026	142	1,225	סך הכנסות שאינן מריבית
21,382	924	140	778	6	20,458	192	1,372	337	3,143	1,701	4,986	656	8,071	סך הכנסות
														הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
1,879	69	-	69	-	1,810	-	(6)	(2)	80	524	718	1	495	הוצאות תפעוליות ואחרות:
8,231	463	124	282	57	7,768	105	376	161	738	449	1,899	216	3,824	לחיצוניים
-	-	-	-	-	-	(47)	47	-	-	-	-	-	-	בינמגזרי
8,231	463	124	282	57	7,768	58	423	161	738	449	1,899	216	3,824	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
														רווח (הפסד) לפני מסים
11,272	392	16	427	(51)	10,880	134	955	178	2,325	728	2,369	439	3,752	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)
3,930	167	5	168	(6)	3,763	48	287	61	831	260	822	152	1,302	רווח (הפסד) לאחר מסים
7,342	225	11	259	(45)	7,117	86	668	117	1,494	468	1,547	287	2,450	חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות
18	-	-	-	-	18	-	18	-	-	-	-	-	-	רווח (הפסד) נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
7,360	225	11	259	(45)	7,135	86	686	117	1,494	468	1,547	287	2,450	הפסד (רווח) המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
7,360	225	11	259	(45)	7,135	86	686	117	1,494	468	1,547	287	2,450	

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023						לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023							
סך-הכל	פעילות חו"ל				פעילות ישראל			פעילות ישראל					
	סך-הכל פעילות חו"ל	אחר	פעילות עסקית	אנשים פרטיים	סך-הכל פעילות בישראל	אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	בנקאות פרטית	משקי בית ⁽⁴⁾
673,673	29,166	8,950	20,129	87	644,507	261	265,237	3,068	115,328	39,910	57,343	715	162,645
1,179	-	-	-	-	1,179	-	1,179	-	-	-	-	-	-
403,644	20,012	-	20,012	-	383,632	-	-	2,696	117,219	40,813	58,199	717	163,988
414,375	20,563	-	20,563	-	393,812	-	-	4,840	123,039	43,245	56,356	729	165,603
4,309	388	-	388	-	3,921	-	-	-	1,437	773	647	3	1,061
4,081	895	-	895	-	3,186	-	-	-	1,883	362	561	-	380
7,989	581	-	581	-	7,408	-	44	23	2,455	1,383	1,763	2	1,738
381	1	-	1	-	380	-	-	-	(2)	18	161	-	203
622,339	27,724	18,451	9,159	114	594,615	4	91,042	94,602	69,719	33,610	97,758	40,078	167,802
529,470	26,974	18,003	8,971	-	502,496	-	-	94,584	69,039	33,445	97,575	40,076	167,777
554,595	29,138	18,399	10,738	1	525,457	-	-	98,368	79,266	35,394	98,260	41,880	172,289
428,975	25,957	108	25,833	16	403,018	3,296	25,147	5,483	136,519	50,864	70,748	1,453	109,508
437,852	26,858	197	26,661	-	410,994	2,989	25,367	6,266	140,430	52,517	70,448	1,526	111,451
751,238	-	-	-	-	751,238	3,889	96,136	359,479	99,577	24,215	47,308	54,019	66,615
פיצול הכנסות ריבית, נטו:													
7,985	598	-	592	6	7,387	-	-	8	1,883	898	1,802	6	2,790
8,020	135	-	135	-	7,885	-	-	159	540	464	2,158	508	4,056
80	139	139	-	-	(59)	-	(70)	11	-	-	-	-	-
16,085	872	139	727	6	15,213	-	(70)	178	2,423	1,362	3,960	514	6,846

(1) יתרת ממוצעת מחושבות על בסיס יתרה לתחילת רבעון או לתחילת חודש.

(2) נכסים משוקללים בסיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון (הוראת ניהול בנקאי תקין 201).

(3) נכסים בניהול - לרבות נכסי קופות-גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות-ערך של לקוחות.

(4) כולל הלוואות לדיור בסך של 24 מיליארד ש"ח ליחידים, אשר פעילותם העסקית מסווגת למגזר עסקים קטנים וזעירים.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023									
סך-הכל	מגזר בנקאות פרטית				מגזר משקי בית				
	סך-הכל	אחר	כרטיסי אשראי	הלוואות לדיור	סך-הכל	אחר	כרטיסי אשראי	הלוואות לדיור	
9,311	32	12	-	20	9,279	2,879	-	6,400	הכנסות ריבית מחיצוניים
(4,161)	(1,347)	(1,347)	-	-	(2,814)	(2,814)	-	-	הוצאות ריבית לחיצוניים
									הכנסות ריבית, נטו:
5,150	(1,315)	(1,335)	-	20	6,465	65	-	6,400	מחיצוניים
2,210	1,829	1,846	-	(17)	381	5,373	-	(4,992)	בינמגזרי
7,360	514	511	-	3	6,846	5,438	-	1,408	סך הכנסות ריבית, נטו
									הכנסות שאינן מריבית:
(53)	1	1	-	-	(54)	1	-	(55)	הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית
1,420	141	132	9	-	1,279	877	357	45	עמלות והכנסות אחרות
1,367	142	133	9	-	1,225	878	357	(10)	סך הכנסות שאינן מריבית
8,727	656	644	9	3	8,071	6,316	357	1,398	סך הכנסות
									הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
496	1	1	-	-	495	378	-	117	הוצאות תפעוליות ואחרות:
4,040	216	214	2	-	3,824	3,212	124	488	לחיצוניים
-	-	-	-	-	-	-	-	-	בינמגזרי
4,040	216	214	2	-	3,824	3,212	124	488	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
									רווח (הפסד) לפני מסים
4,191	439	429	7	3	3,752	2,726	233	793	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)
1,454	152	149	2	1	1,302	947	81	274	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
2,737	287	280	5	2	2,450	1,779	152	519	

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023									
סך-הכל	מגזר בנקאות פרטית				מגזר משקי בית				
	סך-הכל	אחר	כרטיסי אשראי	הלוואות לדיור	סך-הכל	אחר	כרטיסי אשראי	הלוואות לדיור ⁽⁴⁾	
163,360	715	163	112	440	162,645	28,554	5,316	128,775	יתרה ממוצעת של נכסים ⁽¹⁾
164,705	717	164	112	441	163,988	29,372	5,316	129,300	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור, ברוטו ⁽¹⁾
166,332	729	153	147	429	165,603	29,798	4,671	131,134	יתרת האשראי לציבור, ברוטו, לסוף תקופת הדיווח
1,064	3	-	-	3	1,061	309	-	752	יתרת חובות לא צוברים וחובות בפיגור של 90 ימים או יותר
380	-	-	-	-	380	380	-	-	יתרת חובות בעייתיים אחרים
1,740	2	1	-	1	1,738	1,111	-	627	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף תקופת הדיווח
203	-	-	-	-	203	195	-	8	מחיקות חשבונאיות נטו בתקופת הדיווח
207,880	40,078	40,078	-	-	167,802	167,802	-	-	יתרה ממוצעת של התחייבויות ⁽¹⁾
207,853	40,076	40,076	-	-	167,777	167,777	-	-	מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור ⁽¹⁾
214,169	41,880	41,880	-	-	172,289	172,289	-	-	יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
110,961	1,453	1,036	177	240	109,508	33,887	4,515	71,106	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽¹⁾⁽²⁾
112,977	1,526	1,122	170	234	111,451	34,840	4,387	72,224	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ⁽²⁾
120,634	54,019	54,019	-	-	66,615	66,615	-	-	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ⁽¹⁾⁽³⁾
פיצול הכנסות ריבית, נטו:									
2,796	6	3	-	3	2,790	1,382	-	1,408	מרווח מפעילות מתן אשראי
4,564	508	508	-	-	4,056	4,056	-	-	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
7,360	514	511	-	3	6,846	5,438	-	1,408	סך-הכל הכנסות ריבית, נטו

- (1) יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרה לתחילת רבעון או לתחילת חודש.
- (2) נכסים משוקללים בסיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון (הוראת ניהול בנקאי תקין 201).
- (3) נכסים בניהול - לרבות נכסי קופות-גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות-ערך של לקוחות.
- (4) כולל הלוואות לדיור בסך של 24 מיליארד ש"ח ליחידים, אשר פעילותם העסקית מסווגת למגזר עסקים קטנים וזעירים.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023										
סך-הכל	מגזר עסקים גדולים			מגזר עסקים בינוניים			מגזר עסקים קטנים וזעירים			
	סך-הכל	אחר	בינוי ונדל"ן	סך-הכל	אחר	בינוי ונדל"ן	סך-הכל	אחר	בינוי ונדל"ן	סך-הכל
13,615	6,449	3,561	2,888	2,678	1,258	1,420	4,488	2,950	1,538	הכנסות ריבית מחיצוניים
(5,789)	(2,527)	(2,274)	(253)	(1,073)	(930)	(143)	(2,189)	(1,889)	(300)	הוצאות ריבית לחיצוניים
										הכנסות ריבית, נטו:
7,826	3,922	1,287	2,635	1,605	328	1,277	2,299	1,061	1,238	מחיצוניים
(81)	(1,499)	113	(1,612)	(243)	454	(697)	1,661	2,015	(354)	בינמגזרי
7,745	2,423	1,400	1,023	1,362	782	580	3,960	3,076	884	סך הכנסות ריבית, נטו
										הכנסות שאינן מריבית:
(9)	11	76	(65)	(39)	16	(55)	19	18	1	הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית
2,094	709	339	370	378	165	213	1,007	800	207	עמלות והכנסות אחרות
2,085	720	415	305	339	181	158	1,026	818	208	סך הכנסות שאינן מריבית
162	5	5	-	9	9	-	148	148	-	מזה: הכנסות מכרטיסי אשראי
9,830	3,143	1,815	1,328	1,701	963	738	4,986	3,894	1,092	סך הכנסות
1,322	80	(163)	243	524	372	152	718	448	270	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
										הוצאות תפעוליות ואחרות:
3,086	738	460	278	449	284	165	1,899	1,563	336	לחיצוניים
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	בינמגזרי
3,086	738	460	278	449	284	165	1,899	1,563	336	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
5,422	2,325	1,518	807	728	307	421	2,369	1,883	486	רווח (הפסד) לפני מסים
										הפרשה למסים (הטבת מס)
1,913	831	542	289	260	109	151	822	654	168	על הרווח (הפסד)
3,509	1,494	976	518	468	198	270	1,547	1,229	318	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
212,581	115,328	71,208	44,120	39,910	20,789	19,121	57,343	37,904	19,439	יתרה ממוצעת של נכסים ⁽¹⁾
216,231	117,219	72,439	44,780	40,813	21,311	19,502	58,199	38,560	19,639	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור, ברוטו ⁽¹⁾
										יתרת האשראי לציבור, ברוטו,
222,640	123,039	74,935	48,104	43,245	21,969	21,276	56,356	36,334	20,022	לסוף תקופת הדיווח
										יתרת חובות לא צוברים וחובות
2,857	1,437	1,007	430	773	512	261	647	413	234	בפיגור של 90 ימים או יותר
2,806	1,883	775	1,108	362	205	157	561	393	168	יתרת חובות בעייתיים אחרים
										יתרת הפרשה להפסדי אשראי
5,601	2,455	1,525	930	1,383	758	625	1,763	1,076	687	לסוף תקופת הדיווח
177	(2)	7	(9)	18	15	3	161	147	14	מחיקות חשבונאיות נטו בתקופת הדיווח
201,087	69,719	61,136	8,583	33,610	28,174	5,436	97,758	83,658	14,100	יתרה ממוצעת של התחייבויות ⁽¹⁾
200,059	69,039	60,723	8,316	33,445	28,127	5,318	97,575	83,604	13,971	מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור ⁽¹⁾
212,920	79,266	72,295	6,971	35,394	30,094	5,300	98,260	84,683	13,577	יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
258,131	136,519	72,924	63,595	50,864	24,065	26,799	70,748	41,994	28,754	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽²⁾
263,395	140,430	74,958	65,472	52,517	23,590	28,927	70,448	40,667	29,781	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ⁽²⁾
171,100	99,577	99,577	-	24,215	24,215	-	47,308	47,308	-	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ⁽³⁾
										פיצול הכנסות ריבית נטו:
4,583	1,883	958	925	898	405	493	1,802	1,215	587	מרווח מפעילות מתן אשראי
3,162	540	442	98	464	377	87	2,158	1,861	297	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
7,745	2,423	1,400	1,023	1,362	782	580	3,960	3,076	884	סך-הכל הכנסות ריבית, נטו

(1) יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרה לתחילת רבעון או לתחילת חודש.
 (2) נכסים משוקללים בסיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון (הוראת ניהול בנקאי תקין 201).
 (3) נכסים בניהול - לרבות נכסי קופות-גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות-ערך של לקוחות.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023				
מגזר ניהול פיננסי				
פעילות למסחר	פעילות ניהול נכסים והתחייבויות	פעילות השקעה ריאלית	אחר	סך-הכל
525	7,344	-	-	7,869
-	(2,865)	-	-	(2,865)
525	4,479	-	-	5,004
(1)	(5,012)	(64)	3	(5,074)
524	(533)	(64)	3	(70)
4,013	(3,120)	369	-	1,262
(4,019)	4,019	-	-	-
-	93	-	87	180
(6)	992	369	87	1,442
518	459	305	90	1,372
-	(6)	-	-	(6)
212	123	28	13	376
-	47	-	-	47
212	170	28	13	423
306	295	277	77	955
105	61	95	26	287
201	234	182	51	668
-	-	18	-	18
201	234	200	51	686
-	-	-	-	-
201	234	200	51	686
41,678	216,075	6,571	913	265,237
-	-	1,179	-	1,179
17,154	73,779	-	109	91,042
7,979	12,523	4,645	-	25,147
8,540	11,678	5,149	-	25,367
-	-	-	96,136	96,136
117	83	-	-	190
-	914	-	-	914
84	(1,117)	-	-	(37)
70	-	-	-	70
-	708	-	-	708
271	588	-	-	859
-	(594)	-	-	(84)
-	372	-	-	372
247	93	-	-	340
518	459	-	-	977

מרכיבי הכנסות ריבית נטו והכנסות שאינן מריבית

117	83	-	-	190
-	914	-	-	914
84	(1,117)	-	-	(37)
70	-	-	-	70
-	708	-	-	708
271	588	-	-	859
-	(594)	-	-	(84)
-	372	-	-	372
247	93	-	-	340
518	459	-	-	977

- (1) יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרה לתחילת רבעון או לתחילת חודש.
- (2) נכסים משוקללים בסיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון (הוראת ניהול בנקאי תקין 201).
- (3) נכסים בניהול - לרבות נכסי קופות-גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות-ערך של לקוחות.
- (4) לרבות בגין ניירות-ערך ומכשירים גזרים.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022						לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022							
סך-הכל	פעילות חו"ל			פעילות ישראל			פעילות ישראל						
	סך-הכל פעילות חו"ל	אחר	פעילות עסקית	אנשים פרטיים	סך-הכל פעילות בישראל	אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	בנקאות פרטית	משקי בית
19,220	1,027	133	894	-	18,193	-	2,871	33	3,283	1,523	2,961	26	7,496
(5,753)	(304)	(230)	(74)	-	(5,449)	-	(1,972)	(948)	(742)	(354)	(457)	(276)	(700)
13,467	723	(97)	820	-	12,744	-	899	(915)	2,541	1,169	2,504	(250)	6,796
-	(3)	251	(254)	-	3	-	1,381	1,099	(718)	(96)	361	517	(2,541)
13,467	720	154	566	-	12,747	-	2,280	184	1,823	1,073	2,865	267	4,255
581	3	9	(6)	-	578	-	515	52	17	(25)	17	1	1
3,872	39	8	32	(1)	3,833	232	150	99	600	315	979	145	1,313
4,453	42	17	26	(1)	4,411	232	665	151	617	290	996	146	1,314
17,920	762	171	592	(1)	17,158	232	2,945	335	2,440	1,363	3,861	413	5,569
(34)	107	-	107	-	(141)	-	35	(2)	(368)	(109)	192	(1)	112
7,972	453	84	296	73	7,519	112	367	168	669	424	1,897	202	3,680
-	-	-	-	-	-	(45)	45	-	-	-	-	-	-
7,972	453	84	296	73	7,519	67	412	168	669	424	1,897	202	3,680
9,982	202	87	189	(74)	9,780	165	2,498	169	2,139	1,048	1,772	212	1,777
3,548	94	30	74	(10)	3,454	60	875	60	767	379	617	74	622
6,434	108	57	115	(64)	6,326	105	1,623	109	1,372	669	1,155	138	1,155
99	-	-	-	-	99	-	99	-	-	-	-	-	-
6,533	108	57	115	(64)	6,425	105	1,722	109	1,372	669	1,155	138	1,155
(1)	(1)	(1)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6,532	107	56	115	(64)	6,425	105	1,722	109	1,372	669	1,155	138	1,155

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022						לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022								
סך-הכל	פעילות חו"ל			פעילות ישראל			פעילות ישראל							
	סך-הכל פעילות חו"ל	אחר	פעילות עסקית	סך-הכל פעילות בישראל	אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	בנקאות פרטית	משקי בית ⁽⁴⁾		
645,142	24,570	6,720	17,839	11	620,572	323	267,093	2,827	98,012	38,137	58,845	777	154,558	יתרה ממוצעת של נכסים ⁽¹⁾
1,015	-	-	-	-	1,015	-	1,015	-	-	-	-	-	-	מזה: השקעות בחברות כלולות ⁽¹⁾
374,415	17,036	-	17,036	-	357,379	-	-	2,578	100,042	38,743	59,626	780	155,610	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור, ברוטו ⁽¹⁾
394,262	19,156	-	19,156	-	375,106	-	-	2,031	108,834	39,270	61,649	781	162,541	יתרת האשראי לציבור, ברוטו, לסוף תקופת הדיווח
3,527	645	-	635	10	2,882	-	-	-	1,295	326	436	-	825	יתרת חובות לא צוברים וחובות בפיגור של 90 ימים או יותר
2,890	779	-	779	-	2,111	-	-	-	517	594	586	-	414	יתרת חובות בעייתיים אחרים
6,516	502	-	502	-	6,014	-	50	12	2,531	691	1,283	2	1,445	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף תקופת הדיווח
(95)	12	-	12	-	(107)	-	-	-	(42)	(18)	(72)	-	25	מחיקות חשבונאיות נטו בתקופת הדיווח
599,225	22,835	15,322	7,378	135	576,390	5	75,652	93,514	78,814	34,673	96,203	35,839	161,690	יתרה ממוצעת של התחייבויות ⁽¹⁾
521,999	22,088	15,033	7,055	-	499,911	-	-	93,482	78,437	34,504	95,984	35,837	161,667	מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור ⁽¹⁾
532,588	24,815	16,928	7,886	1	507,773	-	-	92,678	78,647	34,279	100,411	36,379	165,379	יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
400,418	22,565	116	22,411	38	377,853	4,047	22,531	4,829	116,643	50,402	73,440	1,209	104,752	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽¹⁾⁽²⁾
415,577	23,993	86	23,883	24	391,584	3,296	24,652	5,049	128,404	49,116	72,998	1,300	106,769	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ⁽²⁾
744,975	-	-	-	-	744,975	4,083	94,048	343,391	111,292	28,478	45,412	52,053	66,218	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ⁽¹⁾⁽³⁾
פיצול הכנסות ריבית, נטו:														
*7,701	*504	*-	504	-	*7,197	-	*-	7	1,507	851	1,982	9	2,841	מרווח מפעילות מתן אשראי
*3,324	*62	*-	62	-	*3,262	-	*-	169	316	222	883	258	1,414	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
*2,442	*154	*154	-	-	*2,288	-	*2,280	8	-	-	-	-	-	אחר
13,467	720	154	566	-	12,747	-	2,280	184	1,823	1,073	2,865	267	4,255	סך-הכל הכנסות ריבית, נטו

* סוג מחדש.

(1) יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרה לתחילת רבעון או לתחילת חודש.

(2) נכסים משוקללים בסיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון (הוראת ניהול בנקאי תקין 201).

(3) נכסים בניהול - לרבות נכסי קופות-גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות-ערך של לקוחות.

(4) כולל הלוואות לדיור בסך של 22.9 מיליארד ש"ח ליחידים, אשר פעילותם העסקית מסווגת למגזר עסקים קטנים וזעירים.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022									
סך-הכל	מגזר בנקאות פרטית				מגזר משקי בית				
	סך-הכל	אחר	כרטיסי אשראי	הלוואות לדיור	סך-הכל	אחר	כרטיסי אשראי	הלוואות לדיור	
7,522	26	8	-	18	7,496	2,016	15	5,465	הכנסות ריבית מחיצוניים
(976)	(276)	(276)	-	-	(700)	(700)	-	-	הוצאות ריבית לחיצוניים
									הכנסות ריבית, נטו:
6,546	(250)	(268)	-	18	6,796	1,316	15	5,465	מחיצוניים
(2,024)	517	531	-	(14)	(2,541)	1,563	(3)	(4,101)	בימגזרי
4,522	267	263	-	4	4,255	2,879	12	1,364	סך הכנסות ריבית, נטו
									הכנסות שאינן מריבית:
2	1	1	-	-	1	4	-	(3)	הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית
1,458	145	139	6	-	1,313	937	331	45	עמלות והכנסות אחרות
1,460	146	140	6	-	1,314	941	331	42	סך הכנסות שאינן מריבית
5,982	413	403	6	4	5,569	3,820	343	1,406	סך הכנסות
111	(1)	(1)	-	-	112	41	-	71	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
									הוצאות תפעוליות ואחרות:
3,882	202	200	2	-	3,680	3,051	176	453	לחיצוניים
-	-	-	-	-	-	-	-	-	בימגזרי
3,882	202	200	2	-	3,680	3,051	176	453	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
1,989	212	204	4	4	1,777	728	167	882	רווח (הפסד) לפני מסים
696	74	72	1	1	622	257	59	306	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)
1,293	138	132	3	3	1,155	471	108	576	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022									
סך-הכל	מגזר בנקאות פרטית				מגזר משקי בית				
	סך-הכל	אחר	כרטיסי אשראי	הלוואות לדיור	סך-הכל	אחר	כרטיסי אשראי	הלוואות לדיור ⁽⁴⁾	
155,335	777	196	108	473	154,558	29,052	3,844	121,662	יתרה ממוצעת של נכסים ⁽¹⁾ *
156,390	780	198	108	474	155,610	29,700	3,844	122,066	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור, ברוטו ⁽¹⁾
163,322	781	159	149	473	162,541	30,209	4,700	127,632	יתרת האשראי לציבור, ברוטו, לסוף תקופת הדיווח*
825	-	-	-	-	825	253	-	572	יתרת חובות לא צוברים וחובות בפיגור של 90 ימים או יותר
414	-	-	-	-	414	414	-	-	יתרת חובות בעייתיים אחרים
1,447	2	2	-	-	1,445	926	-	519	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף תקופת הדיווח
25	-	-	-	-	25	23	-	2	מחיקות חשבונאיות נטו בתקופת הדיווח
197,529	35,839	35,839	-	-	161,690	161,690	-	-	יתרה ממוצעת של התחייבויות ⁽¹⁾
197,504	35,837	35,837	-	-	161,667	161,667	-	-	מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור ⁽¹⁾
201,758	36,379	36,379	-	-	165,379	165,379	-	-	יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
105,961	1,209	790	166	253	104,752	32,051	4,208	68,493	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽¹⁾⁽²⁾
108,069	1,300	876	163	261	106,769	32,625	4,260	69,884	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ⁽²⁾
118,271	52,053	52,053	-	-	66,218	66,218	-	-	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ⁽¹⁾⁽³⁾
פיצול הכנסות ריבית, נטו:									
2,850	9	5	-	4	2,841	1,465	12	1,364	מרווח מפעילות מתן אשראי
1,672	258	258	-	-	1,414	1,414	-	-	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
4,522	267	263	-	4	4,255	2,879	12	1,364	סך-הכל הכנסות ריבית, נטו

* סווג מחדש.

- (1) יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרה לתחילת רבעון או לתחילת חודש.
- (2) נכסים משוקללים בסיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון (הוראת ניהול בנקאי תקין 201).
- (3) נכסים בניהול - לרבות נכסי קופות-גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות-ערך של לקוחות.
- (4) כולל הלוואות לדיור בסך של 22.9 מיליארד ש"ח ליחידים, אשר פעילותם העסקית מסווגת למגזר עסקים קטנים וזעירים.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022										
סך-הכל	מגזר עסקים גדולים			מגזר עסקים בינוניים			מגזר עסקים קטנים וזעירים			
	סך-הכל	אחר	בינוי ונדל"ן	סך-הכל	אחר	בינוי ונדל"ן	סך-הכל	אחר	בינוי ונדל"ן	
7,767	3,283	1,870	1,413	1,523	763	760	2,961	1,995	966	הכנסות ריבית מחיצוניים
(1,553)	(742)	(676)	(66)	(354)	(323)	(31)	(457)	(397)	(60)	הוצאות ריבית לחיצוניים
										הכנסות ריבית, נטו:
6,214	2,541	1,194	1,347	1,169	440	729	2,504	1,598	906	מחיצוניים
(453)	(718)	(162)	(556)	(96)	141	(237)	361	519	(158)	בינמגזרי
5,761	1,823	1,032	791	1,073	581	492	2,865	2,117	748	סך הכנסות ריבית, נטו
										הכנסות שאינן מריבית:
9	17	59	(42)	(25)	16	(41)	17	16	1	הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית
1,894	600	331	269	315	158	157	979	771	208	עמלות והכנסות אחרות
1,903	617	390	227	290	174	116	996	787	209	סך הכנסות שאינן מריבית
134	4	4	-	8	8	-	122	122	-	מזה: הכנסות מכרטיסי אשראי
7,664	2,440	1,422	1,018	1,363	755	608	3,861	2,904	957	סך הכנסות
(285)	(368)	(583)	215	(109)	51	(160)	192	143	49	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
										הוצאות תפעוליות ואחרות:
2,990	669	423	246	424	263	161	1,897	1,534	363	לחיצוניים
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	בינמגזרי
2,990	669	423	246	424	263	161	1,897	1,534	363	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
4,959	2,139	1,582	557	1,048	441	607	1,772	1,227	545	רווח (הפסד) לפני מסים
										הפרשה למסים (הטבת מס)
1,763	767	566	201	379	160	219	617	429	188	על הרווח (הפסד)
3,196	1,372	1,016	356	669	281	388	1,155	798	357	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
194,994	98,012	59,388	38,624	38,137	20,190	17,947	58,845	38,858	19,987	יתרה ממוצעת של נכסים ⁽¹⁾
198,411	100,042	60,921	39,121	38,743	20,543	18,200	59,626	39,420	20,206	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור, ברוטו ⁽¹⁾
										יתרת האשראי לציבור, ברוטו,
209,753	108,834	65,491	43,343	39,270	21,199	18,071	61,649	40,080	21,569	לסוף תקופת הדיווח
										יתרת חובות לא צוברים וחובות
2,057	1,295	687	608	326	156	170	436	369	67	בפיגור של 90 ימים או יותר
1,697	517	374	143	594	532	62	586	470	116	יתרת חובות בעייתיים אחרים
										יתרת הפרשה להפסדי אשראי
4,505	2,531	1,666	865	691	370	321	1,283	802	481	לסוף תקופת הדיווח
(132)	(42)	(27)	(15)	(18)	(12)	(6)	(72)	39	(111)	מחיקות חשבונאיות נטו בתקופת הדיווח
209,690	78,814	67,107	11,707	34,673	27,585	7,088	96,203	80,949	15,254	יתרה ממוצעת של התחייבויות ⁽¹⁾
208,925	78,437	66,925	11,512	34,504	27,541	6,963	95,984	80,893	15,091	מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור ⁽¹⁾
213,337	78,647	68,192	10,455	34,279	27,534	6,745	100,411	84,533	15,878	יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
240,485	116,643	63,372	53,271	50,402	24,879	25,523	73,440	43,264	30,176	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽¹⁾⁽²⁾
250,518	128,404	67,554	60,850	49,116	24,724	24,392	72,998	42,929	30,069	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ⁽²⁾
185,182	111,292	111,292	-	28,478	28,478	-	45,412	45,412	-	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ⁽¹⁾⁽³⁾
										פיצול הכנסות ריבית נטו:
4,340	1,507	786	721	851	409	442	1,982	1,365	617	מרווח מפעילות מתן אשראי
1,421	316	246	70	222	172	50	883	752	131	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
5,761	1,823	1,032	791	1,073	581	492	2,865	2,117	748	סך-הכל הכנסות ריבית, נטו

* סווג מחדש.

(1) יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרה לתחילת רבעון או לתחילת חודש.

(2) נכסים משוקללים בסיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון (הוראת ניהול בנקאי תקין 201).

(3) נכסים בניהול - לרבות נכסי קופות-גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות-ערך של לקוחות.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022				
מגזר ניהול פיננסי				
פעילות למסחר	פעילות ניהול נכסים והתחייבויות	פעילות השקעה ריאלית	אחר	סך-הכל
172	2,698	-	1	2,871
-	(1,972)	-	-	(1,972)
172	726	-	1	899
-	1,433	(37)	(15)	1,381
172	2,159	(37)	(14)	2,280
6,060	(5,416)	(123)	(6)	515
(5,728)	5,728	-	-	-
-	112	-	38	150
332	424	(123)	32	665
504	2,583	(160)	18	2,945
-	35	-	-	35
208	117	32	10	367
-	45	-	-	45
208	162	32	10	412
296	2,386	(192)	8	2,498
101	837	(66)	3	875
195	1,549	(126)	5	1,623
-	-	99	-	99
195	1,549	(27)	5	1,722
-	-	-	-	-
195	1,549	(27)	5	1,722
27,381	*232,858	5,296	1,558	*267,093
-	-	1,015	-	1,015
14,867	60,011	-	774	75,652
7,079	11,236	4,216	-	22,531
7,181	13,065	4,406	-	24,652
-	-	-	94,048	94,048
146	(74)	-	-	72
-	1,349	-	-	1,349
92	128	-	-	220
27	-	-	-	27
-	1,374	-	-	1,374
265	2,777	-	-	3,042
-	(128)	-	-	(128)
-	(178)	-	-	(178)
239	112	-	-	351
504	2,583	-	-	3,087

מרכיבי הכנסות ריבית נטו והכנסות שאינן מריבית

- * סווג מחדש.
- (1) יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרה לתחילת רבעון או לתחילת חודש.
 - (2) נכסים משוקללים בסיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון (הוראת ניהול בנקאי תקין 201).
 - (3) נכסים בניהול - לרבות נכסי קופות-גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות-ערך של לקוחות.
 - (4) לרבות בגין ניירות-ערך ומכשירים נגזרים.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021						לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021							
סך-הכל	פעילות חו"ל					פעילות ישראל			פעילות ישראל				
	סך-הכל פעילות חו"ל	אחר	פעילות עסקית	אנשים פרטיים	סך-הכל פעילות בישראל	אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	משקי בית	בנקאות פרטית וזעירים	עסקים קטנים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים
11,684	624	127	498	(1)	11,060	-	728	24	5,237	14	2,150	1,015	1,892
(1,917)	(107)	(87)	(20)	-	(1,810)	-	(940)	(220)	(279)	(81)	(70)	(103)	(117)
9,767	517	40	478	(1)	9,250	-	(212)	(196)	4,958	(67)	2,080	912	1,775
-	(11)	(9)	(4)	2	11	-	2,368	261	(2,063)	112	(72)	(94)	(501)
9,767	506	31	474	1	9,261	-	2,156	65	2,895	45	2,008	818	1,274
1,081	(25)	(24)	(1)	-	1,106	-	985	44	3	-	14	11	49
3,544	38	9	30	(1)	3,506	244	112	101	1,211	152	895	290	501
4,625	13	(15)	29	(1)	4,612	244	1,097	145	1,214	152	909	301	550
14,392	519	16	503	-	13,873	244	3,253	210	4,109	197	2,917	1,119	1,824
(1,220)	25	-	25	-	(1,245)	-	-	(1)	(651)	-	48	(184)	(457)
7,803	557	103	238	216	7,246	176	358	143	3,562	181	1,836	403	587
-	(1)	(1)	-	-	1	(44)	45	-	-	-	-	-	-
7,803	556	102	238	216	7,247	132	403	143	3,562	181	1,836	403	587
7,809	(62)	(86)	240	(216)	7,871	112	2,850	68	1,198	16	1,033	900	1,694
2,958	79	(29)	107	1	2,879	43	983	24	439	6	383	346	655
4,851	(141)	(57)	133	(217)	4,992	69	1,867	44	759	10	650	554	1,039
49	-	-	-	-	49	-	49	-	-	-	-	-	-
4,900	(141)	(57)	133	(217)	5,041	69	1,916	44	759	10	650	554	1,039
14	3	3	-	-	11	-	11	-	-	-	-	-	-
4,914	(138)	(54)	133	(217)	5,052	69	1,927	44	759	10	650	554	1,039

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021						לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021										
סך-הכל	פעילות חו"ל					פעילות ישראל					משקי בית ⁽⁴⁾	בנקאות פרטית וזעירים	עסקים קטנים	עסקים בינונים	עסקים גדולים	
	סך-הכל פעילות חו"ל	אחר	פעילות עסקית	אנשים פרטיים	סך-הכל פעילות בישראל	אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים								
579,690	26,313	11,987	14,326	-	553,377	215	248,208	3,530	76,363	33,334	54,352	604	136,771	יתרה ממוצעת של נכסים* ⁽¹⁾		
650	-	-	-	-	650	-	650	-	-	-	-	-	-	מזה: השקעות בחברות כלולות ⁽¹⁾		
324,750	14,744	-	14,744	-	310,006	-	-	3,200	79,025	34,057	55,202	611	137,911	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור, ברוטו* ⁽¹⁾		
357,729	15,630	-	15,630	-	342,099	-	-	4,164	89,436	38,269	60,258	786	149,186	יתרת האשראי לציבור, ברוטו, לסוף תקופת הדיווח		
4,296	943	-	917	26	3,353	-	-	-	1,086	267	740	-	1,260	יתרת חובות לא צוברים וחובות בפיגור של 90 ימים או יותר		
3,800	1,219	-	1,219	-	2,581	-	-	-	1,548	588	418	-	27	יתרת חובות בעייתיים אחרים		
6,455	282	-	282	-	6,173	-	14	10	2,796	832	1,160	6	1,355	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף תקופת הדיווח		
(198)	(28)	-	(28)	-	(170)	-	-	-	78	(91)	(131)	-	(26)	מחיקות חשבונאיות נטו בתקופת הדיווח		
538,332	20,054	11,108	8,856	90	518,278	13	58,856	83,549	67,162	31,757	85,772	33,837	157,332	יתרה ממוצעת של התחייבויות ⁽¹⁾		
478,165	19,195	10,488	8,706	1	458,970	-	-	83,507	66,999	31,657	85,646	33,837	157,324	מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור ⁽¹⁾		
525,072	20,506	11,404	9,101	1	504,566	-	-	101,287	84,106	33,579	94,920	33,897	156,777	יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח		
367,610	19,594	185	19,271	138	348,016	5,183	20,186	6,400	101,058	48,043	68,911	1,162	97,073	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽¹⁾⁽²⁾		
390,280	20,446	130	20,240	76	369,834	4,837	20,892	2,760	111,900	52,580	74,161	1,106	101,598	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ⁽²⁾		
715,847	-	-	-	-	715,847	4,351	68,667	365,482	93,272	23,474	40,912	51,605	68,084	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ⁽¹⁾⁽³⁾		
פיצול הכנסות ריבית, נטו:																
*7,105	*464	-	463	1	*6,641	-	*-	9	1,229	790	1,922	6	2,685	מרווח מפעילות מתן אשראי		
*466	*11	-	11	-	*455	-	*-	47	45	28	86	39	210	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות		
*2,196	*31	31	-	-	*2,165	-	*2,156	9	-	-	-	-	-	אחר		
9,767	506	31	474	1	9,261	-	2,156	65	1,274	818	2,008	45	2,895	סך-הכל הכנסות ריבית, נטו		

* סוג מחדש.

(1) יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרה לתחילת רבעון או לתחילת חודש.

(2) נכסים משוקללים בסיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון (הוראת ניהול בנקאי תקין 201).

(3) נכסים בניהול - לרבות נכסי קופות-גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות-ערך של לקוחות.

(4) כולל הלוואות לדיור בסך של 20.6 מיליארד ש"ח ליחידים, אשר פעילותם העסקית מסווגת למגזר עסקים קטנים וזעירים.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021									
סך-הכל	מגזר בנקאות פרטית				מגזר משקי בית				
	סך-הכל	אחר	כרטיסי אשראי	הלוואות לדיור	סך-הכל	אחר	כרטיסי אשראי	הלוואות לדיור	
5,251	14	5	-	9	5,237	1,715	15	3,507	הכנסות ריבית מחיצוניים
(360)	(81)	(81)	-	-	(279)	(279)	-	-	הוצאות ריבית לחיצוניים
									הכנסות ריבית, נטו:
4,891	(67)	(76)	-	9	4,958	1,436	15	3,507	מחיצוניים
(1,951)	112	118	-	(6)	(2,063)	287	(1)	(2,349)	בימגזרי
2,940	45	42	-	3	2,895	1,723	14	1,158	סך הכנסות ריבית, נטו
									הכנסות שאינן מריבית:
3	-	-	-	-	3	3	-	-	הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית
1,363	152	149	3	-	1,211	959	199	53	עמלות והכנסות אחרות
1,366	152	149	3	-	1,214	962	199	53	סך הכנסות שאינן מריבית
4,306	197	191	3	3	4,109	2,685	213	1,211	סך הכנסות
(651)	-	-	-	-	(651)	(425)	-	(226)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
									הוצאות תפעוליות ואחרות:
3,743	181	180	1	-	3,562	3,013	159	390	לחיצוניים
-	-	-	-	-	-	-	-	-	בימגזרי
3,743	181	180	1	-	3,562	3,013	159	390	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
1,214	16	11	2	3	1,198	97	54	1,047	רווח (הפסד) לפני מסים
445	6	4	1	1	439	36	19	384	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)
769	10	7	1	2	759	61	35	663	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
137,375	604	175	99	330	136,771	28,215	3,725	104,831	יתרה ממוצעת של נכסים ⁽¹⁾
138,522	611	180	99	332	137,911	28,726	3,725	105,460	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור, ברוטו ⁽¹⁾
149,972	786	197	152	437	149,186	29,810	4,686	114,690	יתרת האשראי לציבור, ברוטו, לסוף תקופת הדיווח*
1,260	-	-	-	-	1,260	691	-	569	יתרת חובות לא צוברים וחובות בפיגור של 90 ימים או יותר
27	-	-	-	-	27	27	-	-	יתרת חובות בעייתיים אחרים
1,361	6	6	-	-	1,355	905	-	450	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף תקופת הדיווח
(26)	-	-	-	-	(26)	(25)	-	(1)	מחיקות חשבונאיות נטו בתקופת הדיווח
191,169	33,837	33,837	-	-	157,332	157,332	-	-	יתרה ממוצעת של התחייבויות ⁽¹⁾
191,161	33,837	33,837	-	-	157,324	157,324	-	-	מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור ⁽¹⁾
190,674	33,897	33,897	-	-	156,777	156,777	-	-	יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
98,235	1,162	823	163	176	97,073	31,846	4,395	60,832	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽²⁾⁽¹⁾
102,704	1,106	713	161	232	101,598	31,912	4,192	65,494	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ⁽²⁾
119,689	51,605	51,605	-	-	68,084	68,084	-	-	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ⁽¹⁾⁽³⁾
									פיצול הכנסות ריבית, נטו:
2,691	6	3	-	3	2,685	1,513	14	1,158	מרווח מפעילות מתן אשראי
249	39	39	-	-	210	210	-	-	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
2,940	45	42	-	3	2,895	1,723	14	1,158	סך-הכל הכנסות ריבית, נטו

* סווג מחדש.

- (1) יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרה לתחילת רבעון או לתחילת חודש.
- (2) נכסים משוקללים בסיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון (הוראת ניהול בנקאי תקין 201).
- (3) נכסים בניהול - לרבות נכסי קופות-גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות-ערך של לקוחות.
- (4) כולל הלוואות לדיור בסך של 20.6 מיליארד ש"ח ליחידים, אשר פעילותם העסקית מסווגת למגזר עסקים קטנים וזעירים.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021										
סך-הכל	מגזר עסקים גדולים			מגזר עסקים בינוניים			מגזר עסקים קטנים וזעירים			
	סך-הכל	בינוי ונדל"ן אחר	מגזר עסקים גדולים	סך-הכל	בינוי ונדל"ן אחר	מגזר עסקים בינוניים	סך-הכל	בינוי ונדל"ן אחר	מגזר עסקים קטנים וזעירים	
5,057	1,892	1,196	696	1,015	498	517	2,150	1,436	714	הכנסות ריבית מחיצוניים
(290)	(117)	(113)	(4)	(103)	(100)	(3)	(70)	(62)	(8)	הוצאות ריבית לחיצוניים
										הכנסות ריבית, נטו:
4,767	1,775	1,083	692	912	398	514	2,080	1,374	706	מחיצוניים
(667)	(501)	(347)	(154)	(94)	7	(101)	(72)	9	(81)	בינמגזרי
4,100	1,274	736	538	818	405	413	2,008	1,383	625	סך הכנסות ריבית, נטו
										הכנסות שאינן מריבית:
74	49	43	6	11	11	-	14	14	-	הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית
1,686	501	271	230	290	135	155	895	685	210	עמלות והכנסות אחרות
1,760	550	314	236	301	146	155	909	699	210	סך הכנסות שאינן מריבית
73	2	2	-	4	4	-	67	67	-	מזה: הכנסות מכרטיסי אשראי
5,860	1,824	1,050	774	1,119	551	568	2,917	2,082	835	סך הכנסות
(593)	(457)	(415)	(42)	(184)	(77)	(107)	48	(37)	85	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
										הוצאות תפעוליות ואחרות:
2,826	587	369	218	403	227	176	1,836	1,451	385	לחיצוניים
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	בינמגזרי
2,826	587	369	218	403	227	176	1,836	1,451	385	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
3,627	1,694	1,096	598	900	401	499	1,033	668	365	רווח (הפסד) לפני מסים
1,384	655	425	230	346	154	192	383	247	136	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)
2,243	1,039	671	368	554	247	307	650	421	229	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021										
סך-הכל	מגזר עסקים גדולים			מגזר עסקים בינוניים			מגזר עסקים קטנים וזעירים			
	סך-הכל	בינוי ונדל"ן אחר	מגזר עסקים גדולים	סך-הכל	בינוי ונדל"ן אחר	מגזר עסקים בינוניים	סך-הכל	בינוי ונדל"ן אחר	מגזר עסקים קטנים וזעירים	מגזר עסקים קטנים וזעירים
164,049	76,363	49,259	27,104	33,334	17,193	16,141	54,352	35,224	19,128	יתרה ממוצעת של נכסים* ⁽¹⁾
168,284	79,025	51,587	27,438	34,057	17,618	16,439	55,202	35,843	19,359	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור, ברוטו* ⁽¹⁾
187,963	89,436	55,434	34,002	38,269	19,185	19,084	60,258	39,454	20,804	יתרת האשראי לציבור, ברוטו, לסוף תקופת הדיווח
2,093	1,086	486	600	267	78	189	740	488	252	יתרת חובות לא צוברים וחובות בפיגור של 90 ימים או יותר
2,554	1,548	1,534	14	588	477	111	418	311	107	יתרת חובות בעייתיים אחרים
4,788	2,796	2,139	657	832	439	393	1,160	796	364	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף תקופת הדיווח
(144)	78	76	2	(91)	28	(119)	(131)	(19)	(112)	מחיקות חשבונאיות נטו בתקופת הדיווח
184,691	67,162	57,024	10,138	31,757	26,336	5,421	85,772	72,469	13,303	יתרה ממוצעת של התחייבויות ⁽¹⁾
184,302	66,999	56,963	10,036	31,657	26,317	5,340	85,646	72,441	13,205	מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור ⁽¹⁾
212,605	84,106	72,796	11,310	33,579	26,802	6,777	94,920	80,196	14,724	יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
218,012	101,058	57,883	43,175	48,043	21,786	26,257	68,911	39,721	29,190	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽¹⁾⁽²⁾
238,641	111,900	62,222	49,678	52,580	23,797	28,783	74,161	43,337	30,824	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ⁽²⁾
157,658	93,272	93,272	-	23,474	23,474	-	40,912	40,912	-	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ⁽¹⁾⁽³⁾
פיצול הכנסות ריבית נטו:										
3,941	1,229	698	531	790	382	408	1,922	1,310	612	מרווח מפעילות מתן אשראי
159	45	38	7	28	23	5	86	73	13	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
4,100	1,274	736	538	818	405	413	2,008	1,383	625	סך-הכל הכנסות ריבית, נטו

* סווג מחדש.

- (1) יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרה לתחילת רבעון או לתחילת חודש.
- (2) נכסים משוקללים בסיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון (הוראת ניהול בנקאי תקין 201).
- (3) נכסים בניהול - לרבות נכסי קופות-גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות-ערך של לקוחות.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021					
מגזר ניהול פיננסי					
סך-הכל	אחר	פעילות השקעה ריאלית	פעילות ניהול נכסים והתחייבויות	פעילות למסחר	
728	-	-	722	6	הכנסות ריבית מחיצוניים
(940)	-	-	(940)	-	הוצאות ריבית לחיצוניים
הכנסות ריבית, נטו:					
(212)	-	-	(218)	6	מחיצוניים
2,368	(3)	(1)	2,372	-	בימגזרי
2,156	(3)	(1)	2,154	6	סך הכנסות ריבית, נטו
הכנסות מימון שאינן מריבית:					
985	-	599	2,171	(1,785)	מחיצוניים
-	-	-	(2,137)	2,137	בימגזרי
112	43	-	69	-	עמלות והכנסות אחרות
1,097	43	599	103	352	סך הכנסות שאינן מריבית
3,253	40	598	2,257	358	סך הכנסות
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי					
הוצאות תפעוליות ואחרות:					
358	51	32	71	204	לחיצוניים
45	-	-	45	-	בימגזרי
403	51	32	116	204	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
2,850	(11)	566	2,141	154	רווח (הפסד) לפני מסים
983	(4)	194	740	53	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)
1,867	(7)	372	1,401	101	רווח (הפסד) לאחר מסים
49	-	49	-	-	חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות
1,916	(7)	421	1,401	101	רווח (הפסד) נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
11	-	-	11	-	הפסד (רווח) המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
1,927	(7)	421	1,412	101	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021					
מגזר ניהול פיננסי					
סך-הכל	אחר	פעילות השקעה ריאלית	פעילות ניהול נכסים והתחייבויות	פעילות למסחר	
*248,208	1,537	4,053	*226,535	16,083	יתרה ממוצעת של נכסים ⁽¹⁾
650	-	650	-	-	מזה: השקעות בחברות כלולות ⁽¹⁾
58,856	843	-	47,797	10,216	יתרה ממוצעת של התחייבויות ⁽¹⁾
20,186	-	3,419	10,076	6,691	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽¹⁾⁽²⁾
20,892	-	3,979	9,883	7,030	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ⁽²⁾
68,667	68,667	-	-	-	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ⁽¹⁾⁽³⁾

מרכיבי הכנסות ריבית נטו והכנסות שאינן מריבית

36	66	הפרשי שער, נטו ⁽⁴⁾
405	-	הפרשי מדד, נטו ⁽⁴⁾
499	107	חשיפות ריבית, נטו ⁽⁴⁾
-	24	חשיפות למניות, נטו ⁽⁴⁾
997	-	מרווחי ריבית שמשויכים לניהול פיננסי
1,937	197	סך-הכל הכנסות ריבית נטו והכנסות שאינן מריבית, לפי בסיס צבירה
256	-	רווחים או הפסדים ממכירה או מירידת-ערך שאינה זמנית של אגרות-חוב
(5)	-	שינוי בפער בין שווי הוגן לבין בסיס צבירה של מכשירים נגזרים שנרשם ברווח והפסד
69	161	הכנסות אחרות שאינן מריבית
2,257	358	סך-הכל הכנסות ריבית נטו והכנסות שאינן מריבית

* סווג מחדש.

- (1) יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרה לתחילת רבעון או לתחילת חודש.
- (2) נכסים משוקלים בסיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון (הוראת ניהול בנקאי תקין 201).
- (3) נכסים בניהול - לרבות נכסי קופות-גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות-ערך של לקוחות.
- (4) לרבות בגין ניירות-ערך ומכשירים נגזרים.

ביאור 28 מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה

קבוצת הבנק פועלת בישראל ומחוצה לה ומספקת מגוון שירותים בנקאיים ופיננסיים ללקוחותיה. החלוקה למגזרי הפעילות לפי גישת ההנהלה מבוססת על סוגי המוצרים והשירותים או על סוגי הלקוחות. חלוקה זו משמשת את מקבל החלטות התפעול הראשי בבנק (הנהלת הבנק והדירקטוריון) לצורך קבלת החלטות ולניתוח התוצאות העסקיות של הקבוצה.

שיוך לקוחות למגזרים לפי גישת ההנהלה

שיוך הלקוח למגזרי הפעילות מבוסס על שיוך הלקוח בפועל ליחידה הארגונית המטפלת, שמבוצע בהתאם לקריטריונים המנויים להלן. עם זאת, יובהר כי שיוך הלקוח לעיתים לוקח בחשבון קריטריונים נוספים. לדוגמה, לקוח פרטי או חברה בעלת פרופיל או פוטנציאל לפעילות עתידית אשר תצדיק שיוכם למגזר לקוחות פרטיים או למגזר העסקי, לפי העניין. לצורך שיוך לקוח עסקי ליחידה ארגונית מטפלת, תילקח בחשבון גם השתייכותו לקבוצת חברות.

להלן המגזרים ברי הדיווח שזיהה הבנק בהתאם לגישת ההנהלה:

פעילות קמעונאית

מגזר לקוחות פרטיים - הלקוחות הנכללים במגזר זה הינם לקוחות פרטיים, להם הבנק מספק מגוון של שירותי בנקאות ומוצרים פיננסיים, לרבות פעילות באפליקציית התשלומים bit ושירותי ייעוץ בהשקעות.

מגזר עסקים קטנים - מספק מגוון שירותים בנקאיים ללקוחות עסקיים, בעלי אובליגו כולל (בין מהבנק ובין ממלווים אחרים) נמוך מ-10 מיליון ש"ח או בעלי אובליגו כולל (בין מהבנק ובין ממלווים אחרים) גבוה מ-10 מיליון ש"ח, אך בעלי אובליגו בבנק נמוך מ-6 מיליון ש"ח ומחזור מכירות נמוך מ-30 מיליון ש"ח.

מגזר הלוואות לדיוור - המגזר אחראי על מתן שירותי אשראי לדיוור ללקוחות הפעילות הקמעונאית.

פעילות עסקית

מגזר מסחרי - במסגרת מגזר זה נכללים לקוחות עסקיים בעלי אובליגו כולל (בין מהבנק ובין ממלווים אחרים) גבוה מ-10 מיליון ש"ח ועד לסך של 100 מיליון ש"ח או מחזור מכירות מעל 30 מיליון ש"ח ועד מיליארד ש"ח. לקוחות בענף בנייה ונדל"ן שנכללים במגזר זה הינם לקוחות בעלי אובליגו כולל גבוה מ-10 מיליון ש"ח ועד לסך של 350 מיליון ש"ח או יתרת אשראי כוללת בסך 150 מיליון ש"ח ומטה.

מגזר עסקי - מספק שירותים פיננסיים לתאגידים גדולים בישראל ובחו"ל, בעלי אובליגו כולל בסך 250 מיליון ש"ח ומעלה או מחזור מכירות העולה על מיליארד ש"ח. לקוחות בענף בנייה ונדל"ן הנכללים במגזר זה הינם לקוחות בעלי אובליגו כולל בסך 550 מיליון ש"ח ומעלה או יתרת אשראי כוללת בסך 250 מיליון ש"ח ומעלה.

קבוצות בעלות אובליגו כולל הנע בין 100 מיליון ש"ח ל-250 מיליון ש"ח, וקבוצות בענף הבניה והנדל"ן בעלות אובליגו כולל הנע בין 350 מיליון ש"ח לבין 550 מיליון ש"ח ואו יתרות אשראי כוללות בין 150 מיליון ש"ח לבין 250 מיליון ש"ח, משויכות בחלקם למגזר העסקי ובחלקם למגזר המסחרי, וזאת על סמך פרמטרים שונים הנבחרים ספציפית לכל קבוצה.

מגזר פעילות בינלאומית - כולל פעילויות שלוחות הבנק בחו"ל לרבות סניף ניו-יורק, הפועלים שוויון ובנק פוזיטיף.

מגזר ניהול פיננסי - אחראי על ניהול המקורות והשימושים בבנק, ניהול ההון הפיננסי, פעילות הנוסטרו של הבנק, פעילות חדרי העסקות (מטבע-חוץ וניירות-ערך), הקשר והסדרת הפעילות עם גופים פיננסיים (בארץ ובחו"ל) וכן על מתן שירותי תפעול למנהלי נכסים פיננסיים ושירותי תפעול בניירות-ערך לכלל לקוחות הבנק. תוצאות הפעילות של המגזר כוללות בין היתר, את השפעת ההון הפיננסי אשר מיוחס למגזר זה. בנוסף, תוצאות פועלים אקוויטי נכללות במגזר זה.

ניהול סיכונים השוק והנזילות, הנמצאים תחת אחריות המגזר, נעשה באמצעות ניהול פרואקטיבי של תיק הנוסטרו וכן באמצעות שימוש במכשירים פיננסיים כגון הנפקות ניירות-ערך שונים, פיקדונות, נגזרי ריבית ומטבע-חוץ ועוד.

התאמות - לרבות התאמות בין סך-כל הפריטים המיוחסים למגזרים לבין סך-כל הפריטים בדוחות הכספיים המאוחדים ופעילויות אחרות של קבוצת הבנק, אשר כל אחת מהן אינה מגיעה עד כדי מגזר בר דיווח, ובכלל זה תוצאות הפעילות של דיוור ב.פ. בע"מ ופעילים ניהול תיקי השקעות בע"מ.

ביאור 28 מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה (המשך)

כללים לחלוקת תוצאות הפעילות בין המגזרים השונים

להלן הכללים העיקריים שיושמו בחלוקת תוצאות הפעילות בין המגזרים השונים:

הכנסות ריבית, נטו - כוללות בין היתר: (1) את המרווח שבין הריבית המתקבלת מלקוחות המגזר לבין הריבית הסיטונאית בה מחויב המגזר בגין המקור אשר שימש למתן הלוואה ללקוח; (2) את המרווח שבין הריבית הסיטונאית בה מזוכה המגזר בגין המקורות אותם הוא מעמיד לשימוש הבנק לבין הריבית המשולמת ללקוחות המגזר בגין מקורות אלה.

הריביות הסיטונאיות בכל אחד ממגזרי הפעילות של הבנק נקבעות בהתבסס על הערכת עלויות הגיוס של הבנק וכוללות בעיקר, ריבית חסרת הסיכון בתוספת של הערכת סיכונים אשראי והנזילות של הבנק. ריבית זו מחושבת בהתבסס על התקופה החוזית של המקורות והשימושים הרלוונטיים, ללא התחשבות בהנחות, התחדשות והארכות תקופה של אשראי ופיקדונות.

הוצאות בגין הפסדי אשראי - הוצאות בגין הפסדי אשראי נקפות למגזר אליו משתייך הלווה, שכנגד חבותו נרשמה הוצאה.

הכנסות מימון שאינן מריבית - מיוחסות למגזר אליו משתייך הלקוח. ההכנסות שנרשמו במגזר ניהול פיננסי כוללות הכנסות ממימוש והתאמות לשווי הוגן של אגרות-חוב, רווחים מהשקעה במניות, תוצאות פעילות בנגזרים, רווח, נטו, מהפרשי שער והוצאות מימון הנובעות מחיסוי השקעות בחו"ל. ההכנסות שנרשמו ביתר המגזרים כוללות רווחים מחדר עסקות.

עמלות והכנסות אחרות - מיוחסות למגזר אליו משתייך הלקוח.

הוצאות תפעוליות ואחרות - הוצאות מיוחסות על-פי כללים קבועים מראש ומחירי תקן, לכל אחד ממגזרי הפעילות אם כהוצאה המזוהה ישירות עם פעילות המגזר ואם על-פי מפתחות העמסה. כללי הייחוס מבוססים על היקפי הפעילות הרלוונטיים לסוגי העלויות של כל מגזר.

חיוב על שירותים בינמגזריים - מגזר אליו משויך לקוח אשר מקבל שירותים ממגזר אחר, מחויב בהוצאה בינמגזרית על-פי מחירי תקן עבור שירותים שסיפקו מגזרים אחרים ללקוחותיו. בהתאם לכך, מוקטנות העלויות של המגזר המספק את השירות, ובמקביל, המגזר אליו משתייך הלקוח מחויב בעלויות אלו. החיוב נקבע על-ידי הבנק בהתבסס, בין היתר, על מחירי השוק בגין שירות, הערכת עלויות פנימית והשתתפות בהכנסות הנובעות במישורין או בעקיפין מהשירות כאמור.

מסים על ההכנסה - הפרשה למס על תוצאות הפעילות של כל מגזר חושבה על-פי שיעור המס האפקטיבי השנתי, ובהתחשב בהשפעות המס המתייחסות למגזרים מסוימים, כדלהלן: (1) השפעות הפרשי תרגום בגין חברות מאוחדות בחו"ל - מיוחסות למגזר "ניהול פיננסי"; (2) הוצאות שאינן מוכרות לצורכי מס מיוחסות למגזר הרלוונטי. מקום בו לא ניתן לייחס את ההוצאות באופן ספציפי - הוצאות מוקצות למגזרים באופן יחסי; (3) השפעות שינויים בשיעור המס - מיוחסות למגזר "אחרים והתאמות"; (4) הוצאות המס של חברות הבנות לרבות השלמת המס שמבוצעת בבנק - מיוחסות למגזר אליו משייכת החברה;

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 28 מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה (המשך)

א. מידע על מגזרי פעילות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023									
סך-הכל (3) התאמות	ניהול פיננסי(2)	פעילות בינלאומית	פעילות עסקית		פעילות קמעונאית			לקוחות פרטיים	
			עסקי(1)	מסחרי	הלוואות לדיר	עסקים קטנים			
הכנסות ריבית, נטו:									
16,085	-	3,208	726	4,142	2,385	6,420	1,375	(2,171)	מחיצוניים
-	-	(3,221)	89	(1,699)	(446)	(5,009)	1,430	8,856	בינמגזרי
1,267	-	1,274	(1)	71	(34)	(56)	5	8	הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית
17,352	-	1,261	814	2,514	1,905	1,355	2,810	6,693	סך-הכל רווח מימוני, נטו
4,030	187	139	40	842	544	46	661	1,571	עמלות והכנסות אחרות
21,382	187	1,400	854	3,356	2,449	1,401	3,471	8,264	סך ההכנסות
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי									
1,879	-	(4)	88	3	881	121	393	397	הוצאות תפעוליות ואחרות:
8,231	102	845	447	659	580	491	1,285	3,822	מחיצוניים
-	(49)	(349)	-	141	45	(5)	85	132	בינמגזרי
רווח (הפסד) לפני מסים									
11,272	134	908	319	2,553	943	794	1,708	3,913	הפרשה למסים על הרווח (הפסד)
3,930	47	276	141	910	334	273	592	1,357	רווח (הפסד) לאחר מסים
7,342	87	632	178	1,643	609	521	1,116	2,556	חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר מסים
18	-	18	-	-	-	-	-	-	רווח (הפסד) נקי:
7,360	87	650	178	1,643	609	521	1,116	2,556	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
-	-	-	-	-	-	-	-	-	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
7,360	87	650	178	1,643	609	521	1,116	2,556	המיוחס לבעלי מניות הבנק
אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח									
407,381	-	4,566	18,072	123,994	59,300	131,057	32,729	37,663	פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
554,595	-	63,135	29,129	94,775	46,369	-	70,395	250,792	

- (1) כולל יתרת אשראי בגין פעילות שאילות והשאלות ובגין תיחום חשיפה בנגזרים בסך של כ-15,114 מיליוני ש"ח.
 (2) מגזר ניהול פיננסי כולל, בין היתר, פעילות מול גופים מוסדיים אשר מרביתם מוצגים במסגרת המידע על מגזרי פעילות פיקוחיים כמגזר נפרד.
 (3) במסגרת זו נכללות גם תוצאות של פעילויות בהיקפים לא מהותיים של קבוצת הבנק, אשר כל אחת מהן אינה מגיעה לכדי מגזר בר דיווח.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 28 מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה (המשך)

א. מידע על מגזרי פעילות (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022									
סך-הכל	התאמות ⁽³⁾	ניהול פיננסי ⁽²⁾	פעילות בינלאומית	פעילות עסקית		פעילות קמעונאית			
				עסקי ⁽¹⁾	מסחרי	הלוואות לדיר	עסקים קטנים	לקוחות פרטיים	
הכנסות ריבית, נטו:									
13,467	-	121	653	2,845	1,801	5,481	1,551	1,015	מחיצוניים
-	-	2,201	27	(838)	(196)	(4,115)	358	2,563	בינמגזרי
581	-	544	(2)	52	(23)	(3)	6	7	הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית
14,048	-	2,866	678	2,059	1,582	1,363	1,915	3,585	סך-הכל רווח מימוני, נטו
3,872	229	163	32	686	486	47	635	1,594	עמלות והכנסות אחרות
17,920	229	3,029	710	2,745	2,068	1,410	2,550	5,179	סך ההכנסות
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי									
(34)	-	6	107	(421)	76	71	104	23	הוצאות תפעוליות ואחרות:
7,972	111	815	428	669	542	464	1,263	3,680	מחיצוניים
-	(46)	(341)	-	122	46	(10)	82	147	בינמגזרי
רווח (הפסד) לפני מסים									
9,982	164	2,549	175	2,375	1,404	885	1,101	1,329	הפרשה למסים על הרווח (הפסד)
3,548	78	875	84	853	505	307	382	464	רווח (הפסד) לאחר מסים
6,434	86	1,674	91	1,522	899	578	719	865	חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר מסים
99	-	99	-	-	-	-	-	-	רווח (הפסד) נקי:
6,533	86	1,773	91	1,522	899	578	719	865	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(1)	-	-	(1)	-	-	-	-	-	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
6,532	86	1,773	90	1,522	899	578	719	865	המיוחס לבעלי מניות הבנק
388,727	-	*3,690	17,210	108,316	57,945	127,688	34,998	*38,880	אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח
532,588	-	72,235	24,767	75,585	51,425	-	70,243	238,333	פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

* סווג מחדש.

- (1) כולל יתרת אשראי בגין פעילות שאלות והשאלות ובגין תיחום חשיפה בנגזרים בסך של כ-10,882 מיליוני ש"ח.
- (2) מגזר ניהול פיננסי כולל, בין היתר, פעילות מול גופים מוסדיים אשר מרביתם מוצגים במסגרת המידע על מגזרי פעילות פיקוחיים כמגזר נפרד.
- (3) במסגרת זו נכללות גם תוצאות של פעילויות בהיקפים לא מהותיים של קבוצת הבנק, אשר כל אחת מהן אינה מגיעה לכדי מגזר בר דיווח.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 28 מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה (המשך)

א. מידע על מגזרי פעילות (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021									
סך-הכל	התאמות ⁽³⁾	ניהול פיננסי ⁽²⁾	פעילות בינלאומית	פעילות עסקית		פעילות קמעונאית			
				עסקי ⁽¹⁾	מסחרי	הלוואות לדיור	עסקים קטנים	לקוחות פרטיים	
הכנסות ריבית, נטו:									
9,767	-	(386)	458	2,003	1,366	3,516	1,293	1,517	מחיצוניים
-	-	2,534	10	(475)	(155)	(2,356)	(7)	449	בינמגזרי
1,081	-	1,009	(37)	86	13	-	4	6	הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית
10,848	-	3,157	431	1,614	1,224	1,160	1,290	1,972	סך-הכל רווח מימוני, נטו
3,544	232	140	32	594	446	54	570	1,476	עמלות והכנסות אחרות
14,392	232	3,297	463	2,208	1,670	1,214	1,860	3,448	סך ההכנסות
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי									
(1,220)	-	(3)	25	(564)	30	(226)	(79)	(403)	הוצאות תפעוליות ואחרות:
7,803	173	784	530	658	501	525	969	3,663	מחיצוניים
-	(46)	(304)	-	42	57	(135)	323	63	בינמגזרי
רווח (הפסד) לפני מסים									
7,809	105	2,820	(92)	2,072	1,082	1,050	647	125	הפרשה למסים על הרווח (הפסד)
2,958	48	981	73	783	410	382	235	46	רווח (הפסד) לאחר מסים
4,851	57	1,839	(165)	1,289	672	668	412	79	חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר מסים
49	-	49	-	-	-	-	-	-	רווח (הפסד) נקי:
4,900	57	1,888	(165)	1,289	672	668	412	79	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
14	-	7	7	-	-	-	-	-	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
4,914	57	1,895	(158)	1,289	672	668	412	79	המיוחס לבעלי מניות הבנק
352,623	-	*1,466	13,946	96,335	52,758	114,633	33,899	*39,586	אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח
525,072	-	78,123	20,277	85,304	49,442	-	66,102	225,824	פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

* סווג מחדש.

- (1) כולל יתרת אשראי בגין פעילות שאלות והשאלות ובגין תיחום חשיפה בנגזרים בסך של כ-8,532 מיליוני ש"ח.
- (2) מגזר ניהול פיננסי כולל, בין היתר, פעילות מול גופים מוסדיים אשר מרביתם מוצגים במסגרת המידע על מגזרי פעילות פיקוחיים כמגזר נפרד.
- (3) במסגרת זו נכללות גם תוצאות של פעילויות בהיקפים לא מהותיים של קבוצת הבנק, אשר כל אחת מהן אינה מגיעה לכדי מגזר בר דיווח.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 28 מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה (המשך)

ב. מידע על מגזרים גיאוגרפיים⁽¹⁾

ליום 31 בדצמבר		לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023	
סך נכסים		רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות הבנק			הכנסות ⁽²⁾			
630,171	651,114	5,073	6,443	7,183	13,929	17,210	20,528	ישראל
34,031	34,413	78	178	241	462	692	849	צפון אמריקה
1,064	913	(236)	(88)	(63)	1	18	5	אירופה
87	90	(1)	(1)	(1)	-	-	-	אחר
35,182	35,416	(159)	89	177	463	710	854	סך-הכל מחוץ לישראל
665,353	686,530	4,914	6,532	7,360	14,392	17,920	21,382	סך-הכל מאוחד

(1) החלוקה למגזרים גיאוגרפיים בוצעה לפי מיקום הנכסים.
 (2) הכנסות - הכנסות ריבית, נטו, והכנסות מימון שאינן מריבית.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 29 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי

החל מיום 1 בינואר 2022 יישם הבנק את כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא הפסדי אשראי צפויים (CECL) בדרך של מכאן ולהבא.

א. חובות, אגרות-חוב לפדיון, אגרות-חוב זמינות למכירה ומכשירי אשראי חוץ-מאזניים

1. תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי

2023						
סך-הכל	בנקים, ממשלות ואגרות-חוב	אשראי לציבור				
		סך-הכל	פרטי אחר	לדיור	מסחרי	
6,516	50	6,466	928	519	5,019	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת השנה
1,879	(6)	1,885	379	117	1,389	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
(1,111)	-	(1,111)	(550)	(27)	(534)	מחיקות חשבונאיות
730	-	730	355	19	356	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(381)	-	(381)	(195)	(8)	(178)	מחיקות חשבונאיות, נטו
(25)	-	(25)	-	-	(25)	אחר*
7,989	44	7,945	1,112	628	6,205	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף שנה ⁽¹⁾
956	5	951	32	35	884	(1) מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים
2022						
סך-הכל	בנקים, ממשלות ואגרות-חוב	אשראי לציבור				
		סך-הכל	פרטי אחר	לדיור	מסחרי	
5,909	6	5,903	626	533	4,744	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת השנה
546	8	538	285	(83)	336	התאמת יתרת פתיחה של ההפרשה בגין CECL
(34)	36	(70)	40	71	(181)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
(754)	-	(754)	(384)	(6)	(364)	מחיקות חשבונאיות
849	-	849	361	4	484	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
95	-	95	(23)	(2)	120	מחיקות חשבונאיות, נטו
6,516	50	6,466	928	519	5,019	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף שנה ⁽¹⁾
935	4	931	31	32	868	(1) מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים
2021						
סך-הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור				
		סך-הכל	פרטי אחר	לדיור	מסחרי	
6,931	5	6,926	1,026	758	5,142	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת השנה
(1,220)	1	(1,221)	(425)	(226)	(570)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
(824)	-	(824)	(341)	(4)	(479)	מחיקות חשבונאיות
1,022	-	1,022	366	5	651	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
198	-	198	25	1	172	מחיקות חשבונאיות, נטו
5,909	6	5,903	626	533	4,744	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף שנה ⁽¹⁾
797	-	797	31	-	766	(1) מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים

* יתרות הנכסים, נטו בגין חברה בת שנמכרה.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 29 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

- א. חובות, אגרות-חוב לפדיון, אגרות-חוב זמינות למכירה ומכשירי אשראי חוץ-מאזניים (המשך)
- ב. מידע נוסף על דרך חישוב ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות, אגרות-חוב לפדיון ואגרות-חוב זמינות למכירה

31 בדצמבר 2023						
סך-הכל	בנקים, ממשלות ואגרות-חוב	אשראי לציבור				
		סך-הכל	פרטי אחר	לדיוור	מסחרי*	
יתרת חוב רשומה של חובות:						
326,154	106,933	219,221	-	-	219,221	שנבדקו על בסיס פרטי
210,890	15,736	195,154	34,684	131,563	28,907	שנבדקו על בסיס קבוצתי
537,044	122,669	414,375	34,684	131,563	248,128	סך-הכל חובות
הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות:						
4,683	25	4,658	-	-	4,658	שנבדקו על בסיס פרטי
2,350	14	2,336	1,080	593	663	שנבדקו על בסיס קבוצתי
7,033	39	6,994	1,080	593	5,321	סך-הכל הפרשה להפסדי אשראי

31 בדצמבר 2022						
סך-הכל	בנקים, ממשלות ואגרות-חוב	אשראי לציבור				
		סך-הכל	פרטי אחר	לדיוור	מסחרי*	
יתרת חוב רשומה של חובות:						
304,429	103,377	201,052	-	-	201,052	שנבדקו על בסיס פרטי
203,326	10,116	193,210	35,132	128,105	29,973	שנבדקו על בסיס קבוצתי
507,755	113,493	394,262	35,132	128,105	231,025	סך-הכל חובות
הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות:						
3,663	29	3,634	-	-	3,634	שנבדקו על בסיס פרטי
1,918	17	1,901	897	487	517	שנבדקו על בסיס קבוצתי
5,581	46	5,535	897	487	4,151	סך-הכל הפרשה להפסדי אשראי

* יתרת החובות המסחריים כוללת יתרת הלוואות לדיוור בסך של כ-87 מיליון ש"ח, של לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה (ליום 31.12.22: 72 מיליוני ש"ח).

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 29 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. אשראי לציבור 1. איכות אשראי ופיגורים

31 בדצמבר 2023						
חובות צוברים - מידע נוסף		סך-הכל	בעייתיים ⁽¹⁾		תקינים	
בפיגור של 90 ימים או יותר	בפיגור של 30 ועד 89 ימים ⁽²⁾		לא צוברים	צוברים		
פעילות לווים בישראל						
ציבור - מסחרי						
19	24	51,896	612	934	50,350	בינוי ונדל"ן - בינוי
45	157	34,064	40	584	33,440	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
1	2	33,546	6	8	33,532	שירותים פיננסיים
78	50	99,425	1,885	1,407	96,133	מסחרי - אחר
143	233	218,931	2,543	2,933	213,455	סך-הכל מסחרי
877	-	130,922	747	-	130,175	אנשים פרטיים - הלוואות לדיוור ⁽³⁾
151	87	34,589	222	466	33,901	אנשים פרטיים - אחר
1,171	320	384,442	3,512	3,399	377,531	סך-הכל ציבור - פעילות בישראל
פעילות לווים בחו"ל						
ציבור - מסחרי						
-	-	10,357	298	686	9,373	בינוי ונדל"ן
-	76	18,840	194	292	18,354	מסחרי אחר
-	76	29,197	492	978	27,727	סך-הכל מסחרי
18	-	736	8	1	727	אנשים פרטיים
18	76	29,933	500	979	28,454	סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל
1,189	396	414,375	4,012	4,378	405,985	סך-הכל ציבור

(1) סיכון אשראי לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת.

(2) חובות בפיגור של 30 ועד 89 ימים בסך של כ-154 מיליוני ש"ח (ליום 31.12.2022: 79 מיליוני ש"ח) סווגו כחובות בעייתיים.

(3) כולל יתרת הלוואות לדיוור שהוסדרה במסגרת הסדר עם הלווה בסך של כ-54 מיליוני ש"ח (ליום 31.12.2022: 54 מיליוני ש"ח).

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 29 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. אשראי לציבור (המשך) 1. איכות אשראי ופיגורים (המשך)

31 בדצמבר 2022					
חובות צוברים - מידע נוסף		סך-הכל	בעייתיים ⁽¹⁾		תקינים
בפיגור של 90 ימים או יותר	בפיגור של 30 ועד 89 ימים ⁽²⁾		לא צוברים	צוברים	
פעילות לווים בישראל					
ציבור - מסחרי					
19	7	47,152	216	149	46,787
בינוי ונדל"ן - בינוי					
13	1	30,844	63	36	30,745
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן					
1	2	27,684	22	6	27,656
שירותים פיננסיים					
63	29	98,117	1,717	1,205	95,195
מסחרי - אחר					
96	39	203,797	2,018	1,396	200,383
סך-הכל מסחרי					
1,085	-	127,527	572	-	126,955
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור ⁽³⁾					
113	43	35,054	210	457	34,387
אנשים פרטיים - אחר					
1,294	82	366,378	2,800	1,853	361,725
סך-הכל ציבור - פעילות בישראל					
פעילות לווים בחו"ל					
ציבור - מסחרי					
-	-	9,781	558	264	8,959
בינוי ונדל"ן					
-	-	17,447	77	855	16,515
מסחרי אחר					
-	-	27,228	635	1,119	25,474
סך-הכל מסחרי					
10	1	656	9	1	646
אנשים פרטיים					
10	1	27,884	644	1,120	26,120
סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל					
1,304	83	394,262	3,444	2,973	387,845
סך-הכל ציבור					

(1) סיכון אשראי לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת.

(2) חובות בפיגור של 30 ועד 89 ימים בסך של כ-154 מיליוני ש"ח (ליום 31.12.2022: 79 מיליוני ש"ח) סווגו כחובות בעייתיים.

(3) כולל יתרת הלוואות לדיור שהוסדרה במסגרת הסדר עם הלווה בסך של כ-54 מיליוני ש"ח (ליום 31.12.2022: 54 מיליוני ש"ח).

איכות האשראי - מצב פיגור החובות

מצב הפיגור מנוטר באופן שוטף ומהווה אחת האינדיקציות המרכזיות לאיכות אשראי. קביעת מצב הפיגור מבוצעת לפי ימי הפיגור בפועל כאשר חוב מועבר לטיפול כחוב לא מבצע (לא צובר הכנסות ריבית) לאחר 90 ימי פיגור או כל חוב שאורגן מחדש כחוב בעייתי והוחזר לציבור ריבית, כאשר הוא מפגר במשך 30 ימי פיגור ביחס לתנאי החוב החדשים. לגבי חובות המוערכים על בסיס קבוצתי, מצב הפיגור משפיע על סיווג החוב (סיווג החוב חמור יותר ככל שמעמיק הפיגור) ולרוב לאחר 150 ימי פיגור הבנק מבצע מחיקה חשבונאית של חוב.

יתורים וארגון מחדש של חוב בעייתי

במדיניות היתורים הבנק מביא בחשבון מגוון שיקולים על מנת למקסם את ההחזר לבנק: ניהול מערכת היחסים עם הלקוח ומקסום הזדמנויות, מניעת default, עיקולים, היבטים ציבוריים וכדומה.

יתורים ניתנים במקרים בהם הלקוח הציג רצון טוב לפרוע את ההלוואות וצפוי כי יעמוד בהתחייבויותיו.

במקרים בהם, מסיבות כלכליות או משפטיות הקשורות לקשיים פיננסיים של חייב, הבנק מעניק לחייב ויתור אשר בתנאים אחרים הוא לא היה מעניק, החוב יוגדר כארגון מחדש של חוב בעייתי.

ארגון מחדש של חוב בעייתי יכול שיהיה שינוי בתנאי החוב שגורם להפחתה או לדחייה של תשלומים במזומן שנדרשים מהחייב בעתיד הקרוב, הפחתה בשיעור הריבית או בהפחתה של תשלומים על חשבון הקרן, איחוד חובות וכו'.

הבנק יכול להסכים לקבל במזומן נכסים או זכות בהון עצמי של החייב כפירעון של החוב למרות שהשווי המתקבל נמוך מסכום החוב מאחר והבנק מגיע למסקנה שהאמור ימקסם את החזר ההשקעה שלו.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 29 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. אשראי לציבור (המשך)

2. איכות אשראי לפי שנות העמדת האשראי

31 בדצמבר 2023								
סך-הכל	יתרת חוב רשומה של הלוואות מתחדשות*	יתרת חוב רשומה של אשראי לציבור לזמן קצוב שהועמדה בשנת						
		קודם	2019	2020	2021	2022	2023	
פעילות לווים בישראל								
ציבור - מסחרי								
85,960	32,026	2,848	1,775	2,848	7,777	6,416	32,270	בינוי ונדל"ן - סך-הכל
82,760	31,508	2,655	1,581	2,690	7,177	6,045	31,104	אשראי בדירוג ביצוע
1,030	219	22	18	95	84	141	451	אשראי שאינו בדירוג ביצוע ואינו בעייתי
1,518	204	145	157	45	145	184	638	אשראי בעייתי צובר
652	95	26	19	18	371	46	77	אשראי שאינו צובר
132,971	33,902	8,181	3,453	5,909	13,959	14,358	53,209	מסחרי - אחר - סך-הכל
125,918	32,105	7,415	3,176	5,445	13,129	12,950	51,698	אשראי בדירוג ביצוע
3,747	1,043	91	73	205	420	760	1,155	אשראי שאינו בדירוג ביצוע ואינו בעייתי
1,415	553	101	33	189	245	75	219	אשראי בעייתי צובר
1,891	201	574	171	70	165	573	137	אשראי שאינו צובר
130,922	-	39,223	12,581	17,089	25,644	22,383	14,002	אנשים פרטיים - הלוואות לדיר - סך-הכל
79,697	-	26,251	7,513	9,724	15,064	13,041	8,104	LTV עד 60%**
48,237	-	11,418	4,897	7,084	10,107	9,069	5,662	LTV מעל 60% ועד 75%**
2,988	-	1,554	171	281	473	273	236	LTV מעל 75%**
128,972	-	38,256	12,380	16,834	25,392	22,196	13,914	אשראי שאינו בפיגור ובדירוג ביצוע
326	-	202	22	24	40	15	23	אשראי שאינו בפיגור ואינו בדירוג ביצוע
877	-	349	98	129	132	122	47	בפיגור 89-30 יום
-	-	-	-	-	-	-	-	בפיגור של 90 יום או יותר
747	-	416	81	102	80	50	18	אשראי שאינו צובר
34,589	2,597	691	695	1,346	3,715	6,986	18,559	אנשים פרטיים - אחר - סך-הכל
31,059	2,091	401	551	1,142	3,177	6,151	17,546	אשראי שאינו בפיגור ובדירוג ביצוע
3,070	441	234	118	170	460	730	917	אשראי שאינו בפיגור ואינו בדירוג ביצוע
151	39	9	6	8	21	34	34	בפיגור 89-30 יום
87	23	5	2	4	12	21	20	בפיגור של 90 יום או יותר
222	3	42	18	22	45	50	42	אשראי שאינו צובר
384,442	68,525	50,943	18,504	27,192	51,095	50,143	118,040	סך-הכל אשראי לציבור - פעילות בישראל
פעילות לווים בחו"ל								
29,933	2,972	999	504	544	2,041	10,189	12,684	סך-הכל אשראי לציבור - פעילות בחו"ל
28,454	2,888	821	470	442	1,979	9,957	11,897	אשראי לא בעייתי
979	84	9	33	16	16	216	605	אשראי בעייתי צובר
500	-	169	1	86	46	16	182	אשראי שאינו צובר
414,375	71,497	51,942	19,008	27,736	53,136	60,332	130,724	סך-הכל אשראי לציבור

* ליום 31 בדצמבר 2023 לא קיימות הלוואות מתחדשות שהומרו להלוואות לזמן קצוב.

** היחס בין המסגרת המאושרת בעת העמדת המסגרת לבין שווי הנכס, כפי שאושר על-ידי הבנק בעת העמדת המסגרת.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 29 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. אשראי לציבור (המשך)

2. איכות אשראי לפי שנות העמדת האשראי (המשך)

		31 בדצמבר 2022						
סך-הכל	יתרת חוב רשומה של הלוואות מתחדשות*	יתרת חוב רשומה של אשראי לציבור לזמן קצוב שהועמדה בשנת					2022	
		קודם	2018	2019	2020	2021		
פעילות לווים בישראל								
ציבור - מסחרי								
77,996	22,008	2,588	1,786	2,395	3,822	12,289	33,108	בינוי ונדל"ן - סך-הכל
76,224	21,747	2,479	1,753	2,316	3,650	11,931	32,348	אשראי בדירוג ביצוע
1,308	156	25	23	50	148	288	618	אשראי שאינו בדירוג ביצוע ואינו בעייתי
185	21	19	7	9	8	27	94	אשראי בעייתי צובר
279	84	65	3	20	16	43	48	אשראי שאינו צובר
125,801	28,561	9,125	3,176	5,763	9,206	21,212	48,758	מסחרי - אחר - סך-הכל
118,532	27,176	8,003	2,929	5,477	8,189	20,215	46,543	אשראי בדירוג ביצוע
4,319	839	196	172	199	760	592	1,561	אשראי שאינו בדירוג ביצוע ואינו בעייתי
1,211	365	102	47	59	202	282	154	אשראי בעייתי צובר
1,739	181	824	28	28	55	123	500	אשראי שאינו צובר
127,527	-	35,091	9,326	13,686	18,337	27,652	23,435	אנשים פרטיים - הלוואות לדיר - סך-הכל
78,023	-	23,291	6,229	8,144	10,436	16,271	13,652	LTV עד 60%**
46,472	-	10,070	2,981	5,350	7,620	10,931	9,520	LTV מעל 60% ועד 75%**
3,032	-	1,730	116	192	281	450	263	LTV מעל 75%**
125,539	-	34,104	9,135	13,488	18,109	27,403	23,300	אשראי שאינו בפיגור ובדירוג ביצוע
331	-	221	30	22	14	27	17	אשראי שאינו בפיגור ואינו בדירוג ביצוע
1,085	-	410	106	119	168	175	107	בפיגור 89-30 יום
-	-	-	-	-	-	-	-	בפיגור של 90 יום או יותר ⁽¹⁾
572	-	356	55	57	46	47	11	אשראי שאינו צובר ⁽¹⁾
35,054	2,649	731	1,182	1,699	2,864	7,308	18,621	אנשים פרטיים - אחר - סך-הכל
31,739	2,200	446	927	1,419	2,520	6,499	17,728	אשראי שאינו בפיגור ובדירוג ביצוע
2,949	410	241	213	237	297	721	830	אשראי שאינו בפיגור ואינו בדירוג ביצוע ⁽¹⁾
113	25	5	9	9	12	29	24	בפיגור 89-30 יום ⁽¹⁾
43	12	3	2	3	4	11	8	בפיגור של 90 יום או יותר ⁽¹⁾
210	2	36	31	31	31	48	31	אשראי שאינו צובר
366,378	53,218	47,535	15,470	23,543	34,229	68,461	123,922	סך-הכל אשראי לציבור - פעילות בישראל
פעילות לווים בחו"ל								
27,884	3,272	1,463	965	1,225	1,957	4,690	14,312	סך-הכל אשראי לציבור - פעילות בחו"ל
26,120	3,131	961	816	923	1,728	4,622	13,939	אשראי לא בעייתי
1,120	141	365	13	57	122	68	354	אשראי בעייתי צובר
644	-	137	136	245	107	-	19	אשראי שאינו צובר
394,262	56,490	48,998	16,435	24,768	36,186	73,151	138,234	סך-הכל אשראי לציבור

* ליום 31 בדצמבר 2022 לא קיימות הלוואות מתחדשות שהומרו להלוואות לזמן קצוב.

** היחס בין המסגרת המאושרת בעת העמדת המסגרת לבין שווי הנכס, כפי שאושר על-ידי הבנק בעת העמדת המסגרת.

(1) הוצג מחדש.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 29 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. אשראי לציבור (המשך) 3. מידע נוסף על חובות לא צוברים*

31 בדצמבר 2023						
הכנסות ריבית שנרשמו ⁽²⁾	יתרת קרן חוזית של חובות לא צוברים	סך-הכל יתרת חובות לא צוברים	יתרת ⁽¹⁾ חובות לא צוברים בגינם לא קיימת הפרשה	יתרת הפרשה	יתרת ⁽¹⁾ חובות לא צוברים בגינם קיימת הפרשה	
פעילות לווים בישראל						
ציבור - מסחרי						
9	1,356	612	411	52	201	בינוי ונדל"ן - בינוי
2	620	40	25	4	15	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
-	156	6	-	6	6	שירותים פיננסיים
24	4,441	1,885	113	716	1,772	מסחרי - אחר
35	6,573	2,543	549	778	1,994	סך-הכל מסחרי
-	855	747	-	65	747	אנשים פרטיים - הלוואות לדיוור
10	957	222	-	140	222	אנשים פרטיים - אחר
45	8,385	3,512	549	983	2,963	סך-הכל ציבור - פעילות בישראל
פעילות לווים בחו"ל						
5	800	500	86	147	414	סך-הכל אשראי לציבור - פעילות בחו"ל
50	9,185	4,012	635	1,130	3,377	סך-הכל*
*מזה:						
		1,711	92	671	1,619	נמדד פרטנית לפי ערך נוכחי של תזרימי המזומנים
		1,119	543	127	576	נמדד פרטנית לפי שווי הוגן של הביטחון
		1,182	-	332	1,182	נמדד על בסיס קבוצתי

(1) יתרת חוב רשומה.

(2) סכום הכנסות הריבית שנרשמו בתקופת הדיווח, בגין היתרה הממוצעת של החובות הלא צוברים, בפרק הזמן בו סווגו החובות כלא צוברים. אילו החובות שאינם צוברים היו צוברים ריבית לפי התנאים המקוריים היו נרשמות הכנסות ריבית בסך 499 מיליוני ש"ח בשנת 2023. מידע נוסף: סך יתרת החוב הרשומה הממוצעת של חובות לא צוברים בשנת 2023 הינה 3,609 מיליון ש"ח.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 29 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. אשראי לציבור (המשך)

3. מידע נוסף על חובות לא צוברים* (המשך)

31 בדצמבר 2022						
הכנסות ריבית שנרשמו ⁽²⁾	יתרת קרן חוזית של חובות לא צוברים	סך-הכל יתרת חובות לא צוברים	יתרת ⁽¹⁾ חובות לא צוברים בגינם לא קיימת הפרשה	יתרת הפרשה	יתרת ⁽¹⁾ חובות לא צוברים בגינם קיימת הפרשה	
פעילות לווים בישראל						
ציבור - מסחרי						
1	1,270	216	53	68	163	בינוי ונדל"ן - בינוי
-	644	63	44	4	19	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
-	173	22	-	11	22	שירותים פיננסיים
13	4,495	1,717	153	454	1,564	מסחרי - אחר
14	6,582	2,018	250	537	1,768	סך-הכל מסחרי
-	634	572	-	47	572	אנשים פרטיים - הלוואות לדיר
7	950	210	-	93	210	אנשים פרטיים - אחר
21	8,166	2,800	250	677	2,550	סך-הכל ציבור - פעילות בישראל
פעילות לווים בחו"ל						
1	921	644	55	151	589	סך-הכל אשראי לציבור - פעילות בחו"ל
22	9,087	3,444	305	828	3,139	סך-הכל*
		2,241	196	616	2,045	* מזה: נמדד פרטנית לפי ערך נוכחי של תזרימי המזומנים
		249	109	7	140	נמדד פרטנית לפי שווי הוגן של הביטחון
		954	-	205	954	נמדד על בסיס קבוצתי

(1) יתרת חוב רשומה.

(2) סכום הכנסות הריבית שנרשמו בתקופת הדיווח, בגין היתרה הממוצעת של החובות הלא צוברים, בפרק הזמן בו סווגו החובות כלא צוברים. אילו החובות שאינם צוברים היו צוברים ריבית לפי התנאים המקוריים היו נרשמות הכנסות ריבית בסך 304 מיליוני ש"ח בשנת 2022. מידע נוסף: סך יתרת החוב הרשומה הממוצעת של חובות לא צוברים בשנת 2022 הינה 3,336 מיליון ש"ח.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 29 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. אשראי לציבור (המשך)

4. מידע נוסף על חובות שעברו ארגון מחדש של חוב בעייתי

31 בדצמבר 2022					31 בדצמבר 2023					
יתרת חוב רשומה										
סך-הכל(2)	צובר(1) לא בפיגור	צובר(1) בפיגור של 30 ימים ועד 89 ימים	צובר(1) בפיגור של 90 ימים או יותר	שאינו צובר הכנסות ריבית	סך-הכל(2)	צובר(1) לא בפיגור	צובר(1) בפיגור של 30 ימים ועד 89 ימים	צובר(1) בפיגור של 90 ימים או יותר	שאינו צובר הכנסות ריבית	
פעילות לווים בישראל										
ציבור - מסחרי										
43	16	1	-	26	48	12	1	-	35	בינוי ונדל"ן - בינוי
24	2	-	-	22	20	1	-	-	19	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
8	2	-	-	6	6	1	-	-	5	שירותים פיננסיים
943	140	3	1	799	765	97	5	3	660	מסחרי - אחר
1,018	160	4	1	853	839	111	6	3	719	סך-הכל מסחרי
13	-	-	-	13	12	-	-	-	12	אנשים פרטיים - הלוואות לדויר
580	368	11	1	200	536	310	11	2	213	אנשים פרטיים - אחר
1,611	528	15	2	1,066	1,387	421	17	5	944	סך-הכל ציבור - פעילות בישראל
פעילות לווים בחו"ל										
312	65	-	-	247	192	-	-	-	192	סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל
1,923	593	15	2	1,313	1,579	421	17	5	1,136	סך-הכל ציבור

(1) צובר הכנסות ריבית.

(2) ליום 31 בדצמבר 2023 חובות שעברו ארגון מחדש של חוב בעייתי בסך של 1,571 מיליוני ש"ח סווגו כחובות בעייתיים (ליום 31.12.2022: 1,906 מיליוני ש"ח).

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 29 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. אשראי לציבור (המשך)

4. מידע נוסף על חובות שעברו ארגון מחדש של חוב בעייתי (המשך)

ארגונים מחדש שבוצעו										
בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021			בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022			בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023				
מספר חוזים	יתרת חוב רשומה לפני ארגון מחדש	יתרת חוב רשומה לאחר ארגון מחדש	מספר חוזים	יתרת חוב רשומה לפני ארגון מחדש	יתרת חוב רשומה לאחר ארגון מחדש	מספר חוזים	יתרת חוב רשומה לפני ארגון מחדש	יתרת חוב רשומה לאחר ארגון מחדש		
פעילות לווים בישראל										
ציבור - מסחרי										
	25	30	148	20	24	138	27	46	191	בינוי ונדל"ן - בינוי
	20	22	25	11	11	16	4	11	28	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
	2	2	11	8	8	11	4	5	9	שירותים פיננסיים
	101	209	752	89	104	839	261	319	1,009	מסחרי - אחר
	148	263	936	128	147	1,004	296	381	1,237	סך-הכל מסחרי
	-	-	-	13	13	57	21	21	49	אנשים פרטיים - הלוואות לדיוור
	204	206	4,546	229	244	5,442	309	309	5,879	אנשים פרטיים - אחר
	352	469	5,482	370	404	6,503	626	711	7,165	סך-הכל ציבור - פעילות בישראל
פעילות לווים בחו"ל										
	25	25	14	2	2	8	-	-	19	סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל
	377	494	5,496	372	406	6,511	626	711	7,184	סך-הכל ציבור

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 29 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. אשראי לציבור (המשך)

4. מידע נוסף על חובות שעברו ארגון מחדש של חוב בעייתי (המשך)

ארגונים מחדש שבוצעו וכשלו*					
בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021		בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022		בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023	
מספר חוזים	יתרת חוב רשומה	מספר חוזים	יתרת חוב רשומה	מספר חוזים	יתרת חוב רשומה
פעילות לווים בישראל					
ציבור - מסחרי					
12	142	10	103	7	142
בינוי ונדל"ן - בינוי					
-	20	2	11	2	13
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן					
-	5	3	6	3	9
שירותים פיננסיים					
49	565	23	532	60	768
מסחרי - אחר					
61	732	38	652	72	932
סך-הכל מסחרי					
40	3,092	42	3,162	46	3,841
אנשים פרטיים - אחר					
101	3,824	80	3,814	118	4,773
סך-הכל ציבור - פעילות בישראל					
פעילות לווים בחו"ל					
-	12	-	4	2	12
סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל					
101	3,836	80	3,818	120	4,785
סך-הכל ציבור					

* חובות שהפכו בשנת הדיווח לחובות בפיגור של 30 ימים או יותר, אשר אורגנו מחדש בארגון מחדש של חוב בעייתי במהלך 12 החודשים שקדמו למועד שבו הם הפכו לחובות בפיגור.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 29 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. אשראי לציבור (המשך)

5. מידע נוסף לגבי אשראי לא צובר ויתרות בפיגור

ליום 31 בדצמבר 2023							
סך-הכל	בפיגור מעל 7 שנים	בפיגור מעל 5 שנים ועד 7 שנים	בפיגור מעל 3 שנים ועד 5 שנים	בפיגור מעל שנה ועד 3 שנים	בפיגור מעל 180 ימים עד שנה	בפיגור של עד 90 יום עד 180 יום	אינו בפיגור או בפיגור של עד 89 יום
מסחרי	48	19	12	526	612	31	1,787
הלוואות לדיור	25	8	19	122	228	326	27
אנשים פרטיים - אחר	-	-	-	-	-	5	217
סך-הכל	73	27	31	648	840	362	2,031

ליום 31 בדצמבר 2022							
סך-הכל	בפיגור מעל 7 שנים	בפיגור מעל 5 שנים ועד 7 שנים	בפיגור מעל 3 שנים ועד 5 שנים	בפיגור מעל שנה ועד 3 שנים	בפיגור מעל 180 ימים עד שנה	בפיגור של עד 90 יום עד 180 יום	אינו בפיגור או בפיגור של עד 89 יום
מסחרי	88	14	70	306	213	22	1,940
הלוואות לדיור	33	17	21	110	121	279	-
אנשים פרטיים - אחר	-	-	-	2	7	6	195
סך-הכל	121	31	91	418	341	307	2,135

6. מידע נוסף על הלוואות לדיור - אנשים פרטיים

יתרות לסוף שנה לפי שיעור המימון, (LTV) * סוג ההחזר וסוג הריבית

ליום 31 בדצמבר 2023				
סיכון אשראי חוץ-מאזני	יתרת הלוואות לדיור - אנשים פרטיים			סך-הכל
	מזה: ריבית משתנה	מזה: בולט ובלון	מזה: ריבית משתנה	
שיעבוד ראשון: שיעור המימון עד 60%	49,476	1,574	80,126	2,838
מעל 60%	32,067	671	50,349	2,557
שיעבוד משני או ללא שיעבוד	666	11	1,088	995
סך-הכל	82,209	2,256	131,563	6,390

ליום 31 בדצמבר 2022				
סיכון אשראי חוץ-מאזני	יתרת הלוואות לדיור - אנשים פרטיים			סך-הכל
	מזה: ריבית משתנה	מזה: בולט ובלון	מזה: ריבית משתנה	
שיעבוד ראשון: שיעור המימון עד 60%	49,458	1,199	78,465	3,239
מעל 60%	31,230	439	48,562	2,492
שיעבוד משני או ללא שיעבוד	680	20	1,078	1,438
סך-הכל	81,368	1,658	128,105	7,169

* היחס בין המסגרת המאושרת בעת העמדת המסגרת לבין שווי הנכס, כפי שאושר על-ידי הבנק בעת העמדת המסגרת.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 29 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ג. מכירה, רכישה של אשראי לציבור במהלך השנה

1. מכירה ורכישה של אשראי לציבור

סיכון אשראי לציבור שנמכר									
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022					לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023				
יתרה לסוף שנה של האשראי שנמכר, אשר הבנק נתן עבורו שירות	סך-הכל רווח (הפסד) בגין אשראי שנמכר	סיכון אשראי מזה: חוץ-מאזני* אשראי בעייתי	סיכון אשראי מזה: חוץ-מאזני* אשראי בעייתי	אשראי לציבור שנמכר השנה	יתרה לסוף שנה של האשראי שנמכר, אשר הבנק נתן עבורו שירות	סך-הכל רווח (הפסד) בגין אשראי שנמכר	סיכון אשראי מזה: חוץ-מאזני* אשראי בעייתי	סיכון אשראי מזה: חוץ-מאזני* אשראי בעייתי	אשראי לציבור שנמכר השנה
2,520	(6)	243	337	1,275	2,692	-	-	658	284
259	-	-	-	-	208	-	-	-	-
2,779	(6)	243	337	1,275	2,900	-	-	658	284

סיכון אשראי לציבור שנרכש					
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023		
סיכון אשראי מזה: חוץ-מאזני* אשראי בעייתי	אשראי לציבור שנרכש השנה ⁽¹⁾	אשראי לציבור שנרכש השנה ⁽¹⁾⁽²⁾	סיכון אשראי מזה: חוץ-מאזני* אשראי בעייתי	אשראי לציבור שנרכש השנה	אשראי לציבור שנרכש השנה ⁽¹⁾
-	-	11,123	-	277	17,158
-	-	11,123	-	277	17,158

* סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלת חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.
 (1) כולל ברובו עסקות ניכיון לטווח קצר, לרבות רכישת אשראי לממשלות.
 (2) סווג מחדש.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 29 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

1. מכירה, רכישה של אשראי לציבור במהלך השנה (המשך)
2. סינדיקציות והשתתפות בסינדיקציות של הלוואות

יתרה ליום 31 בדצמבר 2023					
עסקות סינדיקציה שיזמו אחרים		עסקות סינדיקציה שהבנק יזם*			
חלקו של הבנק		חלקם של אחרים		חלקו של הבנק	
סיכון אשראי חוץ-מאזני**	אשראי לציבור	סיכון אשראי חוץ-מאזני**	אשראי לציבור	סיכון אשראי חוץ-מאזני**	אשראי לציבור
4,245	8,080	15,037	22,873	12,404	13,940
-	-	-	2	-	-
4,245	8,080	15,037	22,875	12,404	13,940

יתרה ליום 31 בדצמבר 2022					
עסקות סינדיקציה שיזמו אחרים		עסקות סינדיקציה שהבנק יזם*			
חלקו של הבנק		חלקם של אחרים		חלקו של הבנק	
סיכון אשראי חוץ-מאזני** ⁽¹⁾	אשראי לציבור ⁽¹⁾	סיכון אשראי חוץ-מאזני**	אשראי לציבור ⁽¹⁾	סיכון אשראי חוץ-מאזני**	אשראי לציבור
3,364	6,974	8,799	21,147	9,440	12,111
-	-	-	2	-	1
3,364	6,974	8,799	21,149	9,440	12,112

* לרבות אם הבנק נותן שירות מהותי בעסקת הסינדיקציה, כולל עסקות שמנוהלות כסינדיקציה אשר טופלו בעבר כמכירת אשראי.
 ** סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלת חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.
 (1) סווג מחדש.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 29 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ד. יתרות אשראי לציבור⁽¹⁾ וסיכון אשראי חוץ-מאזני⁽²⁾ לפי גודל האשראי של לווה

31 בדצמבר 2023			
סיכון אשראי חוץ-מאזני ⁽²⁾ ⁽³⁾	אשראי* ⁽²⁾	מספר לווים ⁽¹⁾	
			אשראי ללווה באלפי ש"ח
957	465	411,697	עד 10
2,401	1,214	320,847	מ-10 עד 20
3,967	2,563	230,031	מ-20 עד 40
5,839	6,047	208,315	מ-40 עד 80
6,047	11,110	155,923	מ-80 עד 150
5,368	18,292	112,541	מ-150 עד 300
4,110	28,417	74,899	מ-300 עד 600
5,550	65,592	82,276	מ-600 עד 1,200
4,482	41,290	30,813	מ-1,200 עד 2,000
3,307	21,358	9,379	מ-2,000 עד 4,000
2,794	10,399	2,417	מ-4,000 עד 8,000
5,145	13,645	1,473	מ-8,000 עד 20,000
7,087	15,084	786	מ-20,000 עד 40,000
40,585	77,044	1,313	מ-40,000 עד 200,000
17,850	38,235	206	מ-200,000 עד 400,000
19,780	28,362	86	מ-400,000 עד 800,000
13,029	10,366	24	מ-800,000 עד 1,200,000
7,373	11,897	14	מ-1,200,000 עד 1,600,000
5,410	3,832	5	מ-1,600,000 עד 2,000,000
13,117	11,600	10	מ-2,000,000 עד 3,200,000
8,681	1,819	3	מעל-3,200,000
182,879	418,631	1,643,058	סך-הכל

* חובות, אגרות-חוב של הציבור, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים בסך של 6,182; 409,340; 1,097 ו-2,012 מיליוני ש"ח בהתאמה.

- (1) מספר הלווים מחושב לפי אשראי וסיכון אשראי חוץ-מאזני גם יחד, בהתבסס על היתרה הרשומה.
- (2) אשראי וסיכון אשראי חוץ-מאזני מוצגים לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי, ולפני השפעת ביטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.

הערה:

הנתונים של אשראי וסיכון אשראי חוץ-מאזני (להלן: "האשראי") במדרגות האשראי עד 8,000 אלפי ש"ח, כולל מספר הלווים, חושבו על-ידי סיכום הנתונים בכל מדרגת אשראי של כל חברה מאוחדת (איחוד על בסיס שכבות), ואילו הנתונים של האשראי מעל 8,000 אלפי ש"ח, כולל מספר הלווים, חושבו על-ידי סיכום האשראי של כל לווה בכלל קבוצת הבנק, וסיווגו במדרגת האשראי בהתאם (איחוד ספציפי).

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 29 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ד. יתרות אשראי לציבור⁽¹⁾ וסיכון אשראי חוץ-מאזני⁽²⁾ לפי גודל האשראי של לווה (המשך)

31 בדצמבר 2022			
סיכון אשראי חוץ-מאזני ⁽²⁾ ⁽³⁾	אשראי* ⁽²⁾	מספר לווים ⁽¹⁾	
			אשראי ללווה באלפי ש"ח
1,203	670	486,815	עד 10
1,824	1,254	283,462	מ-10 עד 20
3,245	2,762	211,234	מ-20 עד 40
4,680	6,675	198,156	מ-40 עד 80
4,920	12,177	155,590	מ-80 עד 150
4,444	18,154	107,692	מ-150 עד 300
3,725	27,768	72,254	מ-300 עד 600
5,687	65,807	82,951	מ-600 עד 1,200
4,480	39,610	29,707	מ-1,200 עד 2,000
3,395	20,898	9,180	מ-2,000 עד 4,000
2,883	10,570	2,449	מ-4,000 עד 8,000
6,039	14,309	1,612	מ-8,000 עד 20,000
7,926	15,895	837	מ-20,000 עד 40,000
37,932	72,690	1,303	מ-40,000 עד 200,000
22,401	34,129	206	מ-200,000 עד 400,000
18,605	25,995	80	מ-400,000 עד 800,000
12,854	8,944	23	מ-800,000 עד 1,200,000
4,029	10,981	11	מ-1,200,000 עד 1,600,000
5,918	3,223	5	מ-1,600,000 עד 2,000,000
10,495	7,590	7	מ-2,000,000 עד 3,200,000
2,808	2,348	1	מעל-3,200,000
169,493	402,449	1,643,575	סך-הכל

* חובות, אגרות-חוב של הציבור, נכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים כנגד הציבור בסך של 394,262; 5,698 ו-2,489 מיליוני ש"ח בהתאמה.

- (1) מספר הלווים מחושב לפי אשראי וסיכון אשראי חוץ-מאזני גם יחד, בהתבסס על היתרה הרשומה.
- (2) אשראי וסיכון אשראי חוץ-מאזני מוצגים לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי, ולפני השפעת ביטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.

הערה:

הנתונים של אשראי וסיכון אשראי חוץ-מאזני (להלן: "האשראי") במדרגות האשראי עד 8,000 אלפי ש"ח, כולל מספר הלווים, חושבו על-ידי סיכום הנתונים בכל מדרגת אשראי של כל חברה מאוחדת (איחוד על בסיס שכבות), ואילו הנתונים של האשראי מעל 8,000 אלפי ש"ח, כולל מספר הלווים, חושבו על-ידי סיכום האשראי של כל לווה בכלל קבוצת הבנק, וסיווגו במדרגת האשראי בהתאם (איחוד ספציפי).

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 29 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ה. מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים

2022	2023	2022	2023	
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי		יתרות החוזים*		
עסקות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי:				
5	3	1,741	907	(א) אשראי תעודות
55	61	7,666	7,491	(ב) ערבויות להבטחת אשראי
41	32	(1)41,143	(1)36,213	(ג) ערבויות לרוכשי דירות
264	235	34,040	33,760	(ד) ערבויות והתחייבויות אחרות**
23	23	12,427	16,741	(ה) מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו
(2)50	48	(2)25,242	27,011	(ו) מסגרות חח"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונית לפי דרישה, שלא נוצלו
(2)493	547	(2)(1)55,122	(1)61,235	(ז) התחייבויות בלתי חוזרות לתת אשראי שאושר ושעדיין לא ניתן***
4	7	31,939	35,589	(ח) התחייבויות להוצאת ערבויות

* יתרות החוזים או הסכומים הנקובים שלהם לסוף התקופה, לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי.
 ** כולל התחייבויות הבנק בגין חלקו בקרן סיכונים של מסלקת המעו"ף בסך 47 מיליוני ש"ח (ליום 31.12.2022: 66 מיליוני ש"ח).
 *** כולל התחייבויות למתן אשראי שניתנו ללקוחות במסגרת "אישור עקרוני ושמירת שיעור הריבית" להוראות ניהול בנקאי תקין 451, נהלים למתן הלוואות לדירה.
 (1) כולל סיכון אשראי חוץ-מאזני בגינו נרכש ביטוח מחברות ביטוח זרות.
 (2) סווג מחדש.

ו. ערבויות

הבנק מספק מגוון רחב של ערבויות ושיפויים עבור לקוחותיו על מנת לאפשר להם להשלים מגוון רחב של עסקות. הסכום המקסימלי של התשלומים העתידיים הפוטנציאליים נקבע בהתאם לסכום הנקוב של הערבויות, מבלי לקחת בחשבון החזרים אפשריים או בטוחות מוחזקות או משועבדות. במידת הצורך הבנק נוהג לקבל ביטחונות או התחייבויות מסוגים שונים כגון פיקדונות, ניירות-ערך, נדל"ן, יחסים פיננסיים וכדומה. מרבית הערבויות בבנק מדורגות בדירוג ביצוע האשראי.

ליום 31 בדצמבר 2023

יתרות החוזים או הסכומים הנקובים שלהם					
סך-הכל	ללא תאריך פקיעה	פקיעה מעל 5 שנים	פקיעה מעל 3 ועד 5 שנים	פקיעה בין שנה ועד 3 שנים	פקיעה בעוד שנה או פחות
7,491	-	392	628	1,973	4,498
36,213	30,664	-	-	2,187	3,362
33,760	9,307	4,774	3,224	5,549	10,906
35,589	-	89	2,382	16,099	17,019
113,053	39,971	5,255	6,234	25,808	35,785

ליום 31 בדצמבר 2022

יתרות החוזים או הסכומים הנקובים שלהם					
סך-הכל	ללא תאריך פקיעה	פקיעה מעל 5 שנים	פקיעה מעל 3 ועד 5 שנים	פקיעה בין שנה ועד 3 שנים	פקיעה בעוד שנה או פחות
7,666	8	416	540	985	5,717
41,143	36,653	-	-	69	4,421
34,040	7,923	3,512	2,029	4,763	15,813
31,939	-	68	2,208	12,902	16,761
114,788	44,584	3,996	4,777	18,719	42,712

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 30 נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה

ליום 31 בדצמבר 2023							
סך-הכל	פריטים לא-כספיים*	מטבע-חוץ ⁽¹⁾			מטבע ישראלי		
		אחר	אירו	דולר	צמוד למדד	לא-צמוד	
107,730	56	571	355	13,632	34	93,082	נכסים
127,122	4,433	964	4,099	42,595	1,415	73,616	מזומנים ופיקדונות בבנקים
4,723	-	-	-	4,087	-	636	ניירות-ערך
407,381	4,527	3,522	5,345	36,145	61,795	296,047	ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
3,175	-	-	1,713	324	-	1,138	אשראי לציבור, נטו ⁽²⁾
1,527	1,527	-	-	-	-	-	אשראי לממשלות
3,672	3,672	-	-	-	-	-	השקעות בחברות כלולות
25,229	1,186	684	773	9,501	1,110	11,975	בניינים וציוד
5,971	1,102	1	2	132	35	4,699	נכסים בגין מכשירים נגזרים
686,530	16,503	5,742	12,287	106,416	64,389	481,193	נכסים אחרים
							סך-כל הנכסים
							נכסים
554,595	4,591	3,937	13,038	125,642	11,994	395,393	התחייבויות
9,085	-	56	48	3,520	-	5,461	פיקדונות הציבור
2,436	-	-	5	1,936	-	495	פיקדונות מבנקים
6,279	-	-	-	6,279	-	-	פיקדונות הממשלה
21,800	-	-	-	3,398	14,442	3,960	ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
24,240	1,185	702	895	7,756	1,522	12,180	אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
15,665	693	191	28	693	4,671	9,389	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
634,100	6,469	4,886	14,014	149,224	32,629	426,878	התחייבויות אחרות
							סך-כל ההתחייבויות
52,430	10,034	856	(1,727)	(42,808)	31,760	54,315	עודף נכסים (התחייבויות)
							השפעת מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:
-	-	(897)	1,711	41,965	(2,427)	(40,352)	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
-	-	(86)	172	290	-	(376)	אופציות בכסף, נטו (במונחי נכס הבסיס)
-	-	(173)	(175)	(668)	-	1,016	אופציות מחוץ לכסף, נטו (במונחי נכס הבסיס)
52,430	10,034	(300)	(19)	(1,221)	29,333	14,603	סך-הכל כללי
-	-	(194)	67	178	-	(51)	אופציות בכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)
-	-	(85)	(756)	(2,025)	-	2,866	אופציות מחוץ לכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)

* לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא כספי וכן פריטים לא כספיים החשופים לשינויים בשערי מטבע-חוץ.
 (1) כולל צמודי מטבע-חוץ.
 (2) לאחר ניכוי הפרשות להפסדי אשראי אשר יוחסו לבסיסי הצמדה.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 30 נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2022							
סך-הכל	פריטים לא-כספיים*	מטבע-חוץ ⁽¹⁾			מטבע ישראלי		
		אחר	אירו	דולר	צמוד למדד	לא-צמוד	
							נכסים
133,424	57	808	605	15,452	-	116,502	מזמנים ופיקדונות בבנקים
107,400	4,048	1,184	3,024	38,027	2,122	58,995	ניירות-ערך
898	-	-	-	582	-	316	ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
388,727	4,301	2,648	4,869	30,495	56,693	289,721	אשראי לציבור, נטו ⁽²⁾
2,157	-	-	1,532	484	-	141	אשראי לממשלות
1,198	1,198	-	-	-	-	-	השקעות בחברות כלולות
3,522	3,522	-	-	-	-	-	בניינים וציוד
21,832	879	572	1,249	9,929	1,313	7,890	נכסים בגין מכשירים נגזרים
6,195	1,149	18	32	145	15	4,836	נכסים אחרים
665,353	15,154	5,230	11,311	95,114	60,143	478,401	סך-כל הנכסים
							התחייבויות
532,588	4,364	3,653	10,666	115,148	12,189	386,568	פיקדונות הציבור
8,696	-	31	194	1,294	-	7,177	פיקדונות מבנקים
3,262	-	-	3	2,958	-	301	פיקדונות הממשלה
13,877	-	-	-	13,877	-	-	ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
26,866	-	-	-	3,212	19,282	4,372	אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
19,043	887	489	986	6,379	1,932	8,370	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
14,518	460	236	184	757	4,548	8,333	התחייבויות אחרות
618,850	5,711	4,409	12,033	143,625	37,951	415,121	סך-כל ההתחייבויות
46,503	9,443	821	(722)	(48,511)	22,192	63,280	עודף נכסים (התחייבויות)
							השפעת מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:
-	-	(1,085)	552	46,089	(3,601)	(41,955)	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
-	-	10	237	9	-	(256)	אופציות בכסף, נטו (במונחי נכס הבסיס)
-	-	37	(139)	802	-	(700)	אופציות מחוץ לכסף, נטו (במונחי נכס הבסיס)
46,503	9,443	(217)	(72)	(1,611)	18,591	20,369	סך-הכל כללי
-	-	9	12	(1,360)	-	1,339	אופציות בכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)
-	-	239	(522)	1,990	-	(1,707)	אופציות מחוץ לכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)

* לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא כספי וכן פריטים לא כספיים החשופים לשינויים בשערי מטבע-חוץ.
 (1) כולל צמודי מטבע-חוץ.
 (2) לאחר ניכוי הפרשות להפסדי אשראי אשר יוחסו לבסיסי הצמדה.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

ביאור 31 נכסים והתחייבויות לפי מטבע ולפי תקופה לפירעון

שיעור תשואה חוזי ⁽³⁾	31 בדצמבר 2023								31 בדצמבר 2023					
	יתרה מאזנית ⁽²⁾		תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים*						תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים*					
	סך-הכל	ללא תקופת פירעון ⁽¹⁾	סך-הכל תזרימי מזומנים	מעל 20 שנים	מעל 10 עד 20 שנים	מעל 5 עד 10 שנים	מעל 4 עד 5 שנים	מעל 3 עד 4 שנים	מעל 2 עד 3 שנים	מעל שנה עד שנתיים	מעל 3 חודשים עד שנה	מעל חודש עד 3 חודשים	עם דרישה עד חודש	
ב-%	במיליוני ש"ח								במיליוני ש"ח					
	מטבע ישראלי (לרבות צמוד מטבע-חוץ)													
	5.07%	545,823	4,011	640,205	28,773	74,180	88,491	24,085	30,617	53,283	60,302	69,083	37,115	174,276
נכסים														
התחייבויות	3.05%	459,786	-	464,895	2	2,904	12,622	9,368	3,756	6,289	17,225	62,192	49,554	300,983
הפרש		86,037	4,011	175,310	28,771	71,276	75,869	14,717	26,861	46,994	43,077	6,891	(12,439)	(126,707)
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)		(42,540)	-	(44,154)	-	(90)	(938)	682	(639)	(1,538)	(2,448)	(11,989)	(14,856)	(12,338)
אופציות (במונחי נכס הבסיס)		566	-	574	-	-	-	-	-	-	1,553	5,224	3,405	(9,608)
הפרש לאחר השפעת מכשירים נגזרים		44,063	4,011	131,730	28,771	71,186	74,931	15,399	26,222	45,456	42,182	126	(23,890)	(148,653)
	מטבע-חוץ**													
	5.28%	124,204	1,389	137,210	-	896	19,345	13,510	11,593	14,635	13,346	17,020	7,609	39,256
נכסים														
התחייבויות	4.79%	167,845	-	171,539	-	65	5,358	787	987	1,029	4,385	36,952	20,630	101,346
הפרש		(43,641)	1,389	(34,329)	-	831	13,987	12,723	10,606	13,606	8,961	(19,932)	(13,021)	(62,090)
מזה: הפרש - בדולר		(37,869)	1,187	(38,922)	-	721	12,026	12,365	8,946	12,531	4,577	(20,313)	(12,253)	(57,522)
מזה: הפרש - בגין פעילות חוץ		2,589	233	5,820	-	170	2,138	3,928	2,234	5,440	1,747	(4,695)	(1,751)	(3,391)
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)		42,540	-	44,154	-	85	830	(602)	637	1,495	2,460	12,026	14,885	12,338
אופציות (במונחי נכס הבסיס)		(566)	-	(574)	-	-	-	-	-	-	(1,553)	(5,224)	(3,405)	9,608
הפרש לאחר השפעת מכשירים נגזרים		(1,667)	1,389	9,251	-	916	14,817	12,121	11,243	15,101	9,868	(13,130)	(1,541)	(40,144)
	סך-הכל ליום 31 בדצמבר 2023													
	5.11%	670,027⁽⁴⁾	5,400	777,415	28,773	75,076	107,836	37,595	42,210	67,918	73,648	86,103	44,724	213,532
נכסים***														
התחייבויות****	3.51%	627,631	-	636,434	2	2,969	17,980	10,155	4,743	7,318	21,610	99,144	70,184	402,329
הפרש	1.60%	42,396	5,400	140,981	28,771	72,107	89,856	27,440	37,467	60,600	52,038	(13,041)	(25,460)	(188,797)
*** מזה: אשראי לציבור	5.42%	402,854	5,315	492,963	28,225	73,789	68,846	24,571	27,841	37,998	52,239	61,313	27,973	90,168
**** מזה: פיקדונות הציבור	3.85%	550,004	-	554,970	-	2,520	3,386	1,125	1,688	2,072	12,736	87,986	63,233	380,224

* בביאור זה מוצגים תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים בגין סעיפי הנכסים וההתחייבויות לפי מטבעות, בהתאם לתקופות הנותרות למועד הפירעון החוזי של כל תזרים. הנתונים מוצגים בניכוי ההשפעה של מחיקות חשבונאיות ושל הפרשות להפסדי אשראי.

** לא כולל מטבע ישראלי צמוד למטבע-חוץ.

(1) נכסים ללא תקופת פירעון כוללים נכסים בסך של 5,400 מיליוני ש"ח, שזמן פירעונם עבר.

(2) כפי שנכללה בביאור 30 "נכסים והתחייבויות לפי בסיס הצמדה", לרבות סכומים חוץ-מאזניים בגין נגזרים.

(3) שיעור תשואה חוזי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים המוצגים בביאור זה בגין פריט כספי אל היתרה המאזנית שלו.

(4) כולל אשראי בתנאי חח"ד 17,670 מיליון ש"ח, שמתוכו סכומי חריגה ממסגרת חח"ד 2,020 מיליון ש"ח.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

ביאור 31 נכסים והתחייבויות לפי מטבע ולפי תקופה לפירעון (המשך)

שיעור תשואה חוזי ⁽³⁾	2022 בדצמבר 31								2022 בדצמבר 31					
	יתרה מאזנית ⁽²⁾		תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים*						תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים*					
	סך-הכל	ללא תקופת פירעון ⁽¹⁾	סך-הכל תזרימי מזומנים	מעל 20 שנים	מעל 10 עד 20 שנים	מעל 5 עד 10 שנים	מעל 4 עד 5 שנים	מעל 3 עד 4 שנים	מעל 2 עד 3 שנים	מעל שנה עד שנתיים	מעל 3 חודשים עד שנה	מעל חודש עד 3 חודשים	עם דרישה עד חודש	
ב-%	במיליוני ש"ח								במיליוני ש"ח					
	מטבע ישראלי (לרבות צמוד מטבע-חוץ)													
נכסים	4.21%	538,941	5,265	612,138	26,772	68,921	75,482	20,705	36,802	45,540	49,679	78,286	27,340	182,611
התחייבויות	2.20%	453,456	-	457,006	1	3,048	17,476	3,980	6,160	10,543	19,746	35,156	29,249	331,647
הפרש		85,485	5,265	155,132	26,771	65,873	58,006	16,725	30,642	34,997	29,933	43,130	(1,909)	(149,036)
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)		(44,556)	-	(45,635)	-	(70)	352	(1,623)	(588)	(1,201)	(2,257)	(19,220)	(7,576)	(13,452)
אופציות (במונחי נכס הבסיס)		437	-	469	-	-	-	-	-	4	674	(31)	197	(375)
הפרש לאחר השפעת מכשירים נגזרים		41,366	5,265	109,966	26,771	65,803	58,358	15,102	30,054	33,800	28,350	23,879	(9,288)	(162,863)
	מטבע-חוץ**													
נכסים	5.00%	111,258	1,859	123,087	185	1,856	18,590	7,394	11,553	18,393	14,273	14,839	7,642	28,362
התחייבויות	4.85%	159,683	-	163,752	176	110	5,321	752	934	1,201	5,999	36,876	28,820	83,563
הפרש		(48,425)	1,859	(40,665)	9	1,746	13,269	6,642	10,619	17,192	8,274	(22,037)	(21,178)	(55,201)
מזה: הפרש - בדולר		(22,853)	1,589	(24,485)	-	1,639	15,572	5,623	10,268	14,242	5,247	(21,523)	(12,406)	(43,147)
מזה: הפרש - בגין פעילות חוץ		7,511	475	9,675	-	220	3,107	1,547	3,551	2,535	650	(2,548)	(2,075)	2,688
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)		44,556	-	45,635	-	66	(354)	1,563	558	1,202	2,169	19,325	7,579	13,527
אופציות (במונחי נכס הבסיס)		(437)	-	(469)	-	-	-	-	-	(4)	(674)	31	(197)	375
הפרש לאחר השפעת מכשירים נגזרים		(4,306)	1,859	4,501	9	1,812	12,915	8,205	11,177	18,390	9,769	(2,681)	(13,796)	(41,299)
	סך-הכל ליום 31 בדצמבר 2022													
נכסים***	4.34%	650,199 ⁽⁴⁾	7,124	735,225	26,957	70,777	94,072	28,099	48,355	63,933	63,952	93,125	34,982	210,973
התחייבויות****	2.89%	613,139	-	620,758	177	3,158	22,797	4,732	7,094	11,744	25,745	72,032	58,069	415,210
הפרש	1.45%	37,060	7,124	114,467	26,780	67,619	71,275	23,367	41,261	52,189	38,207	21,093	(23,087)	(204,237)
*** מזה: אשראי לציבור	4.46%	384,426	6,928	455,151	25,827	67,701	65,644	21,603	28,351	39,068	45,602	62,596	25,985	72,774
**** מזה: פיקדונות הציבור	3.09%	528,224	-	532,012	174	1,717	3,303	1,411	1,847	4,077	18,936	58,492	44,765	397,290

* בביאור זה מוצגים תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים בגין סעיפי הנכסים וההתחייבויות לפי מטבעות, בהתאם לתקופות הנותרות למועד הפירעון החוזי של כל תזרים. הנתונים מוצגים בניכוי ההשפעה של מחיקות חשבונאיות ושל הפרשות להפסדי אשראי.

** לא כולל מטבע ישראלי צמוד למטבע-חוץ.

(1) נכסים ללא תקופת פירעון כוללים נכסים בסך של 7,124 מיליוני ש"ח, שזמן פירעונם עבר.

(2) כפי שנכללה בביאור 30 "נכסים והתחייבויות לפי בסיס הצמדה", לרבות סכומים חוץ-מאזניים בגין נגזרים.

(3) שיעור תשואה חוזי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים המוצגים בביאור זה בגין פריט כספי אל היתרה המאזנית שלו.

(4) כולל אשראי בתנאי חח"ד 15,284 מיליון ש"ח, שמתוכם סכומי חריגה ממסגרת חח"ד 619 מיליון ש"ח.

ביאור 32 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

הביאור כולל מידע בדבר הערכת השווי הוגן של מכשירים פיננסיים. לרוב המכשירים הפיננסיים בבנק לא ניתן לצטט "מחיר שוק" מכיוון שלא קיים שוק פעיל בו הם נסחרים. לפיכך, השווי הוגן נאמד באמצעות מודלים מקובלים לתמחור, כגון ערך נוכחי של תזרים מזומנים עתידי המהווה בריבית ניכיון בשיעור המשקף את רמת הסיכון הגלומה במכשיר הפיננסי. אומדן של השווי הוגן באמצעות הערכת תזרים המזומנים העתידי וקביעת שיעור ריבית הניכיון היא סובייקטיבית. לכן, עבור רוב המכשירים הפיננסיים, הערכת השווי הוגן אינה בהכרח מהווה אינדיקציה לשווי מימוש של המכשיר הפיננסי ביום הדיווח. הערכת השווי הוגן נערכה לפי שיעורי הריבית התקפים למועד הדיווח ואינה לוקחת בחשבון את התנודתיות של שיעורי הריבית. תחת הנחת שיעורי ריבית אחרים יתקבלו ערכי שווי הוגן שיהיו שונים באופן מהותי. בעיקר הדברים אמורים לגבי המכשירים הפיננסיים בריבית קבועה או שאינם נושאים ריבית. בנוסף, בקביעת ערכי השווי הוגן לא הובאו בחשבון העמלות שיתקבלו או ישולמו אגב הפעילות העסקית וכן אינם כוללים את השפעת המס. יותר מכך, הפער בין היתרה במאזן לבין יתרות השווי הוגן ייתכן ולא ימומש מכיוון שברוב המקרים הבנק עשוי להחזיק את המכשיר הפיננסי עד לפירעון. בשל כל אלו, יש להדגיש כי אין בנתונים הכלולים בביאור זה כדי להצביע על שווי התאגיד הבנקאי כעסק חי.

השיטות וההנחות העיקריות לצורך אומדן השווי הוגן של המכשירים הפיננסיים

פיקדונות בבנקים, אגרות-חוב ומלוות שאינם נסחרים ואשראי לממשלה - שיטת היוון תזרימי מזומנים עתידיים לפי שיעורי ריבית שבהם הבנק ביצע עסקות דומות במועד הדיווח.

ניירות-ערך סחירים - לפי שווי שוק בשוק העיקרי.

אשראי לציבור - השווי הוגן של יתרת האשראי לציבור נאמד לפי שיטת הערך הנוכחי של תזרימי מזומנים עתידיים. יתרת האשראי פולחה לקטגוריות הומוגניות, בכל קטגוריה חושב התזרים של התקבולים העתידיים (קרן וריבית) והוון בשיעור ריבית המשקף את רמת הסיכון הגלומה באשראי באותה קטגוריה.

בדרך כלל שיעור ריבית זה נקבע לפי שיעור ריבית לפיו נעשות בבנק עסקות דומות במועד הדיווח.

השווי הוגן של חובות לא צוברים חושב תוך שימוש בשיעורי ריבית ניכיון המשקפים את סיכון האשראי הגבוה הגלום בהם. בכל מקרה, שיעורי ניכיון אלה לא פחתו משיעור הריבית הגבוה ביותר המשמש את הבנק בעסקותיו במועד הדיווח.

תזרימי המזומנים העתידיים עבור חובות לא צוברים וחובות אחרים חושבו לאחר ניכוי השפעות של מחיקות חשבונאיות ושל הפרשות להפסדי אשראי. גידול של 1% בשיעורי ריבית הניכיון של חובות פגומים מקטין את שוויים הוגן בסכום של 10 מיליוני ש"ח.

בחישוב השווי הוגן נכללו הנחות פירעון מוקדם בגין אשראי לדיוור בהתאם להערכת הבנק בהתבסס על בחינת הנתונים ההיסטוריים של פירעונות מוקדמים ביחס לפרמטרים המסבירים פירעונות אלו. השפעת הנחות אלו על השווי הוגן הינה הגדלת השווי הוגן ב-80 מיליוני ש"ח.

פיקדונות, אגרות-חוב וכתבי התחייבות - חשבונות עובר ושב (עו"ש) - היתרה במאזן מהווה את האומדן של השווי הוגן, כלומר, החישוב אינו כולל את מודל הפריסה של העו"ש כפי שמבוצע בחישוב שווי הוגן מותאם. יתר הפיקדונות מחושבים בשיטת היוון תזרימי מזומנים עתידיים לפי שיעור ריבית בו התאגיד מגייס פיקדונות דומים, או בהנפקת אגרות-חוב וכתבי התחייבות דומים (אם מחיר מצוטט בשוק פעיל אינו זמין), על-ידי הבנק, ביום הדיווח. לגבי אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים אשר נסחרים כנכס בשוק פעיל, השווי הוגן מבוסס על מחירי שוק מצוטטים או על ציטוטי סוחרים עבור התחייבות זהה הנסחרת כנכס בשוק פעיל.

השאלות בין לקוחות - מוצגים כאשראי ופיקדונות ונמדדים לפי ערכם בבורסה של ניירות הערך המושאלים.

מכשירים פיננסיים נגזרים - מכשירים פיננסיים נגזרים שיש להם שוק פעיל הוערכו לפי שווי שוק שנקבע בשוק העיקרי.

מכשירים פיננסיים נגזרים שאינם נסחרים בשוק פעיל הוערכו לפי מודלים המשמשים את הבנק בפעילותו השוטפת והלוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי.

אומדן השווי הוגן של נכסים בגין מכשירים נגזרים, משקף גם את סיכון האשראי של הצד הנגדי, ואומדן השווי הוגן של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים משקף גם את סיכון האשראי של הבנק.

מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים בהם היתרה מייצגת סיכון אשראי - השווי הוגן מוצג בהתאם ליתרה המאזנית של העמלות בעסקות הנ"ל המהוות קירוב לשווי הוגן.

נכסים והתחייבויות אשר מדידת השווי הוגן בגינם מתבססת על נתוני רמה 3 - פריטים ששוויים הוגן נקבע על סמך מחיר אינדיקטיבי מגורם בלתי תלוי, מחיר אינדיקטיבי של צד נגדי לעסקה, מודלים להערכה אשר חלק מהנתונים המשמעותיים בהם אינם נצפים וכן פריטים ששוויים הוגן נקבע על סמך מודלים פנימיים או לשכות שירות אשר חלק מהנתונים בהם אינם נצפים.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 32 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

א. יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

ליום 31 בדצמבר 2023				
סך-הכל	שווי הוגן ⁽¹⁾			יתרה במאזן
	רמה 3	רמה 2	רמה 1	
נכסים פיננסיים				
107,689	6,114	98,020	3,555	107,730
126,516	3,468	23,085	99,963	127,122
4,722	-	4,722	-	4,723
400,928	387,313	-	13,615	407,381
3,170	3,170	-	-	3,175
25,229	5,547	18,303	1,379	25,229
873	862	-	11	873
669,127	406,474	144,130	118,523	676,233
התחייבויות פיננסיות				
554,245	252,150	280,969	21,126	554,595
8,961	8,961	-	-	9,085
2,444	2,444	-	-	2,436
6,259	-	6,259	-	6,279
20,683	14	-	20,669	21,800
24,240	7,478	15,399	1,363	24,240
6,144	6,133	-	11	6,144
622,976	277,180	302,627	43,169	624,579
מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים				
124	124	-	-	-

- * כולל מניות ואופציות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, המוצגות לפי עלות, בסך של 2,861 מיליוני ש"ח. לפירוט נוסף על יתרה במאזן ושווי הוגן של ניירות-ערך ראה [ביאור 12](#).
- ** מזה: נכסים והתחייבויות בסך של 151,078 מיליוני ש"ח ובסך של 252,470 מיליוני ש"ח, בהתאמה, אשר יתרתם במאזן מהווה קירוב לשווי הוגן. למידע נוסף על מכשירים שנמדדו בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה ועל בסיס שאינו חוזר ונשנה ראה [סעיפים ב-1](#).
- *** מזה נכלל בסעיף פיקדונות הציבור סך של (32) מיליוני ש"ח בגין מכשירים נגזרים משובצים.
 - (1) רמה 1 - מדידות שווי הוגן המשתמשות במחירים מצוטטים בשוק פעיל.
 - רמה 2 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים נצפים משמעותיים אחרים.
 - רמה 3 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים לא נצפים משמעותיים.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 32 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

א. יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

סך-הכל	ליום 31 בדצמבר 2022*			יתרה במאזן	
	שווי הוגן ⁽¹⁾				
	רמה 3	רמה 2	רמה 1		
נכסים פיננסיים					
133,376	7,065	123,201	3,110	133,424	מזומנים ופיקדונות בבנקים
106,749	2,809	20,020	83,920	107,400	ניירות-ערך**
898	-	898	-	898	ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
378,615	368,382	-	10,233	388,727	אשראי לציבור, נטו
2,141	2,141	-	-	2,157	אשראי לממשלות
21,832	6,677	14,103	1,052	21,832	נכסים בגין מכשירים נגזרים
1,499	1,474	-	25	1,499	נכסים פיננסיים אחרים
645,110	388,548	158,222	98,340	655,937	סך-כל הנכסים הפיננסיים***
התחייבויות פיננסיות					
530,906	195,875	318,011	17,020	532,588	פיקדונות הציבור****
8,404	8,404	-	-	8,696	פיקדונות מבנקים
3,270	3,270	-	-	3,262	פיקדונות הממשלה
13,877	-	13,877	-	13,877	ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
25,624	21	-	25,603	26,866	אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
19,043	3,971	14,037	1,035	19,043	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
6,295	6,270	-	25	6,295	התחייבויות פיננסיות אחרות
607,419	217,811	345,925	43,683	610,627	סך-כל ההתחייבויות הפיננסיות***
מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים					
133	133	-	-	-	עסקות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי

* הוצג מחדש.

** כולל מניות ואופציות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, המוצגות לפי עלות, בסך של 2,315 מיליוני ש"ח. לפירוט נוסף על יתרה במאזן ושווי הוגן של ניירות-ערך ראה [ביאור 12](#).

*** מזה: נכסים והתחייבויות בסך של 130,306 מיליון ש"ח ובסך של 267,411 מיליון ש"ח, בהתאמה, אשר יתרתם במאזן מהווה קירוב לשווי הוגן. למידע נוסף על מכשירים שנמדדו בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה ועל בסיס שאינו חוזר ונשנה ראה [סעיפים ב-1](#).

**** מזה נכלל בסעיף פיקדונות הציבור סך של (41) מיליון ש"ח בגין מכשירים נגזרים משובצים.

(1) רמה 1 - מדידות שווי הוגן המשתמשות במחירים מצוטטים בשוק פעיל.

רמה 2 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים נצפים משמעותיים אחרים.

רמה 3 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים לא נצפים משמעותיים.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 32 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה

ליום 31 בדצמבר 2023				
סך-הכל שווי הוגן	מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-			
	נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	נתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	
נכסים				
אגרות-חוב זמינות למכירה				
54,766	-	9,677	45,089	אגרות-חוב של ממשלת ישראל
22,134	-	1,338	20,796	אגרות-חוב של ממשלות זרות
54	-	54	-	אגרות-חוב של מוסדות פיננסיים בישראל
9,023	185	8,677	161	אגרות-חוב של מוסדות פיננסיים זרים
3,264	-	3,247	17	אגרות-חוב של אחרים זרים
89,241	185	22,993	66,063	סך-הכל אגרות-חוב זמינות למכירה
1,572	-	92	1,480	השקעות במניות שאינן למסחר
ניירות-ערך למסחר				
16,097	-	-	16,097	אגרות-חוב של ממשלת ישראל
1,615	-	-	1,615	אגרות-חוב של ממשלות זרות
-	-	-	-	אגרות-חוב של מוסדות פיננסיים זרים
17,712	-	-	17,712	סך-הכל ניירות-ערך למסחר
נכסים בגין מכשירים נגזרים				
962	127	835	-	חוזי שקל-מדד
8,997	387	8,610	-	חוזי ריבית אחרים
9,127	4,824	4,209	94	חוזי מטבע-חוץ
6,130	203	4,642	1,285	חוזי מניות
13	6	7	-	חוזי סחורות ואחרים
42	2	40	-	נכסים בגין נגזרים משובצים
25,271	5,549	18,343	1,379	סך-הכל נכסים בגין מכשירים נגזרים
13,716	-	-	13,716	אשראי בגין השאלת ניירות-ערך
11	-	-	11	נכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף
147,523	5,734	41,428	100,361	סך-כל הנכסים
התחייבויות				
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים				
854	317	537	-	חוזי שקל-מדד
8,475	494	7,981	-	חוזי ריבית אחרים
8,854	4,652	4,101	101	חוזי מטבע-חוץ
6,045	2,005	2,778	1,262	חוזי מניות
12	10	2	-	חוזי סחורות ואחרים
10	2	8	-	התחייבויות בגין נגזרים משובצים
24,250	7,480	15,407	1,363	סך-הכל התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
12,807	-	-	12,807	פיקדונות בגין השאלות בין לקוחות
11	-	-	11	התחייבויות בגין פעילות בשוק המעו"ף
8,319	-	-	8,319	התחייבויות בגין השאלת ניירות-ערך
45,387	7,480	15,407	22,500	סך-כל ההתחייבויות

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 32 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2022				
סך-הכל שווי הוגן	מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-			
	נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	נתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	
נכסים				
אגרות-חוב זמינות למכירה				
51,751	-	6,648	45,103	אגרות-חוב של ממשלת ישראל
21,652	-	2,133	19,519	אגרות-חוב של ממשלות זרות
7,534	177	7,357	-	אגרות-חוב של מוסדות פיננסיים זרים
3,170	-	3,155	15	אגרות-חוב של אחרים זרים
84,107	177	19,293	64,637	סך-הכל אגרות-חוב זמינות למכירה
1,733	-	62	1,671	השקעות במניות שאינן למסחר
ניירות-ערך למסחר				
7,706	-	7	7,699	אגרות-חוב של ממשלת ישראל
765	-	-	765	אגרות-חוב של ממשלות זרות
420	-	420	-	אגרות-חוב של מוסדות פיננסיים זרים
238	-	238	-	אגרות-חוב של אחרים זרים
9,129	-	665	8,464	סך-הכל ניירות-ערך למסחר
נכסים בגין מכשירים נגזרים				
1,071	120	951	-	חוזי שקל-מדד
10,154	621	9,533	-	חוזי ריבית אחרים
8,363	4,891	3,277	195	חוזי מטבע-חוץ
2,240	1,042	341	857	חוזי מניות
4	3	1	-	חוזי סחורות ואחרים
59	20	39	-	נכסים בגין נגזרים משובצים
21,891	6,697	14,142	1,052	סך-הכל נכסים בגין מכשירים נגזרים
10,311	-	-	10,311	אשראי בגין השאלת ניירות-ערך
25	-	-	25	נכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף
127,196	6,874	34,162	86,160	סך-כל הנכסים
התחייבויות				
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים				
945	399	546	-	חוזי שקל-מדד
9,968	597	9,371	-	חוזי ריבית אחרים
5,921	2,696	3,058	167	חוזי מטבע-חוץ
2,205	277	1,060	868	חוזי מניות
4	2	2	-	חוזי סחורות ואחרים
18	-	18	-	התחייבויות בגין נגזרים משובצים
19,061	3,971	14,055	1,035	סך-הכל התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
8,218	-	-	8,218	פיקדונות בגין השאלות בין לקוחות
25	-	-	25	התחייבויות בגין פעילות בשוק המעו"ף
9,460	-	658	8,802	התחייבויות בגין השאלת ניירות-ערך
36,764	3,971	14,713	18,080	סך-כל ההתחייבויות

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 32 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ג. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס שאינו חוזר ונשנה

ליום 31 בדצמבר 2023				
סך-הכל הרווח (הפסד) בגין השינויים בשווי בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023	סך-הכל שווי הוגן	מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-		
		נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	נתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)
(107) ⁽¹⁾	1,119	1,119	-	-
(32) ⁽²⁾	469	469	-	-
(139)	1,588	1,588	-	-

נכסים שנמדדים לפי שווי הוגן שלא על בסיס חוזר ונשנה

אשראי לא צובר שגבייתו מותנית בביטחון

השקעות במניות

סך-הכל

(1) רווחים (הפסדים) שנכללו בדוח רווח והפסד בסעיף הוצאות בגין הפסדי אשראי.
 (2) רווחים (הפסדים) שנכללו בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית.
 מזה: שיערוכים חיוביים בסך של 61 מיליון ש"ח וירידות-ערך בסך של (93) מיליון ש"ח.

ליום 31 בדצמבר 2022				
סך-הכל הרווח (הפסד) בגין השינויים בשווי בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022	סך-הכל שווי הוגן	מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-		
		נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	נתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)
14 ⁽¹⁾	249	249	-	-
82* ⁽²⁾	*199	*199	-	-
96	448	448	-	-

נכסים שנמדדים לפי שווי הוגן שלא על בסיס חוזר ונשנה

אשראי לא צובר שגבייתו מותנית בביטחון

השקעות במניות

סך-הכל

* סווג מחדש.

(1) רווחים (הפסדים) שנכללו בדוח רווח והפסד בסעיף הוצאות בגין הפסדי אשראי.
 (2) רווחים (הפסדים) שנכללו בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית.
 מזה: שיערוכים חיוביים בסך של 110 מיליון ש"ח וירידות-ערך בסך של (28) מיליון ש"ח.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 32 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ד. שינויים בפריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה שנכללו ברמה 3

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023									
שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2022	רווחים (הפסדים) שנכללו בדוח רווח והפסד ⁽¹⁾⁽³⁾	רווחים (הפסדים) שנכללו בהון ⁽²⁾	רכישות	סילוקים	העברות אל רמה 3	העברות מתוך רמה 3	שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2023	רווחים (הפסדים) שטרם מומשו בגין מכשירים המוחזקים ליום 31 בדצמבר 2023	
נכסים									
אגרות-חוב זמינות למכירה									
177	9	(1)	-	-	-	-	185	-	אגרות-חוב של מוסדות פיננסיים זרים
יתרות בגין מכשירים נגזרים, נטו									
(279)	8	-	-	81	-	-	(190)	6 ⁽³⁾	חוזי שקל-מדד
24	(54)	-	3	(80)	-	-	(107)	126 ⁽¹⁾⁽³⁾	חוזי ריבית אחרים
2,195	756	-	146	(2,925)	-	-	172	(251) ⁽³⁾	חוזי מטבע-חוץ
765	(1,772)	-	-	(795)	-	-	(1,802)	69 ⁽³⁾	חוזי מניות
1	(5)	-	-	-	-	-	(4)	(5) ⁽³⁾	חוזי סחורות ואחרים
20	(20)	-	-	-	-	-	-	2 ⁽³⁾	נגזרים משובצים
2,903	(1,078)	(1)	149	(3,719)	-	-	(1,746)	(53)	סך-הכל

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022									
שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2021	רווחים (הפסדים) שנכללו בדוח רווח והפסד ⁽¹⁾⁽³⁾	רווחים (הפסדים) שנכללו בהון ⁽²⁾	רכישות	סילוקים	העברות אל רמה 3	העברות מתוך רמה 3	שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2022	רווחים (הפסדים) שטרם מומשו בגין מכשירים המוחזקים ליום 31 בדצמבר 2022	
נכסים									
אגרות-חוב זמינות למכירה									
160	18	(1)	-	-	-	-	177	-	אגרות-חוב של מוסדות פיננסיים זרים
יתרות בגין מכשירים נגזרים, נטו									
(137)	(150)	-	-	8	-	-	(279)	(142) ⁽³⁾	חוזי שקל-מדד
(4)	45	-	(4)	(13)	-	-	24	196 ⁽¹⁾⁽³⁾	חוזי ריבית אחרים
(3,769)	4,025	-	3	1,936	-	-	2,195	1,958 ⁽³⁾	חוזי מטבע-חוץ
(664)	858	-	-	571	-	-	765	120 ⁽³⁾	חוזי מניות
(1)	3	-	-	(1)	-	-	1	-	חוזי סחורות ואחרים
(21)	21	-	1	19	-	-	20	5 ⁽³⁾	נגזרים משובצים
(4,436)	4,820	(1)	-	2,520	-	-	2,903	2,137	סך-הכל

- (1) רווחים (הפסדים) שנכללו בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות ריבית.
 (2) רווחים (הפסדים) שנכללו בהון בסעיף התאמות בגין הצגת אגרות-חוב זמינים למכירה לפי שווי הוגן.
 (3) רווחים (הפסדים) שנכללו בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית.

ביאור 32 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ה. במהלך התקופה לא היו מעברים של פריטים הנמדדים לפי שווי הוגן ממדידה ברמה 3 למדידה ברמה 2, למעט העברות הנובעות מסיכון צד נגדי לעסקה. בהתאם למדיניות הבנק, ההעברות בין הרמות מוכרות כמתרחשות בסוף תקופת הדיווח.

ו. מידע נוסף בדבר נתונים לא נצפים משמעותיים וטכניקות הערכה המשמשים במדידת שווי הוגן של פריטים שסווגו לרמה 3

ליום 31 בדצמבר 2023			
שווי הוגן	טכניקת הערכה	נתונים לא נצפים	טווח (ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן יחסי)
במיליוני ש"ח			
1. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה			
נכסים			
אגרות-חוב של מוסדות פיננסיים זרים	185	ציטוט מצד נגדי לעסקה	
יתרות בגין מכשירים נגזרים, נטו			
חוזי שקל-מדד	(190)	מודל תמחור נגזרי מטבע וריבית	סיכון צד נגדי לעסקה 0.35%-6.51% (0.67%)
חוזי ריבית אחרים	(102)	מודל תמחור נגזרי ריבית	סיכון צד נגדי לעסקה 0.35%-5.11% (1.07%)
חוזי מטבע-חוץ	172	מודל תמחור אופציות	סיכון צד נגדי לעסקה 0.35%-16.15% (0.70%)
חוזי מניות	(1,802)	מודל תמחור נגזרי מניות	סיכון צד נגדי לעסקה 0.35%-4.15% (0.46%)
חוזי מניות	-	מודל תמחור אופציות	ציטוט מצד נגדי
חוזי מטבע-חוץ	-	מודל תמחור אופציות	ציטוט מצד נגדי
חוזי ריבית אחרים	(5)	מודל תמחור אופציות	סטיית תקן 12.00%-13.60% (12.21%)
חוזי סחורות ואחרים	(4)	מודל תמחור נגזרי מטבע	סיכון צד נגדי לעסקה 0.35%-4.15% (1.35%)
נגזרים משובצים ⁽¹⁾	-	מודל תמחור אופציות	ציטוט מצד נגדי
2. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס שאינו חוזר ונשנה			
השקעה במניות לא סחירות	469	הערכת שווי	
אשראי לא צובר שגבייתו מותנית בביטחון	1,119	נכסים סחירים - שווי שוק בניכוי מקדם ביטחון מתאים	
	-	נכסים לא סחירים - היוון תזרימי מזומנים בניכוי מקדם ביטחון מתאים	

ניתוח רגישות לגבי מדידות שווי הוגן המסווגות ברמה 3:
 (1) עלייה (ירידה) בשיעור הריבית להיוון תביא למדידת שווי הוגן נמוכה (גבוהה) משמעותית.

ביאור 32 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

1. מידע נוסף בדבר נתונים לא נצפים משמעותיים וטכניקות הערכה המשמשים במדידת שווי הוגן של פריטים שסווגו לרמה 3 (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2022			
שווי הוגן	טכניקות הערכה	נתונים לא נצפים	טווח (ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן יחסי)
במיליוני ש"ח			

1. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה

נכסים			
אגרות-חוב של מוסדות פיננסיים זרים	177	ציטוט מצד נגדי לעסקה	
יתרות בגין מכשירים נגזרים, נטו			
חוזי שקל-ממד	(279)	מודל תמחור נגזרי מטבע וריבית	סיכון צד נגדי לעסקה 0.35%-4.52% (0.75%)
חוזי ריבית אחרים	15	מודל תמחור נגזרי ריבית	סיכון צד נגדי לעסקה 0.24%-3.76% (0.93%)
חוזי מטבע-חוץ	2,195	מודל תמחור אופציות	סיכון צד נגדי לעסקה 0.16%-14.45% (0.60%)
חוזי מניות	762	מודל תמחור נגזרי מניות	סיכון צד נגדי לעסקה 0.24%-2.58% (0.51%)
חוזי מניות	3	מודל תמחור אופציות	ציטוט מצד נגדי
חוזי מטבע-חוץ	-	מודל תמחור אופציות	ציטוט מצד נגדי
חוזי ריבית אחרים	9	מודל תמחור אופציות	סטיית תקן 110.00%-122.00% (112.57%)
חוזי סחורות ואחרים	1	מודל תמחור נגזרי מטבע	סיכון צד נגדי לעסקה 0.35%-2.39% (0.39%)
נגזרים משובצים ⁽¹⁾	20	מודל תמחור אופציות	ציטוט מצד נגדי

2. פריטים הנמדדים בשווי הוגן

על בסיס שאינו חוזר ונשנה

השקעה במניות לא סחירות	190	הערכת שווי	
אשראי לא צובר שגביתו מותנית בביטחון	249	נכסים סחירים - שווי שוק בניכוי מקדם ביטחון מתאים	
		נכסים לא סחירים - היוון תזרימי מזומנים בניכוי מקדם ביטחון מתאים	

ניתוח רגישות לגבי מדידות שווי הוגן המסווגות ברמה 3:
 (1) עלייה (ירידה) בשיעור הריבית להיוון תביא למדידת שווי הוגן נמוכה (גבוהה) משמעותית.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 33 בעלי עניין וצדדים קשורים

חברות אם, בעל שליטה וחברות בנות

עסקות עם בעלי עניין וצדדים קשורים נעשו ככלל במהלך העסקים הרגיל, משיקולים עסקיים ובתנאים דומים לתנאי עסקות עם גופים שאינם קשורים לבנק. במספר מקרים הבנק תמך כמקובל בחברות בת באמצעות השקעה בהון, בהלוואות, בכתבי נוחות, כתבי שיפוי וכד'. ההכנסות או ההוצאות הקשורות בעסקות אלה כלולות בסעיפים המתאימים בדוח רווח והפסד. לפרטים אודות הסדרי פשרה עם מבטחים (הכפופים לאישור בית המשפט) ראה [ביאור 2.ג.ד.25](#) וביאור [ה.25](#). לפרטים אודות כתבי שיפוי מעודכנים שהוענקו לנושאי משרה, ראה [ביאור 3.ב.25](#).

א. יתרות במאזן

31 בדצמבר 2023							
בעלי-עניין							
אחרים		נושאי משרה*		מי שהיה בעל עניין בעת שנעשתה העסקה		מחזיקי מניות	
יתרה לגבוהה במשך השנה**	יתרה לטוף שנה	יתרה לגבוהה במשך השנה**	יתרה לטוף שנה	יתרה לגבוהה במשך השנה**	יתרה לטוף שנה	יתרה לגבוהה במשך השנה**	יתרה לטוף שנה
נכסים							
-	-	-	-	-	-	-	-
6,329	3,933	10	6	520	445	86	73
(61)	(47)	-	-	(7)	(6)	-	-
6,268	3,886	10	6	513	439	86	73
-	-	-	-	-	-	-	-
2,863	1,030	-	-	-	-	609	211
התחייבויות							
25,652	19,030	48	30	-	-	2,345	2,006
7	5	-	-	-	-	2	-
2,151	1,663	40	25	-	-	139	139
סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים***							
4,364	2,880	5	4	265	250	164	138

* בהתאם לסעיף 80 ד (3) בהוראות הדיווח לציבור.

** על בסיס היתרה בסוף כל חודש.

*** כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 33 בעלי-עניין וצדדים קשורים (המשך)

א. יתרות במאזן (המשך)

31 בדצמבר 2023					
צדדים קשורים המוחזקים על-ידי הבנק וחברות מאוחדות שלו					
אחרים		חברות כלולות		חברות בת שלא אוחדו	
יתרה	יתרה	יתרה	יתרה	יתרה	יתרה
הגבוהה	לסוף שנה	הגבוהה	לסוף שנה	הגבוהה	לסוף שנה
במשך		במשך		במשך	
השנה*		השנה*		השנה*	
נכסים					
506	504	-	-	-	-
ניירות-ערך					
185	162	2,535	1,874	-	-
אשראי לציבור					
(2)	(2)	(10)	(37)	-	-
הפרשה להפסדי אשראי					
183	160	2,525	1,837	-	-
אשראי לציבור, נטו					
-	-	1,527	1,527	-	-
השקעות בחברות כלולות					
1	1	7	4	-	-
נכסים אחרים					
התחייבויות					
48	20	824	241	6	2
פיקדונות הציבור					
-	-	-	-	-	-
אגרות-חוב וכתבי התחייבויות נדחים					
2	-	41	22	-	-
התחייבויות אחרות					
-	-	-	-	-	-
מניות (כלול בהון)					
96	58	2,664	2,313	-	-
סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים**					

* על בסיס היתרה בסוף כל חודש.

** כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 33 בעלי-עניין וצדדים קשורים (המשך)

א. יתרות במאזן (המשך)

31 בדצמבר 2022							
בעלי-עניין							
אחרים		נושאי משרה*		מי שהיה בעל עניין בעת שנעשתה העסקה		מחזיקי מניות	
יתרה לגבוהה במשך השנה**	יתרה לטוף שנה	יתרה לגבוהה במשך השנה**	יתרה לטוף שנה	יתרה לגבוהה במשך השנה**	יתרה לטוף שנה	יתרה לגבוהה במשך השנה**	יתרה לטוף שנה
נכסים							
-	-	-	-	-	-	-	-
5,168	3,455	15	10	618	508	121	13
(3)	(12)	-	-	(4)	(9)	-	-
5,165	3,443	15	10	614	499	121	13
-	-	-	-	-	-	-	-
2,865	1,437	-	-	1	-	430	409
התחייבויות							
28,329	18,490	72	30	-	-	2,706	1,881
9	7	-	-	-	-	9	2
2,155	650	45	40	-	-	168	40
סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים***							
5,697	2,979	6	4	493	255	231	121

* בהתאם לסעיף 80 ד (3) בהוראות הדיווח לציבור.

** על בסיס היתרה בסוף כל חודש.

*** כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 33 בעלי-עניין וצדדים קשורים (המשך)

א. יתרות במאזן (המשך)

31 בדצמבר 2022					
צדדים קשורים המוחזקים על-ידי הבנק וחברות מאוחדות שלו					
אחרים		חברות כלולות		חברות בת שלא אוחדו	
היתרה הגבוהה במשך השנה*	יתרה לסוף שנה	היתרה הגבוהה במשך השנה*	יתרה לסוף שנה	היתרה הגבוהה במשך השנה*	יתרה לסוף שנה
נכסים					
	506	-	-	-	-
ניירות-ערך	506	-	-	-	-
	131	2,402	2,138	-	-
אשראי לציבור	131	2,402	2,138	-	-
	-	(5)	(9)	-	-
הפרשה להפסדי אשראי	-	(5)	(9)	-	-
	131	2,397	2,129	-	-
אשראי לציבור, נטו	131	2,397	2,129	-	-
	-	1,198	1,198	-	-
השקעות בחברות כלולות ⁽¹⁾	-	1,198	1,198	-	-
	-	8	1	-	-
נכסים אחרים	-	8	1	-	-
התחייבויות					
	196	1,061	619	13	4
פיקדונות הציבור	196	1,061	619	13	4
	-	-	-	-	-
אגרות-חוב וכתבי התחייבויות נדחים	-	-	-	-	-
	4	30	17	-	-
התחייבויות אחרות	4	30	17	-	-
	553	2,060	1,557	-	-
סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים**	553	2,060	1,557	-	-

* על בסיס היתרה בסוף כל חודש.
 ** כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.
 (1) פירוט של סעיף זה כלול גם בביאור 15.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 33 בעלי-עניין וצדדים קשורים (המשך)

ב. הכנסות והוצאות בדוח רווח והפסד

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023							
סך-הכל	צדדים קשורים המוחזקים על-ידי הבנק וחברות מאוחדות שלו			בעלי עניין			
	אחרים***	חברות כלולות	חברות-בת שלא אוחדו	אחרים	נושאי משרה**	מחזיקי מניות	
(468)	8	121	-	(524)	(1)	(72)	הכנסות ריבית נטו*
(78)	(2)	(31)	-	(45)	-	-	הכנסות (הוצאות) בגין הפסדי אשראי
609	(17)	39	-	418	-	169	הכנסות (הוצאות) שאינן מריבית
92	5	19	-	84	-	(16)	מזה: דמי ניהול ושירותים
(142)	(2)	(30)	(5)	(14)	(70) ⁽¹⁾	(21)	הוצאות תפעוליות ואחרות ⁽²⁾
(59)	-	-	-	-	(59)	-	מזה: בעל עניין המועסק בתאגיד או מטעמו: 21
(11)	-	-	-	-	(11)	-	הטבות לדירקטורים שאינם מועסקים בתאגיד או מטעמו - מספר מקבלי הטבה 10
(79)	(13)	99	(5)	(165)	(71)	76	סך-הכל

* פירוט בסעיף ג' להלן.
 ** בהתאם לסעיף 80 ד (3) בהוראות הדיווח לציבור, לרבות מי שפרש במהלך השנה.
 *** צדדים העומדים בהגדרת צד קשור שלא נכללו בעמודות אחרות וצד שפעילותו של הבנק והחברות המאוחדות שלו תלויות בהיקף משמעותי בעסקיו.
 (1) הטבות עובד לזמן קצר 43 מיליון ש"ח, הטבות לאחר סיום העסקה 0 מיליון ש"ח, הטבות בגין פיטורין 0 מיליון ש"ח, הטבות אחרות לזמן ארוך 1 מיליון ש"ח, תשלום מבוסס מניות 4 מיליון ש"ח.
 (2) כולל תרומות לעמותות בעלות קשר לצד קשור של הבנק בסך של 850 אלפי ש"ח.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022							
סך-הכל	צדדים קשורים המוחזקים על-ידי הבנק וחברות מאוחדות שלו			בעלי עניין			
	אחרים***	חברות כלולות	חברות-בת שלא אוחדו	אחרים	נושאי משרה**	מחזיקי מניות	
(167)	3	61	-	(197)	-	(34)	הכנסות ריבית נטו*
15	3	19	-	(7)	-	-	הכנסות (הוצאות) בגין הפסדי אשראי
4,235	107	5	-	3,624	-	499	הכנסות (הוצאות) שאינן מריבית***
101	7	10	-	91	-	(7)	מזה: דמי ניהול ושירותים
(126)	(1)	(19)	(10)	(12)	(62) ⁽¹⁾	(22)	הוצאות תפעוליות ואחרות ⁽²⁾
(50)	-	-	-	-	(50)	-	מזה: בעל עניין המועסק בתאגיד או מטעמו: 22
(12)	-	-	-	-	(12)	-	הטבות לדירקטורים שאינם מועסקים בתאגיד או מטעמו - מספר מקבלי הטבה 10
3,957	112	66	(10)	3,408	(62)	443	סך-הכל

* פירוט בסעיף ג' להלן.
 ** בהתאם לסעיף 80 ד (3) בהוראות הדיווח לציבור, לרבות מי שפרש במהלך השנה.
 *** צדדים העומדים בהגדרת צד קשור שלא נכללו בעמודות אחרות וצד שפעילותו של הבנק והחברות המאוחדות שלו תלויות בהיקף משמעותי בעסקיו.
 **** הוצג מחדש.
 (1) הטבות עובד לזמן קצר 44 מיליון ש"ח, הטבות לאחר סיום העסקה 0 מיליון ש"ח, הטבות בגין פיטורין 0 מיליון ש"ח, הטבות אחרות לזמן ארוך 1 מיליון ש"ח, תשלום מבוסס מניות 4 מיליון ש"ח.
 (2) כולל תרומות לעמותות בעלות קשר לצד קשור של הבנק בסך של 685 אלפי ש"ח.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 33 בעלי-עניין וצדדים קשורים (המשך)

ב. הכנסות והוצאות בדוח רווח והפסד (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021							
סך-הכל	צדדים קשורים המוחזקים על-ידי הבנק וחברות מאוחדות שלו			בעלי עניין			
	אחרים***	חברות כלולות	חברות-בת שלא אוחדו	אחרים	נושאי משרה**	מחזיקי מניות	
(14)	4	6	-	(10)	-	(14)	הכנסות ריבית נטו*
(4)	-	(2)	-	(2)	-	-	הכנסות (הוצאות) בגין הפסדי אשראי
(67)	6	15	-	52	-	(140)	הכנסות (הוצאות) שאינן מריבית***
82	4	2	-	76	-	-	מזה: דמי ניהול ושירותים
(106)	(1)	(17)	(9)	(7)	(49) ⁽¹⁾	(23)	הוצאות תפעוליות ואחרות ⁽²⁾
(39)	-	-	-	-	(39)	-	מזה: בעל עניין המועסק בתאגיד או מטעמו: 17
(10)	-	-	-	-	(10)	-	הטבות לדירקטורים שאינם מועסקים בתאגיד או מטעמו - מספר מקבלי הטבה 8
(191)	9	2	(9)	33	(49)	(177)	סך-הכל

* פירוט בסעיף ג' להלן.

** בהתאם לסעיף 80 ד (3) בהוראות הדיווח לציבור, לרבות מי שפרש במהלך השנה.

*** צדדים העומדים בהגדרת צד קשור שלא נכללו בעמודות אחרות וצד שפעילותו של הבנק והחברות המאוחדות שלו תלויות בהיקף משמעותי בעסקיו.

**** הוצג מחדש.

(1) הטבות עובד לזמן קצר 34 מיליון ש"ח, הטבות לאחר סיום העסקה 0 מיליון ש"ח, הטבות בגין פיטורין 0 מיליון ש"ח, הטבות אחרות לזמן ארוך 1 מיליון ש"ח, תשלום מבוסס מניות 4 מיליון ש"ח.

(2) כולל תרומות לעמותות בעלות קשר לצד קשור של הבנק בסך של 472 אלפי ש"ח.

ג. הכנסות ריבית, נטו בעסקות עם בעלי-עניין וצדדים קשורים

2021	2022	2023	
הכנסות (הוצאות)			
בגין נכסים			
26	102	243	מאשראי לציבור
-	-	-	מפיקדונות בבנקים
-	-	-	מניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
-	-	-	מאגרות-חוב
1	-	-	מנכסים אחרים
בגין התחייבויות			
(39)	(267)	(711)	על פיקדונות הציבור
-	-	-	על פיקדונות מבנקים
-	-	-	על ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי רכש חוזר
(2)	(2)	-	על אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
-	-	-	על התחייבויות אחרות
אחר			
-	-	-	עמלות מעיסקי מימון
-	-	-	הכנסות מימון אחרות
(14)	(167)	(468)	סך-הכל

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 34 תמצית דוחות של הבנק

א. תמצית דוח רווח והפסד

2021	2022	2023	
11,624	19,183	32,922	הכנסות ריבית
(1,931)	(5,799)	(17,054)	הוצאות ריבית
9,693	13,384	15,868	הכנסות ריבית, נטו
(1,217)	(28)	1,879	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
10,910	13,412	13,989	הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
הכנסות שאינן מריבית			
588	623	1,009	הכנסות מימון שאינן מריבית
3,221	3,560	3,782	עמלות
117	63	97	הכנסות אחרות
3,926	4,246	4,888	סך-כל ההכנסות שאינן מריבית
הוצאות תפעוליות ואחרות			
4,227	4,298	4,409	משכורות והוצאות נלוות
1,322	1,441	1,533	אחזקה ופחת בניינים וציוד
1,946	2,065	2,149	הוצאות אחרות
7,495	7,804	8,091	סך-כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
7,341	9,854	10,786	רווח לפני מסים
2,778	3,482	3,834	הפרשה למסים על הרווח
4,563	6,372	6,952	רווח לאחר מסים
351	160	408	חלקו של הבנק ברווחים (הפסדים) של חברות מוחזקות אחרות
			רווח (הפסד) נקי
4,914	6,532	7,360	המיוחס לבעלי מניות הבנק

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 34 תמצית דוחות של הבנק (המשך)

ב. תמצית מאזן

31 בדצמבר		
2022	2023	
נכסים		
133,236	107,602	מזומנים ופיקדונות בבנקים
102,073	123,123	ניירות-ערך
898	4,723	ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
394,089	414,375	אשראי לציבור
(5,510)	(6,994)	הפרשה להפסדי אשראי
388,579	407,381	אשראי לציבור, נטו
2,157	3,175	אשראי לממשלות
11,019	10,007	השקעות בחברות מוחזקות אחרות
3,350	3,510	בניינים וציוד
21,826	25,230	נכסים בגין מכשירים נגזרים
5,966	5,732	נכסים אחרים
669,104	690,483	סך-כל הנכסים
התחייבויות והון		
543,928	558,968	פיקדונות הציבור
8,673	9,200	פיקדונות מבנקים
3,262	2,436	פיקדונות הממשלה
13,877	6,279	ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
19,701	21,800	אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
19,040	24,240	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
14,121	15,130	התחייבויות אחרות
622,602	638,053	סך-כל ההתחייבויות
46,502	52,430	הון
669,104	690,483	סך-כל ההתחייבויות והון

ג. תמצית דוח על תזרימי מזומנים

2021	2022	2023	
תזרימי מזומנים מפעילות (לפעילות) שוטפת			
4,914	6,532	7,360	רווח נקי לשנה
התאמות הדרושות כדי להציג את תזרימי המזומנים מפעילות שוטפת			
(351)	(160)	(408)	חלקו של הבנק בהפסדים (ברווחים) של חברות מוחזקות
591	706	795	פחת על בניינים וציוד (לרבות ירידת-ערך)
(1,217)	(28)	1,879	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
(179)	60	592	הפסד (רווח) ממכירת ומירידת-ערך של אגרות-חוב זמינות למכירה
54	19	(25)	הפסד (רווח) שמומש ושטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן של אגרות-חוב למסחר
(68)	60	(121)	הפסד (רווח) שמומש ושטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן של מניות שאינן למסחר
(92)	(46)	(71)	רווח ממימוש בניינים וציוד
16	12	13	שינוי בהטבה בשל עסקות תשלום מבוסס מניות*
(7)	(29)	74	שינוי בהתחייבויות, נטו, בגין זכויות עובדים
590	(71)	(510)	מסים נדחים, נטו
-	6	-	הפסד (רווח) ממכירות תיקי אשראי
-	3,585	1,528	דיבידנדים שהתקבלו מחברות מוחזקות
559	(1,431)	15	התאמות בגין הפרשי שער
645	(5,387)	(4,502)	הפרשי צבירה שנכללו בפעולות השקעה ומימון
שינוי נטו בנכסים שוטפים			
1,902	(8,843)	(3,404)	נכסים בגין מכשירים נגזרים
1,854	3,715	(9,058)	ניירות-ערך למסחר
243	(1,056)	685	נכסים אחרים
שינוי נטו בהתחייבויות שוטפות			
(2,453)	4,693	5,200	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
(1,865)	835	631	התחייבויות אחרות*
5,136	3,172	673	מזומנים, נטו, מפעילות (לפעילות) שוטפת

* סווג מחדש.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 34 תמצית דוחות של הבנק (המשך)

ג. תמצית דוח על תזרימי מזומנים (המשך)

2021	2022	2023	
			תזרימי מזומנים מפעילות (לפעילות) השקעה
249	69	88	פיקדונות בבנקים
(46,623)	(32,520)	(18,007)	אשראי לציבור
225	(172)	(1,024)	אשראי לממשלות
(885)	355	(3,825)	ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
(190)	(5,863)	(5,314)	רכישת אגרות-חוב מוחזקות לפדיון
115	-	183	תמורה מפדיון אגרות-חוב מוחזקות לפדיון
(28,670)	(62,676)	(65,844)	רכישת אגרות-חוב זמינות למכירה
21,194	23,434	42,543	תמורה ממכירת אגרות-חוב זמינות למכירה
5,688	10,429	22,873	תמורה מפדיון אגרות-חוב זמינות למכירה
(472)	(1,132)	(315)	רכישת תיקי אשראי
-	1,606	942	תמורה ממכירת תיקי אשראי
-	(1,082)	(2,103)	השקעות בחברות מוחזקות
-	148	3	תמורה ממימוש השקעות בחברות מוחזקות
(879)	(687)	(966)	רכישת בניינים וציוד
141	60	84	תמורה ממימוש בניינים וציוד
(50,107)	(68,031)	(30,682)	מזומנים, נטו, מפעילות (לפעילות) השקעה

תזרימי מזומנים מפעילות (לפעילות) מימון

5,036	(3,050)	527	פיקדונות מבנקים
84,929	(4,732)	18,065	פיקדונות מהציבור
(9)	2,510	(826)	פיקדונות מהממשלה
3,419	10,458	(7,598)	ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
8,123	6,568	384	הנפקת אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
(3,690)	(3,239)	(3,643)	פדיון אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
(1,479)	(939)	(2,431)	דיבידנד ששולם לבעלי-מניות הבנק
96,329	7,576	4,478	מזומנים, נטו, מפעילות (לפעילות) מימון
51,358	(57,283)	(25,531)	גידול (קיטון) במזומנים
137,675	188,474	132,622	יתרת מזומנים לתחילת השנה
(559)	1,431	(15)	השפעת תנועות בשער החליפין על יתרות מזומנים
188,474	132,622	107,076	יתרת מזומנים לסוף השנה

ריבית ומסים ששולמו ו/או התקבלו

10,052	15,161	26,232	ריבית שהתקבלה
(1,144)	(3,628)	(14,319)	ריבית ששולמה
-	3,586	1,520	דיבידנדים שהתקבלו
(1,596)	(2,260)	(3,748)	מסים על הכנסה ששולמו
-	244	285	מסים על הכנסה שהתקבלו

ביאור 35 השלכות מלחמת חרבות ברזל

ביום 7 באוקטובר 2023 פתח ארגון חמאס במתקפת טרור רחנית על מדינת ישראל שכללה שיגור טילים ופשיטה קרקעית על בסיסי צבא וישובים אזרחיים, רצח וחטיפה של אזרחים וחיילים. מדינת ישראל הכריזה על מצב מלחמה וגיוס נרחב של מילואים, אשר נמשך נכון למועד הדוח בהיקף מצומצם מאשר בתחילת המלחמה. נכון למועד הדוח הצבא מצוי במצב לחימה בתוך עזה, מעל 100 חטופים מוחזקים בידי חמאס, בצפון הארץ מתנהלים חילופי אש ללא כניסה קרקעית ובים סוף החות'ים פוגעים בחופש השיט ומנסים לתקוף את דרום המדינה. למלחמה, ובפרט ככל שתמשך ו/או תתרחב לחזיתות נוספות, פוטנציאל להשפעה שלילית על המשק הישראלי, לקוחות הבנק והבנק עצמו. בין הסיכונים האפשריים ניתן למנות ירידה אפשרית בצריכה הפרטית, ירידה בהשקעות במשק ובכללן השקעות זרות והשקעות בהיי-טק, ירידה בתוצר, גרעון תקציבי משמעותי, הורדות דירוג האשראי של המדינה, עליית פרמיית הסיכון של המדינה, ירידה בפדיון בחלק מענפי המשק, פגיעה בענפי התיירות והבנייה, ירידת מחירי נדל"ן, עלייה באבטלה, פגיעה בעסקים, גידול בהפרשות להפסדי אשראי כתוצאה מגורמים אלו, זעזועים בשווקים ובכללם פירות, ירידות בשוק ההון, שינויים בעקומי התשואה ובריבית הבנק המרכזי שישפיעו על הרווחיות ועוד. בהיבטי סיכון האשראי, הבנק בוחן באופן שוטף את חשיפתו לאזורים המושפעים במיוחד מהלחימה, התפתחות פיגורים בהחזרי אשראי של לקוחות פרטיים ועסקיים, וחשיפתו לענפי משק ולסקטורים הצפויים להיפגע באופן משמעותי. אין ביכולתו של הבנק להעריך את הימשכות המלחמה והתפתחותיה ובהתאם את מידת הפגיעה בכל תחום ובכלל זה לאור דחיות התשלומים. השלכות התפתחות המצב הכלכלי, כפי שמוערכות על-ידי הבנק לעת הזו, הובאו לידי ביטוי בחישוב ההפרשה הקבוצתית והביאו לגידול בהוצאה להפסדי אשראי. סך ההוצאה להפסדי אשראי ברבעון הרביעי של שנת 2023 עמדה על 453 מיליון ש"ח, זאת בהמשך להוצאה להפסדי אשראי בסך 662 מיליון ש"ח ברבעון השלישי. מרביתן של הוצאות אלו בגין גידול בהפרשה הקבוצתית אשר נבע בעיקר מהשפעת תחזיות מאקרו ובפרט השפעות חזויות של מלחמת חרבות ברזל. עם פרוץ המלחמה ועל מנת להקל על לקוחות הבנק להתמודד עם השלכותיה, הבנק הודיע על סדרת הטבות משמעותיות ללקוחותיו, תוך הבחנה בין לקוחות המעגל הראשון אשר מושפעים באופן ישיר מהמלחמה לבין שאר האוכלוסייה. ההטבות כוללות הטבות בהתאם למתווה שפרסם הפיקוח על הבנקים לתקופה של שלושה חודשים (שהוארכה בשלושה חודשים נוספים לתקופת הרבעון הראשון 2024) וכן הטבות נוספות מעבר למתווה. אומדן סך ההטבות האמורות בשלב זה יושפע מהיקף ניצולן על-ידי הלקוחות, ועשוי להגיע בניצול מלא לכ-470 מיליון ש"ח. סך ההטבות שנוצלו ליום 31 בדצמבר 2023 הינו כ-159 מיליון ש"ח. בנוסף, נוצלו, לאחר תאריך המאזן ועד לסמוך לפרסום הדוחות הכספיים, הטבות בהיקף של כ-59 מיליון ש"ח. ההטבות נזקפות לרווח והפסד, במקביל למימושן על-ידי הלקוחות. ביום 4 במרץ 2024 פרסם הפיקוח על הבנקים הארכה והרחבה למתווה ההקלות להתמודדות עם השלכות המלחמה, לתקופה של 3 חודשים נוספים החל מיום 1 באפריל 2024. הבנק בוחן את השלכות הארכה והרחבה כאמור. הבנק ממשיך לבחון את מדיניות ההטבות וייתכן ויאריך אותה בהתחשב בהמשך המלחמה ו/או התרחבותה ו/או במתווים הרגולטוריים. לפרטים נוספים ראה [ביאור 1.ד.1](#) בנושא מדיניות חשבונאית וכן [ביאור 29](#) בנושא הפסדי אשראי.

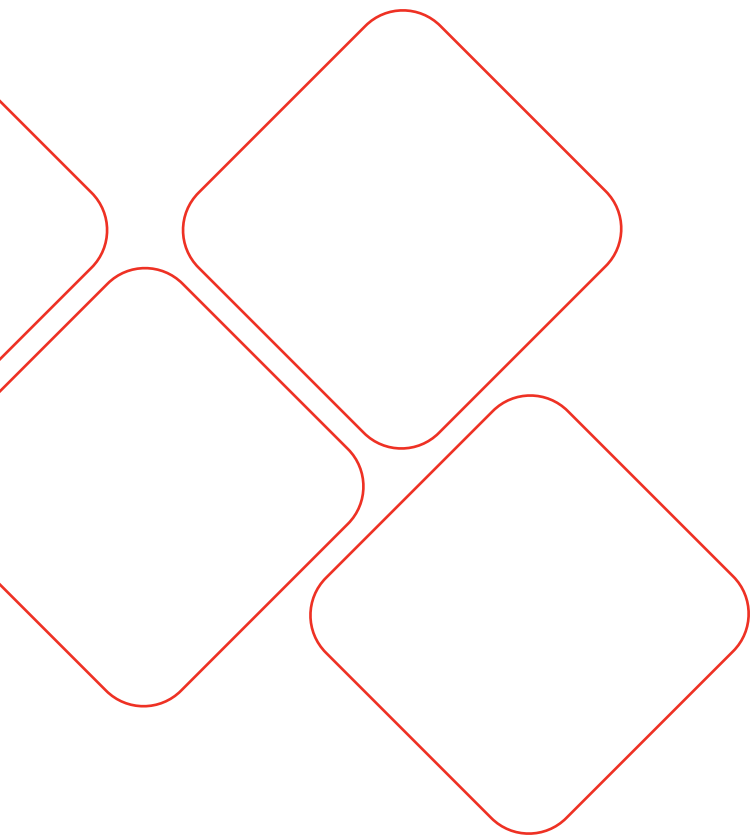
במטרה לסייע בשיקום החיים הקהילתיים של המשפחות והעסקים ביישובי עוטף עזה, הבנק החליט להעניק סיוע בסך של עד 100 מיליון ש"ח באמצעות הקמת קרן "פועלים לתקומה". חלוקת המענקים מיועדת להתבצע תוך שלוש שנים מיום הקמת הקרן ועלותה תיזקף לרווח והפסד על פני תקופה זו, בקצב מימושה.

יצוין כי בשלב זה אין לאירועים שקרו עד כה השפעה מהותית על יחסי ההון, המינוף והנזילות של הבנק.

בנק הפועלים

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

תוכן העניינים

6. ממשל תאגידי

269	6.1. הדירקטוריון וההנהלה
270	6.2. הביקורת הפנימית
271	6.3. גילוי בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים
272	6.4. שכר רואי החשבון המבקרים
273	6.5. תגמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה
276	6.6. עניינים אחרים
277	6.7. אמות מידה בנוגע לעסקות בעלי עניין
278	7. פרטים נוספים בנוגע לעסקי התאגיד הבנקאי ואופן ניהולם
278	7.1. השליטה בבנק
278	7.2. רכוש קבוע
281	7.3. הון אנושי

7.4. הסכמים מהותיים

286	7.4. הסכמים מהותיים
287	7.5. מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה
304	7.6. מגבלות ופיקוח על פעילות התאגיד הבנקאי
312	7.7. דירוג הבנק
313	7.8. מעורבות חברתית ותרומה לקהילה; בנקאות חברתית
315	8. נספחים
315	8.1. דוח רווח והפסד ומאזן - מידע רב תקופתי
317	8.2. דוח רווח והפסד ומאזן - מידע רב רבעוני
320	8.3. שיעורי הכנסות והוצאות ריבית

רשימת הטבלאות

270	טבלה 6-1: מספר משרות ממוצע בצוות הביקורת הפנימית
272	טבלה 6-2: שכר רואי החשבון המבקרים
273	טבלה 6-3: פירוט השכר, הגמול, שווי ההטבות, תשלומי המעביד וההפרשות לגבי נושאי המשרה הבכירים בקבוצת הבנק (באלפי ש"ח)
278	טבלה 7-1: רכוש קבוע
278	טבלה 7-2: התפלגות כלל השטחים העומדים לרשות הבנק
282	טבלה 7-3: נתונים אודות מצבת כוח אדם בקבוצת הבנק במונחי משרות
282	טבלה 7-4: התפלגות מספר המשרות הממוצעות בקבוצת הבנק על-פי מגזרי הפעילות לפי גישת ההנהלה
283	טבלה 7-5: פירוט עלות למשרת עובד ושכר למשרת עובד בבנק (באלפי ש"ח)
290	טבלה 7-6: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר לקוחות פרטיים
292	טבלה 7-7: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר עסקים קטנים
294	טבלה 7-8: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר הלוואות לדיור
296	טבלה 7-9: מגזרי פעילות גישת ההנהלה - תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של המגזר המסחרי
298	טבלה 7-10: מגזרי פעילות גישת ההנהלה - תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של המגזר העסקי
300	טבלה 7-11: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של המגזר הבינלאומי
303	טבלה 7-12: מגזרי פעילות גישת ההנהלה - תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר ניהול פיננסי
312	טבלה 7-13: דירוג
315	טבלה 8-1: דוח רווח והפסד מאוחד לשנים 2019-2023 - מידע רב תקופתי
316	טבלה 8-2: מאזן מאוחד לשנים 2019-2023 - מידע רב תקופתי
317	טבלה 8-3: דוח רווח והפסד מאוחד לרבעון בשנים 2022-2023 - מידע רב-רבעוני
318	טבלה 8-4: מאזן מאוחד לסוף כל רבעון בשנים 2022-2023 - מידע רב-רבעוני
320	טבלה 8-5: שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית

רשימת התרשימים

281	תרשים 7-1: תרשים ארגוני של הבנק
283	תרשים 7-2: משרות ממוצעות לפי מגזרי פעילות לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023

6. ממשל תאגידי 6.1. הדירקטוריון והנהלה חברי דירקטוריון הבנק*

יו"ר הדירקטוריון, דירקטור חיצוני לפי הוראה 301	ראובן קרופיק
דירקטור חיצוני לפי חוק החברות	דוד אבנר
דירקטורית חיצונית לפי חוק החברות	רונית אברמזון רוקח
דירקטור חיצוני לפי הוראה 301	נעם הנגבי
דירקטור	ישראל טראו
דירקטורית חיצונית לפי חוק החברות	דליה לב
דירקטורית	אודליה לבנון
דירקטור חיצוני לפי הוראה 301	יואל מינץ
דירקטור	דוד צביליחובסקי
דירקטורית	רונית שורץ

עבודת הדירקטוריון

במהלך שנת 2023 התקיימו 36 ישיבות של מליאת דירקטוריון הבנק, 86 ישיבות של ועדות הדירקטוריון וכן 3 ימי סיור של חברי הדירקטוריון. בדירקטוריון הבנק מכהנים 10 דירקטורים. לפרטים אודות שינויים צפויים בהרכב הדירקטוריון, ראה [פרק עניינים אחרים](#) להלן.

דיווח על דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית

בחודש דצמבר 2022 קבע דירקטוריון הבנק, כי המספר המזערי של דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית יהיה 3 דירקטורים, וכי המספר המזערי של דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית שראוי שיהיו חברים בוועדת הביקורת, יהיה 2 דירקטורים. זאת, בהתחשב בחובות המוטלות על דירקטוריון הבנק ובפרט לאחריותו לעריכת הדוחות הכספיים של הבנק ולאישורם, בהתחשב בגודל הבנק ובמורכבות פעילותו וכן בחשיבות הרבה המיוחסת לתפקוד גורמי הבקרה בבנק והפיקוח עליהם. בהסתמך על השכלתם, ניסיונם, כישוריהם וידיעותיהם, וכפי שהעריך הדירקטוריון, מכהנים בדירקטוריון הבנק 8 דירקטורים, שהינם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית: ראובן קרופיק, דוד אבנר, רונית אברמזון-רוקח, דליה לב, ישראל טראו, דוד צביליחובסקי, יואל מינץ ורונית שורץ. לפרטים אודות השכלתם, עיסוקם וניסיונם של דירקטורים אלה, ראה [תקנה 26](#) בדוח התקופתי. בוועדת הביקורת מכהנים 4 דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית.

חברי הנהלת הבנק**

מנהל כללי	דב קוטלר
משנה למנהל כללי, ממונה על חטיבת משאבי אנוש	עמית אוברקוביץ'
משנה למנהל כללי, היועצת המשפטית הראשית של הבנק	יעל אלמוג
משנה למנהל כללי, ממונה על חטיבת טכנולוגיה ומחשוב	אתי בן-זאב
משנה למנהל כללי, ממונה על החטיבה לניהול סיכונים	מירב בן שושן כהן
משנה למנהל כללי, ממונה על החטיבה הפיננסית - CFO	רם גב
משנה למנהל כללי, ממונה על החטיבה לשירותים בנקאיים	זאב חיו
חבר הנהלה, חשבונאי ראשי	גיאל כליף
משנה למנהל כללי, ממונה על החטיבה לשווקים פיננסיים ובנקאות בינלאומית	ידין ענתבי
משנה למנהל כללי, ממונה על החטיבה העסקית	איתמר פורמן
משנה למנהל כללי, ממונה על החטיבה הקמעונאית	דלית רביב

מבקר פנימי ראשי - אמיר בכר

ממונה על הביקורת הפנימית בארץ ובחו"ל, במעמד חבר הנהלה

* לפרטים נוספים על חברי דירקטוריון הבנק, השכלתם, עיסוקם וניסיונם (לרבות ביחס להיות חלקם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית), ועדות הדירקטוריון בהן הם מכהנים, תאגידיים נוספים בהם הם מכהנים ועוד, ראה [תקנה 26](#) בדוח התקופתי וכן באתר מגנ"א של רשות ניירות-ערך <http://www.magna.isa.gov.il>

** לפרטים נוספים על חברי הנהלה וכן על נושאי משרה נוספים, ראה [תקנה 26א](#) בדוח התקופתי וכן פרק עניינים אחרים להלן ובאתר מגנ"א של רשות ניירות-ערך: <http://www.magna.isa.gov.il>

6.2. הביקורת הפנימית

פרטי המבקר הפנימי - ד"ר אמיר בכר, עורך-דין, מכהן כמבקר הפנימי הראשי של הבנק מיום 1 ביוני 2022 במשרה מלאה ובמעמד חבר הנהלה. מר בכר עובד בקבוצת הבנק משנת 2010 וטרם מינויו לתפקיד המבקר, כיהן כממונה על החטיבה לניהול סיכונים. ד"ר בכר הינו בעל רישיון בעריכת דין בישראל, הינו בעל תואר ראשון במשפטים וכלכלה, תואר שני בכלכלה ותואר ד"ר במשפטים - כל התארים מהאוניברסיטה העברית בירושלים, וכן הינו, בעל ניסיון בתחומי הבנקאות, ועומד בתנאים הקבועים בסעיף 3 (א) לחוק הביקורת הפנימית, התשנ"ב-1992 ("חוק הביקורת הפנימית"). המבקר הפנימי אינו בעל עניין בבנק, או בחברות הבנות שלו, ואינו ממלא תפקיד נוסף על תפקידו כמבקר הפנימי הראשי של הבנק. מינוי עובדים לביקורת הפנימית והפסקת עבודתם, נעשים באישור המבקר הפנימי הראשי; עובדי הביקורת מקבלים הוראות בענייני ביקורת רק מהמבקר הפנימי הראשי, או מהמנהלים בביקורת הפנימית שהוסמכו על-ידו; ככלל, עובדי הביקורת הפנימית אינם עוסקים בתפקיד אחר זולת ביקורת פנימית.

דרך המינוי - מינוי המבקר הפנימי אושר בדירקטוריון הבנק ביום 27 בפברואר 2022 לאחר המלצה ואישור של ועדת הביקורת מיום 27 בפברואר 2022, אשר בנימוקה התייחסה, בין היתר, לכישוריו המקצועיים, לתכונותיו האישיות, להשכלתו ולניסיונו.

זהות הממונה על המבקר הפנימי - הממונה הארגוני על המבקר הפנימי הראשי הינו יו"ר הדירקטוריון.

תכנית העבודה - הביקורת הפנימית פועלת על-פי תכנית עבודה שנתית ותכנית עבודה רב שנתית לתקופה של שלוש שנים. תכנית העבודה לשנת 2023 נגזרה מתכנית העבודה הרב-שנתית, המתבססת, בין היתר, על: הערכת סיכונים בישויות לביקורת; סקר סיכונים; מבנה ארגוני מעודכן של הבנק; סבב ביקורת ביחידות השונות, וממצאים שהועלו בביקורת קודמות. לצורך התוויית תכנית העבודה, קיימה הביקורת שיחות והתייעצויות עם מנהלים בכירים וגורמי ניהול אחרים ועם רואי החשבון המבקרים. באופן דומה נקבעה תכנית עבודת הביקורת בחברות הבנות של הבנק, אשר הביקורת הפנימית של הבנק נותנת שירותי ביקורת למרביתן.

במסגרת תכנית העבודה של הביקורת נבחנו גם תהליכי אישור עסקות מהותיות, והכל מתוך ראייה כוללת של מיקוד בסיכונים. לאחר שתכנית העבודה של הביקורת גובשה על-ידי הביקורת הפנימית, היא הובאה לדיון ואישור בוועדת הביקורת, ובשים לב להמלצותיה התקיים דיון בדירקטוריון והתכנית אושרה על-ידו.

למבקר הפנימי הראשי שיקול דעת לסטות מתכנית העבודה, כמענה לצרכים משתנים ובלתי צפויים. בין היתר, במסגרת תכנית העבודה הוקצו משאבים גם לביקורת אירועים מיוחדים ולביקורת לא מתוכננת, לרבות ביקורות, לפי דרישה, של גורמים מוסמכים, כגון: הדירקטוריון, ועדת הביקורת, גורמי ניהול בבנק ורגולטורים. שינויים מהותיים מתכנית העבודה מובאים לדיון ואישור בוועדת הביקורת והדירקטוריון.

תכנית העבודה של הביקורת הפנימית מתייחסת גם לפעילות הבנק בחו"ל באמצעות סניפים ונציגויות, ולחברות הבנות של הבנק בארץ. כתוצאה מהחזרת הרישיון הבנקאי של הפועלים שוויץ ומכירת החחזקה בבנק פזיטיף בתורכיה, הסתיימה במהלך הרבעון השלישי 2023 פעילות פונקצית הביקורת הפנימית בשלוחות אלה. למועד הדוח קיימת פונקצית ביקורת פנימית מחוץ לישראל רק בסניף ניו-יורק וזאת באמצעות מבקר פנימי מקומי הכפוף למבקר הפנימי הראשי של הבנק.

הביקורת הפנימית בארץ מפקחת ומוודאת שהביקורת הפנימית נערכת ברמה מקצועית גבוהה נאותה כנדרש בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 307 בנושא פונקציית ביקורת פנימית והוראת ניהול בנקאי תקין מס' 306 בנושא פיקוח על שלוחות חו"ל.

במהלך שנת 2023 המשיכה הביקורת בישראל ויחידת הביקורת המקומית בסניף ניו-יורק, ופעלה בהתאם לתכנית הביקורת המורחבת (EAP) שהוגשה בסוף חודש יולי 2020 לרשויות האמריקאיות, כמתחייב מהסדרי הבנק עם הרשויות האמריקאיות.

תכנית הביקורת המורחבת מתייחסת, בין היתר, לביקורת בתחומים: ציות, איסור הלבנת הון, ופעילות מול לקוחות אמריקאים. ככלל, החברות הבנות בארץ מקבלות שירותי ביקורת פנימית מהביקורת הפנימית של הבנק.

היקף העסקה - תקני כוח האדם בביקורת הפנימית נקבעו על בסיס תכנית עבודה רב שנתית, מבוססת סקר סיכונים. צוות הביקורת הפנימית בבנק, בחברות הבנות ובשלוחות חו"ל מנה בממוצע כ-108 משרות בשנת 2023 וכ-8 משרות במיקור חוץ כלהלן:

טבלה 6-1: מספר משרות ממוצע בצוות הביקורת הפנימית

מספר משרות ממוצע בשנת 2023		
בבנק	בחברות הבנות סך-הכל	
98	1	99
7	2	9
105	3	108

בנוסף, הושקעו כ-8 משרות במיקור חוץ.

עריכת הביקורת - הביקורת הפנימית בבנק פועלת במסגרת החוקים, התקנות, הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, ובכלל זה הוראת ניהול בנקאי תקין (307) בנושא פונקציית ביקורת פנימית, תקנים מקצועיים, הנחיות מקצועיות של לשכת המבקרים הפנימיים, והנחיות ועדת הביקורת והדירקטוריון. הדירקטוריון וועדת הביקורת, אשר בחנו את תכנית העבודה של הביקורת הפנימית ואת ביצועה בפועל, סבורים, גם על בסיס הודעתו של המבקר הפנימי, כי הביקורת הפנימית של הבנק עומדת בדרישות שנקבעו בתקנים המקצועיים ובהוראות המפקח על הבנקים.

גישה למידע - לביקורת הפנימית נתונה גישה חופשית לכל המידע בבנק, ובכלל זה גישה מתמדת ובלתי אמצעית למערכות המידע של הבנק, לרבות לנתונים כספיים, ככל שהדבר נדרש לביצוע עבודתה. סמכות זו מעוגנת בצ'ארטר הביקורת ובנהלים. מדיניות זו מיושמת בפעילות הבנק בארץ, בחו"ל ובחברות הבנות, בהתאמה לדרישות רגולטוריות מקומיות ככל שרלוונטיות.

דין וחשבון המבקר הפנימי - דוחות הביקורת הפנימית, לרבות דיווחים תקופתיים, מוגשים בכתב.

מדי חודש מוצגת בוועדת הביקורת של הדירקטוריון, לאחר שהוגשה ליו"ר ועדת הביקורת, רשימת כל דוחות הביקורת שפורסמו במהלך החודש הקודם. דוחות הביקורת מוגשים ליו"ר הדירקטוריון, ליו"ר ועדת הביקורת ולמנכ"ל הבנק. כל תקצירי הדוחות מופצים גם לחברי ועדת הביקורת. דוחות ביקורת מהותיים נדונים בישיבות הוועדה.

בשנת 2023 הוגשו ונדונו בוועדת הביקורת של הדירקטוריון סיכומים חצי שנתיים ושנתיים, שסקרו את פעילות הביקורת הפנימית במהלך התקופה המדווחת. סיכום פעילות הביקורת לשנת 2022 הופץ לוועדת הביקורת ביום 8 במרץ 2023 ונדון בוועדה ביום 12 במרץ 2023, סיכום פעילות הביקורת במחצית הראשונה של שנת 2023 הופץ לוועדת הביקורת ביום 10 בספטמבר 2023 ונדון בוועדה ביום 13 בספטמבר 2023. סיכום פעילות הביקורת לשנת 2023 מתוכנן להיות נידון בוועדת הביקורת עד סוף רבעון ראשון של שנת 2024.

הערכת הדירקטוריון את פעילות המבקר הפנימי - לדעת הדירקטוריון וועדת הביקורת, ההיקף, האופי, רציפות הפעילות ותכנית העבודה של הביקורת הפנימית הינם סבירים בנסיבות העניין, ויש בהם כדי להגשים את מטרת הביקורת הפנימית בבנק.

תגמול - לפרטים אודות התגמול של ד"ר אמיר בכר (המכהן כאמור מחודש יוני 2022 כמבקר הפנימי הראשי), ראה [סעיף 6.5](#) לחלק זה להלן.

שכרו ותנאי שכרו ותנאי העסקתו של המבקר הפנימי מאושרים על-ידי ועדת התגמול והדירקטוריון בהמלצת ועדת הביקורת. תגמול המבקר הולם את משרתו, ומושתת על עקרונות מקובלים גם לתגמול חברי ההנהלה (המוגדרים כפונקציות בקרה). להערכת הדירקטוריון, תגמול המבקר הפנימי אין בו כדי לגרום להשפעה על הפעלת שיקול דעתו המקצועי.

6.3. גילוי בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים

דירקטוריון הבנק הינו האורגן המפקד על בקרת העל בבנק וכן על אישור הדוחות הכספיים שלו. ועדת הביקורת של הדירקטוריון הינה הוועדה אשר דנה ובוחנת את טיטוטות הדוחות הכספיים המוצגים בפניה וממליצה לדירקטוריון על אישור הדוחות הכספיים. ועדת הביקורת קיבלה דיווח וקיימה דיון על ליקויים וחולשות מהותיות בבקרה הפנימית על הדוחות הכספיים, אם וככל שנמצאו, וכן קיבלה דיווח על כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, אם וככל שהיתה, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי. ועדת הביקורת בחנה את הסוגיות המהותיות והאומדנים הקריטיים שיושמו בדוחות הכספיים; את סבירות הנתונים; את המדיניות החשבונאית שיושמה, את השינויים שחלו בה, אם חלו ואת הטיפול החשבונאי שיושם בעניינים מהותיים; כן בחנה הוועדה את יישום עיקרון הגילוי הנאות בדוחות הכספיים ובמידע הנלווה, באמצעות הצגה מפורטת של הנושאים על-ידי נושאי משרה ואחרים בבנק, לרבות: המנכ"ל והחשבונאי הראשי של הבנק ובחנה את אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי.

במסגרת הדיון בדוחות הכספיים ועדת הביקורת דנה, בין היתר, בחובות הבעייתיים של הבנק, בחנה את שווי החזקות הבנק בניירות-ערך, דנה בהפרשות לירידת-ערך של ניירות-ערך ובהוצאות בגין הפסדי אשראי של הבנק. כן דנה ועדת הביקורת ובחנה את חשיפות הבנק לסיכונים ואת דרך השתקפותם והשפעתם על הדוחות הכספיים.

לישיבות ועדת הביקורת בהן נדונו הדוחות הכספיים (אליהן הוזמנו גם יתר חברי הדירקטוריון), כמו גם לישיבות הדירקטוריון, בהן נדונים ומאושרים הדוחות הכספיים, מוזמנים ראי החשבון המבקרים של הבנק זיו האפט, ראי חשבון וסומך חייקין, ראי חשבון והם נוכחים בכל הישיבות האלה. המבקר הפנימי של הבנק מוזמן לדיוני ועדת הביקורת והדירקטוריון בנושא אישור הדוחות הכספיים.

לפרטים נוספים אודות הליך אישור הדוחות הכספיים, ראה [שאלון ממשל תאגידי, סעיפים 25, 26, 27](#).

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2023

6.4 שכר רואי החשבון המבקרים⁽¹⁾⁽²⁾⁽³⁾

טבלה 2-6: שכר רואי החשבון המבקרים

הבנק		המאוחד		
2022	2023	2022	2023	
באלפי ש"ח				
עבור פעולות הביקורת⁽⁴⁾				
13,147	14,651	18,152	17,534	רואי החשבון המבקרים המשותפים
עבור שירותים הקשורים לביקורת⁽⁵⁾				
*4,615	5,642	*5,642	5,720	רואי החשבון המבקרים המשותפים
עבור שירותי מס⁽⁶⁾				
3,112	3,286	3,276	3,319	רואי החשבון המבקרים המשותפים
עבור שירותים אחרים⁽⁷⁾				
*3,319	4,532	*4,147	5,772	רואי החשבון המבקרים המשותפים
24,193	28,111	31,217	32,345	סך-הכל שכר של רואי חשבון מבקרים

* סווג מחדש.

- (1) דיווח של הדירקטוריון לאסיפה הכללית השנתית על שכר רואי החשבון המבקרים בעבור פעולות הביקורת.
- (2) שכר רואי החשבון המבקרים כולל תשלומים לשותפויות ולתאגידים בשליטתם, וכן כולל תשלומים על-פי חוק מע"מ.
- (3) כולל שכר ששולם ושכר שנצבר.
- (4) ביקורת דוחות כספיים שנתיים, סקירת דוחות ביניים, לרבות ביקורת בקרה פנימית על דיווח כספי (SOX 404) וסקירה של סניפי הבנק בחו"ל.
- (5) Audit Related Fees כולל בעיקר: ייעוץ בקשר ליישום רגולציה חדשה, בדיקות מיוחדות, תשקיפים ואישורים מיוחדים.
- (6) כולל בעיקר: דוחות התאמה למס, דינוי שומות ויעוץ מס בישראל ובחו"ל.
- (7) כולל בעיקר: סיוע בהכנת דוח אחריות חברתית וייעוץ בנושא איסור הלבנת הון.

ועדת הביקורת אימצה בשנת 2022 מדיניות בנוגע לקבלת שירותים שאינם שירותי ביקורת מרואי החשבון המבקרים במטרה לשמור על האובייקטיביות ואי התלות של רואי החשבון המבקרים. בין היתר כוללת המדיניות מעקב ופיקוח תקופתי של ועדת הביקורת על השרותים הנוספים המתקבלים.

6.5. תגמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה

מדיניות התגמול לנושאי משרה בבנק לשנים 2021-2023, המותאמת להוראות חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי התרת הוצאה לצרכי מס בשל תגמול חריג), התשע"ו-2016 ("חוק הגבלת התגמול"), אושרה באסיפה הכללית בחודש אוקטובר 2020. לפרטים נוספים אודות מדיניות התגמול ותנאי הכהונה של נושאי המשרה, ראה [ביאורים 22 ו-23](#) לדוחות הכספיים. להלן פירוט השכר, הגמול, שווי הטבות, תשלומי המעביד והפרשות לגבי נושאי המשרה הבכירים בקבוצת הבנק (באלפי ש"ח).

טבלה 3-6: פירוט השכר, הגמול, שווי הטבות, תשלומי המעביד והפרשות לגבי נושאי המשרה הבכירים בקבוצת הבנק (באלפי ש"ח)

שנת 2023									
שם	תפקיד	שיעור החזקה בהון הבנק באחוזים	שכר ⁽¹⁾	מענקים	הטבה בשל תשלום מבוסס מניות	שווי הטבות נוספות ⁽²⁾	תשלומי והפרשות המעביד ⁽³⁾	סך-הכל תגמול לפי תקנה 21 ⁽⁴⁾ (5)	הלוואות שניתנו בתנאים רגילים ⁽⁶⁾
קרופיק ראובן	יו"ר הדירקטוריון	-	3,099	-	-	-	-	3,099	197
דב קוטלר	המנהל הכללי	*0.0	2,650	588	112	12	443	3,805	16
בארי אלרם	מנכ"ל הפועלים שוויץ	-	2,149 ⁽⁷⁾	808	-	410 ⁽⁷⁾	248	3,615	90
ידן ענתבי	חבר הנהלה	0.02	1,826	725	374	12	707	3,644	42
אמיר בכר	חבר הנהלה	*0.0	1,746	676	374	91	472	3,359	242
אתי בן-זאב	חבר הנהלה	0.01	1,826	686	374	22	366	3,274	22
יעל אלמוג	חבר הנהלה	*0.0	1,746	655	374	86	286	3,147	37

* שיעור החזקה נמוך 0.01 אחוז.

- (1) כולל גם תשלומים המסווגים כתגמול קבוע שאינו מזכה בהפרשות סוציאליות, כמפורט בביאור 22 בדוחות הכספיים.
- (2) כולל תשלום בגין הוצאות רכב, אש"ל וגילומים.
- (3) כולל הפרשות לפיצויי פיטורין, תגמולים, פנסיה, קרן השתלמות, חופשה, ביטוח לאומי ולמחלה, וכן הוצאות (הכנסות) לא חזויות בשל התאמות אקטואריות שנזקפו לקרן הון. מובהר כי, תשלומי והפרשות המעביד (ובהתאם סך עלות התגמול) אינם כוללים את עלות הריבית בגין התחייבויות אקטואריות (רכיב הריבית אשר מוצג על-פי תקני החשבונאות במסגרת סעיף הוצאות אחרות). להלן פירוט הוצאה הלא חזויה בשל התאמות אקטואריות שנזקפו לקרן הון: דב קוטלר - התאמה שלילית בסך 7 אלפי ש"ח; ידן ענתבי - התאמה בסך 357 אלפי ש"ח; אמיר בכר - התאמה בסך 102 אלפי ש"ח; אתי בן זאב - התאמה בסך 1 אלפי ש"ח; יעל אלמוג - התאמה שלילית בסך 13 אלפי ש"ח;
- (4) לא כולל מס שכר.
- (5) סך-הכל שכר והוצאות נלוות לפי חוק הגבלת התגמול**, כמפורט להלן: דב קוטלר - 3,414 אלפי ש"ח; בארי אלרם - חוק הגבלת התגמול לא חל עליו; ידן ענתבי - 3,014 אלפי ש"ח; אמיר בכר - 2,988 אלפי ש"ח; אתי בן זאב - 3,004 אלפי ש"ח; יעל אלמוג - 2,891 אלפי ש"ח;
- ** לא כולל מס שכר, הוצאה לא חזויה בשל התאמות אקטואריות שנזקפו לקרן הון, הפרשות בגין זכויות עבר שנצברו לפני הכניסה לתוקף של חוק הגבלת התגמול וכן לא כולל הפקדות והפרשות לפיצויי פיטורין ותגמולים (לרבות אובדן כושר עבודה) - על-פי דין, אשר לא נכללות בהגדרת "תגמול" לצורך חוק הגבלת התגמול.
- (6) כולל הלוואות, הלוואות לדיר וכן חיובים בגין כרטיסי אשראי.
- (7) כולל תשלום מס בישראל דרך גילום מס, ושמירת זכויות עובד (תשלום ביטוח לאומי חלק מעביד). גילום המס בישראל מהווה הטבה ברת מיסוי בשוויץ בגינה נדרש מר אלרם לשלם מס נוסף וביטוח לאומי בשוויץ. הבנק יישא בתשלום הנוסף לביטוח לאומי בשוויץ וכן בתשלום המס הנוסף בשוויץ, אם לא יוחזר למר אלרם על-ידי רשות המסים בישראל.

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2023

טבלה 3-6: פירוט השכר, הגמול, שווי ההטבות, תשלומי המעביד וההפרשות לגבי נושאי המשרה הבכירים בקבוצת הבנק (באלפי ש"ח) (המשך)

שנת 2022									
שם	תפקיד	שיעור החזקה שכר ⁽¹⁾	מענקים	הטבה בשל תשלום מבוסס מניות	שווי הטבות נוספות ⁽²⁾	תשלומי והפרשות המעביד ⁽³⁾	סך-הכל תגמול לפי תקנה 21 ⁽⁴⁾ (5)	הלוואות שניתנו בתנאים רגילים ⁽⁶⁾	
ראובן קרופיק	יו"ר הדירקטוריון	-	2,955	-	-	-	2,955	229	
דב קוטלר	המנהל הכללי	*0.0	2,531	109	13	394	3,291	65	
בארי אלרם	מנכ"ל הפועלים שוויץ	-	2,097 ⁽⁷⁾	-	464 ⁽⁷⁾	282	3,194	264	
יעל אלמוג	חבר הנהלה	*0.0	1,667	362	82	327	3,161	46	
אמיר בכר	חבר הנהלה	*0.0	1,575	341	90	257	2,981	273	
רם גב	חבר הנהלה	*0.0	1,471	325	68	317	2,867	19	
דלית רביב	חבר הנהלה	*0.0	1,471	325	91	281	2,850	649	

* שיעור החזקה נמוך 0.01 אחוז.

- (1) כולל גם תשלומים המסווגים כתגמול קבוע שאינו מזכה בהפרשות סוציאליות, כמפורט בביאור 22 בדוחות הכספיים.
- (2) כולל תשלום בגין הוצאות רכב, אש"ל וגילומים.
- (3) כולל הפרשות לפיצויי פיטורין, תגמולים, פנסיה, קרן השתלמות, חופשה, ביטוח לאומי ולמחלה, וכן הוצאות (הכנסות) לא חזויות בשל התאמות אקטואריות שנזקפו לקרן הון. מובהר כי, תשלומי והפרשות המעביד (ובהתאם סך עלות התגמול) אינם כוללים את עלות הריבית בגין התחייבויות אקטואריות (רכיב הריבית אשר מוצג על-פי תקני החשבונאות במסגרת סעיף הוצאות אחרות). להלן פירוט הוצאה הלא חזויה בשל התאמות אקטואריות שנזקפו לקרן הון: דב קוטלר - התאמה שלילית בסך 57 אלפי ש"ח; יעל אלמוג - התאמה בסך 10 אלפי ש"ח; אמיר בכר - התאמה שלילית בסך 45 אלפי ש"ח; רם גב - התאמה בסך 14 אלפי ש"ח ודלית רביב - התאמה שלילית בסך 60 אלפי ש"ח.
- (4) לא כולל מס שכר.
- (5) סך-הכל שכר והוצאות נלוות לפי חוק הגבלת התגמול**, כמפורט להלן: דב קוטלר - 2,955 אלפי ש"ח; בארי אלרם - חוק הגבלת התגמול לא חל עליו; יעל אלמוג - 2,889 אלפי ש"ח; אמיר בכר - 2,778 אלפי ש"ח; רם גב - 2,633 אלפי ש"ח; דלית רביב - 2,675 אלפי ש"ח;
- ** לא כולל מס שכר, הוצאה לא חזויה בשל התאמות אקטואריות שנזקפו לקרן הון, הפרשות בגין זכויות עבר שנצברו לפני הכניסה לתוקף של חוק הגבלת התגמול וכן לא כולל הפקדות והפרשות לפיצויי פיטורין ותגמולים (לרבות אובדן כושר עבודה) על-פי דין, אשר לא נכללות בהגדרת "תגמול" לצורך חוק הגבלת התגמול.
- (6) כולל הלוואות, הלוואות לדיוור וכן חיובים בגין כרטיסי אשראי.
- (7) כולל תשלום מס בישראל דרך גילום מס, ושמירת זכויות עובד (תשלום ביטוח לאומי חלק מעביד). גילום המס בישראל מהווה הטבה ברת מיסוי בשוויץ בגינה נדרש מר אלרם לשלם מס נוסף וביטוח לאומי בשוויץ. הבנק יישא בתשלום הנוסף לביטוח לאומי בשוויץ וכן בתשלום המס הנוסף בשוויץ, אם לא יוחזר למר אלרם על-ידי רשות המסים בישראל.

הערות כלליות

היקף המשרה של מקבלי התגמול הינו 100%.

כל עובדי הבנק, ובכלל זה נושאי משרה בבנק (למעט הדירקטורים והיו"ר), נהנים מהטבות שונות בניהול חשבונות הבנק שלהם. הטבות אלה מתייחסות בעיקרן לפטור מדמי ניהול קבועים, דמי רישום פעולות בחשבון, תדפיסי מידע, פנקסי שיקים, אחזקת ניירות-ערך, משיכת מזומנים, העברת כספים לחשבונות אחרים ודמי חבר של כרטיסי אשראי. כמו-כן קיימות הטבות בשיעור העמלות בגין קניה ומכירה של ניירות-ערך ומטבע-חוץ, הוראות קבע לביצוע תשלומים בחשבון ושכירת כספות. בנוסף, ככל יתר עובדי הבנק, גם נושאי המשרה (למעט הדירקטורים והיו"ר) נהנים מהטבה בריבית על יתרות זכות וחובה בחשבונות עו"ש. מכלול הטבות שניתנו לנושאי המשרה מסתכם בסכומים זניחים, אשר אינם עולים על סך של 50 אלפי ש"ח בשנה לכל נושא משרה.

לפרטים נוספים בדבר רכיבי התגמול הרוחביים (ובכלל זה תגמול מבוסס מניות) להם זכאים כלל חברי הנהלה של הבנק לרבות תנאי הפרישה, מענקים וכיו"ב ולעניין תכנית התגמול והשפעות חוק הגבלת התגמול, ראה [ביאורים 22 ו-23 בדוחות הכספיים](#).

למידע נוסף בהתאם לדרישות הגילוי המפורטות בנדבך 3 של באזל ראה גילוי המפורסם באתר האינטרנט של הבנק ובמגא. המענקים בגין שנת 2023 שאושרו על-ידי ועדת התגמול והדירקטוריון של הבנק נקבעו בהתאם למדיניות ותכנית התגמול. רכיב ביצועי הבנק נקבע לפי התשואה להון שהושגה ביחס למנעד תשואות יעד שעודכן בתחילת השנה על-ידי הדירקטוריון באופן מחמיר ביחס לקבוע במדיניות התגמול. לדיוני הדירקטוריון בנושא המענקים לנושאי המשרה קדמו דיונים מקדימים בנושא על-ידי ועדת התגמול. בדיונים שנערכו כאמור נבחנו לגבי כל נושא משרה בנפרד (ובפרט לגבי בעלי תפקידי פיקוח ובקרה) הקריטריונים הספציפיים שנקבעו מראש בהתאם לתפקידו, עמידתו בקריטריונים כאמור והתאמת התגמול לנושא המשרה להוראות מדיניות התגמול ועמידה בהוראות חוק הגבלת התגמול.

תנאי הכהונה וההעסקה של נושאי המשרה המכהנים בבנק, הם בהתאם להסכמי ההעסקה עימם שאושרו על-ידי האורגנים בבנק כדון, בהתאם למדיניות התגמול ולתכנית התגמול של הבנק שהיו בתוקף בשנים 2022 ו-2023 ובהתאם להוראות חוק הגבלת התגמול, חוק החברות ולהוראה 301A של המפקח על הבנקים בדבר מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי. לפרטים נוספים, ראה [ביאורים 22 ו-23 בדוחות הכספיים](#).

מר ראובן קרופיק

מר ראובן קרופיק נבחר לכהן כיו"ר דירקטוריון הבנק ("היו"ר") ביום 28 ביוני 2020 והמינוי אושר על-ידי המפקח על הבנקים ביום 28 ליולי. בחודש אפריל 2022 פרסם הפיקוח על הבנקים עדכון להוראות ניהול בנקאי תקין 301 ו-301A בנוגע לתפקידי יו"ר הדירקטוריון ותנאי הכהונה של יושבי ראש הדירקטוריון בבנקים ללא גרעין שליטה. תנאי כהונה מעודכנים ליו"ר הדירקטוריון התואמים את הוראות הפיקוח המעודכנות אושרו על-ידי האסיפה הכללית ביום 11 באוגוסט 2022. תנאי הכהונה העדכניים הינם בתוקף החל מתחילת שנת 2022 וכל עוד מר קרופיק מכהן בתפקידו כיו"ר (תקופת כהונתו כדירקטור תסתיים בחודש פברואר 2025).

לפרטים נוספים בדבר תנאי הכהונה של היו"ר, ראה [ביאור 2.1.22](#) בדוחות הכספיים וכן [סעיף עניינים אחרים](#) בחלק זה.

מר דב קוטלר

ביום 1 באוקטובר 2019 החל מר דב קוטלר לכהן בתפקיד מנכ"ל הבנק. לעניין תנאי התגמול והעסקתו של מר קוטלר מתחילת כהונתו ועד לתום שנת 2020, ראה דוח זימון אסיפה כללית מיום 20 בנובמבר 2019, אסמכתא: 01-112810-2019. ביום 22 באוקטובר 2020 אישרה האסיפה הכללית עדכון לתנאי התגמול של המנכ"ל החל מינואר 2021 ועד ליום 31 בדצמבר 2023. ביום 8 באוקטובר 2023 אישרה האסיפה הכללית עדכון לתנאי התגמול של המנכ"ל החל מינואר 2024 ועד ליום 31 בדצמבר 2026. לפרטים נוספים, ראה [ביאור 3.1.22](#) בדוחות הכספיים.

מר בארי אלרם

מר בארי אלרם כיהן כמנכ"ל הפועלים שוויץ החל מיום 1 באוקטובר 2018 ועד אוגוסט 2023, מאז הוא מכהן כדירקטור בפועלים שוויץ.

גב' יעל אלמוג

גב' יעל אלמוג מכהנת כמשנה למנכ"ל בתפקיד יועצת משפטית הראשית של הבנק החל מיום 1 במרץ 2018. הסכם ההעסקה הנוכחי מסתיים ביום 30 ליולי 2025.

מר אמיר בכר

מר אמיר בכר מכהן החל ממרץ 2022 כמבקר הפנימי הראשי של הבנק במעמד חבר הנהלה. הסכם העסקתו הנוכחי מסתיים ביום 31 במרץ 2025.

מר רם גב

מר רם גב מכהן כמשנה למנכ"ל הבנק החל מינואר 2020 בתפקיד ממונה על חטיבה הפיננסית, הסכם העסקתו הנוכחי מסתיים ביום 31 לדצמבר 2025.

גב' דלית רביב

גב' דלית רביב מכהנת כמשנה למנכ"ל הממונה על חטיבה קמעונאית החל מיום 1 בדצמבר 2019. הסכם העסקתו הנוכחי מסתיים ביום 31 לדצמבר 2025.

גב' אתי בן זאב

גב' אתי בן זאב מכהנת כמשנה למנכ"ל הממונה על חטיבת טכנולוגיה ומחשוב החל מפברואר 2016. הסכם העסקתה הנוכחי מסתיים ביום 31 למרץ 2027.

מר ידין ענתבי

מר ידין ענתבי מכהן כמשנה למנכ"ל בבנק החל מאוגוסט 2013, החל מיוני 2018 הינו הממונה על חטיבת שווקים פיננסיים ובנקאות בינלאומית. הסכם העסקתו הנוכחי מסתיים ביום 30 ביוני 2024.

6.6 עניינים אחרים

בחודש יוני 2023 התקשר הבנק בהסכם למיזוג עם ולתוך הבנק של מספר חברות בנות בשליטה ובעלות מלאה (או כמעט מלאה, למעט החזקה של מניות בודדות בשיעור זניח) ללא תמורה (למעט סכומים זניחים שיישמרו בנאמנות עבור המניות הבודדות שאינן מוחזקות על-ידי הבנק בחלק מהחברות). המיזוג הושלם ביום 19 בנובמבר 2023 והוא בתוקף מיום 30 ביוני 2023. בחודש יוני 2023 התקשר הבנק גם בהסכם למיזוג עם ולתוך הבנק ללא תמורה של הפועלים הנפקות, חברה בת בעלות מלאה ששימשה זרוע גיוסים למכשירי חוב. מיזוג זה הושלם ביום 26 בספטמבר 2023. בנוסף, הבנק השלים מיזוג של 3 חברות, עם ולתוך חברה נוספת בקבוצה. מיזוג זה בתוקף מיום 30 בספטמבר 2023. בחודש יוני 2023 אישרו ועדת התגמול (בהתאם לתקנה 1ב1 לתקנות החברות (הקלות בעסקות עם בעלי עניין), תש"ס-2000 ("תקנות ההקלות")) והדירקטוריון חידוש רכישת פוליסת כיסוי ביטוחי לאחריות הדירקטורים ונושאי משרה בקבוצת הבנק וחביונות כספיות שתוטלנה עליהם בשל תפקודם כנושאי משרה וכן כולל גם כיסוי לחברה בגין סכומים בהם שיפתה את נושאי המשרה ובגין תביעות ניירות-ערך. הכיסוי הביטוחי הינו בגבולות אחריות של 183 מיליון דולר וכן כיסוי נוסף לדירקטורים ונושאי המשרה (side A) בגבולות אחריות של 72 מיליון דולר (סך-הכל כיסוי של 255 מיליון דולר), וזאת החל מיום 1 ביולי 2023, לתקופה של שנים עשר חודשים. סך הפרמיה בגין הכיסוי הביטוחי כאמור עומדת על כ-6.1 מיליון דולר. באסיפה הכללית השנתית שכונסה ביום 8 בנובמבר 2023 נדונו והתקבלו ההחלטות הבאות: (1) דיון בדוחות הכספיים ובדוח הדירקטוריון של הבנק לשנת 2022; (2) אושר מינויים מחדש של סומך-חייקין (KPMG), רואי חשבון, וזיו האפט (BDO), רואי חשבון לרואי החשבון המבקרים של הבנק במשותף, עד לתום האסיפה הכללית השנתית הבאה של הבנק; (3) אושר מינויה של הגב' רות אברמזון רוקח כדירקטורית חיצונית לפי חוק החברות, לתקופת כהונה נוספת של שלוש שנים; (4) אושר מינויה של הגב' מיכל הלפרין כדירקטורית חיצונית לפי חוק החברות לתקופת כהונה של שלוש שנים; (5) אושר מינוי של מר ישראל טראו כדירקטור במעמד "אחר", היינו שאינו דירקטור חיצוני לפי חוק החברות או לפי הוראה 301 לתקופת כהונה נוספת של שלוש שנים; (6) אושרה מדיניות התגמול המעודכנת לנושאי המשרה בבנק; (7) אושר תנאי הכהונה וההעסקה למנכ"ל הבנק מר דב קוטלר לשנים 2024-2026; (8) אושרו התיקונים שהוצעו לתקנון הבנק; (9) אושרה הענקת כתיב שפיו מעודכנים לנושאי משרה. אישור בנק ישראל למינויים של כל הדירקטורים שנבחרו כאמור התקבל. כהונתה של גב' מיכל הלפרין צפויה להיכנס לתוקף ביום 12 באפריל 2024. במועד אישור הדוחות הכספיים אישר דירקטוריון הבנק גם את דוח הסביבה, חברה וממשל (ESG) של הבנק לשנת 2023. הדוח מתפרסם זו השנה ה-17 ברציפות ונכתב על-פי תקן GRI ועל-פי תקן SASB. במסגרת הדוח נכלל גם דוח אקלים (Task Force on Climate Related Financial Disclosure - TCFD) לשנת 2023, המפרט את היערכות הבנק אל מול שינויי האקלים לאור הסיכונים וההזדמנויות הנגזרים מהם. דוח הסביבה, חברה וממשל (ESG) לשנת 2022 אושר ופורסם בחודש אפריל 2023 ודוח האקלים לשנת 2022 פורסם בחודש אוקטובר 2023.

עיצומים כספיים והליכים מול רשויות

פעילותו של הבנק נתונה לפיקוח וביקורת של הפיקוח על הבנקים וכן של גורמים מפקחים נוספים בתחומי פעילות ספציפיים, דוגמת רשות ניירות-ערך, הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר והממונה על התחרות. גורמים אלה עורכים מעת לעת בדיקות וביקורות בבנק בקשר עם תחומי הפעילות השונים ודורשים מהבנק מידע ונתונים במסגרת סמכויותיהם לפי חוק. בבנק התקבלו שתי דרישות נתונים (האחרונה בחודש ספטמבר 2023) מרשות התחרות בנוגע להשקעת מיעוט שביצע הבנק.

בחודש פברואר 2023 הטיל המפקח על הבנקים על הבנק עיצום כספי בסך 850,000 ש"ח בהתאם לסמכותו לפי סעיף 14 ח(א) (1) לפקודת הבנקאות, 1941. העיצום הינו בגין הפרה של סעיף 25 להוראת ניהול בנקאי תקין 450 בנושא "הליכי גביית חובות", לפיו על תאגיד בנקאי קיימת חובת דיווח להוצאה לפועל בתוך שבעה ימים על תקבולים ששולמו על חשבון חובות שלא באמצעות ההוצאה לפועל. הואיל והבנק נקט בפעולות לתיקון הליקויים ולמניעת הישנותם הופחת סכום העיצום בשיעור של 15% לסך האמור.

בחודש מרץ 2023 הטיל המפקח על הבנקים על הבנק קנס אזרחי בסך 427,704 ש"ח בהתאם לסמכותו לפי סעיף 50ב(א) לחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981 ("חוק הבנקאות (רישוי)"). הקנס האזרחי הינו בשל הפרה של סעיף 24א(א) לחוק הבנקאות רישוי עקב החזקת מיעוט (20%) עקיפה, זניחה והיסטורית של הבנק בחברה שהפכה לתאגיד יריאלי משמעותי עקב התווספות בעלת השליטה בה לרשימת התאגידים היראליים המשמעותיים. הואיל והבנק הפסיק את ההפרה (ובכלל זה נמכרה אותה החזקת מיעוט) ונקט בפעולות לתיקון הליקויים ולמניעת הישנותם, ולנוכח קולת העובדות המהוות את ההפרה ונסיבות עובדתיות אחרות (בכלל זה היקף ההפרה והרווח שהיה עשוי להיות מופק ממנה), הופחת סכום הקנס בשיעור של 75% לסך האמור.

בחודש פברואר 2024 הטיל המפקח על הבנקים על הבנק עיצום כספי בסך של 1,000,000 ש"ח בהתאם לסמכותו לפי סעיף 14ח(א) (1) לפקודת הבנקאות, 1941 בשל הפרת סעיף 9 להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 401, הקובע שתאגיד בנקאי לא ימנע מלקוחות להיכנס לסניף ולקבל בו שירות בשעות הפעילות גם אם לא תיאמו תור מראש. במסגרת בקרה שביצע הפיקוח על הבנקים הוא מצא כי במקרים מסוימים מבקרים שלא קבעו תור מראש לא הוכנסו לסניפי הבנק, זאת בניגוד להוראה האמורה.

ביזור גרעין השליטה בבנק והפיכה לבנק ללא גרעין שליטה

עד חודש נובמבר 2018 החזיקה גב' שרי אריסון בהיתר שליטה בבנק, באמצעות אריסון החזקות (1998) בע"מ ("אריסון החזקות"). ביום 22 בנובמבר 2018 הוחלף היתר השליטה של גב' אריסון בהיתר להחזקת אמצעי שליטה שקיבלה מבנק ישראל ("היתר ההחזקה"), אשר איפשר את ביזור השליטה בבנק והבנק הפך תאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה. לפי תנאי היתר ההחזקה נדרשה גב' אריסון למכור בתוך מספר שנים את החזקותיה בבנק העולות על 5% (לפי היתר המקורי - עד לחודש נובמבר 2022, אשר הוארך על-ידי המפקח על הבנקים עד לחודש מאי 2024). ביום 19 ביולי 2023 הודיעה אריסון החזקות כי בעקבות מכירה של כ-0.75% ממניות הבנק וירידה לשיעור החזקה של כ-4.88% (לאותו מועד), היא חדלה להיות בעלת עניין בבנק והשלימה את מחויבותה לירידה בשיעור החזקתה בבנק כנדרש בהיתר ההחזקה. לפרטים נוספים אודות היתר ההחזקה והשינוי שחל בשנת 2018 במבנה השליטה בבנק, ראה [הדוחות הכספיים של הבנק לשנת 2018 סעיף 6.6 בפרק ממשל תאגידי](#).

6.7. אמות מידה בנוגע לעסקות בעלי עניין

להלן פירוט עיקרן של אמות המידה השונות שנקבעו על-ידי ועדת הביקורת בעבר ולאחרונה בחודש פברואר 2024 בקשר לאישור דיווח עסקות בעלי עניין של הבנק בהתאם להוראות חוק החברות וחוק ניירות-ערך. למועד פרסום הדוח הבנק הינו תאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה, ואין בו בעל שליטה. בהתאם, אמות המידה משמשות את הבנק בעיקר לעניין סיווגן של עסקות עם נושאי משרה/של נושאי משרה יש בהן עניין אישי וכן לצרכי דיווח ביחס לעסקות בעלי עניין.

עסקות חריגות/שאינן חריגות

בהתאם להוראות חוק החברות, עסקה תיחשב כעסקה שאינה חריגה אם היא מקיימת את התנאים הבאים במצטבר: העסקה הינה במהלך העסקים הרגיל של החברה, היא נעשית בתנאי שוק והיא אינה מהותית לחברה. באמות המידה שנקבעו כאמור על-ידי ועדת הביקורת כלולות לעניין זה ההוראות העיקריות הבאות:

מהלך העסקים הרגיל של הבנק. עסקה תיחשב ככזו שנעשית במהלך העסקים הרגיל של הבנק אם ההתקשרות בה נעשית במסגרת שגרת עסקותיו של הבנק בפועל, והיא איננה עסקה חד פעמית או עסקה יוצאת דופן לפעילותו של הבנק. עסקות מהסוגים הבאים ייחשבו כעסקות במהלך העסקים הרגיל של הבנק, למעט אם קיימים שיקולים מיוחדים: עסקה בנקאית מכל סוג שהוא, לרבות מתן אשראי על סוגיו, ערבויות והתקשרויות הכרוכות בכך, הפקדה וקבלת פיקדונות, עסקות בניירות-ערך, יחידות השתתפות בקרנות נאמנות או בקרנות אחרות, ביצוע השקעות מכל סוג שהוא (ריאליות, בניירות-ערך סחירים ולא סחירים) וכד', ובלבד שהעסקה הינה מסוג העסקות שהבנק התקשר בהן בעבר במהלך עסקיו ושהינה דומה להן מבחינת מאפייניה (היינו לדוגמה ביחס למתן אשראי - מדובר באשראי בהיקף שהבנק נוהג לתיתו ללווים בעלי מאפיינים דומים); עסקה שהיא חלק מליבת עסקיו של הבנק, או שהיא קשורה בפעילות העסקית של הבנק או משרתת אותה, אף אם אינה בליבת העסקים (לדוגמה: עסקה לשכירת נכס שישמש כסניף של הבנק, עסקת ביטוח הקשורה לפעילות הבנק, התקשרות עם ספקי שירות חיצוניים לקידום הפעילות העסקית, פעילות להטמעת חזון הבנק וכד'), שהינה מסוג העסקות שהבנק נוהג להתקשר בהן או שביצע בעבר במסגרת פעילותו; עסקות לרכישת/מכירת נכס (לרבות נכס מניב או רכוש קבוע אחר), מוצר או שירות, שהינן מסוג העסקות שהבנק נוהג להתקשר בהן או שביצע בעבר במסגרת פעילותו; התקשרויות הנוגעות לכהונת ו/או העסקת נושאי משרה ועובדים בחברה (לרבות ביטוח, פטור ושיפו) שהינן מסוג ההתקשרויות הנהוגות והמקובלות בבנק או שהינן דומות מבחינת מאפייניהן להתקשרויות קודמות של הבנק;

תנאי שוק. עסקה תיחשב ככזו שנעשית בתנאי שוק אם המחיר ויתר תנאי העסקה העיקריים והמהותיים משקפים את המחיר והתנאים העיקריים של עסקה דומה לו הייתה מבוצעת בין החברה לבין צד שלישי לא קשור או בין צדדים לא קשורים אחרים. ניתן לבסס קיומם של תנאי שוק בעסקת בעל עניין אם קיים שוק לעסקות מסוגה של העסקה הנבחנת או אם קיימות ראיות חיצוניות לעסקה, מהם ניתן ללמוד על המחיר ועל שאר התנאים העיקריים המקובלים לעסקה מסוג זה, ובין היתר, ניתן לבסס קיומם של תנאי שוק באחת או יותר מהדרכים הבאות: תנאי העסקה דומים לתנאים של לפחות שתי עסקות דומות מבחינת מאפייניהן (כמו למשל: סוג הלקוח או הצד השני לעסקה ומאפייניו; היקף העסקה; ומאפיינים רלוונטיים אחרים לתנאי שוק כגון ביטחונות או היקף פעילות לקוח עם הבנק), שערך הבנק בתקופה קרובה למועד ההתקשרות בעסקה הנבחנת (לרבות ציטוטים/הצעות מחייבות שהוצעו על-ידי הבנק ללקוחותיו וכן הצעות מחייבות שהוצעו לבנק), ובלבד שנערכו (או צוטטו, לפי העניין) עם צד לא קשור לבנק ולא התקיים בהן עניין אישי לבעל שליטה/נושא משרה בבנק; תנאי העסקה דומים לתנאים של לפחות שתי עסקות בשוק הרלוונטי, הידועות לבנק, והדומות מבחינת מאפייניהן (כמו למשל: סוג הלקוח או הצד השני לעסקה ומאפייניו; היקף העסקה; ומאפיינים רלוונטיים אחרים לתנאי שוק כגון ביטחונות), שנערכו בתקופה קרובה למועד ההתקשרות בעסקה הנבחנת, ובלבד שנערכו בין צדדים לא קשורים; מחיר שנקבע בשוק מוסדר של מוכרים וקונים כגון מחירי ניירות-ערך סחירים או מחירי סחורות, ובלבד שמתקיימת באותו שוק לגבי הנכס או המוצר או השירות הרלוונטי סחירות מספקת; על בסיס תנאיהן של עסקות הדומות במהותן לעסקה הנבחנת, בהן התקשר או קיבל הצעה להתקשר (והיה מוכן להתקשר אף אם לא התקשר בפועל) הצד השני לעסקה עם צדדים בלתי קשורים, ובלבד שהצד השני אישר לחברה בכתב את האמור; אם תנאי העסקה בין החברה ובין הצד הקשור נקבעו עוד לפני שהיה צד קשור ובנסיבות העניין אין חשש להטיה בתנאי העסקה ולא ידוע על שינוי משמעותי בתנאי השוק, כפי שתקבע ועדת הביקורת;

מהותיות העסקה. בחינת מהותיותה של עסקת בעל עניין תיערך על-פי בחינה כמותית ובחינה איכותית. בהעדר שיקולים איכותיים מיוחדים העולים מכלל נסיבות העניין, עסקות בעלי עניין הבאות ייחשבו כעסקות שאינן מהותיות: כל עסקה שיש עמה מתן אשראי על-ידי הבנק, אם הגידול בחבות ("חבות" - כהגדרת מונח זה בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 312 של המפקח על הבנקים) של הלווה לאחר העסקה אינו עולה על 2% מההון הפיקוחי ("ההון הפיקוחי" - הון רובד 1 לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים כמשמעותו בהוראת ניהול בנקאי תקין 202) בדוחות הכספיים האחרונים של הבנק ואשר לאחר ביצועה סך החבות של הלווה לא יעלה על 5% מההון הפיקוחי (ועדת הביקורת תדון בסיווגה של כל עסקה בסכום העולה על 0.5% מההון הפיקוחי). מספר עסקות המתבצעות ברצף עם אותו לווה והינן קשורות האחת בשניה תיחשבנה לעסקה אחת, באופן שלצורך סיווגן של העסקות האמורות ייבחן הסכום המצטבר של העסקות כאמור; עסקה של הפקדת כספים בפיקדון מכל סוג שהוא אם בעקבותיה סך הפיקדונות של המפקיד לא יעלה על 2% מסך פיקדונות הציבור, כמדוח במאזן המאוחד של הבנק האחרון שפורסם לציבור קודם ההפקדה; עסקה של הפקדה ו/או רכישה ו/או מכירה של ניירות-ערך, יחידות השתתפות בקרנות נאמנות ו/או קרנות אחרות, וכל השקעה אחרת אשר מוחזקת על-ידי הבנק כנכס של הלקוח (ולא כהתחייבות מאזנית), כאשר סכומה של עסקה כאמור אינו עולה על 0.5% מסך-כל יתרת הנכסים הכספיים החוץ-מאזניים של הלקוחות בקבוצת הבנק, כמדוח במאזן המאוחד של הבנק האחרון שפורסם לציבור במועד ביצוע העסקה; כל עסקה אחרת של הבנק, שאינה נזכרת לעיל, אם סכום העסקה אינו עולה על 300 מיליון ש"ח. מהותיותן של עסקות המבוצעות באופן תדיר, קבוע וחוזר לאורך תקופה תיבחן על-פי היקף העסקות השנתי. בעסקות רב שנתיות יחושב היקף העסקה לצרכי בחינת המהותיות על בסיס שנתי. בחינה של שיקולים איכותיים עשויה להשפיע על סיווגה של עסקה כמהותית/לא מהותית. כך למשל, עסקה שמאפייניה הכמותיים עולים במעט על אלה שצוינו לעיל, עשויה להיחשב כלא מהותית, אם מהבחינה האיכותית ובמכלול נסיבות העניין סביר לקבוע כי היא לא עשויה להשפיע באופן מהותי על הבנק.

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2023

עסקות זניחות

עסקת בעל עניין תיחשב כעסקה זניחה, לעניין הליכי אישור ודיווח, אם מתקיימים לגביה התנאים הבאים במצטבר: העסקה אינה חריגה (בין אם סווגה ככזו על-פי אמות המידה ובין על-ידי ועדת הביקורת); העסקה הינה מסוג העסקות שהבנק מתקשר בהן במהלך עסקיו הרגיל, ובכלל זה גם עסקות בנקאיות מכל סוג שהוא ועסקות בקשר עם מוצרים ושירותים פיננסיים, רכישת מוצרים ושירותים, השכרת ושכירת שטחים; העסקה תואמת את המגבלות על חביונות אנשים קשורים בהוראת ניהול בנקאי תקין 312; מתקיים בעסקה אחד התנאים הבאים: (א) היא עסקה בנקאית מסוג העסקות שהבנק מבצע עם הציבור בדרך כלל במהלך עסקיו הרגיל והיקפה אינו עולה על 0.1% מההון הפיקוחי בדוחות הכספיים האחרונים של הבנק; או - (ב) היא עסקה אחרת שהיקפה אינו עולה על 10 מיליון ש"ח, ובלבד שסך העסקות מסוגה לשנה הקלנדרית עם בעל העניין אינו עולה על 0.1% מההון הפיקוחי.

7. פרטים נוספים בנוגע לעסקי התאגיד הבנקאי ואופן ניהולם

קבוצת הבנק מספקת שירותים בנקאיים ופיננסיים במגוון מגזרי פעילות בישראל ומחוצה לה.

7.1 השליטה בבנק

הבנק הינו תאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה ואין בו בעל שליטה או בעל מניות המחזיק בהיתר שליטה. עד ליום 22 בנובמבר 2018 הייתה גב' שרי אריסון בעלת היתר השליטה בבנק באמצעות החזקותיה בבנק על-ידי אריסון החזקות (1998) בע"מ. לפרטים נוספים אודות החלפת היתר השליטה בהיתר החזקה, וביזור גרעין השליטה של גב' אריסון בבנק, ראה [סעיף 6.6 לעיל וכן סעיף 6.6 בדוחות הכספיים של הבנק לשנת 2018 בפרק ממשל תאגידי](#).

7.2 רכוש קבוע

טבלה 7-1: רכוש קבוע

ליום 31 בדצמבר			
2022	2023		
יתרה	יתרה	פחת שנצבר	עלות
במיליוני ש"ח			
1,568	1,762	2,667	4,429
474	451	2,427	2,878
1,480	1,459	5,019	6,478
3,522	3,672	10,113	13,785

המבנים בהם מתנהלים עסקי הבנק בישראל, הינם בבעלותו (במישרין או בבעלות חברות נכסים בבעלות מלאה), או בשכירות לתקופות שכירות שונות. מרבית הנכסים בהם מתנהלים עסקי הקבוצה בחו"ל הינם בשכירות. השטחים העומדים לרשות סניפי הבנק (בבעלות ובשכירות) הסתכמו נכון ליום 31 בדצמבר 2023 ב-85,645 מ"ר בהשוואה ל-87,057 מ"ר ביום 31 דצמבר 2022.

טבלה 7-2: התפלגות כלל השטחים העומדים לרשות הבנק

2022	2023
באלפי מ"ר	
177	171
84	85
261	256

בחודש יוני 2021 התקשר הבנק בהסכם לרכישת מבנה המטה המרכזי, לפרטים ראה [ביאור 9.ב.25](#). בדוחות הכספיים. בניין המטה המרכזי הנרכש יישמש את הבנק ועובדיו ובכוונת הבנק לרכז בו את יחידות ההנהלה הראשית של הבנק. לראיית הבנק, לריכוז יחידות ההנהלה הראשית בבניין מטה מרכזי ערכים ותועלות במספר מישורים. בהתאם המעבר יאפשר התייעלות בהיקף שטחים בשימוש היחידות לעומת המצב היום וכפועל יוצא התייעלות בהיקף ההוצאות התפעוליות והלוגיסטיות השוטפות בקשר עם אותם השטחים.

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2023

כמו-כן, ריכוז היחידות בבניין אחד יתרום תרומה משמעותית להגברת ממשקי העבודה והסינרגיה בין היחידות, כמו גם ערכים תרבותיים בהיבט זה. בנוסף, למיקומו של הבניין המטה העתידי בתל-אביב, ובמקביל היותו בסמיכות גבוהה לצירי תחבורה ולמערכות הסעת המונים קיימות ועתידיות במטרופולין תל-אביב, יתרונות עתידיים בראי כח האדם, רווחת העובד ועילות תחבורתית.

כמו-כן עתיד המעבר לאפשר, בכפוף לשיקולים נוספים, פינוי נכסים קיימים בשימוש ומימושם בבוא העת. בהתאם, הבנק בוחן חלופות להשבת נכסים, המשמשים כיום את יחידות ההנהלה הראשית וצפויים כאמור להתפנות במסגרת המעבר למבנה המטה המרכזי שנרכש (בשטח של מעל 50 אלפי מ"ר). במהלך הרבעון השני לשנת 2023 אישרה הוועדה המקומית לתכנון ובניה תל-אביב תב"ע חדשה למתחם בנייני מטה ההנהלה הראשית שעיקרו בשד' רוטשילד בתל-אביב. סך-הכל שטח הנכסים הקיימים לפי התב"ע הנוכחית כ-16 אלפי מ"ר בנוי, בגינם אושרו במסגרת התב"ע החדשה זכויות בנייה לכ-47 אלפי מ"ר.

באשר לנתונים נוספים על בניינים וציוד, ראה [ביאור 16](#) בדוחות הכספיים.

תשתיות מחשוב

כללי

לבנק שני אתרי מחשוב מרכזיים המצויים במיקומים גיאוגרפיים שונים ומרוחקים זה מזה, אתר ייצור ראשי ואתר משני. מערכת הליבה של הבנק, מותקנת על מחשב Mainframe של IBM.

לצד מערכת הליבה פועלות מערכות נוספות (מערכות מבוססות Windows, Linux ו-Unix ותשתית ענן פרטי להלן: "המערכות הפתוחות") לצרכים ייעודיים המתבססות על פלטפורמה המאפשרת חלוקה דינאמית וניצולת מיטבית של משאבים.

מערכות אלה פעילות בתצורת High Availability בין האתר הראשי למשני.

סניפי קבוצת הבנק, מנהלות אזור, מרכזי עסקים ויחידות ההנהלה הראשית ממוחשבים ומחוברים באופן מקוון למרכזי המחשבים בחטיבת טכנולוגיה ומחשוב.

הבנק עושה שימוש במתודולוגיות ובמערכות מתקדמות לייעול תהליכים בפיתוח ובייצור.

הבנק בעיצומו של פרויקט נרחב לשדרוג מערכות הליבה של הבנק, על מנת להתאימן להתמודדות עם אתגרי העתיד.

גיבוי ואחסנת מידע

כאמור לעיל לבנק שני אתרי מחשוב מרכזיים (בשני אתרים גיאוגרפיים).

כמו-כן, לבנק מאגרי נתונים בהם נשמרים עותקים של מסמכי ניה, מסמכי משכנתאות וכו', לשימוש יומי באחזור נתונים ולשמירת עותק היסטורי גיש של נתונים אלו.

כל פעולה המתבצעת במחשבי הבנק מתעדכנת, בו זמנית, באתר הראשי ובאתר המשני, כך שבמקרי אסון ותקלות פיזיות קיים גיבוי למערכות הקריטיות של הבנק, ופגיעה בחומרה באחד האתרים לא תגרום לאובדן מידע. מעבר לכך, הבנק מחזיק בעותק של הנתונים באתר נפרד בהתאם למדיניות בנק ישראל.

לכל אחד משני האתרים הפעילים בבנק (הראשי והמשני) יכולת נדרשת על מנת לאפשר פעילות מלאה של הבנק ללא תלות באתר השני.

במקרה של מעבר בשעת חירום לאתר המשני, יש לבנק יכולת להגדיל מיידית את עוצמת מחשב הגיבוי (MF) עד לרמת עוצמת מחשב הייצור על-ידי הפעלת מנועים רדומים; כלומר, האתר המשני מאפשר עוצמת מחשב (MF) הנדרשת לכל הפעילות העסקית הרגילה של הבנק.

תקשורת

לבנק רשת תקשורת נתונים ודיבור מתקדמת, בעלת קצבי העברת נתונים גבוהים. רשת התקשורת הינה בשרידות גבוהה והיא כוללת גיבויים המאפשרים עבודה מול מרכזי המחשבים של הבנק. רשת התקשורת של הבנק מקשרת גם את סניפי הבנק ושלוחותיו בעולם, ומועברים באמצעות שירותי נתונים, דיבור ווידאו (VIDEO CONFERENCE).

חברות בנות ושלוחות חו"ל

מערך המחשוב והתפעול של חברות הבנות ושלוחות הבנק בישראל ובחו"ל, מתבסס על מערכות עצמאיות, למעט חברות בנות בישראל שמערכותיהן נמצאות על תשתית הבנק ומקבלות שירותי מחשוב מהבנק. בשני המקרים, האחריות הניהולית היא של ההנהלות והדירקטוריונים של אותן החברות והשלוחות או של חבר ההנהלה הממונה על הפעילות, לפי העניין.

ספקים

הבנק מתקשר מעת לעת עם ספקים מהארץ ומהעולם לצורך קבלת שירותים שונים הנדרשים לו בתחום מערכות המידע, לרבות הסכמי רכישת ציוד ותחזוקתו, הטמעת מערכות מידע ורכישת תוכנות. במסגרת זו, בין היתר, רוכש הבנק מ-IBM (מנציגתה בישראל - IBM Israel) רכיבי תשתית מיחשוביים (ל-Mainframe) ומקבל ממנה שירותי תחזוקה לרכיבים אלה, עליהם מופעלות מערכות הליבה של הבנק. ביחס אליהם קיימת לבנק תלות. הבנק ביצע התקשורת עם ספקים למתן שירותי מיקור חוץ, בשלב זה בעיקר בתחום הפיתוח, המבדקים ושירותי התמיכה.

אבטחת מידע

הבנק רואה באבטחת מידע והגנת הסייבר נושאים בעלי חשיבות מרכזית, ומשקיע משאבים רבים, הן טכנולוגיים והן אנושיים, כדי לשמור על פרטיות הלקוח, סודיות המידע הבנקאי ונכסי הלקוחות והבנק, תוך שימוש בשיטות הגנת סייבר ומוצרי אבטחת מידע מהמתקדמים בעולם.

אבטחת המידע של מערכות הבנק מתבצעת באמצעות הטמעת טכנולוגיות הגנה ובקורות סייבר בשכבות מרובות. הבקורות הינם במישורי כוח אדם, תשתיות ארגוניות, מדיניות, נהלים, היבטים עסקיים, טכנולוגיות ועוד. לבנק מרכז אירועי אבטחת מידע (SOC) ייעודי המנהל בזמן אמת את ההתמודדות עם כל אירועי הסייבר וניסיונות ההונאה. המרכז, אשר מאושר על-ידי אנליסטים וחוקרים במתכונת 24/7, עושה שימוש בכלים אוטומטיים ותהליכי עבודה לזיהוי והתמודדות עם אירועי סייבר והונאות. פרויקטים בתחום מערכות מידע בבנק מלווים מתחילת דרכם ולאורך שלבי הפיתוח והתחזוקה על-ידי צוות של אבטחת מידע המוודא תהליכי פיתוח מאובטח וקיום קפדני של הכללים, לרבות אבטחת פרטיות המידע ומידור הנגישות למידע. הבנק מבצע באופן שוטף בדיקות אבטחת מידע של מערכתיו, גם באמצעות גורמים חיצוניים כנדרש על-פי הרגולציה. זאת לצד הערכה תקופתית לעמידת הבנק במדיניות הגנת הסייבר. הגנת הסייבר בבנק מנוהלת כנדרש על-פי הוראות הרגולציה הרלוונטיות. כמו-כן, הבנק מוסמך בתקני אבטחת מידע - ISO27001 ISO27032.

פרויקטים עיקריים

תכנית המודרניזציה של מערכות הליבה - הבנק מבצע השקעות משמעותיות בטרנספורמציה הטכנולוגית על מנת להתמודד עם אתגרי העתיד וזאת בשים לב למגמות הצרכניות, רגולטוריות וטכנולוגיות. בהקשר זה, הבנק מיישם תכנית רחבה לשידרוג מערכות הליבה הבנקאיות המרכזיות. הפרויקט מתאפיין בהשקעה מאסיבית בטווח הקצר במערכות תשתיות שתשרתנה את הבנק לתקופות ארוכות ותועלת בגיבן תופק בהדרגה ולאורך תקופה ארוכה.

מעבר לענן ציבורי - כחלק מהמהלך שעושה הבנק לשיפור קצב היישום של פיתוח מוצרים חדשים והכנסת שינויים במערכות (Time to Market) הבנק פועל גם לפיתוח תשתיות מתקדמות אשר יאפשרו לו עבודה אפקטיבית יותר בסביבת הענן הציבורי, ויפשטו תהליכים רבים, דוגמת שילוב רכיבים ושירותים חיצוניים אל תוך הבנק.

בנקאות פתוחה - השלמת בניית תשתית לעמידה בדרישות הרגולטוריות ושימושים עסקיים.

מערכת CRM בחטיבה הקמעונאית - הטמעת פלטפורמה של חברת Salesforce לטובת שיפור השירות וחוויית הלקוח. הבנק החליט לשידרג את מערכת ה-CRM שלו ולבצע קפיצת מדרגה ביכולות שלו לנהל תהליכים חוצי ערוצים בתחומי השירות והמכירות, לשפר את היכולות הדיגיטליות כולל שיקוף ושיתוף הלקוח בתהליך, מימוש תהליכי אוטומציה בטיפול בבקשות הלקוח ושיפור יכולת הניהול והמעקב של כל הגורמים המעורבים בתהליך. **תשתיות DATA** - בניית תשתית שתספק מענה לפרויקטים מבוססים נתוני לקוחות והצעות ערך, כולל מתודולוגיות לניהול וניתוח המידע ובנייה של מודלים חדשניים.

משכנתאות - הבנק מבצע שדרוג באופן מדורג של מערכות משכנתאות אשר יאפשרו תמיכה בצמיחה המואצת בפעילות, הגברת היעילות ומתן מענה מיטבי ללקוחות הבנק.

ליבת שוק ההון - שדרוג מערכות תפעול ניירות-ערך על מנת לתמוך בצמיחת פעילות הלקוחות ויצירת מענה מהיר ליוזמות עסקיות וגידול בקסטודי. **בנקאות במכשירים ניידים** - המשך פיתוח והרחבת אפליקציות ייעודיות למכשירים ניידים שברשות לקוחות הבנק וכלל הלקוחות. האפליקציות מספקות יכולות עסקיות במגוון רחב של תחומים ומגזרי לקוחות ומשולבות ממשק וחוויית משתמש חדשנית וייחודית, תוך דגש על הובלה עסקית טכנולוגית והתאמה ללקוח.

אתרי אינטרנט ומובייל - פיתוח אתרי אינטרנט ומובייל כדי לשמר ולבסס את המובילות העסקית טכנולוגית של הבנק תוך מימוש תפישות מתקדמות, הן בנראות והשירות ללקוח, הן באינטגרציה רב ערוצית, והן מהיבטי הארכיטקטורה.

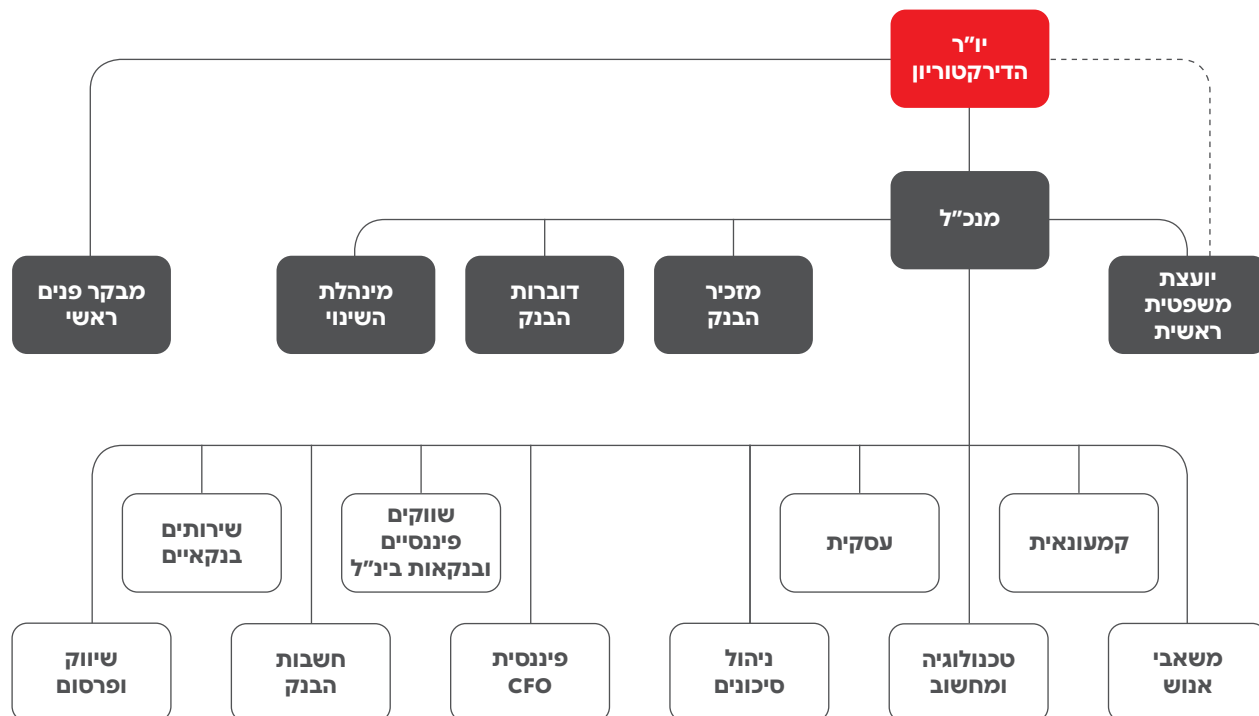
היקף השקעה

עלויות בגין מערך טכנולוגיית המידע נרשמות כנכסים בדוחות הכספיים רק בשלב הפיתוח של מערכת מחשוב. עלויות שניתנות להיוון כנכסים כוללות עלויות ישירות של חומרה, שירותים ושכר עבודה.

יתר העלויות, כגון עלויות טרום פרויקט, עלויות פיתוח תוכנות שאינן עולות על סף המהותיות, עלויות הטמעה והדרכה, עלויות תחזוקה שוטפת, עלויות מנהלה ועלויות אחרות שלא ניתן לייחס באופן ישיר לפיתוח תוכנה, מוכרות כהוצאה בדוח רווח והפסד עם היווצרותן. לפרטים בדבר עלויות מערך טכנולוגיית המידע, ראה [סעיף 2.2.3](#) לדוח הדירקטוריון לעיל.

7.3. הון אנושי

תרשים 1-7: תרשים ארגוני של הבנק

אסטרטגיית משאבי אנוש

אסטרטגיית משאבי אנוש הינה רב שנתית ונגזרת מאסטרטגיית הבנק, הצרכים העסקיים ומגמות בענף הבנקאות ושוק העבודה, תכליתה להגדיל באופן שוטף את התשואה על ההון האנושי כך שהיחס בין סך-כל ההוצאה על ההון האנושי ותרומתו הישירה והעקיפה לצמיחה של הבנק ילך ויגדל. הגדלת התשואה על ההון האנושי מבוססת על מהלכים שיטתיים ומתמשכים למיקוד וצמצום ההוצאה לצד מהלכים מערכתיים ברמת הארגון וברמת הפרט להגדלת הפריון. כל זאת בכדי להתאים את הבנק להתמודדות עם אתגרי התחרות בעולם הפיננסי, יעדי הצמיחה העסקיים הנגזרים מהתכנית האסטרטגית של הבנק "פועלים 2026" ולעולם העבודה העתידי.

חטיבת משאבי אנוש גיבשה תפיסה של שותפות עסקית הכורכת את החיבור בין מחבורות העובדים, התרבות הארגונית והתוצאות העסקיות של הבנק. בשנה האחרונה, בהתאם לתפיסה זו הרחיב הבנק בצורה משמעותית את ההטמעה של תפיסת האג'יל (Agile), הטמיע מערכת טכנולוגית חדשה ללמידה מרחוק התומכת בפיתוח יכולות וכישורים של עובדות ועובדי הבנק, המשיך לפתח תהליכי גיוס ומיון חדשניים, הנגיש את עובדי ועובדות הבנק לתפיסה הוליסטית לפיתוח וצמיחה של קריירה, העמיק את ההתייחסות ל"חויית העובד", המשיך לתמוך ולבנות יכולות לעבודה מרחוק גם כהכנה לעת חרום וקידם מהלכים מובנים לחיזוק שיתופי פעולה בין חטיבות וכל זאת תוך כדי פיתוח והעצמת המנהיגות בדרגי הביניים ובדרג הבכיר לרבות ההנהלה. תהליך שינוי ארגוני תרבותי זה הינו רב שנותי ומתבצע, תחת הכותרת Change The bank - תכנית הכוללת מהלכי רוחב מערכתיים המתמקדים בשיפור כושר התחרות, בשיפור המחבורות, בהעצמה ובבניית תפיסה של בנק אחד. במהלך שנת 2023 נחתם הסכם שכר לשנים הקרובות התומך בהמשך פיתוח והעצמת העובדים ומסייע למימוש מדיניות משאבי אנוש.

פעילות משאבי האנוש בבנק פועלת היום במבנה של מרכזי מומחיות ומנהלות משאבי אנוש לכל אחת מהחטיבות, מבנה זה מאפשר לנהל באופן אינטגרטיבי הן את מהלכי הרוחב המערכתיים והן את יוזמות העומק התומכות ביעדים האסטרטגיים של החטיבות, וזאת כחלק מתכנית עסקית אינטגרטיבית המגובה ביעדים ומדדי הצלחה ברורים.

עם פרוץ אירועי ה-7 באוקטובר הותאמה פעילות החטיבה למצב במטרה לתמוך באופן מחבק, מכיל, רותם ושיטתי את עובדי ועובדות הבנק תוך רגישות מוגברת בצרכי לקוחות הבנק והתגייסות כוללת לתמיכה בקהילה.

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2023

להלן פרטים בדבר השינויים העיקריים במצבת כוח האדם בקבוצת הבנק בסוף שנת 2023 בהשוואה לסוף שנת 2022:

טבלה 3-7: נתונים אודות מצבת כוח אדם בקבוצת הבנק במונחי משרות⁽¹⁾

2022		2023		
ממוצע שנתית	ממוצע שנתית	ממוצע שנתית	ממוצע שנתית	
לסוף שנה	לסוף שנה	לסוף שנה	לסוף שנה	
				הבנק
7,938	8,119	7,850	8,176	בארץ ⁽²⁾
232	230	254	253	בחו"ל
8,170	8,349	8,104	8,429	סך-הכל בבנק
				חברות בנות
141	140	127	131	בארץ
72	73	12	42	בחו"ל
213	213	139	173	סך-הכל חברות בנות
8,383	8,562	8,243	8,602	סך-הכל בקבוצת הבנק

- (1) מספר המשרות כולל גם תרגום למשרות של עלות שעות נוספות, בתוספת משרות כוח אדם חיצוני שאינם עובדי הבנק, אך מספקים שירותי עבודה, שנדרשה ליוסות כוח האדם במסגרת הפעילות השוטפת ולהטמעת פרויקטים, בניכוי 703 משרות עובדים ששכרם הוון לרכוש קבוע בשנת 2023 (בשנת 2022 - 777 משרות).
- (2) משרות לסוף שנת 2023 ומשרות ממוצעות לאותה שנה הושפעו מהיעדרויות בגין ימי מילואים בשל מלחמת חרבות ברזל של עובדי הבנק וכוח אדם חיצוני שאינם עובדי הבנק.

מספר המשרות ליום 31 בדצמבר 2023 בקבוצת הבנק ירד ב-140 משרות בהשוואה למספר המשרות בסוף שנת 2022. הקיטון נבע הן מירידה בכוח האדם בחברות בנות, בעיקר עקב מכירת החזקות הבנק בבנק פזיטיף, והן מירידה בהיקף כוח אדם בבנק שהושפע מהיעדרויות של כ"א חיצוני ופנימי בבנק בשל המלחמה.

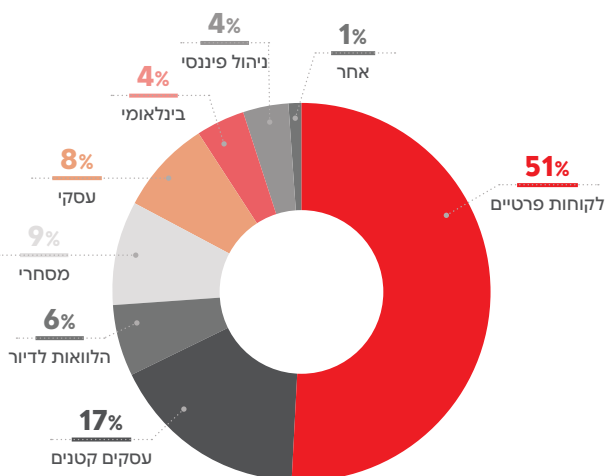
טבלה 4-7: התפלגות מספר המשרות הממוצעות בקבוצת הבנק על-פי מגזרי הפעילות לפי גישת ההנהלה⁽¹⁾

השינוי	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2022	2023	
2.7%	*4,274	4,388	לקוחות פרטיים
0.4%	*1,445	1,451	עסקים קטנים
(4.0%)	572	549	הלואאות לדיור
(1.5%)	757	746	מסחרי
(2.4%)	746	728	עסקי
(4.6%)	366	349	פעילות בינלאומית
(1.0%)	308	305	ניהול פיננסי
(8.5%)	94	86	התאמות
0.5%	8,562	8,602	סך-הכל

* סווג מחדש.

(1) כולל משרות של עובדי ההנהלה הראשית שעלות העסקתם הועמסה על המגזר.

תרשים 2-7: משרות ממוצעות לפי מגזרי פעילות לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023

מאפייני המשאב האנושי

מדיניות הבנק היא להעסיק, לקדם ולקבל החלטות בקשר לעובדים על בסיס שיקולים ענייניים ובהם כישורים והערכת ביצועים, ללא אפליה מחמת דת, גזע, מין, גיל, השקפה, נטייה מינית, מוגבלות, מקום מגורים וכיוצא באלה. הבנק מעודד גיוס של עובדים מאוכלוסיות בתת-ייצוג בשוק העבודה כחלק ממדיניות הגיוס שלו, מתוך הכרה ביתרונות הטמונים בהעסקה מגוונת בהיבטים של הכרות טובה יותר עם מגזרי לקוחות שונים ועידוד חדשנות ויצירתיות בסביבת עבודה פתוחה ומגוונת.

בשנת 2023 הוותק הממוצע של עובדי הבנק עמד על 17.1 שנים, לעומת 17.2 בשנת 2022. הגיל הממוצע של עובדי הבנק ירד ל-45 שנים לעומת 45.2 שנים בשנת 2022. בשנת 2023 כ-65.2% מכלל עובדי הבנק הן נשים, לעומת 64.7% בשנת 2022. בקרב אוכלוסיית הניהול בבנק (מדרג מנהלי מדור בהנהלה ראשית ומנהלי מחלקה בסניפים ומעלה) שיעור הנשים בשנת 2023 הוא 56.8% לעומת 56.0% בשנת 2022. מרבית עובדי הבנק (70.4% בשנת 2023) הינם אקדמאיים וקיימת מגמה של גידול מתמיד בשיעורם.

התייעלות בבנק

הבנק מבצע תכניות התייעלות מעת לעת במסגרתן בהתקיים מפגש רצונות, פורשים עובדים לפנסיה מוקדמת בתנאים מועדפים וזאת לעובדים העומדים בתנאים שנקבעו בתכנית. הבנק מביא לידי ביטוי את העלויות הכרוכות בפרישת עובדים בהתאם לציפיות ההנהלה במסגרת ההנחות האקטואריות בקשר לפרישה מוקדמת.

מדיניות תגמול ותכנית תגמול

הבנק שואף להניע את עובדיו לפעול ליצירת ערך כלכלי ארוך טווח לבנק ולמחזיקי העניין בו, באופן המחזק את הקשר בין התגמול לבין יצירת ערך למחזיקי העניין של הבנק, תוך שמירה על העסקה הוגנת, עידוד מצוינות ותרבות ביצועים.

תשלום השכר למנהלים ולעובדי הבנק נגזר מסולם דרגות המאפשר קידום ומבטא את הסמכות והאחריות ברמות השונות של ההיררכיה הארגונית. מענק שנתי (ככל שמוענק) מבוסס, בין היתר, על תשואה להון של הבנק, ועשוי להיקבע גם על-פי עמידה ביעדי ביצוע אישיים, כמותיים ואיכותיים וכן על תכניות ויעדים ארוכי טווח, המותאמים לתכנית האסטרטגית הכוללת של הבנק ושל יחידות המשנה בו ולתכניות העבודה הנגזרות מהן.

לפרטים נוספים, ראה [ביאורים 22 ו-23 בדוחות הכספיים](#).

עלות ושכר למשרת עובד

טבלה 5-7: פירוט עלות למשרת עובד ושכר* למשרת עובד בבנק (באלפי ש"ח)

2022	2023	
447	453	עלות למשרת עובד - ללא מענקים
515	⁽¹⁾ 523	עלות למשרת עובד - כולל מענקים
277	283	שכר* למשרת עובד - ללא מענקים
332	⁽¹⁾ 340	שכר* למשרת עובד - כולל מענקים

* שכר - מחושב על-פי משכורות ברוטו, כפי שמשולמות לעובד.
(1) לרבות מענק בגין חתימה על הסכם שכר.

חזון, ערכים ואתיקה

בסוף שנת 2021 הושקו חזון הבנק וחמשת הערכים הנלווים לו - OUR RED CODE.

חזון הבנק "מחויבים לצמיחה באמצעות בנקאות משפיעה, מתחדשת והוגנת ללקוחותינו" מהווה את המצפן הארגוני והוא מייצג את שאיפותיו ומחויבותו של הבנק. כדי להבטיח את יכולתנו לממש את חזון הבנק ולשלב בין מרכיביו העסקיים, הארגוניים והתרבותיים, הוגדרו מחדש חמשת ערכי הליבה המתווים את הדרך שבה אנחנו פועלים, עושים עסקים ומיטיבים עם הכלכלה, החברה והסביבה. כל אחד מערכי הליבה מתורגם להתנהגויות עיקריות המאפשרות להוציא אותם אל הפועל, ויחד הם מבטאים תפיסה ארגונית שלמה, המחברת בין הצבת הלקוח במוקד העשייה, לבין היערכות מהירה וגמישה למתן מענה מיטבי תוך שותפות, העזה וחתימה לשיפור מתמיד.

הקוד האתי-התנהגותי של הבנק, משקף את הבסיס הערכי של הבנק ומגדיר את הציפיות וההתנהגויות שכולנו מאמצים ושואפים לקיים בינינו לבין עצמנו וכלפי הלקוחות ומחזיקי העניין האחרים. הקוד נועד לשמש בידי העובדים והמנהלים, בכל היחידות ובכל הדרגים, כ"מצפן" להתנהגות ראויה בהתמודדותם עם דילמות אתיות במהלך שגרת העבודה.

גיבוש מודל מנהיגות - מתוך הבנה כי התרבות הארגונית בבנק נוצרת ומושפעת בעיקר מהתרבות הניהולית, גובש מודל המנהיגות בתהליך משותף של עובדים ומנהלים ומטרתו להגדיר "מהי המנהיגות שאנו זקוקים לה כיום". חמשת מרכיבי המודל שגובש הם:

1. מנהיגות אותנטית ואמיצה
2. מנהיגות מכוונת ביצועים ומייצרת ערך
3. מנהיגות יוזמת ומובילה שינוי
4. מנהיגות מממשת פוטנציאל
5. מנהיגות מקדמת שותפויות

לכל רכיב במודל, מוגדר סט התנהגויות המצופה מהמנהיגות המובילה. המודל הוטמע במהלך שנת 2022 באמצעים מגוונים כגון: תהליכי הכשרת מנהלים, בתהליכי גיוס וקידום מנהלים, בתהליך הערכת ביצועים ומשוב, בהרצאות ובסדנאות ייעודיות לנושא.

הכשרה ופיתוח מנהלים - המרכז למנהיגות ופיתוח ארגוני, מלווה את המנהלים והיחידות בכניסה לתפקיד ניהולי, בניהול תהליכי שינוי, בהטמעת תרבות ארגונית וערכים, בהתאם לחזון ולאסטרטגיית הבנק. המרכז מפתח יכולות ניהול, מנהיגות, חוסן ויכולת התמודדות עם שינוי, העצמה והתפתחות אישית לעובדים ומנהלים. בשנת 2023 השתתפו 245 מנהלות ומנהלים מכל הדרגים בתכניות הכשרה לתפקיד ניהולי. 34 מנהלים בתפקיד קיבלו ליווי ממאמן מהבנק, 78 מנהלים פיתחו בעצמם 850 עובדים, 900 מנהלים השתתפו בכנסי מנהיגות, 1,400 מנהלים השתתפו ב-45 סדנאות לחיזוק מנהיגות ומתן כלים ניהוליים להתנהלות בזמן המלחמה.

טיפוח, פיתוח וניהול ההון האנושי

הצלחת העובדים היא הצלחת הבנק ולקוחותיו. עובדות ועובדי הבנק מלווים לקוחות ועסקים ומסייעים להם להתנהל נכון, לקבל החלטות פיננסיות טובות יותר, להתקדם ולהתפתח. מתוך כך, מחויב הבנק לטיפוח ולשגשוג ההון האנושי, בדרך של דיאלוג מתמיד, יצירת מרחב הזדמנויות להתפתחות ומתן כלים המאפשרים לעובדים לצמוח ולהתפתח, כמו גם דאגה לבריאותם ולרווחתם.

הבנק שואף להיות מעסיק מועדף ולספק לעובדיו משמעות והשפעה בעשייתם. כחלק מהטמעה של תרבות ארגונית המעודדת צמיחה אישית, מקצועית ועסקית, מטמיע הבנק תהליכי השתתפות והשפעה של עובדים ומנהלים, על תהליכי שינוי עתידיים ונושאים רחביים, זאת מתוך ההבנה העמוקה שכלל שעובדים שותפים, משפיעים ומשמעותיים בתהליך, כך התהליך טוב יותר ונכון יותר לבנק.

מרכז הגיוס וייעוץ הקריירה בבנק, פועל מתוך תפיסה אשר שמה את הלקוחות והעובדים במרכז העשייה. ההכרה בחשיבות חוויית העובד, כערך מוביל כבר בשלב הגיוס והמיון לבנק, מובילה את הבנק לפעול כל העת לשיפור והתאמת התהליכים והכלים בהלימה לשינויים בשוק העבודה. תהליכי הגיוס ומיון העובדים הותאמו לתקופה ונערכו בפלטפורמה דיגיטלית מרחוק ובכלי אבחון מתקדמים לטובת קיצור התהליך ויצירת חוויה מקצועית, חדשנית ומיטבית.

לצד מהלכים נרחבים בתהליכי הגיוס, הבנק מבין את החשיבות בליווי עובדות ועובדים בכניסה לתפקיד חדש, המציב בפניהם אתגר מקצועי, חברתי ואישי. על מנת לסייע לעובדים בהשתלבות מהירה, בהתפתחות המקצועית, לספק להם חוויית קליטה חיובית ולחזק את תחושת המחבורות שלהם לבנק, הבנק גיבש מסע Onboarding לליווי עובדים ומנהלים בתהליכי הקליטה, התנועה וההתפתחות בבנק, באמצעות שימוש בכלים מתקדמים ובפלטפורמות דיגיטליות. לצד החדשנות והאוטומציה, הבנק בנה תהליך ליווי לעובדים החדשים באמצעות עמית המלווה את העובד החדש בתהליך הסוציאליזציה באופן אישי ורצוף. מודל ה-Onboarding של הבנק, זכה במקום הראשון בתחרות המצוינות במשאבי אנוש בישראל.

הבנק מוביל תרבות ארגונית המעודדת צמיחה והתפתחות אישית כמנוף לצמיחה עסקית. לגישת הבנק תרבות המעודדת תנועת עובדים ועובדות בין תפקידים בבנק, מייצרת עבור העובדים והמנהלים הזדמנויות להתפתחות מקצועית ואישית ומחזקת לאורך זמן את תחושת המשמעות, המחבורות וההישגיות. לצד זאת, גישת הבנק היא שעל כל עובד לקבל אחריות להתפתחותו האישית, ולצורך כך נרתם הדרג הניהולי הבכיר לתהליכי ליווי ותמיכה בעובדים, שיבססו מרחב של הזדמנויות ואפשרויות. מתוך השאיפה לספק לעובדים הזדמנויות תעסוקה והתפתחות, תוך הקפדה על שקיפות ושוויון הזדמנויות, מוזמנים עובדי הבנק ומנהליו לצפות באמצעות מערכת 'מעברים' במשרות פנויות שקיימות בבנק, ולהגיש אליהן את מועמדותם.

התפתחויות טכנולוגיות ותהליכי אוטומציה מאיצים שינויים המחייבים גם את הבנק, להיערך לאתגרי העתיד, כחלק מחזון הבנקאות המתחדשת. כחלק מתרבות ארגונית המקדמת התפתחות וצמיחה של ההון האנושי, המשיך הבנק בגיבוש תכנית אסטרטגית מונחית כישורים מתוך תפיסה שגיבוש המודל יהווה תשתית למהלכי HR ותהליכי התפתחות וצמיחה של ההון האנושי. בנוסף, הבנק השיק את מיזם ההתפתחות Speed Date - המספק לעובדות ועובדי הבנק הזדמנות להיחשף למגוון אפיקי התפתחות והצמיחה בבנק, בהם אפשרויות למידה, תפקידים פוטנציאליים, התנדבות, נטוורקינג ועוד. במסגרת המיזם קיבלו עובדי הבנק ליווי אישי של מנטור מהצוות הניהולי. בנוסף, השיק הבנק את מיזם הבית שלנו - שבמסגרתו עובדות ועובדי הבנק מתוודעים לעשייה במגוון יחידות ועיסוקים, באמצעות סיור מודרך והרצאות ביחידות הבנק. לצד חיזוק הממשקים השוטפים בין היחידות השונות, המיזם מאפשר לעובדים להכיר את מגוון ההזדמנויות להתפתחות, לצמיחה ולפיתוח הקריירה בבנק.

תהליך הערכת ביצועים

תהליך הערכת ביצועים ומשוב מתקיים מדיי שנה ובמרכזו דיאלוג משותף בין מנהלים ועובדים אודות סיכום הישגי השנה החולפת ותכנון היעדים וההתפתחות קדימה, כנגזרת של תכניות העבודה. התהליך מבוסס על שיח פתוח ושקיפות, ותומך בהעצמת העובד ובהתפתחותו המקצועית והאישית. התהליך הוא חלק מרצף שנתי של מהלכים ניהוליים לעידוד מצוינות, הערכה, הוקרה ותגמול. לקראת התהליך לסיכום 2023, נערכו התאמות בתהליך ההערכה במטרה להתאימו למודל הפעלה אג'ילי ועבודה בשבטים. כמו-כן, החלה הכנה להערכת 360 - תהליך הערכה על-ידי עמיתים והערכת עובד את המנהל. בנוסף, בשנת 2023 ביצע הבנק תהליך נפרד, של Talent Review, שמטרתו זיהוי וסימון של הטאלנטים הבולטים בארגון, ברמת החטיבות. מיפוי זה ישתקף בתהליך הערכת הביצועים והמשוב של הטאלנטים שזוהו, וישמש בסיס לתהליכי פיתוח, טיפוח, שימור וקידום.

תקשורת פנים ארגונית

כמאפיין בולט בתרבות הארגונית וכחלק ממהלך מתמשך להגביר את מחוברות העובדים, מתאפיינת התקשורת הפנים ארגונית בשקיפות ובדיאלוג שוטף, מהיר ובגובה העיניים עם עובדי הארגון. הדגש על זמינות ורציפות התקשורת כחלק מהותי בחוויית העובד, קיבלו משנה חשיבות מאז אירועי ה-7 באוקטובר. הבנק מהווה מיקרוקוסמוס של החברה הישראלית וככזה, נדרש הבנק לתת מענה לעובדיו ברגע אמת לאומי, ארגוני ואישי. מעבר לתקשורת שוטפת המגבירה תחושת ביטחון, חוסן וגאווה ארגונית, ניתנה מעטפת רחבה לעובדים שפונו מבתיים, גויסו למילואים (באופן אישי או בני משפחותיהם), עובדים שקרובי משפחותיהם נהרגו או נרצחו, נחטפו או נפצעו בקרבות.

- מגוון ערוצי התקשורת הפנימית הפעילים בבנק הופעלו לאורך השנה בכלל ומאז אירועי ה-7 באוקטובר בפרט:
- הפורטל הארגוני אשר מהווה ערוץ תקשורת מרכזי, מתקדם ותומך בשיתוף העובדים במידע והטמעה של תהליכי שינוי פנים ארגוניים.
- אפליקציית "פורטל לדרך" - אפליקציה סלולרית המיועדת לעובדי הבנק ומאפשרת להם להתעדכן ולקבל מידע בנושאים ארגוניים שונים, גם מחוץ לכותלי הבנק ומעבר לשעות העבודה.
- מנגנון של הודעות מיידיות לעובדים (SMS) במטרה לעדכן בזמן אמת הודעות מצוות המשכיות עסקית.
- לאורך השנה בוצעו מספר שולחנות עגולים שמטרתם לעודד תהליכי הקשבה לעובדים בשיתוף מנכ"ל הבנק, בדגש על שיפור תהליכים עסקיים.
- לאחר פרוץ המלחמה התקיים שידור חי כלל ארגוני לטובת הגברת תחושת החוסן והמחוברות והתקיימה תקשורת במיילים חוצי ארגון להעברת מסרי מנכ"ל ומשאבי אנוש.
- בתחום חוויית העובד בוצעו עשרות שולחנות עגולים לדיוק חווית העבודה בבנק, פרויקט החממה לחוויית עובד לעידוד שותפות ויצירתיות לשיפור תהליכים פנימיים וקמפיין מילה טובה להטמעת תרבות הוקרה ארגונית.
- בתחום ניהול הידע הארגוני בוצעה קפיצת מדרגה משמעותית באמצעות הכנסת מערכת ניהול ידע מתקדמת שתשפר את חווית המשתמשים ואת השירות ללקוחות. מערכת זו עתידה להיפרס לבנקאים לאורך שנת 2024.

תרבות של למידה מתמדת

הבנק מוביל תרבות של למידה מתמדת וחוצת ארגון (LLL - Life Long Learning), פועל לשימור וחיזוק הכשירות המקצועית בקרב העובדים והעובדות ומטפח את יכולתם להתמודד עם אתגרי ההווה והעתיד. כל זאת כתשתית ליצירת ערך עסקי, להעצמת תחושת גאווה ומחוברות לבנק ולהבטחת היתרון התחרותי בעידן הדיגיטלי ובעולם משתנה.

ב-2023 הבנק המשיך להעמיק את המהלכים להטמעת תרבות הלמידה, בהתאם לשינויים ולהתפתחויות בעולם העבודה בעידן הדיגיטלי. תוך כדי מיקוד בהרחבת תשתיות טכנולוגיות תומכות למידה, בהעשרת תכניות הלמידה בתחומים מקצועיים ובנקאיים ובהמשך הטמעת תפיסת למידה דיגיטלית והיברידית, המקדמת צרכים עסקיים ונערכת לאתגרי העתיד. פלטפורמות הלמידה הדיגיטליות והתשתיות שפותחה מספקות הזדמנויות למידה חדשות עבור כלל העובדות והעובדים, זמינות עבורם במשרד, בנייד או בעבודה מרחוק ומאפשרות להם לפתח את הכישורים הנדרשים במגוון תחומי ידע ואת המיומנויות התומכות בהתפתחותם האישית ובמימושם העצמי.

קמפוס Poalim Learning Hub - מקפוס מלמד לארגון לומד ומלמד

תכניות ההכשרה ופיתוח התכנים תומכות בעמידה ביעדים העסקיים ומתבססות על צרכי הלמידה הנדרשים למענה לאתגרים, כולל מיפוי הכישורים הנדרשים במגוון תפקידים וזיהוי פערי ידע בקרב עובדים ומנהלים בכלל החטיבות.

הבנק מקדם תרבות של 'למידה מכל מקום ובכל זמן' בנושאים מקצועיים ואישיים, ביוזמת הארגון והעובד ובמגוון דרכים: למידה היברידית, המשלבת למידה פרונטלית ולמידה עצמית, מפגשי למידה בשטח, מפגשי למידה מרחוק, קורסים מתוקשבים ועוד. מודל הפעלה הגמיש בקמפוס והחיבור לחטיבות ולשטח מאפשרים לעצב ולעדכן את תכנית העבודה בכל חודש או רבעון בהתאם לשינויים במשק, ליעדים העסקיים ולצרכי הלקוחות.

ההכשרות מתמקדות באפקטיביות הלמידה, בהקניית ערך עסקי מרבי לעובד ובהשאת ערך מקצועי ללקוחות. בשנת 2023 פחתו שעות הלמידה בהשוואה לשנת 2022, כתוצאה מייעול מתודולוגיית הלמידה - לומדים יותר בפחות זמן. תוכני הלמידה בקורסים מוקדו, התכנים וקצב ההתקדמות הותאמו לחניכים ובשילוב עם המעבר ללמידה היברידית ודיגיטלית, התקצר הזמן הנדרש ללמידה. בשנת 2023 הועמק השימוש בדאטה, במדידה ובניתוח נתונים ככלים לפיתוח ולקידום הלמידה.

פלטפורמות מקדמות למידה ומקצוענות

כדי להתקדם בעולם העבודה הדינמי והמשתנה יש לרכוש ידע, מיומנויות וכישורים רלוונטיים חדשים. לפיכך פיתח הבנק כלים, תכנים ופורומים מקצועיים המסייעים לעובדים ולעובדות להתפתח מקצועית ולקבל אחריות על קידום הקריירה וההתפתחות האישית והמקצועית שלהם:

- **מערכת הלמידה החדשה Boost** - כדי ליישם תפיסת למידה המאפשרת לכלל העובדות והעובדים להתפתח מקצועית ואישית, ללמוד תוך כדי עבודה ולשמור על כשירות מקצועית, הבנק השיק בשנת 2022 מערכת למידה הזמינה מכל מקום ובכל זמן. המערכת כוללת קטלוג עשיר, של יותר מ-24,000 פריטי למידה בנושאים מקצועיים וניהוליים. המערכת מנהלת את כלל תהליכי ההכשרה בכניסה לתפקיד ולאורך העבודה ומאפשרת לעובדות ולעובדים להתפתח בתחומי ידע שיתרמו למסלול הקריירה שלהם במסגרת עבודתם בבנק. העובדים יכולים לצפות בתכנים הרלוונטיים לתפקידם ולעקוב אחר התקדמותם. תשתית זו מקנה גמישות ונגישות ללמידה ומעצימה את אחריות המנהלות והמנהלים, וכן את אחריות העובדות והעובדים עצמם, לצמיחה ולפיתוח אישי ומקצועי. המערכת משמשת גם ככלי ניהול, שכן המנהלות והמנהלים יכולים לעקוב דרכה אחר הלמידה של עובדיהם באמצעות אזור ייעודי ודוחות ניהוליים, ולהקצות להם תכניות למידה בהתאם לצרכים ולפערי הידע שזוהו.
- בשנת 2023 המשיך הבנק בהטמעת המערכת ובהרחבת התכנים המוצעים בה, ונעשה שילוב לראשונה בינה ובין מערכת הלמידה הגלובלית LinkedIn Learning. שילוב זה מרחיב את ההזדמנויות המוצעות לעובדות ולעובדים ללמוד ולהתפתח ומעצים את חוויית הלמידה ואת היקפה.
- **שיתוף והפצת ידע באמצעות קהילות מומחים ופורומים מקצועיים** - הקמפוס מוביל, זו השנה השלישית, את פורום 'נבחרת מובילי הלמידה' לקידום תרבות למידה מתמדת בארגון. הפורום מורכב מנציגות ונציגי חטיבות הבנק, ובמסגרתו מוקנים כלים מעשיים לניהול תהליכי למידה אפקטיבית ומתקיימת למידת עמיתים, שם נחשפים המשתתפים להצלחות ולאתגרים של מבחר יחידות הבנק ושל גופי למידה מובילים בארץ.
- **מפגשים ייעודיים לפיתוח יכולות אישיות** - בהתבסס על מיפוי צרכים שנערך בקרב עובדות ועובדי הבנק, הבנק השיק בשנת 2022 את סדרת ההרצאות 'מועשרים', שהחלה כסדרה ייעודית למנהלים והורחבה בשנת 2023 לכלל העובדים. ההרצאות מתקיימות בזום ומתמקדות בנושאים התומכים בכישורים הדרושים בעולם העבודה המשתנה ומותאמים לתפיסת המנהיגות החדשה ולתרבות הארגונית בבנק.

7.4. הסכמים מהותיים

להלן בתמצית עיקריהם של הסכמים שהבנק צד להם, העשויים להיחשב מהותיים:

- הסכם שכר קיבוצי לשנים 2023 עד 2027 - בחודש אוגוסט 2023 חתמו הבנק, ההסתדרות וועד העובדים על הסכם שכר לשנים 2023-2027. לפרטים נוספים, ראה [ביאור 4.א.22](#). בדוחות הכספיים.
- לפרטים אודות כתבי שיפוי שקיבלו נושאי המשרה המכהנים בבנק, נושאי משרה שכיהנו בעבר וכן עובדים מסוימים שאינם נושאי משרה בנסיבות מיוחדות, ראה [ביאור 4.ב.25](#). בדוחות הכספיים.
- לפרטים אודות כתבי שיפוי שניתנו בקשר עם תשקיפים והנפקות של קבוצת הבנק, ראה [ביאור 6.ב.25](#). בדוחות הכספיים.
- לפרטים אודות התקשרויות של הבנק בהסכמי הנפקה ותפעול עם חברות כרטיסי אשראי, ראה [ביאור 1.25](#). בדוחות הכספיים.
- לפרטים אודות תשתיות המחשוב של הבנק והתקשרויות עם IBM ראה [סעיף 7.2](#) לעיל.
- לפרטים אודות כתבי חסיונות ושיפוי שקיבל הבנק מהיועץ המשפטי לממשלה ומשרד האוצר בקשר עם מתן שירותים קורספונדנטים לבנקים פלשתינאיים, ראה [סעיף 3.6](#) (סיכון הציות) בדוח הדירקטוריון וההנהלה.
- לפרטים אודות הסדרים עם הרשויות האמריקאיות בקשר עם חקירת המס ו-FIFA, ראה [ביאור 1.25](#). בדוחות הכספיים.
- לפרטים בדבר רכישה ושימוש בפוליסות ביטוח מקרקעין המבטיחות את הבנק מהפסדי אשראי בגין תיק הלוואות המובטחות בשעבוד קרקע, בפוליסות ביטוח ערבויות חוק מכר ובפוליסות ביטוח הלוואות לדיור (המובטחות במשכנתאות), ראה [ביאור 10.ב.25](#). בדוחות הכספיים [\[פרק סיכון אשראי - בינוי ונדל"ן\]](#) בדוח הדירקטוריון.
- לפרטים אודות הסכמים עם רשויות המס, ראה [ביאור 8](#) בדוחות הכספיים.
- לפרטים בדבר התקשרות הבנק לרכישת בניין לשימוש המטה המרכזי, ראה [ביאור 9.ב.25](#). בדוחות הכספיים.

7.5. מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה

7.5.1. מגזר לקוחות פרטיים

כללי ומבנה המגזר

הבנק מספק מגוון שירותים ללקוחות פרטיים לרבות שירותי ניהול חשבון שוטף, מתן אשראי למטרות שונות, פיקדונות ותכניות חיסכון ופעילות בשוק ההון. בנוסף מציע הבנק ללקוחות בעלי צרכים פיננסיים מורכבים, שירותים ופתרונות באמצעות מוצרים מתקדמים, ניהול נכסים גלובלי ומעטפת שירות מקצועית מיוחדת הכוללת: פגישות, שיחות טלפון יזומות ומערך ייעוץ מתקדם הנעזר בכלים תומכי החלטה.

נכון לתאריך הדוח, השירותים ללקוחות מוענקים באמצעות מערך של 160 סניפים, בנוסף לשלוחות "פועלים מקרוב", מרכזי ייעוץ, מרכזי פלטינום ללקוחות נבחרים, ושני סניפים ניידים המעניקים שירות ללקוחות בנקודות שירות ברחבי הארץ.

בנוסף לרשת הסניפים הרחבה, הבנק מעמיד לרשות לקוחותיו מגוון רחב של שירותים עצמיים ודיגיטליים המאפשרים ללקוח לבצע פעילות בנקאית באופן עצמאי, יעיל וזמין, הכוללים: מכשירים לשירות עצמי בסניפים וב-"חצרות לקוח", "פועלים באינטרנט", "פועלים בסלולר", מוקד "פועלים בטלפון", מוקד "פרו" - ללקוחות בעלי אוריינטציה דיגיטלית, "מערכת קולית לקבלת מידע וביצוע פעולות (IVR)", פניות כתובות מהאתר והאפליקציה ופניות ברשתות החברתיות.

כחלק מתפיסת השירות בבנק והאחריות החברתית, רואה הבנק בנגישות לאנשים עם מוגבלות נושא מהותי וחובה עסקית - במסגרתה הונגשו כלל שירותי הבנק לאנשים עם מוגבלות.

בשנים האחרונות קיימת מגמה מתמשכת של גידול בהיקפי הפעילות הבנקאית באמצעות ערוצים לא מאוישים (במכשירי בנק אוטומטיים לשירות עצמי, באתר האינטרנט, באפליקציות, בסלולר ובמענה הקולי האוטומטי במוקד פועלים בטלפון). יצוין כי כלמעלה מ-85% מהפעולות הבנקאיות הנפוצות של לקוחות הבנק מבוצעות בשירותי הדיגיטל והשרות העצמי.

בנוסף למגמה זו, הגביר הבנק את השימוש בשירות תיאום פגישות מראש עם בנקאים, והוסיף ערוצים נוספים לתיאום פגישה, זאת על מנת לאפשר ללקוח מפגש אישי, איכותי ומקצועי.

גבייה

פעילות ייעודית בתקופת מלחמת חרבות ברזל

לנוכח המלחמה ומתוך רצון הבנק לסייע ללקוחותיו, מיד עם פרוץ מלחמת חרבות ברזל הנחה הבנק את מערך הגבייה (כולל פועלים להבראה) שלא לנקוט במהלכים יזומים מול לקוחות חייבים. יחד עם זאת, הבנק פעל ברגישות מול לקוחות שפנו או פעלו להסדרת חובם לרבות דחיית תשלומים ומתן פתרונות והקלות באופן פרטני. מהלכי הגבייה הותאמו לשגרת החירום בכל שלב ובהתאם לנסיבות המקרה תוך החרגת אוכלוסיית הלקוחות שנפגעו בצורה ישירה ועקיפה בתקופת המלחמה.

מוצרים ושירותים

כחלק מאסטרטגיית הבנק להעצמת הערך ללקוח וליווי הלקוחות בצמתי החלטה החשובים בחיים, מציע הבנק מגוון מוצרים ושירותים ללקוחותיו, הכוללים בין היתר, שירותים לקבוצות לקוחות בעלי מאפיינים משותפים (מועדון היי-טק זון, פועלים YOUNG ומועדון הסטודנטים, ו-Poalim Wonder), שירותים בערוצים הישירים ופיתוח אפליקציות ייעודיות (אפליקציה לפתיחת חשבון 'OPEN', אפליקציית bit, אפליקציית מסחר שוק ההון והטבת פועלים פלוס).

לבנק תכנית נאמנות (הטבות) ייעודית ללקוחותיו בעלי כרטיס אשראי בנקאי ("פועלים וונדר"), וזאת ללא קשר לזהות חברת כרטיסי האשראי המתפעלת את הכרטיס. התכנית החליפה חלק מהתכניות המנוהלות על-ידי חברות כרטיסי האשראי המתפעלות את הכרטיסים הבנקאיים. לעניין הסכם שנחתם עם אלקטרה מוצרי צריכה (1970) בע"מ (אמ"צ) וכרטיסי אשראי לישראל בע"מ (כאל), ראה [ביאור 11.ב.25](#) בדוחות הכספיים.

הטבות ייעודיות ללקוחות פרטיים

עם פרוץ מלחמת חרבות ברזל בחודש אוקטובר 2023, על מנת לסייע ללקוחות בתקופה מאתגרת זו, הבנק הודיע על סדרת הטבות משמעותית ללקוחותיו תושבי הדרום, תושבי הצפון שפנו מבתיהם, מגויסי מילואים, בעלי קירבה ראשונה של חטופים או נעדרים:

- הבנק הקים קרן בסך 750 מיליון ש"ח לטובת מתן הלוואות גישור ללא ריבית ללקוחות והלוואות בריבית מופחתת.
- הבנק מאפשר דחיית תשלומי הלוואות עד 3 חודשים ללא תוספת עלות.
- הבנק נותן פטור ממגוון עמלות עד סוף שנת 2023.
- הבנק מאפשר הקפאת 3 תשלומי משכנתא ובנוסף, העניק פטור מתשלום משכנתא לשלושה חודשים ללקוחות בעלי נכסים בעוטף עזה (המתגוררים בטווח של עד 8 ק"מ מהגבול).
- הבנק לא יגבה ריבית חובה בחשבון העו"ש של משקי בית עד סכום של 10 אלפי ש"ח (ללקוחות בעלי מסגרת ולא כולל לקוחות שגויסו לשירות מילואים).

בנוסף, הבנק מציע הטבות והקלות לכלל לקוחות (שמנהלים עו"ש פעיל בבנק):

- הלוואה בריבית פריים בלבד
 - פריסה מחדש או דחיית תשלומים בהלוואות קיימות
 - הקלה באפשרות לשבירת פיקדונות קיימים
 - דחייה או פריסת חיובים בכרטיס האשראי הבנקאי ללא עלות של חיובי חודש נובמבר
- כמו-כן, הבנק הפעיל קו חירום ללקוחות עוטף עזה ולכל לקוח שזקוק לעזרה מיידית בעקבות המצב. לפרטים בדבר הטבות שהבנק העניק בתחום המשכנתאות, ראה [פרק הלוואות לדיור](#) להלן.

- בנוסף, במהלך חודש דצמבר 2023 הבנק יצא במהלך למתן הטבות משמעותיות לאנשי המילואים מעבר להטבות שהוזכרו לעיל ועל מנת לסייע לאוכלוסייה זו להתמודד עם הירידה בהכנסות החודשיות. הבנק מבצע החזר על תשלום הריבית בהלוואות קיימות (שאינן הלוואות לדיור) במשך שלושה חודשים (ינואר-מרץ 2024) ללקוחות עצמאיים עוסקים מורשים שגויסו למילואים במלחמה וקיבלו מענק או תגמול מילואים לחשבונם בבנק. במהלך חודש ינואר 2024, הבנק האריך את ההטבות שניתנו במסגרת המלחמה בהתאם להנחיות מתווה ההמשך של בנק ישראל ללקוחות הזכאים. כל זאת בהמשך לסדרת הטבות משמעותיות שהבנק העניק ללקוחותיו במהלך חודש יולי 2023 במטרה להקל עליהם בהתמודדות עם סביבת הריבית:
 - שדרוג מהותי של מנגנון העו"ש המקזז בין יתרות הזכות לחובה - העלאת יתרת הקיזוז החודשית, כך שסכימת היתרות היומיות בחובה על פני החודש, הניתנות לקיזוז כנגד יתרות הזכות, יעמדו על 300 אלפי ש"ח במצטבר בחודש.
 - הפחתת הריביות על יתרות החובה - הבנק מפחית את הריביות על יתרות החובה במדרגה השנייה והשלישית במסגרות העו"ש ש"ח והחח"ד הפרטי ושווה את הריביות במדרגות אלו לזו הנגבית במדרגה הראשונה. מדובר בהפחתת ריבית בשיעור של 2.7%-2.9% במסגרת עו"ש משכורת ובשיעור של 0.5% בחח"ד פרטי (ביחס לריבית הטבלה, וללא כפל הטבות). ההטבה תהיה למשך שנה.
 - עידוד פרואקטיבי של משקי הבית להסיט סכומים משמעותיים מעו"ש זכות לאפיקים משתלמים יותר עבורם תוך מיקוד בלקוחות עם יתרות עו"ש זכות של עד 50 אלף ש"ח.
 - שיפור הריביות על הפיקדונות ללקוחות קמעונאיים - הבנק מעניק ללקוחות קמעונאיים בעלי פיקדונות "קטנים" ריבית זהה לבעלי פיקדונות "גדולים" (מעל 500,000 ש"ח) ובכך למעשה משפר את ריביות הטבלה ברוב הפיקדונות השקליים. המהלך יחול ביחס לפיקדונות שהופקדו או חודשו החל מיום 10 ביולי 2023.
 - ספיגת העלאות ריבית נוספות בהחזרי המשכנתאות והארכת ספיגה קיימת בחצי שנה - לפרטים ראה [מגזר הלוואות לדיור](#) להלן.
 - ביולי 2023 הושק שירות חדש באתר הפרטי המאפשר פריסה של הלוואה קיימת לתקופה ארוכה יותר (ועד 96 חודשים) תוך הקטנת ההחזר החודשי ו/או דחייה של עד חודשיים בתשלום החזר החודשי. השירות מאפשר הקלה בתזרים השוטף תוך שמירה על תנאי הלוואה המקורית. השרות זמין ללקוחות פרטיים בלבד עם ניהול חשבון תקין והלוואות המשולמות באופן סדיר, עם יתרה של עד 250 אלף ש"ח.

פעילות שוק ההון

- השירותים ללקוחות המגזר בשוק ההון כוללים מגוון פעילויות ושירותים פיננסיים בתחומים שונים: ביצוע פעילות מסחר תפעול וקסטודי בניירות-ערך ישראלים (כולל בתחום המעו"ף), מסחר בניירות-ערך זרים, מחקר וייעוץ ללקוחות בתחום שוק ההון. הפעילויות מתבצעות בחלקן ישירות על-ידי הבנק ובחלקן על-ידי חברות בנות, אשר כל אחת מהן מתמחה ועוסקת בתחום מוגדר. הבנק מעניק שירותי ייעוץ פיננסי ב-14 מרכזי ייעוץ פועלים INVEST, מרכזי הפלטנום ופועלים PRO. יועצי ההשקעות בבנק מעניקים ללקוחותיהם ייעוץ מקצועי וחדשני באמצעות כלים ומערכות מתקדמים, תוך הבנת צרכים, השאת ערך וחיזוק הקשר על-ידי מעטפת שירות אישית ומותאמת לכל לקוח.

ייעוץ פנסיוני

- הבנק מעניק שירותי ייעוץ פנסיוני ותכנון פרישה באמצעות מערך יועצים הפרוסים ברחבי הארץ. הבנק מחובר למסלוקה הפנסיונית, ומקבל באמצעותה מידע לצורך מתן הייעוץ. לבנק רישיון ייעוץ פנסיוני והוא מעסיק יועצים בעלי רישיון ב-14 מרכזי ייעוץ פועלים INVEST ומרכז ארצי לתכנון פרישה. הבנק חתום על הסכמי הפצה עם מרבית החברות המנהלות קופות-גמל, קרנות השתלמות וקרנות פנסיה, והוא זכאי, כיועץ אובייקטיבי, לגבות עמלת הפצה אחידה בקשר עם הפצתן בהתאם לקבוע בתקנות. רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון פועלת לקידום תיקון חקיקה במטרה לאפשר לתאגידים הבנקאיים לבצע ייעוץ בטלפון ובאמצעים דיגיטליים. ביום 5 בפברואר 2023 פרסמה רשות שוק ההון ביטוח וחסכון עדכון לחוזר מבנה אחיד להעברת מידע בשוק החיסכון הפנסיוני. החוזר קובע את מבנה הממשקים האחידים המשמשים את הגופים המוסדיים, בעלי הרישיון, המעסיקים וצרכני מידע נוספים בתחום החיסכון הפנסיוני, במסגרת העברת מידע וביצוע פעולות עסקיות שונות המתבצעות ביניהם. העברת מידע במבנה אחיד מאפשרת שכלול של תהליכי זרימת המידע בשוק ומהווה בסיס לפעילותה של מערכת סליקה פנסיונית מרכזית.

שיווק והפצה

- השיווק וההפצה בארץ נעשים באמצעות סניפי הבנק, "פועלים בטלפון", ובאמצעות הערוצים הדיגיטליים והישירים (מכשירים לשירות עצמי, אתר ואפליקציה). כמו-כן, לבנק ישנה פעילות במדינות החברתיות: פייסבוק, טוויטר, אינסטגרם ולינקדין. בעמוד הפייסבוק ניתן אף מענה אנושי לפניות לקוחות. מהלכי השיווק של הבנק מקבלים ביטוי גם בפרסום בעיתונות, בטלוויזיה, באינטרנט, ברדיו, בשלטי חוצות ובסניפים. בשנים האחרונות הרחיב הבנק את השימוש באמצעים דיגיטליים, באינטרנט ובמובייל, המאפשרים ללקוחות לקבל את השירות מבלי להגיע פיזית לסניף. כמו-כן, הורחב השימוש באמצעי שיווק במדיה הדיגיטלית, באינטרנט ובסלולר, המאפשרים פנייה ממוקדת ללקוחות על-פי תחומי העניין ומאפייני הפעילות שלהם ברחבי הרשת. במסגרת המהלכים בהם נקט הבנק במטרה להקל על לקוחותיו עם פרוץ המלחמה, שימשו המדיות שצוינו מעלה בנוסף למדיות הפנימיות של הבנק (כמו: אתר, אפליקציה, מיילים, מסרונים, הודעות בדחיפה וכו') ככלי להפצת הקלות והטבות שהוצעו ללקוחות.

לקוחות

- המגזר כולל לקוחות פרטיים המקבלים שירותים בסניפים, בפועלים בטלפון ובדיגיטל. השירות הניתן מותאם למאפייני הלקוחות השונים.

תחרות

בשנים האחרונות נמשכת העלייה ברמת התחרות. בין היתר בשל, התפתחויות טכנולוגיות ונכונות גוברת מצד לקוחות לקבלת שירותים מרחוק, במקביל להורדת חסמי כניסה למתחרים חדשים וחיזוק מתחרים קטנים ובינוניים. התחרות ממשיכה להתרחב לגופים פיננסיים וחוץ בנקאיים, דוגמת חברות כרטיסי האשראי, חברות הביטוח, פינטקים וגופים קמעונאים נוספים. גם רפורמת הבנקאות הפתוחה, יישום החוק להגברת התחרות במערכת הבנקאות ('חוק שטרומ') וחוק נתוני אשראי תורמים לעלייה בעוצמת התחרות בענף. הבנק ממשיך להתאים את מודל הפעלה לצורך מתן מענה מלא ללקוחותיו בהתאם לשינויים החלים בצרכים ובמאפיינים שלהם, תוך מתן שירותים מלאים במגוון רחב של תחומים ומוצרים והנגשתם במגוון רחב של ערוצי שירות.

שינויים טכנולוגיים שיש בהם כדי להשפיע מהותית על המגזר

ברבעון זה נמשכת מגמת העדפה מוגברת של הדיגיטל בקרב הלקוחות, לצד המשך הרחבת הצעות הערך הדיגיטליות והנגשת מוצרים ויכולות באתר ובאפליקציה.

הפקדה לתכנית חיסכון באפליקציה

ברבעון השני 2023 הוגשו תכניות החיסכון ולראשונה הושקה האפשרות להפקדה לתכנית חיסכון באפליקציית הבנק. מדובר באבן הדרך המשמעותית הראשונה ביכולת ביצוע פעולות בתכניות חיסכון באפליקציה, מהלך משמעותי בסביבת הריבית הנוכחית.

אפליקציית bit

אפליקציית bit היא אפליקציית תשלומים מובילה בה פעילים כיום כ-3 מיליון משתמשים (אשר ככלל, כשני שלישים מתוכם מנהלים את פעילותם העיקרית בבנקים אחרים) המאפשרת למשתמשים לבצע תשלומים מבוססי כרטיסי חיוב, הכוללים בין היתר שירותי העברת כספים בין משתמשים (P2P) שהינו השירות הפופולארי בקרב משתמשי bit, שירותי העברה באמצעות האפליקציה של פרטי כרטיס החיוב של המשתמש לצורך רכישת מוצרים ו/או שירותים מבתי עסק, שירות המאפשר תשלום חשבונות ארנונה ומים ישירות באמצעות האפליקציה וכן שירותים המאפשרים קבלת זיכויים מגופים שונים (כגון חברות ביטוח). הבנק פועל לפתח את bit לבניית מוצרים בנקאיים חדשים.

לצד זאת, בחודש אוקטובר 2023, הפסיק הבנק את שירות הארנק הדיגיטלי למכשירי טלפון חכם מבוססי מערכת הפעלה מסוג אנדרואיד, אשר נוהל באפליקציית bit כשירות נוסף ("ארנק bit") ואפשר ביצוע עסקות בכרטיסי חיוב בבתי עסק באמצעות הצמדת הטלפון החכם לנקודת המכירה (tap).

שינויים רגולטוריים - מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

בשנים האחרונות ניכרת התגברות הרגולציה כחלק מהתכנית להגברת התחרות בשוק הבנקאות, שמשפיעה על המגזר. לפרטים נוספים ראה [פרק 7](#) [יוזמות רגולטוריות](#) להלן.

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2023

טבלה 6-7: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר לקוחות פרטיים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2022	2023	
במיליוני ש"ח		
3,578	6,685	סך הכנסות ריבית, נטו
7	8	הכנסות מימון שאינן מריבית
3,585	6,693	סך-הכל רווח מימוני, נטו
1,594	1,571	עמלות והכנסות אחרות
5,179	8,264	סך ההכנסות
23	397	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
3,827	3,954	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
1,329	3,913	רווח (הפסד) לפני מסים
464	1,357	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)
865	2,556	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
*38,880	37,663	אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח
238,333	250,792	פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

* סווג מחדש.

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

הרווח הנקי המיוחס למגזר לקוחות פרטיים בשנת 2023 הסתכם ב-2,556 מיליון ש"ח, בהשוואה לרווח נקי בסך של כ-865 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה ברווח המימוני, נטו. הגידול קוזז בחלקו על-ידי גידול בהוצאות בגין הפסדי אשראי וכן על-ידי גידול בהוצאות התפעוליות והאחרות.

הרווח המימוני נטו בשנת 2023 הסתכם ב-6,693 מיליון ש"ח בהשוואה ל-3,585 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעליית המרווח על הפיקדונות לאור עליית הריביות השקלית והדולרית.

ההכנסות מעמלות והכנסות אחרות בשנת 2023 הסתכמו ב-1,571 מיליון ש"ח בהשוואה ל-1,594 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הקיטון נבע בעיקרו מירידה בעמלות משוק ההון וכן הושפע מהטבות בתחום העמלות שניתנו ללקוחות במטרה להקל על ההתמודדות עם השלכות המלחמה, ברבעון הרביעי של השנה. קיטון זה קוזז בחלקו מעלייה בעמלות מכרטיסי אשראי עקב עדכון הסכם התפעול עם ישראל כרטיס וכן מעלייה בעמלות בגין הפרשי המרה. בשנת 2023 נרשמו הוצאות בגין הפסדי אשראי בסך של 397 מיליון ש"ח, בהשוואה להוצאות בסך של 23 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה בהפרשה הקבוצתית ובמחיקות האוטומטיות בתקופה השוטפת בשל התאמות בגין השפעות מאקרו כלכליות, לנוכח עלייה בהסתברות להאטה כלכלית וסביבת ריבית גבוהה לאורך זמן והשפעה צפויה מהשלכות המלחמה, כפי שנאמדות למועד עריכת הדוחות.

ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר בשנת 2023 הסתכמו ב-3,954 מיליון ש"ח בהשוואה ל-3,827 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה בהוצאות שכן עקב מענק חד פעמי בגין הסכם השכר וכן מעלייה בהוצאות מחשב ובהוצאות פחת וירידת-ערך תוכנות.

האשראי לציבור, נטו ליום 31 בדצמבר 2023 הסתכם בכ-37.7 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-38.9 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2022.

פיקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2023 הסתכמו בכ-250.8 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-238.3 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2022.

למידע נוסף אודות סיכון אשראי לאנשים פרטיים, ראה [פרק סיכון אשראי](#), בדוח הדירקטוריון וההנהלה.

7.5.2. מגזר עסקים קטנים

כללי ומבנה המגזר

הבנק מספק מגוון שירותי בנקאות ומוצרים פיננסיים לעסקים קטנים. פעילות המגזר מבוצעת באמצעות מערך הסינוף הארצי של הבנק וכן באמצעות הערוצים הישירים (ראה [בפרק מגזר לקוחות פרטיים](#) לעיל). מערך הסינוף מספק שירותים נדרשים גם ללקוחות עסקיים של המגזר העסקי והמגזר המסחרי.

במהלך השנה כחלק ממיקוד הבנק בעסקים הקטנים והבינוניים נפתחו שני סניפים עסקיים מתמחים בעסקים בפתח תקווה וחיפה. השירותים הניתנים ללקוחות המגזר כוללים שירותי ניהול חשבון שוטף, לצד מהלכים רחבי היקף לתמיכה וצמיחה של מגזר זה וביניהם העמדת אשראי ייעודי המותאם לצרכי הלקוח במסגרת מגוון מוצרים.

מוצרים ושירותים

כחלק מאסטרטגיית הבנק להתמקד בהרחבת הפעילות במגזר העסקים הקטנים, מציע הבנק מגוון מוצרים ושירותים ללקוחותיו החל ממימון לפעילות העסקית, חבילת מוצרים ושירותים להתרחבות העסק, שירותי דיגיטל מתקדמים ומוקד שירות מתמחה בעסקים. כמו-כן, הבנק המשיך בפעילות המרכז לצמיחה פיננסית המעניקה לעסקים קטנים בכל רחבי הארץ ידע וכלים לניהול העסק והצמחתו.

על רקע מלחמת חרבות ברזל נקט הבנק במספר פעולות ללקוחותיו העסקיים, בין השאר העמדת הלוואה בסכום של עד 250,000 ש"ח עם פטור מריבית ל-3 חודשים ופריסה ל-36 חודשים נוספים בריבית מופחתת. בנוסף, במסגרת מסלול חרבות ברזל בקרן בערבות מדינה מציע הבנק לעסקים שנפגעו עקב המלחמה הלוואה בריבית פריים בלבד עם גרייס עד שנה על הקרן והריבית.

לפרטים בדבר יתר הפעולות שנקט הבנק עקב המלחמה והטבות ללקוחותיו העסקיים הפועלים בדרום ובצפון הארץ וללקוחותיו שגויסו למילואים ראה [פירוט בפרק מגזר לקוחות פרטיים](#) לעיל.

שיווק והפצה

השיווק וההפצה בארץ נעשים בסניפי הבנק, פנים אל פנים ובאמצעות הטלפון וב"פועלים בטלפון" והן בנכסים הדיגיטליים השונים, הן בפנייה יזומה והן בתגובה לפניית הלקוחות. מהלכי השיווק מקבלים ביטוי גם בפרסום בעיתונות, בטלוויזיה, באינטרנט, ברדיו, בשלטי חוצות ובסניפים. בשנים האחרונות הרחיב הבנק בצורה משמעותית את השימוש באמצעי שיווק במדיה הדיגיטלית, באינטרנט ובסלולר, המאפשר פנייה ממוקדת ללקוחות על-פי תחומי העניין ומאפייני הפעילות שלהם ברחבי הרשת. מאז פרוץ מלחמת חרבות ברזל, תוקשרו ההקלות, הטבות והשירותים ללקוחות העסקיים במגוון מדיות, פנימיות וחיצוניות.

לקוחות

מגזר העסקים הקטנים כולל לקוחות עסקיים קטנים ובינוניים ממגוון רחב של ענפי משק. בנוסף, מטופלים במגזר החשבונות הפרטיים של הלקוחות העסקיים.

תחרות

הפעילות במגזר זה דורשת התמחות והיכרות מעמיקה עם הלקוח, לצורך מתן שירות מלא, מקיף ומקצועי ללקוח וכן לצורך ניהול סיכונים האשראי. בשנים האחרונות ניכרת כניסה גם של מתחרים חוץ בנקאיים כגון חברות כרטיסי אשראי, גופי מימון חוץ בנקאיים וכן פינטקים העוסקים בתחום. הבנק פועל באופן מתמיד להתאמת המוצרים והשירותים הניתנים ללקוחותיו וכן הנגשתם ללקוחות במגוון ערוצי שירות.

שינויים טכנולוגיים שיש בהם כדי להשפיע מהותית על המגזר

פתיחת חשבון ללקוחות עסקיים בדיגיטל

בשנת 2023 הבנק השיק ממשק דיגיטלי ללקוחות עסקיים, דרכו יכולים הלקוחות למלא ולחתום על המסמכים הנדרשים לפתיחת חשבון תאגידי. התהליך הידידותי מאפשר ללקוח להשלים את התהליך מבלי להגיע לסניף ובכך חוסך לו זמן וטרחה.

אפליקציית bit

יצירת שיתופי פעולה עם מאגדים לקידום הצעת הערך לעסקים קטנים וחיבור לפלטפורמות E-Commerce, כך שעסקים קטנים יכולים לקבל תשלום מלקוחותיהם ללא תקרה שנתית. העסקים יכולים לקבל תשלום מרחוק באתר, באפליקציה, ב-SMS או בנקודות המכירה.

שינויים רגולטוריים - מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

למידע בדבר יוזמות רגולטוריות שעשויה להיות להן השפעה על פעילות המגזר ראה [פרק יוזמות רגולטוריות](#) להלן.

ראה [פרק מגזר לקוחות פרטיים](#) לעיל.

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2023

טבלה 7-7: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר עסקים קטנים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2022	2023	
במיליוני ש"ח		
1,909	2,805	סך הכנסות ריבית, נטו
6	5	הכנסות מימון שאינן מריבית
1,915	2,810	סך-הכל רווח מימוני, נטו
635	661	עמלות והכנסות אחרות
2,550	3,471	סך ההכנסות
<hr/>		
104	393	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
1,345	1,370	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
1,101	1,708	רווח (הפסד) לפני מסים
382	592	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)
719	1,116	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
<hr/>		
34,998	32,729	אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח
70,243	70,395	פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

הרווח הנקי המיוחס למגזר העסקים הקטנים בשנת 2023, הסתכם ב-1,116 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-719 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה ברווח המימוני, נטו, ומגידול בעמלות וההכנסות האחרות. עלייה זו קוזזה בחלקה מגידול בהוצאות להפסדי אשראי. הרווח המימוני, נטו, בשנת 2023 הסתכם ב-2,810 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,915 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעליית המרווח על הפיקדונות לאור עליית הריביות השקלית והדולרית. ההכנסות מעמלות והכנסות האחרות בשנת 2023 הסתכמו ב-661 מיליון ש"ח בהשוואה ל-635 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקרו מעלייה בעמלות מכרטיסי אשראי עקב עדכון הסכם התפעול עם ישראל כרטיס. בשנת 2023 נרשמו הוצאות בגין הפסדי אשראי בסך של כ-393 מיליון ש"ח בהשוואה להוצאות בסך של כ-104 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה בהפרשה הקבוצתית ובמחיקות האוטומטיות בתקופה השוטפת בשל התאמות בגין השפעות מאקרו כלכליות, לנוכח עלייה בהסתברות להאטה כלכלית וסביבת ריבית גבוהה לאורך זמן והשפעה צפויה מהשלכות המלחמה, כפי שנאמדות למועד עריכת הדוחות. ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר בשנת 2023 הסתכמו ב-1,370 מיליון ש"ח בהשוואה ל-1,345 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר בשל עלייה בהוצאות השכר עקב מענק חד פעמי בגין הסכם השכר. האשראי לציבור, נטו ליום 31 בדצמבר 2023 הסתכם בכ-32.7 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-35.0 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2022. הירידה נבעה בעיקר מגידול בפירעונות לצד ירידה בביקוש לאשראי, עקב עליית הריבית. פיקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2023 הסתכמו בכ-70.4 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-70.2 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2022.

7.5.3. מגזר הלוואות לדיור

כללי ומבנה המגזר

הבנק מציע הלוואות לדיור ללקוחות פרטיים, הן מכספי הבנק והן במסגרת תכניות הסיוע הממשלתיות, באמצעות יועצי משכנתאות הפזורים בנציגויות משכן בסניפים השונים ברחבי הארץ. ניתן להגיש בקשה לאישור עקרוני למתן הלוואה לדיור גם בדיגיטל ובפועלים בטלפון.

מוצרים ושירותים

הפעילות העיקרית של מגזר זה הינה מתן הלוואות לדיור ומיועדת לקהל לקוחות פרטיים המבקשים הלוואה למימון אחת מהמטרות שלהלן:

- הלוואה המיועדת לרכישה של דירת מגורים, בנייתה, הרחבתה או שיפוץ.
- הלוואה המיועדת לרכישת מגרש לבניית דירת מגורים או לרכישת זכות לדירת מגורים.
- הלוואה הניתנת במשכון דירת מגורים ושאינה למטרת עסק.
- הלוואה המיועדת למימון פירעון מוקדם של הלוואה, כאמור לעיל.

פעולת חיתום משכנתאות נערכת ונבחנת בהתייחס לארבעה רכיבים מהותיים: יכולת ההחזר, הבטוחה - הנכס המוצע לשעבוד, שיעור מימון ומרווחים.

הטבות ייעודיות בתחום המשכנתאות

במהלך השנים 2022-2023, לנוכח עליית הריבית במשק והאינפלציה ובמענה לצרכי הלקוחות יזם הבנק פתרונות להתמודדות עם עליית ריבית הפריים:

- אפשרות לפריסת מסלול הפריים במשכנתא לתקופה ארוכה יותר (ללא שינוי בתנאי הלוואה וללא עלויות).
- בינואר 2023 ובמאי 2023 יצא הבנק בשני מהלכים לספיגת עליית ריבית בנק ישראל במסלול הפריים במשכנתא למשך שנה בשיעורים של 0.5% ו-0.25% בהתאמה, ללקוחות העשויים לגלות קושי בתשלומי המשכנתא שלהם ועל פי קריטריונים שנקבעו מראש. הבנק החליט כי ללקוחות עבורם ספג את העלייה האחרונה (מאי 2023) יספוג גם את העלויות הבאות עד סוף השנה ועד שיעור של 0.5%, וזאת למשך שנה מכל העלאת ריבית ככל שתהיה. עבור הלקוחות שהבנק ספג עבורם את העלייה בינואר 2023, תוארך תקופת ההטבה בחצי שנה נוספת (עד יוני 2024).
- הקמת קו קשוב של יועצי משכנתאות עבור לקוחות בעלי משכנתא קיימת בבנק וכן לקוחות מבנקים אחרים המעוניינים לבחון את נתוני המשכנתא האישית והפתרונות האפשריים הנכונים להם באופן אישי.

עם פרוץ מלחמת חרבות ברזל, הבנק הודיע על סדרת הטבות משמעותיות ללקוחותיו בתחום המשכנתאות. הבנק מעניק פטור מלא מתשלום משכנתא לשלושה חודשים ללקוחות בעלי נכסים המשועבדים לבנק (לטובת המשכנתא) הנמצאים בעוטף עזה ושדרות (מיקום הנכסים בטווח של 0-7 ק"מ מרצועת עזה). ההטבה מתייחסת לשלושת החודשים החודשיים: נובמבר-דצמבר 2023 וינואר 2024 והיא תחול באופן אוטומטי.

בנוסף, בשל מלחמת חרבות ברזל, בנק ישראל פרסם ביום 15 באוקטובר 2023 מתווה לסיוע ללקוחות בהתמודדות עם השלכות מלחמת חרבות ברזל ("המתווה"), ובו התייחסות גם לדחיית תשלומי המשכנתא בהתאם לאוכלוסייה אליה משתייך הלקוח (אוכלוסיית מעגל ראשון או אוכלוסיית מעגל שני). המתווה הורחב והוארך ביום 17 לדצמבר 2023 והינו בתוקף עד ליום 31 למרץ 2024. על-פי המתווה, כל בנק רשאי לבחור את דרך ביצוע דחיית תשלומי המשכנתא ללקוחות המעגל הראשון והבנק בחר בדרך של העמדת הלוואה בגין התשלומים שנדחו, הכל כמפורט במתווה.

שיווק

הבנק מפרסם ומשווק את האפשרות ליטול משכנתא בבנק במדיות פרסומיות שונות. מתן הלוואה לדיור הינה ללקוחות הבנק וללקוחות בנק זר בכפוף לפתיחת חשבון בבנק.

לקוחות

הבנק מעניק הלוואות לדיור (למטרות שאנן עסקיות) ללקוחות.

תחרות

תחום הלוואות לדיור מאופיין ברמת תחרותיות גבוהה. מדובר בעסקה כלכלית משמעותית בקרב משקי הבית ולכן לקוחות נוטים לבצע סקר שוק ולהשוות מחירים, בעצמם או על-ידי יועצי משכנתאות חיצוניים.

שינויים רגולטוריים - מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

בתחום הלוואות לדיור קיימת רגולציה ייעודית ענפה, בנוסף לרגולציה הכללית, לרבות זו החלה על מתן אשראי על-ידי הבנק.

- **הוראת ניהול בנקאי תקין 451 - נהלים למתן הלוואות לדיור** - ביום 19 ביולי 2023 תוקן הנהל הבנקאי התקין במטרה לשפר את תהליך ביצוע פירעון מוקדם של הלוואה לדיור, לרבות באמצעות תאגיד בנקאי אחר או מלווה מוסדי שאינו תאגיד בנקאי (במחזור). כך לווה יוכל להודיע על כוונתו לבצע פירעון מוקדם של הלוואה באופן מקוון ובטלפון. אגב תהליך מחזור הלוואה באמצעות בנק אחר הלווה יוכל לבחור אם להודיע על כוונתו לבצע פירעון מוקדם ישירות לבנק המקורי או באמצעות הבנק החדש (מבלי לגרוע מכל זכות שקיימת לווה על-פי כל דין). כמו-כן, התאגיד הבנקאי יאפשר ללווה לבקש מכתב כוונות גם באופן מקוון ובטלפון לקבל את המכתב בהתאם לבחירתו באופן המאפשר שמירה והדפסה. במקרה של מחזור מבנק אחר, המכתב יועבר ישירות בין הבנקים בממשק דיגיטלי כאשר המסמך חתום בחתימה אלקטרונית, והבנק יעשה כן גם מול מוסדי (אם אין סיבה לסירוב סביר). מועד התחולה שנה מיום פרסומו של הנהל הבנקאי התקין. (מועד זה צפוי להידחות ליום 20 באוקטובר 2024 כאמור בטיטוט הוראת ניהול בנקאי תקין 251 שפורסמה ביום 24 באוקטובר 2023).

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2023

- **חוק חוזה הביטוח (תיקון מס' 12), התשפ"ג 2013** - לפי תיקון חוק חוזה הביטוח מיום 13 ביולי 2023, במקרה בו מלווה מוסדי נקבע כמוטב בלתי חוזר בפוליסה אגב הלוואה לדיור, המבוטח רשאי לחזור בו מקביעתו ללא הסכמת המוטב הראשון, ובלבד שקבע מלווה מוסדי אחר כמוטב באותה פוליסה אגב הלוואה לדיור חדשה שנטל מהמלווה המוסדי האחר. החלפת המוטב הבלתי חוזר תכנס לתוקפה מיום פירעון הלוואה לדיור שנתן המוטב הראשון.
- **חוק התכנית הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנות תקציב 2023, 2024) התשפ"ג-2023** - ראה [פרק יוזמות רגולטוריות](#) להלן.
- **הוראת ניהול בנקאי תקין 251 התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם מלחמת "חרבות ברזל" (הוראת שעה)** ביום 31 באוקטובר 2023 פרסם בנק ישראל את הוראת ניהול בנקאי תקין 251 - הכוללת התאמות שונות לתקופה מוגבלת להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם המלחמה והשלכותיה על הכלכלה בישראל, ועל מנת לסייע למערכת הבנקאית וללקוחותיה להתמודד עם אתגרי המצב. במסגרת ההתאמות תוקנו, בין היתר, הוראות ניהול בנקאי תקין הבאות:
 - הוארכו המועדים הקבועים בהוראת ניהול בנקאי תקין 451 להנפקת המסמכים הבאים על-ידי הבנק: מכתבי כוונות, אישור סילוק, הודעות על כך שהבנק ביטח את הלווה בביטוח מטעמו במקרים בהם הפוליסה שהלקוח המציא אינה עונה על דרישות הבנק ואישור לשעבוד נכס בדרגה שנייה לטובת גורם אחר.
 - נקבע כי הוראת ניהול בנקאי תקין 449 בנושא פישוט הסכמים ללקוח לא תחול במועד בקשת לקוח לדחיית תשלומים במסגרת הסכם למתן אשראי, וזאת ככל שמדובר בדחייה לפי מתווה בנק ישראל (כהגדרתו לעיל).
 - יקבע כי על אף הקבוע בסעיף 3(א) (1) לכללי הבנקאות (שירות ללקוח) (גילוי נאות ומסירת מסמכים), התשנ"ב-1992, לעניין הסכם למתן אשראי, לא תידרש חתימת לקוח לצורך ביצוע בקשת לקוח לדחיית תשלומים, וזאת ככל שמדובר בדחייה לפי מתווה בנק ישראל, ובלבד שתתקבל הסכמת הלקוח ותתועד.
 - מועד התחולה של תיקון הוראת ניהול בנקאי תקין 451 מיום 19 ביולי 2023, שנקבע לשנה מיום פרסום הנוהל, ידחה ליום 20 באוקטובר 2024. ביום 28 בדצמבר 2023 פרסם בנק ישראל נוסח מתוקן להוראת ניהול בנקאי תקין (251), בו נקבעו, בין היתר, גם ההוראות הבאות, כאשר תוקף הוראה זו והתיקונים בה הוארכו עד ליום 31 במרץ 2024:
 - הלוואה לכל מטרה - הבנק רשאי לאשר הלוואה לדיור שלא לצורך רכישת זכות במקרקעין עד לשיעור מימון של 70% ובלבד שסכום הלוואה מעל שיעור מימון של 50% לא יעלה על 200,000 ש"ח. ההקלה תחול על אישורים שיתנו כל עוד ההוראה בתוקף.
 - ממ"ד - נקבע פטור מהמגבלות האמורות בסעיפים 5 עד 8 להוראה 329 ביחס להלוואה למטרת בניית ממ"ד הפטורה מהיתר על-פי תקנות התכנון והבנייה (עבודות ומבנים הפטורים מהיתר), (הוראת שעה-חרבות ברזל), התשפ"ד-2023 שפורסמו על-ידי מפקדת פיקוד העורף, ושסכומה אינו עולה על 200,000 ש"ח. תוקף ההקלה בהתאם לתוקפן של תקנות התכנון והבנייה הנ"ל.

למידע נוסף בדבר יוזמות רגולטוריות שעשויה להיות להן השפעה על פעילות המגזר ראה [פרק יוזמות רגולטוריות](#) להלן.

טבלה 7-8: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר הלוואות לדיור

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2022	2023	
במיליוני ש"ח		
1,366	1,411	סך הכנסות ריבית, נטו
(3)	(56)	הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית
1,363	1,355	סך-הכל רווח מימוני, נטו
47	46	עמלות והכנסות אחרות
1,410	1,401	סך ההכנסות
71	121	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
454	486	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
885	794	רווח (הפסד) לפני מסים
307	273	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)
578	521	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
127,688	131,057	אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

הרווח הנקי המיוחס למגזר הלוואות לדיור בשנת 2023 הסתכם ב-521 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-578 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הקיטון נבע בעיקרו מגידול בהוצאות להפסדי אשראי וכן מעלייה בהוצאות התפעוליות והאחרות. הרווח המימוני, נטו בשנת 2023 הסתכם ב-1,355 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,363 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הקיטון נבע מעלייה בהוצאות מימון שאינן מריבית אשר קוזזו מעלייה בהכנסות הריבית, בעיקר כתוצאה מגידול בהיקפי האשראי. בשנת 2023 נרשמו הוצאות בגין הפסדי אשראי בסך של כ-121 מיליון ש"ח בהשוואה להוצאות בסך של כ-71 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה בהפרשה הקבוצתית בתקופה השוטפת בשל התאמות בגין השפעות מאקרו כלכליות, לנוכח עלייה בהסתברות להאטה כלכלית בשל השלכות המלחמה, כפי שנאמדות בשלב זה, וסביבת ריבית גבוהה לאורך זמן. ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר בשנת 2023 הסתכמו ב-486 מיליון ש"ח בהשוואה ל-454 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה בהוצאות מחשב. האשראי לציבור, נטו ליום 31 בדצמבר 2023 הסתכם בכ-131.1 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-127.7 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2022. למידע נוסף אודות סיכונים בתיק הלוואות לדיור, ראה [פרק הלוואות לדיור בפרק סקירת הסיכונים](#), בדוח הדירקטוריון וההנהלה.

7.5.4. מגזר מסחרי

כללי ומבנה המגזר

המגזר המסחרי מספק מגוון רחב של שירותי בנקאות ללקוחות עסקיים מדרג הביניים (Middle Market). המגזר פועל באמצעות מרכזי עסקים ללקוחות ותיקים ומרכזי עסקים ללקוחות בצמיחה. ללקוחות המגזר מוענקים שירותים תפעוליים על-ידי צוותי לקוח הפרוסים בארץ וכן על-ידי מרכז שירות.

מוצרים ושירותים

השירותים אותם מעמיד הבנק ללקוחות המגזר כוללים מתן אשראי לפעילות שוטפת ולמימון השקעות, ערבויות, מכתבי אשראי, פעילות סחר חוץ ועסקות במכשירים פיננסיים ונגזרים. כמו-כן, ניתנים שירותי השקעות באפיקים השונים: מטבע-חוץ, שקלים, ניירות-ערך וכו'. המגזר המסחרי מספק שירותים בנקאיים גם ללקוחות הפועלים בענף הבנייה והנדל"ן. השירותים הבנקאיים כוללים בין השאר, מתן אשראי ללקוחות וכן הנפקת ערבויות מסוגים שונים ובכלל זה ערבויות לרוכשי דירות בהתאם לחוק המכר. כמו-כן, המגזר המסחרי מספק שירותים ללקוחות היי-טק באמצעות המותג Poalim tech, המספק שירותים בנקאיים הכוללים מתן אשראי וערבויות, פעילות מטבע-חוץ ועו"ש וכו'.

פעילויות משלימות

- **אשראי ישיר לעסקים** - הלוואות בתוך מסגרת מאושרת הניתנות לניצול באמצעות "אתר האינטרנט לעסקים".
- **TRADER FX** - מערכת מסחר באינטרנט בפלטפורמה זמינה ונוחה ללקוח.
- **העצמה דיגיטלית** - פיתוח פתרונות מותאמים העונים לצרכי לקוחות החטיבה העסקית, הרחבת תשתית הפעילות באתר העסקי ובאפליקציה העסקית.
- **ערבויות דיגיטליות** - פיתוח פלטפורמה של הפקת קובץ ערבות דיגיטלית.
- **ממשק דיגיטלי** למילוי מסמכי פתיחת חשבון.
- **ERPAY** - ממשק ישיר לביצוע העברות בש"ח ובמטבע-חוץ ממערכת ה-ERP של הלקוח.

שיווק והפצה

שיווק מוצרי הבנקאות ושירותי הבנקאות והפצתם ללקוחות מתבצעים באמצעות מנהלי קשרי הלקוחות שבאגף המסחרי, מחלקת ניהול מכירות במטה החטיבתי. לרשות הלקוחות עומדים ערוצי התקשורת המקובלים בבנקאות המקומית, כגון: צוותי לקוח, מרכזי שירות, "פועלים בטלפון", אינטרנט וכו'.

לקוחות

תחומי הפעילות העיקריים של לקוחות המגזר הינם: תעשייה, מסחר ובנייה ונדל"ן ופעילותם מתבצעת בעיקר בשוק המקומי. כמו-כן, מטפל המגזר גם בלקוחות המנהלים פעילות יבוא ויצוא.

תחרות

המגזר מתאפיין בתחרות גבוהה כאשר המתחרים העיקריים הינם התאגידים הבנקאיים. בתחום האשראי, התחרות באה לידי ביטוי הן בשיעורי הריבית והעמלות המוצעים ללקוחות על-ידי הבנקים המתחרים, והן בהיבטים הנלווים כגון מהירות התגובה ושיעורי המימון אותם מוכנים לאשר הבנקים המתחרים. כמו-כן, עבור חלק מלקוחות המגזר קיימים בשוק תחליפים לאשראי הבנקאי כגון הנפקות ציבוריות ופרטיות ואשראי שניתן על-ידי גופים פיננסיים חוץ בנקאיים.

שינויים טכנולוגיים

המגזר נעזר במערכות טכנולוגיות לצורך ניהול תהליכי ניתוח מצב הלקוחות, בקרה ושיווק. בבנק מבוצע תהליך מתמשך של שיפור מערכות אלו. תהליך זה כולל גם מרכיבים הנוגעים לטיפול בלקוחות המגזר. לצורך ניהול תיקי הלקוחות במגזר, נעשה שימוש במערכת CRM שמהווה כלי משמעותי בניהול הקשר, המכירות והפעילות העסקית מול הלקוחות.

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2023

טבלה 7-9: מגזרי פעילות גישת הנהלה - תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של המגזר המסחרי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2022	2023	
במיליוני ש"ח		
1,605	1,939	סך הכנסות ריבית, נטו
(23)	(34)	הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית
1,582	1,905	סך-הכל רווח מימוני, נטו
486	544	עמלות והכנסות אחרות
2,068	2,449	סך ההכנסות
76	881	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
588	625	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
1,404	943	רווח (הפסד) לפני מסים
505	334	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)
899	609	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
57,945	59,300	אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח
51,425	46,369	פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

הרווח הנקי המיוחס למגזר המסחרי בשנת 2023 הסתכם ב-609 מיליון ש"ח בהשוואה ל-899 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הקיטון נבע בעיקר מגידול בהוצאות בגין הפסדי אשראי ומגידול בהוצאות התפעוליות והאחרות. קיטון זה קוזז בחלקו מעלייה ברווח המימוני, נטו ומגידול בהכנסות מעמלות והכנסות אחרות.

הרווח המימוני, נטו, בשנת 2023 הסתכם ב-1,905 מיליון ש"ח בהשוואה ל-1,582 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעליית המרווח על הפיקדונות לאור עליית הריביות השקלית והדולרית וכן מגידול בהיקפי האשראי.

ההכנסות מעמלות והכנסות אחרות בשנת 2023 הסתכמו ב-544 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-486 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. העלייה נבעה בעיקרה מעלייה בעמלות מעסקי מימון בעיקר עקב החזר חלקי של פרמיות ששולמו בעבר בגין ביטוח ערבויות חוק מכר.

בשנת 2023 נרשמו הוצאות בגין הפסדי אשראי בסך של 881 מיליון ש"ח בהשוואה להוצאות בסך של 76 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה בהפרשה הקבוצתית בתקופה השוטפת בשל התאמות בגין השפעות מאקרו כלכליות, לנוכח עלייה בהסתברות להאטה כלכלית בשל השלכות המלחמה, כפי שנאמדות בשלב זה, וסביבת ריבית גבוהה לאורך זמן וכן מגידול בהוצאה הפרטנית.

ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר בשנת 2023 הסתכמו ב-625 מיליון ש"ח בהשוואה ל-588 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה בהוצאות מחשב ובהוצאות פחת וירידת-ערך תוכנות וכן מעלייה בהוצאות שחר.

האשראי לציבור, נטו ליום 31 בדצמבר 2023 הסתכם בכ-59.3 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-57.9 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2022.

פיקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2023 הסתכמו בכ-46.4 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-51.4 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2022.

7.5.5. מגזר עסקי

כללי ומבנה המגזר

המגזר העסקי מתמחה במתן שירותים פיננסיים לתאגידים גדולים כאשר מתן אשראי מהווה את עיקר פעילותו. המגזר פועל באמצעות ארבעה סקטורים שבכל אחד מהם פועלים מנהלי קשרי לקוחות (מק"לים) בעלי התמחות ייעודית:

- נדל"ן.
- תעשייה, מסחר ומלונאות.
- תשתיות, אנרגיה ושוק ההון.
- מימון פרויקטים ותשתיות.

בנוסף, עוסק המגזר במוצרי מימון מורכבים, לרבות: מימון סחר חוץ, מימון הון חוזר, מימון נכסים בחו"ל, עסקות מימון מורכבות, סינדיקציה והעברת סיכונים אשראי.

החטיבה העסקית כוללת גם את האגף לאשראים מיוחדים, אשר מרכז את הטיפול בלקוחות המגזר העסקי והמגזר המסחרי שנקלעו לקשיים, מתוך ניסיון לסייע לשיקומם תוך מתן תמיכה עסקית.

מוצרים ושירותים

השירותים הניתנים ללקוחות המגזר כוללים מימון פעילות שוטפת, כמו גם מימון השקעות, מימון פרויקטים בתחום התשתית (בשיטת ה-BOT/PFI), שירותים פיננסיים, וכן פעולות סחר-חוץ ועסקות במכשירים פיננסיים נגזרים. במסגרת השירותים הניתנים ללקוחות הפועלים בענף הבניה הנדל"ן ניתן למנות, בין היתר, ליווי פרויקטי בנייה, מתן אשראי ללקוחות וכן הנפקת ערבויות מסוגים שונים ובכלל זה ערבויות לרוכשי דירות בהתאם לחוק המכר. למגזר פעילויות משלימות הזרות במהותן לאלה הניתנות במגזר המסחרי. לפרטים נוספים ראה [פרק מגזר מסחרי](#) לעיל.

שיווק והפצה

שיווק מוצרי הבנקאות והפצתם ללקוחות המגזר מתבצעים באמצעות מנהלי קשרי הלקוחות שבאגף העסקי בשיתוף עם המטה החטיבתי. כחלק מרכזי מפלטפורמת המכירות, עומדים לרשות לקוחות המגזר מומחי מוצר בתחומי חדר עסקות, יעוץ השקעות, סחר-חוץ, מטבע-חוץ, עובר ושב ועוד אשר עובדים בצמוד למנהל קשרי הלקוחות. מנהל קשרי הלקוחות נמצא בקשר רצוף עם הלקוחות שהוא מטפל בהם, לצורך מענה לצרכים הבנקאיים שלהם, שיווק מוצרי הבנק והתאמת פתרונות מימון לעסקות שונות.

לרשות הלקוחות עומדים ערוצי התקשורת המקובלים בבנקאות המקומית, כגון: צוותי לקוח, מרכזי שירות, "פועלים בטלפון", אינטרנט וכד'.

לקוחות

לקוחות המגזר הינם תאגידים גדולים בישראל אשר פועלים בעיקר בתחומי הפעילות: נדל"ן, תעשייה, שוק ההון, תקשורת, מסחר, מלונאות, תשתיות ואנרגיה.

תחרות

התחרות בתחום זה גבוהה ומתבטאת בשירות, במחירים, בתנאים להעמדת המימון ובמהירות התגובה. קבוצת הבנק מתמודדת עם תחרות גוברת מול המערכת הבנקאית הישראלית, לרבות בנקים זרים שיש להם נציגויות בישראל. עבור חלק מלקוחות המגזר קיימים בשוק תחליפים לאשראי הבנקאי כגון הנפקות ציבוריות ופרטיות ואשראי שניתן על-ידי גופים מוסדיים וגופים פיננסיים חוץ בנקאים.

מגבלות ביחס להסדרי הלוואות משותפות (הסדרי קונסורציום)

ביום 14 ביוני 2018 נכנסו לתוקף כללי ההגבלים העסקיים (פטור סוג להסדרי הלוואות משותפות) (הוראת שעה), תשע"ח-2018 ("פטור הסוג"). פטור הסוג על תיקונו מגדיר את התנאים, אשר בהתקיימם, יהיה הבנק פטור מפניה לרשות התחרות לקבלת אישור להסדר הלוואה המשותפת (דהיינו, מתן אשראי לתאגיד, במשותף עם מלווה אחד או מלווים נוספים הנכללים/ים בהגדרת "מלווה" בהוראת פטור הסוג). תוקף הוראות פטור הסוג הינו עד מאי 2026.

לאור האמור בפטור הסוג, בכל מקרה בו בכוונת הבנק לתת במשותף עם תאגידים בנקאיים או גופים מוסדיים או גופים דומים שהתאגדו מחוץ לישראל, הלוואה לתאגיד כלשהו - על הבנק לבדוק קיומם של התנאים הקבועים בהוראות הפטור בהתאם לחלופות השונות ולנסיבות כל עסקה.

הוראות פטור הסוג אינן חלות על הסדר הלוואה משותפת שנחתם לפני מועד כניסתו לתוקף של פטור הסוג וחלות על אותן הלוואות הוראות מכתבי רשות התחרות בעניין הלוואות משותפות שהיו בתוקף במועד חתימת כל הסדר הלוואה. עם זאת, ככל שיחול שינוי מהותי בהסדר הלוואה משותפת שנחתם על בסיס מכתבי הרשות הנ"ל, יש לבחון את ההסדר הרלוונטי בכללותו מחדש, בהתאם לפטור הסוג.

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2023

טבלה 7-10: מגזרי פעילות גישת ההנהלה - תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של המגזר העסקי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2022	2023	
במיליוני ש"ח		
2,007	2,443	סך הכנסות ריבית, נטו
52	71	הכנסות מימון שאינן מריבית
2,059	2,514	סך-הכל רווח מימוני, נטו
686	842	עמלות והכנסות אחרות
2,745	3,356	סך ההכנסות
(421)	3	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
791	800	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
2,375	2,553	רווח (הפסד) לפני מסים
853	910	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)
1,522	1,643	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
108,316	123,994	אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח ⁽¹⁾
75,585	94,775	פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

(1) כולל יתרת אשראי בגין פעילות שאילות והשאלות ובגין תיחום חשיפה בנגזרים בסך של כ-15,114 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר 2023 ובסך של כ-10,882 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר 2022.

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

הרווח הנקי המיוחס למגזר העסקי בשנת 2023 הסתכם ב-1,643 מיליון ש"ח בהשוואה ל-1,522 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מגידול ברווח המימוני נטו וכן מגידול בעמלות וההכנסות האחרות אשר קוזז בחלקו מגידול בהוצאות בגין הפסדי אשראי. הרווח המימוני, נטו, בשנת 2023 הסתכם ב-2,514 מיליון ש"ח בהשוואה ל-2,059 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מגידול בהיקפי האשראי וכן מעליית המרווח על הפיקדונות לאור עליית הריביות השקלית והדולרית. ההכנסות מעמלות והכנסות אחרות בשנת 2023 הסתכמו ב-842 מיליון ש"ח בהשוואה ל-686 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקרו מעלייה בעמלות מעסקי מימון בחלקו עקב החזר חלקי של פרמיות ששולמו בעבר בגין ביטוח ערבויות חוק מכר וכן מעלייה בעמלות סינדיקציה. בשנת 2023 נרשמו הוצאות בגין הפסדי אשראי בסך של 3 מיליון ש"ח, בהשוואה להכנסות בסך של 421 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. השינוי נבע בעיקרו מירידה בהכנסה הפרטנית.

ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר בשנת 2023 הסתכמו ב-800 מיליון ש"ח, בדומה לשנה קודמת. האשראי לציבור, נטו ליום 31 בדצמבר 2023 הסתכם בכ-124.0 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-108.3 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2022. פיקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2023 הסתכמו בכ-94.8 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-75.6 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2022.

7.5.6 פעילות בינלאומית

כללי

הפעילות הבינלאומית של קבוצת הבנק כוללת את סניף ניו-יורק ונציגויות בארצות-הברית, וכן קיום קשרים עם בנקים ברחבי העולם. עיקר הפעילות העסקית הבינלאומית של הבנק מבוצעת באמצעות סניף ניו-יורק, המתמקד בתחומי הפעילות הבאים: מתן שירותים בנקאיים מקיפים הן לחברות ישראליות הפועלות בארצות-הברית והן לחברות ולקוחות מקומיים, הכלולים: אשראי, סחר-חוץ, פיקדונות ושירותי חדר עסקות. סניף ניו-יורק מאפשר ללקוחותיו גם ביטוח פיקדונות על-ידי ה-FDIC. תחום הפעילות מול בנקים כולל מסחר באמצעות חדרי עסקות, שיתוף פעולה בסחר חוץ ובמימון סחר בינלאומי, מימון פרויקטים, סליקת תשלומים ושירותים בתחום שוק ההון (ראה [פרק חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים](#) בדוח הדירקטוריון וההנהלה). בתחום הבנקאות הפרטית הבינלאומית, הבנק משלים את הפסקת הפעילויות בחו"ל וסגירת חברות הבנות, כמפורט להלן.

מגבלת חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על הפעילות הבינלאומית

פעילות המגזר הבינלאומי במדינות השונות (למועד זה בעיקר בארצות-הברית) כפופה לתקנות רלוונטיות לאופי הפעילות של הקבוצה במדינות בהן מתקיימת פעילות עסקית (Cross border regulations) ולפיקוח רגולטורי מצד רשויות שלטוניות שונות במדינות בהן פועלות שלוחות הבנק בחו"ל, הכוללות דרישות של הון, החזקת נכסים נזילים, ציות ואיסור הלבנת הון וכיוצא בזה. בנוסף, קיימים כללים ומגבלות המוטלים על-ידי בנק ישראל על הפעילות הבינלאומית של קבוצת הבנק, הן מכוח חקיקה ונהלים והן מכוח הוראות בהיתרים הניתנים על-ידי בנק ישראל בעת רכישת חברות בנות ו/או פתיחת סניפים בחו"ל.

לפרטים בדבר סיום חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים ופרשת FIFA ראה [ביאור 25.ה.](#) בדוחות הכספיים.

הפעילות בבנקאות הבינלאומית

סניף ניו-יורק

עיקר הפעילות העסקית הבינלאומית של קבוצת הבנק מבוצעת באמצעות סניף ניו-יורק ונציגויות בארצות-הברית וכן קיום קשרים עם בנקים ברחבי העולם. לסניף ניו-יורק פעילות בתחום ה-Middle Market בארצות-הברית, באמצעות פיתוח מערכת יחסים ומתן אשראי ישיר ללקוחות מסחריים מקומיים. כמו-כן, פועל הסניף בשוק הסינדיקציות כפעילות משלימה.

שינויים בפעילות במהלך השנה

- Hapoalim (Switzerland) Ltd (הפועלים-שוויץ) שעסקה בעבר בעיקר במתן שירותי בנקאות פרטית באמצעות סניפים בציריך ובלוקסמבורג (למועד זה לא נותרו חשבונות לקוחות בחברה) החזירה בחודש יולי 2023 את הרישיון הבנקאי באישור רשות הפיקוח בשוויץ (FINMA) והסתיים הפיקוח הרגולטורי השוויצרי עליה בתוקף מיום 30 ביוני 2023.
- קבוצת הבנק החזיקה 100% מהון המניות של בנק פוזיטיף בתורכיה שעוסק בתחום הבנקאות העסקית. ביום 30 במרץ 2023 התקשר הבנק בהסכם למכירת החזקתו בבנק פוזיטיף בתמורה שעיקרה פירעון אשראי שהועמד לבנק פוזיטיף במועד ההשלמה של העסקה.
- ביום 13 בספטמבר 2023 הושלמה העסקה והחזקות הבנק בבנק פוזיטיף הועברו לרוכש. הבנק לא הכיר ברווח או הפסד כתוצאה מהשלמת העסקה ואין לה השפעה מהותית אחרת על הדוחות הכספיים של הבנק.

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2023

טבלה 7-11: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של המגזר הבינלאומי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2022	2023	
במיליוני ש"ח		
680	815	סך הכנסות ריבית, נטו
(2)	(1)	הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית
678	814	סך-הכל רווח מימוני, נטו
32	40	עמלות והכנסות אחרות
710	854	סך ההכנסות
<hr/>		
107	88	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
428	447	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
175	319	רווח (הפסד) לפני מסים
84	141	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)
		רווח (הפסד) נקי:
91	178	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(1)	-	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
90	178	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
<hr/>		
17,210	18,072	אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח
24,767	29,129	פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

- הרווח הנקי המיוחס למגזר הפעילות הבינלאומית בשנת 2023 הסתכם ב-178 מיליון ש"ח, בהשוואה לרווח נקי בסך של 90 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. להלן השינויים העיקריים בתוצאות הפעילות הבינלאומית:
- הרווח הנקי של סניף ניו-יורק הסתכם בכ-241 מיליון ש"ח בשנת 2023 בהשוואה לרווח נקי של כ-178 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה ברווח המימוני, נטו שקוזזה מגידול בהוצאות התפעוליות. העלייה ברווח המימוני, נטו נבעה בעיקר מגידול בהיקפי האשראי וכן מעליית מרווחי הפיקדונות בגין עלייה בריבית הדולרית.
- ההפסד של הפועלים שוויון הסתכם בכ-63 מיליון ש"ח בשנת 2023 בדומה להפסד שנרשם בשנת 2022.

סך האשראי לציבור, נטו של הפעילות הבינלאומית ליום 31 בדצמבר 2023 הסתכם בכ-18.1 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-17.2 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2022, אשר מקורם בעיקר בסניף ניו-יורק. מרבית האשראי והגידול באשראי הינם בפעילות ה-Middle-Market. סך פיקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2023 של הפעילות הבינלאומית הסתכמו בכ-29.1 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-24.8 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2022, אשר מקורם בעיקר בסניף ניו-יורק.

7.5.7. מגזר ניהול פיננסי

כללי ומבנה

פעילות מגזר זה כוללת:

- פעילות בתיק הבנקאי - ניהול המקורות והשימושים לרבות ניהול סיכונים השוק והנזילות (לפרטים בדבר סיכונים אלה, ראה [פרק סקירת הסיכונים](#) בדוח הדירקטוריון וההנהלה), וזאת באמצעות קביעת מחירי העברה פנימיים (ראה להלן), ניהול תיק השקעות, הנפקות אגרות-חוב ושטרי הון, הפקדות בבנקים בחו"ל וביצוע עסקות במכשירים פיננסיים נגזרים. פעילות המגזר בתיק הבנקאי מתבצעת בעיקרה באמצעות האגף לניהול נכסים והתחייבויות ("ננ"ה") בארץ ובחו"ל ובאמצעות היחידה לניהול השקעות נוסטרו האחראיות על ניהול תיק אגרות-חוב הקונצרני.
- פעילות בתיקי המסחר - פעילות עשיית שוק ומסחר בחדר עסקות בתחום מטבע-החוץ, ריביות ואגרות-חוב ממשלתיות ונגזרי OTC. פעילות מסחר מול לקוחות בשני תחומים:
- ביצוע עסקות בניירות-ערך ובנגזרים סחירים באמצעות שני חדרי מסחר: חדר מסחר ניירות-ערך ישראלים וחדר מסחר ניירות-ערך זרים וכן שרותי משמרת ניירות-ערך.
- ביצוע עסקות OTC במכשירים פיננסיים נגזרים בש"ח, מטבע-חוץ, ריביות, מדדים וסחורות באמצעות חדר העסקות. השירות ניתן למגוון לקוחות, בהם גופים מוסדיים, חברות עסקיות, לקוחות פרטיים נבחרים ולקוחות זרים, באמצעות דסקים ייעודיים המעניקים שירות אישי ללקוחות.
- פעילות המגזר מול הלקוחות כוללת גם מתן תמיכה בפיתוח ובתמחור של מוצרים פיננסיים מתוחכמים.

ההכנסות העיקריות של המגזר נובעות מניהול חשיפות בתיק הבנקאי ובתיק למסחר וכן ממרווחים ועמלות בפעילות חדרי העסקות ושירותי התפעול מול הלקוחות. בנוסף, כולל המגזר בחישוב הכנסותיו, תוצאות מניהול תיק השקעות במניות ובאגרות-חוב ומהשקעות בחברות כלולות. כמו-כן, מגזר זה אחראי על ניהול הקשרים עם בנקים ומוסדות פיננסיים ברחבי העולם ואחראי על מתן שירותים ללקוחות הפעילים בישראל במגוון תחומים לרבות בשוקי ההון והכסף.

פעילויות, מוצרים ושירותים

התיק הבנקאי - ניהול מקורות ושימושים

אגף ניהול נכסים והתחייבויות ("אגף ננ"ה") אחראי לניהול המקורות והשימושים של הבנק על מגוון פעילויות המגזרים השונים. האגף קובע מחירי העברה פנימיים ("ריבית סיטונאית") לגיוס מקורות ולשימושי המגזרים השונים. הריבית הסיטונאית מהווה את ריבית הבסיס לפעילות המגזרים השונים מול לקוחות הבנק ולפיה הם מחויבים ומזוכים. הריבית הסיטונאית מהווה אמצעי לניהול סיכונים השוק והנזילות. הבנק מייחס חשיבות רבה לגיוס מקורות יציבים בעלי פיזור גבוה. לבנק מקורות מימון מגוונים, שעיקרם מגיעים פיקדונות מהציבור בארץ, כשחלקו הארי מלקוחות קמעונאיים, וללא תלות במפקיד בודד או בקבוצת מפקידים. בנוסף, מגייס הבנק פיקדונות מלקוחות מוסדיים ועסקיים גדולים. כמו-כן, מגייס הבנק באמצעות אגרות-חוב ומכשירי הון (כתבי התחייבות נדחים) שמנפיק הבנק. המקורות במטבע-חוץ כוללים פיקדונות לקוחות פרטיים ולקוחות עסקיים בארץ, תושבי חוץ, לקוחות הבנקאות הפרטית הבינלאומית, חברות ישראליות בחו"ל, הנפקת CD's ומכשירים אחרים המבוססים על-ידי ה-FDIC בארצות-הברית, הנפקות של אגרות-חוב בחו"ל, עסקות החלף ש"ח - מטבע-חוץ ועסקות REPO. כחלק מניהול סיכונים השוק והנזילות מנהלת חטיבת שווקים פיננסיים ובנקאות בינלאומית תיק אגרות-חוב, המורכב מאגרות-חוב ממשלתיות ואגרות-חוב קונצרניות לרבות אגרות-חוב של מוסדות פיננסיים. התיק מנוהל באמצעות יחידת הננ"ה ויחידת ניהול השקעות נוסטרו של הבנק. פעילות השקעות לנוסטרו - מטרתה להגדיל את הגמישות בניהול התיק הבנקאי תוך ניצול האפשרויות לשיפור התשואה על עודפי הנזילות וגיוון אפיקי הפעילות. תיק ההשקעות הינו חלק מהתיק הבנקאי, וכולל השקעה באגרות-חוב ובמניות בארץ ובחו"ל.

פעילות בתחום המסחר - חדר עסקות (OTC ונגזרים)

הבנק מעניק ללקוחותיו שירות מקיף בחדר עסקות (OTC ונגזרים) המאפשר להם לפעול במכשירים הפיננסיים השונים ועל נכסי בסיס שונים, לצורכי מסחר, הגנה וגידור סיכונים. ביצוע העסקות עם לקוחות הבנק נעשה בהתאם למסגרות האשראי שהוקצו להם על-ידי בעלי סמכויות האשראי בבנק ועל בסיס מודלים פנימיים של הבנק. המודלים מגדירים את חשיפות האשראי בעסקות המבוצעות בחדר העסקות. בשנים האחרונות קיימת עלייה מתמדת במודעות לפעילויות שמציע חדר עסקות, אשר בגינה הבנק מציע מגוון רחב יותר של מוצרים וברמות תחום גבוהות יותר וביניהם: נגזרים, לרבות אופציות ריבית בשקלים, אופציות אקזוטיות, ומוצרי ריבית מתוחכמים. כמענה לצרכים אלה, וכדי לשמר את מעמדו כבנק מוביל וחדשני, סל המוצרים בארץ כולל מוצרים מורכבים, וביניהם: נגזרים, לרבות אופציות ריבית בשקלים, אופציות אקזוטיות, ומוצרי ריבית מתוחכמים. כחלק מפעילות הבנק בתחום המסחר, חדר העסקות הינו אחד מעושי השוק הראשיים באגרות-חוב ממשלתיות וכן מהווה עושה שוק במרבית המוצרים בהם הוא פעיל.

שירותי ברוקראג' ומשמרת

הבנק מעמיד ללקוחותיו שירות לביצוע עסקות בניירות-ערך ובנגזרים סחירים באמצעות שני חדרי מסחר: חדר מסחר ניירות-ערך ישראלים וחדר מסחר ניירות-ערך זרים וכן שרותי משמרת ניירות-ערך.

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2023

שירותים למנהלי נכסים פיננסיים

הבנק מעניק שירותים למנהלי נכסים פיננסיים: מנהלי קרנות נאמנות, מנהלי תיקי השקעות, מנהלי קופות-גמל, קרנות השתלמות ופנסיה. בנוסף, לקרנות נאמנות הבנק מעמיד שירותים נלווים לניהול חשבון, הכוללים בין השאר שירות נכסים, הפקת דוחות בקרה והכנת דיווחים לרשויות. ביום 31 בדצמבר 2023 שווי הנכסים של קרנות הנאמנות להן מספק הבנק שירותים נלווים לניהול חשבונות בהיקפים שונים הסתכם בסך של כ-101 מיליארד ש"ח.

שירותים למוסדות פיננסיים

מחלקת בנקים ומוסדות פיננסיים אמונה על ניהול היחסים והקשר העסקי עם בנקים ומוסדות פיננסיים בעולם. קשרים אלה תומכים במגוון הפעילויות העסקיות של הבנק, לרבות פעילות סחר חוץ, מסחר במטבע-חוץ, פיקדונות, נגזרים ובניירות-ערך. במסגרת ניהול פעילותו מול בנקים ומוסדות פיננסיים זרים הבנק מספק מגוון רחב של שירותים לרבות שירותי סאב-קסטודי לבנקים קסטודיאנים מובילים מחו"ל הפעילים בישראל בתחום ניירות-ערך.

תחרות

בשנים האחרונות עולה באופן מתמיד רמת התחכום בשוקים הפיננסיים בישראל. מגמה זו בולטת במיוחד בהרחבת סל המוצרים העומדים לרשות המשקיעים והפעילים בשוק. מכשירים סחירים מסוגים שונים ומכשירים נגזרים הופכים להיות נגישים יותר. בכל הקשור לפעילות חדר עסקות וחדרי מסחר ניירות-ערך קיימת תחרות ענפה ואינטנסיבית. המתחרים העיקריים הינם ארבע הקבוצות הבנקאיות הגדולות בישראל, בנקים זרים, וכן חברות פיננסיות אחרות, המתמחות בתחום.

לקוחות

המגזר מספק שירותים מגוונים לכלל לקוחות המגזרים האחרים בבנק, בין אם באמצעות סניפי הבנק ומנהלי קשרי הלקוחות ובין אם בקשר ישיר עם לקוחות גדולים. חדר העסקות מקיים פעילות שיווקית מול מוסדות פיננסיים זרים, דבר שהביא להגדלה משמעותית של מחזורי הפעילות מול לקוחות אלה (במגוון המוצרים בהם הבנק משמש עושה שוק).

הסדרת פעילות

במהלך העסקים השוטף מקיים הבנק, ובמסגרתו המגזר לניהול פיננסי, קשרים ענפים עם המוסדות הפיננסיים המובילים בעולם. הקשרים העסקיים בין הבנק לגופים אלה בשוקי ההון השונים מושתתים, בין היתר, על הסדרים בינלאומיים סטנדרטיים, כגון: הסכמי מסגרת התומכים בפעילות חדרי העסקות, הסכמים מיוחדים למזעור סיכונים אשראי שמועדים להגביל את סיכון האשראי בנגזרים (Credit Support Annex) או פעילות באמצעות מסלוקת בינלאומיות, לשם מזעור סיכונים צד נגדי וסיכונים סליקה בעסקות במטבע-חוץ ובריביות.

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2023

טבלה 7-12: מגזרי פעילות גישת ההנהלה - תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר ניהול פיננסי⁽¹⁾

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2022	2023	
2,322	(13)	סך הכנסות ריבית, נטו
544	1,274	הכנסות מימון שאינן מריבית
2,866	1,261	סך-הכל רווח מימוני, נטו
163	139	עמלות והכנסות אחרות
3,029	1,400	סך ההכנסות
6	(4)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
474	496	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
2,549	908	רווח (הפסד) לפני מסים
875	276	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)
1,674	632	רווח (הפסד) לאחר מסים
99	18	חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר מסים
		רווח (הפסד) נקי:
1,773	650	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
*3,690	4,566	אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח
72,235	63,135	פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

* סווג מחדש.

(1) מגזר ניהול פיננסי כולל, בין היתר, פעילות מול גופים מוסדיים, אשר מרבייתם מוצגים במסגרת המידע על מגזרי פעילות פיקוחיים כמגזר נפרד.

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

הרווח הנקי המיוחס למגזר הניהול הפיננסי בשנת 2023 הסתכם ב-650 מיליון ש"ח בהשוואה ל-1,773 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הקיטון נבע בעיקר מירידה ברווח המימוני, נטו.

הרווח המימוני, נטו של המגזר בשנת 2023 הסתכם ב-1,261 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-2,866 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הקיטון נבע בעיקר מעליית ריבית המקורות המועברת לחטיבות הבנק. בנוסף, חל גידול בהפסדים ממימושי אגרות-חוב וחלה ירידה בהכנסות מהפרשי הצמדה בשל השינויים בשיעור המדד הידוע בין התקופות. מנגד, נרשמו רווחים מהשקעה במניות ומשינוי בפערים בין השווי ההוגן של נגזרים שהינם חלק מניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק לבין מדידת אותם נכסים על בסיס צבירה, וזאת בהשוואה להפסדים בתקופה המקבילה אשתקד.

העמלות וההכנסות האחרות בשנת 2023 הסתכמו ב-139 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-163 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר במהלך בשנת 2023 הסתכמו ב-496 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-474 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה בהוצאות מחשב.

האשראי לציבור, נטו, ליום 31 בדצמבר 2023 הסתכם בכ-4.6 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-3.7 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2022. פיקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2023 הסתכמו בכ-63.1 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-72.2 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2022. הקיטון נובע בעיקר מקיטון ביתרות מפקידים גדולים.

7.5.8. התאמות

במסגרת זו נכללות פעילויות בהיקפים לא מהותיים של קבוצת הבנק, אשר אף אחת מהן אינה מגיעה עד כדי מגזר בר-דיווח. מסגרת זו כוללת, בין היתר: (1) תוצאות חברות הבנות דיוור ב.פ. בע"מ ופעילים ניהול תיקי השקעות בע"מ; (2) רווח הון ממכירת בניינים וציוד; (3) הפרשות והוצאות משפטיות ואחרות בקשר עם החקירה של עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים שאינם מיוחסות לפעילות הבינלאומית; (4) התאמות של פעולות בין-מגזריות.

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

הרווח הנקי המיוחס למגזר בשנת 2023 הסתכם ב-87 מיליון ש"ח בהשוואה לרווח נקי בסך של 86 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. העמלות וההכנסות האחרות בשנת 2023 הסתכמו ב-187 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-229 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הקיטון נבע מירידה בעמלות משוק ההון וכן מירידה בהכנסות האחרות אשר מקורה במכירת זכויות בנדל"ן בתקופה המקבילה. ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר בשנת 2023 הסתכמו בכ-53 מיליון ש"ח בהשוואה ל-65 מיליון ש"ח בשנה הקודמת.

7.6. מגבלות ופיקוח על פעילות התאגיד הבנקאי

כללי

הבנק פועל במסגרת חוקים, תקנות והוראות שחלקם ייחודיים למערכת הבנקאית, וחלקם, גם אם אינם ייחודיים כאמור, משפיעים על מקטעים מהותיים מפעילותו. פקודת הבנקאות, חוקי הבנקאות השונים והוראות ניהול בנקאי תקין אשר מפרסם המפקח על הבנקים מעת לעת, מהווים את הבסיס החוקי והמרכזי לפעילותה של קבוצת הבנק. אלו מגדירים, בין היתר, את גבולות הפעילות המותרת לבנק, את הפעילות המותרת לחברות בנות וחברות קשורות לקבוצת הבנק ואת תנאי השליטה והבעלות בהן, את מערכות היחסים בין הבנק ללקוחותיו, את השימוש בנכסי הבנק ואת אופן הדיווח על הפעילות האמורה למפקח על הבנקים ולציבור.

בצידם כפוף הבנק לחקיקה ענפה המסדירה את פעילותו בשוק ההון הן עבור לקוחותיו והן עבור עצמו (למשל בתחום ייעוץ ההשקעות וניהול תיקי לקוחות, ייעוץ פנסיוני, דיני ניירות-ערך ומגבלות על פעילות בתחום הביטוח).

חוקים נוספים, בנושאים ייחודיים, מטילים על בנקים, והבנק בכללם, חובות וכללים ספציפיים. כך למשל החקיקה הקשורה באיסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור, חוק נתוני אשראי, חקיקה הקשורה בהלוואות לדיוור, דיני הערבות וכו'.

בנוסף לאלה קיימת חקיקה נוספת שבשל הקשר שלה לפעילות הבנק יש לה השפעה רבה על התנהלותו. לעניין זה ראוי להזכיר, בין היתר, את דיני ההוצאה לפועל, דיני פירוקים וכינוסים, חוקים המתייחסים למגזרים ספציפיים (רשויות מקומיות, נוטלי משכנתאות, רוכשי דירות, המגזר החקלאי) וחוקי מס שונים.

פעילותו של הבנק נתונה לפיקוח וביקורת של הפיקוח על הבנקים וכן של גורמים מפקחים נוספים בתחומי פעילות ספציפיים, דוגמת רשות ניירות-ערך, הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר והממונה על התחרות. גורמים אלה עורכים מעת לעת ביקורות בבנק בקשר עם תחומי הפעילות השונים.

הבנק וחברות הבת פועלים על מנת לעמוד בחובות החלות עליהם מכוח הוראות הדין האמורות.

במסגרת החקיקה, נקבעה במרבית החוקים החלים על פעילות הבנק האפשרות להטיל עליו עיצומים כספיים בגין הפרות של הוראות החוקים והוראות חקיקת המשנה (לרבות חוזרים והנחיות) שהוצאו או יוצאו מכוחם.

יזמות רגולטוריות

הנחיות רגולטוריות וחקיקה בעקבות מלחמת חרבות ברזל

ביום 7 באוקטובר 2023 פרצה בישראל מלחמת חרבות ברזל.

- ביום 12 באוקטובר 2023 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב למערכת הבנקאית בנושא "מלחמת חרבות ברזל - דגשים פיקוחיים לגבי טיפול בחובות ודיווח לציבור".** המכתב כולל דגשים ביחס להמשכיות התפקודית, לחשיפה לסיכונים וכן לסייע והתמיכה הדרושה בלקוחות המערכת הבנקאית. בין היתר התייחס המכתב להיתר להעתקת סניפים בשעת חירום, במסגרתו הכריז על מצב חירום בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 355, לפיו רשאי בנק בעקבות מצב החירום להעתיק סניפים; לספק שירות בסניפים ניידים, וסניפי דואר.
 - ביום 15 באוקטובר 2023 פרסם בנק ישראל מתווה מקיף** שמטרתו לסייע ללקוחות המערכת הבנקאית בהתמודדות עם השלכות המלחמה. המתווה כולל, בין היתר, הקלה בנטל האשראי והעמלות למשקי הבית והעסקים אשר מתגוררים ופועלים בטווח של 30 ק"מ מרצועת עזה, לאזרחים שפונו מבתם על-ידי גורם רשמי, שגויסו למילואים בצו 8, או שהם בעלי קרבה ראשונה להרוגי המלחמה או לחטופים או לנעדרים. המתווה מתייחס לדחיית תשלומי הלוואות בשלושה מגזרי פעילות (משכנתאות, אשראי צרכני ואשראי עסקי), יתרת חובה בחשבון עו"ש ועמלות. לקבוצה זו הלוואות יידחו ללא חיוב בריבית וללא חיוב בעמלות, בנוסף מפרט המתווה שורה של הקלות בתחום האשראי לכלל לקוחות הבנקים. המתווה אומץ על-ידי הבנק, ביום 17 בדצמבר 2023 הודיע בנק ישראל על הארכת המתווה עד ליום 31 במרץ 2024. ביום 4 במרץ 2024 הודיע בנק ישראל כי המתווה הוארך עד ליום 30 ביוני 2024 (למידע נוסף ראה [פרק השלכות מלחמת חרבות ברזל](#) בדוח הדירקטוריון וההנהלה).
 - ביום 18 באוקטובר 2023 עבר בקריאה שנייה ושלישית חוק דחיית מועדים (הוראת שעה - חרבות ברזל) (חוזה, פסק דין או תשלום לרשות), התשפ"ד-2023,** לדחיית מועדי תשלום לאוכלוסיות ספציפיות שנפגעו מהמלחמה. הדחיה תתבצע לגבי תשלומים לרשויות, פרטיים, עסקים ובנקים בין ה-7 באוקטובר ל-7 בנובמבר, עם אפשרות הארכה עד ליום 31 בדצמבר 2023 בהסכמת שר הביטחון, שר האוצר, ובאישור ועדת החוץ והביטחון של הכנסת.
 - אוכלוסיית הזכאים - חיילי צה"ל, שוטרים, סוהרים, כבאים, כוחות הצלה, נעדרים ושביים, פצועים המאושפזים מעל שבוע, תושבים שפונו מעוטף עזה, אשקלון וגבול הצפון (בחוק מופיעה רשימת ישובים מפורטת כאשר ביום 20 באוקטובר 2023 הורחבה תחולת החוק גם על תושבי הצפון המפונים), וכן בני זוגם, וחברות בבעלות של כל המנויים לעיל (שיעור החזקה של מעל 50%, בחברה שיש לה לכל היותר 5 בעלי מניות).
 - התשלומים הנדחים - הלוואות, משכנתא, שיקים, חיובי כרטיסי אשראי (הדחיה לא תחול על עסקת תשלומים).
 - דחיית תשלום מכוח חוזה - טעונה פניה אקטיבית של הלקוח או מי מטעמו. ניתן לקבל דחייה גם בכפוף להצהרת לקוח.
- ביום 7 בנובמבר 2023 פורסם ברשומות צו דחיית מועדים (הוראת שעה - חרבות ברזל) (חוזה, פסק דין או תשלום לרשות) (הארכת התקופה הקובעת ותקופת הדחייה). הצו האריך את התקופה הקובעת בחודש ימים עד ליום 7 בדצמבר 2023 ובהלימה את תקופת הדחייה כך שתוארך מ-30 ימים ל-60 ימים או עד ליום 31 בדצמבר 2023 לפי המוקדם מביניהם.
- ביום 31 בדצמבר 2023 פורסם חוק דחיית מועדים (הוראת שעה - חרבות ברזל) (חוזה, פסק דין או תשלום לרשות) (תיקון) (דחיית מועדים בתקופה הקובעת השנייה), התשפ"ד 2023, המגדיר "התקופה הקובעת השנייה" - 1.1.24-29.2.24. כל חיוב שיחול בתוך התקופה הקובעת השנייה ידחה ב-31 יום ואינו תחום בתאריך, זאת בניגוד לתקופת הדחייה של התקופה הראשונה (הקבועה בסעיף 2) אשר הינה 145 יום או עד ליום 29 בפברואר 2024, לפי המוקדם).
- ביום 19 באוקטובר 2023 פרסם בנק ישראל מכתב הבהרות בנוגע לדיווחים למערכת נתוני אשראי - המכתב מבחיר את אופן הדיווח למאגר לאור הקלות עסקיות הניתנות ללקוחות על-ידי הגופים המדווחים, לרבות הקלות על-פי דין. כמו-כן, פורסם חוזר הכולל דרישה לסמן הערה בדיווח למאגר לאור אירועי מלחמת "חרבות ברזל".
 - ביום 9 בנובמבר 2023 פרסם הממונה על השיתוף בנתוני אשראי עדכון להוראה מס' 201 בנושא "דיווח על נתוני אשראי". עדכון ההוראה נקבע כהוראת שעה זמנית, לפיה פיגור בתשלום חוב למקור מידע פיננסי, דיווח למאגר רק לאחר שעברו 60 ימים מהמועד שבו נוצר הסכום שלא שולם, זאת לעומת 30 ימים הקבועים כיום בהוראה מס' 201 ביחס למקורות מידע אלה.
 - ביום 22 באוקטובר 2023 פרסם בנק ישראל את הוראת ניהול בנקאי תקין 251 בנושא "התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם מלחמת "חרבות ברזל"" (הוראת שעה) ובה שורת הקלות לצורך המשך תקין של פעילות המערכת הבנקאית וסייע ללקוחותיה. ההוראה הייתה בתוקף עד ליום 31 בדצמבר 2023 ולא הוזרחה.
 - הוראת ניהול בנקאי תקין 308A בנושא "טיפול בתלונות ציבור" -** ניתנה גמישות לבנקים בעניין אופן מתן תשובה והודעות לפניות, של לקוחות, ולעניין אופן הפרסום בדבר הארכת המועד למתן תשובה. ההקלה פגה ביום 31 בדצמבר 2023.
 - הוראת ניהול בנקאי תקין 325 בנושא "ניהול מסגרות אשראי בחשבונות עובר ושב" -** חריגות ממסגרת אשראי על מנת לכבד חיובים.
 - הוראת ניהול בנקאי תקין 367 בנושא "בנקאות בתקשורת" -** ניתנה לבנקים ולחברות כרטיסי האשראי אפשרות, בנוסף למשלוח ההודעות בדרך בה הוסכם עם הלקוח, כדוגמת משלוח הודעות באמצעות דואר ישראל, לשלוח ללקוחותיהם בערוצי בנקאות בתקשורת, הודעות בעלות השפעה מהותית ובלבד שיש דחיפות בקבלת המסר עבור הלקוחות, גם אם אינם צד להסכם בנקאות בתקשורת. יובהר כי הודעות אלו כוללות גם הודעות ביחס להתנהלות הבנק במצב החירום. וכן הודעות אודות הטבות שהבנק מעניק ללקוחותיו במוצרים ובשירותים קיימים, במטרה לסייע להם בעקבות המלחמה. ההקלה פגה ביום 22 בנובמבר 2023.
 - הוראת ניהול בנקאי תקין 411 בנושא "ניהול סיכונים איסור הלבנת הון ומימון טרור" -** במטרה לסייע לתאגידי הבנקאיים לתת מענה לצורך העולה בגיוס כספי סיוע על רקע המלחמה עודכן נספח ב' במסגרתו העלו את הסף להעברת כספים וזיכוי כספים באפליקציית bit ל-200,000 ש"ח בשנה.

ביום 1 בנובמבר 2023 פרסם בנק ישראל עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 251 בנושא "התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם מלחמת חרבות ברזל" (הוראת שעה), ובו הקלות לנב"תים נוספים:

- **הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203 בנושא "מדידה והלימות הון - הגישה הסטנדרטית - סיכון אשראי"** - ההוראה מחייבת הקצאת משקל סיכון בגובה 150% להלוואות המיועדות לרכישת קרקע למטרות פיתוח או בנייה, שניתנו בשיעור מימון העולה על 80%. ריבית ללקוח כתוצאה מ"תקופת גרייס" המצטרפת לסכום האשראי צפויה להגדיל את שיעור המימון, ועשויה לגרום לעליית שיעור המימון מעל 80% וכתוצאה מכך לגרום משקל סיכון של 150%. במטרה למנוע חסם רגולטורי בפני מתן "תקופת גרייס" ללקוח בתקופה זו, הובהר כי ריבית שתיצבר כאמור לא תובא בחישוב שיעור המימון.
- **הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 311 בנושא "ניהול סיכון אשראי"**
 - הארכה התקופה בה ייחשב דוח כמעודכן, בשלושה חודשים, היינו סה"כ שנים עשר חודשים ממועד הדוח הכספי.
 - הארכה בשלושה חודשים התקופה בה ניתן להמציא נתונים כספיים חצי שנתיים, סך-הכל 6 (שישה) חודשים.
- **הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 360 בנושא "רוטציה וחופשה רציפה"** - נקבע כי אם משך הזמן המרבי שהגדיר התאגיד הבנקאי למילוי תפקיד רגיש על-ידי מנהל או עובד יפוג עד ליום 31 בדצמבר 2023, התאגיד הבנקאי רשאי להאריך את משך הזמן המרבי עד ליום 31 במרץ 2024 ובלבד שיונהגו בקרות. בנוסף נקבע כי עובדים בעלי תפקידים רגישים ושאר בעלי התפקידים שעדיין חייבים לנצל חופשה רציפה עד ליום 31 בדצמבר 2023, יהיו רשאים לנצל עד ליום 31 במרץ 2024, ככל שניתן לעשות זאת לפי כל דין.
- **הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 451 בנושא "נהלים למתן הלוואות לדיור"** - לאור מחסור בעובדים במערכת הבנקאית כתוצאה מהמלחמה, ועל מנת לאפשר הסטת משאבים לטיפול במקרים דחופים ובפרט של לקוחות שנפגעו מהמצב, הוארכו המועדים הקבועים בהוראה אשר במסגרתם על התאגיד הבנקאי הבנק להנפיק ללקוחות מסמכים שונים כמו מכתב כוונות ואישור סילוק.
- **הוראת ניהול בנקאי תקין 449 בנושא "פישוט הסכמים ללקוח"** - על מנת שלא לעכב את יישום המתווים הייחודיים שגובשו בתקופה זו ואשר נועדו לסייע ללקוחות המערכת הבנקאית על-ידי דחיית תשלומי הלוואות, ניתנת הקלה לעניין קיום חובת הגילוי הנאות שנקבעה בהוראה 449.
- **הוראת המפקח על הבנקים בעניין גילוי נאות** - על מנת שלא לעכב את יישום המתווים הייחודיים שגובשו בתקופה זו ואשר נועדו לסייע ללקוחות המערכת הבנקאית על-ידי דחיית תשלומי הלוואות, נקבע כי הסכמת הלקוח יכולה להתקבל בדרכים שונות בהתאם לשיקול דעת הבנק, ובכלל זה בשיחה טלפונית, ובלבד שתתועד.

ביום 21 בנובמבר 2023 פרסם בנק ישראל עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 251 בנושא "התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם מלחמת חרבות ברזל" (הוראת שעה), ובו הקלות לנב"תים נוספים:

- **הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 310 בנושא "ניהול סיכונים"** - לנוכח המצב המיוחד והמחסור בכוח אדם, הוחלט לאפשר לתאגיד הבנקאי שטרם סקר ואישר השנה את מסמכי מדיניות ניהול סיכונים, להשלים את הדרישה עד ליום 31 במרץ 2024 בכפוף לקיום דיונים בדירקטוריון ובהנהלה אודות השלכות המצב הביטחוני והכלכלי על מדיניות ניהול הסיכונים ועל פרופיל הסיכונים של התאגיד הבנקאי.
- **הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 360 בנושא "רוטציה וחופשה רציפה"** - הארכה תקופת ניצול החופשה השנתית הרציפה לעובדים בעלי תפקידים רגישים ולשאר בעלי התפקידים ל-30.4.2024 במקום 31.3.2024, על מנת להקל על העובדים את ניצול החופשה הרציפה. זאת כמומן רק ככל שניתן לעשות זאת לפי כל דין וכן נקבעו מנגנוני בקרה.
- **הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 411 בנושא "ניהול סיכונים איסור הלבנת הון ומימון טרור"** - במענה לצורך של עמותות לסייע למשפחות שנפגעו על רקע המלחמה, ניתנה למנפיקים של כרטיסי חיוב אפשרות להגדיל את מסגרת הטעינה בכרטיסים אנונימיים (חד פעמיים או רב פעמיים) שמונפקים לשימוש בקבוצה סגורה של בתי עסק (Closed loop), כך שסכום הטעינה בשנה קלנדרית לא יעלה על 10,000 ש"ח, והסכום הניתן לטעינה בזמן נתון לא יעלה על 5,000 ש"ח, וזאת, בין היתר, בתנאי שהנפקת הכרטיס היא עבור עמותות הפועלות לסייע על רקע המלחמה.
- **הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 451 בנושא "נהלים למתן הלוואות לדיור"** - לאור מחסור בעובדים במערכת הבנקאית כתוצאה מהמלחמה, ועל מנת לאפשר הסטת משאבים לטיפול במקרים דחופים ובפרט של לקוחות שנפגעו מהמצב, ובמתן מענה ללקוחות הפונים בנושא מתווה הסיוע ללקוחות בהתמודדות עם השלכות מלחמת "חרבות ברזל" הוארכו המועדים הקבועים בהוראה אשר במסגרתם על הבנק להנפיק אישור עקרוני, אשר ניתן ללקוח שהבנק נענה לבקשתו לקבלת הלוואה לדיור.
- **הוראת המפקח על הבנקים לפי סעיף 3(א) לכללי הבנקאות (שירות ללקוח) (גילוי נאות ומסירת מסמכים), התשנ"ב-1992 (סעיף 16 להוראה)** - על מנת להקל על לווים שנמצאים בשלבים מתקדמים של תהליך קבלת הלוואה לדיור, ונדרשים בתקופה זו לחתום על מסמכי הלוואה, אולם נתקלים בקושי לבצע זאת כיוון שקיים קושי לאחד מהם להגיע לסניף הבנק בשל מלחמת "חרבות ברזל", נקבע כי הסכמת לווה אשר אינו יכול לחתום על מסמכי הלוואה בשל מצב המלחמה, יכולה להתקבל בדרכים שונות בהתאם לשיקול דעת הבנק, לאחר זיהוי הלווה ותייעוד הסכמתו ובלבד שיתר הלווים ידרשו לחתום על מסמכי הלוואה כנדרש בכללים.

ביום 31 בדצמבר 2023 פרסם בנק ישראל עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 251 בנושא "התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם מלחמת חרבות ברזל" (הוראת שעה), ובו נוספו מס' הקלות והוארך תוקפן של חלק מההקלות הקיימות:

- **סעיף 21 להוראה מס' 311A** קבע כי יש להימנע מפנייה יזומה ללקוח, אשר השיב בשלילה להצעת אשראי דומה בעבר, למשך שלושה חודשים לפחות. מכיוון שבעקבות מלחמת חרבות ברזל נקלעו לקוחות לקשיים תזרימיים או כלכליים, כאשר ייתכן כי לגבי חלק מהלקוחות טרם חלפו 3 חודשים מהמועד האחרון שבו בוצעה אליהם פניה יזומה להצעת אשראי צרכני, הוסרה מגבלת הזמן האמורה. זאת כדי לאפשר לבנקים לפנות לאותם לקוחות שמצבם הכלכלי הורע במהלך המלחמה, וליידע אותם על האפשרות לקחת אשראי במטרה לסייע להם.

- **הוראות ניהול בנקאי תקין מספר 329 בנושא "מגבלות למתן הלוואות לדיור"** - על מנת לתמוך בפעולות מנהל התכנון ופיקוד העורף לצמצום פערי מיגון הוחלט להסיר המגבלות כאמור בהוראה על הלוואה לבניית מ"ד בתחולת הפטור מהיתר, עד לסכום של 200,000 ש"ח. בנוסף, במטרה לסייע לציבור ולתת מענה לצורכי האשראי של משקי הבית, הבנק יהיה רשאי לאשר הלוואה לכל מטרה במשכון דירה (הלוואה לדיור שלא למטרת רכישת זכות במקרקעין), בשיעור מימון עד 70% במקום 50%, ובלבד שסכום הלוואה שמעל שיעור מימון של 50% לא יעלה על 200,000 ש"ח. יובהר כי ההקלה תחול על אישורים שיתנו כל עוד ההוראה בתוקף.
- הבנק יהיה רשאי לאשר הלוואה לכל מטרה במשכון דירה (הלוואה לדיור שלא למטרת רכישת זכות במקרקעין), בשיעור מימון עד 70% במקום 50%, ובלבד שסכום הלוואה שמעל שיעור מימון של 50% לא יעלה על 200,000 ש"ח. יובהר כי ההקלה תחול על אישורים שיתנו כל עוד ההוראה בתוקף.
- **הוראות ניהול בנקאי תקין מספר 357 בנושא "ניהול טכנולוגיית המידע"** - בשל המלחמה, נתקלים חלק מהתאגידים הבנקאיים בקשיים ביישום ההנחיה לביצוע סקר בטיחות עבור מערכות שבסיכון גבוה ומערכות בנקאות בתקשורת לפחות אחת ל-18 חודשים. מטרת התיקון היא להקל על אותם תאגידים בנקאיים ולאפשר דחייה של המועד האחרון לעריכת סקר כאמור לא יאוחר מיום 30 ביוני 2024, באופן שיאפשר את התארגנותם לביצוע הסקר, ואין בו לגרוע משאר החובות החלות על עליהם בהקשר זה.

ביום 4 בפברואר 2024 פרסם בנק ישראל עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 251 בנושא "התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם מלחמת חרבות ברזל" (הוראת שעה), ובו נוספה הקלה והוארך תוקפה של הקלה קיימת:

- **הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 311 בנושא "ניהול סיכון אשראי"**
 - הארכה התקופה בה ייחשב דוח כמעודכן, בשלושה חודשים, היינו שה"כ חמישה עשר חודשים ממועד הדוח הכספי.
 - הארכה בשלושה חודשים התקופה בה ניתן להמציא נתונים כספיים חצי שנתיים, סך-הכל תשעה חודשים.
- **הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 329 בנושא "מגבלות למתן הלוואות לדיור"** - על מנת לתמוך בצמצום פערי מיגון הוחלט להסיר המגבלות כאמור גם בנוגע להלוואה לשיפור מיגון בדירת מגורים על-ידי חברות מורשות על-ידי פיקוד העורף לחיזוק חדר בבית כפי שמפורסם באתר פיקוד העורף, עד לסכום של 200,000 ש"ח.
- **ביום 26 באוקטובר 2023 פרסם משרד המשפטים, תיקון לתקנות שיקים ללא כיסוי (סייגים לתחולת החוק), התשפ"ד-2023.** בתקנות נקבעו סייגים לתחולת החוק כך ששיקים שסורבו מסיבת אין כיסוי מספיק בתקופה שהוגדרה יגרעו ממניין השיקים הנספרים לצורך הטלת הגבלה על חשבון הלקוח. התקופה שהוגדרה בתקנות התחלקה לשתי תקופות: בתקופה הראשונה - החל מיום 7 באוקטובר 2023 ועד ליום 31 באוקטובר 2023 - הסייגים לחוק יחולו על כלל הלקוחות (יחיד או תאגיד). בתקופה השנייה - החל מיום 1 בנובמבר 2023 ועד ליום 30 בנובמבר 2023 - הסייגים לחוק יחולו על אוכלוסיית לקוחות מסוימת, לרבות, בין היתר, מענו של יחיד או תאגיד באחד הישובים הכלולים בתוספת של חוק דחיית מועדים, נעדר, חטוף או שבו, מי ששירת בשירות מילואים בנסיבות חירום ועוד. במקביל פרסם בנק ישראל ביום 20 באוקטובר 2023 מסמך ובו הבהרות לגבי התיקון שבוצע ואופן יישום התקנות. ביום 28 בדצמבר 2023 התפרסם תיקון לתקנות שיקים ללא כיסוי (סייגים לתחולת החוק), אשר מאריך את תחולת הסייגים לחוק עד ליום 21 בינואר 2024.
- **ביום 2 בנובמבר 2023 פרסם ברשות חוק הגנה על מענקים מיוחדים (חרבות ברזל), התשפ"ד-2023.** החוק קבע הגנה על מענקים מסוימים עליהם הוחלט מתחילת הלחימה, ומעניק לשר האוצר ולשר המשפטים סמכות לקבוע שגם מענקים מנהליים נוספים יהיו מוגנים. ביום 3 בדצמבר 2023 פרסם צו הגנה על מענקים מיוחדים (חרבות ברזל) (תיקון התוספת) הקובע כי מענקים המשולמים לחיילי מילואים יהיו מוגנים מעיקול. ביום 3 בינואר 2024 פרסמה הרחבה נוספת לצו זאת לאחר החלטת ממשלה שעניינה הענקת מענק נוסף לתושבי הצפון והדרום שפזנו מבתים לאור מלחמת "חרבות ברזל". הוחלט כי מענקים אלו יהיו מוגנים מעיקול אף הם.

הבנק העניק הטבות רבות ללקוחותיו לאור מלחמת חרבות ברזל. הרחבה לגבי הטבות ראה [פרק מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה לעיל](#).

רפורמות רגולטוריות להגברת התחרות במערכת הבנקאית

בשנים האחרונות גובשו יוזמות רגולטוריות רבות מאוד שעיקרן, הגברת התחרות ועידוד החדשנות במערכת הבנקאית בישראל, חלקן יושמו, וחלקן עדיין נמצאות בשלבי גיבוש ויישום שונים, ובכלל זה:

החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל

בחודש ינואר 2017 פרסם חוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה) התשע"ז-2017 ("חוק שטרומ") על בסיס דוח ועדה ציבורית שמונתה על-ידי שר האוצר וגידת בנק ישראל (ועדת שטרומ). בעקבות דיון בוועדת הכלכלה מיום 27 בדצמבר 2021, בנושא צמצום מסגרות האשראי, הוסכם על-ידי משרד האוצר ויו"ר ועדת הכלכלה בתיאום עם בנק ישראל, על הפחתת הצמצום במסגרות כרטיסי האשראי שנקבע בחוק שטרומ. בהתאם לזאת, ביום 30 בינואר 2022 אושר צו שר האוצר המתקן את סעיף 9 (ג) בחוק "הגברת התחרות וצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות" במסגרתו הוארכו ההקלות שניתנו בשנה נוספת עד ליום 31 ינואר 2023, כך שהצמצום במסגרות יהיה 45% מסך המסגרות שהועמדו לציבור בשנת 2015, במקום 50% והרף התחתון לקיצוץ מסגרת קיימת יהיה 7,500 ש"ח במקום 5,000 ש"ח. בשנת 2023 השתנה שיעור הצמצום ל 49% כאשר מסגרת מתחת ל-8,500 ש"ח לא תילקח בחשבון בחישוב צמצום המסגרות. לאחרונה, החליט שר האוצר להעביר צו אשר מצמצם את הפגיעה בלקוחות הבנקים וביום 31 בינואר 2023, אושר צו שר האוצר המתקן את סעיף 9(ג) בחוק שטרומ במסגרתו נוקבע כי הצמצום במסגרות בשנת 2023 יהיה 25% מסך המסגרות שהועמדו לציבור בשנת 2015, במקום 50% והרף התחתון לקיצוץ מסגרת קיימת יהיה 10,000 ש"ח במקום 5,000 ש"ח בחוק המקורי.

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2023

במסגרת חוק התכנית הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנות התקציב 2023 ו-2024), פרק ז - בנקאות ואשראי, בוטל סעיף הגבלת המסגרות סעיף 9(ג) בחוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה). הביטול נכנס לתוקפו החל מיום 31 בינואר 2024.

בנקאות פתוחה - OPEN API

ביום 4 בנובמבר 2021 אישרה הכנסת חקיקה העוסקת בקידום הבנקאות הפתוחה - חוק שירותי מידע פיננסי, התשפ"א 2021. החוק נותן דגש, בין היתר, לנושאים: מערכת ההסכמות בין הלקוח (וכלל שותפיו לחשבון), נותן שירותי המידע וצרכן המידע, איסור גביית עמלה בגין השירות, אפשרות ביטול השירות, סדרי אבטחת מידע וכו', ונכנסה לתוקף ביום 14 ביוני 2022.

בחוק נקבע כי סלי המידע יעלו לאוויר במועדים הבאים: שלב ג' - הכולל גישה למידע נוסף של הלקוח (אשראי, פיקדונות, חסכונות) עלה ביום 31 באוקטובר 2022. שלב ד' - הכולל מידע על תיק נירות-ערך של הלקוח עלה לאוויר ביום 19 בספטמבר 2023. הרחבת המידע לתאגידים מתבצעת בשתי פעימות: בחודש ינואר 2023 עלה מידע על תאגידים עם מחזור עד 5 מיליוני ש"ח ומורשה חתימה יחיד (עסק קטן); מועד העלאת המידע אודות יתר התאגידים יחול ביום 14 באפריל 2024.

פיקדון ברירת מחדל

ביום 6 ביולי 2023 פרסם משרד האוצר קול קורא שנועד לשמוע את עמדות הציבור לקראת מכרז שבכוונת האוצר לפרסם בין הבנקים על פיקדון ברירת מחדל. מטרת המהלך לייצר תחרות ברבית על הפיקדונות. מדובר במכרז לגבי פיקדונות לפרקי זמן שונים כאשר הבנק שיציע את הרבית הגבוהה ביותר יזכה. הבנקים האחרים יהיו מחויבים להציג את הפיקדון של הבנק הזוכה ולאפשר ללקוחותיהם להפקיד כספים בפיקדון זה. לקוח שיבחר להעביר כספים לפיקדון ברירת מחדל יוכל לבצע זאת באמצעות מערכת סגורה ובתום התקופה הכסף יחזור לבנק המקור. הבנק העביר התייחסותו לקול הקורא.

הכרזה על הבנקים כקבוצת ריכוז

ביום 29 ביוני 2023 נפגש נגיד בנק ישראל עם הממונה על התחרות לאור העובדה כי הממונה הודיעה כי היא שוקלת להכריז על הבנקים כקבוצת ריכוז ולתת להם הוראות בתחום קבלת פיקדונות.

עיקר ההוראות הנשקלות: (כפי שפורט בהודעת הממונה על התחרות)

1. איסורים על קשירה בין פיקדון לבין קבלת שירותים בנקאיים אחרים
 2. הטלת חובה על הבנקים לקבל פיקדון מחברות תשלומים חוץ בנקאיות שביקשו לפעול כ"מאגדי פיקדונות
 3. הפחתת חסמים בהעברת פיקדונות בנפרד מיתר הסל הבנקאי
 4. הוראות המחייבות את הבנקים להציג מידע השוואתי רלוונטי ללקוחות ב"דחיפה"
- בדיקות הממונה טרם הושלמו ורשות התחרות עדיין בשלבי גיבוש נוסח ההוראות הנשקלות, תוך שיח עם גולטורים נוספים הנוגעים לדבר ובראשם בנק ישראל. בהמשך הדרך וככל שהממונה אכן תחליט להכריז על קבוצת ריכוז ולתת הוראות, יתקיים שימוע.

יזמות ממשלתיות בתחום התשלומים

התכנית הכלכלית של ישראל לשנים 2023-2024 וכן "חוק המדיניות הכלכלית" המכונה גם "חוק ההסדרים" אושרו ביום 8 ביוני 2023.

במסגרת חוק ההסדרים חוקק פרק ב' העוסק ב:

- הסדרת העיסוק בשירותי התשלום הניתנים על-ידי גופים חוץ-בנקאיים וזאת על מנת לאפשר לגופים אלה להשתלב כשחקן משמעותי בשוק התשלומים. בהתאם לחוק זה, השירותים אשר עיסוק בהם יחייב רישיון ופיקוח מאת הרשות לניירות-ערך, כוללים, בין היתר; הנפקת אמצעי תשלום; מתן הוראת תשלום; פעילות סליקה; העברת כספים למוטב ללא ניהול חשבון, ניהול חשבון תשלום המאפשר העברת תשלומים בעד מוצרים ושירותים וכד'.
- ייזום תשלומים בסיסי ומתקדם בין גופים שיקבלו אישור או רישיון לכך; החוק קובע כי החל מדצמבר 2024 תחול חובה לבצע ייזום תשלום בסיסי וכן והחל מיוני 2026 תחול חובה על הבנק לאפשר לייזום תשלומים מתקדם לפנות לבנק בבקשת ביצוע תשלומים באמצעותו וכן הוגדרו ההגנות הצרכניות הכרוכות בשירותים אלו.
- קידום קישוריות בין אפליקציות תשלומים ובין חשבון תשלום - אפליקציית התשלומים bit שבבעלות הבנק, תחויב לאפשר קישוריות עם אפליקציות תשלום אחרות כך שיתאפשר מעבר כספים בין אפליקציות באופן ישיר מועד היישום יהיה החל מיום 6 ביוני 2024. מס"ב בהנחיית מחלקת תשלומים בבנק ישראל תהיה הגוף שיבנה את מערכת הקישוריות.

יזמות בנק ישראל בתחום התשלומים

- **תשלומים מידיים** - אמצעי להעברת תשלומים מחשבון לחשבון באופן מידי, אותו יזם ומוביל בנק ישראל באמצעות מס"ב. הבנק נערך ליישם ההוראה במועד.
- **R2P (בקשת תשלום בסיסית)** - שירות נלווה על גבי שירות התשלום המידי המאפשר למוטב לבקש באופן דיגיטלי תשלום ממשלם.
- **העברה באמצעות פרט מזהה** - מתן שירות להעברת כסף מידיית בין חשבונות באמצעות פרט מזהה כגון מספר טלפון נייד או כתובת דוא"ל, באמצעות מפעילת המערכת מס"ב. וזאת החל מיום 8 ביוני 2024.
- **ביום 3 בנובמבר 2023 פרסם בנק ישראל מכתב בנושא "גישה למערכות התשלומים - חובת ייצוג בסליקה"**, במסגרתו נקבע כי משתתף מייצג לא יסרב סירוב בלתי סביר לייצג בסליקה נותן שירותי תשלום ובלבד שנותן שירותי תשלום עומד בתנאי הגישה למערכת התשלומים.

הגנת הפרטיות

ביום 15 בפברואר 2024 פרסמה הרשות להגנת הפרטיות מסמך מדיניות בנושא איסוף ושימוש במידע ביומטרי לברקת נוכחות במקום העבודה. ביום 10 בספטמבר 2023 פרסמה רשות הגנת הפרטיות טיוטת הנחיות להערוך הציבור בנושא תפקיד הדייקטוריון בקיום חובות החברה לפי תקנות הגנת הפרטיות (אבטחת מידע).

ביום 7 במאי 2023 פורסמו תקנות הגנת הפרטיות (הוראות לעניין מידע שהועבר לישראל מהאזור הכלכלי האירופי) התשפ"ג-2023. התקנות יחולו על מידע המצוי במאגר מידע בישראל אשר הועבר מהאזור הכלכלי האירופאי למעט מידע שהעביר במישרין אדם על אודות עצמו וכל על כל מידע נוסף המצוי במאגר מידע הנמצא בישראל ובו מידע אשר הועבר לישראל מהאזור הכלכלי האירופאי.

ביום 5 בינואר 2022 עברה הצעת חוק הגנת הפרטיות (תיקון מס' 14), התשפ"ב-2022 קריאה ראשונה בכנסת. התיקון הצפוי להתאים את הרגולציה הקיימת בישראל בתחום להתפתחויות הטכנולוגיות והחברתיות, ולחקיקה האירופאית (GDPR), לצמצם את חובת הרישום על מאגרי מידע, ולהרחיב את סמכויות האכיפה המנהלית של הרשות להגנת הפרטיות. ביום 26 במרץ 2023 הוחלט להחיל דין רציפות על הצעת החוק. הצעת החוק עדין נידונה בוועדת החוקה של הכנסת.

הוראות בנק ישראל בנושאים נוספים שפורסמו/נכנסו לתוקף בתקופת הדוח

- הוראת ניהול בנקאי תקין 424 בנושא "פתיחת חשבון עובר ושב ביתרת זכות לגופים פיננסיים"** - ביום 24 בדצמבר 2023 פרסם בנק ישראל עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין אשר עוגן לאור תיקון חוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א-1981 (במסגרת חוק ההסדרים). ההוראה קובעת, כי בכל מקרה של סירוב לפתיחת חשבון, נדרש הבנק למסור את החלטתו בדבר הסירוב לפתיחת החשבון, בכתב ובסמוך למועד החלטה אל הגוף הפיננסי, כאשר החלטה זו תכלול את פירוט הנימוקים לסירוב, בכפוף לכל דין. בנוסף, במסגרת מסירת החלטה זו, הבנק ישקף לגוף הפיננסי כי הוא רשאי לפנות לפיקוח על הבנקים בעניין הסירוב. בנוסף, במקרה בו חלפו שלושה חודשים מיום בקשת הגוף הפיננסי לפתוח חשבון בבנק, ולא נמסרה לגוף הפיננסי הודעה בדבר אישור הבקשה או סירובה, ימסור הבנק לגוף הפיננסי הודעה בכתב שתכלול את פירוט הנימוקים לעיכוב, לרבות אפשרות לפנות לפיקוח על הבנקים בעניין העיכוב. כמו-כן, הבנק נדרש לדווח לפיקוח על הבנקים על כל סירוב לפתיחת חשבון לגוף פיננסי, או עיכוב בפתיחת החשבון העולה על שלושה חודשים ממועד הגשת הבקשה הראשונה של הגוף הפיננסי לפתיחת חשבון בבנק.
- הוראת ניהול בנקאי תקין 333 בנושא "סיכון ריבית בתיק בנקאי"** - ביום 20 בדצמבר 2023 פרסם בנק ישראל עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין 333. ההוראה קובעת עקרונות על פיהם נדרש הבנק לנהל את סיכון הריבית בתיק הבנקאי ובפרט דרישות לנקיטת פעולות אקטיביות לזיהוי, מדידה, ניטור, בקרה וגילוי אודות הסיכון.
- הוראת ניהול בנקאי תקין 218 בנושא "יחס מינוף"** - ביום 20 בדצמבר 2023 פרסם בנק ישראל עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין במסגרתו נקבע, כי שיעורי יחס המינוף המזעריים יעמדו על 4.5%- ו-5.5% במקום 5%- ו-6% בהתאמה. זאת, עד ליום 30 ביוני 2026; ואולם, יובהר בזאת כי שיעור יחס המינוף לא יפחת מהשיעור ביום 31 בדצמבר 2025 או משיעור יחס המינוף הנדרש מהתאגיד הבנקאי כאמור בסעיף 7, הנמוך מביניהם.
- טיטוט הוראת ניהול בנקאי תקין 311 בנושא "ניהול סיכונים אשראי"** - ביום 7 בנובמבר 2023 פרסם בנק ישראל עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין 311. הגדרת "חשיפת אשראי משמעותית" בסעיף 44 להוראה תוקנה כך שקריטריון הסף למעורבות מנהל הסיכונים בחשיפת אשראי הוא 50 מיליון ש"ח או 1% מהון הבנק (לפי הנמוך) במקום 25 מיליון ש"ח. הבנק יהיה רשאי לקבוע את הסף על 25 מיליון ש"ח הקיים בנוסח הנוכחי, גם אם הוא עולה על 1% מהון רובד 1.
- הוראת ניהול בנקאי תקין 451 בנושא "נהלים למתן הלוואות לדויר"** - ביום 19 ליולי 2023 פרסם בנק ישראל עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין, אשר קובעת בין היתר, כי לווה יוכל להודיע על כוונתו לבצע פירעון מוקדם של הלוואה באופן מקוון ובטלפון, וכן לקבל את המידע והמסמכים הנדרשים בדרכים המקובלות, לרבות באופן מקוון, בהתאם לבחירת הלווה, בפורמט המאפשר שמירה והדפסה. בנוסף, אגב תהליך מחזור הלוואה באמצעות הלוואה מבנק אחר, הלווה יוכל לבחור אם להודיע על כוונתו לבצע פירעון מוקדם ישירות לבנק המקורי, או באמצעות הבנק החדש. בנוסף, הלווה לא יידרש להגיע לסניף הבנק המקורי לשם קבלת המסמכים הנדרשים בתהליך מחזור הלוואה. מסמכים אלו יועברו על-ידי הבנק המקורי ישירות אל הבנק החדש. ההוראה תיכנס לתוקף באוקטובר 2024.
- הוראת ניהול בנקאי תקין 461 בנושא "פעילות תאגיד בנקאי כברוקר דילר"** - ביום 19 ליולי 2023 פרסם בנק ישראל הוראת ניהול בנקאי תקין חדש העוסק בהסדרת כלל הפעילות הבנקאית בתחומי ניירות-ערך ונגזרי מטבע-חוץ, כולל קבלה והעברה של הוראות לשם ביצוע פעולות בניירות-ערך עבור לקוחות הן בפעילותם כמתווכים והן בדרך של מסחר לחשבונם העצמי ההוראה מבוססת על סטנדרטים מקובלים בעולם וביניהם דרישות המפורטות בדירקטיבה האירופאית לפעילות בניירות-ערך (MiFID II) ההוראה תיכנס לתוקף בינואר 2025.
- טיטוט הוראת ניהול בנקאי תקין 420 בנושא "משלוח הודעות בתקשורת"** - ביום 6 ביולי 2023 פרסם בנק ישראל טיטוט עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין המחייבת את הבנקים, לשלוח ללקוח, בתחילת כל חודש, הודעה שבה יוצג הסכום הכולל של העמלות והריביות שגבה הבנק מהלקוח בחודש שקודם למועד שליחת ההודעה, לרבות עמלות וריביות שנגבו בהלוואות לדויר. הטיטוט מיישמת את תיקון חוק הבנקאות (שירות ללקוח) שנחקק במסגרת חוק ההסדרים 2023 (ראה [להלן בפרק חקיקה חדשה](#)), טרם פורסם נוסח סופי.
- טיטוט הוראת ניהול בנקאי תקין 367 בנושא "בנקאות בתקשורת"** - ביום 5 ביולי 2023 פרסם בנק ישראל טיטוט עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין 367. תוקן סעיף 29 להוראה כך שניתן יהיה לפנות לכלל הלקוחות באמצעות מסרונים לרבות מסרון קולי, וזאת ללא צורך בכריתת הסכם בנקאות בתקשורת, לשם משלוח הודעות בנושאים הבאים: עידוד לקוחות להם יתרת עובר ושב חיובית מעל רף מסוים, שייקבע על-ידי הבנק, להססת כספים המוחזקים בחשבון העובר ושב לאפיקים נושאי ריבית כדאיים יותר או לאפיקים שיקטינו את סך תשלומי הריבית אותם הוא משלם לבנק וסיוע של הבנק לנוטלי משכנתא המאובחנים ככאלה הנמצאים או הצפויים להיקלע לקשיים.

- **הוראת ניהול בנקאי תקין 473 בנושא "הפצת כרטיסי אשראי"** - ביום 29 ביוני 2022 פרסם בנק ישראל הוראת ניהול בנקאי תקין חדש בנושא הפצת כרטיסי אשראי. נקבע כי כל הסכם הפצה שיחתם בין הבנק ומנפיקים, יחייב את הבנק לאפשר למנפיקים להשתמש באמצעי הפצה של הבנק, לרבות הפצה בסניפים וזאת תמורת עמלת הפצה. על הבנקים נאסר לסרב סירוב בלתי סביר להתקשר עם מנפיק בהסכם הפצה ובנק ישראל יוכל לקבוע מהם התנאים שיראו בלתי סבירים.
- **הוראת ניהול בנקאי תקין 345 בנושא "עקרונות לניהול אפקטיבי של סיכונים פיננסיים שקשורים לאקלים"** - ביום 12 ביוני 2023 פרסם בנק ישראל הוראת ניהול בנקאי תקין הקובעת עקרונות על פיהם נדרשים התאגידים הבנקאיים לפעול כדי לנהל בצורה מיטבית את חשיפתם לסיכונים פיננסיים שקשורים לאקלים, ומתבסס על מסמך שפרסמה ועדת באזל בחודש יוני 2022. ההוראה תיכנס לתוקף ביוני 2025.
- **הוראת ניהול בנקאי תקין 411 בנושא "ניהול סיכונים איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור"** - ביום 12 ליוני 2023 פרסם בנק ישראל עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין 411 במסגרתו בוצעה התאמה לסטנדרטים הבינלאומיים בכל הקשור להעברות בינלאומיות זאת בהמשך לדוח המעקב של ה-FATF על מדינת ישראל, הורחבה הדרישה בנספח ב' המסדיר את הליכי הזיהוי באפליקציות התשלומים, כך שיתאפשר לעשות שימוש באמצעי תשלום שהונפק על-ידי גוף פיננסי שאינו תאגידי בנקאי והתווסף נספח ב' אשר מאריך את פרק הזמן בו ניתן לפתוח חשבון בהסתמך על תעודת עולה עד 90 יום מיום הנפקתה (במקום 30 יום). עדכון נוסף להוראה פורסם ביום 31 לדצמבר 2023, המאריך את ההקלה שניתנה שנספח ב', עד ליום 30 ביוני 2024.
- **הוראת ניהול בנקאי תקין 434 בנושא "חשבונות משותפים - תנאי היוותרות בחיים" וטיפול בהתחייבויות קיימות בפטירה** - ביום 11 ליוני 2023 פרסם בנק ישראל עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין 434. ההוראה קובעת, בין היתר, כי על הבנק להציע ללקוחותיו את תנאי "היוותרות בחיים" בהסכמים לפתיחת חשבון משותף, ולהציגו באופן בולט וברור, תוך מתן הסבר על משמעויותיו. כמו-כן, נקבעו הנחיות בנוגע להתחייבויות קיימות באמצעי תשלום (כגון כרטיסי אשראי) שהונפקו לשימוש השותף הנפטר, במטרה לסייע לשותפים שנותרו בחיים לפעול להסדרת חיובים קיימים באמצעי התשלום שהונפקו לשימוש השותף שנפטר ומקושרים לחשבון, ובכללם הרשאות לחיוב אמצעי התשלום ועסקאות תשלומים. בנוסף, על הבנק לפנות באופן חד פעמי אל כל בעלי החשבונות המשותפים הקיימים, שלא בחרו שהתנאי יחול לגביהם, על מנת להסב את תשומת ליבם לנושא ולוודא את צרכיהם, וככל שנדרש, לסייע להם בעריכת שינוי בקבוע בהסכמים בעניין זה. ההוראה תיכנס לתוקף בספטמבר 2024.
- **הוראת ניהול בנקאי תקין 501 בנושא "ניהול מערך שירות התמיכה ללקוחות"** - ביום 29 במרץ 2023 פרסם בנק ישראל הוראה המעגנת עקרונות ותהליכי עבודה בתחום השירות והתמיכה בלקוחות. ההוראה קובעת, בין היתר, עקרונות למתן שירות ותמיכה ללקוחות הבנקים בערוצי השירות השונים. על הבנק לקבוע ולפרסם אמנת שירות, בה יבטא את תפיסת השירות והמדיניות שהוא מבקש לקדם מול לקוחותיו והסכם תנאי שירות (SLA), בו יפורטו השירותים המוצעים, ערוצי השירות והתמיכה, התנאים לקבלת השירותים השונים בערוצי השירות השונים ורמות השירות להן מתחייב הבנק בכל ערוץ שירות. מרבית סעיפי ההוראה יכנסו לתוקף בחודש יוני 2024.
- **הוראת ניהול בנקאי תקין 422 בנושא "פתיחת חשבון עובר ושב ביתרת זכות וניהול חשבון"** - ביום 29 למרץ 2023 פרסם בנק ישראל נוסח סופי להוראת ניהול בנקאי תקין 422, במסגרתו נקבע, בין היתר, מקרים בהם לא תתקבל טענת "סירוב סביר" לפתיחת חשבון עובר ושב ביתרת זכות ולניהול חשבון באמצעות שירותי תשלום בסיסיים. עוד נקבע, כי אין לקבוע כללים גורפים למניעת אמצעי תשלום בסיסיים או חסימת פעילות של לקוח בחשבון רק בשל השתייכותו של הלקוח לקבוצת אוכלוסייה מסוימת, וכי יש לבחון כל בקשה לגופה, תוך הפעלת שיקול דעת. בנוסף, הורחבו שירותי התשלום הבסיסיים שנקבעו בהוראה. על כן, ובפרט על רקע התופעה של צמצום הסניפים, ככלל, יש לאפשר לכלל הלקוחות לבצע תשלומים ולקבל שירותים ומידע בחשבונם, לרבות באמצעות ערוצי בנקאות בתקשורת. ההוראה תיכנס לתוקף בחודש יוני 2024.
- **הוראת ניהול בנקאי תקין 310 בנושא "ניהול סיכונים"** - ביום 26 בפברואר 2023 פרסם בנק ישראל עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין במסגרתו נקבע, כי הערכת הסיכונים שתבוצע כחלק מתהליך אישור מוצר חדש תכלול התייחסות לשמירה על ענייני הלקוחות. כמו-כן נוספה הגדרה למונח "נכס קריפטוגרפי" ונקבעה חובת דיווח בכתב למפקח על הבנקים, בין היתר, לפני תחילת פעילות הקשורה לנכסים הקריפטוגרפים.

חקיקה חדשה

- ביום 14 בפברואר 2024 פרסם בנק ישראל קול קורא לקידום מתווה מדורג למתן רישיונות תאגידי בנקאי לגופים חוץ בנקאיים להערת הציבור. המתווה מציע שלוש מדרגות של רישיון בנקאי לגופים שיעמדו בדרישות הרגולטוריות. מטרתו של המתווה הוא לקדם תחרות במערכת הבנקאית על-ידי הרחבת סך השחקנים בעלי רישיון בנקאי אשר מעניקים אשראי ופיקדונות. הבנק מגבש את עמדתו לקול הקורא.
- ביום 24 בינואר 2024 אושר במליאת הכנסת בקריאה שנייה ושלישית תיקון לחוק הבנקאות (שירות ללקוח) (תיקון מס' 37) הקובע כי על הבנק להודיע 21 יום לפני סיום הטבה בנקאית. הבנק ימסור ללקוח הודעה בכתב, בדרך שמאפשרת תקשורת מיידית ונגישה ככל האפשר, אלא אם כן הלקוח ביקש שלא לקבל הודעות בדרך זו ובנוסף גם בהודעה בדרך שהוסכמה בין הבנק והלקוח. החוק יכנס לתוקף באוגוסט 2024.
- ביום 14 בינואר 2024 אושרה בממשלה החלטת ממשלה 1269 הקוראת להגבלת מתן הלוואות במזומן על-ידי גופים פיננסיים. על מנת ליישם את החלטת הממשלה, אושרה בקריאה ראשונה במליאה ביום 12 בפברואר 2023 הצעת חוק המקדמת שינוי חקיקה בחוק צמצום השימוש במזומן, כך שהאיסור על מתן הלוואות במזומן יחול גם על גוף פיננסי מפקוח, כהגדרתו בחוק צמצום השימוש במזומן, בסכום המגבלה הקבועה בחוק על מתן הלוואות במזומן העומד על 6,000 ש"ח.
- ביום 7 בפברואר 2024 עברה בקריאה ראשונה במליאה הצעת חוק תקציב המדינה לשנת 2024 המכונה הצעת חוק התכנית המאזנת (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנת התקציב 2024) (להלן: "תכנית מאזנת"). בהצעה ישנו פרק הגדלת הכנסות המדינה הכולל בין היתר: חוק תשלום מיוחד לשם השגת יעדי התקציב (הוראת שעה - חרבות ברזל) - ביום 4 במרץ 2024 אושרה הצעת החוק בוועדת הכספים לקריאה שנייה ושלישית במסגרת התכנית המאזנת, שתאושר במליאה בהמשך חודש מרץ. הצעת החוק קובעת כי בנק שאינו בנק בעל היקף פעילות קטן ("בנק ששווי נכסיו נמוך מ-5% משווי הנכסים של כלל הבנקים בישראל"), ישלם לאוצר המדינה בשנים 2024 ו-2025 תשלום שנתי בסכום השווה ל-6% מהרווח שהפיק על פעילותו בישראל.

- **תזכיר חוק פסיקת ריבית והצמדה התשפ"ב-2022** - ביום 19 נובמבר 2023 פורסם ברשומות לאחר שעבר קריאה שנייה ושלישית חוק פסיקת ריבית והצמדה, התשפ"ב-2022, חוק זה ערך תיקונים בחוק פסיקת ריבית והצמדה המבוססים על המלצות הוועדה הבין משרדית לבחינת הריביות לפי חוק פסיקת ריבית אשר מונתה בשנת 2018. העדכונים כוללים, בין היתר: שתי חלופות לחישוב ריבית הבסיס בלבד (שקלית וצמודה), ושינוי מנגנון ריבית הפיגורים והפחתתו. החוק יכנס לתוקף ביום 1 באוקטובר 2024.
- **תזכיר חוק קרנות כספיות (תיקוני חקיקה), התשפ"ג-2023** - ביום 31 באוגוסט 2023 פרסם משרד האוצר בשיתוף עם רשות ניירות-ערך את תזכיר חוק קרנות כספיות. התזכיר מאפשר יצירת קרנות כספיות עם מאפיינים הדומים לפיקדונות (קרן בסיכון נמוך, תשואה צפויה מוערכת מראש ומועדים משיכה קבועים); הקרנות יוחרגו מחוק הייעוץ ומכירתן תתבצע בבנקים על-ידי בנקאים ולא רק על-ידי יועצי השקעות. בנוסף מוצע להרחיב את ערוצי ההפצה כך שגם גורמים שאינם בנקאיים והנמצאים בפיקוח רשות ניירות-ערך יוכלו לשווק את הקרנות. זאת על מנת להנגיש מוצרים אלו לציבור.
- **תזכיר חוק הסדרת עסקות איגוח (תיקוני חקיקה), התשפ"ג-2023** - ביום 30 ביולי 2023 פרסם משרד האוצר את תזכיר חוק האיגוח. התזכיר מיישם את מסקנות הצוות הבין-משרדי לקידום האיגוח בישראל שפורסמו בשנת 2015 וכולל שלושה עיקרים - הסדרת עסקת איגוח ותוצאותיה המשפטיות; הסדרת ההצעה לציבור של תעודות ההתחייבות שהנפיק התאגיד הייעודי, הסדרת היבטי המס של עסקות האיגוח. עמדה מערכתית הועברה על-ידי איגוד הבנקים. כמו-כן, ב-14 בינואר אושרה בממשלה הצעת מחליטים לקראת קידום התכנית הכלכלית לשנת 2024, אשר כללה בין היתר פרק "קידום אסדרת האיגוח בישראל" ובו צוין כי "טיטוט החוק לתיקון פקודת מס הכנסה תותאם כך שתקבע עקרונות מיסוי ניטרליים לעסקות, וזאת על מנת לאפשר את קיומו של שוק האיגוח בישראל".
- **חוק חוזה הביטוח (תיקון מס' 12) (העברת מוטב בביטוח חיים בין תאגידים בנקאיים)** - נכנס לתוקף ביום 13 ביולי 2023. החוק קובע כי לקוח שממחזר את המשכנתא, יוכל למשוך איתו את אותה פוליסת ביטוח חיים שכבר קיימת אל מול המלווה הראשון, (הבנק הראשון) ולהחליף בה את המוטבים, כלומר, לרשום את המלווה השני כמוטב במקום הראשון, וזאת בלי לקבל את ההסכמה של המלווה הראשון למחיקתו כמוטב בלתי חוזר מהפוליסה.
- **במסגרת חוק התכנית הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנות התקציב 2023 ו-2024) נחקק גם פרק ז - בנקאות ואשראי.** הפרק בא להסדיר את הנושאים הבאים:
 - בנק אשר יסרב או יתעכב מעל 3 חודשים במתן שירות מהשירותים המנויים בסעיף 2(א) לחוק הבנקאות (שירות ללקוח) לגוף פיננסי ולחברת תשלומים מפוקחת על-ידי רשות ניירות-ערך, ימסור הודעה על כך למפקח על הבנקים וינמק את סירובו למתן השירות או הסיבה לעיכוב במתן השירות.
 - החל מיום 1 בינואר 2024 הבנק מחויב לשלוח לכל לקוח, בתחילת כל חודש ובכל אחת מהדרכים בהן הוא מתקשר עם הלקוח, הודעה שבה יפורט הסכום הכולל של העמלות והחל מיום 2 ביוני 2024 גם הריביות שגבה הבנק מהלקוח בחודש שקודם למועד שליחת ההודעה. עמלות וריביות הקשורות להלוואות דיור ישלחו ללקוח החל מיום 2 ביוני 2024.
 - תיקון סעיף 7ד(ב) לחוק הבנקאות (שירות ללקוח) קובע כי החל מיום 1 בספטמבר 2023, בנק יאפשר ולא ימנע מגוף מתפעל, במסגרת הסכם ההתקשרות בין הבנק והלקוח, לקבל את הסכמת הלקוח לעשות שימוש במידע שהגיע לידי אגב ביצוע ההנפקה או תפעול ההנפקה, לצורך מתן שירותים ללקוח.

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2023

7.7. דירוג הבנק

הבנק מדורג על-ידי חברות דירוג בישראל ובחול"ל כלהלן:

טבלה 7-13: דירוג

בנק הפועלים

שם המדרג	מושא הדירוג	הדירוג	אופק הדירוג	תאריך הדירוג/אישור הדירוג
מעלות	דירוג מנפיק טווח ארוך	ilAAA	יציב	12 בפברואר 2024
	אגרות-חוב (סדרות 100, 200, 101, 202, 203) ⁽¹⁾	ilAAA		12 בפברואר 2024
	כתבי התחייבות נדחים עם מנגנון לספיגת הפסדים (סדרות ה', ו', ז', ט', י', י"א) ⁽¹⁾	ilAA		12 בפברואר 2024
מידרוג	פיקדונות לזמן ארוך	Aaa.il	יציב	26 בדצמבר 2023
	פיקדונות לזמן קצר	P-1.il		26 בדצמבר 2023
	אגרות-חוב (סדרות 100, 200, 101, 202, 203) ⁽¹⁾	Aaa.il	יציב	26 בדצמבר 2023
	כתבי התחייבות נדחים עם מנגנון לספיגת הפסדים (סדרות ה', ו', ז', ט', י', י"א) ⁽¹⁾	Aa2.il(hyb)	יציב	26 בדצמבר 2023
	דירוג מנפיק טווח ארוך ⁽²⁾	A	שלילי ⁽⁴⁾	8 בפברואר 2024
סוכנות הדירוג הבינלאומית S&P	דירוג מנפיק טווח קצר ⁽²⁾	A-1		8 בפברואר 2024
	כתבי התחייבות נדחים עם מנגנון לספיגת הפסדים (פועלים \$1 coco רמ) ⁽³⁾	BBB		8 בפברואר 2024
	דירוג פיקדונות טווח ארוך	A3	שלילי ⁽⁵⁾	15 בפברואר 2024
סוכנות הדירוג הבינלאומית Moody's	דירוג פיקדונות טווח קצר	P-2		15 בפברואר 2024
	דירוג מנפיק טווח ארוך ⁽⁷⁾	A	רשימת מעקב שלילית ⁽⁶⁾	3 בינואר 2024
סוכנות הדירוג הבינלאומית Fitch	דירוג מנפיק טווח קצר ⁽⁷⁾	F1+		3 בינואר 2024
	כתבי התחייבות נדחים עם מנגנון לספיגת הפסדים (פועלים \$1 coco רמ) ⁽³⁾	BBB		3 בינואר 2024

- (1) סדרות אגרות-חוב 202, 203 וכתבי התחייבות נדחים ט', י', הן סדרות שהחליפו סדרות אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים (סדרות 35,36 וכתבי התחייבות כ, כ"א בהתאמה) של פועלים הנפקות שמוזגה לתוך הבנק ביום 26 בספטמבר 2023 ללא שינוי בדירוג הסדרות. ראה דיווחים מיידיים של הבנק מיום 10 באוקטובר 2023 אסמכתא 2023-01-114378 החל מאוגוסט 2021 חברת S&P מדרגת את סניף פועלים ניו-יורק, שאינו יישות משפטית נפרדת, בדירוג זהה לבנק.
- (2) נסחר ברצף מוסדי.
- (3) נסחר ברצף מוסדי.
- (4) בהמשך למצב המלחמתי והצבת דירוג מדינת ישראל באופק שלילי ע"י חברת הדירוג S&P הציבה חברת הדירוג אופק שלילי גם לדירוג הבנק (ודירוגי בנקים נוספים), ראה דיווח מיידי של הבנק ביחס להודעת S&P מיום 1 בנובמבר אסמכתא 2023-01-120597.
- (5) בהמשך למצב המלחמתי והורדת דירוג מדינת ישראל והצבתו באופק שלילי ע"י חברת הדירוג Moody's הורידה חברת הדירוג גם את דירוג הבנק (ודירוגי בנקים נוספים) לטווח ארוך (A3) ולטווח קצר (P-2) באופק שלילי. ראה דיווח מיידי של הבנק ביחס להודעת Moody's מיום 14 בפברואר אסמכתא 2024-01-016047.
- (6) בהמשך למצב המלחמתי והצבת דירוג מדינת ישראל ברשימת מעקב שלילית על-ידי חברת הדירוג Fitch, הציבה חברת הדירוג גם את דירוג הבנק (ודירוגי בנקים נוספים) ברשימת מעקב שלילית. ראה דיווח מיידי של הבנק ביחס להודעת Fitch מיום 20 באוקטובר 2023 אסמכתא 2023-01-096559.
- (7) החל מחודש מאי 2023 חברת Fitch הוסיפה לדירוגים של מוסדות פיננסיים דירוג נוסף, שאינו מביא בחשבון תמיכה ממשלתית (xgs), וקבעה לבנק דירוג טווח ארוך: A- (xgs) ודירוג טווח קצר: F1.

מדינת ישראל

שם המדרג	דירוג טווח ארוך	טווח קצר	אופק הדירוג
סוכנות הדירוג הבינלאומית S&P	AA-	A-1+	שלילי ⁽¹⁾
סוכנות הדירוג הבינלאומית Moody's	A2		שלילי ⁽¹⁾
סוכנות הדירוג הבינלאומית Fitch	A+	F1+	רשימת מעקב שלילית ⁽¹⁾

- (1) בהמשך למצב המלחמתי: Fitch הודיעה בתאריך 17 באוקטובר 2023 על הצבת דירוג מדינת ישראל ברשימת מעקב שלילית; Moody's הודיעה בתאריך 9 בפברואר 2024 על הורדת דירוג מדינת ישראל ל-A2 באופק שלילי; S&P הודיעה בתאריך 24 באוקטובר 2023 על הצבת אופק שלילי לדירוג מדינת ישראל.

7.8 מעורבות חברתית ותרומה לקהילה; בנקאות חברתית

האסטרטגיה והחזון

בנק הפועלים לצד פעילותו העסקית מחויב מזה שנים לקידום החברה והקהילה בישראל, ופועל לצמצום פערים ולשוויון הזדמנויות. מתוך תפיסה זו, קרן "פועלים בקהילה" במרכז לבנקאות חברתית, מקדמת מאות מיזמים שמחזקים את התעסוקה, ההשכלה והחוסן הכלכלי ומצמצמים פערים בקרב מאות אלפי אנשים, ילדים ונוער מכל חלקי הארץ. עשייה ענפה זו מתקיימת תוך יצירת שותפויות עם עמותות וארגונים חברתיים ובאה לידי ביטוי במעורבות חברתית, בתרומות כספיות ובתרומות "שוות כסף", במימון וביצוע סדנאות של המרכז לצמיחה פיננסית ובפעילות התנדבותית ענפה של עובדי הבנק ומנהליו.

מתוך מחויבות רבת שנים לחברה ולקהילה הוסיף הבנק לחזונו את המילה 'משפיעה' (Impact Banking) מילה שמייצגת תפיסת עולם שלמה "מחויבים לצמיחה באמצעות בנקאות משפיעה, מתחדשת והוגנת ללקוחותינו".

פעילות שוטפת

המעורבות החברתית של פועלים בקהילה בשנת 2023 באה לידי ביטוי בהוצאה כספית מצטברת של כ-41 מיליון ש"ח. תקציב פעילות זו נקבע על-פי נוסחה קבועה מראש ביחס לרווח הנקי בשלוש השנים האחרונות. ההחלטה מתקבלת פרטנית לשנה הנתונה ומאושרת במסגרת התקציב הכולל של הבנק. מסך ההוצאה, כ-850 אלף ש"ח נתרמו לעמותות בעלות קשר לצד קשור של הבנק, לאחר שהתרומות אושרו על-ידי ועדת הביקורת של הדירקטוריון.

מעטפת הבנק למען הקהילה במלחמת חרבות ברזל

- פועלים לתקומה - הבנק הכריז על הקמת קרן סיוע ייעודית בסך 100 מיליון ש"ח שתפעל לחיזוק ופיתוח חוסן אישי, קהילתי וכלכלי של אנשים, קהילות ועסקים בנגב המערבי בטווח המידי והארוך.
- עם פרוץ המלחמה הבנק הקים מערך וקרן סיוע חירום ייעודית בסך כולל של 10 מיליון ש"ח מ"פועלים בקהילה". קרן זו יחד עם מערך התנדבות גדול, העניקה סיוע נרחב לפצועים בנפש ובגוף, למשפחות מפונים בקווי העימות, ללוחמים, לחטופים ולעסקים שנפגעו:
- גוף ונפש - הבנק העניק תמיכה נרחבת לעשרות בתי החולים: סורוקה, ברזילי, לניאדו, בלינסון, איכילוב, תל השומר, בית לוינסטיין, ועוד, לארגוני ההצלה: מד"א, איחוד הצלה, עזרה למרפא, יד שרה, ארגון נכי צה"ל וכן תמיכה בפעילות זק"א.
- החיילות והחיילים, השוטרים, כוחות הביטחון וכיתות הכוננות קיבלו מהבנק ציוד בטיחותי, חסר תקדים שהגיע עד לשטח כולל ציוד רפואי וארוחות בשטחי כינוס. החיילים הפצועים זכו לביקור ושי של מתנדבי הבנק.
- מפונים - הבנק העניק תמיכה כספית, ציוד וסיוע ישיר לאלפי תושבי העוטף שפוננו לירושלים, טבריה, ים המלח, אילת ועוד. כמו גם הבנק סייע בסדרי לינה זמניים וקבועים לאלפי מפונים. בנוסף קיבלו המשפחות במימון הבנק רכבים שכורים לתקופה ממושכת. הבנק סיפק לריכוזי מפונים ולבקשתם ציוד חיוני - מייבשי ומכונות כביסה, מקררים, וכן חילק אלפי מחשבים ניידים, טאבלטים ומטענים ניידים.
- ילדים ובני נוער מפונים - נהנו מאלפי שעות הפוגה ביניהן גלישה יחד עם "הגל שלי" ו"זיו נעורים" צלילה ורכיבת אופניים, פעילות חווייתית עם כנפיים של קרמבו ומתנדבי הבנק.
- "אתגר הקניין הגדול" - הבנק ערך פעילות חינוך פיננסי לכל המשפחה בכל ימי החנוכה ב-9 קניונים מרכזיים ובמלונות המפונים. מעל 60 אלף איש השתתפו.
- הבנק תמך בהקמת מתחם Safe Space בשדרות. המתחם עתיד לשמש כחממה ייעודית לחברות סטארט-אפ ולעסקים קטנים מאזור שדרות והנגב המערבי.
- השנה כאות הזדהות בתושבים ובעסקים של הנגב המערבי הוכפל היקף הסיוע של הבנק לעמותות "תיירות שקמה-הבשור" והרשויות החברות בה, המפעילה כבר 19 שנים את פסטיבל דרום אדום. השנה, בחסות הבנק, יתבצע יריד נודד ב-3 מקומות במספר מוקדים בארץ לפסטיבל בסימן של פריחה מחדש. המכירות בירידים יועברו ישירות לבעלי העסקים ותיירני צפון הנגב שאת מוצריהם העמותה תמכור במתחם.
- Bit חברתי - דרכו נאספו מעל 10 מיליון שקלים למד"א, ער"ן, ארגון נפגעי פעולות האיבה ו"לב אחד סיוע אזרחי במצבי חירום", מטה משפחות החטופים והנעדרים ועוד.
- אנשים עם מוגבלות - מאות אנשים קיבלו הדרכה בנושא פינוי אנשים עם מוגבלות בשת"פ עם נגישות ישראל ובתמיכת הבנק. זאת לצד signow המאפשר תקשורת שוטפת ומענה רגשי נגיש בשפת הסימנים.
- התנדבות - פעילות התנדבותית התבצעה על-ידי אלפי עובדי הבנק בכל רחבי הארץ, במרכז הלוגיסטי של 'אחים לנשק', בתמיכה במשפחות שהתפנו, עם פצועים בבתי חולים בחקלאות ועוד. לשם כך הכריז הבנק על יום התנדבות על חשבון הבנק לכל עובד.
- המרכז לצמיחה פיננסית - נרתם על מנת להוות רשת תמיכה משמעותית וסייע לאלפי משפחות ועסקים בכלים מעשיים ליצירה ולשמירה על חוסן פיננסי ומענה לאתגרים הניצבים בפני הציבור בעת הזו באמצעות מפגשים והרצאות, חמ"ל שאלות ותשובות, ליווי אישי, מידע על זכויות ועוד.

פעילות למען החברה והקהילה בשגרה

הבנק החליט להתמקד גם השנה בקידום תעסוקה איכותית להגברת המוביליות החברתית, העצמאות, תחושת המסוגלות ורווחתו של הפרט. וזאת באמצעות הכשרה והשמה איכותית של אנשים מהפריפריה החברתית והגאוגרפית, מתן כלים וליווי, תמיכה ביזמות, עסקים קטנים ובהיי-טק, עידוד השכלה גבוהה והעצמת דור העתיד.

- הבנק תמך ב-50 מיזמים לעידוד תעסוקה עבור 25,000 מוטבים.
- הבנק העניק ליותר מ-400 סטודנטים מלגות להנגשת השכלה גבוהה וארגז כלים לתעסוקה איכותית, שנה רביעים ברציפות.
- יותר מ-1,000 צעירים ואקדמאים מאוכלוסיות בת ייצוג השתלבו בתחום ההיי-טק בתמיכת הבנק (חברה ערבית, חברה חרדית, אתיופיים ונשים).
- הבנק העניק תמיכה וחסות למספר ארגונים חברתיים המעניקים ליווי וכלים לכ-3,000 עסקים קטנים וביניהם 8,200, עוברות ושוות, עוגן חסדי לב פעמונים ועוד.
- בפרייקט פסח ה-18: השנה ביקרו מעל 150 אלפי צעירים, מבוגרים, משפחות וילדים במעל 170 אתרים ופעילויות.
- הבנק ערך תחרות יזמות "קהילקט" ב-36 רשויות מקומיות ו-350 מיזמים. לזוכים הוענק סכום כולל של 400 אלפי ש"ח.
- יחד עם עמותת 'שוות' ובשבוע הנערה העניק הבנק לאלפי נערות כלים פרקטיים למנהיגות וחינוך פיננסי.
- "מיס פיקס דה יוניברס" - מיזם משותף עם 'שדולת הנשים', אשר נועד להוקיר ולתמוך כלכלית במיזמים של נשים הפועלות למען חברה טובה יותר. במסגרת זאת הבנק העניק מענקים בסך 350 אלפי ש"ח למיזמים חברתיים של נשים, הפועלים בישראל במסגרת עמותות או חברות לתועלת הציבור או בשיתוף איתן, למען חיזוק והעצמה של ילדות ונערות - חינוך לשוויון, אוריינות כלכלית, מצוינות בתחומן, ותמיכה בנערות בסיכון.

צמיחה פיננסית

כחלק ממחויבות ארוכת השנים של הבנק לקידום החברה וצמיחת המשק בישראל, ולפעול לצמצום הפערים ואי השוויון, הבנק השיק בשנת 2018 את 'המרכז לצמיחה פיננסית'. המרכז מהווה בית ללמידה ולרכישת כלים להתנהלות פיננסית נכונה, ושירותיו מוצעים לציבור הרחב, ללא עלות. המרכז פועל באמצעות אתר אינטרנט הכולל כלי למידה דיגיטליים מתקדמים, הרצאות של מיטב המרצים, למידה אינטראקטיבית בדרך של משחקים לכל המשפחה. תוכני הלימוד של המרכז מפותחים בליווי אקדמי של פרופ' צבי אקשטיין, המכהן כדיקאן ביה"ס לכלכלה באוניברסיטת רייכמן. התכנים גובשו בהסתמך על מחקרים וסקרי עמדות של הציבור בנושאים כלכליים, ובהתאם לצומתי חיים בעלי משמעות פיננסית, כדוגמת הרחבת המשפחה, נטילת משכנתה, שינוי קריירה, פרישה ועוד. פעילות המרכז מושתתת על שיתופי פעולה עם גורמים מקצועיים מגוונים מתוך הבנק ומחוצה לו. לאחר 5 שנות פעילות רצופות, שנת 2023 היוותה שנת תנופה ופיתוח מואץ בפעילות המרכז, עם השקת בית הספר לעסקים ופיתוח והטמעת כלים לליווי ומנטורינג לעסקים קטנים ועצמאים. כמו-כן, הרחיב המרכז את הפעילות עם קהלים כגון נשים, חיילים, משפחות עם ילדים ועוד. השנה כמיליון איש נהנו והשתתפו בפעילויות המרכז - בהרצאות במגוון נושאים, האזינו לפודקאסט, עשו שימוש באתר וקיבלו ליווי. צמיחה פיננסית בחברה הערבית: המרכז פועל באופן שוטף בחברה הערבית עם כנסים והרצאות לבעלי עסקים ולקוחות פרטיים בשפה הערבית במגוון נושאים פיננסיים לרבות תמיכה וסיוע בתקופת המשבר בהרצאות ייעודיות ומותאמות לשמירה על חוסן כלכלי, התנהלות עסקית בזמן מלחמה ועוד.

התנדבות

מעל 5,000 מתנדבות ומתנדבים לקחו חלק בשנת 2023 בפעילויות למען הקהילה שהסתכמו ב-69,000 שעות. עובדים תרמו בפרייקט "מתן" 526 אלפי ש"ח. על כך הוסיף הבנק תרומה בסך 500 אלפי ש"ח לאותן מטרות ועמותות. מתוך מחויבות רבת שנים לחברה ולקהילה הוסיף הבנק לחזונו את המילה 'משפיעה' (Impact Banking) מילה שמייצגת תפיסת עולם שלמה "מחויבים לצמיחה באמצעות בנקאות משפיעה, מתחדשת והוגנת ללקוחותינו".

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2023

8. נספחים

8.1. דוח רווח והפסד ומאזן - מידע רב תקופתי

טבלה 8-1: דוח רווח והפסד מאוחד לשנים 2019-2023 - מידע רב תקופתי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר				
2019	2020	2021	2022	2023
במיליוני ש"ח				
11,920	10,260	11,684	19,220	32,971
(2,601)	(1,463)	(1,917)	(5,753)	(16,886)
9,319	8,797	9,767	13,467	16,085
1,276	1,943	(1,220)	(34)	1,879
8,043	6,854	10,987	13,501	14,206
הכנסות שאינן מריבית				
559	1,088	1,081	581	1,267
3,240	3,155	3,355	3,705	3,892
90	136	189	167	138
3,889	4,379	4,625	4,453	5,297
הוצאות תפעוליות ואחרות				
4,108	3,836	4,333	4,387	4,492
1,334	1,377	1,333	1,441	1,529
3,334	2,288	2,137	2,144	2,210
8,776	7,501	7,803	7,972	8,231
3,156	3,732	7,809	9,982	11,272
1,681	1,590	2,958	3,548	3,930
1,475	2,142	4,851	6,434	7,342
11	10	49	99	18
1,486	2,152	4,900	6,533	7,360
296	(109)	-	-	-
רווח נקי				
1,782	2,043	4,900	6,533	7,360
17	13	14	(1)	-
1,799	2,056	4,914	6,532	7,360
רווח למניה רגילה בשקלים חדשים				
רווח בסיסי				
1.35	1.54	3.68	4.89	5.50
1.13	1.62	3.68	4.89	5.50
0.22	(0.08)	-	-	-
רווח מדולל				
1.35	1.54	3.68	4.89	5.50
1.13	1.62	3.68	4.89	5.50
0.22	(0.08)	-	-	-

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2023

טבלה 2-8: מאזן מאוחד לשנים 2019-2023 - מידע רב תקופתי

ליום 31 בדצמבר					
2019	2020	2021	2022	2023	
במיליוני ש"ח					
נכסים					
88,122	138,711	189,283	133,424	107,730	מזומנים ופיקדונות בבנקים
59,486	71,885	71,105	107,400	127,122	ניירות-ערך
471	368	1,253	898	4,723	ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
297,647	307,973	357,729	394,262	414,375	אשראי לציבור
(4,707)	(6,145)	(5,106)	(5,535)	(6,994)	הפרשה להפסדי אשראי
292,940	301,828	352,623	388,727	407,381	אשראי לציבור, נטו
1,971	2,193	1,969	2,157	3,175	אשראי לממשלות
192	556	853	1,198	1,527	השקעות בחברות כלולות
3,233	3,319	3,555	3,522	3,672	בניינים וציוד
11,143	14,890	12,984	21,832	25,229	נכסים בגין מכשירים נגזרים
5,281	5,852	5,156	6,195	5,971	נכסים אחרים
849	-	-	-	-	השקעה המהווה פעילות מופסקת
463,688	539,602	638,781	665,353	686,530	סך-כל הנכסים
התחייבויות והון					
361,645	435,217	525,072	532,588	554,595	פיקדונות הציבור
3,520	6,591	11,601	8,696	9,085	פיקדונות מבנקים
685	761	752	3,262	2,436	פיקדונות הממשלה
3	6	3,426	13,877	6,279	ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
26,853	23,490	25,582	26,866	21,800	אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
12,050	16,804	14,350	19,043	24,240	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
20,711	16,834	15,251	14,518	15,665	התחייבויות אחרות
-	-	-	-	-	התחייבויות המיוחסות לפעילות מופסקת
425,467	499,703	596,034	618,850	634,100	סך-כל ההתחייבויות
38,181	39,873	42,735	46,502	52,430	הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק
40	26	12	1	-	זכויות שאינן מקנות שליטה
38,221	39,899	42,747	46,503	52,430	סך-כל ההון
463,688	539,602	638,781	665,353	686,530	סך-כל ההתחייבויות וההון

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2023

8.2. דוח רווח והפסד ומאזן - מידע רב רבעוני

טבלה 3-8: דוח רווח והפסד מאוחד לרבעון בשנים 2022-2023 - מידע רב-רבעוני

בשנת 2022				בשנת 2023				
רבעון 1	רבעון 2	רבעון 3	רבעון 4	רבעון 1	רבעון 2	רבעון 3	רבעון 4	
במיליוני ש"ח								
3,403	4,304	5,139	6,374	7,522	8,622	8,502	8,325	הכנסות ריבית
(687)	(1,117)	(1,503)	(2,446)	(3,485)	(4,327)	(4,496)	(4,578)	הוצאות ריבית
2,716	3,187	3,636	3,928	4,037	4,295	4,006	3,747	הכנסות ריבית, נטו
(600)	91	45	430	185	579	662	453	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
3,316	3,096	3,591	3,498	3,852	3,716	3,344	3,294	הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
								הכנסות שאינן מריבית
148	(19)	115	337	340	414	203	310	הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית
889	903	984	929	968	961	1,038	925	עמלות
95	17	18	37	14	55	51	18	הכנסות אחרות
1,132	901	1,117	1,303	1,322	1,430	1,292	1,253	סך-כל ההכנסות שאינן מריבית
								הוצאות תפעוליות ואחרות
1,161	1,068	1,076	1,082	1,248	1,171	1,136	937	משכורות והוצאות נלוות
326	369	382	364	356	443	353	377	אחזקה ופחת בניינים וציוד
471	559	514	600	490	567	570	583	הוצאות אחרות
1,958	1,996	1,972	2,046	2,094	2,181	2,059	1,897	סך-כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
2,490	2,001	2,736	2,755	3,080	2,965	2,577	2,650	רווח לפני מסים
862	704	967	1,015	1,089	1,056	917	868	הפרשה למסים על הרווח
1,628	1,297	1,769	1,740	1,991	1,909	1,660	1,782	רווח לאחר מסים
27	46	16	10	17	13	9	(21)	חלקו של הבנק ברווחים (הפסדים) של חברות כלולות לאחר מסים
								רווח (הפסד) נקי
1,655	1,343	1,785	1,750	2,008	1,922	1,669	1,761	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(1)	-	-	-	-	-	-	-	הפסד (רווח) המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
1,654	1,343	1,785	1,750	2,008	1,922	1,669	1,761	המיוחס לבעלי מניות הבנק
								רווח למניה רגילה בשקלים חדשים
								רווח (הפסד) בסיסי
1.24	1.00	1.34	1.31	1.50	1.44	1.25	1.32	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
								רווח (הפסד) מדולל
1.24	1.00	1.34	1.31	1.50	1.44	1.25	1.32	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2023

טבלה 4-8: מאזן מאוחד לסוף כל רבעון בשנים 2022-2023 - מידע רב-רבעוני

בשנת 2023				
רבעון 1	רבעון 2	רבעון 3	רבעון 4	
במיליוני ש"ח				
נכסים				
95,918	97,082	92,131	107,730	מזומנים ופיקדונות בבנקים
137,338	132,301	136,810	127,122	ניירות-ערך
2,017	1,071	886	4,723	ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
400,007	406,223	411,061	414,375	אשראי לציבור
(5,608)	(6,087)	(6,690)	(6,994)	הפרשה להפסדי אשראי
394,399	400,136	404,371	407,381	אשראי לציבור, נטו
2,599	3,053	3,370	3,175	אשראי לממשלות
1,245	1,266	1,270	1,527	השקעות בחברות כלולות
3,532	3,462	3,474	3,672	בניינים וציוד
23,705	24,849	27,963	25,229	נכסים בגין מכשירים נגזרים
5,912	5,564	5,713	5,971	נכסים אחרים
666,665	668,784	675,988	686,530	סך-כל הנכסים
התחייבויות והון				
528,897	529,703	532,756	554,595	פיקדונות הציבור
9,284	10,793	8,953	9,085	פיקדונות מבנקים
2,734	2,861	2,932	2,436	פיקדונות הממשלה
15,009	13,400	16,924	6,279	ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
26,417	24,804	23,810	21,800	אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
21,045	21,944	24,706	24,240	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
15,163	15,936	15,655	15,665	התחייבויות אחרות
618,549	619,441	625,736	634,100	סך-כל ההתחייבויות
48,115	49,342	50,252	52,430	הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק
1	1	-	-	זכויות שאינן מקנות שליטה
48,116	49,343	50,252	52,430	סך-כל ההון
666,665	668,784	675,988	686,530	סך-כל ההתחייבויות וההון

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2023

טבלה 4-8: מאזן מאוחד לסוף כל רבעון בשנים 2022-2023 מידע רב-רבעוני (המשך)

בשנת 2022				
רבעון 1	רבעון 2	רבעון 3	רבעון 4	
במיליוני ש"ח				
				נכסים
178,317	162,579	145,423	133,424	מזומנים ופיקדונות בבנקים
68,604	81,506	90,078	107,400	ניירות-ערך
658	1,181	1,028	898	ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
369,293	377,085	386,775	394,262	אשראי לציבור
(5,036)	(5,109)	(5,193)	(5,535)	הפרשה להפסדי אשראי
364,257	371,976	381,582	388,727	אשראי לציבור, נטו
1,911	2,057	1,910	2,157	אשראי לממשלות
966	1,155	1,188	1,198	השקעות בחברות כלולות
3,492	3,457	3,439	3,522	בניינים וציוד
13,874	22,356	28,481	21,832	נכסים בגין מכשירים נגזרים
5,546	5,331	5,207	6,195	נכסים אחרים
637,625	651,598	658,336	665,353	סך-כל הנכסים
				התחייבויות והון
519,776	529,508	527,699	532,588	פיקדונות הציבור
11,370	9,045	9,779	8,696	פיקדונות מבנקים
605	1,116	486	3,262	פיקדונות הממשלה
6,432	6,018	9,081	13,877	ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
27,411	27,334	26,263	26,866	אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
14,385	19,711	26,026	19,043	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
14,415	14,648	13,933	14,518	התחייבויות אחרות
594,394	607,380	613,267	618,850	סך-כל ההתחייבויות
43,230	44,217	45,068	46,502	הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק
1	1	1	1	זכויות שאינן מקנות שליטה
43,231	44,218	45,069	46,503	סך-כל ההון
637,625	651,598	658,336	665,353	סך-כל ההתחייבויות וההון

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2023

8.3. שיעורי הכנסות והוצאות ריבית

טבלה 5-8: שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית⁽¹⁾

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר								
2021			2022			2023		
שיעור הכנסה	הכנסות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעור הכנסה	הכנסות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעור הכנסה	הכנסות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾
%	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח	
א. יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית								
נכסים נושאי ריבית								
אשראי לציבור ⁽³⁾ :								
3.48%	10,459	300,147	4.43%	15,293	345,441	6.24%	23,052	369,673
בישראל								
3.95%	591	14,963	5.24%	909	17,358	8.13%	1,657	20,393
מחוץ לישראל								
3.51%	⁽⁴⁾ 11,050	315,110	4.47%	⁽⁴⁾ 16,202	362,799	6.33%	⁽⁴⁾24,709	390,066
סך-הכל								
אשראי לממשלות:								
2.17%	45	2,074	4.66%	91	1,952	5.49%	153	2,787
בישראל								
-	-	-	-	-	-	-	-	-
מחוץ לישראל								
2.17%	45	2,074	4.66%	91	1,952	5.49%	153	2,787
סך-הכל								
פיקדונות בבנקים:								
1.13%	45	3,999	1.99%	97	4,871	4.02%	286	7,116
בישראל								
0.79%	1	127	1.23%	2	163	1.35%	3	223
מחוץ לישראל								
1.11%	46	4,126	1.97%	99	5,034	3.94%	289	7,339
סך-הכל								
פיקדונות בבנקים מרכזיים:								
0.10%	132	131,664	1.10%	1,319	119,933	4.45%	2,790	62,751
בישראל								
0.15%	15	10,086	1.57%	146	9,299	4.91%	393	8,000
מחוץ לישראל								
0.10%	147	141,750	1.13%	1,465	129,232	4.50%	3,183	70,751
סך-הכל								
ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר:								
-	-	1,011	1.22%	16	1,313	4.59%	82	1,787
בישראל								
-	-	-	-	-	-	-	-	-
מחוץ לישראל								
-	-	1,011	1.22%	16	1,313	4.59%	82	1,787
סך-הכל								

(1) הנתונים ניתנים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.

(2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות (במגזר מטבע-ישראלי לא-צמוד על בסיס יתרות יומיות).

(3) לפני ניכוי היתרה המאזנית הממוצעת של הפרשות להפסדי אשראי, לרבות חובות שאינם צוברים הכנסות ריבית.

(4) עמלות בסך של 421 מיליוני ש"ח נכללו בהכנסות ריבית בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023 (31 בדצמבר 2022: 595 מיליוני ש"ח).

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2023

טבלה 5-8: שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית⁽¹⁾ (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר								
2021			2022			2023		
שיעור הכנסה	הכנסות ריבית ממוצעת ⁽²⁾	יתרה	שיעור הכנסה	הכנסות ריבית ממוצעת ⁽²⁾	יתרה	שיעור הכנסה	הכנסות ריבית ממוצעת ⁽²⁾	יתרה
%	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח	
א. יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית (המשך)								
נכסים נושאי ריבית (המשך)								
אגרות-חוב מוחזקות לפדיון וזמינות למכירה ⁽³⁾ :								
0.61%	347	56,996	1.56%	1,072	68,901	3.24%	3,520	108,526
בישראל								
0.91%	28	3,085	2.12%	77	3,635	5.13%	208	4,052
מחוץ לישראל								
0.62%	375	60,081	1.58%	1,149	72,536	3.31%	3,728	112,578
סך-הכל								
אגרות-חוב למסחר ⁽³⁾ :								
0.52%	21	4,058	2.43%	198	8,164	4.52%	826	18,271
בישראל								
-	-	2	-	-	1	-	-	-
מחוץ לישראל								
0.52%	21	4,060	2.42%	198	8,165	4.52%	826	18,271
סך-הכל								
נכסים אחרים:								
-	-	488	-	-	571	0.12%	1	840
בישראל								
-	-	-	-	-	-	-	-	-
מחוץ לישראל								
-	-	488	-	-	571	0.12%	1	840
סך-הכל								
2.21%	11,684	528,700	3.30%	19,220	581,602	5.45%	32,971	604,419
סך-כל הנכסים נושאי ריבית								
-	-	6,851	-	-	7,374	-	-	7,649
חייבים בגין כרטיסי אשראי שאינם נושאים ריבית								
-	-	44,139	-	-	56,166	-	-	61,605
נכסים אחרים שאינם נושאים ריבית ⁽⁴⁾								
-	-	579,690	-	-	645,142	-	-	673,673
סך-כל הנכסים								
סך הנכסים נושאי ריבית המיוחסים								
2.25%	635	28,263	3.72%	1,134	30,456	6.92%	2,261	32,668
לפעילויות מחוץ לישראל								

(1) הנתונים ניתנים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.

(2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות (במגזר מטבע-ישראלי לא-צמוד על בסיס יתרות יומיות).

(3) מהיתרה הממוצעת של אגרות-חוב זמינות למכירה ושל אגרות-חוב למסחר נוכחה (נוספה) היתרה הממוצעת של רווחים (הפסדים) שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אגרות-חוב למסחר וכן של רווחים (הפסדים) בגין אגרות-חוב זמינות למכירה, הכלולים בהון במסגרת רווח כולל אחר מצטבר לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023 בסך של (2,337) מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2022: (1,641) מיליוני ש"ח, בשנת 2021: 296 מיליוני ש"ח).

(4) לרבות מכשירים נגזרים, נכסים אחרים שאינם נושאים ריבית ובניכוי הפרשה להפסדי אשראי.

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2023

טבלה 5-8: שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית⁽¹⁾ (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר								
2021			2022			2023		
שיעור הוצאה	הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעור הוצאה	הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעור הוצאה	הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾
%		במיליוני ש"ח	%		במיליוני ש"ח	%		במיליוני ש"ח
א. יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית (המשך)								
התחייבויות נושאות ריבית								
פיקדונות הציבור:								
0.36%	880	246,433	1.34%	3,716	276,320	3.94%	13,562	343,979
בישראל								
0.03%	33	125,980	0.84%	1,151	136,790	3.60%	4,524	125,520
לפי דרישה								
0.70%	847	120,453	1.84%	2,565	139,530	4.14%	9,038	218,459
לזמן קצוב								
0.59%	103	17,593	1.54%	309	20,003	4.71%	1,186	25,188
מחוץ לישראל								
0.35%	27	7,650	1.34%	92	6,872	4.54%	327	7,210
לפי דרישה								
0.76%	76	9,943	1.65%	217	13,131	4.78%	859	17,978
לזמן קצוב								
0.37%	983	264,026	1.36%	4,025	296,323	3.99%	14,748	369,167
סך-הכל								
פיקדונות הממשלה:								
0.72%	4	555	2.89%	23	796	5.72%	150	2,624
בישראל								
-	-	-	-	-	-	-	-	-
מחוץ לישראל								
0.72%	4	555	2.89%	23	796	5.72%	150	2,624
סך-הכל								
פיקדונות מבנקים מרכזיים:								
-	-	3,503	-	-	4,166	(0.02%)	(1)	4,146
בישראל								
-	-	-	-	-	-	-	-	-
מחוץ לישראל								
-	-	3,503	-	-	4,166	(0.02%)	(1)	4,146
סך-הכל								
פיקדונות מבנקים:								
0.15%	7	4,728	0.39%	21	5,415	4.00%	219	5,478
בישראל								
2.21%	3	136	0.96%	1	104	0.00%	-	23
מחוץ לישראל								
0.21%	10	4,864	0.40%	22	5,519	3.98%	219	5,501
סך-הכל								
ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר:								
0.39%	4	1,026	2.50%	187	7,488	5.21%	761	14,603
בישראל								
-	-	5	-	-	1	-	-	-
מחוץ לישראל								
0.39%	4	1,031	2.50%	187	7,489	5.21%	761	14,603
סך-הכל								

(1) הנתונים ניתנים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.

(2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות (במגזר מטבע-ישראלי לא-צמוד על בסיס יתרות יומיות).

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2023

טבלה 5-8: שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית⁽¹⁾ (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר								
2021			2022			2023		
שיעור הוצאה	הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעור הוצאה	הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעור הוצאה	הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾
%	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח	
א. יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית (המשך)								
התחייבויות נושאות ריבית (המשך)								
אגרות-חוב:								
4.23%	908	21,464	5.54%	1,483	26,765	3.90%	980	25,098
בישראל								
-	-	3	-	-	-	-	-	-
מחוץ לישראל								
4.23%	908	21,467	5.54%	1,483	26,765	3.90%	980	25,098
סך-הכל								
התחייבויות אחרות:								
1.03%	8	775	4.36%	13	298	3.00%	29	966
בישראל								
-	-	19	-	-	-	-	-	-
מחוץ לישראל								
1.01%	8	794	4.36%	13	298	3.00%	29	966
סך-הכל								
0.65%	1,917	296,240	1.69%	5,753	341,356	4.00%	16,886	422,105
סך-כל ההתחייבויות נושאות ריבית								
-	-	214,139	-	-	225,676	-	-	160,303
פיקדונות הציבור שאינם נושאים ריבית								
-	-	7,512	-	-	4,636	-	-	4,764
זכאים בגין כרטיסי אשראי שאינם נושאים ריבית								
-	-	20,441	-	-	27,557	-	-	35,167
התחייבויות אחרות שאינן נושאות ריבית ⁽³⁾								
-	-	538,332	-	-	599,225	-	-	622,339
סך-כל ההתחייבויות								
-	-	41,358	-	-	45,917	-	-	51,334
סך-כל האמצעים ההוניים								
-	-	579,690	-	-	645,142	-	-	673,673
סך-כל ההתחייבויות והאמצעים ההוניים								
1.56%	-	-	1.61%	-	-	1.45%	-	-
פער הריבית								
0.00%	-	-	-	-	-	-	-	-
תשואה נטו על נכסים נושאי ריבית ⁽⁴⁾								
1.85%	9,238	500,437	2.29%	12,643	551,146	2.63%	15,010	571,751
בישראל								
1.87%	529	28,263	2.71%	824	30,456	3.29%	1,075	32,668
מחוץ לישראל								
1.85%	9,767	528,700	2.32%	13,467	581,602	2.66%	16,085	604,419
סך-הכל								
סך ההתחייבויות נושאות ריבית								
0.60%	106	17,756	1.54%	310	20,108	4.70%	1,186	25,211
המיוחסות לפעילויות מחוץ לישראל								

- (1) הנתונים ניתנים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.
 (2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות (במגזר מטבע-ישראלי לא-צמוד על בסיס יתרות יומיות).
 (3) לרבות מכשירים נגזרים.
 (4) תשואה נטו - הכנסות ריבית נטו לחלק לסך הנכסים נושאי הריבית.

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2023

טבלה 5-8: שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית⁽¹⁾ (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר								
2021			2022			2023		
שיעור הכנסה/הוצאה	הכנסות (הוצאות) ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעור הכנסה/הוצאה	הכנסות (הוצאות) ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעור הכנסה/הוצאה	הכנסות (הוצאות) ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾
%	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח	
ב. יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית - מידע נוסף על נכסים והתחייבויות נושאי ריבית המיוחסים לפעילות בישראל								
מטבע ישראלי לא-צמוד								
1.92%	7,750	402,645	2.86%	12,380	432,954	5.53%	23,958	433,464
								סך נכסים נושאי ריבית
(0.18%)	(354)	194,148	(0.98%)	(2,211)	226,301	(3.52%)	(9,501)	269,860
								סך התחייבויות נושאות ריבית
1.74%	-	-	1.88%	-	-	2.01%	-	-
								פער הריבית
מטבע ישראלי צמוד-למדד								
5.02%	2,658	52,923	7.35%	4,340	59,014	5.59%	3,413	61,102
								סך נכסים נושאי ריבית
(3.80%)	(1,225)	32,210	(6.22%)	(1,957)	31,469	(4.35%)	(1,258)	28,910
								סך התחייבויות נושאות ריבית
1.22%	-	-	1.13%	-	-	1.24%	-	-
								פער הריבית
מטבע-חוץ (לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע-חוץ)								
1.43%	641	44,869	2.31%	1,366	59,178	4.33%	3,339	77,185
								סך נכסים נושאי ריבית
(0.45%)	(232)	52,126	(2.01%)	(1,275)	63,478	(5.04%)	(4,941)	98,124
								סך התחייבויות נושאות ריבית
0.98%	-	-	0.30%	-	-	(0.71%)	-	-
								פער הריבית
סך פעילות בישראל								
2.21%	11,049	500,437	3.28%	18,086	551,146	5.37%	30,710	571,751
								סך נכסים נושאי ריבית
(0.65%)	(1,811)	278,484	(1.69%)	(5,443)	321,248	(3.96%)	(15,700)	396,894
								סך התחייבויות נושאות ריבית
1.56%	-	-	1.59%	-	-	1.41%	-	-
								פער הריבית

(1) הנתונים ניתנים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.

(2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות (במגזר מטבע-ישראלי לא-צמוד על בסיס יתרות יומיות).

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2023

טבלה 5-8: שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית⁽¹⁾ (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022 לעומת שנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021		לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023 לעומת שנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022			
שינוי נטו	גידול (קטיון) בגלל שינוי ⁽²⁾	שינוי נטו	גידול (קטיון) בגלל שינוי ⁽²⁾		כמות
	מחיר		מחיר	כמות	
במיליוני ש"ח					
ג. ניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית					
נכסים נושאי ריבית					
אשראי לציבור:					
					בישראל
4,834	2,829	2,005	7,759	6,248	1,511
318	193	125	748	501	247
5,152	3,022	2,130	8,507	6,749	1,758
נכסים נושאי ריבית אחרים:					
					בישראל
2,203	2,129	74	4,865	5,002	(137)
181	184	(3)	379	419	(40)
2,384	2,313	71	5,244	5,421	(177)
7,536	5,335	2,201	13,751	12,170	1,581
התחייבויות נושאות ריבית					
פיקדונות הציבור:					
					בישראל
2,836	2,434	402	9,846	7,178	2,668
206	169	37	877	633	244
3,042	2,603	439	10,723	7,811	2,912
התחייבויות נושאות ריבית אחרות:					
					בישראל
796	301	495	411	88	323
(2)	(1)	(1)	(1)	(1)	-
794	300	494	410	87	323
3,836	2,903	933	11,133	7,898	3,235
3,700	2,432	1,268	2,618	4,272	(1,654)

(1) הנתונים ניתנים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.

(2) השינוי המיוחס לשינוי בכמות חושב על-ידי הכפלת המחיר החדש בשינוי בכמות. השינוי המיוחס לשינוי במחיר מחושב על-ידי הכפלת הכמות הישנה בשינוי במחיר.

דוח תקופתי לשנת

2023

תקנה 9 דוחות כספיים

הדוחות הכספיים השנתיים המבוקרים בצירוף חוות דעת רואי החשבון המבוקרים, מצורפים ומהווים חלק בלתי נפרד מדוח זה.

תקנה 10g שימוש בתמורת ניירות הערך

תמורת הנפקת כתבי התחייבות נדחים (סדרה יא') בסך כולל של כ-0.4 מיליארד ש"ח מחדש דצמבר 2023 משמשת את הבנק לצרכי פעילותו השוטפת.

הערה כללית לתקנות 11, 12 ו-13

תקנות 11, 12 ו-13 יושמו לגבי השקעות בחברות בנות וכלולות עם פעילות עסקית, ובתנאי שעומדות באחד או יותר מהמבחנים המפורטים להלן:

1. חלקו של הבנק בשווי המאזני של ההשקעה בחברה המוחזקת (בשרשור), עולה על 0.5% מההון המיוחס לבעלים בדוחות הכספיים של הבנק.
2. החברה מהווה תאגיד בנקאי.

תקנה 11 רשימת השקעות בחברות בנות ובחברות קשורות לתאריך המאזן

א. במניות ובניירות-ערך המירים

שם החברה	סוג המניה		מספר מניות	סך-הכל ערך נקוב שווי מאזני במיליוני ש"ח	שיעור החזקה		
	ערך נקוב למניה	סוג מטבע			בהון	בנייר הערך	בהצבעה בסמכות למנות דירקטורים
אופז בע"מ	מניות רגילות	שקל חדש	1,000,770	10,007.70	100%	100%	100%
דיר ב.פ. בע"מ				261	-	100%	100%
הפועלים (שוויץ) לימיטד	מניות יסוד	פרנק שוויצרי	650,000	65,000,000.00	100%	100%	100%
הפועלים נכסים (מניות) בע"מ				808	-	100%	100%
עמל הולדינגס א.ד. בע"מ*				269	-	17.9%	17.9%
פועלים אקוויטי בע"מ	מניות רגילות	שקל חדש	3	0.03	0%	100%	100%
פעילים ניהול תיקי השקעות בע"מ	מניות רגילות	שקל חדש	50,000	50,000.00	100%	100%	100%
פעילים ניהול תיקי השקעות בע"מ	מניות רגילות	שקל חדש	5,000	5.00	100%	100%	100%
שור-הא אינטרנשיונל לימיטד	מניות רגילות	דולר ארצות-הברית	1	0.40	0%	100%	100%

* ההשקעה בחברה בוצעה ביום 31.12.2023.

ב. באגרות-חוב ובשטרי-הון

שם החברה	תנאי הצמדה	יתרה מאזנית במיליוני ש"ח	שיעור ריבית ב-%	שנת פירעון סופי
זהר-השמש להשקעות בע"מ	לא-צמוד	850	-	ללא מועד פירעון
פועלים סהר בע"מ	לא-צמוד	250	-	ללא מועד פירעון
פועלים אקוויטי והשקעות - החזקות בע"מ	לא-צמוד	328	-	2023
פועלים אקוויטי והשקעות - החזקות בע"מ	לא-צמוד	350	-	2025
פועלים אקוויטי והשקעות - החזקות בע"מ	לא-צמוד	400	-	2027
פועלים אקוויטי והשקעות - החזקות בע"מ	לא-צמוד	200	-	2028
פועלים אקוויטי והשקעות - החזקות בע"מ	לא-צמוד	600	-	2028

תקנה 11 רשימת השקעות בחברות בנות ובחברות קשורות לתאריך המאזן (המשך)

ג. יתרת הלוואות ליום 31 בדצמבר 2023

שם החברה	יתרת הלוואות ליום 31.12.23	שיעור ריבית הלוואות לא-צמודות	שיעור ריבית הלוואות מטבע-חוץ	שיעור ריבית הלוואות צמודות	שיעור ריבית הלוואות מטבע-חוץ	זמן פירעון סופי
	מיליוני ש"ח	%				
הפועלים (שוויץ) לימיטד	104					28/06/2024
				5.18		

ד. רשימת חברות לא פעילות

דיור ב.פ. נכסים (1993) בע"מ	בפירוק מרצון
הפועלים (לטיין אמריקה) ס.א	בפירוק מרצון
חברה לפתוח אשקלון ברנע בע"מ	
חברת כפר הנופש אשקלון בע"מ	בפירוק מרצון
חברת נאמנות של תעוש בע"מ	בפירוק מרצון
חברת עוודאר בע"מ	
חניון אלנבי 115 תל-אביב בע"מ	בפירוק מרצון
חצרון חברה להשקעות בע"מ	בפירוק מרצון
מטעי רמתיים בע"מ	
פועלים (לוקסמבורג) ס.א	בפירוק מרצון
פועלים וונצ'רס 1 בע"מ	בפירוק מרצון
קרקעות בגושים 7123 7124 7128 בע"מ	

תקנה 12 שינויים בהשקעות הבנק בחברות בנות ובחברות כלולות בתקופת הדוח

שם החברה	שם המניה	ערך נקוב למניה	סוג המניה		תאריך השינוי	מהות השינוי	סך-הכל ערך נקוב	עלות במיליוני ש"ח
			סוג מטבע	סוג מטבע				
אגרות חברה להנפקות של בנק הפועלים בע"מ					19.11.2023	מיזוג		
ביצור בע"מ					19.11.2023	מיזוג		
בנק פוזיטיף קרדי וה קלקימנה בנקאסי אי.א.ס. רגילה		0.1	לירה תורכית		13.09.2023	מכירה	337,292,350	
הפועלים אינטרנשיונל (ג.ו.)			דולר ארצות-הברית		05.09.2023	החזר השקעה		13
הפועלים אמריקאי ישראלי בע"מ					19.11.2023	מיזוג		
הפועלים הנפקות בע"מ					26.09.2023	מיזוג		
עמל הולדינגס א.ד. בע"מ	רגילה	0.0001	שקל חדש		31.12.2023	השקעה	252	269
פועלים אקוויטי והשקעות - החזקות בע"מ			שקל חדש		30.09.2023	השקעה		200
פועלים אקוויטי והשקעות - החזקות בע"מ			שקל חדש		25.12.2023	השקעה		600
פקעות פועלים בע"מ					19.11.2023	מיזוג		
קונטיננטל פועלים בע"מ					19.11.2023	מיזוג		
תמורה חברה פיננסית בע"מ					19.11.2023	מיזוג		
תעודה חברה פיננסית בע"מ					19.11.2023	מיזוג		
תרשיש - החזקות והשקעות הפועלים בע"מ					19.11.2023	מיזוג		

תקנה 12 שינויים בהשקעות הבנק בחברות בנות ובחברות כלולות בתקופת הדוח (המשך)

בחודש יוני 2023 התקשר הבנק בהסכם למיזוג עם ולתוך הבנק של מספר חברות בנות בשליטה ובעלות מלאה (או כמעט מלאה, למעט החזקה של מניות בודדות בשיעור זניח) ללא תמורה (למעט סכומים זניחים שיישמרו בנאמנות עבור המניות הבודדות שאינן מוחזקות על-ידי הבנק בחלק מהחברות). המיזוג הושלם ביום 19 בנובמבר 2023 והוא בתוקף מיום 30 ביוני 2023. בחודש יוני 2023 התקשר הבנק גם בהסכם למיזוג עם ולתוך הבנק ללא תמורה של הפועלים הנפקות, חברה בת בבעלות מלאה ששימשה זרוע גיוסים למכשירי חוב. מיזוג זה הושלם ביום 26 בספטמבר 2023. קבוצת הבנק החזיקה עד לחודש ספטמבר 2023 ב-100% מהון המניות של בנק פוזיטיף בתורכיה שעוסק בתחום הבנקאות העסקית. ביום 30 במרץ 2023 התקשר הבנק בהסכם למכירת החזקתו בבנק פוזיטיף בתמורה שעיקרה פירעון אשראי שהועמד לבנק פוזיטיף במועד ההשלמה של העסקה. ביום 13 בספטמבר 2023 הושלמה העסקה והחזקתו הבנק בבנק פוזיטיף הועברו לרוכש בתמורה לפירעון האשראי שהועמד לבנק פוזיטיף.

תקנה 13 הכנסות של חברות-בת וחברות קשורות והכנסות הבנק מהן לתאריך המאזן*

שם החברה	רווח (הפסד) שדווח על-ידי החברה			הכנסות הבנק		
	רווח (הפסד) שדווח על-ידי החברה	רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר	ריבית	דמי ניהול	דיבידנד	
	במיליוני ש"ח					
אופז בע"מ	55	-	-	-	-	-
דיור ב.פ. בע"מ**	30	-	-	-	-	-
הפועלים (שוויץ) לימיטד	(35)	-	2	-	-	-
הפועלים נכסים (מניות) בע"מ	29	-	-	-	-	-
פועלים אקוויטי בע"מ	100	-	-	-	-	-
פעילים ניהול תיקי השקעות בע"מ	22	-	-	-	-	-
שור-הא אינטרנשיונל לימיטד.	36	-	-	-	-	-

* חברות שלא היו להן רווחים (הפסדים) בתקופת החשבון, וגם לבנק לא נבעו מהן הכנסות בתקופת החשבון, לא נכללו ברשימה זו. חברות הבת בחו"ל במטבע מקומי מתורגם לשער חליפין ליום 31.12.23.

** חברת דיור ב.פ. מכרה לפני שנים רבות קרקעות שהיו בבעלותה. על פי ההסכמים עם חלק מהרוכשים, החברה זכאית לחלק מהתמורות בעת מימוש המקרקעין על-ידי הרוכשים. לאורך השנים הרוכשים מוכרים/מממשים את המקרקעין לאחר השבתם והחברה קיבלה ומקבלת את חלקה בתמורות אלה שנרשמות כהכנסות אחרות בדוחות הכספיים ומהוות את עיקר הכנסותיה.

תקנה 14 רשימת קבוצות של יתרות הלוואות שניתנו לתאריך הדוח על המצב הכספי, אם מתן הלוואות היה אחד מעיסוקיו העיקריים של התאגיד

הרשימה נכללת בביאור 29 ד' בדוחות הכספיים.

תקנה 20 מסחר בבורסה - ניירות-ערך שנרשמו למסחר - מועדי וסיבות הפסקת מסחר

רישום למסחר

עקב השלמת מיזוג הפועלים הנפקות בע"מ לתוך הבנק ביום 26 בספטמבר 2023 הונפקו למחזיקי ניירות הערך של פועלים הנפקות ונרשמו למסחר במועד זה אגרות-חוב (סדרות 202 ו-203) וכתבי התחייבות נדחים (סדרות ח', ט' ו-י') של הבנק, שהחליפו אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים של פועלים הנפקות. לפרטים נוספים, ראה דיווחים מהימים 21 ו-26 בספטמבר 2023. ביום 7 בדצמבר 2023 הונפקו ונרשמו למסחר בבורסה ש"ח ערך נקוב כתבי התחייבות נדחים (סדרה יא').

הפסקות מסחר

ביום 27 בנובמבר 2023 במהלך המסחר הפסיקה הבורסה את המסחר באגרות-חוב (סדרה 203) (מס' נייר - 1199868) עקב תקלה טכנית של הבורסה בחישוב שיעור הפדיון החלקי בנייר. המסחר באגרות-החוב (סדרה 203) חודש למחרת היום. ראה דיווח מיום 27 בנובמבר 2023.

תקנה 21 גמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה

הגמול ששולם לדירקטורים (למעט ליו"ר) בשנת 2023 בגין כהונתם, שאינו חורג מהמקובל ומשולם לפי תקנות 4 ו-5 לתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני), התש"ס-2000, הסתכם בסך של כ-6,354 אלפי ש"ח (לא כולל מע"מ). לפרטים אודות תגמול ליו"ר הדירקטוריון, ראה [סעיף 6.5](#) בדוח ממשל תאגידי.

תקנה 21א השליטה בתאגיד

עד חודש נובמבר 2018 החזיקה גב' שרי אריסון בהיתר שליטה בבנק, באמצעות אריסון החזקות (1998) בע"מ. ביום 22 בנובמבר 2018 הוחלף היתר השליטה של גב' אריסון בהיתר להחזקת אמצעי שליטה, שקיבלה מבנק ישראל, אשר איפשר את ביזור השליטה בבנק והבנק הפך תאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה ומאז אין בבנק בעל מניות שהינו בעל שליטה. לפרטים נוספים, ראה [סעיף 6.6](#) בדוח ממשל תאגידי.

תקנה 22 עסקות עם בעלי שליטה

החל מיום 22 בנובמבר 2018 הבנק הינו תאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה ואין בבנק בעל שליטה לפי הוראות חוק החברות או חוק ניירות-ערך. לפרטים בדבר אמות מידה שקבעה ועדת הביקורת בקשר עם אישור ודיווח עסקות בעלי עניין של הבנק, ראה [סעיף 6.7](#) בדוח ממשל תאגידי [ובביאור 33](#) בדוחות הכספיים.

תקנה 24 מניות וניירות-ערך המירים המוחזקים על-ידי בעל עניין ונושאי משרה בכירה בתאגיד, בחברה בת או בחברה קשורה סמוך לתאריך הדוח על המצב הכספי⁽¹⁾

א. החזקה על-ידי בעלי עניין במניות הבנק

שם בעל עניין	מס' תאגיד	מניות ע"נ בש"ח ⁽²⁾	שיעור ההחזקות בהון	שיעור ההחזקות בהצבעה ⁽³⁾	שיעור ההחזקות בהון לאחר דילול	שיעור ההחזקות בהצבעה לאחר דילול
כלל החזקות עסקי ביטוח בע"מ - נוסטרו	520036120	2,504,559.00	0.19	0.19	0.19	0.19
כלל החזקות עסקי ביטוח בע"מ - קופות-גמל	520036120	89,336,979.00	6.68	6.68	6.68	6.68
הפניקס אחזקות בע"מ - נוסטרו	520017450	2,561,577.00	0.19	0.19	0.19	0.19
הפניקס אחזקות בע"מ - ביטוח	520017450	155,183.00	0.01	0.01	0.01	0.01
הפניקס אחזקות בע"מ - קופות-גמל	520017450	57,174,547.66	4.28	4.28	4.28	4.28
הפניקס בית השקעות - קרנות נאמנות	520041989	38,556,723.21	2.88	2.88	2.88	2.88
הפניקס בית השקעות - עשיית שוק	520041989	-1,437,802.78	0.00	0.00	0.00	0.00
אלטשולר שחם בע"מ - ניהול קרנות	511446551	2,959,315.00	0.22	0.22	0.22	0.22
אלטשולר שחם בע"מ - גמל ופנסיה	511446551	65,931,902.20	4.93	4.93	4.93	4.93
אלטשולר שחם ינשוף גידור בע"מ (שותף כללי)	514060904	590,000.00	0.04	0.04	0.04	0.04
אלטשולר שחם פורטפוליו A גידור בע"מ (שותף כללי)	515229086	40,000.00	0.00	0.00	0.00	0.00
הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ - נוסטרו	520033986	-721,887.00	0.00	0.00	0.00	0.00
הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ - קרנות נאמנות	520033986	25,226,238.00	1.89	1.89	1.89	1.89
הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ - קופות-גמל	520033986	61,514,655.00	4.60	4.60	4.60	4.60
מיטב בית השקעות בע"מ - קרנות נאמנות	520043795	53,812,700.00	4.02	4.02	4.02	4.02
מיטב בית השקעות בע"מ - קופות-גמל	520043795	24,480,704.00	1.83	1.83	1.83	1.83

(1) הנתונים הינם ליום 31.01.2024.
 (2) ש"ח ערך נקוב למניה רגילה אחת.
 (3) הבנק מחזיק 109,893 מניות מהוות מניות רדומות.

תקנה 24 מניות וניירות-ערך המירים המוחזקים על-ידי בעל עניין ונושאי משרה בכירה בתאגיד, בחברה בת או בחברה קשורה סמוך לתאריך הדוח על המצב הכספי⁽¹⁾ (המשך)

א. החזקה על-ידי בעלי עניין במניות הבנק (המשך)
החזקה על-ידי בעלי עניין באגרות-חוב וניירות-ערך המירים של הבנק

שם בעל העניין	מס' תאגיד	שם ניירות-ערך	ערך נקוב	שעור החזקה מסך הסדרה		
כלל החזקות עסקי ביטוח - נוסטרו	520036120	פועלים אגרות-חוב 200	6,617,637.23	0.25		
		פועלים אגרות-חוב 201	6,466,509.00	0.36		
		פועלים אגרות-חוב 203	36,419,573.72	1.26		
		כתבי התחייבות נדחים יא'	30,000.00	0.01		
כלל החזקות עסקי ביטוח - קופות-גמל	520036120	פועלים אגרות-חוב 100	319,632,995.93	12.12		
		פועלים אגרות-חוב 200	464,881,706.51	17.62		
		פועלים אגרות-חוב 201	250,603,438.60	13.92		
		פועלים אגרות-חוב 203	139,406,223.08	4.82		
		כתבי התחייבות נדחים ה'	146,411,462.00	20.92		
		כתבי התחייבות נדחים ז'	99,350,000.00	10.46		
		כתבי התחייבות נדחים ט'	126,900,000.00	12.06		
כתבי התחייבות נדחים י'	67,000,000.00	6.34				
כלל החזקות עסקי ביטוח - משתתף ברווחים	520036120	פועלים אגרות-חוב 203	901,110.72	0.03		
		פועלים אגרות-חוב 100	1,037,361.16	0.04		
		פועלים אגרות-חוב 200	8,654,078.94	0.33		
		פועלים אגרות-חוב 201	2,361,949.20	0.13		
		פועלים אגרות-חוב 202	71,030.72	0.01		
		פועלים אגרות-חוב 203	8,838,414.40	0.31		
		כתבי התחייבות נדחים ה'	5,250,000.00	0.75		
		כתבי התחייבות נדחים ו'	10,420,000.00	2.62		
		כתבי התחייבות נדחים ז'	4,982,129.00	0.52		
		כתבי התחייבות נדחים ט'	11,046,067.00	1.05		
		כתבי התחייבות נדחים י'	7,789,871.00	0.74		
		הפניקס אחזקות בע"מ - ביטוח	520017450	פועלים אגרות-חוב 100	4,022,666.67	0.15
				פועלים אגרות-חוב 201	4,494,600.00	0.25
				פועלים אגרות-חוב 203	3,952,451.29	0.14
הפניקס אחזקות בע"מ - קופות-גמל	520017450	פועלים אגרות-חוב 100	160,551,985.16	6.09		
		פועלים אגרות-חוב 101	32,465,318.00	2.69		
		פועלים אגרות-חוב 200	117,085,386.17	4.44		
		פועלים אגרות-חוב 201	151,601,369.50	8.42		
		פועלים אגרות-חוב 202	22,044,276.79	1.98		
		פועלים אגרות-חוב 203	247,231,730.67	8.56		
		כתבי התחייבות נדחים ה'	37,500,000.00	5.36		
		כתבי התחייבות נדחים ו'	65,463,304.00	16.46		
		כתבי התחייבות נדחים ז'	28,600,000.00	3.01		
		כתבי התחייבות נדחים ט'	51,450,000.00	4.89		
		כתבי התחייבות נדחים י'	101,438,954.00	9.60		
הפניקס בית השקעות - נוסטרו	520041989	כתבי התחייבות נדחים ז'	1,250,000.00	0.13		

(1) הנתונים הינם ליום 31.01.2024.

תקנה 24 מניות וניירות-ערך המירים המוחזקים על-ידי בעל עניין ונושאי משרה בכירה בתאגיד, בחברה בת או בחברה קשורה סמוך לתאריך הדוח על המצב הכספי⁽¹⁾ (המשך)

א. החזקה על-ידי בעלי עניין במניות הבנק (המשך)
החזקה על-ידי בעלי עניין באגרות-חוב וניירות-ערך המירים של הבנק (המשך)

שם בעל העניין	מס' תאגיד	שם ניירות-ערך	ערך נקוב	שעור החזקה מסך הסדרה
הפניקס בית השקעות - קרנות נאמנות	520041989	פועלים אגרות-חוב 100	135,517,172.71	5.14
		פועלים אגרות-חוב 101	85,997,338.69	7.13
		פועלים אגרות-חוב 200	155,819,401.63	5.91
		פועלים אגרות-חוב 201	74,637,185.63	4.15
		פועלים אגרות-חוב 202	45,578,931.82	4.10
		פועלים אגרות-חוב 203	163,383,216.44	5.65
		כתבי התחייבות נדחים ה'	6,099,385.00	0.87
		כתבי התחייבות נדחים ז'	640,400.00	0.07
		כתבי התחייבות נדחים ט'	8,256,670.00	0.78
		כתבי התחייבות נדחים י'	8,839,970.00	0.84
כתבי התחייבות נדחים יא'	5,600,000.00	1.46		
הפניקס בית השקעות - עשיית שוק	520041989	פועלים אגרות-חוב 100	26,587.03	0.00
		פועלים אגרות-חוב 101	3,236.31	0.00
		פועלים אגרות-חוב 200	28,055.57	0.00
		פועלים אגרות-חוב 201	19,140.07	0.00
		פועלים אגרות-חוב 202	11,843.94	0.00
		פועלים אגרות-חוב 203	30,746.69	0.00
		כתבי התחייבות נדחים ה'	55,439.00	0.01
		כתבי התחייבות נדחים ז'	240,928.00	0.03
		כתבי התחייבות נדחים ט'	33,315.00	0.00
		כתבי התחייבות נדחים י'	26,499.00	0.00
כתבי התחייבות נדחים יא'	31,007.00	0.01		
אלטשולר שחם בע"מ - ניהול קרנות	511446551	פועלים אגרות-חוב 100	43,940,654.60	1.67
		פועלים אגרות-חוב 101	5,000,000.00	0.41
		פועלים אגרות-חוב 200	9,576,789.22	0.36
		פועלים אגרות-חוב 202	26,281,953.58	2.36
		פועלים אגרות-חוב 203	111,479,098.13	3.86
אלטשולר שחם בע"מ - גמל ופנסיה	511446551	פועלים אגרות-חוב 200	400,720,210.60	15.19
		פועלים אגרות-חוב 201	151,029,900.00	8.39
		פועלים אגרות-חוב 202	78,595,302.61	7.07
		פועלים אגרות-חוב 203	55,303,020.22	1.91
אלטשולר שחם בע"מ - נץ	515007938	פועלים אגרות-חוב 203	43,543.55	0.00
אלטשולר שחם פורטפוליו A גידור בע"מ (שותף כללי)	515229086	כתבי התחייבות נדחים יא'	500,000.00	0.13
הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ - נוסטרו	520033986	פועלים אגרות-חוב 100	1,170,393.18	0.04
		פועלים אגרות-חוב 101	-22,456.00	0.00
		פועלים אגרות-חוב 200	7,917,409.75	0.30
		פועלים אגרות-חוב 201	1,797,763.50	0.10
		פועלים אגרות-חוב 202	165,565.90	0.01
		פועלים אגרות-חוב 203	13,429,782.27	0.46
		כתבי התחייבות נדחים ה'	1,100,000.00	0.16
		כתבי התחייבות נדחים ו'	30,000,000.00	7.54
		כתבי התחייבות נדחים ז'	19,900,000.00	2.09
		כתבי התחייבות נדחים ט'	3,300,000.00	0.31
		כתבי התחייבות נדחים י'	23,750,000.00	2.25

(1) הנתונים הינם ליום 31.01.2024.

תקנה 24 מניות וניירות-ערך המירים המוחזקים על-ידי בעל עניין ונושאי משרה בכירה בתאגיד, בחברה בת או בחברה קשורה סמוך לתאריך הדוח על המצב הכספי⁽¹⁾ (המשך)

א. החזקה על-ידי בעלי עניין במניות הבנק (המשך)
החזקה על-ידי בעלי עניין באגרות-חוב וניירות-ערך המירים של הבנק (המשך)

שם בעל העניין	מס' תאגיד	שם ניירות-ערך	ערך נקוב	שעור החזקה מסך הסדרה		
הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ - קרנות נאמנות	520033986	פועלים אגרות-חוב 100	71,822,071.91	2.72		
		פועלים אגרות-חוב 101	120,588,205.00	10.00		
		פועלים אגרות-חוב 200	79,846,893.04	3.03		
		פועלים אגרות-חוב 201	39,911,909.40	2.22		
		פועלים אגרות-חוב 202	30,805,306.20	2.77		
		פועלים אגרות-חוב 203	94,630,730.77	3.28		
		כתבי התחייבות נדחים ה'	45,697,147.00	6.53		
		כתבי התחייבות נדחים ו'	11,904,068.00	2.99		
		כתבי התחייבות נדחים ז'	31,189,734.00	3.28		
		כתבי התחייבות נדחים ט'	79,216,975.00	7.53		
		כתבי התחייבות נדחים י'	60,326,002.00	5.71		
כתבי התחייבות נדחים יא'	8,460,228.00	2.20				
הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ - קופות-גמל	520033986	פועלים אגרות-חוב 202	376,190.34	0.03		
		פועלים אגרות-חוב 203	524,034.28	0.02		
		כתבי התחייבות נדחים ה'	106,300,000.00	15.19		
		כתבי התחייבות נדחים ו'	67,400,000.00	16.95		
		כתבי התחייבות נדחים ז'	64,400,000.00	6.78		
		כתבי התחייבות נדחים ט'	177,650,000.00	16.88		
		כתבי התחייבות נדחים י'	192,900,000.00	18.26		
		כתבי התחייבות נדחים יא'	89,650,000.00	23.34		
		מיטב בית השקעות בע"מ - קרנות נאמנות	520043795	פועלים אגרות-חוב 100	95,861,128.00	3.63
				פועלים אגרות-חוב 101	43,482,113.00	3.61
				פועלים אגרות-חוב 200	100,805,603.00	3.82
פועלים אגרות-חוב 201	49,250,238.00			2.74		
פועלים אגרות-חוב 202	38,134,311.00			3.43		
פועלים אגרות-חוב 203	117,714,337.00			4.07		
כתבי התחייבות נדחים ה'	2,489,972.00			0.36		
כתבי התחייבות נדחים ז'	447,930.00			0.05		
כתבי התחייבות נדחים ט'	22,317,879.00			2.12		
כתבי התחייבות נדחים י'	2,608,588.00			0.25		
מיטב בית השקעות בע"מ - קופות-גמל	520043795			פועלים אגרות-חוב 100	37,525,220.00	1.42
		פועלים אגרות-חוב 200	173,436,029.00	6.57		
		פועלים אגרות-חוב 201	163,015,773.00	9.06		
		פועלים אגרות-חוב 202	16,000.00	0.00		
		פועלים אגרות-חוב 203	80,979,976.00	2.80		
		כתבי התחייבות נדחים ה'	10,000,000.00	1.43		
		כתבי התחייבות נדחים ו'	1,200,000.00	0.30		
		כתבי התחייבות נדחים ז'	102,852,100.00	10.83		
		כתבי התחייבות נדחים ט'	45,528,856.00	4.33		
		כתבי התחייבות נדחים י'	76,862,881.00	7.28		
		כתבי התחייבות נדחים יא'	31,319,753.00	8.15		

(1) הנתונים הינם ליום 31.01.2024.

תקנה 24 מניות וניירות-ערך המירים המוחזקים על-ידי בעל עניין ונושאי משרה בכירה בתאגיד, בחברה בת או בחברה קשורה סמוך לתאריך הדוח על המצב הכספי⁽¹⁾ (המשך)

ב. החזקות מניות הבנק על-ידי דירקטורים/מנכ"ל

מס' זהות	מניות ע"נ בש"ח ⁽²⁾	שיעור ההחזקות בהון	שיעור ההחזקות בהצבעה	שיעור ההחזקות בהון לאחר דילול	שיעור ההחזקות בהצבעה לאחר דילול
%					
שם בעל עניין					
054010483	12,765	-	-	-	-
דב קוטלר ⁽³⁾					

- (1) הנתונים הינם ליום 31.01.2024.
 (2) 1.0 ש"ח ערך נקוב למניה רגילה אחת.
 (3) שיעור ההחזקה נמוך מ-0.01%.

החזקות מניות על-ידי נושאי משרה בכירה⁽⁴⁾

מס' זהות	מניות ע"נ בש"ח ⁽²⁾	שיעור ההחזקות בהון	שיעור ההחזקות בהצבעה	שיעור ההחזקות בהון לאחר דילול	שיעור ההחזקות בהצבעה לאחר דילול
%					
שם בעל עניין					
059030015	28,480	-	-	-	-
עמית אוברקוביץ ⁽³⁾					
059284745	66,747	-	-	-	-
יעל אלמוג ⁽³⁾					
023571540	111,457	0.01	0.01	0.01	0.01
אתי בן-זאב					
028710143	79,539	0.01	0.01	0.01	0.01
מירב בן שושן כהן					
032283046	29,301	-	-	-	-
רם גב ⁽³⁾					
057069676	146,810	0.01	0.01	0.01	0.01
זאב חיו					
028761088	156,564	0.01	0.01	0.01	0.01
גיא כליף					
028078525	215,728	0.02	0.02	0.02	0.02
ידין ענתבי					
025359696	31,013	-	-	-	-
איתמר פורמן ⁽³⁾					
024149783	48,524	-	-	-	-
דלית טובה רביב ⁽³⁾					
029331113	65,213	-	-	-	-
אמיר בכר ⁽³⁾					
028487296	12,122	-	-	-	-
גלעד בלור ⁽³⁾					
024557043	2,732	-	-	-	-
יגאל ברקת ⁽³⁾					
036164994	6,025	-	-	-	-
רבקה הדסה גוגיג ⁽³⁾					

- (1) הנתונים הינם ליום 31.01.2024.
 (2) 1.0 ש"ח ערך נקוב למניה רגילה אחת.
 (3) שיעור ההחזקה נמוך מ-0.01%.

(4) לפרטים אודות זכאותם של נושאי המשרה למניות חסומות כחלק מתגמול בגין שנת 2023 ולאופציות כחלק מתגמול בגין שנת 2024 ואילך, ראה [ביאור ה.22](#) בדוחות הכספיים.

תקנה 24 מניות וניירות-ערך המירים המוחזקים על-ידי בעל עניין ונושאי משרה בכירה בתאגיד, בחברה בת או בחברה קשורה סמוך לתאריך הדוח על המצב הכספי⁽¹⁾ (המשך)

פירוט נוסף בדבר המחזיקים העיקריים

1. כלל החזקות עסקי ביטוח בע"מ

כלל החזקות עסקי ביטוח בע"מ ("כלל החזקות") הינה חברה ציבורית ותאגיד מדווח ללא גרעין שליטה, תושבת ישראל וניירות הערך שלה רשומים למסחר בבורסה לניירות-ערך בתל-אביב בע"מ.

2. הפניקס אחזקות בע"מ

בעלת השליטה בהפניקס אחזקות בע"מ היא: Belenus Lux S.a.r.l ("בלנוס") חברה שהתאגדה בלוקסמבורג. בעלי השליטה בבלנוס הינם: CP III Cayman GP Ltd ו-Matthew Botein, Lewis (Lee) Sachs. הפניקס אחזקות בע"מ (ח.צ. 520017450) מחזיקה בעקיפין ב-88.44% הפניקס בית השקעות בע"מ (ח.פ. 520041989).

3. אלטשולר-שחם בע"מ

המידע שלהלן הינו כפי שנמסר לבנק על-ידי בעל העניין. אלטשולר-שחם בע"מ ("א"ש") הינה קבוצת דיווח מוסדית הכוללת את אלטשולר-שחם גמל ופנסיה בע"מ ("א"ש גמל ופנסיה") ואלטשולר-שחם ניהול קרנות נאמנות בע"מ ("א"ש קרנות נאמנות").

בעלי השליטה בא"ש הינם:

גילעד אלטשולר ת.ז. 057379315 באמצעות החזקה ב-100% מגילעד אלטשולר החזקות בע"מ, המחזיקה ב-44.07% ממניות א"ש. קלמן שחם ת.ז. 000915983 באמצעות החזקה ב-100% מקלמן שחם החזקות בע"מ, המחזיקה ב-44.81% ממניות א"ש.

בעלי השליטה בא"ש גמל ופנסיה הם:

בעלי השליטה בא"ש, כאמור בהערה לעיל, באמצעות החזקתם בא"ש המחזיקה ב-55.66% מא"ש גמל ופנסיה וכן יאיר לוינשטיין ת.ז. 023016678 באמצעות החזקה של 100% ביאיר לוינשטיין החזקות בע"מ.

בעלי השליטה בא"ש קרנות נאמנות הם:

בעלי השליטה בא"ש קרנות נאמנות הם בעלי השליטה בא"ש כאמור לעיל, באמצעות החזקתם בא"ש המחזיקה ב-100% מא"ש קרנות נאמנות. חלק מבעלי השליטה בא"ש הינם גם בעלי השליטה בחברות שהינן שותף כללי במספר שותפויות שעוסקות בניהול קרנות גידור.

4. הראל השקעות בביטוח ושרותים פיננסיים בע"מ

הראל השקעות בביטוח ושרותים פיננסיים בע"מ ("הראל השקעות") הינה חברה ציבורית, שמניותיה נסחרות בבורסה לניירות-ערך בתל-אביב. בעלי השליטה בהראל השקעות הם: יאיר המבורגר ת.ז. 007048671, גדעון המבורגר ת.ז. 007048663, נורית מנור ת.ז. 051171312. ההחזקה של בעלי השליטה בהראל השקעות הינה בעיקר באמצעות ג.י.ן ייעוץ כלכלי וניהול השקעות 2017 שותפות מוגבלת (מספר שותפות 550272587), שהינה שותפות בשליטתם ובעלותם המלאה של בעלי השליטה, בה הם מחזיקים כשותפים מוגבלים, באמצעות חברות פרטיות בבעלותם המלאה וכן מחזיקים בשותף הכללי בשותפות ג.י.ן. בעלי השליטה מחזיקים בכ-48.17% מזכויות ההצבעה ומהון המניות המונפק של הראל השקעות. יתר מניות הראל השקעות מוחזקות בידי הציבור.

5. מיטב בית השקעות בע"מ

בעלי השליטה הם: (1) מר אלי ברקת ת.ז. 058368143 באמצעות ברם פיננסים בע"מ. בעלי המניות הסופיים בברם פיננסים הם: מר אלי ברקת ת.ז. 058368143 המחזיק ב-33.3% מהמניות (באמצעות חברות בשליטתו) וכן מחזיק בנאמנות גם במניותיו של אחיו, מר ניר ברקת ת.ז. 056092430 המהוות 33.3% ומר יובל רכבי ת.ז. 058142431 המחזיק ב-33.3% מהמניות (באמצעות חברות בשליטתו). (2) מר אבנר סטפק ת.ז. 027378058 המחזיק במניות מיטב בית השקעות במישרין באמצעות מאיה החזקות (יעלים) בע"מ וחברות בשליטתו.

(1) הנתונים הינם ליום 31.01.2024.

תקנה 24 מניות וניירות-ערך המירים המוחזקים על-ידי בעל עניין ונושאי משרה בכירה בתאגיד, בחברה בת או בחברה קשורה סמוך לתאריך הדוח על המצב הכספי⁽¹⁾ (המשך)

ג. החזקות חברות בנות במניות של חברות-בת או קשורות

שיעור החזקה		בהון	ע"ג מוחזק לתאריך המאזן	סוג מטבע	ערך הנקוב למניה	מספר מניות	שם הנייר	מספר חברה ברשם החברות	שם בעל העניין
בסמכות למנות דירקטורים	בהצבעה								
שם החברה שבה מחזיק בעל העניין									
22%	22%	22%	69,066.2	שקל חדש	0.0100	6,906,621	מניות רגילות	511819617	פועלים אקוויטי בע"מ
100%	100%	100%	100.0	דולר ארצות-הברית	1.0000	100	מניות רגילות	352460912	פועלים אקוויטי (יורו) בע"מ
100%	100%	100%	106.6	שקל חדש	0.1000	1,066	מניות רגילות	510237878	אופז בע"מ
100%	100%	100%	100.0	שקל חדש	1.0000	100	מניות רגילות	511895773	דיר ב.פ. בע"מ
100%	100%	100%	398,537,083.0	פזו אורוגואי	1.0000	398,537,083	Bearer	774177877	הפועלים (לטין אמריקה) ס.א
100%	100%	100%	100.0	שקל חדש	1.0000	100	מניות רגילות	511391278	אופז בע"מ
100%	100%	100%	0.1	דולר ארצות-הברית	0.0100	10	COMMON	133732556	בי.איי.איי - יו.אס.איי הולדינגס אינק
33%	33%	33%	33,567.0	שקל חדש	0.1000	335,670	מניות רגילות	510364508	רבדים (נכסים) בע"מ
100%	100%	100%	100.0	שקל חדש	1.0000	100	מניות רגילות	511470999	דיר ב.פ. בע"מ
17.9%	17.9%	17.9%	252.0	שקל חדש	0.0001	2,520,000	מניות רגילות	511295412	פועלים אקוויטי בע"מ
100%	100%	100%	50,000.0	שקל חדש	1.0000	50,000	מניות רגילות	513624338	הפועלים נכסים (מניות) בע"מ
1%	1%	1%	1.0	שקל חדש	1.0000	1	מניות רגילות	511735185	פועלים אקוויטי בע"מ
99%	99%	99%	99.0	שקל חדש	1.0000	99	מניות רגילות	511735185	פועלים אקוויטי - יישומים ומחקרים פיננסיים בע"מ
100%	100%	100%	999.0	שקל חדש	1.0000	999	מניות רגילות	512693441	פועלים אקוויטי והשקעות - החזקות בע"מ
0%	0%	0%	1.0	שקל חדש	1.0000	1	מניות רגילות	512693441	פועלים אקוויטי בע"מ
100%	100%	100%	2,224,116.9	שקל חדש	0.0100	222,411,690	מניות רגילות	510820046	פועלים אקוויטי והשקעות - החזקות בע"מ
20%	20%	20%	4,815,918.0	שקל חדש	1.0000	4,815,918	מניות רגילות	520043290	פועלים אקוויטי והשקעות - החזקות בע"מ
100%	100%	100%	999.0	שקל חדש	1.0000	999	מניות רגילות	512433194	פועלים אקוויטי בע"מ
0%	0%	0%	1.0	שקל חדש	1.0000	1	מניות רגילות	512433194	פועלים אקוויטי והשקעות - החזקות בע"מ
0%	54%	54%	10,613.3	שקל חדש	0.0100	1,061,330	מניות רגילות	512882317	פועלים אקוויטי בע"מ
100%	100%	100%	269.8	שקל חדש	0.1000	2,698	מניות רגילות א'	510464795	הפועלים נכסים (מניות) בע"מ
100%	100%	100%	1,000.0	שקל חדש	1.0000	1,000	מניות רגילות	513661025	פועלים אופקים בע"מ
37%	37%	37%	3,695.0	שקל חדש	1.0000	3,695	ללא הון מניות	540287265	פועלים אקוויטי בע"מ
100%	100%	100%	11.5	שקל חדש	0.0001	114,799	מניות רגילות	510437494	רבדים (נכסים) בע"מ
100%	100%	100%	1,999,999.6	דולר ארצות-הברית	0.4000	4,999,999	מניות רגילות	740000401	אופז בע"מ

(1) הנתונים הינם ליום 31.01.2024.

תקנה 24 א

הסכום בש"ח		
מונפק ונפרע	רשום	
1,337,377,111	4,000,000,000	הון המניות מניות רגילות בנות - 1 ש"ח

מניות רדומות

הבנק מחזיק 109,893 מניות המהוות מניות רדומות. מספר המניות הכלולות בהון המניות המונפק בניכוי המניות הרדומות (שאינן מקנות זכויות כלשהן) - 1,337,267,218. המניות רשומות למסחר בבורסה לניירות-ערך בתל-אביב.

תקנה 24 ב מרשם בעלי מניות

כמות מניות	ספר בעלי מניות - בנק הפועלים בע"מ
1,337,339,116	חברה לרישומים של בנק הפועלים בע"מ*
31,680	ציצ'אן אברהם
2,450	דון מקסוול
1,640	פלורסהיים מרק וציפורה
700	אגמון אליהו
603	ברקנר אלברט
544	לוי ויקטוריה
122	מינדל שירה מילכה
100	גבע אריה
75	פנצר נתן
40	זקס ערן
10	יהודה בר-לב
10	נוימן דוד
10	אהרון אליאס
5	כלב ויקטוריה
2	אמ"מ ג. - השקעות ופיננסים בע"מ
1	זקצר רם
1	ארז טל
1	קרמר משה
1	לבנת רז
1,337,377,111	סך-הכל

* כמות המניות בחברה לרישומים כוללת 109,893 מניות רדומות שבבעלות בנק הפועלים.

שם	ראובן קרופיק
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 013482518 תאריך לידה: 22.8.1951 מען: העמק 3, הוד השרון נתינות: ישראלית וארגנטינאית
חברות בוועדות הדירקטוריון	יו"ר ועדת אשראי, יו"ר הוועדה לממשל תאגידי ומחזיקי עניין ויו"ר הוועדה לאסטרטגיה ופיתוח עסקי. חבר בוועדות הדירקטוריון: הוועדה לניהול ובקרת סיכונים, הוועדה לטכנולוגיית מידע וחדשנות טכנולוגית והוועדה למעקב אחר יישום הסדרי הבנק עם הרשויות האמריקאיות.
האם הוא דירקטור בלתי תלוי/דירקטור חיצוני לפי חוק החברות/דירקטור חיצוני לפי הוראה 301	דירקטור חיצוני לפי הוראה 301.
האם הוא עובד של החברה, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל עניין בו	לא. מכהן כיו"ר הדירקטוריון של הבנק מיום 28 ביולי 2020 (וכממלא מקום יו"ר הדירקטוריון מיום 9 ביוני 2020).
התאריך בו החלה כהונתו כדירקטור בחברה	18 בפברואר 2016.
השכלה והתעסקות בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור	בעל תואר ראשון במדעי החברה, תוך התמחות בכלכלה ומדעי המדינה - האוניברסיטה העברית ירושלים. בעל תואר ראשון במשפטים - אוניברסיטת תל-אביב. בוגר השתלמות במנהל עסקים של מרכז קלוג (Kellogg) רקאנטי - אוניברסיטת תל-אביב.
	דירקטור ב-NYK Technologies (חברה משפחתית, בבעלות מלאה). חבר בוועד המנהל של המכון לביומתטיקה רפואית, ע"ר.
	לשעבר - דירקטור במגוון חברות, בעיקר בתחום הטכנולוגיות, לרבות דירקטור ביקבי רקאנטי בע"מ (2004-2019), מרצה מן החוץ באוניברסיטת בן גוריון (2019-2020) ויזם עסקי.
האם הוא דירקטור שהחברה רואה בו בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית/בעל כשירות מקצועית/דירקטור מומחה/כשירות נוספות	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית וכשירות מקצועית. דירקטור מומחה. בעל ניסיון בנקאי כהגדרת מונח זה בסעיף 25(א) להוראה 301 ("ניסיון בנקאי").
האם לפי מיטב ידיעת החברה והדירקטורים הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד	לא.

(1) הפרטים בתקנה נכונים למועד פרסום הדוח, למעט אם צוין אחרת. ככלל, פרטים אודות כהונות ועיסוקים בעבר של דירקטורים ניתנים לתקופה של חמש השנים האחרונות.

תקנה 26 דירקטוריון הבנק⁽¹⁾ (המשך)

שם	דוד אבנר
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 050782184 תאריך לידה: 29.8.1951 מען: דרך השדות 16, בית יצחק נתינות: ישראלית
חברות בוועדות הדירקטוריון	ועדת ביקורת, ועדת תגמול, הוועדה לניהול ובקרת סיכונים, הוועדה לאסטרטגיה ופיתוח עסקי והוועדה לטכנולוגיית מידע וחדשנות טכנולוגית.
האם הוא דירקטור בלתי תלוי/דירקטור חיצוני לפי חוק החברות/דירקטור חיצוני לפי חוק החברות/דירקטור חיצוני לפי הוראה 301	דירקטור חיצוני לפי חוק החברות.
האם הוא עובד של החברה, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל עניין בו	לא.
התאריך בו החלה כהונתו כדירקטור בחברה	10 בספטמבר 2019.
השכלה והתעסקות בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור	בעל תואר ראשון במתמטיקה במסלול מדעי המחשב ופילוסופיה - אוניברסיטת חיפה. בעל תואר שני במנהל עסקים - הטכניון - מכון טכנולוגי לישראל. בוגר קורסי מנתחי מערכות מידע ממוחשבות - הטכניון - מכון טכנולוגי לישראל, המדור ללימודי חוץ. לשעבר - יו"ר דירקטוריון Cellomat Ltd (2018-2022), יועץ לדירקטוריון Starcom Ltd (2019-2020).
האם הוא דירקטור שהחברה רואה בו בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית/בעל כשירות מקצועית/דירקטור מומחה/כשירויות נוספות	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית וכשירות מקצועית. דירקטור מומחה. בעל ניסיון בנקאי.
האם לפי מיטב ידיעת החברה והדירקטורים הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד	בעל ידע וניסיון בתחומי טכנולוגית המידע וכן בתחום אבטחת מידע - עסק במהלך השנים בצורה ישירה בפיתוח מערכות מידע, מהנדס תוכנה באלביט בפיתוח מערכות צבאיות (3 שנים), ניהול צוות של אנשי תוכנה במערך מערכות מידע של צים חברת הספנות (3 שנים), ניהול מערכות מידע של מחלבת שטראוס בע"מ (7 שנים) וניהול מרכזי הפיתוח וחיטובות מוצרים באמדוקס (5 שנים). בעל ניסיון באבטחת מידע, בתפקידי פיתוח וניהול בתחום מערכות מידע בארגונים גדולים במשק (לרבות, אלביט מערכות בע"מ, צים שירותי ספנות משולבים בע"מ, שטראוס גרופ בע"מ ואמדוקס בע"מ).
	לא.

(1) הפרטים בתקנה נכונים למועד פרסום הדוח, למעט אם צוין אחרת. ככלל, פרטים אודות כהונות ועיסוקים בעבר של דירקטורים ניתנים לתקופה של חמש השנים האחרונות.

תקנה 26 דירקטוריון הבנק⁽¹⁾ (המשך)

שם	רונית אברמזון רוקח
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 054121108 תאריך לידה: 17.8.1957 מען: שמשון 5, ירושלים נתינות: ישראלית
חברות בוועדות הדירקטוריון	יו"ר ועדת ביקורת, יו"ר הוועדה למעקב אחר יישום הסדרי הבנק עם הרשויות האמריקאיות. חברה בוועדות הדירקטוריון: הוועדה לניהול ובקרת סיכונים, ועדת ממשל תאגידי ומחזיקי עניין, ועדת תגמול.
האם היא דירקטורית בלתי תלויה/דירקטורית חיצונית לפי חוק החברות/דירקטורית חיצונית לפי הוראה 301	דירקטורית חיצונית לפי חוק החברות.
האם היא עובדת של החברה, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל עניין בו	לא.
התאריך בו החלה כהונתה כדירקטורית בחברה	5 בפברואר 2018.
השכלה והתעסקות בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט התאגידים שבהם היא משמשת דירקטורית	בעלת תואר ראשון במשפטים - האוניברסיטה העברית ירושלים. משמשת כיועצת משפטית בתחומי חברות, ניירות-ערך ובנקאות.
	חברת הוועד המנהל של עמותת שילוב - מכון לטיפול משפחתי וזוגי (ע"ר); הקרן לירושלים (ע"ר); המכללה האקדמית בית ברל (ע"ר); וחברת האסיפה הכללית של ציפורי מרכז להכשרה ומנהיגות בע"מ (חל"צ).
האם היא דירקטורית שהחברה רואה בה בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית/בעלת כשירות מקצועית/דירקטור מומחה/כשירות נוספות	בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית וכשירות מקצועית. דירקטורית מומחית. בעלת ניסיון בנקאי.
האם לפי מיטב ידיעת החברה והדירקטורים היא בת משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד	לא.

(1) הפרטים בתקנה נכונים למועד פרסום הדוח, למעט אם צוין אחרת. ככלל, פרטים אודות כהונות ועיסוקים בעבר של דירקטורים ניתנים לתקופה של חמש השנים האחרונות.

תקנה 26 דירקטוריון הבנק⁽¹⁾ (המשך)

שם	נעם הנגבי
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 055445647 תאריך לידה: 20.7.1958 מען: טרומפלדור 5, כפר סבא נתינות: ישראלית
חברות בוועדות הדירקטוריון	יו"ר הוועדה לטכנולוגיית מידע וחדשנות טכנולוגית. חבר בוועדות הדירקטוריון: ועדת אשראי, ועדת ביקורת, ועדת ממשל תאגידי ומחזיקי עניין והוועדה למעקב אחר יישום הסדרי הבנק עם הרשויות האמריקאיות.
האם הוא דירקטור בלתי תלוי/דירקטור חיצוני לפי חוק החברות/דירקטור חיצוני לפי הוראה 301	דירקטור חיצוני לפי הוראה 301 ודירקטור בלתי תלוי.
האם הוא עובד של החברה, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל עניין בו	לא.
התאריך בו החלה כהונתו כדירקטור בחברה	6 באוקטובר 2019.
השכלה והתעסקות בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור	בעל תואר ראשון בכלכלה ומדעי המחשב - אוניברסיטת בר-אילן. מנכ"ל חברת נעם הנגבי בע"מ (חברה בבעלות מלאה).
האם הוא דירקטור שהחברה רואה בו בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית/בעל כשירות מקצועית/דירקטור מומחה/כשירויות נוספות	לשעבר - סמנכ"ל מחשוב, ראש אגף מערכות מידע ותקשוב במכבי שירותי בריאות (2015-2019) ויועץ טכנולוגי חיצוני בשירותי בריאות כללית בע"מ (2019).
האם הוא דירקטור שהחברה רואה בו בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית/בעל כשירות מקצועית/דירקטור מומחה/כשירויות נוספות	בעל כשירות מקצועית. דירקטור מומחה. בעל ניסיון בנקאי.
האם לפי מיטב ידיעת החברה והדירקטורים הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד	בעל ידע וניסיון בתחומי טכנולוגית המידע וכן בעל ניסיון, מומחיות ומיומנות בנושא סייבר, בעיקר מזווית המדיניות והניהול בגופים גדולים במשק הישראלי - במסגרת תפקידיו כמנהל מערכות המידע של בנק דיסקונט לישראל בע"מ וכמנהל מערכות המידע של מכבי שירותי בריאות עסק רבות בנושאי סייבר - בקביעת מדיניות, תכניות עבודה, ברכש פתרונות, בביצוע סקרים והטמעת הפתרונות לממצאים, בסקירת סוגי האיומים וברכש פתרונות, בהקמת מוקדים לאיתור והתמודדות עם התקפות, בהדרכה והטמעה ועוד.

(1) הפרטים בתקנה נכונים למועד פרסום הדוח, למעט אם צוין אחרת. ככלל, פרטים אודות כהונות ועיסוקים בעבר של דירקטורים ניתנים לתקופה של חמש השנים האחרונות.

תקנה 26 דירקטוריון הבנק⁽¹⁾ (המשך)

שם	ישראל טראו
פרטים אישיים	מס' זהויה: 053641775 תאריך לידה: 16.12.1955 מען: פנינה זלצמן 4, תל-אביב-יפו נתינות: ישראלית
חברות בוועדות הדירקטוריון	חבר בוועדות הדירקטוריון: ועדת ביקורת, ועדת אשראי והוועדה לאסטרטגיה ופיתוח עסקי.
האם הוא דירקטור בלתי תלוי/דירקטור חיצוני לפי חוק החברות/דירקטור חיצוני לפי הוראה 301	לא.
האם הוא עובד של החברה, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל עניין בו	לא.
התאריך בו החלה כהונתו כדירקטור בחברה	24 בנובמבר 2020.
השכלה והתעסקות בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור	בעל תואר ראשון במדעי הרוח (גיאוגרפיה מורחב) - אוניברסיטת תל-אביב. קורס ניהול בכיר לה.ב מנהל עסקים, וקורס מתקדם השקעות ושוק הון לה.ב מנהל עסקים, כולם מאוניברסיטת תל-אביב.
החל משנת 2019 מכהן כיועץ עסקי למספר חברות ומיזמים ומכהן כדירקטור חיצוני בקשרי תעופה בע"מ.	
האם הוא דירקטור שהחברה רואה בו בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית/בעל כשירות מקצועית/דירקטור מומחה/כשירות נוספות	לשעבר - מנכ"ל בנק אגוד לישראל בע"מ (2014-2018), יו"ר דירקטוריון אגוד השקעות וייזום בע"מ ואגוד ליסינג בע"מ, יו"ר דירקטוריון ודירקטור אגוד מערכות בע"מ (2014-2018), חבר ועדת אשראי נוסטרו של בנק אגוד לישראל בע"מ (2019-2020). בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית וכשירות מקצועית. דירקטור מומחה. בעל ניסיון בנקאי.
האם לפי מיטב ידיעת החברה והדירקטורים הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד	לא.

(1) הפרטים בתקנה נכונים למועד פרסום הדוח, למעט אם צוין אחרת. ככלל, פרטים אודות כהונות ועיסוקים בעבר של דירקטורים ניתנים לתקופה של חמש השנים האחרונות.

תקנה 26 דירקטוריון הבנק⁽¹⁾ (המשך)

שם	דליה לב
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 007555337 תאריך לידה: 2.8.1947 מען: בני משה 16/33, תל-אביב-יפו נתינות: ישראלית
חברות בוועדות הדירקטוריון	יו"ר ועדת תגמול של הדירקטוריון. חברה בוועדות הדירקטוריון: ועדת אשראי, ועדת ביקורת והוועדה לאסטרטגיה ופיתוח עסקי.
האם היא דירקטורית בלתי תלויה/דירקטור חיצוני לפי חוק החברות/דירקטור חיצוני לפי הוראה 301	דירקטורית חיצונית לפי חוק החברות.
האם היא עובדת של החברה, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל עניין בו	לא.
התאריך בו החלה כהונתה כדירקטור בחברה	12 באפריל 2018.
השכלה והתעסקות בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט התאגידים שבהם היא משמשת דירקטורית	רואת חשבון מוסמכת - האוניברסיטה העברית. LLM (מוסמך במשפטים) - אוניברסיטת בר אילן. Advanced Management Program - Harvard Business School. מגשרת מוסמכת - לשכת עורכי הדין.
	דירקטורית בבלגל בע"מ (חברה בבעלות מלאה). החל מאוגוסט 2019 כדירקטורית חיצונית בשטראוס גרופ בע"מ (בשנים 2008-2017 כיהנה בה כדירקטורית בלתי תלויה). מכהנת בחבר הנאמנים של אוניברסיטת תל-אביב. מכהנת בחבר הנאמנים של אוניברסיטת בן גוריון.
האם היא דירקטורית שהחברה רואה בה בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית/בעלת כשירות מקצועית/דירקטורית מומחה/כשירות נוספות	בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית וכשירות מקצועית. דירקטורית מומחית. בעלת ניסיון בנקאי.
האם לפי מיטב ידיעת החברה והדירקטורים היא בת משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד	לא.

(1) הפרטים בתקנה נכונים למועד פרסום הדוח, למעט אם צוין אחרת. ככלל, פרטים אודות כהונות ועיסוקים בעבר של דירקטורים ניתנים לתקופה של חמש השנים האחרונות.

תקנה 26 דירקטוריון הבנק⁽¹⁾ (המשך)

אודליה לבנון	שם
מס' זיהוי: 057971632 תאריך לידה: 16.11.1962 מען: אהרון בקר 11, תל-אביב-יפו נתינות: ישראלית	פרטים אישיים
חברה בוועדות הדירקטוריון: הוועדה לטכנולוגיית מידע וחדשנות טכנולוגית ועדת ממשל תאגידי ומחזיקי עניין. החל מיום 1 בינואר 2024 חברה גם בוועדת ביקורת.	חברות בוועדות הדירקטוריון
לא.	האם היא דירקטורית בלתי תלויה/דירקטורית חיצונית לפי חוק החברות/דירקטורית חיצונית לפי הוראה 301
לא.	האם היא עובדת של החברה, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל עניין בו
13 בספטמבר 2022.	התאריך בו החלה כהונתה כדירקטורית בחברה
בעלת תואר ראשון במתמטיקה ומדעי המחשב - אוניברסיטת תל-אביב. בעלת תואר שני במדעי המחשב - אוניברסיטת תל-אביב. לימודי דוקטורט במנהל עסקים אוניברסיטת תל-אביב.	השכלה והתעסקות בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט התאגידים שבהם היא משמשת דירקטורית
החל משנת 2015 מרצה לניהול מערכות מידע במכללה האקדמית ברמת גן.	
לשעבר מנכ"ל מרכז החישובים הבינאוניברסיטאי (מחב"א) (2017-2021), דירקטורית בבוס דיימקס בע"מ (2014-2021), ודירקטורית בלתי תלויה באי.טי.ג'י גרופ בע"מ (2021-2022).	
בעלת כשירות מקצועית. דירקטורית מומחית.	האם היא דירקטורית שהחברה רואה בה בעלת מומחיות חשובה/פיננסית/בעלת כשירות מקצועית/דירקטורית מומחה/כשירות נוספות
בעלת ידע וניסיון בתחומי טכנולוגיית המידע וכן בעלת ניסיון בניהול מערך אבטחת מידע סייבר וענן במסגרת התפקידים השונים שביצעה, לרבות בתפקידה האחרון כמנכ"לית מחב"א. במסגרת תפקיד זה הייתה אחראית על אבטחת המידע והסייבר של רשת האינטרנט של כלל מוסדות המחקר בארץ.	
לא.	האם לפי מיטב ידיעת החברה והדירקטורים היא בת משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד

(1) הפרטים בתקנה נכונים למועד פרסום הדוח, למעט אם צוין אחרת. ככלל, פרטים אודות כהונות ועיסוקים בעבר של דירקטורים ניתנים לתקופה של חמש השנים האחרונות.

תקנה 26 דירקטוריון הבנק⁽¹⁾ (המשך)

שם	יואל מינץ
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 052302825 תאריך לידה: 3.2.1954 מען: המצביאים 58, תל-אביב-יפו נתינות: ישראלית
חברות בוועדות הדירקטוריון	חבר ועדות הדירקטוריון: ועדת אשראי, הוועדה לניהול ובקרת סיכונים והוועדה למעקב אחר יישום הסדרי הבנק עם הרשויות האמריקאיות. החל מיום 1 בינואר 2024 חבר גם בוועדת תגמול.
האם הוא דירקטור בלתי תלוי/דירקטור חיצוני לפי חוק החברות/דירקטור חיצוני לפי הוראה 301	האם הוא דירקטור בלתי תלוי/דירקטור חיצוני לפי הוראה 301 ודירקטור בלתי תלוי.
האם הוא עובד של החברה, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל עניין בו	לא.
התאריך בו החלה כהונתו כדירקטור בחברה	25 בנובמבר 2021.
השכלה והתעסקות בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור	בעל תואר ראשון בכלכלה - אוניברסיטת תל-אביב. בעל תואר שני במנהל עסקים - אוניברסיטת תל-אביב.
האם הוא דירקטור שהחברה רואה בו בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית/בעל כשירות מקצועית/דירקטור מומחה/כשירות נוספות	לשעבר - יו"ר הדירקטוריון ב-Bank Leumi UK (2012-2020) וב-Bank Leumi Romania (2017-2020). דירקטור ב-Bank Leumi USA (2017-2020). בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית וכשירות מקצועית. דירקטור מומחה. בעל ניסיון בנקאי.
האם לפי מיטב ידיעת החברה והדירקטורים הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד	לא.

(1) הפרטים בתקנה נכונים למועד פרסום הדוח, למעט אם צוין אחרת. ככלל, פרטים אודות כהונות ועיסוקים בעבר של דירקטורים ניתנים לתקופה של חמש השנים האחרונות.

תקנה 26 דירקטוריון הבנק⁽¹⁾ (המשך)

שם	דוד צביליחובסקי
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 057056426 תאריך לידה: 31.8.1961 מען: הבנים 1, רמת השרון נתינות: ישראלית
חברות בוועדות הדירקטוריון	יו"ר הוועדה לניהול ובקרת סיכונים. חברות בוועדות הדירקטוריון: ועדת אשראי, ועדת טכנולוגיית מידע וחדשנות טכנולוגית והוועדה לאסטרטגיה ופיתוח עסקי.
האם הוא דירקטור בלתי תלוי/דירקטור חיצוני לפי חוק החברות/דירקטור חיצוני לפי הוראה 301	לא.
האם הוא עובד של החברה, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל עניין בו	לא.
התאריך בו החלה כהונתו כדירקטור בחברה	25 בספטמבר 2019.
השכלה והתעסקות בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור	דוקטורט בכלכלה - אוניברסיטת תל-אביב. בעל תואר שני במדעי המחשב - אוניברסיטת תל-אביב. בעל תואר ראשון בכלכלה, מדעי המחשב ומתמטיקה - האוניברסיטה העברית.
	החל משנת 2011 מכהן כחבר הסגל האקדמי הבכיר של הפקולטה לניהול באוניברסיטת תל-אביב. מלמד בתכניות אקדמיות בינלאומיות, לרבות במסגרת תכניות של בית הספר למנהל עסקים Wharton. נותן שירותי ייעוץ לחברות טכנולוגיה מתקדמת.
	לשעבר דירקטור ובעל שליטה בחברת אינובנט ישראל בע"מ (1999-2022); כיהן כפרופסור אורח של Cyprus International Institute Of Management (2018-2012).
האם הוא דירקטור שהחברה רואה בו בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית/בעל כשירות מקצועית/דירקטור מומחה/כשירות נוספות	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית וכשירות מקצועית. דירקטור מומחה.
	בעל ידע וניסיון מוכח בתחומי טכנולוגית המידע וכן בעל מומחיות בתחומי אבטחת המידע והסייבר במסגרת לימודי התואר השני וניסיון בתחום אבטחת מידע מתפקידים שונים שביצע בעבר.

(1) הפרטים בתקנה נכונים למועד פרסום הדוח, למעט אם צוין אחרת. ככלל, פרטים אודות כהונות ועיסוקים בעבר של דירקטורים ניתנים לתקופה של חמש השנים האחרונות.

תקנה 26 דירקטוריון הבנק⁽¹⁾ (המשך)

שם	רונית שוורץ
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 022339766 תאריך לידה: 29.5.1966 מען: רבי חנינא 21/6, תל-אביב-יפו נתינות: ישראלית
חברות בוועדות הדירקטוריון	חברה בוועדות הדירקטוריון: הוועדה לניהול ובקרת סיכונים, ועדת ממשל תאגידי ומחזיקי עניין, ועדת תגמול והוועדה לאסטרטגיה ופיתוח עסקי. החל מיום 1 בינואר 2024 חברה גם בוועדת אשראי.
האם היא דירקטורית בלתי תלוי/דירקטור חיצוני לפי חוק החברות/דירקטור חיצוני לפי הוראה 301	לא.
האם היא עובדת של החברה, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל עניין בו	לא.
התאריך בו החלה כהונתה כדירקטורית בחברה	23 בנובמבר 2021.
השכלה והתעסקות בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט התאגידים שבהם היא משמשת דירקטורית	בעלת תואר ראשון בכלכלה - אוניברסיטת תל-אביב. בעלת תואר שני במנהל עסקים - אוניברסיטת תל-אביב. בוגרת קורס דירקטורים ונושאי משרה בכירים בתאגידים - הפקולטה לניהול - אוניברסיטת תל-אביב.
	החל משנת 2018 מכהנת כדירקטורית בתשתיות אנרגיה בע"מ, והחל משנת 2017 בעמיר שיווק והשקעות בחקלאות בע"מ. החל משנת 2017 חברת הוועד המנהל של האגודה למען החייל.
	לשעבר - דירקטורית חיצונית בסימגון בע"מ (2019-2022), באלעד קנדה ריאליטי אינק. (2018-2021) ובכים ניר שרותי תעופה בע"מ (2010-2018), דירקטורית בנמל אשדוד בע"מ (2015-2018).
האם היא דירקטורית שהחברה רואה בה בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית/בעלת כשירות מקצועית/דירקטורית מומחה/כשירות נוספות	בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית וכשירות מקצועית. דירקטורית מומחית. בעלת ניסיון בנקאי.
האם לפי מיטב ידיעת החברה והדירקטורים היא בת משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד	לא.

(1) הפרטים בתקנה נכונים למועד פרסום הדוח, למעט אם צוין אחרת. ככלל, פרטים אודות כהונות ועיסוקים בעבר של דירקטורים ניתנים לתקופה של חמש השנים האחרונות.

תקנה 26 נושאי משרה בכירה של הבנק⁽¹⁾

שם	דב קוטלר
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 054010483 תאריך לידה: 2.8.1956
תאריך תחילת כהונה	יום 1 באוקטובר 2019.
התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו	מנהל כללי, חבר הנהלה.
האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	לא.
השכלתו וניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהוא מחזיק בהם	בעל תואר ראשון במנהל עסקים - אוניברסיטת תל-אביב. בעל תואר שני בכלכלה - אוניברסיטת תל-אביב. לשעבר - יו"ר דירקטוריון אינטו השקעות בע"מ (וכן בתאגידים שחברות הקבוצה הן שותף כללי שלהן - פינטו אפיק ואינטו אושקוש) (2015-2019); דירקטור בדירקטוריון החברות: בזק החברה הישראלית לתקשורת בע"מ, פלאפון, YES, בזק בינלאומי, בזק און ליין (2018-2019); דירקטור בוי-פיננסי טכנולוגיות בע"מ (מקבוצת בלנדר, וכן בחברות נוספות בקבוצה) (2015-2019); חבר הוועד המייעץ של סטארט-אפים בתחום הפינטק, Doorbill A.B.C וספליטאיט בע"מ וכיועץ חיצוני של החברות: מקס איט פיננסיים בע"מ, Warburg Pincus (2015-2019).
שם	עמית אוברקוביץ'
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 059030015 תאריך לידה: 19.8.1964
תאריך תחילת כהונה	1 בדצמבר 2019.
התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו	משנה למנהל כללי, חבר הנהלה, ממונה על חטיבת משאבי אנוש. מכהן כדירקטור באבוקה חברה להשקעות בע"מ (חברה בת של הבנק).
האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	לא.
השכלתו וניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהוא מחזיק בהם	בעל תואר שני במדע המדינה - אוניברסיטת תל-אביב. בעל תואר שני במנהל עסקים - אוניברסיטת דרבי. לשעבר - חבר בוועד המנהל (בהתנדבות) של עמותת א.ו.י. ישראל A.V. ISRAEL (ע"ר) (1998-2023); סמנכ"ל משאבי אנוש בחברת חשמל לישראל בע"מ (2015-2019).

(1) הפרטים בתקנה נכונים למועד פרסום הדוח, למעט אם צויין אחרת. ככלל, פרטים אודות כהונות ועיסוקים בעבר של נושאי משרה בכירה בבנק ניתנים לתקופה של חמש השנים האחרונות.

תקנה 26א נושאי משרה בכירה של הבנק⁽¹⁾ (המשך)

שם	יעל אלמוג
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 59284745 תאריך לידה: 6.3.1968
תאריך תחילת כהונה	1 ביוני 2017.
התפקיד שהיא ממלאת בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו	משנה למנהל כללי, חברת הנהלה, היועצת המשפטית הראשית של הבנק מיום 1 במרץ 2018.
האם היא בעלת עניין בתאגיד או בת משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	לא.
השכלתה וניסיונה העסקי בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהיא מחזיקה בהם	בעלת תואר ראשון במשפטים - אוניברסיטת תל-אביב. בעלת תואר שני במשפטים - אוניברסיטת קולומביה, ניו-יורק. Harvard Business School - Advanced Management Program. לשעבר - משנה למנהל כללי, הממונה על חטיבת מחזיקי עניין בבנק (יוני 2017-פברואר 2018).
שם	אמיר בכר
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 029331113 תאריך לידה: 20.4.1972
תאריך תחילת כהונה	29 במאי 2018.
התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו	במעמד חבר הנהלה, מכהן כמבקר פנימי ראשי. ממונה על הביקורת הפנימית בארץ ובחו"ל, החל מיום 1 ביוני 2022.
האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	לא.
השכלתו וניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהוא מחזיק בהם	בעל תואר בוגר במשפטים וכלכלה מהאוניברסיטה העברית. בעל תואר מוסמך בכלכלה ותואר דוקטור במשפטים מהאוניברסיטה העברית. בעל רישיון עריכת דין. מרצה מן החוץ בדיני בנקאות באוניברסיטה העברית (החל משנת 2009), מרצה בדיני בנקאות באוניברסיטת רייכמן (החל משנת 2022) ומרצה בדיני בנקאות באוניברסיטת בר-אילן (החל משנת 2024).
	לשעבר - משנה למנהל כללי, חבר הנהלה, ממונה על החטיבה לניהול סיכונים בבנק (מאי 2018 עד מאי 2022).

(1) הפרטים בתקנה נכונים למועד פרסום הדוח, למעט אם צויין אחרת. ככלל, פרטים אודות כהונות ועיסוקים בעבר של נושאי משרה בכירה בבנק ניתנים לתקופה של חמש השנים האחרונות.

תקנה 26 נושאי משרה בכירה של הבנק⁽¹⁾ (המשך)

שם	אתי בן-זאב
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 023571540 תאריך לידה: 2.12.1967
תאריך תחילת כהונה	14 בפברואר 2016.
התפקיד שהיא ממלאת בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו	משנה למנהל כללי, חברת הנהלה, ממונה על חטיבת טכנולוגיה ומחשוב. מכהנת כיו"ר דירקטוריון בחברת הבת פועלית בע"מ.
האם היא בעלת עניין בתאגיד או בת משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	לא.
השכלתה וניסיונה העסקי בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהיא מחזיקה בהם	בעלת תואר ראשון במתמטיקה ומדעי המחשב - אוניברסיטת תל-אביב. בעלת תואר שני במנהל עסקים - אוניברסיטת תל-אביב.
מחזיקה בהם	בעלת ניסיון, מומחיות ומיומנות באבטחת מידע וסייבר מתוקף תפקידה כממונה על חטיבת טכנולוגיה ומחשוב בבנק הכוללת גם את תחום הסייבר וכן משירותה הצבאי ביחידה 8200.
שם	מירב בן שושן כהן
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 28710143 תאריך לידה: 14.8.1971
תאריך תחילת כהונה	1 ביוני 2022.
התפקיד שהיא ממלאת בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו	משנה למנהל כללי, חברת הנהלה, ממונה על החטיבה לניהול סיכונים.
האם היא בעלת עניין בתאגיד או בת משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	לא.
השכלתה וניסיונה העסקי בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהיא מחזיקה בהם	בעלת תואר ראשון בכלכלה וניהול מהטכניון. לשעבר - מנהלת אגף ניהול נכסים והתחייבויות בבנק (אוגוסט 2016 עד מאי 2022).

(1) הפרטים בתקנה נכונים למועד פרסום הדוח, למעט אם צויין אחרת. ככלל, פרטים אודות כהונות ועיסוקים בעבר של נושאי משרה בכירה בבנק ניתנים לתקופה של חמש השנים האחרונות.

תקנה 26 נושאי משרה בכירה של הבנק⁽¹⁾ (המשך)

שם	רם גב
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 032283046 תאריך לידה: 3.4.1975
תאריך תחילת כהונה	1 בינואר 2020.
התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו	משנה למנהל כללי, חבר הנהלה, ממונה על החטיבה הפיננסית - CFO. מכהן כיו"ר דירקטוריון בחברות הבנות: מבנים וציוד בע"מ, ביתן חברה להשקעות ולמשכנתאות בע"מ, עלצור חברה לפיתוח נכסים בע"מ, צדית בע"מ, רבדים (נכסים) בע"מ רמח"ל פועלים בע"מ.
האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	לא.
השכלתו וניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהוא מחזיק בהם	בעל תואר ראשון בחשבונאות וכלכלה - האוניברסיטה העברית. בעל תואר שני במנהל עסקים - האוניברסיטה העברית. רואה חשבון מוסמך. לשעבר - CFO בישראל בע"מ (מחודש יוני 2019 כיהן גם כמשנה למנכ"ל ישראל כרט) (2011-2019).
שם	זאב חיו
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 057069676 תאריך לידה: 24.2.1961
תאריך תחילת כהונה	14 ביולי 2014.
התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו	משנה למנהל כללי, חבר הנהלה, מכהן כממונה על החטיבה לשירותים בנקאיים.
האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	לא.
השכלתו וניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהוא מחזיק בהם	בעל תואר ראשון בחשבונאות וכלכלה - אוניברסיטת תל-אביב. רואה חשבון מוסמך. לשעבר - מבקר פנימי ראשי, ממונה על הביקורת הפנימית בארץ ובחו"ל בבנק (יולי 2014 עד מאי 2022); מבקר פנימי בחברות: ישראל בע"מ, יורופיי (יורוקרד) ישראל בע"מ, פעילים (יולי 2014 עד מאי 2022), פועלים אקספרס בע"מ (יולי 2014 עד אפריל 2018).

(1) הפרטים בתקנה נכונים למועד פרסום הדוח, למעט אם צויין אחרת. ככלל, פרטים אודות כהונות ועיסוקים בעבר של נושאי משרה בכירה בבנק ניתנים לתקופה של חמש השנים האחרונות.

תקנה 26 נושאי משרה בכירה של הבנק⁽¹⁾ (המשך)

שם	איתמר פורמן
פרטים אישיים	מס' זיהוי 25359696 תאריך לידה: 2.9.1973
תאריך תחילת כהונה	20 ביולי 2022.
התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו	משנה למנהל כללי, חבר הנהלה, ממונה על החטיבה העסקית. מכהן כיו"ר דירקטוריון חברות הבת: דיור ב.פ. בע"מ, דיור ב.פ. נכסים (1993) בע"מ.
האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	לא.
השכלתו וניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהוא מחזיק בהם	בעל תואר ראשון בכלכלה וניהול מאוניברסיטת בר-אילן. בעל תואר שני במנהל עסקים (MBA) בהתמחות מימון-חשבונאות מאוניברסיטת תל-אביב. לשעבר - מנהל האגף העסקי בבנק (2022-2021); מנהל סקטור תשתיות, אנרגיה ושוק ההון בבנק (2021-2016).
שם	גיא כליף
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 028761088 תאריך לידה: 23.9.1971
תאריך תחילת כהונה	1 בינואר 2021.
התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו	חבר הנהלה, חשבונאי ראשי.
האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	לא.
השכלתו וניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהוא מחזיק בהם	בעל תואר ראשון בחשבונאות וכלכלה - אוניברסיטת תל-אביב. בעל תואר שני במנהל עסקים - אוניברסיטת תל-אביב. לשעבר - דירקטור בהפעלים שוויץ (Hapoalim Switzerland) (מאי 2018 עד ספטמבר 2023); מנהל אגף פיננסי ומידע ניהולי בבנק (2020-2016); דירקטור ויו"ר ועדת ניהול סיכונים בישראל בע"מ (2020-2013).

(1) הפרטים בתקנה נכונים למועד פרסום הדוח, למעט אם צויין אחרת. ככלל, פרטים אודות כהונות ועיסוקים בעבר של נושאי משרה בכירה בבנק ניתנים לתקופה של חמש השנים האחרונות.

תקנה 26 נושאי משרה בכירה של הבנק⁽¹⁾ (המשך)

שם	ידין ענתבי
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 028078525 תאריך לידה: 31.10.1970
תאריך תחילת כהונה	23 ביולי 2013.
התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה או בבעל עניין בו	משנה למנהל כללי, חבר הנהלה, ממונה על חטיבת שווקים פיננסיים ובנקאות בינלאומית החל מיום 29 במאי 2018. מכהן כיו"ר דירקטוריון בחברות הבת הבאות: הפועלים שוויץ בע"מ, פועלים החזקות פיננסיות (1993) בע"מ, חברה לרשומים של בנק הפועלים בע"מ, פועלים אקוויטי והשקעות-החזקות בע"מ, פועלים אקוויטי - בית השקעות בע"מ, אופז בע"מ, באמ"י נכסים בע"מ, פועלים אופקים בע"מ, פועלים משכנתאות סוכנות לביטוח (2005) בע"מ.
האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	לא.
השכלתו וניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהוא מחזיק בהם	בעל תואר ראשון בחשבונאות וכלכלה - האוניברסיטה העברית בירושלים. בעל תואר שני במנהל עסקים (התמחות במימון) - האוניברסיטה העברית בירושלים. רואה חשבון מוסמך. מכהן כדירקטור בחברת ידין ענתבי ייעוץ בע"מ.
	לשעבר - משנה למנהל כללי, ממונה על החטיבה הפיננסית - CFO בבנק (2013-2018); הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר (2005-2009); סגן יו"ר הדירקטוריון בבנק פוזיטיף (2018).

שם	דלית טובה רביב
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 024149783 תאריך לידה: 22.6.1969
תאריך תחילת כהונה	13 בנובמבר 2019.
התפקיד שהיא ממלאת בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו	משנה למנהל כללי, חברת הנהלה, ממונה על החטיבה הקמעונאית.
האם היא בעלת עניין בתאגיד או בת משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	לא.
השכלתה וניסיונה העסקי בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהיא מחזיקה בהם	תואר ראשון בכלכלה - אוניברסיטת בן גוריון. תואר שני במנהל עסקים - אוניברסיטת תל-אביב. לשעבר - מנהלת אגף בנקאות מסחרית - החטיבה העסקית בבנק (2016-2019).

(1) הפרטים בתקנה נכונים למועד פרסום הדוח, למעט אם צויין אחרת. ככלל, פרטים אודות כהונות ועיסוקים בעבר של נושאי משרה בכירה בבנק ניתנים לתקופה של חמש השנים האחרונות.

תקנה 26א נושאי משרה בכירה של הבנק⁽¹⁾ (המשך)

שם	גלעד בלוך
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 028487296 תאריך לידה: 15.3.1971
תאריך תחילת כהונה	1 בפברואר 2019.
התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו	מזכיר הבנק.
האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	לא.
השכלתו וניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהוא מחזיק בהם	בעל תואר ראשון במנהל עסקים - המכללה למנהל ראשון לציון. בעל תואר שני במנהל עסקים במסגרת תכנית Executive MBA - אוניברסיטת תל-אביב. לשעבר - עוזר אישי למנכ"ל הבנק בתחום האשראי, ציות וניהול סיכונים (2017-2019).
שם	יגאל ברקת
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 024557043 תאריך לידה: 24.10.1969
תאריך תחילת כהונה	16 במאי 2022.
התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו	סמנכ"ל שיווק.
האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	לא.
השכלתו וניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהוא מחזיק בהם	בעל תואר ראשון במנהל עסקים ותקשורת מהמכללה למנהל. לשעבר - מנכ"ל משרד הפרסום יהושע TBWA (2017-2022).

(1) הפרטים בתקנה נכונים למועד פרסום הדוח, למעט אם צויין אחרת. ככלל, פרטים אודות כהונות ועיסוקים בעבר של נושאי משרה בכירה בבנק ניתנים לתקופה של חמש השנים האחרונות.

תקנה 26 נושאי משרה בכירה של הבנק⁽¹⁾ (המשך)

שם	רביקה גוגיג
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 036164994 תאריך לידה: 12.3.1979
תאריך תחילת כהונה	4 בספטמבר 2022.
התפקיד שהיא ממלאת בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו	מובילת מנהלת השינוי (CTRO). מכהנת כיו"ר דירקטוריון פועלים סהר בע"מ (חברת בת) החל ממרץ 2021.
האם היא בעלת עניין בתאגיד או בת משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	לא.
השכלתה וניסיונה העסקי בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהיא מחזיקה בהם	בעלת תואר ראשון בהנדסת תוכנה (BSC) בקמפוס לוסטיג - מרכז אקדמאי "לב". בעלת תואר שני במנהל עסקים (MBA) עם התמחות במערכות מידע בקמפוס לוסטיג - מרכז אקדמאי "לב".
	לשעבר - ממונה על מערך המוצרים בחטיבת טכנולוגיה ומחשוב בבנק (2020-2022); מנהלת מחלקת יישומי שוק ההון וחדר עסקות בבנק (2018-2020).

(1) הפרטים בתקנה נכונים למועד פרסום הדוח, למעט אם צויין אחרת. ככלל, פרטים אודות כהונות ועיסוקים בעבר של נושאי משרה בכירה בבנק ניתנים לתקופה של חמש השנים האחרונות.

תקנה 26 מורשי החתימה העצמאיים

אין.

תקנה 27 רואי חשבון של הבנק

זיו האפט, רואי חשבון, דרך מנחם בגין 48, תל-אביב.
סומך חייקין, רואי חשבון, רח' הארבעה 17, תל-אביב.

תקנה 28 פירוט לשינויים בתזכיר ובתקנון של הבנק

באסיפה הכללית של בעלי המניות שכונסה ביום 8 בנובמבר 2023 אושרו התיקונים שהוצעו לתקנון הבנק הכוללים, בין היתר, עדכון הוראות ומינוחים אשר היו רלוונטיים בעבר ואינם עוד בשימוש (למשל הוראות בנוגע לתפקיד סגן יו"ר הדירקטוריון); התאמת הוראות בתקנון להוראות הדין (לרבות חוק החברות והוראות ניהול בנקאי תקין); עדכון ההוראות בנוגע למינויים להנהלת הבנק ועבודת ההנהלה; ועדכון המונחים הרלוונטיים להוראות בנוגע לשיפוי וביטוח ביחס להליכי אכיפה מנהליים כך שיתייחסו לדברי חקיקה נוספים הכוללים מנגנוני אכיפה מנהלית, זאת במקביל לעדכון בנושא זה גם בכתבי השיפוי לנושאי משרה. לפרטים נוספים ראה דיווח מיידי של הבנק מיום 28 בספטמבר 2023 (אסמכתא - 2023-01-110688).

תקנה 29 המלצות והחלטות הדירקטורים

- א.** המלצות הדירקטוריון לאסיפה הכללית והחלטותיהם שאינן טעונות אישור האסיפה הכללית:
1. חלוקת דיבידנד - לפרטים בדבר חלוקת דיבידנד, ראה [טבלה 2-21](#) בפרק הון, הלימות הון ומינוף בדוח הדירקטוריון.
 2. שינוי בהון - לפרטים בדבר שינוי במספר המניות הרדומות של הבנק כתוצאה מהמרה אוטומטית של יחידות RSU, של עובדי הבנק (שאינם נושאי משרה), למניות רגילות של הבנק (שהוחזקו כרדומות על-ידי הבנק) ראה דיווח מיום 23 במרץ 2023 (אסמכתא: 2023-01-026124) וכן אודות הקצאת מניות חסומות ויחידות מניה חסומות למנהלים ועובדים בבנק במסגרת תכנית התגמול, ראה דיווחים מהימים 22 במאי 2023 (אסמכתא: 2023-01-054207) ו-24 במאי 2023 (אסמכתא: 2023-01-055386).
 3. שינוי בתזכיר ובתקנון של הבנק - ראה [פירוט בתקנה 28](#) לעיל.
 4. פדיון מניות - אין.
 5. פדיון מוקדם של כתבי התחייבות נדחים (סדרה ח) - ביום 31 בדצמבר 2023 ביצע הבנק פדיון מוקדם מלא של שטרי ההון הנדחים (סדרה ח) בתמורה לסך של כ-847,194 אלפי ש"ח. הפדיון המוקדם אושר על-ידי דירקטוריון הבנק ועל-ידי המפקח על הבנקים. לפרטים נוספים ראה דיווחים מיידיים של הבנק מימים 22 בנובמבר 2023 (אסמכתא - 2023-01-126960), 4 בדצמבר 2023 (אסמכתא - 2023-01-132003) ו-17 בדצמבר 2023 (אסמכתא - 2023-01-136743).
 6. עסקות שאינן בתנאי שוק בין הבנק לבין בעל עניין בו למעט עסקה של התאגיד עם חברה בת שלו - אין.
- ב.** החלטות האסיפה הכללית שנתקבלו שלא בהתאם להמלצות הדירקטוריון - אין.
- ג.** החלטות אסיפה כללית מיוחדת- במהלך שנת 2023 לא נערכה אסיפה כללית מיוחדת. לפרטים אודות החלטות שהתקבלו באסיפה כללית שנתית שנערכה ביום 8 בנובמבר 2023, ראה [פרק עניינים אחרים](#) לחלק ממשל תאגידי ופרטים נוספים.

תקנה 29 החלטות החברה

עסקות חריגות הטעונות אישור לפי סעיף 270 (1) לחוק החברות - לפרטים אודות הענקת כתבי שיפוי מעודכנים לנושאי המשרה המכהנים ואשר יכהנו בבנק מעת לעת אשר אושרה באסיפה הכללית מיום 8 בנובמבר 2023, ראה [ביאור 3.ב.25](#) בדוחות הכספיים.

תקנה 29א(4) - כל הדירקטורים ונושאי המשרה בבנק מחזיקים בכתבי פטור, התחייבות לשיפוי, והם מבוטחים בפוליסת ביטוח אחריות נושאי משרה.

פטור לנושאי משרה

ביום 18 בפברואר 2016 אישרה האסיפה הכללית של הבנק, לאחר קבלת אישור ועדת התגמול (בישיבותיה מהימים 7 ו-10 בינואר 2016) ודירקטוריון הבנק (בישיבתו מיום 13 בינואר 2016), הענקת כתבי פטור, לנושאי משרה ודירקטורים בבנק, המכהנים ו/או שיכהנו מעת לעת בבנק, לרבות למנכ"ל הבנק, המכהן ו/או שיכהן מעת לעת, ולרבות לנושאי משרה ודירקטורים בבנק, המכהנים ו/או שיכהנו מעת לעת, אשר בעלת השליטה בבנק (דאז) עשויה הייתה להיחשב בעלת עניין אישי במתן כתבי הפטור להם. על-פי כתבי הפטור, הבנק פוטר, כפוף להוראות חוק החברות, את נושא המשרה מאחריות כלפיו בשל כל נזק לבנק ו/או לחברות בנות של הבנק ו/או לחברות קשורות של הבנק ו/או לתאגידים אחרים, באשר הם, אשר הבנק מחזיק ו/או יחזיק מעת לעת בניירות-ערך שלהם, עקב מעשה או מחדל שבוצעו או יבוצעו על-ידי נושא המשרה במהלך תקופת כהונתו המהווים הפרת חובת זהירות של נושא המשרה כלפי הבנק. הפטור לא יחול ביחס למעשה או מחדל של נושא משרה בנוגע להחלטה או עסקה שלבעל השליטה או לנושא משרה כלשהו בבנק יש בה עניין אישי. למועד הדוח, כל הדירקטורים ונושאי המשרה בבנק מחזיקים בכתב פטור. לפרטים נוספים, ראה הדוח המיידית על זימון האסיפה שפרסם הבנק ביום 13 בינואר 2016 (מספר אסמכתא 009607-01-2016).

ביטוח נושאי משרה

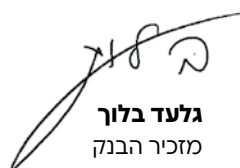
במסגרת מדיניות תגמול נושאי המשרה של הבנק, אשר אושרה באסיפת בעלי המניות של הבנק ביום 8 בנובמבר 2023 נקבעה מסגרת גבולות אחריות של עד 500 מיליון דולר לרכישת פוליסת ביטוח המכסה אחריות של נושאי משרה, ובנוסף אפשרות לרכישת פוליסת ביטוח אחריות בקשר עם הנפקות של ניירות-ערך שיוצגו לציבור, פוליסת ביטוח מסוג POSI - (Public Offering of Securities Insurance) וכן פוליסת ביטוח בגין אחריות נושאי משרה מסוג Run off (כיסוי בגין פעילות עבר) בנסיבות של שינויים מבניים או שינויי שליטה.

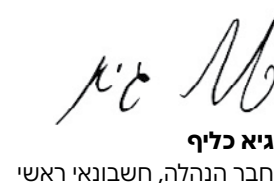
בחודש יוני 2023 אישרו ועדת התגמול (בהתאם לתקנה 1ב1 לתקנות החברות (הקלות בעסקות עם בעלי עניין), תש"ס-2000 ("תקנות ההקלות")) והדירקטוריון חידוש רכישת פוליסת כיסוי ביטוחי לאחריות הדירקטורים ונושאי משרה בקבוצת הבנק וחביונות כספיות שתוטלנה עליהם בשל תפקודם כנושאי משרה וכן כולל גם כיסוי לחברה בגין סכומים בהם שיפתה את נושאי המשרה ובגין תביעות ניירות-ערך. הכיסוי הביטוחי הינו בגבולות אחריות של 183 מיליון דולר וכן כיסוי נוסף לדירקטורים ונושאי המשרה (side A) בגבולות אחריות של 72 מיליון דולר (סך-הכל כיסוי של 255 מיליון דולר), וזאת החל מיום 1 ביולי 2023, לתקופה של שנים עשר חודשים. סך הפרמיה בגין הכיסוי הביטוחי כאמור עומדת על כ-6.1 מיליון דולר.

במסגרת ההיפרדות מישראל בע"מ ("ישראל בע"מ"), אישר הדירקטוריון ביום 26 בדצמבר 2018, בהמשך לאישור ועדת הביקורת מיום 19 בדצמבר 2018 ואישור ועדת התגמול מיום 19 בדצמבר 2018 (בהתאם לתקנה 1ב1 לתקנות החברות (הקלות בעסקות עם בעלי עניין), תש"ס-2000), רכישת פוליסת ביטוח מסוג POSI - (Public Offering of Securities Insurance) בקשר עם הנפקת מניות ישראל, במשותף עם ישראל. הפוליסה מבטחת את אחריות הדירקטורים ונושאי המשרה בבנק ובישראל וכן את הבנק וישראל בגין הנפקות של מניות ישראל שהוצעו לציבור על-ידי הבנק והנפקה ראשונה של אגרות-חוב על-ידי ישראל שבוצעה בחודש אפריל 2019. גבולות האחריות בפוליסה הם בסך 200 מיליון דולר לתביעה ובמצטבר. הפרמיה בגין פוליסת ה-POSI הינה כ-1 מיליון דולר. הפוליסה בתוקף מיום 1 במרץ 2019 ועד ליום 31 בינואר 2028.

שיפוי לנושאי משרה

לפרטים אודות כתבי שיפוי שקיבלו כל נושאי המשרה המכהנים בבנק, ראה [ביאור 3.ב.25](#) בדוחות הכספיים.

גלעד בלור
מזכיר הבנק

גיא כליף
חבר הנהלה, חשבונאי ראשי

תל-אביב, 6 במרץ 2024

שאלון ממשל תאגידי⁽¹⁾

עצמאות הדירקטוריון		
לא נכון	נכון	
	✓	<p>1. בכל שנת הדיווח כיהנו בתאגיד שני דירקטורים חיצוניים או יותר. בשאלה זו ניתן לענות "נכון" אם תקופת הזמן בה לא כיהנו שני דירקטורים חיצוניים אינה עולה על 90 ימים, כאמור בסעיף 363א.ב(10) לחוק החברות, ואולם בכל תשובה שהיא (נכון/לא נכון) תצוין תקופת הזמן (בימים) בה לא כיהנו בתאגיד שני דירקטורים חיצוניים או יותר בשנת הדיווח (ובכלל זה גם תקופת כהונה שאושרה בדיעבד, תוך הפרדה בין הדירקטורים החיצוניים השונים):</p> <p>דירקטור א': רונית אברמזון רוקח דירקטור ב': דליה לב דירקטור ג': דוד אבנר</p> <p>מספר הדירקטורים החיצוניים המכהנים בתאגיד נכון למועד פרסום שאלון זה: 3 (וכן 3 דירקטורים חיצוניים נוספים, כהגדרת המונח בהוראה 301 של המפקח על הבנקים (שאינם דירקטורים חיצוניים לפי הוראות חוק החברות)).</p>
		<p>2. שיעור⁽²⁾ הדירקטורים הבלתי תלויים⁽³⁾ המכהנים בתאגיד נכון למועד פרסום שאלון זה: 5/10. שיעור הדירקטורים הבלתי תלויים שנקבע בתקנון⁽⁴⁾ התאגיד⁽⁵⁾: _____. לא רלוונטי (לא נקבעה הוראה בתקנון).</p> <p>על-פי הוראות פקודת הבנקאות ומכיוון שהבנק הינו תאגיד בנקאי ללא גרעין שליטה, נדרשים כל הדירקטורים להיעדר זיקה עם הבנק, היינו למעשה לאי תלות בבנק. בנוסף, על-פי הוראה 301 של המפקח על הבנקים נדרש, כי לפחות שליש מהדירקטורים בדירקטוריון הבנק יהיו דירקטורים חיצוניים, כהגדרתם בהוראה 301 (כולל דירקטורים חיצוניים לפי חוק החברות). בבנק מכהנים כאמור 6 דירקטורים חיצוניים, כהגדרתם בהוראה 301 ולמעט יו"ר הדירקטוריון, שאר הדירקטורים החיצוניים הם גם דירקטורים בלתי תלויים.</p>
	✓	<p>3. בשנת הדיווח נערכה בדיקה עם הדירקטורים החיצוניים (והדירקטורים הבלתי תלויים) ונמצא כי הם קיימו בשנת הדיווח את הוראת סעיף 240(ב) ו-ו(1) לחוק החברות לעניין היעדר זיקה של הדירקטורים החיצוניים (והבלתי תלויים) המכהנים בתאגיד וכן מתקיימים בהם התנאים הנדרשים לכהונה כדירקטור חיצוני (או בלתי תלוי).</p>
	✓	<p>4. כל הדירקטורים אשר כיהנו בתאגיד במהלך שנת הדיווח, אינם כפופים⁽⁶⁾ למנהל הכללי, במישרין או בעקיפין (למעט דירקטור שהוא נציג עובדים, אם קיימת בתאגיד נציגות לעובדים). אם תשובתכם הינה "לא נכון" (קרי, הדירקטור כפוף למנהל הכללי כאמור) - יצוין שיעור הדירקטורים שלא עמדו במגבלה האמורה: _____.</p>

(1) פורסם במסגרת הצעות חקיקה לשיפור הדוחות ביום 16.3.2014.
 (2) בשאלון זה: "שיעור" - מספר מסוים מתוך הסך-הכל, כך לדוגמא 3/8.
 (3) לרבות "דירקטורים חיצוניים" כהגדרתם בחוק החברות.
 (4) לעניין שאלה זו - "תקנון" לרבות על-פי הוראת דין ספציפית החלה על התאגיד (לדוגמא בתאגיד בנקאי - הוראות המפקח על הבנקים).
 (5) חברת אגרות-חוב אינה נדרשת לענות על סעיף זה.
 (6) לעניין שאלה זו - עצם כהונה כדירקטור בתאגיד מוחזק הנמצא בשליטת התאגיד, לא ייחשב כ"כפיפות", מאידך, כהונת דירקטור בתאגיד המכהן כנושא משרה (למעט דירקטור) ו/או עובד בתאגיד המוחזק שבשליטת התאגיד ייחשב כ"כפיפות" לעניין שאלה זו.

שאלון ממשל תאגידי (המשך)

עצמאות הדירקטוריון (המשך)		
לא נכון	נכון	
✓		<p>5. כל הדירקטורים שהודיעו על קיומו של עניין אישי שלהם באישור עסקה שעל סדר יומה של הישיבה, לא נכחו בדיון ולא השתתפו בהצבעה כאמור (למעט דיון ו/או הצבעה בנסיבות המתקיימות לפי סעיף 278(ב) לחוק החברות): אם תשובתכם הינה "לא נכון" - האם היה זה לשם הצגת נושא מסוים על ידו בהתאם להוראות סעיף 278(א) סיפה: ☒ כן לא ☐ (יש לסמן x במשבצת המתאימה). יצוין שיעור הישיבות בהם דירקטורים כאמור נכחו בדיון ו/או השתתפו בהצבעה למעט בנסיבות כאמור בס"ק א: 0%.</p>
		<p>6. בעל השליטה (לרבות קרובו ו/או מי מטעמו), שאינו דירקטור או נושא משרה בכירה אחר בתאגיד, לא נכח בישיבות הדירקטוריון שהתקיימו בשנת הדיווח. אם תשובתכם הינה "לא נכון" (קרי, בעל שליטה ו/או קרובו ו/או מי מטעמו שאינו חבר דירקטוריון ו/או נושא משרה בכירה בתאגיד נכח בישיבות הדירקטוריון כאמור) - יצוין הפרטים הבאים לגבי נוכחות כל אדם נוסף בישיבות הדירקטוריון כאמור: זהות: __. תפקיד בתאגיד (ככל וקיים): __. פירוט הזיקה לבעל השליטה (אם מי שנכח אינו בעל השליטה עצמו): __. האם היה זה לשם הצגת נושא מסוים על ידו: לא ☐ (יש לסמן x במשבצת המתאימה) שיעור נוכחותו⁽⁷⁾ בישיבות הדירקטוריון שהתקיימו בשנת הדיווח לשם הצגת נושא מסוים על ידו: __, נוכחות אחרת: __. ☒ לא רלוונטי (בתאגיד אין בעל שליטה).</p>

(7) תוך הפרדה בין בעל השליטה, קרובו ו/או מי מטעמו.

שאלון ממשל תאגידי (המשך)

כשירות וכישורי הדירקטורים		
לא נכון	נכון	
	✓	7. בתקנון התאגיד לא קיימת הוראה המגבילה את האפשרות לסיים מיידית את כהונתם של כלל הדירקטורים בתאגיד, שאינם דירקטורים חיצוניים (לעניין זה - קביעה ברוב רגיל אינה נחשבת מגבלה) ⁽⁸⁾ . קיימות הוראות מיוחדות בדיון הנוגעות לתאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה. אם תשובתכם הינה "לא נכון" (קרי, קיימת מגבלה כאמור) יצוין -
		א. פרק הזמן שנקבע בתקנון לכהונת דירקטור: _____.
		ב. הרוב הדרוש שנקבע בתקנון לסיום כהונתם של הדירקטורים: _____.
		ג. מנין חוקי שנקבע בתקנון באסיפה הכללית לשם סיום כהונתם של הדירקטורים: _____.
		ד. הרוב הדרוש לשינוי הוראות אלו בתקנון: _____.
	✓	8. התאגיד דאג לעריכת תכנית הכשרה לדירקטורים חדשים, בתחום עסקי התאגיד ובתחום הדין החל על התאגיד והדירקטורים, וכן דאג לעריכת תכנית המשך להכשרת דירקטורים מכהנים, המותאמת, בין השאר, לתפקיד שהדירקטור ממלא בתאגיד. אם תשובתכם הינה "נכון" - יצוין האם התכנית הופעלה בשנת הדיווח: ☒ כן ☐ לא (יש לסמן x במשבצת המתאימה).
	✓	9. א. בתאגיד נקבע מספר מזערי נדרש של דירקטורים בדירקטוריון שעליהם להיות בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית. אם תשובתכם הינה "נכון" - יצוין המספר המזערי שנקבע: 3 .
		ב. מספר הדירקטורים שכיהנו בתאגיד במהלך שנת הדיווח בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית ⁽⁹⁾ : 8 בעלי כשירות מקצועית ⁽¹⁰⁾ : 10 במקרה שהיו שינויים במספר הדירקטורים כאמור בשנת הדיווח, יינתן הנתון של המספר הנמוך ביותר (למעט בתקופת זמן של 60 ימים מקרות השינוי) של דירקטורים מכל סוג שכיהנו בשנת הדיווח.
	✓	10. א. בכל שנת הדיווח כלל הרכב הדירקטוריון חברים משני המינים. אם תשובתכם הינה "לא נכון" - יצוין פרק הזמן (בימים) בו לא התקיים האמור: _____. בשאלה זו ניתן לענות "נכון" אם תקופת הזמן בה לא כיהנו דירקטורים משני המינים אינה עולה על 60 ימים, ואולם בכל תשובה שהיא (נכון/לא נכון) תצוין תקופת הזמן (בימים) בה לא כיהנו בתאגיד דירקטורים משני המינים: _____.
		ב. מספר הדירקטורים מכל מין המכהנים בדירקטוריון התאגיד נכון למועד פרסום שאלון זה: 6 נשים: 4 .

(8) חברת אגרות-חוב אינה נדרשת לענות על סעיף זה.

(9) לאחר הערכת הדירקטוריון, בהתאם להוראות תקנות החברות (תנאים ומכונים לדירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית ולדירקטור בעל כשירות מקצועית), התשס"ו-2005.

(10) ראה [הערת שוליים 9](#) לעיל.

שאלון ממשל תאגידי (המשך)

ישיבות הדירקטוריון (וכינוס אסיפה כללית)						
לא נכון	נכון					
		<p>מספר ישיבות הדירקטוריון שהתקיימו במהלך כל רבעון בשנת הדיווח: רבעון ראשון (שנת 2023): 10 רבעון שני: 7 רבעון שלישי: 8 רבעון רביעי: 11</p>				
		<p>ב. לצד כל אחד משמות הדירקטורים שניהנו בתאגיד במהלך שנת הדיווח, יציין שיעור השתתפותו בישיבות הדירקטוריון (בס"ק זה - לרבות ישיבות ועדות הדירקטוריון בהן הוא חבר, וכמצוין להלן) שהתקיימו במהלך שנת הדיווח (ובהתייחס לתקופת כהונתו): (יש להוסיף שורות נוספות לפי מספר הדירקטורים).</p>				
		שם הדירקטור	שיעור השתתפותו בישיבות הדירקטוריון	שיעור השתתפותו בישיבות ועדת ביקורת ⁽¹¹⁾	שיעור השתתפותו בישיבות הוועדה לבחינת הדוחות כספיים ⁽¹²⁾	שיעור השתתפותו בישיבות ועדות דירקטוריון נוספות בהן הוא חבר (תוך ציון שם הוועדה)
		ראובן קרופיק	100%			ועדה לאסטרטגיה ופיתוח עסקי - 100% ועדת ממשל תאגידי ומחזיקי עניין - 100% ועדת אשראי - 95% הוועדה לטכנולוגיית מידע וחדשנות טכנולוגית - 100% ועדה למעקב אחר יישום ההסדרים של הבנק עם הרשויות האמריקאיות - 100% ועדה לניהול ובקרת סיכונים - 93%
		דוד אבנר	100%	100%	100%	ועדה לאסטרטגיה ופיתוח עסקי - 100% הוועדה לניהול ובקרת סיכונים - 93% הוועדה לטכנולוגיית מידע וחדשנות טכנולוגית - 100%
		רונית אברמזון רוקח	100%	100%	100%	ועדה למעקב אחר יישום ההסדרים של הבנק עם הרשויות האמריקאיות - 100% הוועדה לניהול ובקרת סיכונים - 100% ועדת ממשל תאגידי ומחזיקי עניין - 100%
		נעם הנגבי	100%	100%	100%	ועדת אשראי - 100% ועדת ממשל תאגידי ומחזיקי עניין - 100% הוועדה לטכנולוגיית מידע וחדשנות טכנולוגית - 100% ועדה למעקב אחר יישום ההסדרים של הבנק עם הרשויות האמריקאיות - 100%

(11) לגבי דירקטור החבר בוועדה זו. בהתאם להוראות הפיקוח, הדיונים בנוגע לדוחות הכספיים מתקיימים בוועדת הביקורת של הדירקטוריון.
 (12) ראה הערת שוליים 11 לעיל.

שאלון ממשל תאגידי (המשך)

ישיבות הדירקטוריון (וכינוס אסיפה כללית) (המשך)							
לא נכון	נכון						
		ועדת אשראי - 100% ועדה לאסטרטגיה ופיתוח עסקי - 100%		100%	100%	100%	ישראל טראו
		ועדת אשראי - 100% ועדה לאסטרטגיה ופיתוח עסקי - 100%	100%	100%	100%	100%	דליה לב
		ועדת ממשל תאגידי ומחזיקי עניין - 100% הוועדה לטכנולוגיית מידע וחדשנות טכנולוגית - 100%				100%	אודליה לבנון
		ועדת אשראי - 100% הוועדה לניהול ובקרת סיכונים - 100% ועדה למעקב אחר יישום ההסדרים של הבנק עם הרשויות האמריקאיות - 100%				97%	יואל מינץ
		הוועדה לניהול ובקרת סיכונים - 100% ועדת אשראי - 95% ועדה לאסטרטגיה ופיתוח עסקי - 100% הוועדה לטכנולוגיית מידע וחדשנות טכנולוגית - 100%				100%	דוד צביליחובסקי
		הוועדה לניהול ובקרת סיכונים - 100% ועדת ממשל תאגידי ומחזיקי עניין - 100% ועדה לאסטרטגיה ופיתוח עסקי - 100%				100%	רונית שוורץ
	✓	בשנת הדיווח קיים הדירקטוריון דיון אחד לפחות לעניין ניהול עסקי התאגיד בידי המנהל הכללי ונושאי המשרה הכפופים לו, בלא נוכחותם וניתנה להם הזדמנות להביע את עמדתם.					
		12.					

שאלון ממשל תאגידי (המשך)

הפרדה בין תפקידי המנהל הכללי ויושב ראש הדירקטוריון		
לא נכון	נכון	
	✓	13. בכל שנת הדיווח כיהן בתאגיד יו"ר דירקטוריון. בשאלה זו ניתן לענות "נכון" אם תקופת הזמן בה לא כיהן בתאגיד יו"ר דירקטוריון אינה עולה על 60 ימים כאמור בסעיף 363א.2 (2) לחוק החברות), ואולם בכל תשובה שהיא (נכון/לא נכון) תצוין תקופת הזמן (בימים) בה לא כיהן בתאגיד יו"ר דירקטוריון כאמור: _____.
	✓	14. בכל שנת הדיווח כיהן בתאגיד מנהל כללי. בשאלה זו ניתן לענות "נכון" אם תקופת הזמן בה לא כיהן בתאגיד מנכ"ל אינה עולה על 90 ימים כאמור בסעיף 363א.6 (6) לחוק החברות, ואולם בכל תשובה שהיא (נכון/לא נכון) תצוין תקופת הזמן (בימים) בה לא כיהן בתאגיד מנכ"ל כאמור: _____.
		15. בתאגיד בו מכהן יו"ר הדירקטוריון גם כמנכ"ל התאגיד ו/או מפעיל את סמכויותיו, ככל הכהונה אושר בהתאם להוראות סעיף 121(ג) לחוק החברות ⁽¹³⁾ . ☒ לא רלוונטי (ככל שלא מתקיים בתאגיד כפל כהונה כאמור).
	✓	16. המנכ"ל אינו קרוב של יו"ר הדירקטוריון. אם תשובתכם הינה "לא נכון" (קרי, המנכ"ל הנו קרוב של יו"ר הדירקטוריון) -
_____	_____	א. תצוין הקרבה המשפחתית בין הצדדים: _____.
_____	_____	ב. הכהונה אושרה בהתאם לסעיף 121(ג) לחוק החברות ⁽¹⁴⁾ : כן ☐ לא ☐ (יש לסמן x במשבצת המתאימה).
		17. בעל שליטה או קרובו אינו מכהן כמנכ"ל או כנושא משרה בכירה בתאגיד, למעט כדירקטור. ☒ לא רלוונטי (בתאגיד אין בעל שליטה).

(13) בחברת אגרות-חוב - אישור בהתאם לסעיף 121(ד) לחוק החברות.

(14) בחברת אגרות-חוב - אישור בהתאם לסעיף 121(ד) לחוק החברות.

שאלון ממשל תאגידי (המשך)

ועדת הביקורת		
לא נכון	נכון	
—	—	18. בוועדת הביקורת לא כיהן בשנת הדיווח -
		א. בעל השליטה או קרובו. ☐ לא רלוונטי (בתאגיד אין בעל שליטה).
	✓	ב. יו"ר הדירקטוריון.
	✓	ג. דירקטור המועסק על-ידי התאגיד או על-ידי בעל השליטה בתאגיד או בידי תאגיד בשליטתו.
	✓	ד. דירקטור הנותן לתאגיד או לבעל השליטה בתאגיד או תאגיד בשליטתו שירותים דרך קבע.
		ה. דירקטור שעיקר פרנסתו על בעל השליטה. ☐ לא רלוונטי (בתאגיד אין בעל שליטה).
	✓	19. מי שאינו ראשי להיות חבר בוועדת ביקורת, ובכלל זה בעל שליטה או קרובו, לא נכח בשנת הדיווח בישיבות ועדת הביקורת, למעט בהתאם להוראות סעיף 115(ה) לחוק החברות. ⁽¹⁵⁾
	✓	20. מנין חוקי לדיון ולקבלת החלטות בכל ישיבות ועדת הביקורת שהתקיימו בשנת הדיווח היה רוב של חברי הוועדה, כאשר רוב הנוכחים היו דירקטורים בלתי תלויים ואחד מהם לפחות היה דירקטור חיצוני. אם תשובתכם הינה "לא נכון" - יצוין שיעור הישיבות בהן לא התקיימה הדרישה כאמור: _____.
	✓	21. ועדת הביקורת קיימה בשנת הדיווח ישיבה אחת לפחות בנוכחות המבקר הפנימי ורואה החשבון המבקר ובלא נוכחות של נושאי משרה בתאגיד שאינם חברי הוועדה, לעניין ליקויים בניהול העסקי של התאגיד.
	✓	22. בכל ישיבות ועדת הביקורת בה נכח מי שאינו ראשי להיות חבר הוועדה, היה זה באישור יו"ר הוועדה ו/או לבקשת הוועדה (לגבי היועץ המשפטי ומזכיר התאגיד שאינו בעל שליטה או קרובו).
	✓	23. בשנת הדיווח היו בתוקף הסדרים שקבעה ועדת הביקורת לגבי אופן הטיפול בתלונות של עובדי התאגיד בקשר לליקויים בניהול עסקיו ולגבי ההגנה שתינתן לעובדים שהתלוננו כאמור.
	✓	24. ועדת הביקורת (ו/או הוועדה לבחינת הדוחות הכספיים) הניחה את דעתה כי היקף עבודתו של רואה החשבון המבקר ושכר טרחתו ביחס לדוחות הכספיים בשנת הדיווח, היו נאותים לשם ביצוע עבודת ביקורת וסקירה ראויים.

(15) חברי הדירקטוריון שאינם חברי ועדת ביקורת נכחו בחלקים ממספר ישיבות של הוועדה בשנת 2023 לשם הצגת נושא מסוים (בהתאם להוראות סעיף 115(ה) לחוק החברות), וכן נכחו בעת שנערכו דיונים בדוחות הכספיים, עת ישיבה הוועדה כוועדה לבחינת הדוחות הכספיים.

שאלון ממשל תאגידי (המשך)

תפקידי הוועדה לבחינת הדוחות הכספיים (להלן: הוועדה) בעבודתה המקדימה לאישור הדוחות הכספיים ⁽¹⁶⁾		
לא נכון	נכון	
—	—	25. א. יצוין פרק הזמן (בימים) אותו קבע הדירקטוריון כזמן סביר להעברת המלצות הוועדה לקראת הדיון בדירקטוריון לאישור הדוחות הכספיים: ימיים, ככל שהדבר אפשרי.
—	—	ב. מספר הימים שחלפו בפועל בין מועד העברת המלצות לדירקטוריון למועד הדיון בדירקטוריון לאישור הדוחות הכספיים: דוח רבעון ראשון (שנת 2023): 2 דוח רבעון שני: 2 דוח רבעון שלישי: 2 דוח שנתי: 2
		ג. מספר הימים שחלפו בין מועד העברת טיוטת הדוחות הכספיים לדירקטורים למועד הדיון בדירקטוריון לאישור הדוחות הכספיים: דוח רבעון ראשון (שנת 2023): 7 דוח רבעון שני: 6 דוח רבעון שלישי: 7 דוח שנתי: 7
	✓	26. רואה החשבון המבקר של התאגיד השתתף בכל ישיבות הוועדה והדירקטוריון, בה נדונו הדוחות הכספיים של התאגיד המתייחסים לתקופות הנכללות בשנת הדיווח. אם תשובתכם הינה "לא נכון", יצוין שיעור השתתפותו: _____.
—	—	27. בוועדה התקיימו בכל שנת הדיווח ועד לפרסום הדוח השנתי, כל התנאים המפורטים להלן:
	✓	א. מספר חבריה לא פחת משלושה (במועד הדיון בוועדה ואישור הדוחות כאמור).
	✓	ב. התקיימו בה כל התנאים הקבועים בסעיף 115(ב) ו-(ג) לחוק החברות (לעניין כהונת חברי ועדת ביקורת) ⁽¹⁷⁾ .
	✓	ג. יו"ר הוועדה הוא דירקטור חיצוני.
	✓	ד. כל חבריה דירקטורים רוב חבריה דירקטורים בלתי תלויים.
	✓	ה. לכל חבריה היכולת לקרוא ולהבין דוחות כספיים ולפחות אחד מהדירקטורים הבלתי תלויים הוא בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית.
	✓	ו. חברי הוועדה נתנו הצהרה עובר למינוים.
	✓	ז. המניין החוקי לדיון ולקבלת החלטות בוועדה היה רוב חבריה ובלבד שרוב הנוכחים היו דירקטורים בלתי תלויים ובהם דירקטור חיצוני אחד לפחות.
—	—	אם תשובתכם הנה "לא נכון" לגבי אחד או יותר מסעיפי המשנה של שאלה זו, יצוין ביחס לאיזה דוח (תקופתי/רבעוני) לא התקיים התנאי האמור וכן התנאי שלא התקיים: _____.

(16) בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים, ועדת הביקורת משמשת כוועדה לבחינת הדוחות הכספיים.

(17) ראה [הערת שוליים 16](#) לעיל.

שאלון ממשל תאגידי (המשך)

ועדת תגמול		
לא נכון	נכון	
	✓	28. הוועדה מנתה, בשנת הדיווח, לפחות שלושה חברים והדירקטורים החיצוניים היוו בה רוב (במועד הדיון בוועדה). ☐ לא רלוונטי (לא התקיים דיון).
	✓	29. תנאי כהונתם והעסקתם של כל חברי ועדת התגמול בשנת הדיווח הינם בהתאם לתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני), התש"ס-2000.
---	---	30. בוועדת התגמול לא כיהן בשנת הדיווח -
		א. בעל השליטה או קרובו. ☒ לא רלוונטי (בתאגיד אין בעל שליטה).
	✓	ב. יו"ר הדירקטוריון.
	✓	ג. דירקטור המועסק על-ידי התאגיד או על-ידי בעל השליטה בתאגיד או בידי תאגיד בשליטתו.
	✓	ד. דירקטור הנותן לתאגיד או לבעל השליטה בתאגיד או תאגיד בשליטתו שירותים דרך קבע.
		ה. דירקטור שעיקר פרנסתו על בעל השליטה. ☒ לא רלוונטי (בתאגיד אין בעל שליטה).
		31. בעל שליטה או קרובו לא נכחו בשנת הדיווח בישיבות ועדת התגמול, למעט אם קבע יו"ר הוועדה כי מי מהם נדרש לשם הצגת נושא מסוים. ☒ לא רלוונטי (בתאגיד אין בעל שליטה).
	✓	32. ועדת התגמול והדירקטוריון לא עשו שימוש בסמכותם לפי סעיפים 267א(ג), 272(ג) ו-272(ג1) (ג) לאישור עסקה או מדיניות תגמול, למרות התנגדותה של האסיפה הכללית. אם תשובתכם הנה "לא נכון" יציין - סוג העסקה שאושרה כאמור: _____ מספר הפעמים בהן נעשה שימוש בסמכותם בשנת הדיווח: _____

מבקר פנים		
לא נכון	נכון	
	✓	33. יו"ר הדירקטוריון או מנכ"ל התאגיד הוא הממונה הארגוני על המבקר הפנימי בתאגיד.
	✓	34. יו"ר הדירקטוריון או ועדת הביקורת אישרו את תכנית העבודה בשנת הדיווח. בנוסף, יפורטו נושאי הביקורת בהם עסק המבקר הפנימי בשנת הדיווח: _____ ⁽¹⁸⁾ .
---	---	35. היקף העסקת המבקר הפנימי בתאגיד בשנת הדיווח (בשעות ⁽¹⁹⁾): 100% לפרטים אודות מספר המשרות המועסקות בביקורת הפנימית בבנק, ראה פרק 6.2. הביקורת הפנימית, בחלק ממשל תאגידי ופרטים נוספים של הדוח.
	✓	בשנת הדיווח התקיים דיון (בוועדת הביקורת או בדירקטוריון) בממצאי המבקר הפנימי.
	✓	36. המבקר הפנימי אינו בעל עניין בתאגיד, קרובו, ר"ח מבקר או מי מטעמו וכן אינו מקיים קשרים עסקיים מהותיים עם התאגיד, בעל השליטה בו, קרובו או תאגידיים בשליטתם.

(18) לפרטים אודות הביקורת הפנימית בבנק, ראה פרק 6.2. הביקורת הפנימית, בחלק ממשל תאגידי ופרטים נוספים של הדוח.

(19) כולל שעות עבודה שהושקעו בתאגידיים מוחזקים וביקורת מחוץ לישראל, ולפי העניין.

שאלון ממשל תאגידי (המשך)

עסקות עם בעלי עניין		
לא נכון	נכון	
		<p>37. בעל השליטה או קרובו (לרבות חברה שבשליטתו) אינו מועסק על-ידי התאגיד או נותן לו שירותי ניהול. אם תשובתכם הינה "לא נכון" (קרי, בעל השליטה או קרובו מועסק על-ידי התאגיד או נותן לו שירותי ניהול) יצוין - מספר הקרובים (לרבות בעל השליטה) המועסקים על-ידי התאגיד (לרבות חברות שבשליטתם ו/או באמצעות חברות ניהול): _____</p> <p>- האם הסכמי העסקה ו/או שירותי הניהול כאמור אושרו בידי האורגים הקבועים בדין:</p> <p>כן ☐</p> <p>לא ☐</p> <p>(יש לסמן x במשבצת המתאימה)</p> <p>☒ לא רלוונטי (בתאגיד אין בעל שליטה) _____.</p>
		<p>38. למיטב ידיעת התאגיד, לבעל השליטה אין עסקים נוספים בתחום פעילותו של התאגיד (בתחום אחד או יותר). אם תשובתכם הינה "לא נכון" - יצוין האם נקבע הסדר לתיחום פעילויות בין התאגיד ובעל השליטה בו:</p> <p>כן ☐</p> <p>לא ☐</p> <p>(יש לסמן x במשבצת המתאימה)</p> <p>☒ לא רלוונטי (בתאגיד אין בעל שליטה).</p>

רונית אברמזון רוקח
יו"ר ועדת הביקורת⁽²⁰⁾

ראובן קרופיק
יו"ר הדירקטוריון

תל-אביב, 6 במרץ, 2024

(20) ראה הערת שוליים 16 לעיל.

אובליגו

חבות כוללת. סך ההתחייבויות של הלקוח לבנק.

איגוח

גיוס הון חוץ-בנקאי על-ידי גוף פיננסי באמצעות אגרות-חוב מיוחדות המשקפות את התזרימים הצפויים בגין הלוואות שקובצו יחדיו.

אגרת-חוב

נייר ערך המהווה תעודת התחייבות לתשלום חוב, ובו הבטחה של המנפיק לשלם למחזיק האיגרת את הקרן שהונפקה בתוספת תשלומי ריבית/קופון, במועדים קבועים או בהתקיים תנאי מסוים. זהו מכשיר פיננסי שבאמצעותו הממשלה ופירמות יכולות ללוות כסף מהציבור.

אשראי חוץ-מאזני

התקשרויות למתן אשראי וערבויות (לא כולל מכשירים נגזרים).

באזל 2/באזל 3

תקנות לניהול הסיכונים של הבנקים שנקבעו על-ידי ועדת באזל, העוסקת בפיקוח ובקביעת סטנדרטים לפיקוח על בנקים בעולם.

הון פיקוחי

ההון הפיקוחי מורכב משני רבדים: הון רובד 1 והון רובד 2, כהגדרתם בהוראת ניהול בנקאי תקין 202.

הון רובד 1

כולל הון עצמי רובד 1 והון רובד 1 נוסף. כהגדרתם בהוראת ניהול בנקאי תקין 202.

הון רובד 2

הון בחדלות פירעון כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 202.

הסכמי רכש/מכר חוזר

הסכמים לרכישה או מכירה של ניירות-ערך בתמורה למזומן או ניירות-ערך, כאשר בעת העסקה מסכימים המוכר והקונה לבצע עסקה חוזרת, הפוכה מזו שבוצעה לראשונה, במועד ובמחיר מוסכמים מראש.

חבות

כמשמעותה בהוראה 313 להוראות ניהול בנקאי תקין.

חוב

זכות חוזית לקבל כסף לפי דרישה או במועדים קבועים או הניתנים לקביעה, אשר מוכרת ככנס במאזן של התאגיד הבנקאי (לדוגמה פיקדונות בבנקים, אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, אשראי לציבור, אשראי לממשלה, וכו'). חובות אינם כוללים פיקדונות בבנק ישראל ואינם כוללים נכסים בגין מכשירים נגזרים.

חוב מותנה בביטחון

חוב שפירעונו צפוי להתבצע באופן בלעדי מתוך הביטחון, ואין מקורות זמינים ומהימנים אחרים לפירעונו.

כתבי התחייבות נדחים

כתבי התחייבות שהזכויות לפיהם נדחות מפני תביעותיהם של כל הנושים האחרים של התאגיד הבנקאי, למעט כתבי התחייבות אחרים ומאותו סוג.

מדד המחירים לצרכן

מדד המתפרסם על-ידי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, ומודד את השינויים החודשיים במחירי מוצרים ושירותים, המהווים את "סל הצריכה" של משפחה ממוצעת.

מח"מ

משך חיים ממוצע

הממוצע המשוקלל של זמן פירעון הקרן ותשלומי הריבית של האיגרת.

מכשיר נגזר

מכשיר פיננסי או חוזה עתידי שערכו נגזר מערכו של נכס בסיס כלשהו ושקיים שוק במסגרתו ניתן לקבוע את שווי.

מכשיר פיננסי

מכשיר פיננסי הוא כל חוזה היוצר נכס פיננסי בישות אחת והתחייבות פיננסית או מכשיר הוני בישות אחרת.

מניות רדומות

מניות המוחזקות במישרין על-ידי החברה עצמה. ממניות אלה נשללו הזכויות בהון ובהצבעה בחברה.

מרווח Bid-Ask

המרווח בין מחיר הרכישה ומחיר המכירה המוצעים. זהו למעשה ההבדל בין המחיר הגבוה ביותר שקונה מוכן לשלם עבור נכס והמחיר הנמוך ביותר בו מוכר מוכן למכור אותו.

נגזר OTC

Over the counter

מכשיר נגזר מסוג שמוסדות פיננסיים מתקשרים לגביו במהלך העסקים הרגיל ושקיים שוק במסגרתו ניתן לקבוע את שווי.

סינדיקציה

עסקה שבה מספר מלווים חולקים מתן הלוואה ללווה יחיד, אך כל מלווה מעמיד הלוואה בסכום מסוים ללווה ויש לו את הזכות להיפרע ממנו. לעיתים קרובות, קבוצות של מלווים מממנות יחד אותן הלוואות כאשר הסכום שהועמד גדול יותר מהנכונות של מלווה יחיד כלשהו להלוות.

פיקדונות לזמן קצוב

פיקדונות בהם למפקיד אין זכות וגם הוא אינו מורשה למשוך מהם במשך 6 ימים, לכל הפחות מיום ההפקדה.

פיקדונות לפי דרישה

פיקדון שאינו פיקדון לזמן קצוב.

שוק פעיל

שוק בו עסקות בנכס או בהתחייבות מתקיימות בתדירות ובנפח מספיקים על מנת לספק מידע על התמחור על בסיס שוטף.

B2B

Business To Business

פעילות עסקית של מכירת מוצר או מתן שירותים של ארגון אחד לארגון שני.

CVA

Credit Valuation Adjustment

חישוב סיכון האשראי בנגזרים משקף את תוחלת ההפסד הצפוי לבנק במקרה בו הצד הנגדי לעסקה יגיע למצב של כשל אשראי.

FATCA

Foreign Accounts Tax Compliance Act

חוק אמריקאי הנועד לשיפור אכיפת המס, קובע כי גופים פיננסיים מחוץ לארצות-הברית חייבים בדיווח לרשות המס האמריקאית על חשבונות המנוהלים אצלם ושייכים למי שחייב בדיווח גם אם הוא לא תושב ארצות-הברית.

FDIC

Federal Deposit Insurance Corporation

התאגיד האמריקאי הפדרלי לביטוח פיקדונות.

FINMA

Swiss Financial Market Supervisory Authority

הרשות המפקחת על המוסדות הפיננסיים בשוויץ.

GRI

Global Reporting Initiative

תקן בינלאומי לדיווח בתחום הקיימות והאחריות התאגידית.

ICAAP

Internal Capital Adequacy Assessment Process

תהליך פנימי להערכת הלימות ההון ולקביעת האסטרטגיה להבטחת הלימות ההון של תאגידים בנקאיים. תהליך זה נועד להבטיח כי יוחזק על-ידי התאגידים הבנקאיים הון הולם שיתמוך בכל הסיכונים הגלומים בעסקיהם, וכן שיפותחו וינקטו על ידם תהליכים נאותים לניהול הסיכונים. התהליך משלב, בין היתר, קביעה של יעדי הון, תהליכי תכנון הון ובחינת מצב ההון במגוון תרחישי קיצון.

LDC

Less Developed Country

ארצות המסווגות על-ידי הבנק העולמי כבעלות הכנסה נמוכה או בינונית.

LTV

Loan To Value Ratio

היחס בין סכום ההלוואה (לרבות מסגרת מאושרת שטרם נוצלה), לבין שווי הנכס המשועבד (לפי חלקו של התאגיד הבנקאי בשעבוד).

MTM

Mark to Market

שערוך של מכשיר נגזר בהתבסס על ציטוטים של מחירי שוק בשווקים רלוונטיים, ובהעדרם בהתבסס על שיטות הערכה חלופיות.

NPL

Nonperforming Loan

אשראי שאינו צובר ריבית.

VaR

Value at Risk

מודל סטטיסטי מקובל לכימות סיכוני שוק. המודל מעריך, על בסיס נתונים היסטוריים את ההפסד המירבי הצפוי בגין פוזיציה מסוימת או תיק מסוים, עבור אופק זמן ורמת מובהקות מוגדרים.

<p>ח</p> <p>חובות בסיווג בעייתי 119</p> <p>חובות פגומים 242</p> <p>י</p> <p>יעד הון 168, 46</p> <p>ירידת-ערך 259, 142, 140, 125, 123, 122, 121, 120, 118, 114, 98, 43</p> <p>מ</p> <p>מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה 26, 105, 52, 213, 214, 215, 216, 307, 287, 265, 218, 217</p> <p>מגזרי פעילות פיקוחיים 9, 10, 50, 105, 187, 188, 190, 192, 193, 194, 195, 212, 211, 210, 209, 208, 206, 204, 203, 202, 201, 200, 198, 196, 303, 217, 216, 215, 213</p> <p>מדינות זרות 42</p> <p>מדיניות חשבונאית 105, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 236, 128, 127, 126</p> <p>מדיניות ניהול סיכונים 54, 55, 306</p> <p>מימון ממונף 11, 76, 78</p> <p>מינוף 10, 15, 20, 49, 105, 166, 167, 168, 169, 170, 309</p> <p>מסגרות אשראי 41, 70, 235, 305</p> <p>מפקידים גדולים 304</p> <p>נ</p> <p>נגזרים 10, 30, 31, 41, 45, 52, 56, 63, 64, 71, 80, 82, 97, 105, 112, 114, 186, 185, 184, 183, 182, 181, 172, 158, 129, 128, 123, 122, 118, 203, 195, 246, 245, 244, 243, 242, 240, 238, 237, 236, 234, 233, 232, 231, 212, 248, 249, 250, 258, 259, 297, 301, 302, 303, 316, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 373</p> <p>ניזילות 4, 9, 15, 19, 22, 25, 46, 53, 55, 56, 70, 83, 84, 85, 92, 95, 170, 186, 180</p> <p>ניהול סיכונים 54, 55, 306, 310, 357</p> <p>ניירות-ערך 10, 13, 17, 24, 30, 39, 41, 43, 44, 49, 53, 63, 64, 69, 71, 83, 85, 89, 91, 98, 99, 105, 112, 114, 115, 116, 118, 121, 122, 123, 124, 128, 129, 141, 142, 143, 144, 147, 149, 151, 159, 169, 171, 172, 179, 184, 187, 195, 199, 203, 212, 214, 219, 233, 236, 237, 242, 243, 244, 245, 251, 252, 253, 254, 256, 258, 259, 260, 269, 271, 274, 276, 277, 280, 295, 301, 302, 304, 308, 309, 311, 316, 318, 319, 320, 322, 333, 335, 336, 373, 362, 345, 337</p> <p>נכסים אחרים 63, 64, 105, 112, 114, 120, 150, 152, 234, 236, 237, 251, 321, 319, 318, 316, 259, 258, 254, 253, 252</p> <p>נכסי סיכון 20, 46, 48, 87, 166, 190, 193, 194, 195, 198, 201, 202, 212, 210, 208, 206, 203</p>	<p>א</p> <p>איגוח 311, 373</p> <p>אנשים קשורים 278</p> <p>אקטואריה 156</p> <p>אשראי לציבור 14, 16, 17, 33, 34, 39, 61, 62, 63, 64, 71, 108, 112, 115, 141, 143, 145, 190, 193, 194, 198, 201, 202, 206, 210, 215, 216, 217, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 240, 242, 243, 244, 251, 252, 253, 254, 255, 260, 290, 292, 294, 296, 298, 300, 303, 316, 319, 320, 325, 373</p> <p>ג</p> <p>גידור 30, 53, 58, 67, 68, 80, 81, 128, 129, 184, 186, 336, 334, 339</p> <p>ד</p> <p>דיבינדנד 10, 17, 41, 45, 46, 76, 113, 114, 115, 127, 129, 147, 166, 259, 361, 332, 260</p> <p>ה</p> <p>הון אנושי 265, 281</p> <p>הון והלימות הון 49</p> <p>הון מניות 113, 137, 340</p> <p>היוון עלויות תוכנה 124</p> <p>הלבנת הון 25, 89, 91, 270, 272, 299, 304, 306, 310</p> <p>הלוואות לדירור 10, 17, 29, 39, 40, 46, 48, 60, 63, 64, 72, 74, 119, 120, 121, 130, 131, 144, 166, 168, 190, 192, 193, 198, 200, 201, 206, 208, 213, 215, 216, 217, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 230, 231, 235, 267, 273, 274, 282, 283, 288, 293, 295, 306, 307, 309</p> <p>הליכים משפטיים 25, 90, 172, 174, 175, 176, 177, 178</p> <p>הסכם שכר 156, 281, 283, 286</p> <p>הפרשה לירידת-ערך 149</p> <p>הפרשה פרטנית להפסדי אשראי 57</p> <p>הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי 33, 34, 139, 146</p> <p>ו</p> <p>ועדת שטרומ 307</p> <p>ז</p> <p>זכויות עובדים 105, 114, 126, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 259</p>
--	--

ס

סייבר 19, 53, 87, 95, 280, 346, 349
 סיכון אשראי 9, 10, 11, 17, 19, 25, 26, 34, 41, 48, 50, 53, 56, 59, 61, 64, 65, 66, 67, 68, 70, 71, 74, 75, 76, 78, 92, 93, 95, 96, 97, 105, 119, 123, 144, 145, 155, 166, 169, 186, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 242, 243, 244, 251, 252, 253, 254, 286, 291, 306, 307
 סיכונים אחרים 95
 סיכון מוניטין 9, 19, 25, 53, 90, 92, 95
 סיכון מימון 83
 סיכון נזילות 9, 15, 19, 53, 83, 92, 95, 186
 סיכון סביבתי 9, 25, 92
 סיכון רגולטורי 19, 53, 92
 סיכון ריבית 19, 46, 53, 79, 80, 95, 309
 סיכון שוק 9, 19, 25, 26, 53, 79, 92, 95, 97, 123, 186
 סיכון תפעולי 9, 19, 25, 46, 48, 53, 85, 86, 87, 92, 95, 166, 186

ע

עמלות 10, 14, 15, 16, 18, 27, 28, 35, 50, 110, 116, 118, 130, 131, 132, 174, 188, 192, 194, 195, 196, 200, 202, 203, 204, 208, 209, 211, 214, 215, 216, 217, 256, 257, 287, 290, 292, 294, 296, 298, 300, 303, 309, 310, 311, 315, 317, 320
 ענפי משק 10, 11, 21, 22, 40, 43, 50, 57, 62, 64, 68, 75, 78, 92, 93, 291

פ

פחת והפחתות 38, 125, 132
 פיקדונות הציבור 10, 11, 17, 39, 43, 44, 45, 105, 112, 128, 152, 179, 184, 190, 193, 194, 198, 201, 202, 206, 208, 210, 215, 216, 217, 236, 237, 238, 240, 243, 244, 251, 252, 253, 254, 256, 258, 277, 290, 292, 296, 298, 300, 303, 316, 318, 319, 322, 323, 325

צ

צדדים קשורים 252, 254, 255, 256

ר

רגולציה 9, 25, 90, 91, 95, 272, 293
 רווח למניה 105, 110, 127, 138, 315, 317

ש

שווי הוגן 11, 30, 37, 45, 56, 80, 83, 97, 98, 105, 111, 116, 117, 122, 123, 129, 138, 140, 141, 142, 143, 161, 180, 183, 184, 185, 186, 195, 203, 212, 225, 226, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251

ת

תגמול 113, 116, 126, 157, 158, 175, 178, 265, 271, 273, 274, 283, 288, 333, 344, 345, 348, 350, 352, 362, 366, 371
 תיק בנקאי 80, 81
 תיק למסחר 42
 תשואה להון 14, 155, 156, 157, 158, 283
 תשלום מבוסס מניות 105, 113, 114, 126, 132, 165, 255, 256, 259, 273, 274